

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om andelslag och vissa lagar i samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om andelslag. Genom den upphävs den gällande lagen om andelslag från år 1954.

Genom den föreslagna nya lagen om andelslag underlättas bildandet av andelslag och deras förvaltning samt främjas anskaffningar av medlems- och placerarfinansiering. Genom förslaget strävar man också efter att öka andelslags formens användbarhet i ny andelsverksamhet.

Syftet med propositionen är att uppdatera lagstiftningen om andelslagens verksamhetsförutsättningar så att den når upp till de krav som en modern företagsverksamhet ställer.

Förslaget innebär att avtalsfriheten utvidgas, i synnerhet vad gäller finansieringen i form av eget kapital. Ställningen för andelslagens medlemmar, ledning och placerare samt för borgenärerna och andra utomstående förbättras genom att regleringarna förtydligas samt genom betoning av andelslagens informationsskyldighet på ett sätt som inte begränsar möjligheterna till hederlig företagsverksamhet och inte heller åsamkar andelslagen betydande tilläggskostnader. De föreslagna ändringarna försämrar inte andelslagens medlemmars, borgenärers eller övriga utomståendes ställning.

I den nya lagen bibehålls andelslagens viktigaste kännetecken oförändrade. Till dem hör t.ex. andelslagets syfte att främja medlemmarnas ekonomi och näringsutövning, medlemmarnas rätt att använda andelslagets tjänster, medlemmarnas begränsade ansvar, presumtionsbestämmelserna om variationer i medlemsunderlaget och andelskapitalet, principen en medlem — en röst samt användningen av överskott och delning av behållningen då andelslaget upplöses.

Bestämmelsen om ett andelslags huvudsakliga syfte föreslås bli lindrad på så

sätt att andelslaget också kan ha ett i huvudsak ideellt syfte. Ändringen innebär att flera andelslag t.ex. genom ett gemensamt andelslag kan främja ett ideellt syfte som har samband med deras verksamhet. Bestämmelserna om förverkligandet av ett andelslags syfte föreslås bli på så sätt förtydligade att andelslaget kan erbjuda medlemstjänster också via en dottersammanslutning eller på något annat sätt, vilket motsvarar gällande praxis i större andelslag.

I överensstämmelse med den gällande lagen om andelslag föreslås att endast medlemmarna har rösträtt vid andelsstämman samt rätt att utnyttja andelslagets tjänster. Dessa rättigheter kan fortfarande inte sammankopplas med tilläggsandelar eller med placeringsandelar. Den som vill bli medlem förutsätts fortfarande ta en eller flera andelar och för varje andel betala en insats till andelslaget. Liksom enligt den gällande lagen är utgångspunkten enligt förslaget den att överskott får delas ut endast om stadgarna tillåter det. Behållningen i ett andelslag som upplöses skall i allmänhet delas mellan medlemmarna i förhållande till deras antal. I överensstämmelse med den gällande lagen föreslås att medlemskapet inte kan överföras. En andel kan däremot överföras med andelslagets samtycke.

Enligt förslaget skall principen en medlem — en röst fortfarande vara utgångspunkten för beslutsfattandet. I syfte att underlätta bildandet och finansieringen av andelslag föreslås emellertid att bestämmelser om medlemmarnas olika stora röstetal kan tas in i stadgarna också för andelslag vars medlemmar till övervägande del är personmedlemmar. I ett sådant andelslag en medlem enligt förslaget har ett röstetal som är högst tio gånger större än en annan medlems röstetal. I syfte att understryka principen en medlem — en röst samt i syfte

att trygga beslutsfattandets kontinuitet och medlemmarnas rättigheter föreslås att endast en enhällig andelsstämma kan besluta införa ett annorlunda röstetalssystem efter att andelslaget har bildats.

I syfte att underlätta bildandet av andelslaget samt andelslagets verksamhet föreslås att antalet stiftare och medlemmar sänks till tre också i andelslag där personmedlemmarna är i majoritet. Dessutom föreslås att insatsen får betalas med apportegendom. Bildandet av andelslag underlättas också av de presumptionsbestämmelser som föreslås om andelsstämman samt om förvaltningen och revisionen av andelslag, eftersom de minskar speciellt mindre andelslags behov av stadgar. Andra bestämmelser som underlättar bildandet är de som gäller uppbörd och kvittning av insatser samt ansvarsförhållandena i det skede då andelslaget bildas,

Medlemmarnas ställning förtydligas och deras rättsskydd förbättras genom bestämmelserna om avgång och uteslutning samt om andelslagets informationsskyldighet och andelsstämmans beslutsfattande. Det blir lättare för medlemmarna att delta i andelsstämman då de enligt förslaget alltid har rätt att anlita biträde och i regel också ombud. För att underlätta deltagandet i stämman kan andelslaget också tillåta deltagande med något tekniskt hjälpmedel. Medlemmarnas möjligheter att påverka stämmans beslutsfattande förbättras t.ex. så att andelslagets och dess lednings skyldighet att informera om de ärenden som skall behandlas på stämman utökas, både före stämman och medan den pågår. Rättsskyddet för en medlem som befinner sig i minoritet förbättras också genom att de bestämmelser förtydligas som gäller extra avgångsrätt och rätt att få tillbaka insatsen.

Ordnandet av andelsstämma underlättas så att andelsstämman kan besluta om alla de på den ankommande ärendena vid ett sammanträde, om inte något annat bestäms i stadgarna. Enligt den gällande lagen skall beslut om stadgeändringar och vissa andra ärenden fattas vid två stämmor. Enligt förslaget kan medlemmarna om de är eniga också utan någon formell stämma besluta om ärenden som ankommer på andelsstämman.

De på andelsstämmans beslut tillämpliga majoritetskraven förtydligas och förenhetligas med beaktande av andelslagspraxis samt beslut om nya arrangemang som föreslås bli tillåtna. I syfte att förenhetliga regleringen föreslås också att de särskilda beslutskraven lindras i sådana fall då det i andelslaget också med stöd av den gällande lagen är möjligt att med lindrigare beslutskrav vidta någon annan åtgärd som påverkar medlemmens ställning på motsvarande sätt som en strängare reglerad stadgeändring.

I syfte att effektivisera andelslagens förvaltning föreslås motsvarande bestämmelser om styrelsens, förvaltningsrådets och verkställande direktörens ställning som de som gäller för aktiebolagens ledning. Enligt förslaget kan ett andelslags förvaltningsråd fortfarande ha en mera omfattande behörighet än ett aktiebolags förvaltningsråd. I syfte att minsta förvaltningskostnaderna föreslås att kravet på flera revisorer slopas också för andelslagens vidkommande.

Anskaffningen av finansiering i form av andelskapital skall enligt förslaget underlättas på så sätt att i stadgarna kan bestämmas t.ex. om betalning av ränta på en före detta medlems insats för tiden mellan medlemskapets upphörande och insatsens återbetalning, om snabb återbetalning av insatsen, om uppskjuten återbetalning samt om efterhandsåterbetalning. Andra bestämmelser som underlättar anskaffningen av andelskapital är de som gäller fondförhöjning av insatsen samt inlösning av andelar i enlighet med andelslagets beslut eller stadgar.

Anskaffningen av tilläggsandelskapital underlättas genom att bestämmelserna om sådan finansiering i större utsträckning är dispositiva. Enligt förslaget kan i stadgarna friare än förr bestämmas t.ex. om utdelning av överskott på tilläggsandelar, om rätt till behållningen i ett andelslag som upplöses samt om tidpunkten för återbetalning av tilläggsinsatser.

Dessutom underlättas andelslagens anskaffning av eget kapital genom att ett andelslag kan skaffa finansiering i eget kapital på motsvarande sätt som ett

aktiebolag. Enligt förslaget kan ett andelslag skaffa finansiering genom andelar och tilläggsandelar och dessutom genom placeringsandelar och kapitallån som motsvarar ett aktiebolags preferensaktier och kapitallån.

Regleringen av fusionsförfarandet föreslås bli förenhetligad med bestämmelserna om aktiebolags fusion. Förenhetligandet gäller i synnerhet borgenärsskyddet. Enligt förslaget har en medlem som motsätter sig en fusion fortfarande direkt med stöd av lagen rätt endast till återbetalning av insatsen. Enligt förslaget kan ett andelslag också, på motsvarande sätt som ett aktiebolag, delas upp i flera andelslag. Bestämmelserna om ombildning av ett andelslag till ett aktiebolag föreslås bli så ändrade att genomförandet av ändringen från medlemmarnas och borgenärernas synpunkt motsvarar fusion och delning. Samtidigt förtydligas det majoritetskrav som skall tillämpas på beslut om ändring av sammanslutningsformen, i överensstämmelse med andelslagspraxis.

Skyddet för ett andelslags borgenärer och andra utomstående förbättras genom bokslutskrav som innebär att det blir lättare

att jämföra andelslags och aktiebolags bokslut med varandra. I förslaget beaktas bl.a. vissa särdrag i samband med variationer i andelskapitalet. Borgenärsskyddet förbättras också genom de förslag som innebär att bestämmelserna om andelslagens medelsutdelning förtydligas och förenhetligas. Som exempel kan nämnas att begreppet utdelningsbart överskott föreslås bli definierat på motsvarande sätt som aktiebolags utdelningsbara vinstmedel.

Bestämmelserna om andelslagets lednings, revisorers och medlemmars skadeståndsansvar och straffrättsliga ansvar föreslås bli utformade med motsvarande bestämmelser för aktiebolag som förebild.

I propositionen ingår dessutom förslag till lag om verkställighet av lagen om andelslag och förslag till ändring av handelsregisterlagen, företags- och organisationsdatalagen, firmalagen, företagsintektningslagen, lagen om aktiebolag och lagen om om övervakning av förvaltningen av konkursbon.

Avsikten är att de föreslagna lagarna skall träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och stadfästs.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	4
ALLMÄN MOTIVERING	8
1. Inledning	8
2. Nuläget	9
2.1. Lagstiftning, praxis och internationell jämförelse	9
2.1.1. Lagstiftning och praxis	9
2.1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i andra länder	10
2.2. Bedömning av nuläget	11
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	12
3.1. Målen samt hur de kan nås	12
3.1.1. Målen	12
3.1.2. Medel	13
3.2. De viktigaste förslagen	14
3.2.1. Medlemmarnas olika stora röstetal	14
3.2.2. Bildande av andelslag	16
3.2.3. Medlemsantagning och medlemskapets upphörande	17
3.2.4. Andelsstämman och medlemmarnas beslut	17
3.2.5. Fullmäktige	19
3.2.6. Andelslagets ledning och representation	19
3.2.7. Bokslut, revision, medlemmarnas granskningsrätt samt särskild granskning	19
3.2.8. Återbetalning av insatser och tilläggsinsatser samt utdelningsbart överskott	20
3.2.9. Finansiering av egna andelar samt lån och gåvor till den närmaste kretsen	21
3.2.10. Andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar	22
3.2.11. Ändring av företagsstrukturen och upplösning av andelslag	25
3.2.12. Ansvarsbestämmelser	26
3.2.13. Övriga förslag	26
4. Propositionens verkningar	27
4.1. Ekonomiska verkningar	27
Näringslivet	27
Hushållen och andelslagens medlemmar	28
Den offentliga ekonomin	28
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	29
5. Beredningen av propositionen	29
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	29
5.2. Utlåtanden	29
5.3. Den fortsatta beredningen	30
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	30

6.1.	Samband med andra propositioner	30
6.2.	Samband med internationella förpliktelser	31
6.3.	Andra omständigheter som har beaktats vid beredningen av proposition 31	
6.4.	Frågor som inte behandlas i propositionen.....	32
DETALJMOTIVERING		33
1.	Lag om andelslag.....	33
1 kap.	Allmänna bestämmelser	33
2 kap.	Bildande av andelslag samt andelslagets stadgar	35
	<i>Registrering</i>	38
	<i>Andelslagets stadgar</i>	40
3 kap.	Medlemmar, medlemskapets början och upphörande	42
	<i>Medlemmar och medlemsförteckning</i>	43
	<i>Medlemskapets upphövande</i>	46
4 kap.	Andelsstämman och fullmäktige	49
	<i>Almänna bestämmelser</i>	50
	<i>Andelsstämman</i>	51
	<i>Fullmäktige</i>	78
5 kap.	Andelslagets ledning	81
	<i>Styrelsen och verkställande direktören</i>	82
	<i>Förvaltningsråd och andra organ</i>	89
	<i>Rätt att företräda andelslag</i>	91
6 kap.	Bokslut och koncernbokslut.....	93
7 kap.	Revision, medlemmarnas granskningsrätt och särskild granskning	101
	<i>Revision och revisorer</i>	102
	<i>Medlemmarnas granskningsrätt och särskild granskning</i>	104
8 kap.	Medelsanvändningen, reservfond, överkursfond och uppskrivnings- fond	104
	<i>Allmänna bestämmelser</i>	108
	<i>Överskott och utdelning av det</i>	108
	<i>Förbud mot att finansiera egna andelar, tilläggandelar och placeringsandelar</i>	111
	<i>Reservfond, överkursfond och uppskrivningsfond</i>	111
9 kap.	Andelar, insatser, andelskapital och anslutningsavgifter.....	113
	<i>Almänna bestämmelser</i>	114
	<i>Betalning och uppbörd av insats</i>	119
	<i>Överföring av andel</i>	123
	<i>Andelsbrev och interimsbevis</i>	125
	<i>Delning och sammanslagning av andelar</i>	126
	<i>Höjning av insats och utgivande av nya andelar</i>	127
10 kap.	Återbetalning och nedsättning av insats samt minskning av antalet an- delar	132
	<i>Återbetalning av insats när medlemskapet upphör</i>	133
	<i>Insats och nedsättning av det belopp som betalats av den</i>	141
	<i>Minskning av antalet frivilliga andelar</i>	144

11 kap.	Tilläggsandelar.....	148
	<i>Almänna bestämmelser</i>	149
	<i>Andelslagets beslut angående tilläggsandelar.....</i>	157
	<i>Betalning av tilläggsinsats och tilläggsandelskapital</i>	159
	<i>Återbetalning av tilläggsinsats och överföring av tilläggsandel</i>	159
	<i>Optionsrätter och lån mot konvertibla skuldebrev.....</i>	161
12 kap.	Placeringsandelar.....	161
	<i>Almänna bestämmelser</i>	162
	<i>Betalning av placeringsandel, registrering och placeringsandelsbrev.....</i>	162
	<i>Optionsrätter och lån mot konvertibla skuldebrev.....</i>	164
	<i>Nedsättning av placeringsinsats och minskning av antalet placeringsandelar.....</i>	165
13 kap.	Kapitallån	167
14 kap.	Extra avgift.....	168
15 kap.	Tillskottsplikt	168
16 kap.	Fusion.....	168
17 kap.	Delning.....	171
18 kap.	Ombildning av ett andelslag till aktiebolag	172
19 kap.	Likvidation, upplösning, avregistrering, sanering och konkurs.....	175
	<i>Beslut om likvidation och avregistrering.....</i>	177
	<i>Likvidationsförfarande.....</i>	180
	<i>Avregistrering</i>	185
	<i>Företagssanering och konkurs</i>	186
20 kap.	Skadeståndsskyldighet.....	187
21 kap.	Sparkasseverksamhet.....	187
22 kap.	Straffbestämmelser.....	188
23 kap.	Särskilda bestämmelser.....	189
2.	Verkställighetslagen.....	189
3.	Handelsregisterlagen.....	190
4.	Företags- och organisationsdatalagen	191
5.	Firmalagen	191
6.	Företagsinteckningslagen	191
7.	Lagen om aktiebolag	191
8.	Bokföringslagen.....	191
9.	Lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon	191
10.	Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	191
11.	Ikraftträdande.....	192
LAGFÖRSLAGEN		193
om andelslag		193
om verkställighet av lagen om andelslaget.....		265
om ändring av 10 och 18 a § handelsregisterlagen.....		271
Om ändring av 14 § företags- och organisationsdatalagen		273
om ändring av 7 och 12 § firmalagen		274
om ändring av företagsinteckningslagen.....		275
om ändring av 12 kap. 7 § lagen om aktiebolag		277

om ändring av 3 kap. 1 § och 8 kap. 5 § bokföringslagen.....	278
om ändring av 1 § lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon.....	279
BILAGA	280
PARALLELLTEXTER	280
om ändring av 10 och 18 a § handelsregisterlagen.....	280
Om ändring av 14 § företags- och organisationsdatalagen	283
om ändring av 7 och 12 § firmalagen	284
om ändring av företagsinteckningslagen.....	286
om ändring av 12 kap. 7 § lagen om aktiebolag	288
om ändring av 3 kap. 1 § och 8 kap. 5 § bokföringslagen.....	289
om ändring av 1 § lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon.....	291

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Antalet andelslag har från ca 10 000 i mitten av 1970-talet minskat till ca 3 500 år 1981. I slutet av 1980-talet fanns det ca 2 000 andelslag. Efter mitten av 1990-talet har några hundra nya andelslag bildats per år. I siffrorna ingår inte andelsbanker och bostadsandelslag. I handelsregistret fanns 31.12.2000 sammanlagt 2 995 andelslag, av vilka 286 var andelsbanker och 130 bostadsandelslag. Samtidigt har antalet aktiebolag flerdubblats och överstiger numera 223 000, medan antalet bostadsaktiebolag har stigit till över 70 000. Antalet personbolag har under en längre tid hållit sig kring 65 000 medan antalet registrerade affärsidkare och yrkesutövare uppgår till ca 120 000. Enligt beskattningssuppgifterna finns det ca 1 600 verksamma andelslag, ca 127 000 aktiebolag, ca 43 000 registrerade och oregistrerade personbolag samt ca 112 000 affärsidkare och yrkesutövare (skatteåret 1997). Med beaktande av omsättningen finns det ca 900 verksamma andelslag, 87 000 aktiebolag, 36 000 personbolag samt 97 000 affärsidkare och yrkesutövare. Den på omsättningen baserade statistiken upptar bl.a. inte ca 600 banker i andelslagsform och försäkringsföretag.

Andelslagens samhällsekonomiska betydelse varierar kraftigt från en bransch till en annan. Av tradition har andelsrörelsen en stor betydelse inom jordbruk, skogsbruk och vilthushållning, el-, gas- och vattenförsörjning, parti- och minuthandel samt inom finansieringsbranschen. Av nyandelslagen är merparten arbets-, service- och expertandelslag. Också andelslag som tillhandahåller marknadsförings-, social- och

välståndstjänster utgör en viktig del av de nya andelslagen. Inom jord- och skogsbruket förekommer inte nyandelslag i någon större utsträckning.

Andelslagens betydelse inom de olika branscherna varierar: i fråga om personal och omsättning ligger jordbruket, skogsbruket och vilthushållningen betydligt över medeltalet för samtliga branscher, medan det bland el-, gas- och vattenandelslagen och nyandelslagen finns en hel del småföretag i form av andelslag. En granskning av situationen utgående från samtliga branscher ger vid handen att andelslagen i genomsnitt är större än aktiebolagen, både vad gäller omsättningen och vad gäller personalen. Andelsrörelsen har också en stor synlighet i vardagslivet. År 2000 hade S-gruppen, Tradeka och Elanto en sammanlagt marknadsandel på 41 % av minuthandeln (Kehittyvä kauppa, Nielsen, Päivittäistavarakauppa ry). En betydande marknadsandel har också andelsbankerna (33 %) och andelslaget Metsäliitto (33 %). Enligt Internationella kooperativa alliansens (ICA) statistik uppgick Finlands konsument- och producentandelslags sammanlagda omsättning till ca 122 miljarder mark år 2000. Därav utgjorde de Pellervo-anslutna företagens andel ca 81 miljarder mark. De av Statistikcentralen statistikförda 960 andelslagens andel av samtliga företags omsättning uppgick år 1996 till ca 3,3 % eller 35 miljarder mark (Osuustoiminta 6/97 s. 16).

Med sina drygt 2,9 miljoner medlemmar är andelslagen en viktig samhällelig faktor i vårt land. Det är emellertid svårt att uppskatta hur många som har flera medlemskap. Den Pellervo-anslutna andelsrörelsen har ca 1,6 miljoner

medlemmar, varav något över 930 000 är medlemmar i någon andelsbank och ca 127 000 är medlemmar i andelslaget Metsäliitto. S-gruppen har ca 840 000 medlemmar, Elanto och Tradeka ca 500 000 medlemmar och nyandelslagen uppskattningsvis 15 000 medlemmar. Tradeka och Elanto har dessutom ca 800 000 stamkunder som erbjuds samma förmåner som medlemmarna. Andelslagen sysselsätter ca 77 400 personer. De Pellervo-anslutna företagen har ca 49 670 anställda. I siffran ingår också de som är anställda hos andelslagens koncernbolag. Nyandelslagen erbjuder uppenbarligen närmast sina medlemmar heltidssysselsättning. Enligt Internationella kooperativa alliansens (ICA) uppskattning uppkommer nya arbetstillfällen framförallt i de nya andelslag som bildas inom servicebranschen.

2. Nuläget

2.1. Lagstiftning, praxis och internationell jämförelse

2.1.1. Lagstiftning och praxis

Den gällande lagen om andelslag är från år 1954 (247/1954), nedan ALL. I den har under årens lopp gjorts ett flertal ändringar, men lagens grundstruktur är den ursprungliga. Redan under ett par årtionden har behovet av en totalrevidering diskuterats, men en sådan har inte ansetts vara särskilt brådskande. På grund av de stora förändringar som skett i andelslagens verksamhetsmiljö och i andelslagens verksamhetsformer samt till följd av de stora ändringar som år 1997 gjordes i lagen om aktiebolag (734/1978) nedan ABL är det emellertid nu aktuellt att genomföra en totalrevidering av lagen om andelslag. Under 1980-talet har andelslagens förutsättningar att skaffa eget kapital förbättrats genom två partiella revideringar av ALL. År 1981 fogades till lagen bestämmelser om tilläggsandelar samt ändrades bestämmelserna om reservfond och användning av överskott. År 1989 kompletterades lagen med bestämmelser om placeringsandelar, som närmast motsvarar

aktiebolags preferensaktier utan rösträtt och som kan förvärfvas också av andra än medlemmar. I samband med den sistnämnda ändringen fogades till lagen bestämmelser om ombildning av andelslag till aktiebolag. Systemet med tilläggsinsatser kan enligt stadgarna tas i bruk i ca 700 andelslag, av vilka ca 280 är andelsbanker. I praktiken tillämpas tilläggsinsatser veterligen närmast i andelsbanker, i andelslaget Metsäliitto och i en andelsaffär. Placeringsandelar förekommer endast i fem andelslag och de har i dessa använts närmast som fusionsvederlag. Det har inte uppkommit någon marknad för placeringsandelar och veterligen vill man frångå åtminstone förfarandet att ge placeringsandelar som fusionsvederlag. Efter ändringen av reservfundsbestämmelserna har reservfonder i praktiken avsatts endast i sådana större andelslag med stort medlemsunderlag vilkas verksamhet inte inskränker sig enbart till medlemmarna.

De ändringar som gjordes i ALL under 1990-talet hade samband med förenhetligandet av bokförings- och revisionslagstiftningen och med justeringen av förutsättningarna för sparkasseverksamhet samt med den ändring av ABL som trädde i kraft år 1997.

På registreringen av andelslag tillämpas handelsregisterlagen (129/1979), på bokföring och bokslut tillämpas bokföringslagen (1336/1997) och på revisionen av andelslag tillämpas revisionslagen (936/1994). På andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform tillämpas dessutom andelsbankslagen (1271/1990) och kreditinstitutslagen (1607/1993).

Modellstadgarna har en stor betydelse för andelslagen. Bl.a. Sällskapet Pellervo rf, Andelsbankscentralen-ABC andelslag samt Centrallaget för Handelslagen i Finland har av tradition gjort upp modellstadgar. Dessa används veterligen i över hälften av de verkamma andelslagen. Modellstadgar har uppgjorts bl.a. för handelslag, andelsbanker, andelsmejerier, vatten- och maskinandelslag samt för nyandelslag. Modellstadgarna kan inte förhandsgranskas på ett för myndigheterna bindande sätt. I allmänhet försöker man emellertid få dem inofficiellt

förhandsgodkända av företrädare för registermyndigheten.

Innehållet i gällande ALL, andelslagspraxis samt beskattningen av andelslag och medlemmar har i detalj utretts i justitieministeriets 15.6.1999 daterade förslag till revidering av lagen om andelslag (OKL-ehdotus 1999 www.om.fi, vireillä/yhtiöoikeus/osuuskuntalakiuudistus).

2.1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i andra länder

I relation till befolkningen har Kooperationen nått sin största utbredning i Kanada och USA, där över 60 % av befolkningen är medlemmar. Därefter följer Japan med 45 % och Finland med 44 %. Det numerärt sett största antalet medlemmar har Kooperationen i utvecklingsländerna. I Indien är 175 miljoner och i Kina 160 människor kooperativt organiserade. De konsumentkooperativa företagens omsättning i förhållande till befolkningen är störst i Schweiz, medan Danmark är det ledande landet vad gäller producentkooperativa företag. I båda statistikerna kommer Finland på andra plats. Andelslagens sysselsättande effekt i relation till befolkningen är störst i Vitryssland (1,4 %). Också i denna statistik kommer Finland på andra plats.

Inom Europeiska unionen är Kooperationen starkast inom jordbrukssektorn. Över 50 % av områdets jordbruksprodukter förädlas kooperativt. Konsumentkooperativens andel av detaljhandeln är ca 5 %. I Frankrike, Tyskland, Belgien och Holland har de små konsumentkooperativen försvunnit nästan helt. I de nämnda länderna finns å andra sidan enskilda stora kooperativa detaljhandelsföretag. I Spanien och Italien har Kooperationen en stark ställning. Inom Europeiska unionen har de kooperativa bankerna en marknadsandel på ca 20 %. Arbetskooperativen är framförallt ett italienskt och spanskt fenomen. Bostadskooperativen är däremot ett nordiskt fenomen – denna sektor spelar en viktig roll i Sverige, Norge och Danmark. Inom Europeiska unionen finns det uppskattningsvis 96 000 kooperativ som har över 155 miljoner medlemmar och 2,6

miljoner anställda.

Kooperativens ställning i olika länder uppvisar sina egna särdrag. Eftersom det i Nordamerika i stor utsträckning är den privata sektorn som svarar för uppbyggnaden av infrastrukturen och finns det där ett stort antal kooperativa el- och vattenföretag. T.ex. i Frankrike hänförs kooperativen till den tredje sektorn, tillsammans med de ideella medborgarorganisationerna. Även i EU-lagstiftningen hänförs kooperativen till den socialekonomiska sektorn, tillsammans med föreningar och andra medborgarorganisationer. T.ex. i Tyskland och Storbritannien betraktas kooperativen av tradition som marknadsekonomiska företag. Kooperationens oberoende av staten accentueras i dessa länder, där syftet med Kooperationen i första hand anses vara att tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen. I Finland står Kooperationen nära den anglosaxiska traditionen.

Lagstiftningen om kooperativa föreningar och företag varierar en hel del från land till land. I flera länder uppfattas ett kooperativ som en bolagsform med egen lagstiftning. Andra länder saknar särskild lagstiftning om kooperativ, vilket innebär att på dessa tillämpas lagstiftning om andra bolagsformer eller andra nationella arrangemang. Lagstiftningen om nationella kooperativ har inte harmoniserats på EU-nivå.

Den kooperativa rörelsen har på senaste tid i flera länder ställts inför likartade problem. I flera europeiska länder har lagstiftningen under 1990-talet ändrats i syfte att förbättra de kooperativa företagens konkurrensmöjligheter på den internationella marknaden. Framförallt har man försökt förbättra deras möjligheter att skaffa riskkapital. Ändringarna har inneburit att regleringarna fått en mera dispositiv karaktär. Samtidigt har den kooperativa rörelsens centrala princip en medlem - en röst delvis fått träda tillbaka. En annan viktig reform har t.ex. i Spanien och Italien varit att särskilda lagar har stiftats för arbetskooperativ och sociala kooperativ.

Till den år 1895 grundade Internationella kooperativa alliansen (ICA) hör nationella och internationella kooperativa organisationer inom en mängd olika

branscher, bl.a. jordbruks-, finansierings-, energi-, försäkrings-, fiske-, bostadsproduktion-, turism- och konsumentkooperativ. ICA:s mer än 230 medlemsorganisationer i ca 100 länder representerar över 730 miljoner personmedlemmar. ICA har som mål att bl.a. främja och skydda kooperativa värden och principer. Åren 1937 och 1966 har ICA publicerat proklamationer om kooperationens principer. Senast år 1995 godkändes förklaringen av den kooperativa identiteten. Proklamationerna har påverkat lagstiftningen om kooperationen i olika länder.

Enligt förklaringen är en kooperativ förening en fristående sammanslutning av personer som frivilligt samverkar för att tillgodose sina gemensamma ekonomiska, sociala och kulturella behov och önskemål genom ett samägt och demokratiskt styrt företag. Förklaringen fastställer sju principer: frivilligt och öppet medlemskap, demokratisk medlemskontroll, medlemmarnas ekonomiska deltagande, självständighet och oberoende, utbildning, praktik och information, samarbete mellan kooperativa föreningar samt samhällssyn.

Inom Europeiska unionen utarbetas ett förslag till förordning om en europeisk kooperativ föreningsform (Proposal for a Council Regulation (EEC) on the Statute for a European co-operative society, Com (91) 273 final). Avsikten är att för EU-området skapa en övernationell kooperativ föreningsform och samtidigt avveckla de legislativa hindren och begränsningarna för övernationella kooperativa föreningar och företag inom EU-området. I den föreslagna formen kommer förordningen att fungera som en ramlag, vilket innebär att på en europeisk kooperativ förening huvudsakligen skall tillämpas den på hemorten i medlemsstaten gällande lagstiftningen. Den nationella lagstiftningen om kooperation har inte harmoniserats i något avseende. Förslaget gäller inte beskattningen. Våren 2001 beslöts det att behandlingen av det ändrade förordningsförslaget skulle fortsättas i en av rådet tillsatt arbetsgrupp, efter en paus på ca fem år. Avsikten är att vid beredningen av förordningen om en europeiska kooperativ

föreningsform utnyttja vissa lösningar som avtalats i fråga om den förordning om en europeisk bolagsform som för närvarande behandlas.

I övriga länder gällande lagstiftning och praxis i fråga om kooperativa föreningar och företag utreds i detalj i 1999 års ALL-förslag.

2.2. Bedömning av nuläget

Den gällande lagen om andelslag har i praktiken visat sig fungera relativt bra. Den allmänna samhällsutvecklingen har emellertid i förening med den utveckling som associationslagstiftningen undergått lett till att lagen inte längre uppfyller alla de krav som ställs på den.

Ett problem när det gäller kooperativ företagsverksamhet anses vara tillgången på finansiering i form av eget kapital samt kapitalets beständighet. Problemet beror delvis på att det finns vissa brister i gällande ALL. Den gällande lagens indispositiva bestämmelser om villkoren för andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar begränsar i onödan andelslagens möjligheter att skaffa finansiering i form av eget kapital. Å andra sidan begränsas andelslagens kapitalanskaffning i viss mån också av att bestämmelserna och stadgepraxis är oklara, t.ex. vad gäller de rättigheter som tilläggsandelar medför i andelslaget. Andelslagens anskaffning av finansiering samt deras verksamhet försvåras till en del också av att regleringen av medelsanvändningen, t.ex. definitionen av utdelningsbart överskott, inte i alla avseenden motsvarar associations- och bokföringslagstiftningens utveckling. Det har också ansetts vara en brist att det i den gällande lagen inte finns bestämmelser vare sig om kapitallån eller om delning av andelslag.

Bildandet av andelslag samt andelslagens verksamhet försvåras av att bestämmelserna inte stämmer överens med de i ett senare skede av associationslagstiftningens utveckling stiftade bestämmelserna om bildande av andelslag samt om andelsstämman och andelslagets förvaltning, såsom bestämmelserna om vem som ansvarar för åtgärder som vidtas för ett andelslag som

skall bildas. I ALL saknas också bestämmelser om möjligheten att betala insatser med apportegendom. Onödiga kostnader förorsakas av t.ex. av de gällande bestämmelserna om flera revisorer och av den bristfälliga regleringen av verkställande direktörens ställning.

Andelslagen åsamkas onödiga initial- och förvaltningskostnader också på grund av att de sakkunniga som tillhandahåller företag administrativa tjänster i allmänhet inte är lika väl förtrodda med lagstiftningen om andelslag som med ABL, som tillämpas på merparten av alla företag i sammanslutningsform. Bestämmelserna om andelsstämman och om medlemmarnas övriga beslutsfattande samt om ett andelslags förvaltning, representation, bokslut, revision och medelsutdelning och likaså bestämmelserna om ändring av ett andelslags företagsstruktur och upplösning samt om medlemmarnas, ledningens och revisorernas ansvar skiljer sig till stor del i onödan från bestämmelserna i ABL, som har stiftats senare. Till dessa delar kan de på andelslag tillämpliga bestämmelserna uppdateras, förtydligas och förenhetligas med ABL, så att särdragen i andelslagens verksamhet ändå bibehålls.

Vissa stora andelslag och ekonomiska föreningar med omfattande medlemsunderlag har ändrat sin företagsform eller undersökt möjligheterna till en sådan ändring. Det har härvid visat sig att det som i gällande ALL bestäms om medlemsantagning och överföring av insatser i onödan försvårar offentlig handel med andelsbevis. Gällande ALL anses också försvåra ombildande av ekonomiska föreningar till andelslag i sådana fall då principen en medlem — en röst inte har följts i föreningen.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Målen samt hur de kan nås

3.1.1. Målen

Syftet med propositionen är att bringa andelslagens på lagstiftningen baserade verksamhetsförutsättningar i

överensstämmelse med de krav som en modern företagsverksamhet ställer. Förslaget skall underlätta bildandet av andelslag och andelslagens förvaltning samt främja anskaffningen av medlems- och placerarfinansiering. Syftet med förslaget är vidare att förbättra ställningen för andelslagets medlemmar. Det skall också i tillräcklig utsträckning trygga andelslagets borgenärers och övriga intressegruppers rättigheter.

Lagstiftningen om andelslag reglerar verksamhetsförutsättningarna för kooperativa företag. Genom de föreslagna bestämmelserna är det möjligt att påverka verksamhetsförutsättningarna för rent inhemska företag samt även att påverka beslut som fattas av internationella företag. I flera utredningar har med tanke på småföretagsaspekten och på förutsättningarna att locka placeringar påpekats vikten av att associationslagstiftningen är tydlig och fungerande. I samband med att den gällande lagen stiftades kunde man inte förutse de krav som andelslagens allt internationellare verksamhetsmiljö ställer. I den gällande lagen har också småandelslagens intressen i viss mån förbisetts.

En tydligare utformad lag om andelslag som är bättre anpassad till den övriga associationslagstiftningen gör det lättare att notera de verkliga skillnaderna mellan de olika sammanslutningsformer som tillämpas inom företagsverksamheten. Lagstiftningen får inte skapa orealistiska förväntningar, vilket bl.a. förutsätter att i praktiken dåligt fungerande bestämmelser måste rensas ut. En tydligare utformad lag om andelslag kan också främja anpassningen mellan associations- och skattelagstiftningen samt bekämpningen av ekonomiska brott.

Förslaget innebär inte att andelslagens viktigaste kännetecken ändras. De viktigaste kännetecknen är främjande av medlemmarnas ekonomi eller näringsutövning, medlemmarnas rätt att utnyttja andelslagets tjänster, medlemmarnas begränsade ansvar samt presumtionsbestämmelserna om att medlemsunderlaget och andelskapitalet kan variera, principen en medlem — en röst,

användningen av överskott samt skifte av ett upplöst andelslags tillgångar. Den omständigheten att bestämmelserna om antalet medlemmar och om medlemmarnas röstetal samt om andelslagets övriga interna förhållanden i större utsträckning blir dispositiva hindrar inte att andelslagen fortsätter som förr.

3.1.2. Medel

Den nya lagen om andelslag. De i den gällande lagen om andelslag föreslagna ändringarna föreslås bli genomförda så att en helt ny lag om andelslag stiftas. Endast på detta sätt är det möjligt att i tillräcklig utsträckning beakta de uppställda målen, dvs. att förtydliga bestämmelserna och ge dem en konsekventare utformning samt att förbättra associationslagstiftningens överskådlighet. Oavsett att andelslagsformen har en hel del gemensamma drag med aktiebolagsformen är det alltså ändamålsenligt att de båda sammanslutningsformerna regleras i skilda lagar. När det gäller de olika sammanslutningsformernas särdrag är skillnaderna i kapitalets beständighet, syftet med respektive sammanslutningsform samt bestämmelserna om ägarnas röstetal och ekonomiska rättigheter så stora i andelslag och aktiebolag att det åtminstone inte i detta skede är ändamålsenligt att stifta en gemensam lag för de båda sammanslutningsformerna.

Lagens uppbyggnad och förenhetligandet av bestämmelserna. Enligt förslaget ändras strukturen i lagen om andelslag så att efter bestämmelserna om lagens tillämpningsområde och bildande av andelslag följer bestämmelser om de i alla andelslag ständigt aktuella frågorna om medlemskap, medlemmarnas beslutsfattande, andelslagets ledning, bokslut, revision, utdelning av överskott samt överhuvudtaget om användningen av andelslagets medel. Efter de allmänna bestämmelserna om bildande av andelslag och om andelslagets verksamhet följer bestämmelser om finansiering av andelslag. Dessa bestämmelser gäller andelar, insatser och återbetalning av insatser samt tilläggsandelar, placeringsandelar, kapitallån, extra avgifter

och tillskottsplikt. I slutet av den nya lagen finns specialbestämmelser om sparkasseverksamhet, eftersom dessa bestämmelser kan tillämpas endast på handelslag som uppfyller särskilda krav.

I slutet av den nya lagen finns det också bestämmelser om ändring av företagsstrukturen, om fusion och delning av andelslag, om ombildning av andelslag till aktiebolag samt om upplösning och avregistrering av andelslag.

I slutet av den nya lagen finns det vidare bestämmelser om skadeståndsansvar och straffrättsligt ansvar samt bestämmelser om forum, delgivning och skiljeförfarande.

Bestämmelserna har sammanställts till kapitel huvudsakligen enligt samma principer som i ABL, t.ex. så att bestämmelserna i gällande ALL 12 och 17 kap. om skadeståndsansvar har tagits in i den nya lagens 21 kap. Också kapitlens paragrafindelning är i huvudsak densamma som i ABL. I syfte att förbättra lagens användbarhet har emellertid vissa avvikelser gjorts från strukturen i ABL. T.ex. alla bestämmelser om ordnande av andelsstämma, om majoritetskrav och om medlemmarnas extra avgångs- och återbetalningsrätt har sammanställts i fyra kapitel.

Lagens överskådlighet har förbättrats också genom att till kapitlen har fogats mellanrubriker och paragrafrubriker samt genom att allmänt tillämpliga huvudregler och undantagsfall har tagits in i skilda paragrafer. För förbättrande av läsbarheten har bestämmelsernas ordalydelse setts över också till den del som syftet är att bestämmelserna till sitt innehåll motsvarar den gällande lagen eller ABL.

Den gällande lagens struktur och en del av dess enskilda bestämmelser avspeglar främst de största andelslagens behov samt andelslagens allmänna praxis. Förtydligandet av bestämmelserna och förenhetligandet med motsvarande regleringar som tillämpas på aktiebolag samt betonandet av bestämmelsernas dispositiva karaktär kommer i viss mån att minska andelslagens administrativa kostnader och göra det lättare att bilda små andelslag.

Efter revideringen kan andelslagens

medlemmar och ledning samt bokförare, revisorer, jurister och andra som tillhandahåller administrativa tjänster av olika slag, och även andelslagens referensgrupper lättare bilda sig en uppfattning om den nya lagstiftningens innehåll, då de kan stödja sig också på den omfattande rättspraxis och litteratur som finns om aktiebolag.

En utgångspunkt för beredningen av förslaget har varit balansera textmängden mot överskådligheten. En lagtext med kortfattade och generella bestämmelser kan verka överskådlig men i enskilda tolkningssituationer visa sig vara otillräcklig t.ex. för dem som arbetar inom ett andelslag eller har affärer med ett sådant. Antalet bestämmelser har i själva verket ingen betydelse för lagens överskådlighet. Av större betydelse i detta avseende är den mängd bestämmelser som ständigt och dagligen blir tillämpade samt utformningen av bestämmelserna.

Reformer som efter förenhetligandet av den associationsrättsliga lagstiftningen aktualiseras i fråga om andra sammanslutningsformer kan lättare genomföras också vad gäller den nya lagen om andelslag. T.ex. de förbättringar som görs i ABL som ett resultat av den beredning som för närvarande pågår i justitieministeriet kan således vid behov genomföras också för andelslagens vidkommande. Totalrevideringen av ABL kommer emellertid att ta flera år i anspråk, vilket innebär att det redan nu är motiverat att modernisera ALL och förenhetliga den med ABL.

Indispositiva och dispositiva bestämmelser. Andelslagens verksamhetsförutsättningar föreslås bli förbättrade genom att de indispositiva bestämmelserna blir färre samtidigt som de dispositiva bestämmelsernas får en större betydelse. På detta sätt är det möjligt att i någon mån minska kostnaderna för bildande och administrering av andelslag. Genom att lägga större vikt vid de dispositiva bestämmelserna är det också möjligt att avveckla de av den gällande lagen följande hindren för anskaffning av finansiering i form av eget kapital. Den omständigheten att andelslagens

behov kan vara synnerligen varierande talar för bestämmelser av dispositiv karaktär. Det som lämpar sig för ett konsumentandelslag med stort medlemsunderlag behöver inte nödvändigtvis lämpa sig för ett producentandelslag med ett fåtal medlemmar. Också medlemmarnas och utomståendes intressen kan genom de föreslagna dispositiva bestämmelserna tryggas minst lika effektivt som genom de gällande indispositiva bestämmelserna.

3.2. De viktigaste förslagen

3.2.1. Medlemmarnas olika stora röstetal

Förslag. Enligt förslaget kan det också i stadgarna för första gradens andelslag föreskrivas att medlemmarna har olika stora röstetal, med vissa begränsningar. Med ett första gradens andelslag avses ett andelslag där personmedlemmarna är i majoritet. Enligt förslaget kan en medlem i ett första gradens andelslag ha ett röstetal som är högst tio gånger större än en annan medlems röstetal. För andra gradens andelslag uppställs fortfarande inga begränsningar i detta avseende. Med ett andra gradens andelslag avses ett andelslag vars medlemmar enligt stadgarna till övervägande del är juridiska personer.

Enligt förslaget kan endast en enig andelsstämma besluta utöka stadgarna med bestämmelser om att medlemmarna har olika stora röstetal. Detsamma gäller ändring av sådana stadgebestämmelser i det fall att stadgarna inte föreskriver om lindrigare krav på kvalificerad majoritet. Beslutskraven gäller samtliga andelslag. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen kan beslut om ändring av röstetalet emellertid fattas med 2/3 kvalificerad majoritet i fem års tid i ett sådant andra gradens andelslag vars stadgar när lagen träder i kraft föreskriver att medlemmarna har olika stora röstetal.

Motivering. Möjligheten att tillämpa olika stora röstetal kan behövas t.ex. i ett sådant första gradens producent- och

arbetsandelslag där anskaffning av produktionsmedel för gemensamt bruk förutsätter kapitalinvesteringar som alla medlemmar inte deltar i med lika stora insatser. Det kan vara fråga t.ex. om läkarcentraler och liknande arbetsandelslag samt om sådana av primärproducenter bildade andelslag som förädlar råvaror som levereras av medlemmarna. Röstetalen kan bindas t.ex. till den omfattning i vilken medlemmarna utnyttjar andelslagets tjänster eller till storleken av medlemmarnas kapitalinsatser. Enligt förslaget är det möjligt att också i stadgarna för ett första gradens andelslag bestämma om olika stora röstetal på så sätt att relationerna mellan röstetalen i ett andelslag med högst tio medlemmar i stor utsträckning motsvarar den praxis som tillämpas i aktiebolag.

Också enligt den gällande lagen kan i t.ex. ett producentandelslags stadgar tas in bestämmelser om olika stora röstetal i det fall att majoriteten av medlemmarna är producentägda bolag. Med stöd av den gällande lagen kan man avvika från principen en medlem - en röst också på så sätt att medlemmarnas beslutanderätt överförs på fullmäktige. Att bygga upp sådana komplicerade ägar- och organisationsstrukturer endast i syfte att göra det möjligt att använda olika stora röstetal kan emellertid visa sig vara problematiskt med tanke på beskattningen av medlemmarna, eller också kan följden bli oklara ansvarsförhållanden.

Syftet med att på det föreslagna sättet begränsa tillämpningen av olika stora röstetal och uppställa strängare beslutskrav är att understryka betydelsen av den för andelslagen kännetecknande principen en medlem — en röst. Avsikten är dessutom att lagändringen inte direkt skall påverka styrkeförhållandena mellan medlemmarna i de nuvarande andelslagen. På så sätt främjas också bevarandet av de nuvarande kooperativa modellerna.

Den föreslagna utvidgade tillämpningen av olika stora röstetal får i allmänhet ingen större betydelse i andelslag med stort medlemsunderlag eller i andelslag där de för medlemskap förutsatta andelarna inte betraktas som placeringar. Denna

begränsning, som föreslås kvarstå, kan vara till olägenhet närmast för andelslag som producerar, distribuerar eller förädlar varor samt för andelslag som tillhandahåller tjänster och behöver stora investeringar eller vars medlemmar har varierande förutsättningar att delta i produktionen. Dessa olägenheter kan emellertid i viss mån minskas genom att verksamheten bolagiseras och börjar bedrivas i aktiebolagsform, vilket å andra sidan kan medföra sådana problem som nämns ovan i denna punkt. Vid behov kan ett andelslag fortfarande ombildas till aktiebolag.

Det föreslagna stränga beslutskravet är baserat på den omständigheten att det beslutskrav som tillämpas på stadgeändringar gällande medlemmarnas olika stora röstetal skall vara på samma nivå som för andra stadgeändringar som har en lika stor betydelse för medlemmarnas ställning i andelslaget. Av denna anledning föreslås en förutsättning för tillämpning av skilda röstetal vara att de vid andelsstämman företrädde medlemmarna är eniga. Det föreslagna beslutskravet är strängare än t.ex. den 2/3 kvalificerade majoritet som krävs för ombildning av ett andelslag till aktiebolag. Bestämmelsen om strängare beslutskrav föreslås av den anledningen att det i samband med införande av olika stora röstetal kan vara väsentligt svårare att bedöma ändringens betydelse för en medlems ställning än i det fall att andelslaget ombildas till aktiebolag.

Också för en ändring av röstetalsgraderingen krävs det enligt förslaget enighet, om inte stadgarna innehåller en bestämmelse om lindrigare majoritetskrav. I stadgarna kan emellertid inte bestämmas om lindrigare krav på kvalificerad majoritet än 2/3 av de vid stämman avgivna rösterna.

Skiltnader jämfört med 1999 års ALL-förslag. Förslaget skiljer sig i det avseendet från 1999 års ALL-förslag att det nu föreslås att den största tillåtna röstetalsskillnaden skall begränsas i första gradens andelslag. I en stor del av utlåtandena om 1999 års ALL-förslag motsatte man sig den möjligheten att det också i stadgarna för ett på personmedlemskap baserat första gradens andelslag fritt skulle kunna bestämmas om

medlemmarnas olika stora röstetal. I en del av utlåtandena understödde man eller ställde sig positivt till att tillåta olika stora röstetal också i första gradens andelslag. Det föreliggande förslaget motsvarar andelslagens behov.

Principen en medlem — en röst samt alternativa regleringar av medlemmarnas röstetal behandlas närmare i 1999 års ALL-förslag.

3.2.2. Bildande av andelslag

Förslag. Bildandet av andelslag föreslås bli underlättat på så sätt att det också i första gradens andelslag räcker med tre stiftare och medlemmar i stället för fem, som den gällande lagen förutsätter. Bildandet av andelslag underlättas också genom att kravet på flera revisorer föreslås bli slopat och genom bestämmelserna om betalning av insatser med apportegendom. Bestämmelserna om bildande av andelslag föreslås bli förtydligade också på så sätt att överföring och kvittning av insatsfordringar samt följderna av försummad betalning, ansvaret för åtgärder som har vidtagits för ett andelslag som skall bildas och bestämmelserna om vad som sker då bildandet av ett andelslag förfaller skall regleras på motsvarande sätt som enligt de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna i ABL. Förtydligande är också bestämmelserna om förkortande av tidsfristen för registreringen från den gällande lagens två år till sex månader. Andelslaget och de utgivna andelarna skall fortfarande inte anmälas för registrering, då dessa uppgifter framgår av andelslagets medlemsförteckning och bokslutet.

Dessutom föreslås i syfte att underlätta bildandet och verksamheten presumtionsbestämmelser om styrelseledamöternas och revisorernas antal och mandattid samt om den ordinarie andelsstämman och om stämmokallelse. I stadgarna för ett andelslag som följer presumtionsbestämmelserna behöver efter reformen endast nämnas andelslagets firma, verksamhetsområde och hemort, insatsens storlek och betalningstid samt räkenskapsperioden.

Motivering. Bestämmelsen som innebär att det också i första gradens andelslag krävs endast tre stiftare och medlemmar är baserad på andelslagens och stiftarnas behov. Också sänkningen av minimikravet gällande revisorernas antal är baserad på andelslagens behov. Förslaget stämmer överens med de krav som tillämpas på andra företag i form av sammanslutningar. Lindringen av kraven påverkar inte andelslagets borgenärs och övriga utomståendes ställning.

Den närmare regleringen av förutsättningarna för återbetalning av insatser i samband med att betalningen, överföringen och kvittningen av andelar samt bildandet av ett andelslag förfaller, behövs för att förtydliga rättsläget. Avsikten är att insatsbetalningen i dessa avseenden skall vara reglerad på ett likartat sätt som betalningen av aktiekapital regleras i ABL. Bestämmelserna om apport gör det lättare att bilda andelslag samt att använda ett andelslags andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar som betalningsmedel t.ex. i samband med företagsförvärv. För att undvika rättslig oklarhet i samband med att ett andelslag bildas är det nödvändigt att förkorta den för grundanmälan om andelslaget reserverade tiden. Den föreslagna sex månaders fristen är densamma som för registrering av aktiebolag.

De föreslagna presumtionsbestämmelserna minskar behovet att skriva stadgar och underlättar således i någon mån upprättandet av stiftelseurkunder. Efter ändringen blir det lättare att ta in de obligatoriska stadgebestämmelserna direkt i stiftelseurkunden, vilket minskar antalet stiftelseurkunder och underlättar ibruktagandet av det planerade elektroniska systemet för registeranmälningar.

Skillnader jämfört med 1999 års ALL-förslag. Förslaget skiljer sig från 1999 års ALL-förslag närmast i det avseendet att det nu föreslås att minimikravet gällande antalet stiftare och medlemmar skall bibehållas så ändrat att det krävs endast tre stiftare och medlemmar. Med avvikelse från det tidigare förslaget föreslås också att insatser får betalas med apportegendom. Ändringarna är baserade på andelslagens behov.

3.2.3. Medlemsantagning och medlemskapets upphörande

Förslag. I förslaget ingår förtydligande bestämmelser om antagningsförfarandet och om eventuell stadgeenlig skyldighet att anta medlemmar. Enligt förslaget kan styrelsen delegera behandlingen av medlemsansökningar på motsvarande sätt som sina övriga uppgifter. Delegeringsmöjligheten gäller emellertid inte beslut om uteslutning av medlemmar. I förslaget förbättras en utesluten medlems rätt att klandra uteslutningsbeslutet och rätten till skadestånd i det fall att uteslutningsbeslutet konstateras vara olagligt. Förslaget förtydligar regleringen av medlemmarnas avgång och uteslutning också i andra avseenden. Enligt förslaget kan i stadgarna föreskrivas om en före detta medlems rätt till andelslagets behållning under tiden från medlemskapets upphörande till återbetalningen av insatsen.

Motivering. Enligt den gällande lagen är det oklart vilka möjligheter det finns att i stadgarna begränsa en medlems rätt att överklaga ett uteslutningsbeslut som han anser vara olagligt. Denna oklarhet är skadlig både för medlemmens och för andelslagets intressen. Bestämmelserna om avgångs- och uteslutningsförfarandet överensstämmer inte till alla delar med framförallt de stora andelslagens behov. Anskaffningen av andels- och tilläggsandelskapital underlättas genom att det blir tillåtet att i stadgarna föreskriva om före detta medlemmars ekonomiska rättigheter.

Skillnader jämfört med 1999 års ALL-förslag. Till åtskillnad från 1999 års förslag föreslås nu att i stadgarna mera fritt kan föreskrivas om andelslagens skyldighet att anta nya medlemmar samt att ge ut andelar och tilläggsandelar. I praktiken har stadgebestämmelser av detta slag varit sällsynta, men den föreslagna ändringen anses från andelslagens sida vara behövlig i sådana fall då avsikten är att medlemskap skall vara öppet för alla samt i sådana fall då avsikten är att underlätta omsättningen av andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar.

Med avvikelse från det föregående förslaget

föreslås nu bestämmelser om hur länge andelslaget är skyldigt att i sin medlemsförteckning hålla kvar uppgifter om före detta medlemmar. Förslaget är baserat på andelslagens behov och är också förenligt med god andelslagspraxis.

3.2.4. Andelsstämman och medlemmarnas beslut

Förslag. Medlemmarnas deltagande i andelsstämman föreslås bli på så sätt förbättrat att en medlem alltid har rätt att anlita biträde och så att en medlem i allmänhet kan anlita också ombud. Deltagandet underlättas vidare på så sätt att andelslaget kan tillåta distansdeltagande med något tekniskt hjälpmedel. Medlemmarnas rätt till information förbättras genom ändringar i bestämmelserna om stämmokallelse samt genom bestämmelser om medlemmarnas fråge- och granskningsrätt. Dessutom föreslås att bestämmelserna om klander av stämmobeslut förtydligas och förenhetligas med de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna. Administrationskostnaderna i små andelslag minskas i någon mån genom förslaget att eniga medlemmar utan någon formell stämma kan fatta beslut i ärenden som ankommer på andelsstämman.

Ordandet av andelsstämma underlättas genom bestämmelserna om platsen för stämman, förhandsanmälan, distansdeltagande samt genom de på stämmokallelsen tillämpliga presumtionsbestämmelserna.

Andelsstämmans beslutsfattande underlättas genom att också beslut om stadgeändringar, höjning av insatsen och vissa andra frågor kan fattas vid en stämma om det inte i stadgarna föreskrivs om beslutsfattande vid två stämmor, vilket är huvudregeln enligt den gällande lagen.

Bestämmelserna om de majoritetskrav som förutsätts för andelsstämmans beslut föreslås bli förenhetligade. Härav följer också att majoritetskraven skärps för vissa beslut, medan de lindras för andra beslut. Det blir t.ex. lättare att ändra stadgebestämmelserna om ett andelslags verksamhetsområde. Åtstramningarna gäller möjligheten att öka

medlemmarnas betalningsskyldighet på annat sätt än i form av höjning av insatsen.

I de föreslagna beslutskraven beaktas också möjligheten att ge medlemmarna olika stora röstetal och införa nya finansieringsalternativ samt att tillåta delning av andelslaget. Med tanke på dessa situationer föreslås också utvidgning av medlemmarnas extra avgångs rätt.

Motivering. Den gällande lagens bestämmelser om ordnande av andelsstämma, om förhandsinformation till medlemmarna och om medlemmarnas frågerätt är bristfälliga med beaktande av medlemmarnas rättsskydd. De begränsade möjligheterna att anlita ombud och biträden har kunnat leda till rättsförluster för medlemmarna. Medlemmarnas rättsskydd föreslås bli utvecklat i linje med den allmänna associationsrättsliga utvecklingen på så sätt att medlemmarna får bättre rätt till förhandsinformation om andelsstämman samt så att medlemmarna ges utökad rätt att ställa frågor under och utanför andelsstämman. Den uttryckliga regleringen av möjligheten att medlemmarna fattar enhälliga beslut minskar i någon mån de administrativa kostnaderna i småandelslag och i andra andelslag med litet medlemsunderlag.

Den gällande lagens bestämmelse om att vissa beslut skall fattas vid två andelsstämmor är inte ändamålsenlig med beaktande av andelslagspraxis. Andelslagen åsamkas onödiga administrativa kostnader av den gällande lagens bestämmelser om beslutsfattande vid två stämmor. Kravet på två stämmor kan slopas också av den anledningen att medlemmarnas förbättrade rätt till deltagande och information tillräckligt väl tryggar medlemmarnas rättigheter och kontinuiteten i andelslagets beslutsfattande.

Förenhetligandet av de majoritetskrav som skall tillämpas på andelsstämmans beslut underlättar andelslagens beslutsfattande och förtydligar medlemmarnas ställning. De särskilda majoritetskraven föreslås bli lindrade i det fall att ett beslut, på vilket enligt den gällande lagen skall tillämpas strängare bestämmelser, påverkar medlemmarnas rättigheter på motsvarande

sätt som ett annat beslut på vilket det inte har ansetts vara problematiskt att tillämpa de lindrigare bestämmelserna. En lindring föreslås t.ex. när det gäller ändring av stadgebestämmelserna om verksamhetsområde.

Syftet med åtstramningen av beslutskraven är att understryka den omständigheten att en medlems ansvar i regel inskränker sig till betalning av insatsen. Den föreslagna åtstramningen av majoritetskraven gäller t.ex. betalning av särskilda avgifter eller utökande av stadgarna med bestämmelser om medlemmarnas tillskottsplikt.

Skillnader jämfört med 1999 års ALL-förslag. Förslaget skiljer sig från 1999 års förslag i det avseendet att det förhöjda krav på 9/10 kvalificerad majoritet som enligt detta förslag förutsätts för vissa stadgeändringar skall räknas på basis av de avgivna rösterna och inte på basis av antalet vid stämman företrädde medlemmar. Ändringen är i linje med de föreslagna bestämmelserna om majoritet och kvalificerad majoritet som räknas utgående från medlemmarnas röstetal. Ändringen påverkar i praktiken inte beslutskraven i ett andelslag som tillämpar principen en medlem - en röst, men den ökar i viss mån betydelsen av stadgebestämmelser om olika stora röstetal. Å andra sidan kan det vid behov bestämmas i stadgarna om vissa tilläggskrav för ett giltigt beslut, t.ex. att understödet skall räknas på basis av de vid stämman företrädde medlemmarna.

I de föreslagna särskilda beslutskraven har beaktats den omständigheten att det med avvikelse från det tidigare förslaget är möjligt att i ett andelslags stadgar föreskriva också att andelslagets syfte är i huvudsak ideellt. Enligt förslaget är en förutsättning för ett giltigt beslut om ändring av andelslagets huvudsakliga syfte att beslutet understöds av samtliga de vid stämman företrädde medlemmarna.

I detta förslag har dessutom beaktats de ändringar i bestämmelserna om aktiebolags bolagsstämma som trädde i kraft i början av år 2001. Dessa ändringar gäller möjligheten att i stadgarna bestämma om förhandsanmälan till andelsstämman samt om deltagande i stämman med tekniska

hjälpmedel.

3.2.5. *Fullmäktige*

Förslag. De föreslagna bestämmelserna förtydligar fullmäktiges uppgifter och fullmäktigeledamöternas ansvar samt förhållandet mellan fullmäktige och andelslagets medlemmar. Bestämmelserna om valkretsindelningen i samband med fullmäktigeval föreslås bli så ändrade att valkretsarna kan bildas antingen regionalt eller på någon annan grund som har samband med andelslagets syfte och verksamhet.

Motivering. Bestämmelserna om fullmäktige är delvis bristfälliga eller oklara. T.ex. när det gäller klander av fullmäktigeval finns det inga uttryckliga bestämmelser om den i praktiken allmänna situationen att fullmäktigeledamöterna väljs genom poströstning, utan någon egentlig andelsstämma. Detsamma gäller medlemmarnas rätt att välja ett nytt fullmäktige under dettas mandattid. Det har dessutom ansetts råda oklarhet bl.a. om medlemmarnas förfoganderättigheter då dessa i sin helhet har överförts på fullmäktige, samt om andra än medlemmar kan väljas in i fullmäktige. I lagen om andelslag finns inga bestämmelser om en fullmäktigeledamots ansvar i det fall att denne inte är medlem i andelslaget. Ändringen av valkretsindelningen underlättar tillsättningen av fullmäktige t.ex. i det avseendet att valkretsarna i ett producentandelslag kan bildas utgående från medlemmarnas produktionsområden.

3.2.6. *Andelslagets ledning och representation*

Förslag. Om andelslagens styrelses, verkställande direktörs och förvaltningsråds ställning samt om andelslagens representation föreslås motsvarande bestämmelser som för aktiebolag. Bestämmelserna om förvaltningsrådets ställning är emellertid oförändrade.

Motivering. Den gällande lagens bestämmelser om den person som motsvarar verkställande direktör och handhar andelslagets förvaltning är delvis oklara.

Också bestämmelserna om styrelsen, förvaltningsrådet och representationen skiljer sig onödigt mycket från de motsvarande bestämmelser för aktiebolag som har trätt i kraft senare. I praktiken har den mera omfattande behörighet som tillkommer andelslagets förvaltningsråd inte visat sig vara problematisk, vilket innebär att det inte finns någon anledning att till denna del gå in för att begränsa förvaltningsrådets behörighet i enlighet med de strängare bestämmelserna i ABL.

Skilnader jämfört med 1999 års ALL-förslag. Detta förslag skiljer sig såtillvida från 1999 års ALL-förslag att maximiantalet styrelsemedlemmar enligt presumtionsbestämmelsen har höjts. Till förslaget har också fogats en presumtionsbestämmelse om att styrelsemedlemmarnas mandattid fortsätter tills vidare. Ändringarna är framförallt baserade på småandelslagens behov. Med avvikelse från det föregående förslaget nämns i bestämmelserna om ledningens allmänna uppgifter (5 kap. 6 §) inte andelsstämmans anvisningar. Ändringen är baserad på andelslagens behov och dess syfte är att förenhetliga bestämmelserna om styrelsens och verkställande direktörens ställning med de bestämmelser som gäller för aktiebolags ledande organ.

3.2.7. *Bokslut, revision, medlemmarnas granskningsrätt samt särskild granskning*

Förslag. Bokslutsbestämmelserna föreslås bli ändrade huvudsakligen i överensstämmelse med ABL:s bestämmelser om privata aktiebolags bokslut. I ett andelslags bokslut skall dessutom på grund av att andelskapitalet kan variera lämnas från medlemmarnas och borgenärernas synpunkt väsentliga uppgifter om insatser som kommer att betalas tillbaka, på grund av att medlemskap har upphört under räkenskapsperioden eller tidigare.

Om revision, särskild granskning och medlemmarnas granskningsrätt i andelslag med högst tio medlemmar föreslås motsvarande bestämmelser som i ABL. Kravet på flera revisorer slopas också för

andelslagens vidkommande.

Motivering. Förslaget innebär ett förtydligande av behandlingen av bestämmelserna om t.ex. anslutningsavgifter och kapitallån i bokföringen och bokslutet. På grund av att andelslagets kapital kan variera är det skäl att i ALL för tydlighetens skull ta in bestämmelser om lämnande av sådana kända uppgifter om återbetalning av insatser i bokslutet, som har en väsentlig betydelse från medlemmarnas och andelslagets borgenärs synpunkt. Med tanke på bedömningen av andelslagets eget kapital är det också motiverat att i bokslutet ta in uppgifter om lån som har beviljats andelslagets närmaste krets och övriga medlemmar.

Det i den gällande lagen föreskrivna minimikravet att minst två revisorer skall utses ökar i onödan andelslagens revisionskostnader jämfört med andra företags motsvarande kostnader. Enligt förslaget kan en kvalificerad minoritet av medlemmarna vid behov kräva att ytterligare en revisor väljs, vilket innebär att lindringen av minimikravet gällande antalet revisorer inte väsentligt påverkar medlemmarnas ställning.

I praktiken kan en revisor endast i undantagsfall sätta sig in i ett andelslags alla administrativa åtgärder och enskilda bokföringsdokument. Av denna anledning förutsätts det ofta en särskild granskning t.ex. när det är fråga om en kränkning av jämlikhetsprincipen eller misstankar om att ledningen skaffat sig otillbörliga fördelar. Motsvarande bestämmelser som för andelslag föreslås om förfarandet.

3.2.8. Återbetalning av insatser och tilläggsinsatser samt utdelningsbart överskott

Förslag. Enligt förslaget kan insatser fortfarande betalas tillbaka medan andelslaget är verksamt, utan att återbetalningen föregås av ett tillståndsförfarande motsvarande det som förutsätts för nedsättning av ett aktiebolags aktiekapital. Huvudregeln är fortfarande den att insatsen betalas tillbaka efter ett s.k.

vänteår. Uträkningen av det belopp som skall återbetalas skiljer sig från den gällande lagens bestämmelser om moderandelslag på så sätt att det belopp som återbetalas enligt förslaget är det mindre av de belopp som räknas ut på basis av balansräkningen respektive koncernbalansräkningen. Det belopp som återbetalas av insatserna kan fortfarande inte överstiga det till andelslaget betalda beloppet. I stadgarna kan emellertid föreskrivas t.ex. om en före detta medlems rätt till överskott som blir utdelningsbart under vänteåret. Enligt förslaget kan också en eventuell fondförhöjning av insatsen återbetalas, om inte något annat bestäms i stadgarna.

I förslaget förtydligas bestämmelserna om uträkning av det belopp som skall återbetalas av insatserna samt tillåts stadgebestämmelser om uppskjutande av återbetalningen, om snabb återbetalning och om efterhandsåterbetalning.

Enligt förslaget kan också andelsstämman besluta om minskning av antalet frivilliga andelar. Enligt den gällande lagen kan endast en medlem minska antalet av sina andelar. Enligt förslaget kan andelslaget ge ut andelar som är förenade t.ex. med villkor om att de inlöses efter en viss tid.

På återbetalning av tilläggsinsatser skall enligt förslaget tillämpas bestämmelserna om insatser. Väntetiden för återbetalning av tilläggsinsatser är emellertid fortfarande i regel kortare än för återbetalning av insatser. Med avvikelse från den gällande lagen föreslås en presumptionsbestämmelse om tilläggsinsatsers företrädesrätt till återbetalning under den tid andelslaget är verksamt samt i samband med dess upplösning.

De föreslagna bestämmelserna om nedsättning av placeringsinsatser och minskning av antalet placeringsandelar motsvarar fortfarande bestämmelserna om nedsättning av ett aktiebolags aktiekapital. Med avvikelse från den gällande lagen får det belopp som återbetalas av en placeringsandel inte överskrida det belopp som har betalats till andelslaget för placeringsinsatsen, ökat med en eventuell fondförhöjning samt med i stadgarna bestämd ränta eller annan avkastning.

Dessutom föreslås att definitionen av ett andelslags utdelningsbara överskott och bestämmelserna om olaglig utdelning av medel skall ändras i överensstämmelse med bestämmelserna om aktiebolags utdelningsbara medel och om olaglig utdelning. T.ex. när det gäller utdelning av ett moderandelslags överskott är det således skäl att beakta också koncernens ekonomiska ställning.

Motivering. De föreslagna bestämmelserna om återbetalning av insatser beaktar den utveckling som har skett i fråga om de finansiella instrument som andelslagen använder och i fråga om företagsstrukturerna samt de ändringar i aktiebolags- och bokföringslagstiftningen som påverkar definitionen av begreppet utdelningsbara medel. Det är viktigt att bestämmelserna om återbetalning av insatser är tydliga och jämförbara med bestämmelserna om utdelning av överskott samt med de bestämmelser som tillämpas på utdelning av aktiebolags medel, för att andelslagets medlemmar, placerare och borgenärer skall kunna bilda sig en korrekt uppfattning om andelskapitalets betydelse.

Begränsningen av det maximibelopp som kan betalas tillbaka av insatser och tilläggsinsatser föreslås kvarstå eftersom den enligt företrädarna för andelslagen alltså behövs. En återbetalning till ett gängse värde som överskrider insatsernas och tilläggsinsatsernas nominella belopp kan vara problematisk från andelslagets borgenärs synpunkt, åtminstone i det fall att återbetalningen eventuellt överskrider andelarnas och tilläggsandelarnas på basis av den fastställda balansräkningen uträknade värde. Från andelslagets övriga medlemmars och tilläggsandelsägares synpunkt kan det också i andra fall med beaktande av jämlikhetsprincipen vara problematiskt med återbetalning på basis av det gängse värdet. Den föreslagna begränsningen av det maximibelopp som betalas tillbaka av en placeringsinsats är baserad på andelslagens behov.

Den gällande lagens indispositiva reglering av den tidpunkt då insatsen skall betalas tillbaka har visat sig vara problematisk, eftersom ett andelslag ha intresse av att

återbetala insatsen tidigare eller att skjuta upp återbetalningen till en senare tidpunkt. Anskaffningen av andelskapital kan också förutsätta att andelslaget förbinder sig att i ett senare skede återbetala den del av insatsen som på grund av andelslagets svaga ekonomiska ställning inte kan betalas tillbaka efter ett väntear. Förfarandet med snabb återbetalning kan komma i fråga t.ex. i ett konsumentandelslag med stort och varierande medlemsunderlag samt små insatser. Det kan vara nödvändigt att skjuta upp återbetalningen t.ex. för att förbättra andelslagets soliditet. En ändring av återbetalningstidpunkten kan enligt förslaget genomföras så att den inte påverkar andelslagets borgenärs ställning. En förutsättning t.ex. för snabb återbetalning är att andelslaget har utdelningsbart överskott som motsvarar det belopp som skall återbetalas.

Med stöd av den gällande lagen är det oklart om andelslaget kan besluta om minskning av antalet andelar på motsvarande sätt som ett aktiebolag kan lösa in och ogiltigförklara sina aktier. Ett andelslags behov av finansiering kan emellertid variera på samma sätt som ett aktiebolags. I syfte att underlätta ordnandet av andelslagens finansiering föreslås bestämmelser om minskning av antalet andelar genom andelsstämmans beslut samt bestämmelser om andelar med inlösningsvillkor.

En omständighet som begränsar anskaffningen av placeringsandelskapital har ansetts vara att det enligt den gällande lagen inte i andelslagets stadgar kan bestämmas om placerares rätt att kräva inlösning.

Skillnader jämfört med 1999 års ALL-förslag. Förslaget skiljer sig från 1999 års ALL-förslag närmast i fråga om bestämmelserna om nedsättning av insatserna och minskning av antalet andelar samt i fråga om de presumtionsbestämmelser som gäller tilläggsandelars och placeringsandelars företrädesrätt till återbetalning. Ändringarna är baserade på de behov som framförts från andelslagens sida.

3.2.9. Finansiering av egna andelar samt lån och gåvor till den närmaste kretsen

Förslag. Enligt förslaget får ett andelslag inte finansiera egna insatser. Förbudet gäller också finansiering av teckningspriset för andra till samma koncern hörande sammanslutningars andelar och aktier. För lån och säkerheter inom andelslagets närmaste krets skall enligt förslaget ställas vissa bokslutsrelaterade krav om motsvarar de på aktiebolag tillämpliga bokslutsbestämmelserna i ABL. I ett andelslags bokslut skall dessutom uppges de sammanlagda lån och säkerheter som har beviljats andra medlemmar. För andelslagens vidkommande föreslås inga sådana särskilda begränsningar gällande lån och gåvor till den närmaste kretsen, som tillämpas på aktiebolag.

Motivering. I syfte att förtydliga bestämmelserna om betalning av andelskapital är det skäl att också i lagen om andelslag förbjuda finansiering av egna andelar i det fall att ett sådant arrangemang t.ex. i bokslutet kan ge en felaktig bild av andelslagets andelskapital.

Syftet med de föreslagna bestämmelserna om att i bokslutet skall lämnas uppgifter om lån och säkerheter till den närmaste kretsen är att främja en jämlik behandling av medlemmarna och att förbättra borgenärsskyddet. Syftet med förslaget är också att begränsa ledningens möjligheter att skaffa sig otillbörliga fördelar på andelslagets eller medlemmarnas bekostnad. Beroende på syftet med ett andelslag kan medlemslån och -säkerheter höra till den sedvanliga verksamhet som andelslaget bedriver i förhållande till alla sina medlemmar. En begränsning av anmälningsskyldigheten till att gälla endast lån som beviljas den närmaste kretsen kunde leda till att t.ex. producentandelslag med över etthundra medlemmar inte i sitt bokslut behöver specificera medlemslån och -säkerheter, om detta inte är nödvändigt med beaktande av de allmänna principerna i bokföringslagen. Från borgenärernas synpunkt har lån som beviljats samtliga medlemmar med beaktande av karaktären av andelslagets verksamhet i regel samma betydelse som lån till en snävare definierad närmaste krets. Av denna anledning föreslås att i bokslutet skall lämnas uppgifter också

om de sammanlagda beloppen av lån och säkerheter till medlemmar som inte hör till den närmaste kretsen.

Det har inte framkommit något behov att för andelslagens vidkommande föreskriva om särskilda begränsningar gällande lån och säkerheter till den närmaste kretsen. Mot ABL svarande flerfaldiga begränsningar kunde i onödan begränsa ordnandet av andelslagens verksamhet. Begränsningarna i fråga om sådana lån och säkerheter måste således fortsättningsvis avvägas mot andelslagets syfte, jämlikhetsprincipen, förbudet mot otillbörliga fördelar samt mot bestämmelserna om olaglig utdelning av medel. Dessa allmänna principer skall fortsättningsvis tillämpas också på gåvor av andelslagets medel. I praktiken förekommer det att andelslagen i sina stadgar har bestämmelser om att en del av överskottet skall användas för något ändamål som är förenligt med andelslagets eller dess medlemmars verksamhet, t.ex. för stödande av forskning inom ett visst område. Också vid tillämpningen av stadgebestämmelser av detta slag är det skäl att beakta borgenärsskyddet, vilket innebär att endast utdelningsbart överskott kan användas för gåvor.

3.2.10. Andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar

Förslag. I syfte att underlätta anskaffningen av andels- och tilläggsandelskapital föreslås att i villkoren för andelar och tilläggsandelar mera fritt än för närvarande kan tas in bestämmelser om sådana placeringars avkastning och återbetalningstidpunkt. Enligt förslaget kan i stadgarna tas in bestämmelser om uppskjutande och försnabbande av återbetalningen samt om efterhandsåterbetalning för den händelse att insatsen inte på en gång kan betalas tillbaka i sin helhet. I lagen föreslås också uttryckliga bestämmelser om förhöjning av insatsen mot att medlemmarna betalar en avgift och om avgiftsfri fondförhöjning samt om en kombination av dessa (s.k. blandförhöjning). Enligt förslaget kan för en fondförhöjning användas utdelningsbart överskott i

motsvarande proportion som överskott kunde delas ut till medlemmarna. En fondförhöjning och en blandförhöjning kan också genomföras genom utgivning av nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar.

Enligt förslaget kan frivilliga andelar som överskrider medlemsförpliktelsen delas ut endast om så föreskrivs i stadgarna. Enligt den gällande lagen kan styrelsen i allmänhet besluta om utgivning av frivilliga andelar utan andelsstämmans beslut.

Avsikten är den att anskaffning av sådan finansiering i eget kapital som är av placeringskaraktär alltid är baserad på andelsstämmans beslut.

I förslaget begränsas inte räntan på tilläggsandelar och inte heller annan gottgörelse som delas ut av överskott. Enligt förslaget kan i stadgarna således med avvikelse från den gällande lagen bestämmas att på tilläggsandelarna skall betalas mindre gottgörelse av överskottet än på andelarna. När det gäller snabb återbetalning och uppskjutande av återbetalning samt efterhandsåterbetalning av tilläggsinsatser skall samma bestämmelser tillämpas som i fråga om återbetalning av insatser. Enligt förslaget kan i stadgarna också bestämmas om den rätt som en tilläggsandel ger till behållningen i ett andelslag om upplöses samt till fondförhöjning. Denna bestämmelse skiljer sig från den gällande lagen.

Dessutom föreslås presumptionsbestämmelser om de rättigheter som en tilläggsandel medför i det fall att andelslaget fattar vissa beslut som väsentligen inverkar på värdet av tidigare utgivna tilläggsandelar. Enligt förslaget ger en tilläggsandel fortfarande ingen rösträtt eller rätt till medlemsförmåner. Bestämmelserna om andelslagens metoder för anskaffning av eget kapital föreslås bli ändrade också så att ett andelslag kan skaffa finansiering genom sådana kapitallån och placeringsandelar som motsvarar ett aktiebolags kapitallån och preferensaktier. Användningen av placeringsandelar underlättas genom presumptionsbestämmelser som skiljer sig från de för tilläggsandelar gällande bestämmelserna endast i fråga om inbetalningen och återbetalningen av placeringsandelskapitalet. Bestämmelserna

skiljer sig från dem som gäller för tilläggsandelar i fråga om betalningen av placeringsandelar, registrering av placeringsandelskapitalet och placeringsandelarna samt i fråga om förutsättningarna för återbetalning av placeringsinsatser. Enligt förslaget motsvarar bestämmelserna om placeringsandelskapitalets beständighet bestämmelserna om aktiebolags aktiekapital. En placeringsandel medför fortfarande inte rösträtt eller rätt till medlemsförmåner.

Placeringsandelskapital kan fortfarande skaffas hos andra än medlemmar och enligt förslaget kan också tilläggsandelar ges till utomstående placerare. Omsättningen av andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar underlättas så att ett andelslag kan utfärda mot aktiebrev svarande värdepapper inte bara för placeringsandelar utan också för andelar och tilläggsandelar. Användningen av optionsrätter och konvertibla skuldebrev utvidgas så att de utöver placeringsandelar kan gälla också tilläggsandelar.

Motivering. Oavsett de många finansieringsalternativ som regleras i den gällande lagen är de på den gällande lagen baserade begränsningarna i fråga om finansiering i form av eget kapital delvis problematiska med avseende på andelslagens kapitalanskaffning.

Begränsningarna försvårar i onödan definitionen av villkoren för andelslagens finansiering, vilket är ägnat att komplicera andelslagens anskaffning av eget kapital samt bildandet av nya företag i andelslagsform. Utvidgningen av möjligheterna att tillämpa olika stora röstetal och ändringen av tidpunkten för återbetalning av insatsen motiveras ovan i punkt 3.2.1. och 3.2.8.

Den föreslagna bestämmelsen om fondförhöjning kan vara motiverad t.ex. för att förändringar i penningvärdet och i andelslagets ekonomiska ställning skall kunna beaktas i insatsernas storlek. Enligt förslaget kan överskott användas för fondförhöjning i samma förhållande som överskott kan delas ut till medlemmarna. En fondförhöjning som genomförs på annat sätt kunde i strid med jämlikhetsprincipen avvika från de grunder för utdelning av medel som framgår av ALL och andelslagets stadgar.

Enligt förslaget kan också nya andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar ges som fondförhöjning. Att ge ut nya andelar kan vara en användbar metod t.ex. i ett andelslag där samtliga andelar inte är helt betalda. Utgivning av nya tilläggsandelar och placeringsandelar kan vara ett fungerande tillvägagångssätt också när det gäller att förbättra det egna kapitalets beständighet. Det är skäl att uttryckligen reglera fondförhöjningar också av den anledningen att en sådan förhöjning av insatserna med användning av det utdelningsbara överskottet som är tillåten enligt den gällande lagen anses vara problematisk med avseende på beskattningen av medlemmarna. Det föreslagna fondförhöjningsförfarandet motsvarar huvudsakligen en fondförhöjning av aktiekapital.

Ett andelslag kan ha behov av att i stadgarna, friare än den gällande lagen tillåter, bestämma om den rätt till överskott och andelslagets behållning som andelarna, tilläggsandelarna och placeringsandelarna ger. T.ex. anskaffning av andelskapital kan förutsätta att andelslaget betalar ränta på insatserna också under tiden från medlemskapets upphörande till återbetalningen. Tilläggsandelar som berättigar till fondförhöjning och behållning kan behövas t.ex. för anskaffning av nytt tilläggsandelskapital med företrädesrätt i samband med frivillig eller lagstadgad företagssanering eller för undvikande av konkurs.

Från vissa andelslags sida har framförts misstanken att tilläggsandelar som ger rätt till behållningen skulle locka till övertagande och upplösning av andelslag. Detta är emellertid ytterst osannolikt, eftersom tilläggsandelar fortfarande inte ger rösträtt.

Den gällande lagens tvingande bestämmelser om placeringsandelskapital är delvis oändamålsenliga från andelslagets och placerarnas synpunkt. Andelslagen anser det t.ex. vara problematiskt att placeringsandelar ger ovillkorlig rätt till andelslagets behållning samt till gängse inlösningspris i samband med fusion. Också bestämmelsen om att endast andelslaget har rätt att lösa in placeringsandelar anses vara onödigt begränsande.

Också bestämmelserna om de rättigheter som placeringsandelar medför har ansetts vara oklara. Detta framgår t.ex. på så sätt att i lagen inte tillräckligt klart har reglerats de rättigheter som placeringsandelarna medför i förhållande till de rättigheter som följer med medlemskapet, andelarna och tilläggsandelarna. De dåliga erfarenheterna av de i den gällande lagen reglerade placeringsandelarna visar att det inte är problemfritt att direkt överta motsvarande bestämmelser om aktiebolags aktier. Vid utformningen av bestämmelserna om placeringsandelar är det skäl att beakta också andelslagens särdrag, såsom medlemsförmånerna samt finansieringen med andelar och tilläggsandelar.

I syfte att underlätta anskaffningen av andelskapital och tilläggsandelskapital föreslås att också andra än medlemmar får placera i tilläggsandelar samt att andelsbrev och tilläggsandelsbrev får utfärdas. Den gällande lagens tvingande bestämmelser om överlåtelsebegränsningar minskar medlemmarnas intresse för tilläggsinvestering i form av eget kapital. Begränsningarna har också hindrat andelslag att hos utomstående placerare skaffa sådan finansiering i form av eget kapital som under den tid som andelslaget är verksamt kan återbetalas på motsvarande sätt som medlemmarnas insatser. Det kan vara motiverat att underlätta omsättningen av andelar och tilläggsandelar också i sådana fall då det i andelslagets stadgar föreskrivs om möjligheten att skjuta upp återbetalning av insatser och tilläggsinsatser.

För tydlighetens skull föreslås i lagen om andelslag motsvarande bestämmelser om kapitallån som de i ABL ingående bestämmelserna om aktiebolags kapitallån.

När det gäller anskaffning av finansiering i form av eget kapital har det också betydelse hur väl bevarandet av en placerings värde kan säkerställas i det fall att andelslaget senare skaffar mera finansiering av motsvarande slag. Värdet av en andel påverkas t.ex. av de förutsättningar under vilka andelslaget kan ge ut nya andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar. Med tanke på en tidigare utgiven andels värde är det t.ex. väsentligt hur de nya andelarna,

tilläggsandelarna och placeringsandelarna prissätts när de bjuds ut på ett sätt som avviker från relationerna mellan de tidigare innehaven.

Iakttagandet av jämlikhetsprincipen kan t.ex. förutsätta att en medlem har företrädesrätt till nya andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar eller, om företrädesrätten inte iakttas, att andelslaget uppbär gängse pris för andelarna. I lagen om andelslag föreslås emellertid inte sådana summariska bestämmelser om företrädesrätten och förutsättningarna för avvikelse från den, som de bestämmelser som tillämpas på aktiebolag (ABL 4 kap. 2 § 1 mom.). En mot ABL svarande reglering är inte ändamålsenlig i andelslag, eftersom det t.o.m. i ett och samma andelslag i praktiken kan finnas stora skillnader i medlemsförmånerna, grunderna för utdelning av överskott och rätten till behållningen då andelslaget upplöses. Också när det gäller rätten att för den som så önskar bli medlem i andelslaget är skillnaderna stora, vilket kan vara av en väsentlig betydelse när det gäller att bestämma företrädesrätten.

Skillnader jämfört med 1999 års ALL-förslag. Förslaget skiljer sig från 1999 års ALL-förslag närmast i det avseendet att det enligt det föreliggande förslaget är möjligt att i stadgarna föreskriva också att andelsbrev av värdepapperskaraktär kan utfärdas över andelarna. Det kan vara befogat att använda andelsbrev t.ex. i samband med förberedelser för att ombilda andelslaget till ett aktiebolag. Denna ändring görs med tanke på andelslagens behov.

3.2.11. Ändring av företagsstrukturen och upplösning av andelslag

Förslag. Bestämmelserna om fusion ändras på ett sätt som huvudsakligen stämmer överens med de bestämmelser i ABL som tillämpas på aktiebolag. En andelslagsmedlem som motsätter sig fusionen har emellertid fortfarande i allmänhet rätt endast att få tillbaka sin insats. Enligt förslaget kan ett andelslag delas upp i flera andelslag, på motsvarande sätt som ett aktiebolag kan delas upp i flera.

Bestämmelserna om ombildning av andelslag till aktiebolag justeras så att

ändringsförfarandet från medlemmarnas och borgenärernas synpunkt motsvarar fusion och delning. Samtidigt föreslås att det majoritetskrav som skall tillämpas på beslut om ändring av sammanslutningsformen förtydligas i överensstämmelse med andelslagspraxis.

Bestämmelserna om likvidation, upplösning och avregistrering föreslås bli ändrade huvudsakligen i överensstämmelse med de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna i ABL. Förenhetligandet gäller närmast procedurbestämmelserna, men inte t.ex. andelsstämman skyldighet att besluta om likvidation eller om grunden för delning av behållningen i ett andelslag som upplöses. Då kravet på minimiantal medlemmar har underskridits en längre tid är andelsstämman således skyldig att besluta om likvidation. Å andra sidan innehåller inte heller den nya lagen mot ABL svarande bestämmelser om skyldigheten att träda i likvidation då det egna kapitalet har gått förlorat.

Också de i lagen om andelslag ingående bestämmelserna om konkurs och företagssanering föreslås bli ändrade i överensstämmelse med ABL.

Motivering. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om vad ett fusionsavtal skall innehålla, t.ex. vilken information medlemmarna före fusionsbeslutet skall ges för att de skall kunna bedöma fusionsvederlagets värde. Vederlagspraxis uppvisar större variationer i andelslagen än i aktiebolagen. Bestämmelserna om verkställighet av fusion mellan andelslag skiljer sig onödigt mycket från motsvarande bestämmelser för aktiebolag.

Avsikten är att förenhetliga vederlagspraxis så att det mera i detalj föreskrivs om den information som medlemmarna skall ges före fusionsbeslutet. Också när vederlaget fastställs skall jämlikhetsprincipen och förbudet mot otillbörliga fördelar beaktas.

I samband med beredningen av förslaget har det varit fråga om att förbättra de rättigheter som tillkommer en medlem som motsätter sig beslutet på så sätt att medlemmen ges rätt att i inlösen kräva andelens gängse pris, på samma sätt som en medlem som motsätter sig fusion mellan aktiebolag (ABL 14 kap. 12 §). Från andelslagens sida har det

emellertid inte ansetts vara nödvändigt att förbättra medlemmarnas ställning i detta avseende.

Också ett andelslag kan ha behov av att dela sin verksamhet i flera separata andelslag, på motsvarande sätt som aktiebolag kan göra enligt ABL. Enligt förslaget har en medlem som motsätter sig förslaget motsvarande rätt till återbetalning av insatsen som vid en fusion.

Också när det gäller ändring av sammanslutningsformen har det varit fråga om att förbättra ställningen för en medlem som motsätter sig beslutet på det sätt som nämns ovan i samband med fusion. Utöver den grund som behandlas i samband med fusion har andelslagen åberopat den omständigheten att den som motsätter sig en ändring av sammanslutningsformen, efter ändringen till gängse pris kan avyttra de aktier som han fått som vederlag.

I lagen om andelslag föreslås inga bestämmelser om att ett andelslag som inte längre har något eget kapital är skyldigt att träda i konkurs, eftersom de i ABL ingående bestämmelserna om en motsvarande skyldighet anses vara problematiska i vissa avseenden. Behovet av bestämmelser om skyldigheten att träda i likvidation i ett fall som detta utreds som bäst i samband med en totalrevidering av lagen om aktiebolag.

3.2.12. Ansvarsbestämmelser

Bestämmelserna om skadeståndsansvar föreslås bli ändrade i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser för aktiebolag. Det finns ingen grund för att de för andelslags ledning och medlemmar gällande skadeståndsbestämmelserna fortsättningsvis skall skilja sig från motsvarande bestämmelser för aktiebolag. Detsamma gäller straffbestämmelserna i lagen om andelslag.

3.2.13. Övriga förslag

Firmalagen. I firmalagen föreslås sådana ändringar att andelslagsformen i firman kan anges också med förkortningen "Anl" (på finska "Osk"). Från andelslagens sida har det framförts att det vore skäl att i firmalagen

nämna också en förkortning som kunde användas för att i ett andelslags firma ange vilken sammanslutningsform det är fråga om. Orsaken till att de föreslagna förkortningarna har tagits i bruk är att förkortningen "Al" (på finska "Ok") som andelslagen i första hand använder är problematisk med beaktande av firmalagens allmänna principer. Företrädarna för andelslagen anser att de föreslagna förkortningarna är användbara.

Handelsregisterlagen. De ändringar som görs i lagstiftningen om andelslag måste beaktas i handelsregisterlagen och i förordningen, på motsvarande sätt som aktiebolagens anmälningsskyldighet ändrades i samband med den partiella revidering av lagen om aktiebolag som genomfördes år 1997. Förenhetligandet av handelsregisteruppgifterna underlättar jämförelser mellan företag som representerar olika sammanslutningsformer.

Lagen om aktiebolag. De i ABL 12 kap. 7 § 2 mom. 2 punkten ingående specialbestämmelserna om lån till den närmaste kretsen föreslås bli så ändrade att lån och säkerheter, utan några särskilda begränsningar kan beviljas aktiebolag som hör till samma koncern och dessutom andelslag som står under motsvarande bestämmande inflytande. Enligt lagen om aktiebolag får ett bolag bevilja en aktieägare som äger t.ex. 1 % av bolaget lån endast inom ramen för de utdelningsbara medlen och mot betryggande säkerhet. Undantag från begränsningen har bestämts bl.a. för aktiebolag som hör till samma koncern och för utländska bolag som är jämförbara med sådana samt i fråga om s.k. kommersiella lån (ABL 12 kap. 7 § 2 mom.). Endast undantaget som gäller kommersiella lån kan tillämpas på lån som ett aktiebolag beviljar ett moderandelslag. I den gällande lagen om aktiebolag har undantaget i fråga om det koncernförhållande som nämns ovan begränsats enbart till aktiebolag och till motsvarande utländska bolag, på grund av de för dessa gällande enhetliga reglerna för vinstutdelning och medelsanvändning (RP 89/1986, s. 132).

Den i ABL ingående undantagsbestämmelsen om kommersiella lån är delvis oklar. Oklarheten innebär olägenheter för andelslag

som bolagiserar sin verksamhet. Tillämpningsområdet för det undantag som i ABL föreskrivs för lån till den närmaste kretsen i en koncern kan utvidgas till att gälla moderandelslaget, eftersom utdelningen av moderandelslagets överskott och medelsanvändningen i den nya lagen om andelslag föreslås bli reglerad på ett sätt som i tillräcklig utsträckning skyddar dotteraktiebolagets övriga aktieägare samt borgenärerna.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Näringslivet

Reformen innebär att det för samtliga andelslags vidkommande öppnas flera alternativa möjligheter att skaffa finansiering i form av eget kapital. I detta avseende kommer den nya lagen att få sin största betydelse i stora andelslag och i andra andelslag vilkas verksamhet är kapitalintensiv eller där medlemmarna har olika förutsättningar att vara produktiva. Till denna kategori hör t.ex. stora konsumentandelslag, andelslag som bedriver produktion och förädling samt andelslag som bedriver partihandel och tillhandahåller vissa typer av tjänster. I och med reformen får andelslagen tillgång t.o.m. till flera alternativa möjligheter än aktiebolagen har att skaffa finansiering i form av eget kapital. De nya finansieringsmetodernas användbarhet beror väsentligen på hur effektivt och trovärdigt andelslagen genom sina interna bestämmelser kan tillgodose både medlemmarnas och placerarnas rättigheter. Reformen kan också främja de strukturella arrangemangen inom företag i andelslagsform. Å andra sidan kommer de efter reformen kvarstående begränsningarna som gäller andelslagets syfte och medlemmarnas olika röstetal att främja bevarandet av de nuvarande kooperativa modellerna, särskilt i företag med stort medlemsunderlag.

Reformen underlättar i någon mån bildandet av andelslag och kommer också att minska de administrativa kostnaderna en aning. Å

andra sidan kommer bestämmelserna om att återbetalningen av insatserna också i ett litet moderandelslag binds till koncernbokslutet att öka dessa andelslags administrativa kostnader. Till denna del får reformen betydelse i synnerhet från små andelslags synpunkt, eftersom kostnaderna för bildandet och administrationen har den relativt största betydelsen i dessa. Reformen kan i princip bidra till att öka andelslagets popularitet som sammanslutningsform för småföretag med ett fåtal företagare-ägare, så att de väljer att grunda sitt företag som ett andelslag snarare än som ett aktiebolag eller personbolag. För ett sådant val kan anföras t.ex. argumentet att andelslaget inte behöver något minimikapital och att medlemmarnas ansvar begränsar sig till kapitalinsatser vilkas minimibelopp inte bestäms i lagen. Den nya lagen om andelslag kommer emellertid sannolikt inte att under de närmaste åren väsentligt påverka förhållandet mellan de olika företagsformerna.

Indirekt kommer reformen att på många sätt minska andelslagens och det övriga näringslivets kostnader. T.ex. förenhetligandet av bokslutskraven med de krav som gäller för aktiebolag kommer att förbättra möjligheterna att göra jämförelser mellan olika sammanslutningsformer, från placerarnas, kundernas, affärskompanjonernas och övriga referensgruppers synpunkt, vilket i sin tur kan öka förtroendet för andelslagen samt minska onödig risktagning. Till dessa delar kommer samtliga andelslag att beröras av förändringen.

De föreslagna bestämmelserna om andelslagens syfte och bildandet av andelslag samt om förvaltning och finansiering ökar andelslagsformens användbarhet för företagsverksamhet och ideell verksamhet.

Förtydligandet av lagen om andelslag samt förenhetligandet av dess bestämmelser med den övriga associationslagstiftningen leder till att andelslagens medlemmar, ledning och referensgrupper lättare kan bilda sig en uppfattning om lagens innehåll. Därigenom förbättras också tillgången till de administrativa tjänster som andelslagen behöver. Den förbättrade tillgängligheten har den relativt sett positivaste betydelsen för sådana små och medelstora andelslag som

köper sina bokförings- och övriga förvaltningstjänster på den fria marknaden. Reformen kan endast i undantagsfall förutsätta stadgeändringar. De i fråga om medlemsunderlaget största andelslagens administrativa kostnader kan öka en aning på grund av de nya kraven på stämmokallelse och förhandsinformation. Å andra sidan kan bestämmelserna som tillåter distansdeltagande i någon mån minska andelslagens administrativa kostnader och öka medlemmarnas aktiva deltagande. I ett andelslag med litet medlemsunderlag kan de administrativa kostnaderna i viss mån minskas genom att medlemmarna fattar enhälliga beslut utan att hålla någon formell stämma.

EU:s medlemsländer har under de senaste åren utvecklat sin nationella lagstiftning om kooperativa företag och föreningar framförallt med sikte på andelslagens möjligheter att skaffa finansiering. Den nya lagen om aktiebolag kommer också till denna del att erbjuda de finländska andelslagen internationellt konkurrenskraftiga möjligheter att ordna sin verksamhet.

En förutsättning för att andelslagsformens användbarhet skall kunna förbättras är att de associationsrättsliga bestämmelserna utvecklas. De gällande bestämmelserna begränsar andelslagsformens användbarhet, vilket i sin tur leder till att andelslagens relativa andel av alla företag ytterligare minskar, i det fall att bestämmelserna inte förnyas.

Vid beredningen av reformen har behandlats olika alternativ till bildande av aktiebolag och reglering av kapitalstrukturen. Dessa alternativ utvärderas i det 15 juni 1999 publicerade förslaget till ny lag om andelslag och utlåtandena om det.

Hushållen och andelslagens medlemmar

Förslaget har inga direkta ekonomiska verkningar för hushållen. Indirekt kan förslaget leda till att andelslag som lyckas utveckla nya finansieringsmetoder kan erbjuda sina medlemmar bättre medlemsförmåner samt placeringsobjekt som är intressanta också för andra placerare. Förslaget förbättrar medlemmarnas

rättsskydd i uteslutningssituationer samt förbättrar också deras tillgång till information om de ärenden som skall behandlas på andelsstämman. Andelslagen får tillgång till nya hjälpmedel som väsentligt underlättar medlemmarnas distansdeltagande i andelsstämman (video- och internetförbindelser, poströstning).

Den offentliga ekonomin

Propositionen innebär att patent- och registerstyrelsens uppgifter ökar. Antalet anmälningar till ämbetsverket kommer i någon mån att öka, till följd av att också revisorernas personuppgifter skall anmälas för registrering. Registermyndigheten kommer enligt förslaget att få också nya uppgifter som har samband med förändringarna i företagsstrukturerna och nedsättningen av placeringsandelskapitalet. Tillstånd till nedsättning av placeringsandelskapitalet, fusion, delning och till ändring av sammanslutningsformen samt till upplösning och avregistrering av andelslaget skall enligt förslaget sökas hos registermyndigheten och inte hos domstolen. På årsnivå är antalet sådana anmälningsärenden emellertid inte betydande. Å andra sidan kommer de minskade minimikraven på andelslagens stadgar att i någon mån minska granskningen av grundanmälningarna.

Den modifiering och uppdatering av registermyndighetens datasystem som den nya lagen om andelslag förutsätter beräknas kosta 2 500 000 mark. I kalkylen har beaktats de i förslaget angivna övergångstiderna.

Patent- och registerstyrelsen är ett nettobudgeterat ämbetsverk som kan inkomstfinansiera de kostnader som ändringarna och resursökningen medför. Reformen beräknas inte leda till förhöjningar av de nuvarande hanteringsavgifterna.

De ansökningsärenden som överförs på patent- och registerstyrelsen minskar de uppgifter som enligt den gällande lagen ankommer på domstolarna. Ytterligare en omständighet som minskar totalkostnaderna är att sökanden enligt förslaget själv skall svara för de kostnadskrävande meddelandena till borgenärerna.

En särskild kalkyl av propositionens verkningar har uppgjorts (www.om.fi).

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Bedömningen av de organisatoriska och personella verkningarna är baserad på patent- och registerstyrelsens uppskattning som gjordes våren 2001. Enligt patent- och registerstyrelsens preliminära kalkyl uppgår kostnaderna för uppdatering av registermyndighetens datasystem till ca 2,5 miljoner mark. Patent- och registerstyrelsen uppger också att den behöver tillräckligt med tid för att förbereda de åtgärder som den nya lagen förutsätter.

För andelslagens vidkommande inskränker sig de organisatoriska verkningarna av propositionen till att verkställande direktörens ställning blir densamma som den är i aktiebolagen. Reformen innebär att den reglering och praxis som i över 20 år har tillämpats i aktiebolagen införs också i andelslagen. Ändringsbehovet samt ändringarnas verkningar har kartlagts med andelslagspraxis som utgångspunkt. I propositionen förtydligas dessutom vissa enbart på andelslagens stadgar baserade interna organs, t.ex. butiksrådets ställning. På sådana organ kan inte överföras uppgifter som enligt lagen ankommer på andelslagets ledning. Propositionen har inga personella verkningar, eftersom den inte innebär några ändringar i bestämmelserna om andelslagets verksamhet och personal.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Frågan om en totalrevidering av lagen om andelslag har varit aktuell redan i ett par decennier, men hittills har den inte ansetts vara särskilt brådskande. Under det innevarande decenniet har ministeriet från ett antal andelslag fått in förslag till ändring av vissa bestämmelser i ALL (bl.a. fondförhöjning av insatsen och koncernbestämmelser). Behovet att förnya lagen om andelslag har utretts mera ingående

av en arbetsgrupp som Sällskapet Pellervo rf tillsatt och som verkat under år 1996. Enligt denna av företrädare för andelslagen bestående arbetsgrupps åsikt är det skäl att i lagen om andelslag hålla kvar de för denna företagsform typiska särdragen. Å andra sidan har sammanslutningsformerna enligt arbetsgruppens åsikt också många gemensamma drag som kan läggas till grund för enhetliga regleringar. I början av 1997 gjorde Sällskapet Pellervo i egenskap av företrädare för andelslagen en framställning till justitieministeriet om förnyande av lagen om andelslag. Avsikten var att i två skeden genomföra en totalrevidering av lagen. Enligt förslaget skulle vissa brådskande ändringar göras i det första skedet och därefter skulle beredningen av totalrevideringen fortsättas.

Förslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. För beredningen utsåg ministeriet en sakkunniggrupp som gavs i uppdrag att framföra synpunkter på projektet samt att under arbetets gång bedöma förslagen till bestämmelser och motiveringar. Under sommaren och i början av hösten 1998 ombads andelslagen och de organisationer som företrädar dessa, vissa sakkunniga som tillhandahåller andelslagen administrativa tjänster samt några ministerier och övriga myndigheter ge utlåtanden om det preliminära utkastet till en ny lag om andelslag. Under arbetets gång har inhämtats också andra utredningar om lagutkastet.

ALL-förslaget från år 1999 publicerades den 15 juni 1999.

5.2. Utlåtanden

Sommaren 1999 begärdes om propositionsförslaget 55 utlåtanden från remissinstanser som företrädde andelslagen, myndigheterna, olika forskarsamhällen, arbetsmarknadsorganisationerna, industrin och handeln, företagarna, revisionssammanslutningarna och advokaterna samt bankerna, försäkringsbolagen och andra företag som tillhandahåller finansiella tjänster. Under hösten 1999 inkom 41 av de begärda utlåtandena och dessutom tio andra utlåtanden. I utlåtandena understöddes i regel förslaget att utöka de dispositiva

bestämmelserna samt förslaget att förenhetliga bestämmelserna med motsvarande bestämmelser för aktiebolag i sådana fall då det var fråga om de på lagstiftningen baserade verksamhetsförutsättningarna för olika sammanslutningsformer. Vidare ansågs det vara nödvändigt att i större utsträckning införa dispositiva regleringar för att förbättra andelslagens konkurrensförutsättningar. Samtidigt betonades i en del av utlåtandena vikten av att lagen om andelslag utformas så att andelslagens särprägel bibehålls.

I en del av utlåtanden motsatte man sig förslaget att ett andelslags syfte i stadgarna fritt kan bestämmas vara t.ex. att ge avkastning på kapitalinsatserna. I en del av utlåtandena ansåg man att det i stadgarna borde kunna tas in bestämmelser om ett allmännyttigt eller ideellt syfte. I flera utlåtanden motsatte man sig förslaget att slopa kravet på flera stiftare och medlemmar eller också ansåg man att förslaget kunde leda till problem. I många fall motsatte man sig förslaget att det också i ett på personmedlemskap baserat, första gradens andelslags stadgar fritt kan bestämmas om medlemmarnas olika stora röstetal. I en del av utlåtandena understödde man eller förhöll sig positivt till förslaget att tillåta olika stora röstetal också i första gradens andelslag. En sammanställning av utlåtandena har gjorts (www.om.fi).

5.3. Den fortsatta beredningen

Efter remissomgången har beredningen fortsatt som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Under den fortsatta beredningen har i förslaget utgående från det som framförts i utlåtandena gjorts vissa ändringar och lagförslaget har kompletterats bl.a. med bestämmelser om upplösning av andelslag och om apport samt med bestämmelser om övergångssituationer. Redan i 1999 års förslag hade uppgjorts utgående från dessa principer. Dessutom har vissa detaljer i förslaget ändrats och kompletterats närmast med andelslagens behov som utgångspunkt. Företrädare för andelslagen har hela tiden varit engagerade i

den fortsatta beredningen. Dessutom har om de enskilda förslagen under den fortsatta beredningen begärts in kommentarer från olika håll. Propositionen fick sin slutliga utformning under den första hälften av 2001. Propositionsutkastet har på finska varit tillgängligt för allmänheten sedan början av juli 2001 (www.om.fi).

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Samband med andra propositioner

I regeringens proposition med förslag till ändringar som införandet av euron förutsätter i vissa lagar inom justitieministeriets förvaltningsområde (RP 103/2001 rd) föreslås att de i den gällande lagen om andelslag ingående markbeloppen ändras till euro på det sätt som motsvarar föreliggande proposition. Förstnämnda proposition är under behandling i riksdagen.

Vid finansministeriet bereds en omfattande revidering av lagstiftningen om kreditinstitut, inklusive ett förslag till en ny andelsbankslag. Avsikten är att en proposition med förslag till revidering av lagstiftningen om kreditinstitut skall avlåtas under hösten 2001. I 1 § i den verkställighetslag som ingår i denna proposition föreslås en bestämmelse om att på andelsbankerna skall tillämpas den gamla andelsbankslagen till dess att den nya andelsbankslagen träder i kraft. Denna övergångsbestämmelse skall uteslutas i det fall att den nya andelsbankslagen kan sättas i kraft samtidigt som den nya lagen om andelslag.

Vid finansministeriet bereds också en ändring av lagstiftningen om tillhandahållande av banktjänster. I det sammanhanget överväger man att upphäva också bestämmelserna om handelslagens sparkasseverksamhet, vilket skulle innebära att sparkasseverksamhet i den nuvarande formen inte får fortsättas efter en fem års övergångsperiod. Avsikten är att propositionen ges under första hälften av 2002.

Vid handels- och industriministeriet bereds

en ändring av de krav på boende och hemort som tillämpas på stiftarna av privaträttsliga sammanslutningar och stiftelser och på medlemmarna i deras organ. Avsikten är att propositionen ges hösten 2001. Propositionen bör beaktas vid behandlingen av föreliggande proposition i riksdagen.

6.2. Samband med internationella förpliktelser

Fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen inbegriper inte EG:s bolagsrättsliga regelverk om andelslag.

6.3. Andra omständigheter som har beaktats vid beredningen av proposition

Kravet på minimikapital samt reservfonden. Under beredningen av förslaget har gjorts en bedömning av behovet att fastställa minimikapitalkrav eller öka skyldigheten att göra avsättningar till reservfonden. Sådana ändringar föreslås emellertid inte, eftersom de bokslutskrav som gäller andelslagets eget kapital samt begränsningen av medelsutdelningen fortfarande anses vara de mest ändamålsenliga metoderna också från borgenärernas och övriga utomståendes synpunkt. I praktiken avsätts en reservfond endast i sådana större andelslag vilkas verksamhet inte inskränker sig till enbart medlemmarna. Övriga andelslags reservfonder har huvudsakligen avsatts före år 1981, då grunden för fonderingsskyldigheten sammankopplades med räkenskapsperiodens överskott, i stället för den tidigare fonderingen som baserades på omsättningen. Avsaknaden av en reservfond har veterligen inte försvårat andelslagets verksamhet. Det finns inte heller några kända fall där ett andelslags borgenärer skulle ha lidit ekonomisk skada på grund av att minimikapitalkrav eller reservfond saknats. En förhöjning av andelslagets fonderingsskyldighet vore oändamålsenlig också av den anledningen att den nuvarande fonderingsgrunden inte har någon väsentlig betydelse med tanke på begränsningen av borgenärernas risk. Borgenärernas ställning skulle bli bättre tryggad om fonderingsskyldigheten sammankopplas t.ex. med omfattningen av

andelslagets verksamhet, dvs. den bindning som emellertid frångicks år 1981. Ökningen av reservfondens minimibelopp och skärpningen av fonderingskraven skulle onödigt försvåra i synnerhet nya arbetsandelslags verksamhet.

En jämlik behandling av sammanslutningsformerna skulle i och för sig förutsätta att det för andelslag stiftas föreskrivs om ett kapitalkrav som svarar mot det som gäller för aktiebolag eller om en skyldighet att avsätta en reservfond. År 1997 höjdes minimikapitalkravet för aktiebolag från 15 000 mark till 50 000 mark (numera 8 000 euro eller ca 47 566 mark). Det förhöjda kravet på aktiekapital skall räknat från den 1 september 2004 tillämpas också på gamla aktiebolag. Frågan om det behövs kapitalkrav för aktiebolag kommer emellertid att omprövas i samband med den totalrevidering av ABL som pågår vid justitieministeriet.

Avsaknaden av minimikapitalkrav innebär inte i sig att medlemmarnas ansvar för andelslagets förpliktelser utvidgas jämfört med det ansvar som ett aktiebolags aktieägare har. I utländsk rättspraxis har en sammanslutningsform som är baserad på ägarnas begränsade ansvar i undantagsfall kunnat avfärdas utan någon grund som anges i speciallagstiftning (ansvarsidentifikation). Enbart den omständigheten att det egna kapitalet är litet har emellertid i allmänhet inte lett till att sammanslutningsformen åsidosätts, utan grunden har i allmänhet varit att sammanslutningens tillgångar sammanblandas med ägarens tillgångar eller att sammanslutningens administration är oklar. I den juridiska litteraturen har framförts divergerande uppfattningar om möjligheten till ansvarsidentifikation. I finländsk rättspraxis har ansvarsidentifikation enbart på grund av ägande inte godkänts, utan ansvaret har baserats på andra skäl, t.ex. på ägarens åtgärder eller på den speciallagstiftning som är tillämplig på företagets verksamhet.

Aktiekapitalets beständighet. Vid beredningen av förslaget har det varit fråga om att förenhetliga den s.k. väntetiden för återbetalning av insatsen och tilläggsinsatsen till minst sex månader eller ett år från utgången av den räkenskapsperiod under

vilken medlemskapet upphörde eller det krävdes att insatsen eller tilläggsinsatsen skulle återbetalas. Förenhetligandet av tidsfristerna har övervägts i syfte att underlätta bedömningen av den betydelse som andelskapitalet och tilläggsandelskapitalet har. Från andelslagens håll har det emellertid anförts att väntetiderna för återbetalningen skall bibehållas, med undantag för det ovan nämnda förfarandet med snabb återbetalning.

Av denna anledning föreslås inte att tidsfristerna för återbetalning av insatser och tilläggsinsatser förenhetligas. I syfte att trygga borgenärernas ställning föreslås emellertid att i bokslutet skall lämnas de uppgifter om andelskapitalet och tilläggsandelskapitalet samt om återbetalningen av dessa som behövs för bedömningen av andelslagets eget kapital.

Arbetsandelslag. Vid beredningen av förslaget har också gjorts en bedömning av behovet av särskilda associationsrättsliga bestämmelser om arbetsandelslag. Arbetsandelslagens specialbehov anknyter emellertid snarast till arbetsrätten och beskattningen. Den nya lagen om andelslag underlättar också bildandet av arbetsandelslag samt deras verksamhet.

Förenklad användning av finansiella instrument. I samband med beredningen av förslaget har det också varit fråga om att förenkla bestämmelserna om finansiering av andelslag. Man har övervägt en modell med bestämmelser om de andelar som är en förutsättning för medlemskap (t.ex. medlemsandelar) samt särskilt om sådana tilläggsplaceringar som skulle omfatta de nuvarande frivilliga andelarna, tilläggsandelarna och placeringsandelarna. Enligt denna modell kan i andelslagets

stadgar föreskrivas om tilläggsplaceringar som ger olika rättigheter, på motsvarande sätt som det i ett aktiebolags bolagsordning föreskrivs om aktier av olika slag. T.ex. i Sverige har man lagstiftat på detta sätt om de ekonomiska föreningar som motsvarar våra andelslag.

Detta alternativ ansågs emellertid vara oändamålsenligt från andelslagens synpunkt. Det hade inneburit att ett andelslag där skyldigheten att ta andelar varierar från ett år till ett annat, alltid skulle vara tvunget att tillämpa bestämmelser om såväl medlemsandelar som tilläggsplaceringar. I ett sådant andelslag skulle utgivningen av frivilliga tilläggsplaceringar ofta leda till att andelslaget kommer att ha andelskapitalplaceringar av minst tre olika slag.

6.4. Frågor som inte behandlas i propositionen

Värdeandelssystemet. Enligt förslaget kan ett andelslag skaffa finansiering för sitt andelskapital också genom fritt omsättningsbara värdepapper. Dessa värdepapper kan emellertid tas upp till sådan offentlig handel som avses i lagen om värdepappersmarknaden endast i det fall att de kan anslutas till värdeandelssystemet. I propositionen ingår inga förslag till behövliga ändringar i värdeandelslagstiftningen. Avsikten är att en proposition om saken skall avlåtas senast våren 2002. Andelslagen har veterligen inom en överskådlig framtid inget behov av sådan finansiering. Deras kapitallån och värdepapper i främmande kapital kan tas upp till offentlig handel med stöd av den gällande lagstiftningen om värdeandelar.

DETALJMOTIVERING

1. Lag om andelslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

I detta kapitel föreslås bestämmelser om lagens tillämpningsområde, om definitionen av begreppet andelslag, om syftet med andelslag, om begränsning av medlemsansvaret samt om definitionen av koncernbegreppet. Bestämmelsen om definitionen av andelslag och syftet med andelslag beaktar andelsverksamhetens utveckling. I förslaget tillåts uttryckligen erbjudande av medlemsförmåner t.ex. via koncernföretag samt bildande av andelslag huvudsakligen för att fullfölja ett ideellt syfte. På motsvarande sätt som enligt den gällande lagen är syftet med den nya lagen att stödja medlemmarnas ekonomi och näringsutövning, till åtskillnad från det i lagen om aktiebolag angivna vinstsyftet. Syftet med verksamheten har betydelse närmast i andelslagets interna relationer.

I fråga om medlemmarnas ansvar motsvarar förslaget den gällande lagen om andelslag. Den gällande lagen innehåller inga koncernbestämmelser.

Med undantag för definitionen av begreppet andelslag och syftet med andelslag motsvarar förslaget bestämmelserna i 1 kap. ABL. Definitionen av begreppet "den närmaste kretsen" har emellertid tagits in i 6 kap. om bokslutet, eftersom i lagen om andelslag inte föreslås mot ABL svarande särskilda begränsningar gällande lån till den närmaste kretsen samt andra rättshandlingar mellan den närmaste kretsen och andelslaget.

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* I denna paragraf föreslås en bestämmelse om lagens tillämpningsområde. Enligt förslaget skall den nya lagen om andelslag tillämpas på alla andelslag, om inte något annat bestäms särskilt. Förslagets ordalydelse avviker från 1 § 1 mom. i den gällande lagen så att lagen enligt den skall tillämpas endast på sammanslutningar som har antagit den andelslagsform som avses i denna lag. Den gällande lagen har i praktiken tillämpats på motsvarande sätt som den föreslagna lagen

skall tillämpas.

I överensstämmelse med den gällande lagen föreslås att den nya lagen om andelslag skall vara en på alla sammanslutningar i andelslagsform tillämplig allmän lag som det kan göras avvikelse från genom en annan lag. T.ex. i andelsbankslagen finns det ett antal associationsrättsliga bestämmelser om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform som dels kompletterar lagen om andelslag, dels avviker från den. Den föreslagna ändringen skall förtydliga regleringen. Ändringen inverkar inte på lagens tillämpningsområde. Förslagets ordalydelse motsvarar det som föreskrivs om tillämpningsområdet i ABL 1 kap. 1 § 1 mom.

2 §. *Definition av andelslag och syftet med andelslag.* I denna paragraf föreskrivs om definitionen av begreppet andelslag samt om syftet med andelslag. Den i paragrafens 1 mom. ingående bestämmelsen om definitionen och syftet avviker såtillvida från 1 § i den gällande lagen att en medlems deltagande i andelslagets verksamhet enligt förslaget kan ordnas också genom en dottersammanslutning eller på annat sätt. Det andra sättet kan t.ex. bestå i att andelslaget tillhandahåller avtalsenliga medlemstjänster. I praktiken tillhandahåller framförallt stora konsumentandelslag åtminstone en del av medlemstjänsterna t.ex. via sina koncernföretag. Av denna orsak har ordalydelsen i gällande 1 § i praktiken ansetts vara problematisk.

Syftet med ändringen är uttryckligen att andelslaget skall kunna tillhandahålla medlemstjänster på det sätt som det anser vara ändamålsenligt. Ändringen förtydligar förutsättningarna för att kooperativ företagsverksamhet skall kunna ordnas i form av en företagsgrupp. I sådana fall då medlemstjänster tillhandahålls på något annat sätt än genom andelslagets försorg är det skäl att beakta också de av associationslagstiftningen om respektive företagsform följande kraven, t.ex. principen om delägarnas jämlikhet, generalklausulen som förbjuder givande av otillbörlig fördel

samt borgenärsskyddet.

Det behövs stadgebestämmelser om andelslagets syfte endast i det fall att syftet helt eller delvis avviker från den huvudregel som anges i detta moment. I praktiken kan andelslaget också ha det partiella syftet att avkasta vinst på kapitalet, t.ex. då det i stadgarna föreskrivs om utdelning av överskott och behållning i förhållande till de kapitalplaceringar som gjorts i andelslaget.

I propositionen föreslås inte att tillämpningsområdet skall utvidgas för specialbestämmelsen i 18 § 1 mom. 1 punkten näringskattelagen, dvs. bestämmelsen om att överskottsåterbäring är avdragbar vid beskattningen. Förfarandet att andelslaget tillhandahåller medlemstjänster via andra företag kan således för andelslagets eller dess medlemmars vidkommande leda till ett i beskattningshänseende annat slutresultat än i det fall att medlemstjänsterna tillhandahålls direkt av andelslaget.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan i ett andelslags stadgar med avvikelse från den i lagen angivna huvudregeln bestämmas att andelslagets uppgift i huvudsak är att gemensamt fullfölja ett ideellt syfte. Enligt den gällande lagen kan ett andelslag inte ha ett huvudsakligen ideellt syfte. Det kan vara behövligt att uttryckligen tillåta också ett huvudsakligen ideellt syfte t.ex. av den anledningen att andelslagsformen kan vara mycket lämplig för ideell verksamhet som förutsätter kapitalinsatser från medlemmarna. Det ideella syftet kan i stadgarna definieras t.ex. som främjande av kooperationsidén inom ett visst verksamhetsområde eller generellt. Det kan också vara fråga om att främja något allmännyttigt syfte. I momentet föreslås inget uttryckligt omnämnande om att syftet skall vara allmännyttigt, eftersom ett sådant uttryck kunde leda till missförstånd vid beskattningen av andelslaget. I skattelagstiftningen finns särskilda bestämmelser om beskattningen av allmännyttiga sammanslutningar.

Bestämmelsen om att ett andelslag kan ha ett ideellt syfte leder inte till oklarhet i fråga om den på andelslaget tillämpliga lagstiftningen. Enligt lagförslaget skall som ett andelslag anses endast en sammanslutning som

motsvarar definitionen i denna paragraf och som efter anmälan har antecknats i handelsregistret som ett andelslag. Å andra sidan skall föreningslagen (503/1989) med smärre undantag tillämpas endast på föreningar som har anmälts till föreningsregistret och förts in i detta som registrerade föreningar. Föreningslagens bestämmelser om icke-registrerade föreningar kan inte tillämpas på andelslag som avses i denna lag, eftersom föreningslagens bestämmelser gäller ansvaret för åtgärder som har vidtagits för en sammanslutning som saknar rättskapacitet och rättshandlingsförmåga samt företrädande av en sådan sammanslutning. I praktiken har inte heller den omständigheten medfört oklarhet om föreningslagens tillämpning, att det i ett aktiebolags bolagsordning kan tas in bestämmelser om att bolaget har ett ideellt syfte.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. konstateras för klarhetens skull att ett andelslag skall anmälas för registrering så som bestäms i denna lag. Lagen om andelslag tillämpas endast på andelslag som registreras. Enligt bestämmelserna i lagförslaget 2 kap. blir ett andelslag en självständig juridisk person då det har förts in i handelsregistret. Förslaget motsvarar den gällande lagen om andelslag.

3 §. *Medlemmarnas ansvar.* Denna paragraf innehåller bestämmelser om medlemmarnas begränsade ansvar. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är medlemmarna inte personligen ansvariga för andelslagets förpliktelser. Till innehållet motsvarar bestämmelsen 3 § i den gällande lagen. Ordalydelsen har förenhetligats med ABL 1 kap. 1 § 2 mom.

För tydlighetens skull föreslås i 2 mom. hänvisningar till bestämmelserna om en medlems skyldighet att delta med en eller flera andelar samt om i stadgarna eventuellt föreskriven annan betalningsskyldighet. Liksom enligt den gällande lagen skall varje medlem delta med ett visst antal andelar samt betala en i stadgarna angiven insats till andelslaget. Dessutom kan i stadgarna på motsvarande sätt som enligt den gällande lagen föreskrivas om extra avgifter samt om medlemmarnas tillskottsplikt (14 och 15

kap.).

4 §. *Koncern och bestämmande inflytande.* I den föreslagna paragrafen definieras begreppen koncern, moderandelslag, dottersammanslutning och bestämmande inflytande. Enligt hänvisningsbestämmelsen förstås i lagen om andelslag med bestämmande inflytande, moderandelslag, dottersammanslutning och koncern det som i 1 kap. 5 och 6 § bokföringslagen avses med bestämmande inflytande, moderföretag, dotterföretag och koncern. Det finns två syften med de föreslagna koncernbestämmelserna. För det första skall de trygga olika intressenters tillgång till information om koncernen, på samma sätt som enligt bokföringslagen. För det andra skall de hindra att koncernstrukturen används i syfte att kringgå lagen om andelslag.

De föreslagna definitionerna av begreppen koncern och bestämmande inflytande skall tillämpas när det gäller förbud mot att rösta med egna andelar, medlemmarnas rätt till information om relationerna mellan koncernföretagen, bokslutsuppgifter om lån och garantier till den närmaste kretsen och övriga medlemmar, förbud mot finansiering av egna andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar, förbud mot förvärv av egna placeringsandelar samt när det gäller de uppgifter som skall ges i fusions- och delningsplaner.

Koncernbokslut, som också påverkar koncernens utdelningsbara överskott, skall uppgöras på basis av bokföringslagens bestämmelser om koncernbokslut samt på basis av denna lags specialbestämmelse om skyldigheten att uppgöra koncernbokslut då andelslagets tillgångar skiftas. Vid tillämpningen av bokföringslagen är en förutsättning för uppgörande av koncernbokslut att koncernförhållandet är varaktigt och väsentligt med avseende på koncernens rörelseresultat och ekonomiska ställning.

Vid tillämpningen av lagen om andelslag skall kravet på koncernens och det bestämmande inflytandets varaktighet bedömas utgående från den tillämpliga bestämmelsen. Vid tillämpningen av denna bestämmelse för att förhindra kringgående av lagen om andelslag är utgångspunkten den att

kravet på koncernförhållandets eller det bestämmande inflytandets varaktighet inte har någon betydelse. Vid tillämpningen av bestämmelsen skall i första hand endast förhållandena vid tillämpningstidpunkten beaktas. T.ex. enligt lagförslagets 4 kap. 5 § 2 mom. får en dottersammanslutning som är medlem av andelslaget inte delta i andelsstämman. Förbudet gäller också i det fall att andelslaget på grund av koncernförhållandets kortvarighet eller av någon annan orsak inte har någon skyldighet att upprätta koncernbokslut. Med avvikelse från bokföringslagen har koncernförhållandets varaktighet ingen betydelse i det fall att koncernbestämmelserna i lagen om andelslag tillämpas.

I den gällande lagen om andelslag finns inga koncernbestämmelser. På andelslag tillämpas emellertid också för närvarande bokföringslagens (BFL) bestämmelser om upprättande av koncernbokslut. Innehållsmässigt överensstämmer förslaget med koncerndefinitionen i ABL 1 kap. 3 §. Med avvikelse från ABL föreslås en hänvisningsbestämmelse om koncernförhållande och bestämmande inflytande. Efter att koncerndefinitionen tagits in i ABL har bokföringslagens bestämmelser om koncern och bestämmande inflytande ändrats i överensstämmelse därmed.

2 kap. Bildande av andelslag samt andelslagets stadgar

I detta kapitel föreslås bestämmelser om bildande av andelslag. Bestämmelserna gäller stiftare och stiftelseurkund samt registrering av andelslag och åtgärder för det blivande andelslaget. På betalning av andelar i ett andelslag under bildande samt på de rättigheter som andelarna medför tillämpas de allmänna bestämmelserna om medlemskap och andelar i lagförslagets 3 och 9 kap.

Kraven på minimiinnehållet i andelslagets stadgar föreslås bli på så sätt minskade att i lagen tas in presumtionsföreskrifter om ordinarie andelsstämma, om styrelseledamöterna, om revisorerna och om

kallelse till andelsstämma. De i 2 kap. i den gällande lagen ingående enskilda bestämmelserna om stadgarnas innehåll föreslås bli flyttade till de kapitel där respektive helhet regleras.

Vidare föreslås att tiden för registrering av ett andelslag förkortas till sex månader samt att ansvarsförhållandena medan stiftandet pågår regleras mera i detalj.

De föreslagna bestämmelserna avviker från den gällande lagen huvudsakligen i det avseendet att det i alla andelslag räcker med tre stiftare (1 §) samt i det avseendet att en insats kan betalas också med apportegendom (9 kap. 7 §). Enligt förslaget skall i stiftelseurkunden lämnas för borgenärsskyddet väsentliga uppgifter, på samma sätt som då ett aktiebolag bildas (2 §).

Syftet med ändringarna är att underlätta bildandet av andelslag och förtydliga ansvarsförhållandena medan förfarandet pågår.

Med avvikelse från ABL ställs i lagförslaget inga krav på stiftarnas bonings- och hemort (ABL 2 kap. 1 §), andelarna behöver fortfarande inte betalas förrän andelslaget har registrerats och andelskapitalet registreras inte (ABL 2 kap. 9 §). Med avvikelse från ABL kan uppgifter om att insatser betalats med apportegendom lämnas i bokslutet och något särskilt utlåtande av en godkänd revisor behövs inte (ABL 2 kap. 4 a §). I lagen om andelslag föreslås inte heller särskilda bestämmelser om efterrapport (ABL 2 kap. 15 §). Å andra sidan föreslås inte heller några särskilda bestämmelser om successivt bildande (ABL 2 kap. 5—8 §).

Det finns ingen orsak att ställa några krav på stiftarnas bonings- och hemort eftersom de förutsätts bli medlemmar i andelslaget och andelskapitalet inte behöver betalas före registreringen. På andelslagets ledning ställs motsvarande krav på boningsorten som i lagen om aktiebolag. Det har inte funnits något behov att bestämmelser om successivt bildande bl.a. av den orsaken att andelskapitalets och andelarnas minimibelopp inte begränsas i lagen om andelslag. Någon konstituerande stämma behövs inte eftersom samtliga stiftande medlemmar skall underteckna

stiftelseurkunden. Enligt förslaget krävs det inte ett särskilt utlåtande av en godkänd revisor för betalning med apportegendom, eftersom andelskapitalet inte registreras och eftersom det andra bolagsrättsliga direktivet (77/91/EG), som innehåller bestämmelser om sådana utlåtanen, inte skall tillämpas på andelslag. Att i ett litet andelslag kräva en godkänd revisors utlåtande är inte ändamålsenligt heller av den anledningen att ett sådant andelslag inte heller i övrigt behöver anlita en godkänd revisor.

I lagförslaget finns inga uttryckliga bestämmelser om efterrapport, eftersom syftet med andelslag är att främja medlemmarnas ekonomi genom att medlemmarna deltar i andelslagets verksamhet som kunder eller affärskompanjoner. Vid revisionen skall revisorerna i enlighet med god revisionsd fästa avseende vid andelslagets transaktioner med medlemmarna och ledningen.

Enligt 3 § i den föreslagna verkställighetslagen skall på tillämpning och registrering av andelslag tillämpas den gamla lagen, om stiftelseurkunden har undertecknats under den gamla lagens giltighetstid och bildandet anmäls för registrering inom sex månader efter att den nya lagen har trätt i kraft.

1 §. *Stiftare.* I denna paragraf föreskrivs om andelslagets stiftare. Enligt föreslagna 1 mom. kan ett andelslag bildas av tre fysiska eller juridiska personer, som blir medlemmar i andelslaget. Enligt 4 § 1 och 2 mom. i den gällande lagen skall stiftarna vara minst fem, om minst hälften av stiftarna är fysiska personer. Den föreslagna ändringen svarar mot stiftarnas behov och påverkar inte borgenärernas eller andra utomståendes ställning.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan den som är omyndig eller försatt i konkurs inte vara stiftare. I den gällande lagen om andelslag finns inga bestämmelser som begränsar omyndiga eller i konkurs försatta personers rätt att bilda andelslag. I ABL 2 kap. 1 § finns en mot förslaget svarande begränsningsbestämmelse. Den föreslagna bestämmelsen hindrar inte en omyndig eller i konkurs försatt person att bli medlem i ett redan bildat andelslag. I överensstämmelse med gällande praxis kan

ett andelslag anta nya medlemmar också under tiden mellan undertecknandet av stiftelseurkunden och registreringen av andelslaget.

2 §. *Stiftelseurkundens minimiinhåll.* I paragrafen finns bestämmelser om stiftelseurkundens minimiinhåll. Vid behov kan i stiftelseurkunden tas in också andra bestämmelser, t.ex. om att en anslutningsavgift uppbärs hos stiftarna eller om den första styrelsens och revisorernas arvoden.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall stiftarna upprätta en stiftelseurkund som dateras och undertecknas av dem. Förslaget motsvarar gällande 4 § 1 mom. och ABL 2 kap. 2 § 1 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall stiftelseurkunden innehålla andelslagets stadgar, person- och kontaktuppgifter om stiftarna samt uppgift om de andelar som stiftarna får, de kostnader för bildandet av andelslaget som skall betalas av andelslaget eller kostnadernas beräkning minimibelopp samt person- och kontaktuppgifter om revisorerna samt om andelslagets första styrelse eller förvaltningsråd.

Enligt 1 punkten skall stiftelseurkunden innehålla andelslagets stadgar, om vilka bestäms i 5 och 6 §. Liksom i gällande 4 § 2 mom. kan stadgarna tas in i stiftelseurkunden eller fogas till den som en bilaga.

Enligt 2 punkten skall stiftelseurkunden innehålla stiftarnas person- och kontaktuppgifter. Detta krav är mera omfattande än det som ingår i gällande 4 § 2 mom. Mot förslaget svarar den i 10 § handelsregisterlagen ingående bestämmelsen om de uppgifter som skall lämnas om ledningen i grundanmälan vid registrering. Förslaget motsvarar det i ABL 2 kap. 2 § 2 mom. 1 punkten angivna kravet på de uppgifter om stiftarna som skall tas in i stiftelseurkunden.

Enligt 3 punkten skall i stiftelseurkunden anges hur många andelar stiftarna får. Enligt gällande 4 § 2 mom. skall i stiftelseurkunden lämnas uppgift om hur många insatser de har, som deltar i andelslaget med flera än en insats.

I förslaget förtydligas ordalydelserna som

används om de till medlemskap och andelar anslutna ekonomiska rättigheterna och skyldigheterna så att medlemskap förutsätter att vederbörande deltar med minst en andel (9 kap. 1 §). En andel medför de i lagen och stadgarna nämnda rättigheterna och skyldigheterna i andelslaget. För andelen skall betalas en i stadgarna fastställd insats, som anger andelens nominella värde. I stadgarna kan föreskrivas att för en andel skall betalas också en anslutningsavgift till andelslaget, t.ex. så att som anslutningsavgift uppbärs skillnaden mellan insatsen och dennas högre gängse värde. Insatsen och anslutningsavgiften skall betalas inom den i stadgarna angivna tiden. Andelslagets andelskapital utgörs av summan av de insatser som har betalats in till andelslaget för andelarna. I den gällande lagen används uttrycket insats för att ange såväl de ekonomiska rättigheter och skyldigheter som en andel medför i andelslaget, som för att ange det vederlag som skall betalas till andelslaget för rättigheterna. Detta har kunnat ge en otydlig bild av de rättigheter som en andel medför. Att använda uttrycket insats för att beskriva de rättigheter som en andel medför kan vara missvisande t.ex. i sådana fall då det i stadgarna föreskrivs hur andelslagets behållning skall delas i förhållande till medlemmarnas insatser eller i förhållande till de belopp som har betalats för insatserna.

För tydlighetens skull används i lagförslaget om uppkomsten av andelsrättigheter och -skyldigheter i regel uttrycket "givande av andel". I vissa bestämmelser används också uttrycket "tagande av andel" om detta behövs för att förtydliga bestämmelsens innehåll. I fråga om andelslag har det inte förekommit något behov att på motsvarande sätt som i lagen om aktiebolag mera detaljerat på lagnivå reglera de rättigheter som en andel medför, eftersom uppkomsten av andelsrättigheter inte förutsätter registrering av andelskapitalet och i regel inte heller att andelarna har betalats.

Enligt förslaget är det inte nödvändigt att i stiftelseurkunden ange hur mycket som skall betalas för andelarna och inte heller inom vilken tid, eftersom de nämnda uppgifterna framgår av andelslagets stadgar som ingår i

stiftelseurkunden. Andelslaget kan också för alla utgivna andelar som anslutningsavgift ta ut ett vederlag som är större än insatsen, om så föreskrivs i stadgarna. I stadgarna kan således föreskrivas om anslutningsavgiften på motsvarande sätt som när det gäller i teckningspriset inkluderad överkurs för ett aktiebolags aktier.

Om den som antas som medlem enligt stadgarna skall betala en anslutningsavgift som i det enskilda fallet fastställs enligt vederbörande andelslagsorgans prövning, är det skäl att i stiftelseurkunden för klarhetens skull nämna om också stiftarna skall betala anslutningsavgift. Beroende på villkoren kan anslutningsavgiften vara en med andelskapitalet jämförbar post av det egna kapitalet (6 kap. 2 § 3 mom.)

Enligt 4 punkten skall i stiftelseurkunden nämnas kostnaderna för bildandet av andelslaget eller kostnadernas beräknade maximibelopp. Motsvarande krav ställs inte i den gällande lagen. Uppgiften om dessa kostnader behövs för att medlemmarna och borgenärerna skall kunna bedöma det under bildning varande andelslagets ekonomiska ställning. Motsvarande bestämmelse finns i ABL 2 kap. 2 § 2 mom. 5 punkten.

Enligt 5 punkten skall i stiftelseurkunden nämnas namnen på andelslagets första revisorer samt på de första styrelse- eller förvaltningsrådsledamöterna. Motsvarande bestämmelse finns i den gällande lagens 4 § 2 mom. och i ABL 2 kap. 2 a §.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall i stiftelseurkunden dessutom nämnas särskilda kostnader i anslutning till bildandet av andelslaget samt sådana särskilda rättigheter eller förmåner som någon eventuellt får i samband därmed. Motsvarande bestämmelse finns inte i den gällande lagen om andelslag. Syftet med den nya bestämmelsen är att underlätta bedömningen av den ekonomiska ställningen för det andelslag som skall bildas. Motsvarande anmälningsskyldighet föreskrivs i ABL 2 kap. 4 § 1 mom. 3 och 4 punkterna samt i 2 mom.

Med avvikelse från lagen om aktiebolag är det inte nödvändigt att i ett andelslags stiftelseurkund uppges att en andel kan betalas med apportegendom och inte heller andra

särskilda villkor i samband med tagandet av andelar. Enligt förslaget skall arrangemang av detta slag regleras i andelslagets stadgar och tas upp i bokslutet på det sätt som föreskrivs i lagförslagets 6 kap. 6 § och 9 kap. 7 §. Förslaget avviker till denna del från ABL närmast i det avseendet att andelslaget inte om dessa arrangemang behöver inhämta ett särskilt sakkunnigutlåtande av en godkänd revisor (ABL 2 kap. 4 a §). Enligt förslaget skall om arrangemang av detta slag likväl lämnas mot en oberoende sakkunnigs utlåtande svarande bokslutsuppgifter, som granskas i samband med revisionen.

Registrering

3 §. *Registeranmälan samt när bildandet av andelslaget förfaller.* I denna paragraf föreskrivs när registeranmälan skall göras och bildande av andelslaget förfaller. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall ett andelslag inom sex månader från det att stiftelseurkunden undertecknades anmälas för registrering så som bestäms särskilt i handelsregisterlagstiftningen.

Förslaget avviker från 13 § i den gällande lagen på så sätt att den för registeranmälan reserverade tiden förkortas från två år till sex månader. Enligt övergångsbestämmelsen skall ett andelslag som har bildats före den nya lagens ikraftträdande anmälas för registrering senast sex månader efter att lagen har trätt i kraft (verkställighetslagen 3 §).

Syftet med förslaget är att förtydliga ansvarsförhållandena i det skede då andelslaget bildas. Också ett aktiebolag skall anmälas för registrering inom motsvarande tid (ABL 2 kap. 9 § 1 mom.).

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall till registeranmälan fogas en försäkran av styrelseledamöterna och verkställande direktören om att bildandet har skett i enlighet med lagen om andelslag. Försäkran kan ges separat, vilket innebär att alla som hör till ledningen inte behöver underteckna grundanmälan. Enligt gällande 12 § 1 mom. räcker det att styrelseledamöterna undertecknar registeranmälan.

Förslaget överensstämmer till denna del med bestämmelserna om aktiebolags

registeranmälan (ABL 2 kap. 9 § 3 mom. 1 punkten). Med avvikelse från lagen om aktiebolag gäller den försäkringen som andelslagets ledning ger enligt förslaget inte betalningen av insatserna till andelslaget, eftersom den omständigheten att andelskapitalet är inbetalt inte är en förutsättning för registreringen och eftersom andelarna och andelskapitalet inte registreras. I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om när bildandet av ett andelslag förfaller. Innehållsmässigt motsvarar bestämmelserna med smärre undantag 12 § 2 mom. och 13 § i den gällande lagen.

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs om styrelseledamöternas skyldighet att när bildandet förfaller återbetala det belopp som har inbetalts av insatserna. Enligt de hänvisningar som föreslås i 11 och 12 kap. gäller återbetalningsskyldigheten också belopp som har inbetalts av tilläggsandelar och placeringsandelar i det andelslag som skall bildas. I den gällande lagen finns ingen mot förslaget svarande uttrycklig bestämmelse om återbetalningsskyldigheten. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 2 kap. 10 §. Syftet med förslaget är att förtydliga andelslagets styrelseledamöters och verkställande direktörs skyldigheter och ansvar i det fall att bildandet av andelslaget förfaller.

4 §. *Registreringens rättsverkningar.* I paragrafen föreskrivs om rättsverkningarna av att andelslaget registreras samt om ansvaret för åtgärder som har vidtagits före registreringen. Avsikten är att förtydliga bestämmelserna och förenhetliga dem i förhållande till lagen om aktiebolag på så sätt att registreringens rättsverkningar och bestämmelserna om ansvaret för åtgärder som har vidtagits medan sammanslutningen bildas är överensstämmande för båda sammanslutningsformernas vidkommande. Detta är viktigt särskilt med tanke på tryggheten av utomståendes rättigheter.

I den föreslagna paragrafens 1 mom. förtydligas den för ett andelslag under bildande tillsatta styrelsens behörighet jämfört med gällande 14 § 1 mom. på så sätt att styrelsen kan föra talan i ärenden som angår andelslagets bildande och annars vidta åtgär-

der för att få betalning för utgivna andelar. Förslaget motsvarar ABL 2 kap. 14 § 1 mom. I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om det personliga ansvar som en företrädare för andelslaget har för åtgärder som vidtagits före registreringen samt om ansvarets övergång till andelslaget. Enligt den föreslagna huvudregeln är de som har deltagit i en åtgärd före registreringen av andelslaget solidariskt ansvariga för förpliktelser som åtgärden har medfört. Om en sådan åtgärd har vidtagits efter undertecknandet av stiftelseurkunden övergår ansvaret för åtgärden enligt förslaget emellertid på andelslaget i och med registreringen.

I 14 § 2 mom. i den gällande lagen föreskrivs att ansvaret för en åtgärd som före eller efter undertecknandet har vidtagits för ett andelslag som skall bildas övergår på andelslaget om detta har förbundit sig att svara för åtgärden inom tre månader från registreringen och förutsatt att vederlaget har kommit andelslaget till godo. Från andelslagets avtalsparter och övriga utomståendes synpunkt är den gällande bestämmelsen om ansvarets övergång problematisk, eftersom övergången vad gäller andelslagets handlande och motprestationen är beroende av omständigheter som en utomstående inte alltid kan påverka. Med avvikelse från motsvarande bestämmelse i ABL 2 kap. 14 § 2 mom. finns det i bestämmelsen inget uttryckligt omnämnande om det på stiftelseurkunden baserade ansvarets övergång, eftersom bildandet av ett andelslag inte förutsätter någon konstituerande stämma. När ett andelslag bildas aktualiseras därför inte den tid som förflyter mellan undertecknandet av stiftelseurkunden och den konstituerande stämman, dvs. den tid för vilken det i lagen om aktiebolag finns bestämmelser om åtgärder som föranleds av stiftelseurkunden. I stiftelseurkunden kan givetvis vid behov tas in omnämnanden om åtgärder som skall vidtas i samband med undertecknandet och som inte behöver nämnas i stiftelseurkunden med stöd av detta kapitel 2 §.

Den föreslagna paragrafens 3 mom. gäller en utomståendes rätt att frånträda ett avtal som

har slutits för ett andelslag som skall bildas. I en gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar ABL 2 kap. 14 § 3 mom.

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs om en andelslagsmedlems rätt att åberopa fel i stiftelseurkunden. Förslagen motsvarar 15 § i den gällande lagen.

Andelslagets stadgar

5 §. *Stadgarnas minimiinhåll.* I denna paragraf finns bestämmelser om stadgarnas minimiinhåll. Syftet med ändringen är att göra det lättare för små andelslag att utforma sina stadgar samt att förenhetliga andelslagens förvaltningspraxis. Ändringen har samband med de i lagen föreslagna övriga presumtionsbestämmelserna om ordinarie andelsstämma, om utfärdande av stämmokallelse samt om styrelseledamöternas och revisorernas antal och mandattid (4 kap. 3, 11 och 13 §, 5 kap. 1 och 2 § samt 7 kap. 2 och 4 §). Presumtionsbestämmelserna motsvarar gällande praxis för andelslagets stadgar.

Den föreslagna paragrafens 1 mom. avviker såtillvida från gällande 5 § 1 mom. att de minimikrav som gäller stadgarnas innehåll avser endast omständigheter som för varje andelslags vidkommande bestäms individuellt. Det är alltså fråga om firma, hemort, verksamhetsområde, insatsernas belopp och tiden och sättet för betalningen av dem samt om andelslagets räkenskapsperiod. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 5 § 1 mom. 1—4 och 6 punkten. Motsvarande bestämmelser om aktiebolags bolagsordning finns i ABL 2 kap. 3 §.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs att om andelslaget ämnar använda firma på två eller flera språk skall varje lydelse anges i stadgarna. Förslaget motsvarar gällande 5 § 2 mom. och ABL 2 kap. 3 § 2 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall i stadgarna föreskrivas om den ordinarie andelsstämman, kallelse till andelsstämma samt om styrelseledamöternas, suppleanternas och revisorernas antal och mandattid endast i det fall att andelslaget vill avvika från de presumtioner som anges i

lagen. Enligt 5 § 5, 7 och 8 punkten i den gällande lagen skall i stadgarna alltid föreskrivas om de nämnda omständigheterna. Gällande 5 § 1 mom. 8 punkten om de ärenden som skall behandlas vid ordinarie andelsstämma i det fall att flera sådana stämmor hålls, ingår i 4 kap. 3 § 5 mom. i den föreslagna lagen.

Den gällande bestämmelsen om tidpunkten för ordinarie bolagsstämma föreslås bli upphävd som obehövlig. Enligt lagförslagets 4 kap. 3 § skall en sådan stämma hållas så som föreskrivs i 58 § i den gällande lagen inom sex månader efter räkenskapsperiodens slut. Vilka ärenden som skall behandlas vid ordinarie andelsstämma framgår av lagförslagets 4 kap. 3 § och av stadgarna.

Presumtionsbestämmelserna minskar antalet indispositiva föreskrifter i stadgarna, vilket gör det i någon mån enklare att bilda ett andelslag. Presumtionsbestämmelserna påverkar i praktiken inte existerande andelslag, eftersom stadgarna med stöd av den gällande lagen innehåller bestämmelser om de frågor som avses i presumtionsbestämmelserna, med undantag för revisorernas mandattid.

I ABL finns inga presumtionsbestämmelser som motsvarande lagförslagets. Justitieministeriet har givit en förordning om basbolagsordning för privata aktiebolag (295/2001). Basbolagsordningen skall innehålla föreskrifter som motsvarar de presumtionsbestämmelser som föreslås i lagen om andelslag. Presumtionsbestämmelserna är ett sätt att undvika regleringar på många nivåer.

6 §. *Andra bestämmelser i stadgarna och ändring av stadgarna.* I denna paragraf föreslås hänvisningar till bestämmelser som gäller andelslagens vanligaste och från medlemmarnas synpunkt viktigaste stadgebestämmelser. Förteckningen är inte fullständig. I stadgarna kan tas in också andra föreskrifter, om inte annat bestäms i denna lag eller i någon annan lag. Syftet med förslaget är att göra det lättare för andelslagen att utforma sina stadgar.

Syftet med hänvisningarna i den föreslagna paragrafens 1 mom. är att underlätta upprättandet av stadgarna. I den gällande lagens 7—11 § finns bestämmelser om en del

av de stadgeföreskrifter som avses i den föreslagna hänvisningsbestämmelsen. Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att bestämmelserna om stadgarnas innehåll skall flyttas till respektive sammanhang och kapitel. På så sätt blir lagen överskådligare.

Enligt 1 och 2 punkten i den föreslagna paragrafens 1 mom. kan det i stadgarna bestämmas att ett andelslag bildas för en viss tid samt att andelslagets tjänster erbjuds också andra än medlemmar. Utgångspunkten är att andelslagets tjänster tillhandahålls endast dess medlemmer, om inte annat bestäms i stadgarna. Förslaget motsvarar 8 § i den gällande lagen.

Av 3 punkten framgår att man i stadgarna kan begränsa en medlems rätt att avgå ur andelslaget under den tid det är verksamt (3 kap. 4 §). Förslaget avviker från gällande lag i det avseendet att man i stadgarna också kan begränsa den s.k. extra avgångsrätten för en medlem som motsätter sig vissa andelstämmbeslut. Motiveringarna för ändringen har framförts vid 4 kap. 25 §.

Enligt 4 punkten kan i stadgarna bestämmas att proportionellt valsätt skall iakttas samt om fullmäktige som utövar medlemmarnas beslutanderätt så som bestäms i 4 kap. I den gällande lagen finns motsvarande bestämmelser om bildande av andelslag i 2 kap. 9 och 11 § samt i 8 kap. I den föreslagna lagen har dessa bestämmelser sammanställts i 4 kap., där det finns bestämmelser om andelstämman och fullmäktige.

Enligt 5 punkten kan i stadgarna bestämmas om andelslagets styrelse, verkställande direktör, firmatecknare, förvaltningsråd och om andra organ samt om räkenskapsperioden, så som bestäms i 5 och 6 kap. Bestämmelsen om verkställande direktören ersätter vad som i gällande 80 § bestäms om att styrelsen får utse en styrelseledamot att handha en del av förvaltningen. Om tecknandet av firman finns bestämmelser i den gällande lagens 9 kap. Om förvaltningsrådet och övriga organ finns bestämmelser i gällande 2 kap. om andelslags bildande samt i gällande 9 kap. om andelslags ledning.

Enligt 6 punkten kan beslut om utdelning till medlemmarna och annan användning av överskott fattas endast om stadgarna tillåter

utdelningen och användningen i enlighet med 8 kap. En mot föreslagna 8 kap. 2 § svarande begränsning av användningen av överskott finns i gällande 35 §. Med utdelning av överskott avses att andelslaget till medlemmarna betalar medel som utdelningsbart överskott, som ränta på kapitallån eller t.ex. för ett i stadgarna angivet allmännyttigt eller ideellt syfte. I praktiken tillåter stadgarna nästan alltid utdelning av överskott. Möjligheten att dela ut överskott föreslås emellertid enligt lagen inte bli huvudregeln, eftersom utgångspunkten för andelsverksamheten är den att medlemmarnas ekonomi skall stödjas genom de tjänster som andelslaget tillhandahåller. Med annan användning av medel avses t.ex. frivillig avsättning till reservfonden. I lagförslagets 8 kap. finns särskilda bestämmelser om skyldigheten att avsätta medel till reservfonden.

Av 7 punkten framgår att i stadgarna kan bestämmas att en medlem är skyldig att delta i andelslaget med flera andelar då medlemskapet börjar och fortgår, så som föreskrivs i 9 kap. 2 §. Hänvisningsbestämmelsen föreslås av den anledningen att stadgebestämmelser av detta slag väsentligt kan öka en medlems betalningsskyldighet under medlemskapet. Motsvarande bestämmelse finns i den gällande lagens 6 § 1 mom.

Enligt 8 punkten kan i stadgarna föreskrivas om utgivning av frivilliga andelar utöver medlemsskyldigheten, enligt vad som bestäms i 9 kap. 3 §. Förslaget avviker från gällande 26 § enligt vilken det organ i andelslaget som beslutar om medlemsantagningen direkt med stöd av lag kan ge också frivilliga andelar som kan anses vara enbart kapitalplaceringar. I praktiken är det sällsynt med frivilliga andelar. Ändringen föreslås i syfte att förenhetliga bestämmelserna om anskaffning av finansiering.

Av 9 punkten framgår att i stadgarna på det sätt som anges i 9 kap. 4 § kan föreskrivas om uppbärande av anslutningsavgift enligt vad som bestäms i 9 kap. 4 §, i samband med medlemsantagning eller utgivning av nya andelar. Motsvarande bestämmelse finns i 7 § 1 mom. 2 punkten i den gällande lagen.

Enligt 10 punkten kan i stadgarna föreskrivas om betalning av insatser med apportegendom och om andra särskilda villkor för tagande av andel (9 kap. 7 §). Motsvarande bestämmelse finns inte i den gällande lagen, enligt vilken insatserna skall betalas med pengar. I andelslagspraxis har det emellertid tillåtits att insatsen kvittas mot en motsvarande fordran på andelslaget.

Enligt 11 punkten kan i stadgarna för viss tid begränsas en medlems rätt att avgå från andelslaget samt rätten att minska antalet frivilliga andelar. I punkten hänvisas också till bestämmelserna i 10 kap., enligt vilka i stadgarna kan föreskrivas om uppskjutande av återbetalningen av insatsen. Syftet med hänvisningen är att påminna om möjligheten att genom stadgarna i en betydande utsträckning begränsa den i lagen som huvudregel stadgade avgångsrätten samt rätten att få tillbaka insatsen efter ett s.k. väntear. Förslaget avviker från gällande lag så att begränsningen av rätten att minska antalet andelar kan pågå över tre år och att också återbetalningen av insatsen kan begränsas. Motiveringen för ändringarna finns i 9 och 10 kap.

Enligt 12 och 13 punkten kan i stadgarna föreskrivas dels om vanliga andelar dels om tilläggsandelar och placeringsandelar (11 och 12 kap.). Tilläggsandelarna och placeringsandelarna motsvarar huvudsakligen de tilläggsinsatser och placeringsandelar som det finns bestämmelser om i gällande 17 a och 18 kap. Syftet med hänvisningsbestämmelserna är att göra det lättare att bilda sig en uppfattning om regleringen av andelslagets kapitalstruktur. Å andra sidan föreslås i paragrafen ingen hänvisning till vad som i 13 kap. föreskrivs om kapitallån, eftersom det i stadgarna inte finns några föreskrifter om sådana lån.

Enligt 14 och 15 punkten kan i stadgarna föreskrivas om uppbärande av extra avgifter hos medlemmarna samt om medlemmarnas tillskottsplikt då andelslaget är försatt i likvidation och konkurs. Bestämmelser om extra avgifter finns i gällande 7 § 1 mom. 1 punkten och i 6 kap. Bestämmelser som tillskottsplikten finns i gällande 7 § 1 mom. 3 punkten, 7 kap. och 15 kap. Den föreslagna

lagens bestämmelser om extra avgifter har sammanställts i 14 kap. och bestämmelserna om tillskottsplikten i 15 kap.

För klarhetens skull föreslås i 2 mom. en uttrycklig bestämmelse om att i stadgarna kan tas in också andra bestämmelser, om inte något annat föreskrivs i denna lag eller i någon annan lag.

3 kap. Medlemmar, medlemskapets början och upphörande

I detta kapitel föreslås bestämmelser om andelslagets medlemmar och om medlemsförteckningen. I kapitlet föreskrivs om minimiantalet medlemmar, om ansökan om medlemskap, om behandlingen av ansökan och medlemskapets början, om medlemsförteckningen, om avgångsanmälan och uteslutande av medlem, om tidpunkten då medlemskapet upphör, om förbud mot överlåtelse av medlemskap och om överlåtelse av medlemskap samt om en avliden medlems rättsinnehavare.

Minimiantalet medlemmar föreslås bli sänkt till tre också i andelslag där personmedlemmarna är i majoritet. Som en följd av att kravet på medlemsantalet sänks föreslås skyldigheten att träda i likvidation bli uppskjuten med ett halvt år, vilket innebär att den inträder då medlemsantalet i ett års tid har underskridit minimigränsen. Ändringarna är baserade på andelslagens och deras stiftares behov och de påverkar inte andelslagets borgenärers och övriga utomståendes ställning.

De föreslagna bestämmelserna om medlemskap i andelslag motsvarar huvudsakligen den gällande lagen. Bestämmelserna om uteslutning av medlemmar föreslås dock bli så ändrade att en medlem som utesluts får bättre rättsskydd. Enligt förslaget skall en medlem alltid skriftligt underrättas om uteslutningsgrunden minst en månad innan beslutet fattas. Dessutom förtydligas bestämmelsen om den uteslutnes rätt att klandra uteslutningsbeslutet samt om rätten att kräva ersättning för skada som har orsakats av en felaktig uteslutning.

I överensstämmelse med den gällande lagen är utgångspunkten den att medlemskapet inte kan överlätas på en annan. Liksom enligt den

gällande lagen kan en medlem emellertid överlåta sina andelsbaserade rättigheter. Om mottagaren antas som medlem kan han under vissa förutsättningar räkna den insats som överlåtare betalt som avkortning på sin egen insats. I annat fall har mottagaren endast rätt till återbetalning av den överlåtna insatsen. I överensstämmelse med den gällande lagen kan i andelslagets stadgar enligt förslaget föreskrivas om rätten att bli antagen som medlem. I stadgarna kan således föreskrivas t.ex. att den som har förvärvat en andel har rätt att bli medlem.

I praktiken har det t.ex. i samband med ändring av ett andelslags sammanslutningsform ansetts behövt att andelslaget mot andelarna kan ge ut värdepapper motsvarande aktiebrev. Om detta förfarande finns det emellertid inga bestämmelser i den gällande lagen. Möjligheten att ge ut värdepapper kan behövas också i andra andelslag som i praktiken vem som helst kan bli medlem i. På grund av presumptionsbestämmelserna om mottagarens ställning föreslås att ett andelslag mot andelarna kan ge ut värdepapper, om det föreskrivs i stadgarna att andelslaget som medlemmar skall anta sökande som uppfyller vissa krav, t.ex. personer som förvärvat andelar (9 kap. 13 §). I ABL finns inga mot lagförslaget svarande bestämmelser om antagning av medlemmar, utträde ur andelslag och om uteslutning, eftersom ett aktiebolags aktiekapital inte är på samma sätt varierande som ett andelslags andelskapital. En ändring av aktiekapitalet förutsätter alltid bolagsstämman beslut eller en avgränsad fullmakt till styrelsen eller också ett inlösningsvillkor i bolagsordningen.

Medlemmar och medlemsförteckning

1 §. *Minimiantalet medlemmar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om minimiantalet medlemmar i ett andelslag. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall ett andelslag ha minst tre medlemmar. Förslaget avviker så tillvida från gällande 4 § 1 mom. och 104 § att minimikravet också när det gäller antalet personmedlemmar i ett andelslag föreslås vara tre i stället för fem såsom för närvarande. I fråga om omyndiga

skall på ansökan om medlemskap i ett andelslag och på utövandet av medlemsrättigheterna dessutom tillämpas lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om andelsstämmans skyldighet att besluta om likvidation i det fall att medlemsantalet sjunker under tre och inte inom ett år stiger till minst tre. Om stämman inte beslutar att andelslaget skall träda i likvidation skall registermyndigheten på ansökan besluta att andelslaget skall träda i likvidation eller strykas ur registret i enlighet med lagförslagens 19 kap. 3—5 §. Ansökan om likvidation kan göras av styrelsen, en styrelseledamot, verkställande direktören, en medlem i andelslaget, en borgenär eller av någon annan vars rätt kan vara beroende av att andelslaget träder i likvidation.

Förslaget avviker så tillvida från gällande 102 § att den tid inom vilken medlemsantalet skall ökas förlängs från sex månader till ett år. Med avvikelse från 108 § i den gällande lagen leder en underlåtelse att besluta om likvidation inte längre till personligt ansvar för andelslagets nya förpliktelser. Den gällande bestämmelsen har veterligen aldrig tillämpats. Ändringen utgår från andelslagens behov och kommer i praktiken inte att påverka andelslagens borgenärs eller utomståendes ställning.

2 §. *Ansökan om medlemskap och medlemskapets början.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om ansökan om medlemskap, godkännande av ansökan och medlemskapets begynnande. Förslaget motsvarar med smärre undantag gällande 19 § och den praxis som andelslagen hittills har iakttagit. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall medlemskap i ett andelslag sökas skriftligen hos styrelsen. Enligt förslaget beslutar styrelsen om godkännande av ansökan eller om godkännandeförfarandet och om villkoren för godkännandet. Styrelsen kan sålunda t.ex. bemyndiga en viss anställd i andelslaget att godkänna ansökningar som uppfyller de givna villkoren. I stadgarna kan föreskrivas att beslut om godkännande av ansökningar skall fattas av andelsstämman, fullmäktigesammanträdet eller förvaltningsrådet.

I den gällande lagen finns ingen uttrycklig bestämmelse om att styrelsen kan delegera behandlingen av medlemsansökningar. I andelslagspraxis har det framförts olika uppfattningar om huruvida delegering är tillåten enligt de allmänna principerna för organisering av förvaltningen. För att klarlägga rättsläget föreslås en uttrycklig bestämmelse om delegeringsmöjligheten. I praktiken har andelsaffärer och -banker med en omfattande kundkrets det största delegeringsbehovet. Enligt de allmänna reglerna för ordnande av andelslagens förvaltning är styrelsen ansvarig för att medlemsansökningarna blir vederbörligen behandlade. Styrelsens ansvar för behandlingen av ansökningarna motsvarar närmast ansvaret för medlemsföreteckningen. Delegeringen av behandlingen av ansökningarna innebär således t.ex. inte att styrelseledamöterna går fria från ansvar om ansökningarna inte behandlas i enlighet med lagen och stadgarna.

Någon delegeringsrätt föreligger inte i det fall att så föreskrivs i stadgarna eller om något annat av andelslagets organ enligt stadgarna skall fatta beslut om godkännande av ansökningar. I det sistnämnda fallet finns det i praktiken inget behov att delegera beslutanderätten av den orsaken att ledningen och övervakningen av den dagliga verksamheten inte ankommer på de nämnda organen. Om beslutanderätten i stadgarna har överförts på ett annat organ i andelslaget, följer av lagens allmänna principer att styrelsen och verkställande direktören svarar för verkställigheten av det andra organets beslut.

Momentet kan bli tillämpligt också då andelslaget i enlighet med 9 kap. 3 § ger sina medlemmar frivilliga andelar, varvid styrelsen skall dra försorg t.ex. om att jämlikhetsprincipen iakttas (5 kap. 11 §). Härvid kan det vara på sin plats att ansökningar som gäller frivilliga andelar behandlas i styrelsen också i det fall att medlemsantagningen delegeras till någon anställd. Detsamma gäller utgivande av tilläggsandelar och placeringsandelar i enlighet med 11 och 12 kap.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan i stadgarna bestämmas att varje sökande

som uppfyller de i stadgarna angivna förutsättningarna skall godkännas som medlem i andelslaget. Medlemskap i andelslaget kan dock vägras om det på grund av arten eller omfattningen av andelslagets verksamhet finns skäl därtill. I praktiken är i detta moment avsedda stadgebestämmelser mycket sällsynta. Bestämmelsen skall enligt hänvisningen i tillämpliga delar iakttas också vid frivillig andelsöverlåtelse mellan medlemmar samt på den som förvärvar en tilläggsandel eller en placeringsandel. Förslaget avviker från gällande 19 § 2 mom. och 25 § 2 mom. och 26 § så att bestämmelser om i momentet avsedda särskilda grunder för vägrande av medlemskap enligt förslaget skall ingå i stadgarna. Ändringen föreslås för att en tvingande bestämmelse om en särskild grund för avslag på ansökan inte alltid lämpar sig för andelslag i vilka man vill underlätta omsättningen av andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar. Ändringen inverkar inte direkt på ett sådant andelslags verksamhet som i sina stadgar tar in en sådan bestämmelse under den gamla lagens giltighetstid, eftersom på ett sådant andelslag tillämpas gamla bestämmelser i två års tid från ikraftträdandet av den nya lagen (verkställighetslagens 5 §).

Om det i andelslagets stadgar finns en bestämmelse som avses i detta moment, kan i stadgarna också föreskrivas om andelsbrev (9 kap. 13 §), dvs. om värdepapper som motsvarar aktiebrev i ett aktiebolag. Bestämmelsen skall tillämpas också på andelsbrev som utfärdas över frivilliga andelar. Användningen av tilläggs- och placeringsandelsbrev förutsätter å andra sidan inte någon sådan stadgeföreskrift som avses i detta moment, eftersom tilläggs- och placeringsandelar kan överlåtas åtminstone mellan medlemmar, om inte annat föreskrivs i stadgarna (11 kap. 10 § och 12 kap. 1 §).

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om tidpunkten då medlemskapet börjar. Enligt förslaget börjar medlemskapet i ett andelslag när ansökan har godkänts, om inte något annat bestäms i stadgarna. I stadgarna kan bestämmas t.ex. att medlemskapet börjar när insatsen har betalats eller att något av

andelslagets organ kan besluta om begynnelsestidpunkten. Trots att det i den gällande lagen inte finns någon motsvarande uttrycklig bestämmelse. Den föreslagna bestämmelsen kommer emellertid inte att ändra rättsläget. Enligt hänvisningen skall bestämmelsen tillämpas också på frivilliga andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar.

För klarhetens skull konstateras i den föreslagna paragrafens 4 mom. att bestämmelser om skyldigheten att ta en andel och om den insats om skall betalas till andelslaget finns i 9 kap.

3 §. *Medlemsförteckning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om medlemsförteckningen i vilken antecknas uppgifter om medlemmarna och om dessas andelar. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs hur medlemsförteckningen skall föras och vilka uppgifter som skall antecknas i den. Förslaget avviker på så sätt från gällande 27 § att i stället för medlemmarnas hemort skall antecknas deras adresser. Adressen behövs för att stämmokallelser skall kunna sändas till medlemmarna, om inte annat föreskrivs i stadgarna (4 kap. 13 §). I praktiken förutsätter andelslag med ett stort antal medlemmar att dessa lämnar sina adressuppgifter. Förslaget avviker från den gällande lagen också så att i förslaget inte ingår specialbestämmelser om numrering av medlemmar och andelar i sådana andelslag i vars stadgar bestäms om medlemmarnas tillskottsplikt. Det sistnämnda formkravet är inte nödvändigt, eftersom andelslagets styrelse alltid måste se till att förandet av medlemsförteckning ordnas på tillförlitligt sätt. Medlemsförteckningen kan föras med ett tillförlitligt löslads- eller kartoteksystem, med ADB eller på något annat jämförbart sätt.

Bestämmelserna i denna paragraf skall enligt hänvisningen tillämpas också på förteckningar över tilläggs- och placeringsandelar om kan föras parallellt med medlemsförteckningen (11 kap. 3 § och 12 kap. 1 §).

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs hur länge andelslaget skall hålla kvar uppgifterna om sina tidigare medlemmar. Huvudregeln är den att

medlemsförteckningen skall hållas uppdaterad på så sätt att andelslaget inte har någon skyldighet att förvara eller hålla framme uppgifter om sina tidigare medlemmar. Enligt förslaget skall andelslaget emellertid föra förteckning över sina före detta medlemmar tills andelslaget har återbetalat insatsen så som bestäms i 10 kap. Av detta följer att andelslaget i allmänhet skall föra förteckning över sina före detta medlemmar åtminstone under det s.k. vänteaåret före återbetalningen av insatsen. Av den gällande lagen framgår inte när uppgifterna om före detta medlemmar kan strykas ur medlemsförteckningen. Också praxis varierar i detta avseende så att vissa andelslag inte överhuvudtaget avför uppgifterna om sina före detta medlemmar ur medlemsförteckningen. Veterligen hålls uppgifterna om före detta medlemmar emellertid kvar åtminstone den tid som anges i den föreslagna bestämmelsen. Förslaget innebär således inte någon ändring i gällande praxis, som har ansetts förenlig med god sed. I undantagsfall kan skyldigheten att bevara uppgifter om före detta medlemmar enligt förslaget fortgå också en längre tid, om det i stadgarna föreskrivs om medlemmarnas tillskottsplikt. Enligt den gällande lagens 48 § och föreslagna 15 kap. 5 § skall ett sådant andelslag förvara avgångsansökningar i tre år efter att medlemskapet upphört.

Enligt förslaget kan uppgifter om före detta medlemmar förvaras i medlemsförteckningen eller också i en särskild förteckning. I förteckningen skall utöver de uppgifter som nämns i 1 mom. antecknas den dag då medlemskapet har upphört.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om framläggande av medlemsförteckningen och förteckningen över före detta medlemmar. Förslaget motsvarar i fråga om medlemsförteckningen gällande 27 § 2 mom. och i fråga om uppgifterna om före detta medlemmar klarlägger förslaget rättsläget. Utomstående har således fortfarande en snävare rätt att ta del av ett andelslags medlemsförteckning än av ett aktiebolags aktie- och delägarförteckning. I fråga om andelslag finns det inget behov att utvidga den lagstadgade rätten att ta del av

förteckningarna, eftersom ett andelslags medlemsuppgifter på grund av överlåtelsebegränsningarna och principen en medlem — en röst i allmänhet inte har motsvarande betydelse t.ex. från placerarsynpunkt som uppgifterna om ett aktiebolags ägarförhållanden. Om utomstående skulle få uppgifter om det antal andelar som en medlem har skulle detta också betyda att affärshemligheter röjs och personuppgifter lämnas ut i sådana fall då antalet andelar är baserat på affärs- och kundförhållandet mellan en medlem och andelslaget. I stadgarna kan vid behov bestämmas att uppgifterna i medlemsförteckningen skall ges större spridning i offentligheten.

Medlemskapets upphövande

4 §. *En medlems anmälan om avgång.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om rätten att avgå och avgångsanmälan. Bestämmelserna avviker från gällande 20 § 1 mom. och från gällande 22 § 1 mom. på så sätt att i lagen föreslås en uttrycklig bestämmelse om att i stadgarna också kan bestämmas om något annat anmälningssätt.

5 §. *Beslut om uteslutning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om hur andelslagets organ beslutar om uteslutning. I den föreslagna paragrafens 1 mom. anges åsidosättande av de skyldigheter som följer av medlemskapet som en uteslutningsgrund som direkt följer av lagen. I stadgarna kan också bestämmas om andra uteslutningsgrunder.

Motsvarande bestämmelser finns i gällande 21 § 1 mom. I stället för den skyldighet att uppbära insatsen som föreskrivs i förslaget till 9 kap. 8 § kan styrelsen med stöd av denna paragraf besluta om uteslutning av en medlem som har åsidosatt sin betalningsskyldighet. Styrelsen behöver således inte vidta indrivningsåtgärder innan den fattar beslutet om uteslutning. När det gäller frivilliga andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar tillämpas på betalningsförsummelse

specialbestämmelserna i 9, 11 och 12 kap., enligt vilka styrelsen kan konstatera att en sådan andel har förverkats och besluta att den

ges till någon annan.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall den som utesluts ges en skriftligt meddelande om uteslutningsgrunden och om det beslutsfattande organet minst en månad före beslutet om uteslutningen. Enligt den gällande lagen skall en medlem som har underlåtit att fullgöra en på medlemskapet baserad skyldighet varnas innan uteslutningsbeslutet fattas (21 § 1 mom.). Den föreslagna bestämmelsen preciserar innehållet i det meddelande som skall tillställas en medlem som utesluts samt dessutom tiden och sättet för meddelandet. Liksom i fråga om stämmokallelse räknas tiden från det att meddelandet t.ex. har postats till medlemmen.

Syftet med ändringen är att säkerställa att en medlem som utesluts ges tillfälle att bli hörd före beslutet. Uteslutningsbeslutet kan vara väsentligt för medlemmen eftersom denne förlorar sina medlemsrättigheter omedelbart också i det fall att han klandrar andelsstämmans beslut. Följden av den föreslagna möjligheten att skjuta upp återbetalningen av en insats kan vara att medlemmen får sin insats tillbaka efter en betydligt längre tid än enligt den gällande lagen. I föreningar tillämpas liknande bestämmelser om hörande före beslut om uteslutning av en medlem (15 § 2 mom. föreningslagen). Med avvikelse från föreningslagen gäller skyldigheten att ge ett förhandsmeddelande också försummelse av att betala i stadgarna föreskriven extra avgift på den grunden att t.ex. en medlems skyldighet att ta andelar kan variera under medlemskapet, om så föreskrivs i stadgarna. I praktiken kan ett sådant meddelande som avses i det föreslagna momentet göras t.ex. i samband med en eventuell uppmaning att betala en försenad avgift.

På grund av den stora betydelsen av ett uteslutningsbeslut får meddelandet enligt förslaget inte göras per tidningsannons eller på något motsvarande sätt som föreskrivs för stämmokallelse.

Bestämmelsen om meddelande om avsikten att utesluta en medlem skall inte tillämpas i det fall att andelslaget beslutar om förverkande av en frivillig andel, tilläggsandel eller placeringsandel till följd

av betalningsförsummelse (9 kap. 8 §, 11 kap. 3 § och 12 kap. 1 §).

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. fattas beslut om uteslutning i första hand av styrelsen eller av det organ i andelslaget som enligt stadgarna beslutar om antagning av medlemmar, dvs. av förvaltningsrådet eller andelsstämman. I stadgarna kan dessutom bestämmas att ett beslut om uteslutning fattas av ett annat organ än det som beslutar om antagning av medlemmar. Förslaget motsvarar gällande 21 § 2 mom.

Andelslaget kan således iakttä t.ex. en sådan praxis att styrelsen beslutar om antagning av medlemmar direkt med stöd av lag medan andelsstämman beslutar om uteslutning med stöd av stadgarna. I stadgarna kan också föreskrivas t.ex. att andelsstämman beslutar om uteslutning i sådana fall då medlemmen inom den i 2 mom. angivna tiden motsätter uteslutningen.

Förslaget avviker från det som i 2 § 1 mom. föreskrivs om antagning av medlemmar, i det avseendet att styrelsen inte kan delegera rätten att besluta om uteslutning t.ex. till andelslagets anställda. Det finns ingen grund för att i detta fall tillåta delegering, eftersom en uteslutning har en avgörande betydelse för relationen mellan medlemmen och andelslaget. I andelslagen har det inte heller förekommit något delegeringsbehov i detta avseende.

Enligt lagförslagets 4 mom. har en medlem som är missnöjd med styrelsens eller förvaltningsrådets uteslutningsbeslut rätt att kräva att andelsstämman beslutar om saken. Också det organ i andelslaget som har fattat beslutet kan överföra ärendet till andelsstämman för avgörande. Med avvikelse från gällande 21 § 3 mom. föreskrivs i den föreslagna bestämmelsen mera detaljerat hur uteslutningsbeslutet skall delges den som det gäller samt hur denne kan anmäla sitt missnöje till andelslaget. Den föreslagna ändringen är motiverad med tanke på en förbättring av medlemmarnas rättssäkerhet i uteslutningssituationer.

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. får den som har uteslutits genom beslut av andelsstämman klandra beslutet vid domstol eller, om så föreskrivs i stadgarna, vid skiljeförfarande. Förslaget förtydligar

rättsläget såtillvida att den uteslutnes rätt att klandra beslutet inte kan elimineras genom en stadgebestämmelse. Enligt gällande 21 § 3 mom. har den uteslutne klanderrätt om annat inte följer av stadgarna. Behovet av rättsskydd accentueras i det fall att återbetalningen av insatsen skjuts upp så som föreskrivs i lagförslagets 10 kap. 3 §.

Den föreslagna klanderrätten gäller endast andelsstämmans beslut om uteslutning, vilket stämmer överens med den gällande lagen. Om det är styrelsen eller förvaltningsrådet som beslutar om uteslutning är en förutsättning för klanderrätten att den uteslutne först yrkar att ärendet skall överföras till andelsstämman för behandling enligt 4 mom. I annat fall är klanderrätten förverkad.

Från den uteslutnes synpunkt kan det vara oskäligt att tvister om uteslutningen måste avgöras vid skiljeförfarande, t.ex. i det fall att det finns bestämmelser om skiljeförfarande i ett konsumentandelslags stadgar. En stadgebestämmelse om skiljeförfarande skall tillämpas enligt de allmänna bestämmelserna om rättshandlingar.

Enligt förslaget skall på väckandet av talan tillämpas vad som i lagförslaget föreskrivs om en medlems rätt att klandra andelsstämmans beslut. En uttrycklig bestämmelse behövs på grund av att medlemmens rätt att delta i förvaltningen, inklusive rätten att klandra beslut, upphör då andelsstämman har beslutat om uteslutningen. Till denna del stämmer förslaget överens med gällande 21 § 4 mom.

Enligt förslaget skall på klandertalan tillämpas vad som föreskrivs om klandrande av andelsstämmans beslut. Förslaget skiljer sig såtillvida från den gällande lagen att på en utesluten medlems klanderrätt i alla avseenden skall tillämpas samma bestämmelser som på en medlems rätt att klandra andelsstämmans beslut. Det finns inga grunder för att en utesluten medlems klanderrätt fortfarande är snävare än rätten att klandra övriga beslut av andelsstämman.

Enligt den föreslagna paragrafens 6 mom. skall andelslaget till en medlem som utan grund har blivit utesluten betala ersättning för medlemmens ekonomiska förluster, om andelsstämmans beslut senare upphävs

genom ett laga kraft vunnet beslut av en domstol. Den ekonomiska förlusten kan t.ex. bestå i ett belopp som motsvarar ett under tiden mellan uteslutningsbeslutet och domstolens laga kraft vunna beslut till andra medlemmar återbetalt eller utdelat överskott. I den gällande lagen föreskrivs om följderna av att ett beslut om uteslutning har upphävts endast i fråga om de i fattandet och verkställigheten deltagande medlemmarnas och till ledningen hörande personernas skadeståndsansvar. De föreslagna bestämmelserna gäller också andelslagets ansvar för en grundlöst utesluten medlem. Syftet med den föreslagna ändringen är att förbättra rättssäkerheten för medlemmar som har uteslutits grundlöst.

En grundlös uteslutning kan leda till ekonomiska förluster också av den orsaken att den uteslutne inte får tillgång till andelslagets tjänster. Den skada som förlusten av medlemsförmånerna utgör kan vara särskilt betydande i ett konsumentandelslag. Enligt förslaget skall andelslaget också till denna del återinsätta en grundlöst utesluten medlem i samma ställning som han skulle ha haft utan den grundlösa uteslutningen. När det gäller den ersättning som andelslaget åläggs att betala skall andelslagets ekonomiska ställning beaktas t.ex. på det sättet att andelslaget kan betala ersättning motsvarande ett överskott som har betalats till övriga medlemmar endast i det fall att andelslaget har motsvarande belopp i utdelningsbart överskott. Andelslagets ekonomiska ställning kan således skjuta upp tidpunkten då ersättningen betalas ut. Å andra sidan kan det bestämmas att ränta skall betalas på återbetalningsbeloppet också för dröjsmålstiden.

Den som har blivit grundlöst utesluten kan kräva skadestånd också av de personer som hör till ledningen samt av andelslagets medlemmar, på motsvarande sätt som enligt den gällande lagen. I 20 kap. föreskrivs om andelslagsmedlemmarnas, fullmäktigeledamöternas och de till andelslagets ledning hörande personernas skadeståndsskyldighet.

6 §. *När medlemskap upphör.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om när

medlemskap upphör. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har en medlem avgått när andelslaget har tagit emot avgångsanmälan, om inte annat föreskrivs i stadgarna. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 22 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om tidpunkten då medlemskapet upphör i det fall att en medlem utesluts ur andelslaget. Förslaget motsvarar gällande 22 § 2 mom. Enligt den gällande bestämmelsen skall andelsstämmans beslut om uteslutning iakttas omedelbart, även om den uteslutne i domstol framställer yrkande om att beslutet skall upphävas.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan i stadgarna bestämmas att den ekonomiska rätt som medlemskapet ger i andelslaget fortsätter trots att medlemskapet har upphört, till dess att det belopp som har betalats av andelen har återbetalats till den före detta medlemmen enligt vad som bestäms i denna lag och föreskrivs i stadgarna. I detta sammanhang kan det vara fråga endast om en i det föreslagna lagrummet nämnd ekonomisk rätt, t.ex. rätt till överskott eller rätt att använda sig av andelslagets tjänster.

I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Den föreslagna bestämmelsen kan behövas t.ex. när det gäller att värva medlemmar eller skaffa tilläggsfinansiering. I stadgarna kan föreskrivas t.ex. att ränta betalas också på en före detta medlems insats till dess att den har återbetalats. Det kan vara särskilt viktigt att räntebetalningen fortsätter ifall återbetalningen av en insats skjuts upp genom en stadgeföreskrift, på det sätt som avses i lagförslagets 10 kap.

Förslaget innebär en begränsning av vad stadgarna kan innehålla. I stadgarna kan således inte föreskrivas att en före detta medlem får behålla sin rösträtt eller andra rättigheter i andelslaget efter att medlemskapet har upphört. Denna begränsning behövs för att det enligt allmänna associationsrättsliga principer är medlemmarna som beslutar om de ärenden som ankommer på andelsstämman.

Utgångspunkten är den att de ekonomiska rättigheter som enligt stadgarna tillkommer en före detta medlem fortsätter till dess att insatsen har återbetalats. När det gäller

återbetalningsbeloppet tillämpas lagförslagens 10 kap. 1—6 §. Återbetalningen anses ha blivit erlagd när beloppet kan lyftas hos andelslaget, om inte något annat bestäms i stadgarna eller avtalas mellan den före detta medlemmen och andelslaget (10 kap. 1 § 4 mom.).

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. ingår i 10 kap att bestämmelser om återbetalning av belopp som har betalats av en andel och om nedsättning av beloppet samt om minskning av antalet andelar.

7 §. *Förbud mot överlåtelse av medlemskap.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om förbud mot överlåtelse av medlemskap och om överföring av en andel till någon annan. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är huvudregeln den att medlemskap inte kan överlåtas till någon annan. Bestämmelsen motsvarar 23 § 1 mom. i den gällande lagen. Av förbudet följer att en medlem inte kan avstå t.ex. från sin rätt att använda sig av andelslagets tjänster och inte heller från sin med medlemskapet sammanhängande rösträtt eller från andra rättigheter vid andelsstämman. Å andra sidan kan det enligt föreslagna 3 kap. 2 § 2 mom., på samma sätt som enligt gällande 19 § 2 mom., föreskrivas i stadgarna att den på vilken en andel överförs har rätt att bli medlem i andelslaget. I den föreslagna paragrafens 2 mom. konstateras för klarhetens skull att en medlem dock kan överföra sin andel på någon annan så som bestäms i 9 kap. 1—14 §.

8 §. *En avliden medlems rättsinnehavare.* I denna paragraf föreslås en bestämmelse att en avliden medlems rättsinnehavare har rätt att utöva den avlidnes rättigheter i andelslaget högst i ett års tid från dödsdagen. Förslaget avviker såtillvida från 25 § i den gällande lagen att rättsinnehavarna skall utöva sina rättigheter genom en gemensam representant. Representanten kan vara t.ex. en rättsinnehavare som de övriga rättsinnehavarna befullmäktigar att handla på sina vägnar. Motsvarande bestämmelse om aktieägare finns i ABL 3 kap. 13 § 2 mom.

4 kap. **Andelsstämman och fullmäktige**

I detta kapitel föreslås bestämmelser om andelsstämmas samt om fullmäktige som

utövar medlemmarnas beslutanderätt. Förslaget motsvarar i stort sett gällande 8 kap. I fråga om andelsstämman skiljer sig förslaget från den gällande lagen så att

- det i begränsad utsträckning tillåts att medlemmarna har olika röstetal också i första gradens andelslag,

- en medlem i allmänhet har rätt att anlita ombud och biträde,

- den rösträtt som tillkommer medlemssammanslutningar och -stiftelser i vilka andelslaget har bestämmanderätt begränsas så att t.ex. andelslagets dottersammanslutning inte får delta i andelsstämman,

- medlemmarnas möjligheter att få upplysningar före och under stämman utökas,
- kravet att vissa beslut skall fattas vid två stämmor slopas,

- i fråga om vissa beslut lindras kravet på enhällighet till 9/10 kvalificerad majoritet,

- i fråga om vissa nya förfaranden föreskrivs om strängare beslutskrav, i enlighet med den gällande lagens principer,

- bestämmelserna om förfarandet på stämman förtydligas,

- tillämpningsområdet för regleringen av den extra avgångsrätt som tillkommer en medlem som motsätter sig andelsstämmans beslut utvidgas och regleringen blir dispositiv,

- bestämmelserna om klander av beslut preciseras, samt

- bestämmelserna om fullmäktige förtydligas. Syftet med den att öka graderingen av rösträtten är att göra det lättare att bilda andelslag och skaffa andelskapital. Syftet med de ändringar som gäller ombud, biträden samt stämmokallelser och annan medlemsinformation är att säkerställa att medlemmarna också i praktiken har möjlighet att delta i och påverka beslutsfattandet vid andelsstämman. Å andra sidan kan det vara onödigt att ställa formkrav på medlemsinformationen och stämmoförfarandet när det gäller andelslag som har få medlemmar som alla kan enas om besluten. Därför föreslås att i lagen tas in en uttrycklig bestämmelse om att enhälliga medlemmar kan besluta om de ärenden som ankommer på andelsstämman, utan att hålla någon formell stämma. Liksom enligt den gällande lagen kan medlemmarna också

samtycka till att åsidosätta formkraven om utfärdande av stämmokallelse och framläggande av handlingar. Syftet med de ändringar som gäller medlemmarnas extra rätt att avgå och få tillbaka sin insats är att detta förfarande i enlighet med varje andelslags behov kan användas för att lösa meningsskiljaktigheter mellan andelslaget och dess medlemmar.

De ändringar som gäller medlemmarnas rättigheter sammanhänger med förslagen som ökar den beslutanderätt som andelsstämmans majoritet har när det gäller att göra ändringar i stadgarna. Enligt förslaget kan också beslut om ändring av stadgarna fattas vid en enda stämma. Dessutom föreslås att de krav på kvalificerad majoritet och enhällighet lindras som enligt den gällande lagen krävs för vissa beslut. Å andra sidan har i de särskilda majoritetsbestämmelserna också beaktats de föreslagna nya förfarandena, t.ex. att medlemmarna i alla typer av andelslag tillåts ha olika stora röstetal samt möjligheten att skjuta upp återbetalningen av insatser. Ändringarna beräknas underlätta andelsstämmans beslutsfattande utan att den enskilda medlemmens ställning försvagas.

För att underlätta ordnandet av andelsstämman har i detta kapitel sammanställts alla bestämmelser om stämmokallelse och annan förhandsinformation till medlemmarna, bestämmelserna om majoritetskrav för olika typer av beslut, bestämmelserna om klander av beslut samt bestämmelserna om en medlems extra rätt att avgå och få tillbaka sin insats.

För att förbättra de för olika sammanslutningsformer gällande regleringarnas enhetlighet och jämförbarhet har de föreslagna bestämmelserna utformats så att de till innehållet och språket stämmer överens med lagen om aktiebolag, om det inte på grund av särdragen i andelslagsformen finns behov av särskilda regleringar. Enhetlighet har eftersträvat särskilt när det gäller medlemmarnas rätt att få information, stämmoförfarandet och klander av beslut.

Allmänna bestämmelser

1 §. *Beslutssätt.* I denna paragraf föreskrivs hur medlemmarna utövar sin beslutanderätt i andelslaget. Liksom i den gällande lagen är utgångspunkten för förslaget att medlemmarna skall utöva sin beslutanderätt vid andelsstämman (1 mom.).

I de beslut som ankommer på andelsstämman kan beslut emellertid fattas utan någon formell stämma i det fall att alla andelslagets medlemmar är eniga om beslutsförfarandet och om de ärenden som skall avgöras. Enhälliga beslut skall avfattas skriftligt, dateras och undertecknas av minst två medlemmar (2 §). Från formkraven för stämmokallelsen kan dessutom göras avvikelser med samtycke av de medlemmar som berörs av avvikelserna (16 §). Förslaget skiljer sig från 51 § i den gällande lagen på så sätt att i förslaget uttryckligen föreskrivs om enhälliga medlemmars rätt att utan någon formell stämma besluta om ärenden som ankommer på andelsstämman. Ändringen föreslås i syfte att förtydliga och förenhetliga bestämmelserna i förhållande till de bestämmelser som gäller aktiebolag. Motsvarande bestämmelser finns i ABL 9 kap. 1 och 1a §.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan i stadgarna också föreskrivas att medlemmarnas beslutanderätt överförs på ett av medlemmarna valt fullmäktige. De föreslagna bestämmelserna om fullmäktige (27—32 §) stämmer med smärre undantag överens med den gällande lagen. Flera större andelslag har fullmäktige. Motsvarande praxis förekommer inte i aktiebolag och motsvarande bestämmelser finns inte heller i lagen om aktiebolag.

2 §. *Alla medlemmars enhälliga beslut.* I denna paragraf finns bestämmelser om medlemmarnas beslutsfattande utan någon formell andelsstämma. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan medlemmarna om de är eniga besluta om ärenden som ankommer på andelsstämman utan att hålla någon formell andelsstämma om alla medlemmar är eniga om förfarandet och om de ärenden som skall avgöras. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Av associationsrättens allmänna principer följer emellertid att medlemmarna kan avstå från sin rätt att åberopa föreskrifter som finns till

för att skydda dem, t.ex. bestämmelserna om andelsstämma. De formkrav som gäller andelsstämman föreskrivs närmast som skydd för medlemmarna, eftersom andelsstämman i allmänhet fattar majoritetsbeslut om de ärenden som ankommer på den.

Syftet med ändringen är att underlätta beslutsfattandet i andelslag med få medlemmar, t.ex. i små arbets- eller producentandelslag. I sådana andelslag kan beslutsfattandet på grund av den föreslagna bestämmelsen ske i en sådan form att medlemmarna i allmänhet fattar de nödvändiga besluten genom att underteckna beslutshandlingarna. I så fall hålls andelsstämma endast om enighet inte nås.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall medlemmarnas enhälliga beslut fattas skriftligen samt dateras och undertecknas. I beslutet skall nämnas namnen på dem som deltagit i beslutet. De formkrav som ställs på dokumenteringen av besluten kan ha betydelse för andelslagets borgenärer, för registermyndigheten och för andra utomstående. Av denna anledning föreslås att besluten skall upprättas i skriftlig form, också när medlemmarna enhälligt avtalar om andelslagets angelägenheter.

Med avvikelse från den gällande lagen behöver medlemmarnas enhälliga beslut inte så som avses i 17 § sättas upp i form av ett stämmoprotokoll. Ett skriftligt beslut behöver t.ex. inte rubriceras som ett protokoll.

De till tidpunkten för andelsstämman bundna tidsfristerna räknas från det att besluten fattas. I allmänhet kan det anses att tidsfristen börjar löpa då medlemmarna har undertecknat beslutet. Kravet på skriftlig form har endast bevisvärde. Beslutets giltighet påverkas inte i sig av att formkravet åsidosätts. Följden kan emellertid vara t.ex. att registermyndigheten inte godkänner registeranmälan.

Kravet på skriftlig form kan vid behov definieras närmare t.ex. i bestämmelserna om registeranmälan.

Motsvarande bestämmelse om aktieägars beslutsfattande finns i ABL 9 kap. 1 a §.

Andelsstämman

3 §. *Ordinarie stämma.* I denna paragraf finns bestämmelser om ordinarie andelsstämma. Liksom enligt den gällande lagen skall andelslaget varje räkenskapsperiod ordna en eller flera ordinarie stämmor. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om tidpunkten för den ordinarie stämman och om fortsatt stämma samt om de handlingar som skall läggas fram och om de ärenden som skall avgöras vid stämman eller stämmorna. Förslaget stämmer i huvudsak överens med gällande 5 § 1 mom. 7 punkten och med gällande 58 §. I fråga om aktiebolag finns motsvarande bestämmelser i ABL 9 kap. 5 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall ordinarie andelsstämma hållas inom sex månader från utgången av räkenskapsperioden, om inte en tidigare tidpunkt anges i stadgarna. Vid stämman skall framläggas bokslutet och revisionsberättelsen samt, om andelslaget har ett förvaltningsråd, dess utlåtande om bokslutet. Vid stämman skall också läggas fram ett eventuellt koncernbokslut samt utlåtandet och revisionsberättelsen om detta. Med avvikelse från 5 § 1 mom. 7 punkten i den gällande lagen förutsätts inte att i stadgarna skall föreskrivas om tidpunkten för ordinarie stämma (2 kap. 5 §). Tidpunkten för stämman skall anges i stadgarna endast om det är meningen att stämman alltid skall hållas inom en kortare tid än sex månader räknat från räkenskapsperiodens slut. Avsikten är att underlätta bildandet av framförallt små andelslag genom att lindra kraven på stadgarnas innehåll.

Med avvikelse från 58 § 1 mom. i den gällande lagen föreslås att också ett eventuellt förvaltningsråd skall ge utlåtande om bokslutet. Syftet med ändringen är att förtydliga förvaltningsrådets övervakningsuppgift. I fråga om aktiebolag ställs motsvarande krav i ABL 9 kap. 5 § 1 mom. Med avvikelse från ABL föreslås ingen bestämmelse om att förvaltningsrådet skall ge utlåtande om revisionsberättelsen, eftersom också förvaltningsrådets verksamhet hänförs till den granskning av förvaltningen som ingår i revisionsberättelsen.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. nämns

de ärenden som skall avgöras vid ordinarie stämman. Enligt *1 punkten* skall vid stämman beslutas om fastställande av resultaträkningen och balansräkningen samt i moderandelslag även av koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen. Förslaget motsvarar till innehållet gällande 58 § 1 mom. 1 punkten och till sin ordalydelse ABL 9 kap. 5 § 1 mom. 1 punkten.

Enligt *2 punkten* skall vid stämman med avvikelse från gällande 58 § 1 mom. 3 punkten beslutas om åtgärder som föranleds av vinst samt dessutom om de åtgärder som föranleds av förlust enligt den fastställda balansräkningen eller koncernbalansräkningen. Beslut kan fattas om utdelning av överskott till medlemmarna om sådan utdelning kan ske enligt stadgarna. Överskott kan dessutom användas bland annat för fondförhöjning och blandförhöjning så som föreskrivs i 9 kap.. Stämman kan besluta att förlust skall täckas med eget kapital eller att förlusten inte skall täckas. Förslaget motsvarar ABL 9 kap. 5 § 1 mom. 3 punkten.

Enligt *3 punkten* kan ordinarie stämman besluta om ansvarsfrihet för andelslagets ledning. Förslaget avviker såtillvida från 58 § 1 mom. 2 punkten i den gällande lagen att stämman beslutar om ansvarsfrihet också för verkställande direktören. Denna ändring är nödvändig till följd av att det föreslås bestämmelser om verkställande direktören i 5 kap. Med avvikelse från den gällande lagen gäller förslaget uttryckligen också ansvarsfrihet för förvaltningsrådets ledamöter. Ändringen föreslås i syfte att förtydliga regleringen. Förslaget motsvarar ABL 9 kap. 5 § 1 mom. 2 punkten.

Ordinarie stämman skall enligt *4 punkten* besluta också om övriga frågor som enligt stadgarna ankommer på den. Förslaget ändrar inte nuläget, trots att det i den gällande lagen inte finns någon motsvarande uttrycklig bestämmelse. Motsvarande bestämmelse finns emellertid i ABL 9 kap. 5 § 1 mom. 4 punkten.

Enligt den föreslagna paragrafens *3 mom.* skall vid ordinarie stämman vid behov väljas också styrelseledamöter och revisorer. Om dessa val föreskrivs närmare i 5 och 7 kap.

Förslaget motsvarar bestämmelserna om andelslagets ledning i gällande 9 kap. 68 § 2 mom. För aktiebolags vidkommande finns motsvarande bestämmelse om ledningen i ABL 8 kap. 1 mom.

I den föreslagna paragrafens *4 mom.* föreskrivs om medlemmarnas rätt att kräva att behandlingen av vissa av ordinarie stämmans ärenden (2 mom. 1—3 punkten) skall uppskjutas till fortsatt stämma som hålls en viss dag enligt vad som bestäms i lagen. Sådan rätt har medlemmar som företräder minst en tiondedel eller en i stadgarna bestämd mindre del av medlemmarnas totala röstetal. Andelsstämman kan dessutom fatta ett majoritetsbeslut om fortsatt stämma där det behandlas också andra ärenden. Denna stämma behöver inte hållas vid en tidpunkt som avses i detta moment.

I den gällande lagen föreskrivs endast om andelsstämmans rätt att med majoritetsbeslut flytta behandlingen av ärenden som avses i detta moment till fortsatt stämma (58 § 3 mom.).

Syftet med ändringen är att säkerställa att medlemmarna har tillräckligt lång betänketid innan de fattar beslut om de nämnda frågorna. För aktiebolags vidkommande finns motsvarande bestämmelse i ABL 9 kap. 5 § 3 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens *5 mom.* kan i stadgarna föreskrivas att andelslaget skall hålla flera ordinarie stämmor. I stadgarna skall i så fall anges vilka ärenden som skall behandlas vid respektive stämma. Om flera ordinarie stämmor skall hållas enligt stadgarna skall andelsstämman för behandling av de ärenden som avses i 2 mom. 1—3 punkten hållas inom sex månader efter räkenskapsperiodens utgång. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 5 § 1 mom. 7 punkten och i gällande 58 § 1 mom. För aktiebolags vidkommande finns motsvarande bestämmelser i ABL 9 kap. 5 § 1 mom.

4 §. Extra andelsstämma. I denna paragraf föreskrivs om extra andelsstämma. Den föreslagna paragrafens *1 mom.* skiljer sig från gällande 59 § 1 mom. på så sätt att också förvaltningsrådet alltid har rätt att kräva att en extra andelsstämma skall hållas. För aktiebolags vidkommande finns motsvarande

bestämmelse i ABL 9 kap. 6 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om en revisors och en kvalificerad medlemsminoritets rätt att kräva att en extra andelsstämma skall hållas. Med avvikelse från gällande 59 § och gällande 60 § 2 mom. har varje revisor enligt den föreslagna bestämmelsen självständig rätt att kräva att en extra stämma skall hållas. Anledningen till att ändringen föreslås är att varje revisor är personligt ansvarig för revisionen. För aktiebolags vidkommande finns motsvarande bestämmelser i ABL 9 kap. 6 § 2 mom.

5 §. *Medlemmarnas deltaganderätt.* I denna paragraf föreskrivs att varje medlem har rätt att delta i en andelsstämma. I den gällande lagen finns inga motsvarande uttryckliga bestämmelser. Av bestämmelserna om medlemmarnas rösträtt i gällande 53 § 1 mom. följer emellertid att varje medlem har rätt att delta i andelsstämman personligen. Den föreslagna paragrafens 1 mom. skiljer sig på så sätt från den gällande lagen att det i stadgarna kan bestämmas om förhandsanmälan till stämman. Datum för förhandsanmälan kan utsättas till tidigast tio dagar före andelsstämman. Förhandsanmälan kan vara på sin plats i andelslag med många medlemmar. För aktiebolags vidkommande finns motsvarande bestämmelser i ABL 9 kap. 1 § 2 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. får en dottersammanslutning som är medlem av andelslaget och en stiftelse där andelslaget har bestämmanderätt inte delta i andelsstämman. En sådan sammanslutnings och stiftelses röstetal beaktas inte heller när det för tillkomsten av ett giltigt beslut eller det för utövande av en viss befogenhet förutsatta understödet räknas. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att förhindra uppkomsten av en situation där de som hör till andelslagets ledning kan utnyttja sin ställning för att påverka beslut om gäller dem själva, t.ex. beslut om val av ledande personer och beviljande av ansvarsfrihet. För aktiebolags vidkommande finns motsvarande bestämmelse i ABL 9 kap. 1 § 3 mom.

Enligt den föreslagna verkställighetslagen skall förbud mot deltagande tillämpas på en dottersammanslutning som har blivit medlem i andelslaget medan den gamla lagen var i

kraft samt på en stiftelse i vilken andelslaget har bestämmanderätt, när två år har förflutit efter den nya lagens ikraftträdande (8 §). I fråga om aktiebolags bolagsstämma fastställdes övergångstiden i samband med att förbudet mot deltagande utvidgades år 1997 (L 145/1997).

6 §. *Ombud för medlemmar samt biträden.* I denna paragraf föreskrivs om en medlems rätt att anlita ombud och biträde vid andelsstämman.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är utgångspunkten den att varje medlem skall utöva sin rätt vid andelsstämman personligen. Förslaget motsvarar den princip som framgår av 53 § i den gällande lagen.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan en medlem utöva sin rätt också genom ett ombud, om inte något annat bestäms i stadgarna. Ombudet skall visa upp en daterad fullmakt eller någon annan tillförlitlig utredning om sin rätt att företräda medlemmen. Bemyndigandet gäller endast en stämma, om inte något annat framgår av fullmakten. Bemyndigandet är dock i kraft högst tre år efter att det gavs. Ett ombud får sammanlagt företräda högst tre medlemmar, om inte något annat bestäms i stadgarna. Utan hinder av detta kan ombudet företräda delägarna i en medlems dödsbo och medlemmar som hör till samma koncern.

Enligt den gällande lagen får en enskild person anlita ombud endast om detta tillåts i stadgarna (53 § 2 mom.). Syftet med ändringen av denna presumptionsbestämmelse är att förbättra medlemmarnas deltagandemöjligheter i sådana fall då de inte personligen kan delta i en stämma. Bestämmelsen som tillåter anlitande av ombud främjar gynnar också andelslag som har verksamhet i hela landet eller annars på ett större område.

Å andra sidan är utgångspunkten fortfarande den att ett andelslags verksamhet bygger på medlemmarnas personliga deltagande. Detta gäller också andelsstämman. Därför föreslås att det i stadgarna kan tas in ett förbud mot anlitande av ombud och att ombudet i allmänhet inte får företräda flera än tre medlemmar.

Enligt den föreslagna verkställighetslagen kan den gamla lagens

presumtionsbestämmelse om en enskild persons rätt att anlita ombud tillämpas på ett under den gamla lagens giltighetstid bildat andelslag i två års tid efter att den nya lagen har trätt i kraft (8 §). Syftet med övergångsbestämmelsen är att ett andelslag som inte tillåter anlitan av ombud skall ha tillräckligt med tid att ändra stadgarna så att de förbjuder anlitan av ombud.

Förslaget avviker på så sätt från ABL 9 kap. 2 § att anlitan av ombud enligt förslaget kan begränsas i andelslagets stadgar. Den avvikande regleringen är baserad på andelslagens behov.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 *mom.* får en medlem och ett ombud anlita biträde vid andelsstämman. I den gällande lagen finns det inga bestämmelser om anlitan av biträde. Eftersom de från medlemmens synpunkt viktigaste ärendena avgörs vid andelsstämman måste utgångspunkten vara den att medlemmen har rätt att efter eget val anlita en sakkunnig eller ett annat biträde som åtnjuter hans förtroende. Om det vore förbjudet att anlita biträde skulle ett effektivt utnyttjande av ägarbefogenheterna förutsätta att medlemmen är insatt bl.a. i andelslagets affärsverksamhet, i affärs ekonomi och i lagstiftningen om andelslag. Ombudet får själv välja sitt biträde om inte medlemmen i sitt bemyndigande har gett anvisningar om saken.

7 §. *Medlemmarnas röstetal.* I denna paragraf föreskrivs om medlemmarnas röstetal vid andelsstämman. Utgångspunkten för det föreslagna 1 *mom.* är principen en medlem — en röst, som framgår av gällande 53 § 1 *mom.* Med avvikelse från den gällande lagen föreslås i 2 *mom.* ingå föreskrifter om att medlemmarna har olika röstetal i begränsad omfattning kan tas in också i stadgarna för ett andelslag där majoriteten av medlemmarna kan vara personmedlemmar (ett s.k. första gradens andelslag). Med avvikelse från den gällande lagen kan i stadgarna dessutom bestämmas att också en personmedlem i ett andra gradens andelslag kan ha flera medlemmar. Med ett andra gradens andelslag avses ett andelslag där majoriteten av medlemmarna enligt stadgarna måste vara andelslag eller andra juridiska personer.

Enligt förslaget får den som är medlem i ett första gradens andelslag ha ett röstetal som är högst tio gånger större än en sådan medlems röstetal som har det minsta röstetalet. Olika stora röstetal kan relateras t.ex. till omfattningen av den verksamhet som förekommer mellan respektive medlemmar och andelslaget samt till medlemmarnas insatser i andelskapitalet. I stadgarna för ett andra gradens andelslag kan liksom enligt den gällande lagen föreskrivas också om större skillnader i röstetalen mellan medlemmarna.

Av förslaget följer att en kapital- och röstetalsstruktur som i stor utsträckning motsvarar ett aktiebolags kan genomföras också i ett första gradens andelslag som har högst tio medlemmar. Ändringen är nödvändig för att underlätta bildandet av andelslag samt anskaffningen av andelskapital. Skillnader i röstetalen kan vara motiverade t.ex. när det är fråga om en arkitektbyrå i andelslagsform, en läkarcentral, andra serviceföretag som förutsätter betydande investeringar eller andelslag vars verksamhet har samband med någon landsbygdsnäring som bedrivs av andelslagets medlemmar.

I samband med att röstetalen graderas kan det vara skäl att föreskriva också om minoritetsrättigheter på ett sätt som avviker från lagens bestämmelser, av den anledningen att de i lagen angivna minoritetsrättigheterna i allmänhet är baserade på en viss andel av medlemmarnas sammanräknade röstetal. Beroende på graderingen av röstetalen kan det vara en ändamålsenlig lösning att dessutom sammankoppla minoritetsrättigheterna med t.ex. antalet medlemmar eller andelar, på motsvarande sätt som i lagen om aktiebolag. Enligt förslaget måste en stadgeändring genom vilken en röstetalsgradering införs understöd av samtliga vid stämman företrädde medlemmar (22 § 2 *mom.* 2 punkten). Detsamma gäller för ändring av röstetalsgraderingen, om inte stadgarna föreskriver ett lägre krav för den kvalificerade majoriteten (20 § 5 *mom.* och 22 § 2 *mom.* 3 punkten).

Enligt den föreslagna verkställighetslagen kan i ett sådant andra gradens andelslag vars

stadgar när den nya lagen träder i kraft innehåller en bestämmelse om medlemmarnas olika stora röstetal, ett beslut om ändring av den ifrågavarande bestämmelsen i allmänhet fattas med 2/3 kvalificerad majoritet av de vid stämman avgivna rösterna, i fem års tid efter att lagen har trätt i kraft. Inom samma tid och med samma kvalificerade majoritet kan i ett sådant andelslag beslutas också om ändring av stadgarna så att beslut om ändring av röstetal kan fattas också senare med kvalificerad majoritet (10 §). Också i övergångssituationer skall givetvis beaktas de på beslutet tillämpliga allmänna bestämmelserna om medlemmarnas jämlikhet och om förbudet mot otillbörliga fördelar (19 §).

8 §. *Jäv vid beslutsfattandet.* I denna paragraf finns bestämmelser om medlemmars och ombuds jäv när det gäller röstning vid andelsstämman. I den föreslagna paragrafens 1 mom. ingår huvudregeln för jävssituationer. Med avvikelse från gällande 54 § 1 mom. kan den som är jävig delta i behandlingen, dock inte i röstningen. Andelsstämman kan emellertid besluta att den som är jävig inte får delta t.ex. i diskussionen om ärendet (3 mom.). Ändringen motsvarar andelslagens behov och försämrar inte medlemmarnas eller organens ställning. Den i slutet av momentet ingående undantagsbestämmelsen om fusionsbeslut motsvarar gällande 54 § 3 mom.

Förslaget avviker från ABL 9 kap. 3 § 2 mom. på så sätt att jävsbestämmelsen tillämpas också på omröstningar om avtal eller förbindelser mellan medlemmar och andelslaget. Andelsstämman kan också förhindra att den som är jävig i andra avseenden deltar i stämmans behandling av ett sådant ärende som avses i bestämmelsen. Det är nödvändigt att hålla kvar denna avvikande reglering av den anledningen att syftet med ett andelslag är att erbjuda medlemmarna tjänster och medlemsförmåner.

I lagen om aktiebolag finns inte någon mot förslaget svarande undantagsbestämmelse om fusioner. Det är nödvändigt att hålla kvar undantagsbestämmelsen i lagen om andelslag eftersom en fusionsplan uppfyller

kännetecknen på ett sådant avtal som avses i detta moment.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. får förvaltningsrådets och styrelsens ledamöter och verkställande direktören inte rösta om val av revisorer och inte heller om skiljande av dessa från uppdraget eller om deras arvode. Med avvikelse från gällande 54 § 2 mom. kan en medlem som hör till andelslagets styrelse enligt förslaget rösta om fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen. Ändringen motsvarar andelslagens behov.

I ABL finns ingen särskild jävsbestämmelse som motsvarar den föreslagna. Det är nödvändigt att hålla kvar en från ABL avvikande begränsning av den anledningen att revisorerna med beaktande av andelslagets syfte och spridningen av medlemmarnas röstetal måste vara accentuerat oberoende i förhållande till andelslagets ledning.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan andelsstämman också på annat sätt begränsa en medlems deltagande i behandlingen av ett ärende som medlemmen inte får rösta om. Detsamma gäller medlemmens ombud. Bestämmelsen har samband med den ändring som föreslås i 1 mom.

9 §. *Mötesort.* I denna paragraf föreskrivs om sammanträdesorten. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är huvudregeln den att stämman skall hållas på andelslagets hemort. Förslaget avviker såtilvida från gällande 51 § att stämman av särskilt vägande skäl kan hållas också någon annanstans än på hemorten eller på den i stadgarna nämnda orten i Finland. Ett särskilt vägande skäl kan vara t.ex. att hemortens enda möteslokal har förstörts, att krig pågår, att en naturkatastrof har inträffat eller att kommunikationerna är avbrutna. Förslaget avviker på så sätt från ABL 9 kap. 4 § att det inte är nödvändigt att i stadgarna ange de kommuner i Finland där andelsstämman kan hållas. Det kan således inte bestämmas i stadgarna att stämman kan hållas på en ort där andelslaget har verksamhet.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om möjligheten att delta i andelsstämman även med anlitande av

posten, datakommunikation eller något annat hjälpmedel. Enligt förslaget är sådant deltagande utöver medlemmarnas sedvanliga sammankomst en deltagandeform som andelslaget erbjuder sina medlemmar. På grundval av denna bestämmelse kan andelslaget således inte slopa sin traditionella andelsstämma och inte heller begränsa medlemmarnas möjlighet att delta i den. Avvikelse från de för andelsstämman gällande formkraven kan naturligtvis ske också med stöd av 16 § i detta kapitel.

I den gällande lagens finns ingen allmän bestämmelse om distansdeltagande i andelsstämman eller i fullmäktiges sammanträde. Enligt gällande 11 § 4 mom. kan det bestämmas i stadgarna att andelslagets medlemmar väljer fullmäktige eller elektoror genom postens förmedling. Den föreslagna möjligheten till distansdeltagande kan utnyttjas också för val av fullmäktige och elektoror med stöd av den hänvisning som föreslås i 28 §.

Enligt förslaget kan om ibruktagande och val av hjälpmedel och om de praktiska arrangemangen föreskrivas i stadgarna eller också kan styrelsen besluta om saken direkt med stöd av lag. I stadgarna kan föreskrivas t.ex. om beslutsfattande som medlemmarna får delta i också med tekniska hjälpmedel samt om vilka hjälpmedel som får användas. Om det inte föreskrivs i stadgarna om alternativa sätt att delta i beslutsfattandet har styrelsen också rätt att besluta att hjälpmedel inte längre används vid följande andelsstämma eller att det tidigare iakttagna förfarandet ändras i något avseende. Styrelsen har inte helt fri prövningsrätt utan avgörandena skall tas bl.a. enligt principen att medlemmarna skall bemötas jämligt. Ordandet av sådana möjligheter till deltagande skall baseras på objektiva kriterier, men dessa behöver inte vara schematiska. Styrelsens beslutanderätt kan inskränkas genom stadgebestämmelser om användning av tekniska hjälpmedel.

En förutsättning för användning av tekniska hjälpmedel är att det på ett sätt som är jämförligt med de förfaranden som iakttas i samband med en traditionellt ordnad andelsstämma är möjligt att klarlägga de deltagande medlemmarnas identitet samt att

rösträkningen är korrekt. Det är sålunda inte en förutsättning att dessa frågor kan utredas med fullständig säkerhet. En förutsättning för förfarandet är inte heller att de medlemmar som sålunda deltar i andelsstämman kan utnyttja t.ex. sin rätt att fråga och yttra sig under stämman. Det är väsentligt att medlemmarna med anlitande av de tekniska hjälpmedlen kan delta i en tillförlitligt ordnad omröstning.

Ett sådant tekniskt hjälpmedel som avses i bestämmelsen kan vara en bild- och ljudöverföring i realtid, som redan har använts som en deltagandeform för medlemmar som är samlade i olika salar på mötesorten. Hjälpmedlet kan också vara poströstning eller datakommunikation, såvida de ovan angivna förutsättningarna uppfylls. De tekniska arrangemangen kring deltagandet kan drabbas av störningar av olika slag. En del av störningarna kan eventuellt avhjälpas t.ex. genom att stämman avbryts för den tid som reparationerna tar i anspråk. Det är emellertid möjligt att en del av medlemmarna på grund av störningen blir utan möjlighet att delta i stämman. Vilken betydelse som skall tillmätas störningar av detta slag när det gäller stämmobeslutets giltighet måste avgöras i det enskilda fallet, i enlighet med associationslagstiftningen och de principer som har utvecklats i rättspraxis. Då endast ett mindre antal deltagare blir utan möjligheten att delta kan det hända att felet anses ha en så liten betydelse för beslutets innehåll att det inte kan anses vara relevant.

Enligt förslaget måste en alternativ deltagandemöjlighet av detta slag nämnas i kallelsen till andelsstämman. Det räcker att ta in ett allmänt omnämnande om saken i stämmokallelsen. Närmare uppgifter kan hållas tillgängliga t.ex. på ett sätt som anges i kallelsen.

Förslaget skiljer sig från ABL 9 kap. 4 § 2 mom. på så sätt att i förslaget nämns också posten som ett hjälpmedel för deltagande.

10 §. *Sammankallande av stämman.* I denna paragraf föreskrivs om sammankallande av stämman. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är det i allmänhet styrelsen som sammankallar andelsstämman. I stadgarna kan bestämmas att stämman sammankallas av förvaltningsrådet. I den gällande lagen har

det inte föreskrivits vem som skall sammankalla andelsstämman, men förslaget motsvarar gällande praxis. För att förtydliga regleringen föreslås en uttrycklig bestämmelse om saken. Motsvarande bestämmelse finns i ABL 9 kap. 8 § 1 mom.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. gäller den situationen att en på denna lag eller på stadgarna baserad andelsstämma inte sammankallas i vederbörlig ordning. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 60 § 1 mom. att länsstyrelsen på ansökan kan berätta verkställande direktören, en ledamot av förvaltningsrådet och en revisor att sammankalla andelsstämman. Avsikten med den föreslagna ändringen är att förenhetliga regleringen med motsvarande bestämmelser i ABL 9 kap. 8 § 2 mom.

11 §. *Tiden för kallelse till stämma.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om huvudreglerna när det gäller tiden för kallelse till stämma. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall kallelse till andelsstämman tillställas medlemmarna tidigast två månader och senast en vecka före stämman. I stadgarna kan den kortare tidsfristen förlängas och den längre förkortas. Om deltagande i stämman enligt stadgarna förutsätter en anmälan till andelslaget (5 § 1 mom.), skall minimitiden räknas från den sista tidpunkten för anmälan.

Med avvikelse från gällande 52 § 1 mom. föreskrivs i förslaget om den minimi- respektive maximitid som skall tillämpas på stämmokallelse. Enligt den dispositiva bestämmelsen i den gällande lagen är kallelsetiden till ordinarie stämma två veckor och till extra stämma en vecka, om inte annat föreskrivs i stadgarna. I praktiken bestäms i stadgarna i allmänhet att kallelsetiden för samtliga stämmor är en vecka. Syftet med den indispositiva bestämmelsen om minimikallelsetiden är att skydda medlemmarna mot överraskningar och ge dem tid att förbereda sig för stämman. Syftet med bestämmelsen om maximikallelsetiden är att säkerställa att medlemmarna kan utnyttja sin rätt att få ett visst ärende upptaget till behandling under stämman. Förslaget om en minimikallelsetid på en vecka motiveras med praxis, de utvecklade kommunikationerna och strävan att

förenhetliga associationslagstiftningen. Ändringen innebär ett förenhetligande av bestämmelserna om kallelsetiden för ordinarie och extra andelsstämma. Motsvarande bestämmelser om aktiebolag finns i ABL 9 kap. 9 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om kallelse till fortsatt stämma. I bestämmelsen avses fortsatt stämma som hålls på yrkande av en kvalificerad minoritet av medlemmarna (3 § 4 mom.) samt fortsatt stämma som andelsstämman beslutat om. Med avvikelse från gällande 58 § 3 mom. behöver för fortsatt stämma inte utfärdas en ny kallelse om stämman hålls inom sex veckor efter att andelsstämman fattat beslut om den fortsatta stämman. Förslaget avviker på motsvarande sätt också från ABL 9 kap. 5 § 3 mom. och 9 § 1 mom. Orsaken till den föreslagna ändringen är att de medlemmar som uteblir från den fortsatta stämman lättare än förr kan få vetskap om beslutet om den fortsatta stämman, tack vare de utvecklade kommunikationerna samt den nya bestämmelsen om att stämmoprotokollet skall hållas framlagt (17 §).

Enligt förslaget kan kallelsen till fortsatt stämma utfärdas en månad före stämman, också i det fall att det i stadgarna föreskrivs om en längre kallelsetid. I stadgarna har beaktats den i 3 § 4 mom. ingående indispositiva bestämmelsen om fortsatt stämma som hålls på yrkande av en kvalificerad minoritet. Motsvarande bestämmelse finns i ABL 9 kap. 9 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om kallelsetiden i det fall att ett ärende skall behandlas vid två stämmor. Förslaget motsvarar 52 § 2 mom. i den gällande lagen. Motsvarande bestämmelse finns i ABL 9 kap. 9 § 1 mom.

12 §. *Särskild tid för kallelse.* I denna paragraf föreslås en bestämmelse om en minst en månads kallelsetid då andelsstämman skall behandla något ett ärende som nämns i paragrafen, dvs. ett ärende som väsentligen kan påverka en medlems ställning i andelslaget. Sådana ärenden är stadgeändringar som väsentligt påverkar de rättigheter och skyldigheter som medlemskapet och andelarna medför (22 §), en mot en stadgeändring svarande ändring av

antalet andelar eller det belopp som betalats av insatserna samt fusion, delning, ändring av sammanslutningsformen och vissa beslut i samband med likvidation och avregistrering av andelslaget (23 §). Den föreslagna bestämmelsen är såtillvida tvingande att den tillämpas trots att i stadgarna föreskrivs om en kortare kallelsetid.

Förslaget skiljer sig från gällande 56 §, 163 e § och 165 § 4 mom. för det första så att en längre kallelsetid enligt förslaget tillämpas också då beslut fattas om höjning av avgiftsplikten, utgivande av nya andelar i form av blandförhöjning, minskning av antalet andelar, medlemmarnas olika stora röstetal, överföring av medlemmarnas beslutanderätt på fullmäktige eller ändring av valsättet eller valdistrikten vid val av fullmäktige eller om begränsning av återbetalning av insatserna, överföring av andelar eller medlemmarnas rätt att minska antalet andelar som de innehar. Förslaget skiljer sig från den gällande lagen också i det avseendet att den förlängda kallelsetiden tillämpas på en andelsstämma vid vilken behandlas försättande av andelslaget i likvidation, avslutande av likvidation eller andelslagets delning eller ombildande av andelslaget till aktiebolag.

Avsikten med den föreslagna ändringen är att säkerställa att medlemmarna också i praktiken har möjlighet att delta i de stämmobeslut som har den största betydelsen för deras ställning. De beslut som omfattas av den förlängda kallelsetiden påverkar medlemmarnas ställning huvudsakligen på motsvarande sätt som beslut på vilka tillämpas det i den gällande lagen angivna kravet att det huvudsakliga innehållet i ett beslut skall tillkännages medlemmarna minst 30 dagar före den stämma som fattar beslutet. En stor del av dessa beslut har samband med nya finansieringsalternativ, som tillåts bli använda enligt detta lagförslag (9—12 kap.). På grund av den längre kallelsetiden är det möjligt att avstå från det i gällande 63 § stadgade kravet enligt vilket beslut om ändring av stadgarna i allmänhet skall fattas vid två andelsstämmor. Dessa ärenden är från andelslagets synpunkt så pass exceptionella att en längre kallelsetid inte är till förfång för det beslutsfattande som ansluter sig till

andelslagets sedvanliga verksamhet.

I aktiebolag tillämpas liksom enligt den föreslagna bestämmelsen en förlängd kallelsetid i det fall att vid bolagsstämman skall behandlas ärenden som gäller inlösen eller förvärv av egna aktier i ett bolag där det finns olika slags aktier eller i det fall att vid stämman fattas beslut om bolagets fusion eller delning eller om att ett publikt aktiebolag skall omvandlas till ett privat aktiebolag. Skillnaderna mellan lagförslaget och lagen om aktiebolag hänför sig till finansieringsbestämmelserna och till de differenser som i praktiken finns mellan aktiebolag och andelslag. T.ex. en andelslagsmedlems betalningsskyldighet kan i allmänhet ökas genom ett beslut som andelsstämman fattar med 2/3 kvalificerad majoritet, på så sätt att insatsen höjs eller skyldigheten att ta andelar ökas. I aktiebolag kan motsvarande beslut i allmänhet inte fattas utan samtycke av de aktieägare vilkas betalningsskyldighet gentemot bolaget ökas (ABL 9 kap. 15 §).

Enligt 1 punkten skall kallelsetiden om två månader tillämpas om vid stämman behandlas en stadgeändring som väsentligt ändrar andelslagets syfte eller verksamhetsområde eller ett beslut om fortsättande av verksamheten utöver den tid som anges i stadgarna. Det är fråga om en sådan ändring av syftet eller verksamhetsområdet t.ex. då ändringen kan ha en väsentlig inverkan på kund- eller affärsförhållandet mellan en medlem och andelslaget eller på medlemsförmånerna. Denna punkt skall tillämpas t.ex. på en stadgebestämmelse som gäller ändring av andelslagets huvudsakliga syfte och som måste understödhas av samtliga vid stämman företrädade medlemmar för att beslutet skall bli giltigt (22 § 2 mom. 1 punkten). Punkten tillämpas också på annan väsentlig ändring av andelslagets syfte eller verksamhetsområde, som andelsstämman vanligen kan besluta om med 2/3 kvalificerad majoritet (21 §).

Enligt 2 punkten skall en månads kallelsetid tillämpas i det fall att vid stämman skall beslutas om en stadgeändring som innebär ändring av medlemmarnas röstetal. Kravet tillämpas då det är fråga om att till stadgarna

foga en föreskrift enligt vilken medlemmarna har olika stora röstetal eller om att ändra en sådan föreskrift. Beslutet måste i allmänhet understödjas av samtliga medlemmar som är företrädare vid stämman (22 § 2 mom.). Det krav som anges i denna punkt tillämpas också i det fall att beslut om ändring av röstetalet enligt stadgarna kan fattas med kvalificerad majoritet.

Enligt 3 punkten skall en kallelsetid på en månad tillämpas i det fall att vid stämman skall beslutas om en stadgeändring som gäller ändring av valsättet eller valkretsarna vid val av andelslagets ledning, revisorer eller fullmäktige eller överföring av medlemmarnas beslutanderätt på fullmäktige. En sådan stadgeändring kan inverka på andelslagsmedlemmarnas ställning i samma riktning som en ändring av medlemmarnas röstetal. Med ledning avses i detta sammanhang styrelsens och förvaltningsrådets ledamöter samt verkställande direktören.

En kallelsetid på en månad skall tillämpas också i det fall att andelsstämman beslutar att utan stadgeändring precisera de valkretsar som skall iakttas vid val av fullmäktigeledamöter eller elektorer. Det sistnämnda gäller enligt hänvisningsbestämmelsen också motsvarande beslut av fullmäktige. Om det enligt stadgarna är något annat organ som skall fatta närmare beslut om valkretsarna, skall detta lagrum inte tillämpas på beslutsfattandet.

Enligt 4 punkten skall en kallelsetid på en månad tillämpas då vid stämman fattas beslut om en stadgeändring som innebär att avgångsrätten för den som redan är medlem begränsas på det sätt som avses i detta kapitel 5 § eller i 3 kap. 4 § 2 mom. Enligt föreslagna 22 § 1 mom. är ett beslut om en stadgeändring som begränsar avgångsrätten giltigt om de medlemmar som understöder det har minst 9/10 av de vid stämman avgivna rösterna. Enligt gällande 63 § skall en stadgeändring som begränsar avgångsrätten behandlas vid två andelsstämmor och vid den senare stämman skall stadgeändringen understödjas av samtliga de vid stämman representerade medlemmarna. Förslaget i 21 § och 22 § 1

mom. om förlängning av kallelsetiden har samband med lindrandet av de krav som ställs på beslut av detta slag. Denna punkt skall inte tillämpas på begränsning av avgångsrätten för medlemmar som antas efter beslutet.

Enligt 5 punkten skall en kallelsetid på en månad tillämpas då vid stämman fattas beslut om en stadgeändring som innebär begränsning av rätten att minska antalet redan givna andelar eller att överföra redan givna andelar eller uppskjutande av återbetalningen av insatser. Enligt föreslagna 22 § 1 mom. är en sådan stadgeändring giltig om de medlemmar som understöder den har minst 9/10 av de vid stämman avgivna rösterna. Enligt gällande 26 och 63 § skall på en stadgeändring som gäller begränsning av rätten att dra av betalda insatser tillämpas samma stränga krav på beslutet som när det gäller begränsning av en medlems avgångsrätt (se 4 punkten). I den gällande lagen föreskrivs inte om begränsning av rätten att överföra en till en andel ansluten insats och inte heller om uppskjutande av återbetalningen av insatser.

I fråga om begränsningen av rätten att minska antalet redan utgivna andelar har förlängningen av kallelsetiden samband med lindringen av majoritetskraven, dvs. föreslagna 21 och 22 §. I fråga om begränsningen av rätten att överföra andelar samt i fråga om uppskjutande av återbetalningen av insatser har den längre kallelsetiden samband med lagförslagets 9 kap. 3, 10 och 20 § samt 10 kap. 3 och 5 §, som innebär att i stadgarna kan intas från lagens huvudregler avvikande bestämmelser om andelars överförbarhet och återbetalning av insatser. En på lagen eller stadgarna baserad begränsning av överföringsrätten eller ett uppskjutande av återbetalningen av en insats motsvarar från medlemmens synpunkt i huvudsak en begränsning av avgångsrätten, vilket innebär att samma krav enligt förslaget skall ställas på sådana beslut.

Denna punkt tillämpas också på en sådan anslutningsavgift, som enligt stadgarna kan överföras eller återbetalas på samma sätt som insatsen (6 kap. 2 § 3 mom.). Med stöd av de hänvisningar som föreslås i 11 och 12 kap.

skall denna punkt tillämpas också på redan utgivna tilläggsandelar och placeringsandelar.

Denna punkt skall inte tillämpas på en stadgeändring som gäller sådana nya andelar, anslutningsavgifter eller fondförhöjningar om vilka beslut fattas i samband med eller efter den stadgeändring som gäller begränsningen.

Enligt 6 punkten skall kallelsetiden på en månad tillämpas då vid stämman beslutas om begränsning av rätt som gäller överskott, återbetalning av insats eller andelslagets behållning när det gäller den som redan är medlem eller en redan given andel på annat än i 4 och 5 punkten avsett sätt eller annan ändring av grunderna för utdelning av överskott eller behållning.

Med begränsning av rätt avses t.ex. sänkning av insatsen eller ett därav betalt belopp för att täcka förlust samt ändring av den grund som skall tillämpas på delning av behållningen i samband med att andelslaget upplöses, på så sätt att en medlems på lagen eller stadgarna baserade rätt minskar. Enligt gällande 63 § 3 mom. skall stadgeändringar av detta slag alltid behandlas vid två andelsstämmor. Vid den andra stämman skall beslutet understödjas av alla de vid stämman företrädde medlemmarna. I fråga om dessa beslut hänger den längre kallelsetiden ihop med förslaget att kravet på två stämmor frångås (21 och 22 §).

Enligt förslaget skall kallelsetiden på en månad tillämpas också i det fall att ändringen av grunderna för utdelning av överskott eller behållning inte minskar den rätt som en medlem med stöd av lagen eller stadgarna har i andelslaget. En sådan ändring kan vara t.ex. att till stadgarna fogas en bestämmelse om en ny grund för utdelning av överskott i ett andelslag där en medlem inte med stöd av stadgarna har rätt att kräva att ett på ett visst sätt uträknat belopp av överskottet delas ut på hans andel. Beslut om en sådan stadgeändring kan i allmänhet fattas med vanlig 2/3 kvalificerad majoritet (21 §). På ett sådant beslut föreslås emellertid bli tillämpad en längre kallelsetid och de övriga särskilda krav som gäller informationen till medlemmarna, eftersom beslutet kan påverka medlemmens ställning på motsvarande sätt

som en väsentlig ändring av andelslagets syfte eller verksamhetsområde.

Enligt 7 punkten skall kallelsetiden på en månad tillämpas om vid stämman fattas beslut om höjning av insatsskyldigheten för den som redan är medlem. Med höjning av insatsskyldigheten avses t.ex. följande stadgeändringar:

- betald höjning av den mot en tidigare given andel svarande insatsen,
- ökad skyldighet för den som redan är medlem att ta andelar,
- intagning i stadgarna av bestämmelser om extra betalningar eller tillskottsplikt samt ändring av dessa bestämmelser så att insatsskyldigheten ökar för den som blivit medlem tidigare, samt
- intagning i stadgarna av bestämmelser om anslutningsavgift samt ändring av dessa bestämmelser så att insatsskyldigheten ökar för den som blivit medlem tidigare.

Med stöd av denna punkt skall kallelsetiden på en månad tillämpas också då det vid andelsstämman fattas beslut om nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar i form av blandförhöjning. Anledningen till att detta krav föreslås är att en medlem vid en blandförhöjning i allmänhet måste betala en del av höjningsbeloppet till andelslaget för att få räkna sig fondförhöjningsandelen till godo.

Den ifrågavarande punkten skall med stöd av hänvisningarna i 11 och 12 kap. tillämpas också på tilläggsandelar och placeringsandelar, t.ex. när det är fråga om en betald förhöjning.

Enligt 8 punkten skall kallelsetiden på en månad tillämpas då vid stämman behandlas nedsättning av insatsen eller det belopp som har betalats av den eller minskning av antalet andelar. För säkerhets skull specificeras i denna punkt inte de situationer i vilka t.ex. en minskning av insatsen alltid är liktydig med minskning av medlemmarnas rätt (nedsättning för täckande av förlust, 7 punkten) och i vilka medlemmarnas rätt kan minska i vissa fall (återbetalning av insatsen).

Denna punkt tillämpas också då andelsstämman beslutar att bemyndiga styrelsen att minska antalet frivilliga andelar (10 kap. 12 §). Å andra sidan skall punkten

inte tillämpas på minskning av antalet med inlösningsvillkor. Förutsättningarna för en sådan minskning anges i stadgarna på så sätt att andelsstämman inte behöver besluta om minskningen (10 kap. 13 §).

Denna punkt skall också enligt stadgarna tillämpas på anslutningsavgiften (6 kap. 2 § 3 mom.). Den tillämpas med stöd av hänvisningarna i 11 och 12 kap. även på tilläggsandelar och placeringsandelar.

Enligt 9 punkten skall kallelsetiden på en månad tillämpas också då stämman beslutar om försättande av andelslaget i likvidation eller om avslutande av likvidation, om avregistrering av andelslaget eller om ändring av företagsstrukturen. Syftet med förslaget är att förenhetliga bestämmelserna om andelsstämmans beslutsfattande.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan kallelsetiden på en månad tillämpas också på andra ärenden som skall behandlas vid samma stämma, om det i stadgarna föreskrivs om en kallelsetid på mindre än en månad. Avsikten är att förtydliga och förenkla kallelseförfarandet. Av förslaget följer också att ett existerande andelslag inte behöver ändra sina stadgar på grund av att den direkt med stöd av lagen i vissa ärenden tillämpliga en månads kallelsetid som föreslås i 1 mom. För aktiebolag finns ingen motsvarande bestämmelse, vars behövlighet emellertid har kunnat konstateras efter 1997 års revidering av lagen om aktiebolag.

13 §. *Utfärdande av kallelse till stämma samt kallelsen innehåll.* I denna paragraf finns bestämmelser om sättet för utfärdande av kallelse till stämma samt om kallelsens innehåll. Enligt presumtionsbestämmelsen i den föreslagna paragrafens 1 mom. skall en kallelse sändas till medlemmarna skriftligen under de adresser som antecknats i medlemsförteckningen eller som andelslaget annars känner till, om inte i stadgarna bestäms något annat. Andelslaget kan dessutom få uppgifter om adressföreändringar genom befolkningsregistret. Enligt lagen har andelslaget ingen skyldighet att kontrollera befolkningsregistrets uppgifter om medlemmarna, men i vissa andelslag med ett stort antal medlemmar uppdateras medlemmarnas kontaktuppgifter i praktiken

genom befolkningsregistret. Andelslaget svarar för de på detta sätt inhämtade uppgifternas riktighet, om inte annat bestäms i stadgarna eller avtalas.

Med avvikelse från gällande 5 § 1 mom. 8 punkten behöver i stadgarna inte längre anges hur kallelsen skall ske. Presumtionsbestämmelsen om detta motsvarar den praxis som i allmänhet iaktas i små andelslag, vilket innebär att presumtionsbestämmelsen för dessa andelslags vidkommande minskar behovet av en särskild stadgebestämmelse om stämmokallelse. På grund av bestämmelsens dispositiva karaktär behöver de existerande andelslagen inte ändra sina stadgar.

Av föreslagna 16 § följer att kallelsen alltid kan utfärdas också på något annat sätt som medlemmarna godkänner, t.ex. genom att medlemmarna ombes skriva en daterad kvittering på en kopia av kallelsen.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall en skriftlig kallelse alltid sändas till varje medlem eller tillkännages på något annat ändamålsenligt sätt, om vid stämman skall behandlas ett sådant ärende om avses i 12 § och som väsentligt kan inverka på de rättigheter eller skyldigheter som medlemskapet eller andelen medför. Med en skriftlig kallelse avses t.ex. till medlemmarna adresserade brev, telefax eller e-postmeddelanden. Med något annat sätt genom vilket kallelsen allmänt kommer till medlemmarnas kännedom avses t.ex. annonsering i en dagstidning eller ett medlemsblad med allmän spridning bland medlemmarna. I stadgarna kan bestämmas närmare om det i detta moment avsedda kallelseförfarandet, t.ex. om användning av rekommenderat brev eller annonsering i en viss tidning. Om det i stadgarna bestäms att kallelsen skall utfärdas på något annat än i detta moment nämnt sätt, skall såväl stadgarna som detta moment iaktas.

I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Enligt gällande 56 §, 163 e § och 165 § 4 mom. skall beslutsförslagets sakinnehåll emellertid meddelas medlemmarna för kännedom minst 30 dagar före en stämma som skall behandla vissa stadgeändringar och andra ärenden som kan påverka medlemmarnas ställning i något

väsentligt avseende. Enligt gällande 5 § 1 mom. 8 punkten skall i stadgarna anges hur kallelse till andelsstämman skall ske. I praktiken förekommer det stora variationer i detta avseende. Enligt vissa andelslags stadgar räcker det att ett beslutsförslagets huvudsakliga innehåll finns till påseende vid andelslagets verksamhetsställen. Denna praxis kan inte anses vara förenlig med de gällande bestämmelserna, eftersom det är uppenbart att medlemmarna i många fall inte kan veta när de får ta del av ett beslutsförslag.

Om det i ett under den gamla lagens giltighetstid bildat andelslags stadgar bestäms om ett sådant kallelseförfarande som avses i gällande 5 § 1 mom. 8 punkten och som strider mot bestämmelserna i det föreslagna momentet, skall på utfärdandet av kallelsen enligt 4 § i verkställighetslagen tillämpas bestämmelserna i detta moment. Enligt huvudregeln i verkställighetslagen skall den nya lagen tillämpas i stället för stadgebestämmelser som strider mot den nya lagen. En mot den nya lagen stridande ändring av en stadgebestämmelse skall i enlighet med lagen anmälas för registrering samtidigt som en annan stadgeändring anmäls för registrering, likväl senast fem år efter att lagen har trätt i kraft.

Om en stämmokallelse har utfärdats under den gamla lagens giltighetstid skall också på andra meddelanden till medlemmarna med stöd av 7 § i verkställighetslagen i allmänhet tillämpas den gamla lagen och de stadgebestämmelser som överensstämmer med den. Med avvikelse från den i verkställighetslagen ingående huvudregeln skall på ett sådant beslut tillämpas dock den nya lagens bestämmelser, inklusive bestämmelserna om stämmokallelse, om det med stöd av 9 § 1 mom. i verkställighetslagen fattas ett sådant med den nya lagen överensstämmande beslut som inte är möjligt enligt den gamla lagen.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall i kallelsen nämnas de ärenden som behandlas vid stämman. En till innehållet motsvarande bestämmelse finns i gällande 55 § 1 mom. Med avvikelse från den gällande lagen skall av kallelsen dessutom framgå beslutsförslagets huvudsakliga innehåll, om

vid stämman behandlas sådana ärenden som avses i 12 §, annan ändring av stadgarna eller utgivande av nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar.

Med beslutsförslagets huvudsakliga innehåll avses uppgifter på grund av vilka medlemmarna kan sluta sig till om förslaget är sådant att det ligger i deras intresse att delta i stämman.

Förslaget avviker från gällande 56 §, 163 e § och 165 § 4 mom. på det sätt som nämns ovan i 2 mom. och i 12 §. Ändringen föreslås för att det skall kunna säkerställas att medlemmarna i tillräckligt god tid före stämman får adekvat information om beslutsförslag som i något väsentligt avseende kan påverka deras ställning. Med stöd av de uppgifter som ges om beslutsförslaget kan den enskilda medlemmen överväga sin ståndpunkt, diskutera saken med andra medlemmar och ge sitt ombud anvisningar för den händelse att han inte själv kan delta i stämman. I fråga om aktiebolag finns i ABL motsvarande bestämmelser om att beslutsförslagets huvudsakliga innehåll skall anges i stämmokallelsen i sådana fall då beslutet i något väsentligt avseende kan påverka en aktieägars ställning. Förslaget skiljer sig från ABL av de skäl som nämns ovan i samband med 12 §.

14 §. *En medlems förslag till ärende som skall behandlas vid stämman.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om en medlems rätt att få en fråga behandlad vid andelsstämman. Förslaget skiljer sig från gällande 55 § 2 mom. på så sätt att den ifrågavarande rätten enligt förslaget gäller också extra andelsstämma. Den föreslagna bestämmelsen ökar medlemmarnas möjligheter att påverka andelslaget och den åsamkar inte andelslagen några betydande tilläggskostnader. För aktiebolags vidkommande finns motsvarande bestämmelse i ABL 9 kap. 7 §.

15 §. *Möteshandlingarna och framläggande av dem.* I denna paragraf föreslås allmänna bestämmelser om de handlingar som före stämman skall hållas tillgängliga för medlemmarna. Enligt förslaget gäller denna skyldighet handlingar som utan undantag har betydelse för andelsstämmans beslutsfattande. Sådana handlingar är för det

första bokslutshandlingar som ger en bild av andelslagets rörelseresultat och ekonomiska ställning, styrelsens redogörelse för tiden efter bokslutet samt i vissa fall ett mellanbokslut. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med ändringen är att säkerställa att medlemmarna har tillräckliga möjligheter att förbereda sig för stämman.

Enligt förslaget skall för medlemmarnas hållas tillgängliga också styrelsens beslutsförslag i vissa ärenden, i vilka beslutet väsentligen kan påverka de rättigheter och skyldigheter som medlemskapet eller andelen medför. Enligt gällande 56 §, 163 e § och 165 § 4 mom. skall beslutsförslagets sakinnehåll i vissa ärenden meddelas medlemmarna minst 30 dagar före stämman. Syftet med också denna bestämmelse är att förenhetliga den information som medlemmarna får om sådana ärenden vid andelsstämman som i något väsentligt avseende kan påverka deras ställning.

De i paragrafen nämnda handlingarna behöver inte uppgöras eller hållas tillgängliga för medlemmarna om dessa ger sitt samtycke i enlighet med 2 eller 16 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall kopior av bokslutshandlingarna minst en vecka före den ordinarie andelsstämman där bokslutet behandlas hållas tillgängliga för medlemmarna på andelslagets huvudkontor. Inom samma tid skall andelslaget också utan dröjsmål sända kopior av handlingarna till de medlemmar som ber om det. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 9 kap. 9 § 4 mom. Om vid stämman behandlas andelslagets fusionering med ett annat andelslag, delning av andelslaget eller ombildning av andelslaget till ett aktiebolag, skall handlingarna hållas framlagda minst en månad före stämman.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall bokslutshandlingarna på det sätt som föreskrivs i 1 mom. hållas tillgängliga för medlemmarna före en stämman som skall behandla ett sådant ärende som avses i 12 §. I detta fall skall också de handlingar hållas framlagda som gäller andelsstämmans beslut om den senaste räkenskapsperiodens vinst eller förlust. Vidare skall styrelsens redogörelse för sådana händelser efter

bokslutet som väsentligt inverkar på andelslaget ställning hållas framlagd samt förvaltningsrådets och revisorernas utlåtanden om styrelsens redogörelse. Någon skyldighet att ge utlåtanden föreligger emellertid inte om styrelsen meddelar att omständigheter av det nämnda slaget inte har framkommit och om varken förvaltningsrådet eller revisorerna har skäl att anta något annat. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Skyldigheten att lämna uppgifter om tiden efter bokslutet är motiverad eftersom medlemmarna kan få en uppdaterad bild av andelslagets resultat och ekonomiska ställning om en extra stämman som beslutar om saken hålls en längre tid efter behandlingen av bokslutet. Motsvarande bestämmelser om aktiebolag finns i ABL.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall för klarläggande av andelslagets ekonomiska ställning dessutom upprättas ett mellanbokslut, om en annan stämman än bokslutsstämman behandlar andelslagets fusionering med ett annat andelslag, andelslagets delning eller ombildande av andelslaget till ett aktiebolag. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Bestämmelsen är behövlig både från andelslagets medlemmars och från dess borgenärs synpunkt, om det när beslutet fattas har förflutit en längre tid från räkenskapsperiodens slut. Motsvarande bestämmelse om aktiebolags fusion och delning finns i ABL 14 kap. 7 § och 14 a kap. 2 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. skall om vid stämman behandlas ett ärende som avses i 12 § också beslutsförslaget hållas framlagt för medlemmarna. Enligt gällande 56 §, 163 e § och 165 § 4 mom. skall beslutsförslagets sakinnehåll meddelas medlemmarna minst 30 dagar före den stämman som skall behandla vissa stadgeändringar, fusionsärenden samt vissa andra ärenden som väsentligt kan påverka medlemmarnas ställning. Syftet med ändringen är att förenhetliga medlemmarnas tillgång till information om beslutsförslag som väsentligt påverkar deras ställning.

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. räcker det att de handlingar som avses i

denna paragraf upprättas för den första andelsstämman som behandlar ett ärende, om ärendet skall behandlas vid två stämmor som hålls med högst tre månaders mellanrum. Den föreslagna bestämmelsen behövs för att det enligt huvudregeln i den gällande lagen förhåller sig så att flera andelslag i sina stadgar har bestämmelser om ett beslutsförfarande med två stämmor. Motsvarande bestämmelse finns inte i den gällande lagen. Syftet med ändringen är att onödiga stämmorelaterade kostnader skall kunna undvikas.

16 §. *Föribgående av formkrav.* Enligt förslaget får beslut i ett ärende i vilket denna lags eller stadgarnas bestämmelser om stämmokallelse eller framläggande av handlingar inte har iakttagits fattas endast med samtycke av de medlemmar som försummelsen gäller. Om ärendet enligt stadgarna skall behandlas vid andelsstämman får denna besluta om det även om ärendet inte har nämnts i möteskallelsen. Stämman kan också alltid besluta om sammankallande av en extra stämma för behandling av ett visst ärende. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 52 § 3 mom. att endast de medlemmars samtycke fordras som berörs av försummelsen. Förslaget motsvarar ABL 9 kap. 10 §.

17 §. *Ordförande, protokolljusterare, röstlängd och protokoll.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om det förfarande som skall iaktas vid andelsstämman. De föreslagna bestämmelserna gäller val och utnämning av funktionärer för stämman, röstlängd och stämmoprotokoll. Närmare bestämmelser om dessa saker kan tas in i stadgarna, och dessutom skall god mötespraxis iaktas vid stämman. I gällande 57 § föreskrivs endast hur protokollet skall föras, undertecknas och justeras. Till följd av ändringen framgår huvudreglerna om mötesförfarandet direkt av lagen. Avsikten är dessutom att regleringen skall förenhetligas med lagen om aktiebolag (ABL 9 kap. 11 §). Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. utses ordföranden för en andelsstämma av stämman, om inte något annat bestäms i stadgarna. I stadgarna kan således bestämmas vem som skall vara ordförande för stämman. Dessutom skall andelsstämman välja minst

en protokolljusterare, om alla medlemmar som är företrädde på stämman inte undertecknar det upprättade stämmoprotokollet. Stämman kan också välja andra funktionärer, t.ex. rösträknare för eventuella omröstningar. I praktiken är det vanligt att protokolljusterarna också väljs till rösträknare. Ordföranden och justerarna behöver inte vara medlemmar i andelslaget. Förslaget skiljer sig inte från andelslagens praxis i detta avseende.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs att medlemsförteckningen skall hållas framlagda vid stämman. Medlemsförteckningen skall vara uppdaterad. I den röstlängd som upprättas vid stämman skall antecknas samtliga vid stämman företrädde medlemmar eller, om det i stadgarna föreskrivs om förhandsanmälan, vilka medlemmar som gjort sådan anmälan inom den utsatta tiden. I den gällande lagen föreskrivs varken om framläggande av medlemsförteckningen eller om röstlängden. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga stämmopraxis.

Det ankommer på stämmans ordförande att sammanställa röstlängden. Om alla medlemmar enligt den i lagen stadgade huvudregeln har en röst, räcker det för röstlängdens vidkommande att detta konstateras. Röstlängden skall iakttas tills den ändras. En ändring kan föranledas av att det uppdagats fel i längden eller av att nya deltagare anländer. Röstlängden skall vid behov ändras så att den motsvarar det faktiska läget. Om röstlängden inte uppdateras kan detta leda till att omröstningsbeslut som har tillkommit efter förändringen i situationen är ogiltiga.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall protokoll föras vid varje andelsstämma. Av protokollet framgår vad som skett vid stämman om inte något annat visas. Ordföranden skall se till att protokoll förs vid stämman. Ordföranden kan själv föra protokollet eller kalla någon av de närvarande till sekreterare för stämman.

I fråga om upprättandet och undertecknandet av protokollet motsvarar förslaget gällande 57 §. Med avvikelse från den gällande lagen föreskrivs i förslaget uttryckligen också hur protokollet skall framläggas och förvaras

samt om medlemmarnas rätt att få kopior av protokollet. Syftet med ändringen är att säkerställa att alla medlemmar får vetskap om stämmans beslut samt att uppmärksamma den omständigheten att protokollen skall förvaras på ett betryggande sätt under andelslagets hela livscykel. Att protokollen finns bevarade kan också ha betydelse om någon vill väcka klandertalan mot ett beslut. De föreslagna ändringarna är förenliga med god andelslagspraxis och åsamkar inte andelslagen några tilläggskostnader.

Enligt förslaget skall protokollet hållas tillgängligt för medlemmarna på andelslagets huvudkontor senast två veckor efter stämman. Detta gäller också protokollets bilagor. Medlemmarna har motsvarande rätt att ta del också av tidigare stämmoprotokoll och att mot kostnadsersättning få kopior av protokoll eller delar av protokoll. Protokollen skall förvaras på betryggande sätt.

18 §. *Medlemmarnas rätt att ställa frågor vid andelslagsstämman.* I denna paragraf föreskrivs om medlemmarnas rätt att ställa frågor vid andelsstämman. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med ändringen är att förtydliga medlemmarnas rätt att få information samt ledningens rätt och skyldighet att ge sådan. Det är meningen att den uttryckliga bestämmelsen om frågerätten skall ge medlemmarna möjligheter att få de uppgifter om andelslaget som är väsentliga för beslutsfattandet och utövandet av de rättigheter som tillkommer medlemmarna. Å andra sidan innebär regleringen också en uttrycklig begränsning av styrelsens och verkställande direktörens rätt att ge medlemmarna upplysningar som i något väsentligt avseende kan vara menliga för andelslaget.

Också upplysningar som om de offentliggörs eventuellt skadar andelslaget kan vara behövliga för medlemmarna, t.ex. för att de skall kunna ta ställning till bokslutets riktighet eller ledningens ansvar. Enligt förslaget skall styrelsen lämna sådana upplysningar till andelslagets revisorer och dessa skall ge utlåtande om upplysningarnas inverkan på revisionsberättelsen eller på ett annat utlåtande som revisorerna skall ge andelsstämman. Motsvarande bestämmelser

för aktiebolag finns i ABL 9 kap. 12 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 *mom.* är styrelsen och verkställande direktören skyldiga att meddela medlemmarna närmare upplysningar om de vid stämman förekommande ärendena, om detta kan ske utan väsentligt men för andelslaget. Väsentligt men kan orsakas t.ex. av att affärshemligheter röjs. Varje medlem som har rätt att vara närvarande vid stämman har också rätt att ställa frågor. Frågerätten gäller alla andelsstämmor samt de ärenden som behandlas vid dessa.

Den föreslagna paragrafens 2 *mom.* gäller den situationen att stämman inte har tillgång till de uppgifter som behövs för att besvara en fråga. Frågan skall då besvaras skriftligen inom två veckor efter stämman.

I den föreslagna paragrafens 3 *mom.* finns bestämmelser för den händelse att andelslagets ledning anser att de upplysningar som begärts inte kan ges till en medlem utan att åsamka andelslaget avsevärd olägenhet. Sådana upplysningar skall ges andelslagets revisorer och dessa skall i sin tur ge ett skriftligt utlåtande om upplysningarnas inverkan på revisionsberättelsen eller på något annat utlåtande som revisorerna har gett till stämman. Utlåtandet skall sändas till den medlem som har ställt frågan samt hållas framlagt på andelslagets huvudkontor. Kopior av utlåtandet skall ges medlemmarna på begäran. Bestämmelsen minskar styrelsens möjligheter att åberopa en olägenhet i sådana fall då orsaken till vägran att besvara en fråga i verkligheten är någon annan.

19 §. *Jämlikhetsprincipen.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om principen att medlemmarna är jämlika samt om förbudet att ge otillbörliga fördelar. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 66 §. Syftet med bestämmelserna är att skydda enskilda medlemmar och grupper av medlemmar mot missbruk av majoritetsställning. En fördel med en generalklausul som denna är att den eliminerar behovet att i lagen ta in en mängd detaljerade bestämmelser om minoritetsskydd. Paragrafens principer tillämpas också på sådana beslut som enligt 21—23 § förutsätter kvalificerad majoritet eller som måste understödjas av alla de vid

stämman företrädde medlemmarna. Dessa principer kan således åberopas också av passiva medlemmar som inte deltar i andelsstämmorna.

Den föreslagna regleringen innebär jämfört med den gällande lagen ett förtydligande för det första såtillvida att det för att ett beslut skall anses förbjudet räcker att det är ägnat att ge någon en otillbörlig fördel på en medlems eller på andelslagets bekostnad. Bestämmelsens ordalydelse förtydligas också så att den otillbörliga fördel som utverkas på en annan medlems eller på andelslagets bekostnad inte behöver vara uppenbar. Mot förslaget svarande bestämmelser för aktiebolag finns i gällande ABL 9 kap. 16 §. Tillämpningspraxis för lagen om aktiebolag har visat att förtydligandena inte har lett till en ökning av obefogade krav som baserar sig på bestämmelserna.

20 §. *Allmänna majoritetsbestämmelser.* I denna paragraf föreskrivs om de allmänna majoritetsbestämmelser som skall tillämpas på andelsstämmans beslut. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. gäller som andelsstämmans beslut den mening som omfattas av medlemmar med mer än hälften av de avgivna rösterna (majoritetsprincipen). Av paragrafen framgår att majoritetsprincipen gäller som huvudregel inom andelslagsrätten. Majoritetsprincipen skall iakttas t.ex. då beslut fattas om fastställande av bokslutet, om val av och ansvarsfrihet för ledningen samt om stadgeenlig utdelning av överskott. Förslaget motsvarar gällande 61 § 1 mom.

Vid beslutsfattandet gäller strängare majoritetskrav endast i det fall att så bestäms någon annanstans i lagen, t.ex. i fråga om stadgeändringar, eller bestäms i andelslagets stadgar. Å andra sidan kan i stadgarna tas in bestämmelser om lindrigare majoritetskrav endast ifråga om personval (5 mom.).

Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 9 kap. 13 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. anses, med avvikelse från majoritetsprincipen, vid val i allmänhet den ha blivit vald som har fått de flesta rösterna. Om tre personer är uppställda t.ex. för ett revisorsuppdrag och A får 40 % av de avgivna rösterna medan de två andra får 30

% var, blir A vald. Före valet kan andelsstämman emellertid enligt förslaget besluta att det förutsätts en majoritet av de avgivna rösterna för att bli vald. Liksom enligt den gällande lagen skall detta valsätt iakttas också då flera ledamöter skall väljas till styrelsen eller förvaltningsrådet eller då flera revisorer eller medlemmar skall väljas till ett i stadgarna angivet kollegialt organ.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen på så sätt att huvudregeln föreslås vara det i andelslagens praxis vedertagna valsätt som kan kallas den relativa majoritetsprincipen och som enligt gällande 62 § tillämpas i det fall att ingen av kandidaterna får mer än hälften av de avgivna rösterna. I praktiken har det blivit fråga om att ordna en andra omröstning om det har funnits flera beaktansvärda kandidater för en plats. Den första röstningsomgången har då i praktiken varit endast en formalitet, efter vilken det egentliga valet har förrättats enligt den föreslagna huvudregeln. Syftet med ändringen är att minska antalet onödiga omröstningar. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 9 kap. 13 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om stämmans beslut i det fall att rösterna faller jämnt. Vid lika röstetal avgörs val genom lottning och i andra ärenden blir den mening beslut som ordföranden har biträtt. Förslaget motsvarar gällande 61 § 2 mom. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 9 kap. 13 § 1 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. kan i stadgarna bestämmas att val skall förrättas med iakttagande av proportionellt valsätt. Förslaget motsvarar gällande 11 § 1 mom. och 62 § 2 mom. Också i bolagsordningen för aktiebolag kan tas in bestämmelser om proportionellt valsätt (ABL 9 kap. 13 § 2 mom.).

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. kan i stadgarna bestämmas om andra förutsättningar för ett giltigt beslut. I stadgarna får emellertid inte för andra ärenden än sådana om gäller val och ändring av medlemmarnas olika stora röstetal bestämmas om lindrigare majoritetskrav än enligt denna lag. Kravet på kvalificerad majoritet när det gäller ändring av olika stora

röstetal får emellertid inte underskrida det allmänna kravet på 2/3 kvalificerad majoritet för en stadgeändring. Bestämmelsen om ändring av medlemmarnas olika stora röstetal har samband med en utvidgning av förfarandet som föreslås i 7 §. När det gäller ändring av röstetalsgraderingen föreslås att ett besluts krav som är lindrigare än det lagstadgade skall tillåtas med beaktande av andelslagens olika behov. Det kan vara motiverat att i stadgarna föreskriva om ett lindrigare majoritetskrav än den lagstadgade huvudregeln, t.ex. med beaktande av andelslagets kapitalstruktur.

Enligt 9 § 2 mom. i den föreslagna verkställighetslagen kan medlemmarnas olika stora röstetal i allmänhet direkt med stöd av lagen ändras med 2/3 kvalificerad majoritet i ett sådant andra gradens andelslag, i vars stadgar under den gamla lagens giltighetstid har tagits in en bestämmelse om medlemmarnas olika stora röstetal. En förutsättning är givetvis att i andelslagets stadgar inte bestäms om strängare majoritetskrav. Denna övergångsbestämmelse skall tillämpas i fem års tid efter att lagen har trätt i kraft.

I den gällande lagen och i lagförslaget föreskrivs om kvalificerad majoritet t.ex. i sådana fall då andelsstämman beslutar om ändring av stadgarna, fusion eller likvidation. I stadgarna kan ställas ytterligare krav, t.ex. så att vissa ärenden skall behandlas vid två stämmor. I stadgarna kan också bestämmas att ett beslut, utöver en majoritet av rösterna, förutsätts bli understött av medlemmar som företräder en viss andel av de vid stämman företrädde medlemmarna eller av samtliga medlemmar, eller av medlemmar som har en viss andel av de vid stämman företrädde andelarna eller samtliga andelar.

För aktiebolag gällande bestämmelser om val och tilläggskrav finns i ABL 9 kap. 13 § 2 mom.

21 §. *Majoritetskrav för stadgeändring samt verkställande av ändring.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om huvudreglerna för stadgeändringar, dvs. om den kvalificerade majoritet som förutsätts för sådana beslut samt om registrering och verkställighet av stadgeändringar. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall beslut om ändring

av stadgarna fattas av andelsstämman. Beslutet är i allmänhet giltigt om det har biträttats av medlemmar med minst 2/3 av de avgivna rösterna. Förslaget skiljer sig från gällande 63 § 4 mom. på så sätt att beslut om alla stadgeändringar kan fattas vid en stämma, om inte i stadgarna bestäms om två stämmor. Förfarandet med behandling vid två stämmor föreslås bli slopat för att för-snabba beslutsfattandet och minska kostnaderna. I andelslagens praxis har den andra stämman vanligen varit endast en formalitet. Medlemmarnas möjlighet till deltagande och ett konsekvent beslutsfattande kan säkerställas på ett tillräckligt sätt så att medlemmarnas tillgång till information om de stämman förekommande ärendena förbättras på de sätt som föreslås i 11—13 och 15 §.

I stadgarna kan alltså intas bestämmelser om ett beslutsförfarande med två stämmor. I praktiken har ett flertal andelslag bestämmelser om ett tvåstämmors förfarande i sina stadgar, vilket innebär att de själva kan överväga att upphäva dem. Enligt 9 § 3 mom. i den föreslagna verkställighetslagen kan beslut om slopande av tvåstämmorsförfarandet fattas vid en enda stämma, om beslutet anmäls för registrering inom två år från den nya lagens ikraftträdande. En förutsättning är att på stämmokallelsen och på de handlingar som skall hållas framlagda för medlemmarna tillämpas detta kapitel 12, 13 och 15 § samt att beslutet understöds av medlemmar med minst 2/3 av de vid stämman avgivna rösterna.

Förslaget skiljer sig från ABL 9 kap. 14 § 1 mom. som skall tillämpas på ändring av ett aktiebolags bolagsordning på så sätt att den kvalificerade majoriteten i ett aktiebolag inbegriper dels de avgivna rösterna, dels de vid stämman företrädde aktierna. Förslaget till lindrigare minimikrav än i ABL bygger dels på att det för aktiebolagens vidkommande inte har konstaterats något behov att skärpa kraven på kvalificerad majoritet. I praktiken kan vid behov i ett andelslags stadgar tas in strängare bestämmelser om kvalificerad majoritet, t.ex. på motsvarande sätt som minimikravet i ABL. Det kan vara skäl att överväga behovet

av tilläggskrav i sådana fall då det i stadgarna bestäms om medlemmarnas olika stora röstetal.

I den föreslagna paragrafens 2 *mom.* bestäms om huvudreglerna för registrering och verkställighet av beslut om ändring av stadgarna. Förslaget avviker på så sätt från gällande 65 § att en registeranmälan skall göras utan dröjsmål. En ändring föreslås av den anledningen att det är förenligt med både medlemmarnas och utomståendes intresse att en stadgeändring registreras snabbt. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finn i ABL 9 kap. 14 § 2 *mom.*

I den föreslagna paragrafens 3 *mom.* bestäms om uppskjutande av verkställigheten av vissa stadgeändringar så att beslutet får verkställas först ett år efter utgången av den räkenskapsperiod under vilken stadgeändringen registreras. Förslaget avviker på så sätt från 65 § i den gällande lagen att uppskjutandet av verkställigheten utöver nedsättning av insatsen samt nedsättning och slopande av tillskottsplikten gäller uppskjutande av annan betalningsskyldighet som grundar sig på en andel, tidigareläggande av återbetalning av insatser på annat sätt än som i 10 kap. 4 § avsedd snabb återbetalning samt slopande eller lindring av en återbetalningsbegränsning som gäller fondförhöjning, anslutningsavgift eller extra avgift. Verkställighetsbegränsningen gäller t.ex. slopande eller ändring av ett villkor för uppskjutande av i stadgarna bestämd återbetalning av insatsen på så sätt att insatsen kan återbetalas tidigare. Däremot gäller verkställighetsbegränsningen inte tillstånd för sådan snabb återbetalning som avses i 10 kap. 4 §, eftersom för snabb återbetalning kan användas endast utdelningsbart överskott. För klarhetens skull nämns i bestämmelsen också slopande av återbetalningsförbud för fondförhöjning, anslutningsavgift och extra avgift, eftersom det i fråga om dessa poster, med avvikelse från vad som är fallet med återbetalning av en medlems insats, kan gälla ett totalt återbetalningsförbud i andelslaget.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen också på så sätt att ett uppskjutande av verkställigheten inte gäller nedsättning av

insatsen i syfte att täcka förlust. I vissa fall kan ett snabbt verkställande av ett beslut och täckande av förlust vara en förutsättning för att ny finansiering skall kunna anskaffas. Förslaget förändrar inte medlemmarnas ställning, eftersom en snabbare verkställighet inte påverkar det belopp som skall återbetalas av insatsen. En snabbare förlusttäckning påverkar inte heller borgenärernas ställning, eftersom andelslaget enligt 10 kap. 9 § i allmänhet inte får dela ut överskott förrän ett år har förflutit från utgången av den räkenskapsperiod då stadgeändringen om nedsättningen av insatsen har registrerats. Med stöd av de hänvisningar som föreslås i 11 och 12 kap. skall momentet tillämpas också på motsvarande stadgeändringar som gäller tilläggsandelar och placeringsandelar. Syftet med ändringen är att förenhetliga bestämmelserna om kapitalets varaktighet så att i momentet beaktas också de nya finansieringsvillkor som föreslås i 9—12 kap.

Å andra sidan föreslås att verkställighetsbegränsningen skall tillämpas endast på andelar som tagits och givits före registreringen av stadgeändringen. Borgenärerna har ingen orsak att anta att t.ex. ett förbud mot återbetalning av anslutningsavgifter skulle gälla anslutningsavgifter som betalats för andelar efter slopandet.

22 §. *Majoritetskrav för särskilda stadgeändringar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om strängare krav på kvalificerad majoritet när det gäller en stadgeändring, i sådana fall då ändringen väsentligen kan begränsa de rättigheter som en medlem redan har eller som en tidigare utgiven andel medför i andelslaget eller då ändringen väsentligen kan öka de på medlemskapet eller andelen baserade förpliktelserna gentemot andelslaget.

I förslaget har de strängare kraven på kvalificerad majoritet indelats i två grupper, utgående från hur ändringen påverkar medlemmarnas till förvaltningen av andelslaget hörande eller ekonomiska rättigheter och skyldigheter. Grunden för indelningen är den att en del av de ändringar som enligt den gällande lagen förutsätter samtliga i stämman deltagande medlemmars

understöd är sådana att kravet på 9/10 kvalificerad majoritet av de vid stämman avgivna rösterna anses tillräckligt för deras del. Ett strängt krav på kvalificerad majoritet anses vara tillräckligt i det fall att stadgeändringen endast skjuter upp en rättighet som är baserad på medlemskapet eller andelen. Däremot förutsätts alltså enhälligt understöd i det fall att stadgeändringen minskar t.ex. det på lagen eller stadgarna baserade beloppet av återbetalningen, en medlems rätt till överskott eller till behållningen i ett andelslag om upplöses. Ett enhälligt beslut förutsätts fortfarande också i det fall att beslutet innebär en ökning av en medlems betalningsskyldighet i något annat avseende än förhöjning av insatsen eller skyldigheten att ta en andel.

Kraven på kvalificerad majoritet föreslås bli lindrade för att enskilda medlemmar inte grundlöst skall kunna hindra en sådan med alla medlemmars gemensamma intresse förenlig stadgeändring som endast skjuter upp förverkligandet av en existerande rättighet. I praktiken kommer ändringen inte att försämra medlemmarnas ställning, eftersom medlemmarna på grund av de ändringar som gäller stämmokallelse och utfärdande av kallelse, på grundval av kallelsen lättare än för närvarande och i ett tidigare skede kan bedöma om de har någon orsak att delta i stämman. Också på beslut som avses i denna paragraf tillämpas den av 19 § framgående principen om medlemmarnas jämlikhet samt förbudet mot givande av otillbörlig fördel.

Beslut om att ändra de i paragrafen nämnda stadgebestämmelserna på så sätt att de rättigheter som medlemskapet eller en andel medför utökas eller så att därtill anslutna skyldigheter begränsas, kan i allmänhet fattas med 2/3 kvalificerad majoritet av de avgivna rösterna (21 § 1 mom.). Detsamma gäller en sådan i denna paragraf nämnd ändring som tillämpas endast på medlemmar som har antagits och andelar som har utgivits efter beslutet.

Förslaget skiljer sig på så sätt från de särskilda majoritetskrav som skall tillämpas på vissa ändringar av aktiebolags bolagsordning, att för sådana ändringar av

bolagsordningen i allmänhet krävs bolagsstämmans beslut med 2/3 kvalificerad majoritet samt samtycke av alla de aktieägare vilkas aktier ändringen berör. Om det finns flera slag av röstberättigade aktier i bolaget och ändringen minskar ett helt aktieslags rättigheter, krävs för beslutet 2/3 kvalificerad majoritet och dessutom de aktieägares samtycke som har 2/3 av de vid stämman representerade aktierna av detta slag samt hälften av alla aktier av detta slag.

När det gäller andelslag har det inte förkommit något behov att skärpa de formella beslutskraven så att för beslut av detta slag skulle krävas samtycke också av de medlemmar som inte deltar i stämman. Något sådant behov finns inte heller av den anledningen att andelslaget enligt förslaget skall ge medlemmarna mera information i ett tidigare skede om sådant beslutsfattande som på det sätt som avses i denna paragraf påverkar medlemmarnas situation (11—13 och 15 §). Vid behov kan det bestämmas i stadgarna att för vissa behov utöver understöd vid stämman krävs också samtycke av en viss del av andelslagets samtliga medlemmar.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. krävs för ett beslut om ändring av stadgarna ett understöd om 9/10 av de vid stämman avgivna rösterna, om beslutet innebär att förverkligandet av en sådan ekonomisk förmån uppskjuts som baserar sig på ett redan existerande medlemskap eller en redan utgiven andel.

Enligt 1 punkten tillämpas kravet på 9/10 kvalificerad majoritet på en stadgeändring som begränsar en medlems avgångsrätt på det sätt som avses i 25 § eller i 3 kap. 4 § 2 mom. Denna punkt tillämpas också på en stadgeändring som helt fråntar en medlem den särskilda avgångsrätt som framgår av 25 §. Enligt förslaget skall ett beslut om begränsning av avgångsrätten emellertid biträdas av alla de vid stämman företrädde medlemmarna, om det i andelslagets stadgar bestäms om medlemmarnas extra avgifter eller tillskottsplikt (2 mom.). Enligt gällande 63 § 3 mom. skall beslut om en stadgeändring som begränsar en medlems avgångsrätt fattas vid två andelsstämmor. Vid den andra av dessa skall beslutet biträdas

av alla de företrädde medlemmarna.

Enligt 2 och 3 punkten skall kravet på 9/10 kvalificerad majoritet tillämpas på en stadgeändring som skjuter upp medlemmarnas rätt till återbetalning av insatsen (9 kap. 3 § 5 mom. och 10 kap. 3 och 6 §), begränsar medlemmarnas rätt att överföra sina andelsbaserade rättigheter (9 kap. 10 §) eller begränsar medlemmarnas extra rätt till återbetalning av insatsen (25 §). Verkningsarna av de stadgebestämmelser som ansluter sig till de nya finansieringsalternativ om avses i denna punkt motsvarar från medlemmarnas synpunkt huvudsakligen den begränsning av avgångsrätten som nämns i 1 punkten.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. är en förutsättning för ett beslut om ändring av stadgarna att beslutet biträds av samtliga vid stämman företrädde medlemmar, om ändringen begränsar den rösträtt eller ekonomiska rättighet som ett redan existerande medlemskap eller en tidigare utgiven andel medför i andelslaget på något annat än i 1 mom. nämnt sätt eller om ändringen ökar en medlems betalningsskyldighet på någon annan grund än att insatsen höjs eller skyldigheten att ta andelar utökas.

Enligt 1 punkten kan endast en enhällig andelsstämma besluta om en stadgeändring om innebär att andelslagets huvudsakliga syfte ändras. I den gällande lagen finns inget motsvarande särskilt krav på enhällighet. Förslaget har samband med lagförslagets 1 kap. 2 § 2 mom. enligt vilket i stadgarna kan bestämmas om andelslagets syfte på ett sätt som avviker från den gällande lagen. Förslaget har också samband med de nya finansieringsalternativ om föreslås i 10—12 kap.

Med ändring av andelslagets huvudsakliga syfte avses en sådan ändring av stadgarna att i dem tas in en i lagens 1 kap. 2 § 2 mom. avsedd bestämmelse om ett i huvudsak ideellt syfte eller också att en sådan bestämmelse slopas i stadgarna. Det kan vara fråga om ändring av det huvudsakliga syftet också då till stadgarna fogas en bestämmelse om att andelslagets överskott skall delas ut huvudsakligen för t.ex. ideella eller allmännyttiga ändamål eller då en sådan

bestämmelse ändras.

Införandet av sådana nya finansieringsmetoder som föreslås i 11 och 12 kap. kan förutsätta att det i andelslagets stadgar tas in noggrannare bestämmelser t.ex. om att på utnyttjande av medlemstjänster baserat överskott skall återbetalas eller delas ut i förhållande till det insatta kapitalet. Något krav på enhällighet skall inte tillämpas när det gäller en sådan stadgebestämmelse, om ändringen inte innebär att andelslagets huvudsakliga syfte åsidosätts t.ex. på så sätt att de medlemsförmåner som andelslaget erbjuder minskar väsentligt.

Enligt 2 punkten krävs ett enhälligt beslut av de vid stämman företrädde medlemmarna också då till stadgarna fogas bestämmelser om medlemmarnas olika stora röstetal. I den gällande lagen finns inget motsvarande särskilt krav på enhälligt beslut. Förslaget har samband med 7 § enligt vilken det också i ett första gradens andelslag är möjligt att i begränsad utsträckning bestämma att medlemmarna har olika stora röstetal. Kravet på enhällighet gäller införande av olika stora röstetal för medlemmarna i alla andelslag.

Enligt 3 punkten krävs att de vid stämman företrädde medlemmarna är enhälliga också i det fall att stadgebestämmelsen om medlemmarnas olika stora röstetal ändras. Enligt föreslagna 20 § 5 mom. kan det emellertid bestämmas i stadgarna att det för ändring av en sådan stadgebestämmelse räcker med 2/3 eller större kvalificerad majoritet av de avgivna rösterna. Beslut om den sistnämnda bestämmelsen kan fattas samtidigt om till stadgarna fogas en bestämmelse om medlemmarnas olika stora röstetal. Om kravet på den kvalificerade majoritet som krävs för ändring av röstetalet lindras genom en senare stadgeändring, skall på beslutet tillämpas det i denna punkt nämnda kravet på enhällighet eller det på de gällande bestämmelserna baserade majoritetskravet.

För att de behov skall kunna beaktas som sammanhänger med de existerande andragradens andelslagen föreslås dessutom en övergångsbestämmelse enligt vilken det för ett beslut om ändring av medlemmarnas olika stora röstetal i allmänhet räcker med 2/3 kvalificerad majoritet i ett andelslag vars

stadgar innehåller en bestämmelse om medlemmarnas olika stora röstetal då den nya lagen träder i kraft. Övergångsbestämmelsen skall tillämpas i fem år (9 § 2 mom. verkställighetslagen).

Enligt 4 punkten skall enhällighetskravet tillämpas om en stadgeändring begränsar medlemmarnas på lagen om andelslag eller på stadgarna baserade rätt till överskott, till återbetalning av insatsen eller till andelslagets behållning. Med rätt till överskott avses t.ex. en stadgebestämmelse enligt vilken på en andel skall betalas en viss ränta på det utdelningsbara överskottet. Å andra sidan skall denna punkt inte tillämpas om det i stadgarna endast bestäms om andelslagets rätt att dela ut överskott på ett eller flera sätt som anges i stadgarna eller att högst ett visst överskottsbelopp kan delas ut. Denna bestämmelse skall således i allmänhet inte tillämpas t.ex. när det gäller att foga ett ny utdelningsgrund till stadgarna, om det inte från förr finns någon stadgebestämmelse om medlemmarnas rätt till överskott.

Mot förslaget svarande bestämmelser finns i gällande 63 § 3 mom.

Denna punkt kan tillämpas också på en stadgeändring som försämrar förmånsrätten vid utdelningen av överskott. Kravet på enhällighet tillämpas emellertid inte på beslut varmed till stadgarna fogas bestämmelser t.ex. om tilläggs- eller placeringsandelars förmånsrätt vid utdelning av överskott, om beslutet inte minskar värdet av tidigare inlett medlemskap eller utgivna andelar. Andelsstämman kan således med vanlig 2/3 kvalificerad majoritet besluta om ändring av stadgarna t.ex. så att andelslaget kan ge ut sådana i den gällande lagen avsedda tilläggsandelar på vilka inte betalas högre ränta än normalt. Samtidigt kan andelslaget med 2/3 kvalificerad majoritet besluta också om en stadgeändring enligt vilken andelslaget kan besluta ge ut i lagen angivna tilläggsandelar med rätt till utdelning på så sätt att samtliga medlemmar har möjlighet att få sådana tilläggsandelar i förhållande till de rättigheter som de har på grundval av sitt medlemskap och sina andelar eller så att andelslaget för sådana tilläggsandelar uppbär gängse pris i form av tilläggsinsats och vid behov i form av anslutningsavgift.

I praktiken kan t.ex. stadgebestämmelserna om tilläggsandelar utformas så att det närmare fastställandet av villkoren för tilläggsandelarna lämnas beroende av det andelslagsorgans prövning som beslutar om utgivningen av tilläggsandelarna. Härvid skall när det gäller beslutet om utgivning av tilläggsandelarna och bemyndigandet särskilt fästas avseende vid jämlikhetsprincipen och förbudet mot otillbörlig fördel som framgår av detta kapitel 19 § och av 5 kap. 11 §.

Det kan vara fråga om en i denna punkt avsedd begränsning av återbetalningen av insats t.ex. i det fall att insatsen genom en stadgeändring nedsätts i syfte att täcka en förlust eller då stadgarna ändras så att en tidigare beslutad återbetalningsbar fondförhöjning av insatsen trots allt inte återbetalas till en tidigare medlem.

Det kan vara fråga om begränsning av rätten till återbetalning av insatsen också då återbetalningens förmånsrätt försämrar. En förutsättning för anskaffning av t.ex. nytt tilläggs- eller placeringsandelskapital kan vara att detta kapital återbetalas före insatserna. Denna punkt tillämpas emellertid inte när det gäller att till stadgarna foga bestämmelser om sådana tilläggsandelar, om inte stadgeändringen påverkar värdet av tidigare utgivna andelar. Andelsstämman kan således med 2/3 kvalificerad majoritet besluta att bestämmelser om sådana tilläggsandelar skall fogas till stadgarna, om andelslaget uppbär gängse pris för andelarna eller om alla medlemmar har rätt att få sådana andelar i förhållande till sina andelsrättigheter.

Med rätten till behållning avses dels en rättighet som eventuellt har bestämts i stadgarna, dels t.ex. den i lagförslagets 19 kap. 16 § 2 mom. angivna huvudregeln för utdelning av behållningen i ett andelslag som upplöses, enligt vilken behållningen skall delas ut till medlemmarna enligt deras antal. Denna punkt kan bli tillämplig också på ändring av förmånsordningen vid utdelning av behållningen. T.ex. anskaffning av sådant tilläggs- och placeringsandelskapital som enligt de nya bestämmelserna ger rätt till utdelning kan förutsätta att det i stadgarna bestäms om detta kapitals förmånsrätt till en del av behållningen. Denna punkt skall

tillämpas på ändring av förmånsrätten för utdelning av andelslagets behållning, på det sätt som sägs ovan i fråga om återbetalning av insats.

Enligt 5 punkten skall enhälighetskravet tillämpas också då i syfte att öka gamla medlemmars betalningsskyldighet i stadgarna tas in en bestämmelse om en avgift som i regel inte kan återbetalas till medlemmarna på samma sätt som en insats. Enligt gällande 63 § 2 mom. räcker det med $\frac{3}{4}$ majoritet av de avgivna rösterna för ett sådant beslut. Syftet med den föreslagna skärpningen är att understryka den omständigheten att en andelslagsmedlem i regel svarar endast för betalningen av de andelar som är en förutsättning för medlemskapet.

Beslut om ökning av insatsen mot betalning och om ökad skyldighet att ta andelar kan enligt huvudregeln i 21 § 1 mom. i allmänhet fattas med $\frac{2}{3}$ kvalificerad majoritet, om inte av de allmänna principerna i 19 § följer något annat i det enskilda fallet.

Enligt 6 punkten krävs alla de vid stämman företrädde medlemmarnas understöd också då en stadgeändring begränsar avgångsrätten i ett andelslag i vars stadgar bestäms om extra avgifter eller tillskottsplikt. Detsamma gäller en stadgeändring som begränsar en medlems rätt att minska sitt andelsantal i ett sådant andelslag. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 26 § och 63 § 3 mom. I ett andelslag som avses i denna punkt kan en begränsning av avgångsrätten och rätten att minska antalet redan givna andelar på ett oväntat sätt öka medlemmarnas ansvar, eftersom tillskottsplikten är baserad på medlemskap och en medlems andel av tillskottsplikten kan sammankopplas med medlemmens antal andelar.

23 §. *Andra majoritetskrav.* I denna paragraf bestäms om andra beslut som förutsätter kvalificerad majoritet eller som skall biträddas av alla de vid stämman företrädde medlemmarna. Dessa beslut påverkar medlemmarnas ställning på motsvarande sätt som sådana stadgeändringar som avses i 22 § eller också gäller de ändring av andelslagets företagsstruktur eller nedläggande av andelslagets verksamhet eller upplösning av andelslaget.

I den föreslagna paragrafens 1 mom. bestäms om de majoritetskrav som skall tillämpas på beslut om minskning av antalet andelar eller nedsättning av det belopp som av insatserna har betalats till andelslaget. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Ändringen föreslås i syfte att förtydliga bestämmelsen. De ifrågavarande besluten inverkar på medlemmarnas ställning på motsvarande sätt som en stadgeändring som avser sänkning av insatsen. Momentets bestämmelser skall tillämpas på andelsstämmans beslut samt på bemyndigande som ges styrelsen eller förvaltningsrådet.

Enligt förslaget kan andelsstämman besluta att antalet andelar skall minskas eller det belopp som av insatserna har betalats till andelslaget skall nedsättas mot andelslagets återbetalning eller utan återbetalning. Andelsstämman kan också bemyndiga styrelsen eller förvaltningsrådet att besluta om minskning av antalet andelar mot återbetalning (5 kap. 13 § 2 mom. 4 punkten och 10 kap. 12 §).

Enligt förslaget kan beslut om minskning av antalet andelar och nedsättning av det belopp som har betalats av insatserna i allmänhet fattas med $\frac{2}{3}$ kvalificerad majoritet, om beslutet inte på det sätt som avses i 22 § ändrar medlemmarnas rättigheter. Beslut om minskning av antalet andelar mot återbetalning kan i allmänhet fattas med $\frac{2}{3}$ kvalificerad majoritet t.ex. i sådana fall då en medlems rätt till överskott eller behållning inte är baserad på det antal andelar som han har eller på det belopp som har betalats till andelslaget för andelarna. Också i det fall att en medlems rätt till överskott eller behållning bestäms på det nämnda sättet, kan beslut om minskning av antalet andelar fattas med $\frac{2}{3}$ kvalificerad majoritet om andelarna i enlighet med jämlikhetsprincipen minskas i relation till medlemmarnas rättigheter, t.ex. det antal andelar som de äger. Om andelarna minskas i någon annan relation kan följden, beroende på vad som står i stadgarna, bli den att medlemmarnas rättigheter till andelslagets behållning begränsas på det sätt som avses i 22 § 2 mom. 4 punkten, trots att insatsen återbetalas. På motsvarande sätt skall detta kapitel 22 § 1 mom. 2 punkten tillämpas på

beslut om uppskjutande av återbetalningen av insatserna i samband med minskning av antalet andelar.

Om antalet andelar minskas eller det belopp som för dessa har betalats till andelslaget nedsätts utan återbetalning, t.ex. för att täcka en förlust, skall med stöd av hänvisningen i detta moment i allmänhet tillämpas 22 § 2 mom. 4 punkten på beslutet.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. är ett beslut om ändring av ett andelslags företagsstruktur eller om frivillig likvidation giltigt om det understöds av medlemmar som har minst 2/3 av de givna rösterna. Denna bestämmelse skall tillämpas på andelsstämmans beslut om fusion, delning, ombildning av andelslaget till aktiebolag och frivillig likvidation samt på avslutande av likvidation och på ansökan om avregistrering av andelslaget.

I fråga om fusion skall kravet på kvalificerad majoritet tillämpas på godkännandet av det överlåtande andelslagets fusionsplan. I det övertagande andelslaget är det i allmänhet styrelsen som beslutar om fusionen i det fall att en kvalificerad minoritet av andelslagets medlemmar inte kräver att andelsstämman skall fatta beslut om saken (16 kap. 7 § 3 mom.), förutsatt att förverkligandet av fusionsplanen inte förutsätter att beslut av andelsstämman och att i stadgarna inte bestäms att andelsstämman skall fatta fusionsbeslutet. Det övertagande andelslagets stämma kan i allmänhet fatta sitt beslut med enkel majoritet (20 §), om inte annat följer av fusionsplanen eller andelslagets stadgar.

I fråga om fusion skiljer sig förslaget från gällande 152 § närmast i det avseendet att det övertagande andelslagets stämma inte alltid behöver fatta beslutet med 2/3 kvalificerad majoritet. Ändringen föreslås av den anledningen att en fusion från det övertagande andelslagets synpunkt i allmänhet motsvarar sådant företagsförvärv och antagning av nya medlemmar som vanligen hör till andelslagets styrelses behörighet. De krav som enligt förslaget ställs på fusionsbeslutet motsvarar till denna del de bestämmelser som tillämpas på aktiebolag (ABL 14 kap. 8 §).

I den gällande lagen finns inga bestämmelser om delning av andelslag. Sådana

bestämmelser föreslås i 17 kap. Förslaget skiljer sig från ABL 14 a kap. 3 § på så sätt att på ett delningsbeslut enligt förslaget inte skall tillämpas strängare formella krav på kvalificerad majoritet och samtycke i sådana fall då det i andelslaget finns andelar som medför olika rättigheter eller då delningsvederlaget blir osymmetriskt fördelat. Orsaken till att den föreslagna regleringen avviker från ABL är att de medlemsförmåner som ett andelslag erbjuder olika medlemskategorier kan vara av så olika slag att det inte anses ändamålsenligt att uppställa strängare formella beslutskrav. I ett sådant andelslags delningsbeslut skall särskilt beaktas jämlikhetsprincipen och förbudet mot givande av otillbörlig fördel (19 §).

När det gäller ändringen av sammanslutningsformen skiljer sig förslaget på så sätt från gällande 158 a § att ett sådant beslut i allmänhet kan fattas med 2/3 kvalificerad majoritet av de avgivna rösterna. Enligt den gällande lagen krävs större kvalificerad majoritet eller ett enhälligt stämmobeslut i det fall att beslutet påverkar medlemmarnas ställning på motsvarande sätt som en stadgeändring som avses i 63 § 2 eller 3 mom. I praktiken har det ansetts vara oklart när ett beslut förutsätter större kvalificerad majoritet eller ett enhälligt beslut av de medlemmar som är företrädare vid stämman. Ändringen föreslås för att förtydliga regleringen av andelsstämmans beslutsfattande. Medlemmarnas möjligheter att påverka andelslagets angelägenheter ökas genom de bestämmelser om stämmokallelse, om planerna att ändra företagsformen samt om medlemmarnas frågerätt som föreslås i detta kapitels 12, 13, 15 och 18 § samt i 18 kap. 2 §. Utöver kravet på kvalificerad majoritet skall på beslut om ändring av företagsformen tillämpas de i 19 § angivna allmänna kraven på beslutets innehåll. För aktiebolag finns inga motsvarande bestämmelser eftersom i ABL inte finns några bestämmelser om ändring av sammanslutningsformen.

24 §. *Delgivning av beslut som avviker från stämmokallelsen.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om hur medlemmarna skall delges beslut som avviker från stämmokallelsen. I den gällande lagen finns

inga motsvarande bestämmelser. Syftet med den föreslagna ändringen är att säkerställa att också medlemmar som förhåller sig passivt till stämmorna kan utöva sin på stämmobeslut baserad rätt, t.ex. rätten att ta nya frivilliga andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar. En särskild

informationsskyldighet föreslås också för att säkerställa att medlemmarna kan använda sig av sin i 25 § stadgade extra rätt att avgå från andelslaget och i enlighet med den lagstadgade huvudregeln få sin insats återbetald också av ett andelslag vars stadgar begränsar avgångsrätten eller uppskjuter återbetalningen av insatsen. För aktiebolag finns i ABL flera bestämmelser om motsvarande anmälningsskyldighet.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. uppkommer skyldighet att underrätta medlemmarna i det fall att det huvudsakliga innehållet i ett beslut som gäller en fråga som avses i 12 § eller utgivande av nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar avviker från det som nämns i kallelsen på det sättet att beslutet

- ändrar en medlems rättigheter eller skyldigheter i andelslaget,
- ändrar andelslagets huvudsakliga syfte, eller

- väsentligt ändrar föremålet för andelslagets verksamhet eller innebär att andelslagets verksamhet fortsätter en längre tid.

Vilka omständigheter som skall beaktas vid bedömningen av frågan om en ändring av andelslagets syfte eller verksamhetsområde är väsentlig har behandlats ovan i samband med 12 och 22 §. En sådan särskild upplysningsskyldighet som här avses kan uppkomma genom att en rättighet eller skyldighet undergår förändring, närmast i sådana fall då ett beslut i jämförelse med stämmokallelsen

- begränsar en medlems rätt i ett ärende som avses i 22 §,

- ökar en medlems betalningsskyldighet i form av en ökning av insatsen mot betalning eller i form av en anslutningsavgift, eller

- i någon annan ordning tillåter utgivning av nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall meddelandet utan dröjsmål tillställas de

medlemmar som inte varit företrädare vid stämman. De medlemmar som varit företrädare vid den stämma som beslutat om saken behöver inte underrättas.

25 §. *Extra avgångsrätt och rätt till återbetalning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om extra avgångsrätt och rätt till återbetalning i sådana fall då andelsstämman har fattat beslut i ett ärende som avses i 12 §. Om ett stämmobeslut t.ex. innebär begränsning av en medlems avgångsrätt eller rätten att minska antalet andelar, skall ändringen inte tillämpas på en medlem som har avgått inom den i paragrafen nämnda tiden och inte heller på återbetalningen av hans insats.

I paragrafen bestäms dessutom om den extra avgångs- och återbetalningsrätt som alla medlemmar har i det fall att andelslaget fusioneras med ett annat andelslag, delas eller ombildas till ett aktiebolag. Enligt förslaget kan det bestämmas i stadgarna om slopande eller begränsning av den extra avgångsrätten.

I den gällande lagen bestäms om extra avgångs- och återbetalningsrätt när det gäller vissa stadgeändringar (64 och 65 §), fusion (158 §) och ändring av sammanslutningsformen (158 b §). Förslaget skiljer sig från den gällande lagen så att det beaktar de i 9—12 kap. föreslagna nya finansieringsformerna, och dessutom innebär att regleringen av avgångs- och återbetalningsrätten i olika situationer förenhetligas.

Att den som är missnöjd med majoritetens beslut har avgångsrätt och rätt till återbetalning av insatsen är från en den enskilda medlemmens synpunkt viktiga och ofta mycket användbara rättsmedel. Från majoritetens synpunkt är det ofta ett ändamålsenligt alternativ att en medlem som är av avvikande åsikt avgår och får tillbaka sin insats, jämfört med att en sådan medlem hänskjuter frågan om beslutets laglighet eller eventuella därmed sammanhängande ersättningsyrkanden till en domstol för avgörande.

Å andra sidan inverkar avgångsrätten och rätten till återbetalning av insatsen inte i sig på tillämpningen av de av 19 § framgående allmänna principerna på andelsstämmans

beslut. Avgången och återbetalningen av insatsen ersätter inte alltid den förlust av medlemsrättigheterna som orsakas av ett majoritetsbeslut. Andelslagets ekonomiska ställning kan vid beslutstidpunkten vara så dåligt att medlemmen vid sin avgång får tillbaka endast en del av den insats som han betalt. Å andra sidan kan andelslagets ekonomiska ställning vara så god att återbetalningen av insatsen inte motsvarar medlemsrättigheternas gängse värde. Avgången kan också inverka negativt på medlemmens egen ekonomi eller affärsverksamhet.

För aktiebolagens vidkommande bestäms i ABL om motsvarande rätt för en oliktankande aktieägare att kräva inlösning i det fall att en majoritetsägare har över 90 % av alla aktier och röster samt i det fall att aktieägaren är missnöjd med ett fusionsbeslut. Aktiekapitalets beständighet och i bolagsordningen intagna begränsningar av inlösningsvillkor inskränker avsevärt möjligheterna att i aktiebolag använda sig av inlösningsmöjligheten, jämfört med möjligheten att återbeta insatsen i andelslag.

Enligt en föreslagna paragrafens 1 mom. har en medlem oavsett eventuella begränsningar i stadgarna rätt att avgå från andelslaget och få tillbaka sin insats, om medlemmen inte har understött ett beslut som avses i 12 § och medlemskapet upphör inom den angivna tiden efter beslutet. Sådan extra avgångsrätt gäller emellertid inte ett av det övertagande andelslagets stämma fattat fusionsbeslut och inte heller andelsstämmans beslut om likvidation eller avregistrering.

I stadgarna kan bestämmas att andelslaget till en tidigare medlem i andelslaget skall också betala överskott eller någon annan i 3 kap. 6 § 3 mom. angiven ekonomisk förmån som utfaller under tiden mellan medlemskapets upphörande och återbetalningen av insatsen.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. är en förutsättning för extra avgångsrätt och rätt till återbetalning att medlemskapet upphör inom 30 dagar från ett sådant beslut som avses i 1 mom. Denna tid räknas från andelsstämmans beslut också i det fall att beslutet avviker från stämmokallelsen på det sätt som avses i 24 §. I 3 kap. finns

bestämmelser om avgångsanmälan och om tidpunkten för medlemskapets upphörande. Förslaget skiljer sig från gällande 64, 158 och 158 b § så att tiden för avgångsanmälan, inte bara när det gäller fusion och ändring av sammanslutningsformen utan också i andra situationer, räknas från beslutet och inte först från registreringen av beslutet. Med avvikelser från gällande 64 § föreslås dessutom att samma rätt till återbetalning tillkommer en tidigare medlem vars medlemskap har upphört tidigare under den räkenskapsperiod inom vilken det beslut som berättigar till extra återbetalning fattas. Syftet med ändringen är att underlätta andelslagets beslutsfattande och förenhetliga minoritetsrättigheterna. Ändringen påverkar inte övriga medlemmars eller borgenärernas ställning, eftersom återbetalningen av insatsen kan ske först efter att beslutet har registrerats.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. har en medlem i en situation då företagsstrukturen ändras rätt att som återbetalning få hela det belopp om för medlemmens del har betalats av insatsen, oberoende av andelslagets ekonomiska ställning. Förslaget motsvarar vad som i gällande 158 § bestäms om den rätt till återbetalning som tillkommer en medlem som motsätter sig en fusion. I syfte att trygga borgenärernas ställning förslås att andelslaget i samband med en tillståndsansökan om verkställighet av en ändring av företagsstrukturen skall lämna uppgifter om de insatser som skall återbetalas (t.ex. 16 kap. 12 § 2 mom.). För återbetalningen svarar vid en fusion och vid en delning det övertagande andelslaget samt vid en ändring av företagsformen det aktiebolag som blir registrerat. Återbetalningen kan ske efter att ändringen av företagsstrukturen har registrerats.

I övriga ärenden som avses i 1 mom. har en medlem rätt att få tillbaka sin insats enligt vad som bestäms i 10 kap. 1 och 2 §. I dessa fall har andelslagets och dess koncerns ekonomiska ställning betydelse för det belopp som återbetalas och återbetalningen kan ske först då ett år har förflutit efter utgången av den räkenskapsperiod då medlemskapet upphörde. Återbetalningen

kan ske också som en sådan snabb återbetalning som avses i 10 kap. 4 §, om stadgarna tillåter det. Dessutom förutsätts att det finns möjligheter att verkställa det beslut som föranleder den extra avgångs- eller återbetalningsrätten. När det gäller en stadgeändring är följden av detta att återbetalningen kan göras först efter att ändringen har registrerats. Tiden för återbetalning börjar emellertid löpa redan då medlemmen avgår.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. befrias en medlem som avgått samtidigt från den skyldighet som grundar sig på en stadgeändring som gäller höjning av betalningsskyldigheten. Motsvarande bestämmelse ingår i gällande 64 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. kan i stadgarna bestämmas om begränsning av den extra avgångs- och återbetalningsrätten. Enligt den gällande lagen kan avgångsrätten uppenbarligen inte begränsas genom stadgebestämmelser. Förslaget har samband med 10 kap. 3 § enligt vilken i stadgarna kan bestämmas om uppskjutande av återbetalning av insatsen. Syftet med att uppskjuta återbetalningen, dvs. att säkra kapitalets beständighet, kan förbli ouppnått om det i stadgarna inte bestäms också om begränsning av den extra avgångs- och återbetalningsrätten. Eftersom den föreslagna begränsningsmöjligheten väsentligen kan försämra en enskild medlems tillbudsstående rättsmedel föreslås att på ett begränsningsbeslut skall tillämpas kravet på 9/10 kvalificerad majoritet (22 § 1 mom.).

26 §. *Klanderande av beslut.* I denna paragraf föreskrivs om klanderande av andelsstämmans beslut. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 92 och 93 §. Liksom enligt den gällande lagen kan ett fel i ett beslut vara sådant att beslutet måste klandras inom en viss tid (*klanderbarhet*, 2 mom.) eller också är felet så väsentligt att det i regel kan åberopas inom en obegränsad tid (*nullitet*, 3 mom.).

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan en medlem, andelslagets styrelse, förvaltningsrådet eller en ledamot i dessa organ eller verkställande direktören väcka talan mot andelslaget om ogiltigförklarande eller ändring av ett beslut som inte har

tillkommit i behörig ordning eller som annars strider mot lagen om andelslag eller mot stadgarna. I talan kan krävas att domstolen ogiltigförklarar eller ändrar beslutet.

Förslaget skiljer sig från gällande 92 § 1 mom. för det första i det avseendet att talan kan väckas också av förvaltningsrådet eller en ledamot i detta eller av verkställande direktören. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga verkställande direktörens och förvaltningsrådets behörighet och ansvar.

Förslaget skiljer sig från ABL 9 kap. 17 § 1 mom. i fråga om förvaltningsrådets och dess ledamöters rätt att väcka talan. Orsaken till den från ABL avvikande bestämmelsen är att förvaltningsrådet i ett andelslag kan ha mera omfattande behörighet än i ett aktiebolag.

Med avvikelse från den gällande lagen föreskrivs i förslaget uttryckligen att domstolen i stället för att ogiltigförklara ett felaktigt beslut kan upphäva det. Förslaget motsvarar rättspraxis (RP 27/1977, s. 69). Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 9 kap. 17 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. bestäms om den tid inom vilken klandertalan skall väckas. Förslaget avviker på så sätt från gällande 92 § 1 mom. att en medlem, med avvikelse från huvudregeln som innebär att talan skall väckas inom tre månader, kan väcka talan inom ett år från beslutet, om medlemmen har en godtagbar anledning till dröjsmålet och om det skulle vara uppenbart oskäligt mot medlemmen om beslutet blev gällande.

Det är svårt eller omöjligt att dra en klar gräns mellan ett besluts ogiltighet och klanderbarhet. Av denna anledning föreslås att domstolen i undantagsfall får prövningsrätt i fråga om klandertiden, för att de medlemmar som inte aktivt deltar i andelslagets beslutsfattande inte skall lida allvarliga rättsförluster. Bestämmelsen gäller endast klandertalan som har väckts av en medlem. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag ingår i ABL 9 kap. 17 § 2 mom. Undantagsbestämmelsen har i praktiken inte försvårat aktiebolagens beslutsfattande.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. räknas de fall upp i vilka talan inte behöver väckas

inom den i 2 mom. angivna tiden. Sådana beslut är således ogiltiga och ogiltigheten kan bekräftas genom domstolens beslut, i princip oberoende av de fastställda tiderna. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 92 § 2 och 3 mom. Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att ogiltighetspåföljden inte längre skall gälla beslut som strider mot en bestämmelse som har givits med tanke på allmän fördel, och inte heller beslut som av någon annan orsak skall anses vara sådant att dess ogiltighet kan åberopas utan hinder av tidsfrister. Syftet med ändringen är att förtydliga rättsläget och förenhetliga regleringen i förhållande till de bestämmelser i ABL 9 kap. 17 § 3 mom. som gäller aktiebolag.

Enligt 1 punkten kan ett besluts ogiltighet åberopas utan tidsfrist, om beslutet är sådant att det enligt lag inte kan fattas ens med samtliga medlemmars samtycke. Det är här framförallt fråga om beslut som inte är förenliga med bestämmelserna som skyddar borgenärernas och andra utomståendes intressen, t.ex. bestämmelserna om utdelning av medel och om begränsningar som gäller förvaltningen av och företräddandet av andelslag. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 92 § 2 mom. Vad gäller ordalydelsen finns motsvarande bestämmelse för aktiebolag i ABL 9 kap. 17 § 3 mom. 1 punkten.

Enligt 2 punkten är ett beslut ogiltigt då för detta inte såsom stadgarna förutsätter har erhållits samtliga eller vissa medlemmars samtycke. I stadgarna kan bestämmas t.ex. att för vissa beslut måste fås samtycke av alla medlemmar i andelslaget eller att för ett giltigt beslut utöver ett beslut av andelsstämman krävs samtycke av en viss del av andelslagets samtliga medlemmar. Förslaget skiljer sig från den gällande lagen, för vilken utgångspunkten är den att också ett med åsidosättande av kraven på kvalificerad majoritet fattat besluts felaktighet kan åberopas utan iakttagande av tidsfristen. Det sist sagda gäller även situationer där förutsättningen för ett giltigt beslut är att det biträds av alla vid stämman företrädde medlemmar.

För att det på stadgarna baserade kravet på samtycke skall kunna säkerställas är det

fortfarande nödvändigt att en medlem i ett sådant ärende alltid kan motsätta sig ett av andelsstämman fattat beslut som han inte har biträtt. Å andra sidan är den gällande bestämmelsen om ogiltighet när det gäller beslut som fattats med kvalificerad majoritet samt registreringens korrigerande verkan inte ändamålsenlig, eftersom tillämpningen av den till stor del beror på omständigheter om vilka en skadelidande medlem inte kan få upplysningar och som han inte kan påverka. Bl.a. i detta kapitel 12, 14, 15 och 24 § finns bestämmelser som förbättrar medlemmarnas tillgång till information om de ärenden som andelsstämman skall besluta om samt om besluten, på så sätt att det inte längre finns något behov att förena ogiltighetspåföljden med överträdelse av kraven på kvalificerad majoritet.

Denna punkt gäller endast medlems samtycke. Andelsstämmans beslut om att frånta en utomstående person en beviljad förmån är således i allmänhet inte betydselöst i associationsrättsligt hänseende. Slopandet av den sistnämnda förmånen kan emellertid ge upphov till skadeståndsansvar i enlighet med lagen om andelslag.

Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 9 kap. 17 § 3 mom. 2 punkten. Utgående från aktiebolagspraxis förefaller det som om den föreslagna bestämmelsen inte försämrar andelslagsmedlemmarnas ställning. Med avvikelse från ABL gäller den föreslagna ogiltighetsgrunden endast på stadgarna grundade samtyckeskrav, emedan i förslaget inte ingår mot ABL svarande samtyckeskrav (t. ex. ABL 9 kap. 15 §).

Enligt 3 punkten är ett beslut ogiltigt om kallelse till stämman inte har utfärdats eller om de gällande bestämmelserna om kallelse eller om framläggande av möteshandlingar väsentligen har överträtts. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. I den juridiska litteraturen har det emellertid ansetts att det i gällande 92 § 2 mom. använda uttrycket beslut "som av annan orsak skall anses vara ogiltigt" avser bl.a. beslut i samband med vilket lagens eller stadgarnas bestämmelser om ordnande av stämman har överträtts i något väsentligt avseende. Förslaget skiljer sig från ABL 9

kap. 17 § 3 mom. 3 punkten så att i den föreslagna bestämmelsen för klarhetens skull också nämns väsentligt åsidosättande av bestämmelserna och stadgebestämmelserna om möteshandlingar.

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs om den laga kraft som domstolens avgörande om upphävande eller ändring av andelsstämmans beslut har i förhållande till andelslagets medlemmar. Förslaget motsvarar gällande 93 §. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 9 kap. 17 § 4 mom.

Domstolen kan emellertid ändra beslutet endast i det fall att den kan konstatera beslutets riktiga innehåll. Vid formfel kan således ändring av beslutet komma i fråga endast om felet gäller röstlängden eller den majoritet som krävs för ett beslut eller om det gäller rösträkningen.

Fullmäktige

I 27—32 § föreslås bestämmelser om fullmäktige som utövar medlemmarnas beslutanderätt. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 9, 11 och 67 §. Bestämmelserna föreslås bli så ändrade att de förtydligar fullmäktiges ställning i förhållande till andelslagets medlemmar, fullmäktiges uppgifter samt fullmäktigeledamöternas ansvar. Dessutom föreslås att alternativen för den indelning i valkretsar som tillämpas vid fullmäktigeval skall utökas så att valkretsarna kan bildas dels utgående från den regionala indelningen, dels också utgående från olika grupper av medlemmar. Regleringen förtydligas också genom att samtliga specialbestämmelser om fullmäktige sammanställs i detta kapitel under samma mellanrubrik.

27 §. *Uppgifter.* Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan det föreskrivas i stadgarna att medlemmarnas beslutanderätt skall utövas av ett av medlemmarna valt fullmäktige i stället för andelsstämman. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 9 §. I ABL finns inga motsvarande bestämmelser för aktiebolag.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall i andelslagets stadgar i så fall tas in bestämmelser om hur fullmäktige tillsätts,

om dess uppgifter, om fullmäktigeledamöternas antal och mandattid samt om komplettering av fullmäktige. Förslaget skiljer sig från gällande 9 § i det avseendet att den längsta mandattiden för en fullmäktigeledamot begränsas till ca sex räkenskapsperioder. Syftet med förslaget är att förbättra medlemmarnas påverkningsmöjligheter i andelslag som anlitar fullmäktige. I praktiken skall alla de ärenden i ett sådant andelslag som i allmänhet ankommer på andelsstämman, överföras på fullmäktige. Som en följd av begränsningen av fullmäktigeledamöternas mandattid kan ledamöterna påverka fullmäktiges sammansättning åtminstone var sjätte räkenskapsperiod. Begränsningen av mandattidens längd begränsar inte möjligheten att återvälja gamla fullmäktigeledamöter.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan i stadgarna föreskrivas om andelslagsmedlemmarnas rättigheter vid fullmäktigesammanträdena. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. En uttrycklig bestämmelse om sådana stadgeföreskrifter föreslås med beaktande av sakens stora betydelse och för att förtydliga fullmäktiges ställning. I stadgarna kan föreskrivas t.ex. om medlemmarnas närvarorätt och rätt att yttra sig vid fullmäktigesammanträdena, om rätten att få ärenden upptagna till behandling vid fullmäktigesammanträden, om rätten att kräva extra fullmäktigesammanträde samt om rätten att kräva val av extra revisorer och extra revision. Enligt förslaget får i stadgarna emellertid inte föreskrivas om medlemmarnas rösträtt vid fullmäktigesammanträdena. Syftet med begränsningen är att förtydliga ansvarsförhållandena i andelslag med fullmäktige.

28 §. *Val.* I denna paragraf föreskrivs om val av fullmäktigeledamöter. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall fullmäktige alltid väljas med iakttagande av proportionellt valsätt. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 11 § 2 mom. Den som väljs in i fullmäktige behöver inte vara medlem i andelslaget, om inte annat föreskrivs i stadgarna.

I stadgarna kan liksom enligt den gällande lagen föreskrivas också om verkställighets- och granskningsorgan, om kandidatnominering och om andra omständigheter i samband med förrättande av val. I praktiken föreskrivs om val av fullmäktige ofta i en separat valordning som utgör en del av stadgarna.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan i stadgarna föreskrivas om den indelning i valkretsar som skall iakttas vid fullmäktigeval. I stadgarna skall också fastställas valkretsarna samt de grunder enligt vilka medlemmarna fördelas på olika valkretsar. Förslaget skiljer sig från gällande 11 § 2 mom. i det avseendet att i stadgarna kan föreskrivas om val av fullmäktigeledamöter också från valkretsar som bestäms enligt olika medlemsgrupper. Den gällande lagen har tolkats så att fullmäktigeledamöterna kan väljas endast från områdesvis bestämda valkretsar. Ändringen underlättar bildandet av valkretsar på så sätt att sammansättningen av fullmäktige bättre motsvarar medlemskårens sammansättning. Enligt förslaget kan t.ex. i ett producentandelslags stadgar föreskrivas att olika producentgrupper har rätt att välja vissa kvoter av fullmäktigeledamöterna. Valkretsindelningen skall göras med beaktande av andelslagets syfte och jämlikhetsprincipen. Valkretsindelningen överensstämmer i allmänhet med andelslagets syfte och verksamhetsområde om den är uppgjord med beaktande av de grunder som gäller för medlemsförmånerna samt utdelningen av andelslagets medel.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan i stadgarna föreskrivas också hur fullmäktigeledamöterna skall fördelas på valkretsarna. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 11 § 2 mom. I praktiken kommer den i 2 mom. föreslagna friare valkretsdefinitionen att påverka tillämpningen av detta moment. Den friare definitionen inverkar t.ex. på fastställandet av andelen ledamöter som väljs från varje valkrets. Det är i allmänhet inte skäl att bestämma några fasta kvoter, av den orsaken att antalet medlemmar och andelar samt utnyttjandet av medlemstjänsterna kan variera under den tid som andelslaget är

verksam.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. kan beslut om val av fullmäktigeledamöter fattas av elektorerna som medlemmarna utsett, om fullmäktige skall väljas valkretsvis och det i stadgarna föreskrivs om elektorsförfarande. Förslaget motsvarar gällande 11 § 3 mom.

Också elektorerna skall utses genom proportionella val, för att tillgodose kravet på proportionella val av fullmäktige. Enligt förslaget tillämpas således på elektorsvalet samma bestämmelser om proportionellt valsätt som när det gäller val av fullmäktige.

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. kan fullmäktigeledamöter och elektorerna väljas genom poströstning eller genom utnyttjande av tekniska hjälpmedel som avses i 9 § 2 mom., om så föreskrivs i stadgarna. Förslaget skiljer sig från gällande 11 § 4 mom. på så sätt att distansdeltagande i valet kan ordnas dels genom poströstning, dels på något annat tillförlitligt sätt. Tekniska hjälpmedel som kan användas är t.ex. telefax, e-post och annan datakommunikation, som gör det möjligt att kontrollera de röstandes identitet och röstningsresultatet. Förslaget skiljer sig från den gällande lagen också i det avseendet att distansdeltagande kan vara ett alternativt sätt att delta i andelsstämmans beslutsfattande. Den gällande lagen har tolkats så att poströstning är det enda sättet att fatta beslut då sådan används.

På motsvarande sätt som enligt den gällande lagen skall i stadgarna tas in bestämmelser som tryggar medlemmarnas rösträtt och rätt att nominera kandidater. Om distansdeltagande är ett alternativt sätt att delta i andelsstämman är det skäl att i stadgarna beakta arrangemangets särdrag.

29 §. *Nytt val under mandattiden.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om avbrytande av fullmäktiges mandattid samt om val av nytt fullmäktige under mandattiden. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har de andelslagsmedlemmar rätt att yrka på val av nya fullmäktigeledamöter under pågående mandattid, som företräder minst hälften eller en i stadgarna angiven mindre del av medlemmarnas sammanräknade röstetal. I den gällande lagens finns ingen motsvarande

bestämmelse. Syftet med ändringen är att säkerställa att sammansättningen av fullmäktige och dess ledamöters röstningsbeteende motsvarar de åsikter som råder bland andelslagets medlemmar.

Enligt förslaget kan fullmäktiges mandattid som längst vara ca sex år och på fullmäktige kan överföras t.o.m. alla de ärenden som annars ankommer på andelsstämman. Under fullmäktiges mandattid kan det ske stora förändringar i andelslagets medlemskår och i de åsikter som är företrädade inom den. Andelslagets medlemmar måste sålunda ha möjlighet att kräva nytt fullmäktigeval under mandattiden. Å andra sidan föreslås att rätten till nyval regleras så att andelslaget inte i onödan behöver ordna nyval.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall nyval förrättas inom fyra månader från det att yrkandet framställdes. I momentet föreslås dessutom en bestämmelse om när mandattiden upphör och de nya ledamöternas mandattid börjar löpa. Syftet med förslaget är att hindra obefogat dröjsmål med valförrättningen.

30 §. *Försummelse att välja fullmäktige.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om att andelslagets medlemmar och fullmäktigeledamöterna, förvaltningsrådet och styrelsen samt dess ledamöter och verkställande direktören har rätt att hos länsstyrelsen ansöka om ett förordnande att förrätta fullmäktigeval i det fall att andelslaget försummar att ordna val i enlighet med denna lag och stadgarna. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med ändringen är att förtydliga och förenhetliga bestämmelserna om fullmäktige med dem som gäller försummelse att hålla andelsstämma.

31 §. *Fullmäktigesammanträdet.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om fullmäktiges sammanträden. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. gäller i fråga om fullmäktigesammanträdena i tillämpliga delar bestämmelserna om andelsstämma. Förslaget motsvarar gällande 67 § 1 mom. samt andelslagspraxis.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. får en fjärdedel av fullmäktigeledamöterna yrka att ett extra fullmäktigesammanträde skall hållas. Enligt stadgarna kan också en mindre

andel av fullmäktigeledamöterna ges samma rätt. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 67 § 2 mom. I stadgarna kan också bestämmas att andelslagets medlemmar har rätt att yrka att ett extra fullmäktigesammanträde skall hållas.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. får fullmäktige inte besluta om en fråga som avses i 12 § förrän en månad har förflutit från det att andelslagsmedlemmarna har underrättats om beslutsförslagets huvudsakliga innehåll. Avsikten är att fullmäktigeledamöterna skall ges tillräcklig med tid att klarlägga vilken ståndpunkt de andelslagsmedlemmar som de företräder har i ärendet och att andelslagsmedlemmarna på motsvarande sätt skall kunna påverka sina företrädares ställningstaganden. I den gällande lagen föreskrivs om motsvarande upplysningsskyldighet när det gäller stadgeändringar och fusionsbeslut som påverkar vissa medlemmars ställning (56, 163 e och 165 §). Syftet med ändringen är att förenhetliga fullmäktiges beslutsfattande i ärenden som på ett avgörande sätt påverkar andelslagsmedlemmarnas ställning. Enligt den gällande lagen gäller en särskild upplysningsskyldighet t.ex. fusionsbeslut men inte beslut om ombildning av ett andelslag till ett aktiebolag. Utvidgningen av upplysningsskyldigheten motiveras mera detaljerat i samband med 12 §.

Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 56 § 1 mom. att andelslagsmedlemmarna skall underrättas också om tidpunkten för det fullmäktigesammanträde som skall fatta beslut i ärendet. Det är nödvändigt att underrätta medlemmarna om sammanträdestidpunkten för att de skall kunna veta när de senast via sina företrädare kan påverka fullmäktiges beslutsfattande.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen också på så sätt att andelslagsmedlemmarna skall få de underrättelser som avses här på samma sätt som de får kallelse till andelsstämman. I praktiken har det kunnat bestämmas i andelslagets stadgar att sakinnehållet i ett förslag skall meddelas medlemmarna på något sätt som avviker från en stämmokallelse, t.ex. på så sätt att förslaget hålls tillgängligt för andelslagsmedlemmarna på andelslagets

kontor. I allmänhet får medlemmarna inte de för dem avsedda uppgifterna om ärenden som skall beslutas av fullmäktige. Från andelslagsmedlemmarnas synpunkt är det viktigt att andelslagets meddelanden i alla andelslagets angelägenheter tillställs dem under så likartade former som möjligt.

32 §. *Klander av beslut och skadeståndsansvar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om klander av beslut samt om fullmäktigeledamöternas skadeståndsansvar. I den gällande lagen finns inga motsvarande uttryckliga bestämmelser. Avsikten med den föreslagna ändringen är att förtydliga fullmäktiges och andelslagsmedlemmarnas ställning. Enligt den gällande lagen är det t.ex. oklart om bestämmelserna om andelslagsmedlemmarnas ansvar kan tillämpas på en fullmäktigeledamot som inte är medlem i andelslaget.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall på klander av fullmäktiges beslut tillämpas samma bestämmelser som när det gäller klander av andelsstämmans beslut (26 §). Rätt att klandra beslut har andelslagets medlemmar och ledning. Naturligtvis har också fullmäktigeledamöterna klanderrätt.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall på fullmäktigeledamöternas skadeståndsansvar tillämpas det som i denna lag bestäms om andelslagsmedlemmarnas skadeståndsansvar. Valet av fullmäktige utesluter inte i sig andelslagsmedlemmarnas ersättningsansvar. Också

andelslagsmedlemmarna kan således bli skadeståndsskyldiga t.ex. om de uppsåtligt har medverkat till ett sådant mot lagen om andelslag stridande fullmäktigebeslut som åsamkar andra medlemmar eller borgenärerna skada.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. har en kvalificerad minoritet av andelslagets medlemmar och fullmäktigeledamöterna rätt att för andelslagets räkning väcka sådan talan om avses i 20 kap. 5 §, om fullmäktigesammanträdet har beviljat ansvarsfrihet eller annars beslutat att något skadeståndsanspråk inte skall framföras. En kvalificerad minoritet av andelslagsmedlemmarna kan väcka talan också i det fall att en kvalificerad minoritet

av fullmäktigeledamöterna inte har motsatt sig ett fullmäktigebeslut om fattats med enkel majoritet. En kvalificerad minoritet av fullmäktigeledamöterna har motsvarande rätt med stöd av hänvisningen i 31 § 1 mom.

Enligt förslaget har en kvalificerad minoritet av andelslagsmedlemmarna också rätt att yrka att i andelslaget skall förrättas sådan särskild granskning som avses i 7 kap. 7 §. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om särskild granskning. Sådan granskning behövs ofta för att klarlägga ansvarsgrunderna och skadebeloppet. Förslaget rörande särskild granskning motsvarar det som ovan anförts om skadestånd som krävs för andelslagets räkning. En kvalificerad minoritet av fullmäktige har med stöd av hänvisningen i 31 § 1 mom. samma rätt.

5 kap. Andelslagets ledning

I detta kapitel föreslås bestämmelser om andelslagets styrelse, verkställande direktör och förvaltningsråd samt om representation av andelslaget. Bestämmelserna om styrelsen och förvaltningsrådet motsvarar i huvudsak gällande 9 kap.

Syftet med förslaget är att reglera andelslagsledningens ställning på samma sätt som ledningens ställning är reglerad i ABL. Ändringen föreslås med motiveringen att styrelsens och verkställande direktörens ställning är överensstämmande i de båda sammanslutningsformerna.

I förslaget beaktas vidare småandelslagens behov på så sätt att i lagen föreslås presumtionsbestämmelser om

styrelseledamöternas antal och mandattid, vilket i någon mån minskar behovet av motsvarande stadgebestämmelser.

Presumtionsbestämmelserna påverkar inte existerande andelslags praxis, eftersom det i dessas stadgar finns bestämmelser om styrelseledamöternas antal och mandattid.

De bestämmelser som gäller verkställande direktören ersätter det som i gällande 80 § bestäms om handhavande av förvaltningen. I praktiken har andelslagen endast personer som handhar förvaltningen och vilkas stadgeenliga uppgifter motsvarar dem som ankommer på ett aktiebolags verkställande

direktör. Avsikten är att förtydliga verkställande direktörens rättsliga ställning i andelslaget.

Också bestämmelserna om förvaltningsrådet föreslås bli ändrade i huvudsak med ABL som förebild. Förslaget skiljer sig emellertid från ABL på så sätt att förvaltningsrådets behörighet i ett andelslag fortfarande kan vara mera omfattande än i ett aktiebolag. I andelslagspraxis förekommer det allmänt att förvaltningsrådets behörighet omfattar också sådana i regel på styrelsen ankommande ärenden som inte kan överföras på ett aktiebolags förvaltningsråd för avgörande. Veterligen har andelslagets mera omfattande behörighet inte orsakat några problem.

I ett andelslag har förvaltningsrådet en roll som något avviker från ett aktiebolags förvaltningsråd. Detta beror på att dessa sammanslutningsformer har olika syften. Utgångspunkten för andelslagen är den att också ett stort andelslags medlemmar skall delta i andelslagets verksamhet t.ex. som kunder eller affärskompanjoner. Sådana andelslag kan ha ett särskilt behov att tillsätta ett förvaltningsråd som styr och övervakar de tjänster som erbjuds medlemmarna samt villkoren för utbudet, t.ex. prissättningen.

För förvaltningsrådets vidkommande föreslås inte presumtionsbestämmelser om medlemmarnas antal och mandattid, eftersom små andelslag i praktiken inte har förvaltningsråd och praxis varierar.

Bestämmelserna om andelslagets representation föreslås bli preciserade med ABL som förebild. De föreslagna bestämmelserna om företrädande av andelslag uppfyller också kraven i Europeiska gemenskapernas första bolagsrättsliga direktiv (68/151/EEG). Förslaget skiljer på så sätt från ABL att det i andelslagets stadgar fortfarande kan föreskrivas om förvaltningsrådets rätt att besluta om firmateckningsrätt. En bestämmelse om det sist nämnda förslaget finns i gällande 75 § 2 mom. Orsaken till att förslaget skiljer sig från ABL är att andelslagets förvaltningsråd har en mera omfattande behörighet.

I detta kapitel föreslås också bestämmelser om andra organ som avses i gällande 10 §. I andelslagspraxis förekommer sådana organ

som t.ex. butiksråd, som följer utvecklingen på en andelsaffärs verksamhetsort. På organ av detta slag kan inte överföras uppgifter som enligt denna lag kommer på förvaltningsrådet, styrelsen, verkställande direktören eller revisorerna. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig begränsning. Syftet med ändringen är att förtydliga andelslagets lagstadgade organs behörighet och ansvar samt att förenhetliga bestämmelserna med motsvarande bestämmelser i ABL.

Styrelsen och verkställande direktören

1 §. *Val av styrelseledamöter och suppleanter.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om styrelsen och val av dess ledamöter. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall varje andelslag ha en styrelse. Styrelsen är det enda obligatoriska organet som ansvarar för andelslagets ledning. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 68 § 1 mom. och för aktiebolag i ABL 8 kap. 1 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om antalet styrelseledamöter. Med avvikelse från gällande 5 och 68 § föreslås i momentet en presumtionsbestämmelse enligt vilken till styrelsen hör minst en och högst sju ordinarie ledamöter, om inte något annat bestäms i stadgarna. I stadgarna kan föreskrivas på motsvarande sätt om antalet styrelseledamöter som i gällande 5 och 68 §. Då stadgebestämmelserna avfattas är det skäl att beakta att styrelsen enligt förslaget alltid skall ha minst en ordinarie medlem och dessutom minst en suppleant, om färre än tre ordinarie medlemmar väljs.

I gällande 68 § föreskrivs inte uttryckligen om antalet styrelseledamöter. Å andra sidan föreskrivs i gällande 72 § om skyldigheten att komplettera styrelsen om den har färre än tre ledamöter. Ett uttryckligt omnämnande om att styrelsen är lagenlig med endast en ledamot är ägnat att förtydliga rättsläget.

Förslaget skiljer sig från gällande 70 § på så sätt att till styrelsen alltid skall väljas minst en suppleant, om färre än tre ordinarie styrelseledamöter väljs. Denna ändring föreslås i syfte att trygga styrelsens verksamhetsförmåga. Andelslagen åsamkas

inga kännbara tilläggskostnader av att suppleanter väljs in i styrelsen.

För aktiebolag finns bestämmelser om antalet styrelseledamöter och suppleanter i ABL 8 kap. 1 § 1 mom. I ABL ingår ingen presumtionsbestämmelse om antalet styrelseledamöter men enligt justitieministeriets förordning om basbolagsordning för privata aktiebolag (295/2001) kan styrelsen ha 1—7 ledamöter.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. är det andelsstämman som väljer styrelseledamöterna, om det inte bestäms i stadgarna att styrelseledamöterna skall väljas av förvaltningsrådet. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 68 § 1 mom. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 1 § 2 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. kan i stadgarna också bestämmas att färre än hälften av styrelsemedlemmarna skall tillsättas på något annat sätt än av andelsstämman, förvaltningsrådet eller fullmäktige. Tillsättningen kan göras t.ex. av vissa delägare, finansiärer eller andra samarbetsparter. Förslaget skiljer sig från gällande 68 § 2 mom. på så sätt att i förslaget ingår en presumtionsbestämmelse för den händelse att den som är berättigad att utnämna en styrelsemedlem inte underrättar andelslaget om sitt val. Om andelslaget inte inom den fastställda tidsfristen underrättas om valet kan andelsstämman, förvaltningsrådet eller fullmäktige enligt förslaget välja en ställföreträdare för en sådan styrelsemedlem, så som föreskrivs i 3 mom.

Den föreslagna presumtionsbestämmelsen minskar kostnaderna för komplettering av styrelsen. Enligt ABL skall bolaget i här avsedda fall hos domstolen ansöka om förordnande av ställföreträdare för en styrelsemedlem, om inte något annat bestäms i bolagsordningen. Den föreslagna presumtions bestämmelsen motsvarar veterligen aktiebolagens bolagsordningspraxis. Det är ofta lättast att visa att tidsfristen löpt ut genom att andelslaget meddelar den som har rätt att utnämna att en sådan styrelsemedlems befattning har upphört.

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. skall den som väljs till ledamot och suppleant

i styrelsen ge sitt daterade och undertecknade samtycke till uppdraget. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Kravet på skriftligt samtycke gör det möjligt att senare utreda om den som har valts till styrelseledamot faktiskt har givit sitt samtycke. Det skriftliga samtycket kan utverkas före eller efter valet, likväl innan meddelandet om valet tillställs registermyndigheten.

Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 1 § 2 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 6 mom. skall det som i denna lag bestäms om styrelseledamöterna på motsvarande sätt tillämpas på suppleanterna. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 70 § och för aktiebolag i ABL 8 kap. 1 § 4 mom.

2 §. *Styrelseledamöternas mandattid.* I denna paragraf bestäms om styrelseledamöternas mandattid. Med avvikelse från gällande 5 § föreslås en presumtionsbestämmelse om att styrelseledamöternas mandattid fortsätter tills vidare. I stadgarna kan fortfarande föreskrivas också om en mandattid av en viss längd.

I den gällande lagen finns ingen uttrycklig bestämmelse om mandattidens längd. I praktiken har lagen tolkats så att i stadgarna kan föreskrivas endast om en mandattid av en viss längd. En bestämmelse om att mandattiden fortsätter tills vidare lämpar sig ofta för t.ex. ett andelslag med ett litet antal medlemmar som aktivt deltar i ledningen av andelslaget.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås i lagen en presumtionsbestämmelse också om mandattidens upphörande. Enligt förslaget upphör mandattiden när den andelsstämman som beslutar om val av en ny ledamot avslutas, om inte något annat bestäms i stadgarna eller något annat beslutas i samband med val av en ny ledamot.

Förslaget skiljer sig från de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna i ABL 2 kap. 3 § och 8 kap. 1 §, enligt vilka det alltid skall bestämmas i bolagsordningen om mandattiden för ett aktiebolags styrelse. Den föreslagna presumtionsbestämmelsen om att mandattiden fortsätter tills vidare motsvaras av vad som föreskrivs i justitieministeriets förordning om basbolagsordning för privata

aktiebolag.

3 §. *En styrelseledamots avgång och avskedande.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om en styrelseledamots avgång och skiljande från uppdraget. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har en styrelseledamot rätt att lämna uppdraget under mandattiden. Dessutom föreslås en uttrycklig bestämmelse om hur andelslaget skall underrättas om avgång i förtid. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om avgångsrätten. I den juridiska litteraturen om den gällande lagen om andelslag anses det att en styrelseledamot har rätt att avgå endast om han kan åberopa sådana skäl som skulle berättiga ett ombud att lämna sitt uppdrag (18 kap. handelsbalken). Som ett sådant skäl nämns att styrelsens verksamhet avsevärt försvåras t.ex. på grund av förvaltningsrådets eller de övriga styrelseledamöternas agerande och att den avgående ledamoten inte skäligen kunde beakta denna omständighet då han tog emot uppdraget.

Enligt förslaget har en styrelseledamot rätt att avgå från uppdraget enligt egen prövning. Avsikten med den uttryckliga bestämmelsen om avgångsrätten är att förtydliga rättsläget och förenhetliga bestämmelserna med dem som gäller aktiebolags styrelsemedlemmar. En styrelseledamots ställning är också i praktiken densamma i båda sammanslutningsformerna. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 2 § 1 mom.

Enligt förslaget kan andelsstämman eller något annat organ om har valt en styrelseledamot i princip när som helst avskeda denne. Styrelseledamöterna skall åtnjuta det väljande organets förtroende. Till denna del motsvarar förslaget gällande 71 §. Med avvikelse från den gällande lagen föreskrivs i förslaget inte om en avskedad styrelseledamots rätt till arvode för återstoden av mandattiden. Orsaken till att ingen uttrycklig bestämmelse föreslås om ersättning för lön eller arvode som ledamoten gått miste om eller annan skada som ledamoten lidit till följd av avskedandet är att styrelseledamöternas kontrakt kan vara synnerligen varierande vad gäller arvodesgrunden och arvodesbeloppet. Följderna av såväl avgång som avskedande,

särskilt ersättningsansvaret, regleras således enligt de allmänna civilrättsliga bestämmelserna. Motsvarande lösning tillämpas också i ABL (RP 27/1977, s. 50). I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om komplettering av styrelsen under mandattiden i det fall att en styrelseplats blir ledig eller en styrelseledamot förlorar sin behörighet för uppgiften. Förslaget skiljer sig på så sätt från den gällande lagen att kompletteringen av styrelsen kan uppskjutas till följande andelsstämma som väljer styrelseledamöter också i det fall att styrelsen kan fungera med färre än tre ledamöter. Ändringsförslaget har samband med vad som i föreslagna 1 § föreskrivs om minimiantalet styrelseledamöter. Motsvarande

bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 2 § 2 mom.

Den föreslagna paragrafens 3 mom. gäller en avgående styrelseledamots skyldighet att sammankalla andelsstämman för val av ny styrelse i det fall att den avgående ledamoten har skäl att anta att andelslaget inte längre har några andra styrelseledamöter. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Ändringen föreslås för att trygga andelslaget medlemmars och borgenärers ställning. T.ex. en intern konflikt i andelslaget kan leda till att hela styrelsen avgår. Den kan avgå antingen kollektivt eller så att ledamöterna avgår en och en men i sort sett samtidigt. Enligt förslaget skall styrelseledamöterna i en sådan situation dra försorg om att det finns tillräckliga förutsättningar att fortsätta andelslagets verksamhet. Om andelslaget inte har någon fungerande styrelse kan en domstol förordna att andelslaget skall träda i likvidation eller avregistreras (19 kap. 3 §). Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 2 § 3 mom.

4 §. *Val av verkställande direktör och ställföreträdare för direktören.* I denna paragraf föreskrivs om verkställande direktören. De föreslagna bestämmelserna ersätter vad som i gällande 80 § föreskrivs om handhavandet av förvaltningen. Verkställande direktör är ett känt begrepp i andelslags- och registerpraxis. Syftet med förslaget är att förtydliga regleringen samt att

förenhetliga den med de bestämmelser som gäller för aktiebolag (ABL 8 kap. 3 §).

Det föreslagna 1 mom. skiljer sig såtillvida från den gällande lagen att styrelsen direkt med stöd av lag har rätt att utse en verkställande direktör som under styrelsens inseende svarar för den dagliga ledningen av andelslaget. Enligt gällande 80 § har styrelsen sådan rätt endast om så föreskrivs i stadgarna. Den föreslagna bestämmelsen är mera flexibel och motsvarar aktiebolagspraxis, som veterligen inte har försvårat organiseringen av bolagens verksamhet.

Förslaget avviker från den gällande lagen också såtillvida att det i stadgarna kan föreskrivas att på verkställande direktören kan överföras endast den dagliga ledningen av andelslaget. Enligt den gällande lagen kan i stadgarna föreskrivas om styrelsens rätt att delegera en viss del av till en styrelseledamot eller någon annan person. Enligt lagens förarbeten kan en sådan delegering göras t.ex. på det sättet att det i ett stort andelslags stadgar föreskrivs om fördelningen av förvaltningsuppgifterna mellan olika verksamhetsområden. Enligt förarbetena avses i bestämmelsen att beslutanderätt som enligt lagen ankommer på styrelsen skall tilldelas en viss person. Oberoende av delegeringen skall styrelsen också enligt den gällande lagen övervaka de personers verksamhet som sköter sådana andelslags verksamhet (KB 1952:14, s. 72—73). I praktiken har de enligt lagen på styrelsen ankommande uppgifterna veterligen delegerats endast vad gäller den dagliga ledningen. Längregående delegering av förvaltningsuppgifter som är tillåten enligt den gällande lagen är okänd också i registerpraxis och det finns inte heller några bestämmelser om hur delningen skall antecknas i handelsregistret.

Det är i och för sig tillåtet att delegera styrelsens uppgifter och särskilt i större andelslag är det i regel också förenligt med god affärsledningssed. Sådan i den gällande lagen tillåten delegering som är mera omfattande än den på stadgarna baserade dagliga ledningen kan emellertid bli ett problem, i synnerhet med tanke på styrelseledamöternas gemensamma lednings-

och övervakningsuppgift. En effektiv styrning och övervakning av verksamheten förutsätter nämligen att styrelsen utan dröjsmål kan vidta de åtgärder som situationen kräver, t.ex. genomföra en omorganisering av styrelseledamöternas uppgifter.

En sådan stadgeenlig uppgiftsfördelning som den gällande lagen tillåter kan också suddas ut gränserna för styrelseledamöternas ansvar. En i stadgarna bestämd uppgiftsfördelning kan vara problematisk t.ex. från borgenärernas och övriga utomståendes synpunkt i sådana fall då uppgiftsfördelningen inbegriper produktion av information om andelslagets ekonomiska ställning, t.ex. dess bokföring, eller medelsförvaltning.

I syfte att förtydliga bestämmelserna om uppgiftsfördelningen mellan de personer som hör till andelslagets ledning föreslås att i stadgarna kan föreskrivas att på styrelsen ankommande ärenden får delegeras endast under förutsättning att andelslaget har en verkställande direktör som svarar för den dagliga ledningen.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. utses verkställande direktören av styrelsen eller, om så bestäms i stadgarna, av förvaltningsrådet eller andelsstämman. Enligt förslaget skall verkställande direktören och dennes eventuella ställföreträdare ge sitt daterade och undertecknade samtycke till uppdraget.

Förslaget skiljer sig från de i gällande 80 § 1 mom. och 85 § 2 mom. ingående bestämmelserna om handhavandet av förvaltningen på så sätt att verkställande direktören och dennes ställföreträdare skall ge sitt skriftliga samtycke till uppdraget, på motsvarande sätt som styrelseledamöterna.

Förslaget skiljer i det avseendet från vad som i ABL 8 kap. 3 § 2 mom. bestäms om val av verkställande direktör för ett aktiebolag, att utnämningssrätten enligt stadgarna kan överföras också på andelsstämman eller på fullmäktige som beslutar om de ärenden som ankommer på andelsstämman. Förslaget baserar sig till denna del på den gällande lagen om andelslag. Överföringen av utnämningssrätten på andelsstämman har veterligen i praktiken inte försvårat

behörighets- och ansvarsfördelningen mellan andelslagens styrelse och verkställande direktör. När den gällande ABL stiftades antogs det att behörighets- och ansvarsfördelningen kunde medföra problem, vilket ledde till att motsvarande överföring av utnämningsrätten inte tilläts i aktiebolag (LaUB 4/1978, s. 5).

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om verkställande direktörens ställföreträdare. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser om ställföreträdare för den person som enligt gällande 80 § handhar förvaltningen. I andelslagspraxis förekommer det emellertid allmänt att för den person som fungerar som verkställande direktör väljs också en ställföreträdare som sköter direktörens uppgifter när denne har förhinder. Avsikten med den föreslagna ändringen är att förtydliga rättsläget. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 3 § 3 mom. Enligt förslaget kan i ett andelslag väljas endast en ställföreträdare för verkställande direktören. Från associationsrättslig synpunkt är det endast relevant vem som fungerar som verkställande direktörens ställföreträdare samt på vem bestämmelserna om verkställande direktören skall tillämpas när denne har förhinder. Verkställande direktörens ställföreträdare antecknas i handelsregistret. Ett andelslag kan enligt nuvarande praxis ha flera vice verkställande direktörer, av vilka en kan utses till den som i handelsregistret antecknas som verkställande direktörens ställföreträdare.

5 §. *Behörighetsvillkor för styrelseledamöterna och verkställande direktören.* I denna paragraf föreskrivs om behörighetsvillkor för styrelseledamöterna och verkställande direktören. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 69 § och 80 § 1 mom.

6 §. *Styrelsens och verkställande direktörens allmänna uppgifter.* I denna paragraf finns allmänna bestämmelser om styrelsens och verkställande direktörens uppgifter i andelslaget. I gällande 78 och 80 § finns motsvarande bestämmelser om styrelsen samt om handhavandet av förvaltningen. Med avvikelse från gällande 83 § föreslås att

för fastighetsöverlåtelse och inteckning av skuld i regel inte krävs tillstånd av andelsstämman eller fullmäktige. Ändringen innebär att styrelsen i allmänhet har behörighet att besluta också om överlåtelse av en fastighet och om sökande av skuldinteckning i enlighet med de allmänna principerna om behörighetsfördelning. I praktiken förekommer det relativt allmänt att i stadgarna intas föreskrifter som avviker från huvudregeln i det gällande lagen. Motsvarande begränsning av styrelsens behörighet slopades för aktiebolagens vidkommande år 1980, utan att detta ledde till några problem. I ett andelslags stadgar kan fortfarande föreskrivas om behörighetsbegränsningar av det nämnda slaget, men andelslaget kan enligt förslaget återropa en sådan begränsning endast om en utomstående kände till eller borde ha känt till överskridningen av behörigheten (17 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom.).

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall styrelsen främja andelslagets intressen omsorgsfullt och sköta dess ärenden i enlighet med lag och stadgarna. Detsamma gäller verkställande direktören. Med avvikelse från gällande 78 § föreslås att i denna lag inte i detalj föreskrivs om ledningens skyldighet att tillämpa också annan lagstiftning utöver de bestämmelser som skall tillämpas med stöd av lagen om andelslag och hänvisningsbestämmelserna i den. I andelslagens verksamhet skall givetvis iaktas också annan lagstiftning vari det vid behov föreskrivs också om följderna av verksamhet och försummelser som strider mot de nämnda bestämmelserna, t.ex. om ledningens skadestånds- och straffansvar.

Med avvikelse från den gällande lagen ingår i förslaget inget uttryckligt omnämnande om att andelsstämman kan utfärda anvisningar om hur andelslaget skall ledas. Enligt förslaget kan andelsstämman fortsättningsvis för andelslagets ledning utfärda interna anvisningar, på samma sätt som aktiebolagets bolagsstämma. Syftet med ändringen är att förtydliga ledningens behörighet i förhållande till utomstående, så att utomstående i regel inte har någon skyldighet att ta reda på andelslagets interna anvisningar.

Liksom den gällande lagen skiljer sig förslaget från ABL 8 kap. 6 § 1 mom. på så sätt att i förslaget uttryckligen fastställs att ledningen är skyldig att iaktta omsorgsfullhet och lojalitet. Å andra sidan framgår det av förarbetena till lagen om aktiebolag att också ett aktiebolags styrelse och verkställande direktör i enlighet med god affärssed på allt sätt förutsätts främja bolagets bästa (RP 27/1977, s. 52). Det är skäl att i lagen om andelslag hålla kvar det uttryckliga omnämnandet om skyldigheten att iaktta lojalitet och omsorgsfullhet, eftersom det för aktiebolagens vidkommande har ansetts vara oklart om en enskild aktieägare kan yrka på ersättning för en skada som orsakats av att de nämnda allmänna principerna har åsidosatts. Den gällande bestämmelsen, som motsvarar den föreslagna, har i praktiken inte ansetts vara problematisk.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om de uppgifter som ansluter sig till andelslagets lagstadgade förvaltning samt om behörighetsfördelningen mellan styrelsen och en eventuell verkställande direktör. Om andelslaget inte har någon verkställande direktör svarar styrelsen också för de uppgifter som nämns i momentet.

Förslaget skiljer sig från gällande 78 § på så sätt att det uttryckligen anges ankomma på styrelsen att ordna andelslagets förvaltning och verksamhet på ändamålsenligt sätt. Innehållsmässigt motsvarar förslaget emellertid gällande rätt och andelslagspraxis. Syftet med ändringen är att förtydliga regleringen av styrelsens lagstadgade uppgifter och ansvar.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås uttryckliga bestämmelser om behörighetsfördelningen mellan styrelsen och verkställande direktören samt om verkställande direktörens rätt att i undantagsfall besluta om ärenden som i regel ankommer på styrelsen. Syftet med också detta förslag är att förtydliga behörigheten och ansvarsfördelningen. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 6 § 1 mom.

Både ett andelslags och ett aktiebolags styrelse har skyldighet att i enlighet med god affärssed övervaka verkställande direktören och den förvaltning som hör till hans

behörighet. Övervakningsansvaret är baserat på den allmänna bestämmelsen om ordnandet av förvaltningen och verksamheten samt på den allmänna skyldigheten att iaktta omsorgsfullhet och lojalitet. I praktiken har övervakningsansvaret ansetts vara i någon mån oklart, eftersom det i sammanslutningslagarna inte finns några uttryckliga bestämmelser om övervakningsuppgiften. I detta skede föreslås i lagen om andelslag ingen uttrycklig bestämmelse om övervakningsansvaret. Behovet av uttryckliga bestämmelser om övervakningsansvaret bedöms vid behov senare, särskilt för vardera sammanslutningsformen. Det är ändamålsenligt att eventuella ändringar görs samtidigt i lagstiftningen om andelslag respektive aktiebolag.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om ledningens lagstadgade uppgifter när det gäller bokföringen och medelsförvaltningen samt om fördelningen av dessa uppgifter mellan styrelsen och verkställande direktören. I gällande 79 § finns inga bestämmelser om fördelningen av ledningens uppgifter i detta avseende. Förslaget motsvarar emellertid andelslagspraxis samt vad som i ABL 8 kap. 6 § 2 mom. föreskrivs om aktiebolag. Ändringen föreslås för att förtydliga fördelningen av behörighet och ansvar mellan styrelsen och verkställande direktören.

7 §. *Koncernförhållande.* I denna föreskrivs om moderanslaget skyldighet att underrätta dottersammanslutningens styrelse eller motsvarande organ om ett koncernförhållande. Det sistnämnda organet skall ge modersammanslutningens styrelse de uppgifter som behövs för bedömningen av koncernens ställning och beräkningen av resultatet av dess verksamhet. I den gällande lagen om andelslag finns inga motsvarande bestämmelser. Den föreslagna bestämmelsen behövs med tanke på uppgörandet av dottersammanslutningens bokslut och moderandelslagets koncernbokslut. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 7 §. I 6 kap. 14 § bokföringslagen finns bestämmelser om intresseföretags informationsskyldighet.

8 §. *Styrelsens ordförande och sammanträde.* I denna paragraf föreskrivs om styrelsens ordförande och sammanträde. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om skyldigheten att välja ordförande i det fall att styrelsen består av flera ledamöter. Med avvikelse från gällande 73 § 1 mom. föreslås också en bestämmelse om det beslut som gäller val.

I enlighet med den praxis som i allmänhet iakttas i andelslag föreslås att styrelsen själv skall välja sin ordförande, om inte något annat bestäms i stadgarna eller har beslutats när styrelsen valdes. I enlighet med praxis då rösterna faller lika föreslås att också ordföranden i så fall skall väljas genom lottning. Syftet med ändringen är att förtydliga det förfarande som skall iakttas vid val av styrelseordförande samt att förenhetliga bestämmelserna med dem som gäller aktiebolag (ABL 8 kap. 8 § 1 mom.).

I den föreslagna paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om sammankallande av styrelsen och om verkställande direktörens rätt att vara närvarande vid styrelsesammanträdet. Liksom enligt gällande 73 § 2 mom. skall ordföranden se till att styrelsen sammanträder vid behov.

Enligt förslaget har verkställande direktören rätt att vara närvarande och yttra sig vid styrelsens sammanträden, om inte styrelsen i ett visst fall bestämmer något annat. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om den i 80 § avsedda förvaltarens rätt att vara närvarande vid styrelsens sammanträden. I praktiken deltar verkställande direktören i allmänhet i beredningen och föredragningen av ärenden som skall avgöras av styrelsen. Verkställande direktören svarar också för att styrelsens beslut verkställs. Deltagandet i styrelsens sammanträden kan således vara nödvändigt för att verkställande direktören skall kunna sköta sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 8 § 2 mom. I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om styrelsens sammanträdesprotokoll. Med avvikelse från gällande 73 § 3 mom. föreslås en uttrycklig bestämmelse om styrelseledamöternas och verkställande direktörens rätt att få sin avvikande mening antecknad i protokollet.

Förslaget motsvarar andelslagspraxis. Orsaken till att en uttrycklig bestämmelse föreslås är att en anteckning om en ledamots avvikande mening kan ha betydelse för dennes ansvar. Förslaget avviker från den gällande lagen också i det avseendet att protokollet, om styrelsen har många ledamöter, skall undertecknas av minst en ledamot utöver ordföranden. Kraven på undertecknande av beslutsprotokoll har inte i sig någon betydelse för beslutens giltighet. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 8 § 3 mom.

9 §. *Styrelsesammanträdet beslut.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om styrelsesammanträdet beslutförhet och om de majoritetskrav som skall tillämpas på styrelsebeslut. Mot förslaget svarande bestämmelser ingår i gällande 74 § 1 mom. Om en styrelseledamot är jävig i ett ärende skall beslutförheten bestämmas utgående från hur många ojäviga ledamöter som är närvarande. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 9 §.

10 §. *Jäv vid beslutsfattandet.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om jäv för en styrelseledamot eller verkställande direktören vid beslutsfattandet. Förslaget motsvarar innehållsmässigt gällande 74 § 2 mom. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 10 §. Med avvikelse från ABL nämns i förslaget uttryckligen att jävsbestämmelserna skall tillämpas också då beslut fattas om gåvor. Den uttryckliga bestämmelsen om gåvor föreslås för tydlighetens skull, eftersom i lagen om andelslag inte föreslås några mot ABL 12 kap. 6 § svarande uttryckliga bestämmelser om gåvor av andelslagets tillgångar.

11 §. *Jämlikhetsprincipen och verkställighetsförbud.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om jämlikhetsprincipen i samband med styrelsens beslutsfattande och i samband med rättshandlingar som vidtas på andelslagets vägnar samt om förbudet mot otillbörlig fördel. Dessutom föreskrivs i paragrafen om förbud mot verkställande av beslut som strider mot lag eller stadgarna.

Samma krav tillämpas också på verkställande direktören och på andra sådana företrädare för andelslaget som avses i 15 §. Enligt

hänvisningsbestämmelsen skall bestämmelserna tillämpas också på förvaltningsrådet och dess ledamöter (13 § 4 mom.). Motsvarande bestämmelser finns i gällande 78 och 81 §. Ordalydelsen i föreslagna 1 mom. skiljer sig delvis från den gällande lagen. Motiveringarna till ändringen framgår i samband med 4 kap. 19 §. Med avvikelse från den gällande lagen gäller denna paragraf verkställande direktören också i det fall att denne inte enligt 14 § har firmateckningsrätt. Syftet med ändringen är att förtydliga lagen och förenhetliga sammanslutningslagstiftningen. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 14 §.

Förvaltningsråd och andra organ

12 §. *Val av förvaltningsråd.* I det föreslagna kapitlets 12 och 13 § finns bestämmelser om förvaltningsrådet. I 12 § föreslås bestämmelser om val av ledamöter till förvaltningsrådet, om dessas behörighet och mandattid samt om avgång och avskedande. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan det bestämmas i stadgarna att andelslaget skall ha ett förvaltningsråd. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 85 § 1 mom. Förslaget skiljer såtillvida från den för aktiebolag gällande bestämmelsen i 8 kap. 11 § att det enligt förslaget inte finns något hinder för att också andelslag med små andelskapital har förvaltningsråd. Skillnaden mellan de båda sammanlutningsformerna kommer enligt förslaget att kvarstå, eftersom den gällande regleringen inte har ansetts vara problematisk från andelslagens synpunkt.

De i den föreslagna paragrafens 2 mom. ingående bestämmelserna om antalet ledamöter i förvaltningsrådet, om styrelseledamöternas och verkställande direktörens ickevalbarhet samt om förvaltningsrådsledamöternas antal och mandattid motsvaras av bestämmelserna i gällande 85 § 1 och 3 mom. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 11 § 2 mom.

Förslaget skiljer sig såtillvida från den gällande lagen om aktiebolag att i stadgarna enligt förslaget, med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 4 mom. kan tas

in bestämmelser också om att förvaltningsrådsledamöternas mandattid fortsätter tills vidare. Med avvikelse från ABL föreslås att förvaltningsrådet skall bestå av minst tre ledamöter. Det sistnämnda förslaget motsvarar den gällande lagen och har inte föranlett några problem.

Enligt den huvudregel som framgår av den föreslagna paragrafens 3 mom. skall andelsstämman välja samtliga ledamöter i förvaltningsrådet.

Motsvarande bestämmelser finns i gällande 85 § 1 mom. När det gäller aktiebolag finns motsvarande bestämmelser i ABL 8 kap. 11 § 3 mom.

Enligt hänvisningsbestämmelserna i den föreslagna paragrafens 4 mom. skall när det gäller stadgebestämmelserna om tillsättande av förvaltningsrådets ledamöter och suppleanter, skriftligt samtycke till uppdraget, mandattiden och behörighetsvillkoren tillämpas motsvarande bestämmelser som när det gäller styrelseledamöterna. Förslaget avviker från den gällande lagen på så sätt att också förvaltningsrådets ledamöter och suppleanter skall ge sitt skriftliga samtycke till uppdraget. Motiveringen till denna ändring anförs i samband med 1 § 5 mom. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 11 § 3 mom.

13 §. *Förvaltningsrådets uppgifter och förvaltningsrådets sammanträde.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om förvaltningsrådets uppgifter och sammanträde. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om förvaltningsrådets allmänna skyldighet att övervaka styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av andelslaget. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 85 § 1 mom.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen i det avseendet att enligt förslaget skall förvaltningsrådet ge andelsstämman ett utlåtande om bokslutet. Förvaltningsrådet har också i övrigt rätt och skyldighet att informera andelsstämman om sådant som medlemmarna bör känna till.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås dessutom uttryckliga bestämmelser om styrelsens och verkställande direktörens skyldighet att ge förvaltningsrådet de upplysningar som det behöver för att sköta

sitt uppdrag samt om förvaltningsrådets rätt att ge anvisningar. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga bestämmelserna och förenhetliga dem med bestämmelserna om aktiebolag. Motsvarande bestämmelser om aktiebolag finns i ABL 8 kap. 11 a § 1 mom.

Med avvikelse från ABL kan förvaltningsrådet enligt förslaget inte ge utlåtande om revisionsberättelsen. Förvaltningsrådet ansvarar alltid för övervakning av andelslagets övriga ledning och det kan ha behörighet t.ex. med avseende på det beslutsfattande som gäller andelslagets affärsverksamhet. Med beaktande av förvaltningsrådets ställning är det inte tänkbart att det alltid skall ge utlåtande om revisionsberättelsen, som gäller lagligheten också i förvaltningsrådets verksamhet. Däremot är det förenligt med god affärssed att styrelsen och förvaltningsrådet ger andelsstämman en förklaring, i det fall att revisorerna i sin revisionsberättelse reserverar sig mot bokslutet, behandlingen av resultatet eller beviljandet av ansvarsfrihet eller om det i revisionsberättelsen ingår en sådan anmärkning mot en person i andelslagets ledning som avses i 19 § revisionslagen.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs vilka uppgifter som genom stadgarna kan överföras på förvaltningsrådet. Enligt 1 och 2 punkten kan i stadgarna bestämmas att förvaltningsrådet väljer styrelsen, verkställande direktören och de övriga i den högsta ledningen samt beslutar om deras arvoden och löneförmåner. I stadgarna kan också bestämmas att endast en del av dessa uppgifter, t.ex. val av de nämnda personerna, ankommer på förvaltningsrådet. Med avvikelse från gällande 85 § 2 mom. föreslås uttryckliga bestämmelser om att beslutanderätten när det gäller val av verkställande direktören och andra som hör till den högsta ledningen samt dessas anställningsvillkor skall överföras på förvaltningsrådet. För tydlighetens skull föreslås en uttrycklig bestämmelse om saken. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 11 a § 2 mom. Med avvikelse från ABL ankommer valet av andelslagets styrelse och fastställandet av

ledamöternas villkor inte på förvaltningsrådet direkt med stöd av lag. Det har inte framkommit något behov att till denna del ändra presumtionsbestämmelsen i den gällande lagen om andelslag. En sådan ändring skulle innebära tilläggskostnader för de existerande andelslag vilkas styrelse väljs av andelsstämman eller fullmäktige.

Enligt 3 och 4 punkten kan också andra uppgifter överföras på förvaltningsrådet. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 85 § 2 mom. Med avvikelse från den gällande lagen föreslås ett uttryckligt omnämnande om att på förvaltningsrådet kan överföras också uppgifter som enligt lagen ankommer på styrelsen. Till denna kategori hör beslut i ärenden som med beaktande av verksamhetens art och omfattning kan ha en vittgående betydelse (6 §), t.ex. beslut om verksamhetsplaner.

Förslaget skiljer sig från de bestämmelser som gäller aktiebolag såtillvida att enligt ABL 8 kap. 11 a § kan på förvaltningsrådet överföras endast de uppgifter som nämns i lagrummet. I andelslagspraxis har den mera omfattande behörigheten inte dock gett upphov till några större problem.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan på förvaltningsrådet dock inte överföras i 6 § avsedda uppgifter som gäller den dagliga förvaltningen, bokföringen eller medelsförvaltningen. Förslaget skiljer sig från gällande 85 § 3 mom. på så sätt att förbudet gäller också sådana till bokföringen och medelsförvaltningen hörande uppgifter som ankommer på styrelsen.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås dessutom att styrelsen inte har behörighet ärenden som har överförts på förvaltningsrådet, om inte något annat bestäms i stadgarna. Dessutom kan förvaltningsrådet i allmänhet besluta om delegering av ärendet till styrelsen, i enlighet med de allmänna delegeringsprinciperna. Styrelsen svarar alltid, i enlighet med de allmänna principer som framgår av 11 §, för verkställigheten av förvaltningsrådets beslut. Ändringar föreslås i syfte att förtydliga relationerna mellan andelslagsorganen samt i syfte att förenhetliga bestämmelserna som skyddar borgenärer och andra utomstående med motsvarande bestämmelser gällande

aktiebolag. Den associationsrättsliga regleringens tydlighet förutsätter att det inte är möjligt att i andelslagets stadgar avvika från den lagstadgade behörighetsfördelningen vad gäller de uppgifter som har störst inverkan på utomståendes ställning. Sådana uppgifter är de som gäller företrädande av andelslaget samt de lagstadgade uppgifter som hänför sig till bokföringen och medelsförvaltningen. För att en störningsfri affärsverksamhet skall kunna tryggas och de kostnader begränsas som orsakas av motpartens rättsliga form, förutsätts det att utomstående kan lita på att representations-, bokförings- och medelsförvaltningsuppgifterna hos alla privaträttsliga juridiska personer ankommer på samma organ.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. skall vid förvaltningsrådets beslutsfattande och i samband med rättshandlingar som företas på andelslagets vägnar tillämpas bestämmelserna om styrelsen och dess ledamöter när det gäller val av förvaltningsrådets ordförande, förvaltningsrådets sammanträde, jäv vid beslutsfattandet, sammanträdet beslut samt iakttagandet av jämlikhetsprincipen och förbudet mot givande av otillbörlig fördel. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 85 § 4 mom. För aktiebolags vidkommande finns motsvarande bestämmelser i ABL 8 kap. 11 a § 3 mom. Med avvikelse från ABL föreslås för tydlighetens skull en uttrycklig hänvisning till de i 11 § ingående bestämmelserna om jämlikhetsprincipen, förbudet mot givande av otillbörlig fördel och verkställighetsförbud.

14 §. *Andra organ.* Enligt denna paragraf kan i stadgarna också bestämmas om andra organ i andelslaget. Dessa kan emellertid inte ges sådana uppgifter som enligt lagen om andelslag ankommer på andelsstämman, styrelsen, verkställande direktören eller förvaltningsrådet. Med andra organ avses i andelslagspraxis butiks- och regionråd samt kontorskommittéer.

Avsikten med sådana organ som avses i paragrafen är i allmänhet att utveckla kund-ägarförhållandet mellan andelslaget och dess medlemmar. När uppgifterna bestäms för ett sådant organ som det här är frågan om är det

skäl att beakta att i lagen inte föreskrivs om organets beslutsfattande och de till organet hörande personernas ansvar.

Med avvikelse från gällande 10 § föreslås ett uttryckligt förbud som innebär att till ett sådant annat organ som avses i paragrafen inte kan överföras uppgifter som ankommer på andelsstämman, fullmäktige eller andelslagets lagstadgade ledande organ. Den föreslagna begränsningen motsvarar andelslagspraxis. I fråga om de uppgifter som ankommer på andelslagets ledning är avsikten med förbudet att förtydliga behörighets- och ansvarsförhållandena i samband med de uppgifter som påverkar utomståendes ställning. I fråga om andelsstämman och

fullmäktigesammanträdet samt elektorernas uppgifter är avsikten med förbudet att trygga medlemmarnas rätt till deltagande.

I lagen om aktiebolag finns inga motsvarande bestämmelser, även om de i paragrafen avsedda organen i och för sig är tillåtna också i aktiebolag. I lagen om andelslag föreslås emellertid en uttrycklig bestämmelse för att undvika oklarhet i de andelslag som i sina stadgar har bestämmelser om organ av detta slag.

Rätt att företräda andelslag

15 §. *Allmän rätt att företräda andelslaget och särskild firmateckningsrätt.* I denna paragraf föreskrivs om företrädandet av andelslaget. En särskild bestämmelse om verkställande direktörens rätt att företräda andelslaget finns dessutom i 16 §. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har styrelsen alltid en generell rätt att företräda andelslaget och teckna dess firma. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 75 § 1 mom. För aktiebolagens vidkommande finns motsvarande bestämmelse i ABL 8 kap. 12 § 1 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan i stadgarna dessutom föreskrivas om en särskild firmateckningsrätt. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 75 § 2 mom., 76 § 1 mom., 78 § 2 mom. och 81 §. Förslaget skiljer sig på så sätt från den gällande lagen att det beaktar de föreslagna bestämmelserna om verkställande direktören.

Från ABL 8 kap. 12 § skiljer sig förslaget så att också förvaltningsrådet kan bevilja rätt att teckna firman. Detta i andelslagen tillåtna arrangemang har i praktiken inte föranlett några problem.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om begränsning av firmateckningsrätten genom en bestämmelse i stadgarna. Förslaget motsvarar gällande 76 § 2 mom. samt den för aktiebolag gällande bestämmelsen i ABL 8 kap. 12 § 3 mom.

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs om återkallande av bemyndigande att teckna firman. Förslaget motsvarar gällande 76 § 3 mom. och den för aktiebolag gällande bestämmelsen i ABL 8 kap. 12 § 4 mom. I det föreslagna 5 mom. konstateras för klarhetens skull att om prokurabaserad rätt att företräda andelslaget bestäms i prokuralagen (130/1979).

16 §. *Verkställande direktörens representationsrätt.* I denna paragraf föreslås en bestämmelse om verkställande direktörens ställningsbaserade rätt att företräda andelslaget. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse om den i 80 § avsedda förvaltarens representationsrätt. Den som handhar andelslagets förvaltning har emellertid rätt att på grundvalen av sin ställning företräda andelslagen med stöd av de allmänna bestämmelserna i 10 § 2 mom. lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929). I fråga om den representationsrätt som ett aktiebolags verkställande direktör har finns en specialbestämmelse i ABL 8 kap. 13 §. Med tanke på sammanslutningslagstiftningens enhetlighet föreslås också i lagen om andelslag en specialbestämmelse om verkställande direktörens representationsrätt. På den mera omfattande firmateckningsrätt som tillkommer verkställande direktören tillämpas 15 §.

17 §. *Överträdande av en företrädares behörighet eller befogenhet.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om verkningarna av rättshandlingar som innebär att andelslagets företrädare har överskridit sin behörighet eller befogenhet. Motsvarande bestämmelser ingår i gällande 82 §.

Med avvikelse från den gällande lagen

föreslås för tydlighetens skull uttryckliga bestämmelser också om följderna av att behörigheten överskrids. Förslaget förändrar emellertid inte rättsläget, eftersom andelslaget redan för närvarande kan återropa de allmänna bestämmelserna när det gäller överskridning av behörigheten i samband med förmögenhetsrättsliga rättshandlingar.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen också i det avseendet att den omständigheten att behörighetsbegränsningar har registrerats och kungjorts i regel inte anses räcka som bevis för att motparten insåg eller borde ha insett att behörigheten överskreds. Förändringen begränsar och förtydligar andelslagets motparts skyldighet att ta reda på de uppgifter som finns om andelslaget i handelsregistret. Motparten måste sålunda i regel förvissa sig enbart om den omständigheten att andelslagets företrädare har rätt att teckna firman. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 15 §.

Enligt 1 mom. 1 punkten i den föreslagna paragrafen är en rättshandling inte bindande för andelslaget om företrädaren har handlat i strid med en i denna lag angiven begränsning av sin behörighet. Med en i lagen om andelslag stadgad begränsning av behörigheten avses tvingande bestämmelser om uppgiftsfördelningen mellan andelslagets organ samt bestämmelser enligt vilka vissa rättshandlingar är helt förbjudna. Enligt lagen är det t.ex. totalförbudet att skänka bort andelslagets tillgångar så att borgenärernas ställning kränks. Eftersom var och en antas känna till lagens tvingande bestämmelser anses enligt förslaget en rättshandling som en företrädare för andelslaget har företagit med överskridande av sin behörighet vara ogiltig oavsett om tredje man kände till hur det förhöll sig. Det i stadgarna fastställda syftet med andelslagets verksamhet samt andelslagets verksamhetsområde anses emellertid inte utgöra en sådan begränsning av behörigheten som avses här.

Enligt 2 mom. är en rättshandling inte bindande för andelslaget om företrädaren har handlat i strid med en begränsning av firmateckningsrätten som grundar sig på 15 § 3 mom. Kravet att firmatecknarna skall antecknas i handelsregistret är entydigt och

kan lätt kontrolleras av en utomstående. Sådana vederbörligen införda och kungjorda anteckningar i handelsregistret antas vara allmänt kända.

Enligt 3 punkten är en rättshandling inte bindande för andelslaget om företrädaren har överskridit sin befogenhet och motparten insåg eller borde ha insett att befogenheten överskreds. Företrädarens befogenhet begränsas på det sätt som avses i lagrummet för det första av jävsbestämmelserna (10 §) och av förbudet att vidta åtgärder som är ägnade att bereda någon otillbörlig fördel på en medlems eller andelslagets bekostnad (11 §). Företrädarens befogenhet begränsas också av stadgarna samt av högre organs beslut och anvisningar. När det gäller frågan om vad en utomstående person känt till är det andelslaget som har bevisbördan.

T.ex. utanför andelslagets verksamhetsområde företagna rättshandlingars bindande verkan bestäms med stöd av 3 punkten och är således beroende av vad utomstående känt till. Detsamma gäller ett i stadgarna eventuellt förutsatt godkännande av något annat organ för vissa åtgärder, t.ex. överlåtelse av en fastighet.

Enligt 2 punkten räcker sådan registrering och kungörelse av befogenhetsbegränsningar som avses i 1 mom. 3 punkten inte i sig som bevis för att tredje man kände till eller borde ha känt till begränsningen. Om en företrädare för ett andelslag överskrider sin befogenhet och en utomstående är i god tro, blir rättshandlingen bindande för andelslaget. Andelslaget kan i en sådan situation ha möjlighet att kräva skadestånd av företrädaren, om dennes åtgärder har orsakat andelslaget skada.

När det gäller handelsregisteranteckningars rättsverknningar skiljer sig förslaget från huvudregeln i 26 § handelsregisterlagen, enligt vilken uppgifter som enligt denna lag har antecknats i handelsregistret och kungjorts på behörigt sätt skall anses ha kommit till tredje mans kännedom. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 8 kap. 15 § 2 mom.

6 kap. Bokslut och koncernbokslut

I detta kapitel föreslås bestämmelser om andelslagets bokslut och om moderandelslagets koncernbokslut. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 79—79 d §.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen på så sätt att i bokslutet skall ges närmare uppgifter för bedömning av andelslagets ekonomiska ställning

- om andelskapitalet och andra i andelslaget gjorda placeringar i form av eget kapital samt om kända återbetalningar av placeringar,
- om lån till andelslagets närmaste krets och andra medlemmar samt om säkerheter till förmån för dessa,

- om apportbetalning för insatser, tilläggsandelar och placeringsandelar samt om övriga särskilda villkor i anslutning till utgivningen av andelar, samt

- om sådana egna placeringsandelar och placeringsandelar i moderandelslaget som andelslaget har i sin besittning.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att i verksamhetsberättelsen skall tas in uppgifter som kompletterar bokföringslagen om

- förslag till behandling av överskott eller förlust,

- antal medlemmar och insatser i ett andelslag som med sådan tillskottsplikt som avses i 15 kap.,

- utländska filialer, samt

- under räkenskapsperioden genomförda fusioner och delningar.

Enligt gällande 91 § skall i revisionsberättelsen ges uppgifter om tillskottsplikt. Ändringar föreslås när det gäller upprättande av bokslutet samt i syfte att förtydliga fördelningen av uppgifterna i anslutning till revisionen och ansvaret för revisionen. Det primära syftet med revisionen är att säkerställa att det av andelslagets ledning upprättade bokslutet ger en korrekt och tillräcklig bild av andelslagets verksamhet och ekonomiska ställning.

I fråga om verksamhetsberättelsen finns motsvarande bestämmelser för aktiebolag i ABL 11 kap., med undantag för den del av förslaget som gäller den endast i andelslag förekommande tillskottsplikten.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att den på bokföringslagen baserade

skyldigheten att upprätta koncernbokslut utvidgas så att moderandelslaget alltid skall upprätta ett koncernbokslut om det återbetalar insatser, tilläggsinsatser eller placeringsandelsavgifter, delar ut överskott eller andra medel till medlemmarna eller återbetalar kapitallån eller betalar ränta eller annan gottgörelse. När moderandelslaget planerar åtgärder av det nämnda laget skall det upprätta ett koncernbokslut enligt denna lag också om dess omsättning, balansomslutning och antal anställda inte överskrider i bokföringslagen angivna gränser som innebär en allmän skyldighet att upprätta koncernbokslut. Till den del som förslaget avser skyldigheten att upprätta ett koncernbokslut har det samband med den i 8 kap. 5 § föreslagna begränsningen som gäller utdelning av moderandelslagets överskott, i syfte att säkerställa insatserna i form av eget kapital. I fråga om aktiebolag ingår motsvarande krav i ABL 11 kap. 10 § 2 mom.

När det gäller bokslutsuppgifter om eget kapital skiljer sig förslaget från de i ABL 11 kap. ingående bestämmelserna om aktiebolag på så sätt att i lagen om andelslag föreslås uttryckliga bestämmelser om

- behandlingen av sådana poster av det egna kapitalet som i fråga om villkoren motsvarar i lagen uttryckligen reglerade poster av det egna kapitalet,

- apportbetalning för insatser, tilläggsinsatser och placeringsinsatser samt övriga bokslutsuppgifter om särskilda villkor för utgivande av andelar, samt om

- bokslutsuppgifter om kända återbetalningar av insatser och tilläggsinsatser.

Motiveringen till den först nämnda specialbestämmelsen som skiljer sig från ABL är den att ett andelslag kan uppbära t.ex. anslutningsavgifter med villkor som motsvarar dem som föreskrivs för överkursfonder, insatser, tilläggsinsatser eller överskott. Villkoren för anslutningsavgifter kan å andra sidan vara sådana att dessa avgifter hänförs till andelslagets inkomster. En uttrycklig bestämmelse om saken föreslås för att förtydliga och förenhetliga andelslagspraxis.

Den andra specialbestämmelsen som skiljer sig från ABL behövs för att ett andelslags

kapital inte meddelas till handelsregistret, vilket innebär att inte heller apportavgiften och uppgifter om övriga särskilda villkor framgår av handelsregistret. Apportavgifter och övriga särskilda villkor kan emellertid påverka medlemmarnas, placerarnas och borgenärernas ställning på motsvarande sätt som i ett aktiebolag. Därför föreslås att i andelslagets bokslut skall uppges sådana villkor.

Den tredje specialbestämmelsen som skiljer sig från ABL behövs av den anledningen att bestämmelserna om det borgenärsskydd som ansluter sig till andels- och tilläggsandelskapitalets beständighet skiljer sig från bestämmelserna om aktiekapitalets beständighet. I ett andelslag är borgenärsskyddet i stor utsträckning baserat på att andelskapitalet under den tid som andelslaget är verksamt kan användas för återbetalning av insatser endast under det s.k. väntear som följer efter en avgång. En från borgenärernas synpunkt väsentlig omständighet när det gäller betydelsen av sådant eget kapital är om borgenärerna i tillräckligt god tid kan informeras om förestående återbetalningar. En uttrycklig bestämmelse föreslås också i syfte att förenhetliga andelslagspraxis, eftersom registreringspraxis när det gäller återbetalning av insatser varierar avsevärt från ett andelslag till ett annat.

Som en följd av de föreslagna ändringarna kan medlemmarna och placerarna samt borgenärerna och andra utomstående lättare bedöma betydelsen av kapitalinsatserna i andelslagets egna kapital. Ändringen underlättar jämförelser mellan andelslags och aktiebolags bokslut.

1 §. *Skyldighet att upprätta bokslut och tillämpning av bokföringslagen.* I denna paragraf föreskrivs om skyldigheten att upprätta bokslut och om tillämpningen av bokföringslagen. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall bokslutet upprättas i enlighet med bokföringslagen och denna lag. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 79 § 3 mom. Bestämmelserna i lagen om andelslag är specialbestämmelser och skall således tillämpas före bokföringslagen. Lagen om andelslag kompletterar bokföringslagens bestämmelser

om de uppgifter som skall lämnas om det egna kapitalet. De kompletterande uppgifterna behövs i synnerhet med tanke på borgenärer och övriga utomstående, eftersom ett andelslag i likhet med ett aktiebolag i sin verksamhet utgår från ägarnas begränsade ansvar. Bestämmelserna i lagen om andelslag är primära när det gäller bokslutets faktainnehåll, medan det sätt på vilket bokslutsuppgifterna läggs fram regleras i bokföringslagstiftningen. Sålunda kan t.ex. ett litet andelslag som enligt bokföringslagen inte är skyldigt att upprätta verksamhetsberättelse, lämna de uppgifter som enligt lagen om andelslag skall ingå i verksamhetsberättelsen i en bokslutsbilaga, så som föreskrivs i bokföringsförordningen. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag ingår i ABL 11 kap. 1 § 2 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan bokföringsnämnden ge anvisningar och utlåtanden om tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel, på motsvarande sätt som nämnden kan ge anvisningar och utlåtanden om tillämpningen av bokföringslagen, på vilken andelslagets bokföring och bokslut är baserade. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse, som i detta sammanhang föreslås för tydlighetens skull. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 11 kap. 13 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall bokslutet tillställas revisorerna minst en månad före den ordinarie andelsstämma vid vilken resultaträkningen och balansräkningen skall läggas fram för fastställelse. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 79 a § 3 mom. och för aktiebolag i ABL 11 kap. 2 § 3 mom.

2 §. *Indelningen av andelslagets eget kapital.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om de poster som i balansräkningen skall upptas under eget kapital. Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att poster under eget kapital inte längre enligt lagen om andelslag skall indelas i bundet och fritt eget kapital. Denna indelning har i bokslutsinformationen frångåtts i samband med en tidigare lagändring (L 295/1998). De benämningar som föreslås bli slojade är vilseledande av den anledningen att det fria egna kapitalet, på

grund av de begränsningar som ingår i bokföringslagen och detta förslag, inte längre anger de utdelningsbara tillgångarna. De benämningar som föreslås bli slojade kan vara vilseledande också av den anledningen att de poster av det bundna egna kapitalet som avses i den gällande lagen är sinsemellan synnerligen varierande och i väsentliga avseenden avviker också från de poster av det bundna egna kapitalet som avses i ABL 11 kap. 6 §.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att också överkursfond och kapitallån definieras som poster av det egna kapitalet. Bestämmelser om överkursfond och kapitallån föreslås i 8 och 13 kap. Dessutom föreslås för tydlighetens skull en uttrycklig bestämmelse om att med de poster som räknas upp i lagrummet kan jämföras andra poster som är förenade med motsvarande villkor som de i lagen nämnda. Poster av det sist nämnda slaget kan vara t.ex. anslutningsavgifter.

I den föreslagna paragrafens 1 mom. räknas de poster upp som andelslagets eget kapital skall indelas i. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 79 a § 4 mom. Med avvikelse från den gällande lagen hänförs till det egna kapitalet också överkursfonden och de kapitallån som andelslaget har upptagit. De för aktiebolag gällande bestämmelserna om poster av det egna kapitalet finns i ABL 11 kap. 6 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall räkenskapsperiodens överskott eller förlust uppges särskilt, som tillägg till överskott eller avdrag från förlust från tidigare räkenskapsperioder. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 79 a § 4 mom. och för aktiebolag i ABL 11 kap. 6 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 och 4 mom. kan under eget kapital upptas också andra poster i fråga om vilka villkoren för betalning, återbetalning, avkastning och säkerhet för posterna motsvarar de bestämmelser som nämns i 1 mom. I momentet avsedda poster av det egna kapitalet kan vara t.ex. anslutningsavgifter, extra avgifter samt på stadgarna eller andelsstämmans beslut baserade frivilliga fonder, som har inrättats t.ex. av beskattningsskäl. Förslaget skiljer sig från

den gällande lagen på så sätt att upptagandet av de i momentet avsedda posterna i balansräkningen enligt den föreslagna uttryckliga bestämmelsen beror på villkoren för respektive post. Enligt gällande 79 a § 4 mom. antas poster som inte är upptagna i förteckningen vara sådana utdelningsbara poster som jämföras med överskott. I praktiken har andelslagen emellertid upptagit t.ex. anslutningsavgifter som övriga poster av det egna kapitalet, i överensstämmelse med återbetalningsvillkoren.

I ABL finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. I lagen om andelslag föreslås för tydlighetens skull en uttrycklig bestämmelse om saken, eftersom andelslagen i praktiken har tillämpat olika villkor när de uppburet t.ex. anslutningsavgifter.

3 §. *Lån och säkerheter till den närmaste kretsen och till andra medlemmar.* I denna paragraf föreslås sådana bestämmelser om bokslutskrav som kompletterar bokföringslagen och som gäller lån, säkerheter och andra ansvarsförbindelser till andelslagets närmaste krets och andra medlemmar. Uppgifterna kan tas in i balansräkningen eller i en bilaga till denna. Paragrafen gäller inte lån till koncernsammanslutningar, eftersom sådana enligt 1 kap. 6 § bokföringsförordningen skall uppges särskilt i balansräkningen. Vid tillämpningen av paragrafen skall i enlighet med 1 kap. 4 § 2 mom. beaktas också utländska moderandelslag. Andelslaget skall således enligt denna paragraf i balansräkningen ta upp t.ex. lån och säkerheter till ett utländskt moderandelslags ledning.

I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med den föreslagna ändringen är att förbättra bokslutsinformationen och förenhetliga bestämmelserna med dem som gäller för aktiebolag. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 11 kap. 7 §. Förslaget skiljer sig från ABL i det avseendet att också lån och säkerheter till medlemmar utanför den närmaste kretsen skall uppges. Den sistnämnda skyldigheten gäller emellertid inte lån och säkerheter till den närmaste kretsen av sådana medlemmar. En mera omfattande anmälningsskyldighet än den

som avses i ABL föreslås eftersom medlemmarna i enlighet med definitionen av andelslag deltar också i större andelslags verksamhet t.ex. i egenskap av kunder, affärskompanjoner eller anställda.

Enligt 1 punkten skall i balansräkningen tas upp lån till dem som hör till andelslagets förvaltningsråd eller styrelse, till verkställande direktören och till dem som har motsvarande ställning i en sammanslutning eller stiftelse som utövar bestämmanderätt i andelslaget. Anmälningsskyldigheten gäller dessutom lån som har beviljats en person som intar motsvarande ställning i en annan sammanslutning eller stiftelse som utövar bestämmanderätt i en sammanslutning eller stiftelse som utövar bestämmanderätt över denna. Vidare gäller anmälningsskyldigheten också lån som har beviljats en i en sådan ställning varande persons nära släkting, eller en sammanslutning eller stiftelse som står under denna persons eller släktingarnas bestämmanderätt. Lånebeloppen samt väsentlig information om lånens återbetalnings- och övriga villkor skall uppges.

Enligt 2 punkten skall i balansräkningen tas upp de sammanlagda beloppen av lån till dem som står under andelslagets bestämmande inflytande och till andra i 4 § 1 mom. 1 punkten nämnda personer samt väsentlig information om lånevillkor och återbetalning. Detta krav gäller närmast lån till enskilda personer som i andelslaget utövar ett bestämmande inflytande som motsvarar ett koncernförhållande samt till andra sammanslutningar och stiftelser som står under en sådan persons bestämmande inflytande. Kravet gäller inte uppgifter som enligt bokföringslagen skall meddelas med stöd av ett koncern- eller ägarintresseförhållande (föreslagna 2 mom.).

Enligt 3 punkten skall i balansräkningen dessutom särskilt tas upp det sammanlagda beloppet av penninglån till medlemmar om äger minst en procent av insatserna i andelslaget, om det sammanlagda beloppet av är större än 20 000 euro eller fem procent av andelslagets eget kapital enligt balansräkningen eller koncernbalansräkningen. Med andelslagets röstetal avses samtliga

andelslagsmedlemmars sammanräknade röstetal. Vid tillämpningen av bestämmelsen skall beaktas också lån som har beviljats en sådan medlems nära släkting eller en sammanslutning eller stiftelse som står under en medlems eller nära släktings bestämmande inflytande. Med stöd av denna bestämmelse skall med avvikelse från 1 punkten uppges endast penninglån.

Enligt 4 punkten skall i balansräkningen särskilt tas upp det sammanlagda beloppet av penninglån till andelslagets andra en i 3 punkten avsedda medlemmar, om det överskrider det gränsvärde som anges i 3 punkten. Vid tillämpningen av denna bestämmelse skall inte beaktas lån som har beviljats sådana medlemmars närmaste krets. Enligt 5 punkten skall i balansräkningen särskilt tas upp motsvarande ansvar och ansvarsförbindelser till förmån för dem som avses i 1—4 punkten, t.ex. säkerheter.

Enligt den föreslagna 6 punkten skall i balansräkningen särskilt tas upp anslag och ansvarsförbindelser till förmån för en sammanslutning som hör till samma koncern som andelslaget. Enligt 2 kap. 7 § bokföringsförordningen skall i noterna till bokslutet upptas de i förordningen nämnda uppgifterna om ansvar och ansvarsförbindelser. Med stöd av den föreslagna 6 punkten skall de uppgifter som avses i bokföringsförordningen uppges särskilt i fråga om en sammanslutning eller stiftelse som hör till samma koncern. Förslaget skiljer sig från motsvarande bestämmelser i ABL 11 kap. 7 § 3 punkten på så sätt att anmälningsskyldigheten gäller också ansvarsförbindelser som andelslaget har ingått till förmån för en till samma koncern hörande stiftelse. Motiveringen till denna från ABL avvikande bestämmelse är att en säkerhet som har givits för en sådan stiftelse kan påverka en andelslagsmedlems och borgenärs ställning på samma sätt som en säkerhet som har ställts för en koncernsammanslutning.

4 §. *Närmaste krets.* I denna paragraf föreslås bestämmelser som definierar andelslagets närmaste krets. Detta begrepp tillämpas i fråga om lån, säkerheter och andra ansvarsförbindelser till den närmaste kretsen, så som föreskrivs i 3 §. I den gällande lagen

finns inga bestämmelser om den närmaste kretsen.

Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att begränsa möjligheterna till åtgärder som kan kränka jämlikheten mellan medlemmarna eller borgenärernas rättigheter. En förutsättning för att målen skall nås är att tillämpningsområdet för bestämmelserna om den närmaste kretsen förutom till koncernförhållanden utsträcks också till andra kretsar som utövar bestämmande inflytande i andelslaget, till medlemmar med betydande innehav eller röstetal samt till medlemmarna i de ledande organen och revisorerna för sammanslutningar eller stiftelser som utövar beslutanderätt i andelslaget. I syfte att förhindra att bestämmelserna om den närmaste kretsen kringgås föreslås dessutom att bestämmelserna tillämpas också på familjemedlemmar och andra nära släktingar till dem som hör till den närmaste kretsen samt på sammanslutningar och stiftelser som står under bestämmande inflytande av någon som hör till den närmaste kretsen eller av dennes familjemedlem eller släkting.

Förslaget överensstämmer med den definition av den närmaste kretsen som ingår i ABL 1 kap. 4 §. Med avvikelse från lagen om aktiebolag gäller de bestämmelser om den närmaste kretsen som föreslås i lagen om andelslag inte t.ex. de särskilda förutsättningarna för att bevilja personer inom den närmaste kretsen lån. Motiveringen till det från ABL avvikande förslaget finns i början av detaljmotiveringen till 8 kap.

5 §. *Specifikation av eget kapital.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om en specificering av andelslagets eget kapital som skall ges i resultaträkningen eller balansräkningen eller i en bilaga till dessa. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med den föreslagna ändringen är att förbättra bokslutsinformationen och att underlätta en jämförelse mellan olika sammanslutningsformers eget kapital. Förslaget motsvarar vad som för aktiebolag föreskrivs i ABL 11 kap. 6 a § och 8 § 1 mom. 2, 3, 5 och 6 punkten.

Med avvikelse från lagen om aktiebolag finns det dock inget behov att i lagen om

andelslag ta in uttryckliga bestämmelser om förfarandet att bemyndiga styrelsen att ge ut finansieringsinstrument i eget kapital, eftersom det kan föreskrivas i ett andelslags stadgar att nya andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar ges ut kontinuerligt. Av lagstiftningen om värdepappersmarknaden kan emellertid följä att i bokslutet skall lämnas uppgifter också om stadgebestämmelser om utgivande av nya finansieringsinstrument samt om andelsstämmans beslut och om bemyndiganden till andelslagets ledning.

Med stöd av den föreslagna 1 punkten skall i balansräkningen lämnas uppgifter om andelslagets andelskapital, tilläggsandelskapital, placeringsandelskapital och i 2 § 3 mom. avsett kapital uppdelat i olika slag av andelar. Härav följär att t.ex. andelskapitalet och tilläggsandelskapitalet skall uppges särskilt medan i fråga om tilläggsandelskapitalet särskilt skall uppges de poster av tilläggsandelskapitalet som motsvaras av tilläggsandelar om enligt stadgarna medför olika slags rättigheter. Av detta krav följär vidare att sådana i 2 § 3 mom. avsedda anslutningsavgifter som i fråga om villkoren är jämförbara med insatser skall upptas som särskilda poster under andelskapitalet. Med avvikelse från ABL krävs inte att de huvudsakliga villkoren för dessa kapitalposter uppges i bokslutet, eftersom den som läser bokslutet med ledning av de i handelsregistret intagna stadgarna utan svårighet kan ta reda på villkoren.

Enligt den föreslagna 2 punkten skall de huvudsakliga villkoren för kapitallån uppges, liksom även den avtalade, icke kostnadsförda gottgörelse som hänför sig till bokslutets räkenskapsperiod eller föregående tid. Motiveringen till att de huvudsakliga lånevillkoren skall uppges är att de inte framgår av handelsregistret.

Enligt den föreslagna 3 punkten skall i balansräkningen lämnas uppgifter om sådana optionsrätter och konvertibla skuldebrev som andelslaget har emitterat och som berättigar till nya tilläggsandelar eller placeringsandelar.

Enligt den föreslagna 4 punkten skall i bokslutet lämnas uppgifter om de egna

placeringsandelar som andelslaget har i sin besittning samt om moderandelslagets andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar.

Enligt den föreslagna 5 punkten skall i bokslutet lämnas uppgifter om de belopp av insatserna eller tilläggsinsatserna som på basis av detta eller ett tidigare bokslut skall återbetalas på grund av att medlemskapet upphör och på grund av att antalet andelar och tilläggsandelar minskas samt återbetalningstidpunkterna enligt de skilda lagen av andelar. Enligt föreslagna 10 kap. 1 § skall andelslaget återbetala insatsen, efter avdrag av den utgående från bokslutet beräknande andelen av en eventuell förlust och av vissa andra balansräkningsposter, inom ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde eller medlemmen minskade sitt antal andelar. Enligt förslaget kan återbetalningen ske snabbare eller senare beroende på vad som föreskrivs i stadgarna. I stadgarna kan också föreskrivas om återbetalning i ett senare skede samt att återbetalningen skall räknas ut på ett senare bokslut. I varje bokslut efter att medlemskapet har upphört skall lämnas uppgifter om de belopp som skall återbetalas av insatserna samt om återbetalningstidpunkterna.

Om återbetalningens belopp räknas utgående från ett senare bokslut skall enligt bokföringslagens allmänna bestämmelser om bokslut uppges åtminstone maximibeloppet av en eventuell återbetalning samt den tidigaste återbetalningstidpunkten. Denna upplysningsskyldighet gäller också återbetalning av tilläggsinsatser (11 kap. 3 § 1 mom.).

6 §. *Apport och andra särskilda villkor för insatsen.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om de bokslutsuppgifter som skall lämnas om apportbetalning av insatsen och andra särskilda villkor. I den gällande lagen finns inga motsvarande särskilda bestämmelser. I praktiken kan apport emellertid motsvaras av det tillåtna förfarandet att kvitta insatsen mot en fordran på andelslaget.

Förslaget skiljer sig från ABL 2 kap. 4 och 4 a § samt 4 kap. 6 § på så sätt att de uppgifter

som enligt ABL skall framgå av stiftelseurkunden, i ett beslut om ökning av aktiekapitalet och i ett utlåtande av en godkänd revisor i egenskap av oberoende sakkunnig, enligt förslaget skall ges som andelslagets bokslutsuppgifter. Den föreslagna regleringen föreslås avvika från ABL av den anledningen att ett andelslag i allmänhet kontinuerligt kan ge ut sådana nya andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar som skall betalas med apportegendom. En från ABL avvikande reglering behövs för att uppgifter om sådana villkor skall komma till borgenärernas och andra utomstående kännedom, eftersom det inte framgår av handelsregistret hur andelskapitalet och tilläggsandelskapitalet har betalats. Dessutom är förslaget ägnat att förtydliga andelslagsledningens och revisorernas ansvar när det gäller sådana arrangemang.

Av förslaget följer att det ingår i den årliga revisionen av andelslaget att säkerställa att uppgifterna om apport och andra särskilda villkor är korrekta. Med avvikelse från ABL granskas uppgifterna av en godkänd revisor endast i det fall att andelslaget med stöd av revisionslagen eller stadgarna har en sådan revisor.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall i balansräkningen eller en bilaga till den lämnas de uppgifter som är väsentliga med tanke på bedömningen av förfarandet att betala andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar genom apport samt med tanke på de uppgifter som är väsentliga för bedömningen av sådana andra särskilda bestämmelser som avses i 9 kap. 7 §. Med andra särskilda bestämmelser avses övriga för andelslaget bindande villkor som gäller tagande av andelar. Med insättning av apportegendom under en räkenskapsperiod avses en betalning som ökar andelskapitalet på det sätt som avses i 9 kap. 5 §. I fråga om andra särskilda villkor i bokslutet tillämpas bokföringslagens allmänna principer när det gäller i vilket bokslut för andelslaget bindande förpliktelser skall uppges. Med tanke på bedömningen av apport och andra särskilda villkor skall lämnandet av väsentliga uppgifter baseras på bokföringslagens allmänna principer om

upprättande av bokslut samt på de särskilda bestämmelserna i denna paragraf.

Enligt den föreslagna 1 punkten skall i bokslutsuppgifterna individualiseras vilka som berörs av ett apportvillkor eller en annan särskild bestämmelse. Enligt förslaget skall samma uppgifter lämnas om fysiska och juridiska personer som om stiftarna. Motsvarande bestämmelser om bildande av aktiebolag finns i ABL 2 kap. 4 § 2 mom. samt om ökning av aktiekapitalet i ABL 4 kap. 6.

Enligt den föreslagna 2 punkten skall i bokslutet ingå en utredning om den egendom som tillförs andelslaget genom apport eller på grundval av något annat särskilt villkor som gäller utgivandet av andelar. För aktiebolag gäller motsvarande bestämmelse om en oberoende sakkunnigs utlåtande om apport och andra särskilda villkor (ABL 2 kap. 4 a § 1 mom. 1 punkten och 4 kap. 6 § 1 mom.).

Enligt den föreslagna 3 punkten skall det värde anges som i balansräkningen upptas för den egendom som tillförs andelslaget. Motsvarande bestämmelser om bildande av aktiebolag finns i ABL 2 kap. 4 § 2 mom. och om ökning av aktiekapitalet i ABL 4 kap. 6 §.

Enligt den föreslagna 4 punkten skall i bokslutet ingå en redogörelse för de värderingsmetoder som har använts vid värderingen av egendomen och för de resultat som dessa metoder ger. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag gäller sådant utlåtande av en oberoende sakkunnig som genom aktiebolagets försorg skall inhämtas om ett sådant särskilt villkor som avses här (ABL 2 kap. 4 a § 1 mom. 2 punkten).

Enligt den föreslagna 5 punkten skall i bokslutet ingå en utredning om antalet andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar som ges för egendomen samt om annat vederlag. För aktiebolag gäller motsvarande krav när det gäller stiftelseurkund, beslut och förslag om ökning av aktiekapitalet samt en oberoende sakkunnigs utlåtande (ABL 2 kap. 4 § 2 mom. och 4 a § 1 mom. 3 punkten samt 4 kap. 6 §).

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall ett eventuellt skriftligt avtal eller en

eventuell förbindelse som gäller ett sådant särskilt villkor som avses i 1 mom. fogas till bokslutet eller också skall i bokslutet nämnas var avtalet hålls framlagt. Om en rörelse sätts in i andelslaget med stöd av ett särskilt villkor, skall till bokslutet också fogas rörelsens bokslutshandlingar. Motsvarande uppgifter för aktiebolag skall ges i en bilaga till stiftelseurkunden eller i ett beslut eller förslag om ökning av aktiekapitalet (ABL 2 kap. 4 § 3 mom. och 4 kap. 6 §).

7 §. *Verksamhetsberättelse.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om sådana uppgifter i verksamhetsberättelsen som kompletterar bokföringslagen och -förordningen. I den gällande lagen om andelslag finns inga särskilda bestämmelser om verksamhetsberättelse. För aktiebolag finns mot förslaget svarande bestämmelser i ABL 11 kap. 9 §. Syftet med den ändrade bestämmelsen är att till denna del förenhetliga de krav som gäller för andelslag med dem som gäller för aktiebolag. Om ett andelslag i den bemärkelse som avses i 3 kap. 9 § bokföringslagen anses vara en liten bokföringsskyldig, kan de uppgifter som enligt lagen om andelslag skall ingå i verksamhetsberättelsen lämnas i en bokslutsbilaga, så som bestäms i bokföringslagen.

8 §. *Koncernbokslut.* I denna paragraf föreslås bestämmelser som kompletterar bokföringslagens bestämmelser om koncernbokslut. I gällande 79 d § föreskrivs om de tilläggskrav som ställs på koncernbokslut. För att säkerställa att den information som skall lämnas om ett andelslag och dess koncern är enhetlig och jämförbar föreslås i 1 mom. att 1—7 § i tillämpliga delar skall iakttas också när moderandelslagets koncernbokslut upprättas. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 11 kap. 10 § 1 mom.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. innebär en utvidgning av andelslagens skyldighet att upprätta koncernbokslut. Enligt förslaget omfattar skyldigheten att upprätta koncernbokslut utöver dem som nämns i bokföringslagen också moderandelslag som återbetalar placeringar i eget kapital eller om betalar ränta eller annan gottgörelse på eget kapital. I den gällande lagen finns inga

motsvarande bestämmelser. Förslaget ansluter sig till de ändringar i 8 och 10-13 kap. som föreslås i syfte att förtydliga förutsättningarna för återbetalning av placeringar i eget kapital och för betalning av avkastning. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 11 kap. 10 § 2 mom. Av de bestämmelser som föreslås för andelslag följer att ett andelslag vars medlemskår i praktiken varierar från ett år till ett annat alltid skall upprätta ett koncernbokslut. Detta krav föranleder emellertid inga betydande tilläggskostnader för småandelslag som i praktiken i allmänhet inte verkar i koncernform och vilkas medlemsunderlag är mera konstant.

Av förslaget följer också att ett andelslag som enligt den gällande lagen har tilläggsinsatser i praktiken skall upprätta ett koncernbokslut för varje räkenskapsperiod.

Den föreslagna paragrafens 3 mom. innehåller bestämmelser som kompletterar bokföringslagen om moderandelslagets verksamhetsberättelse, dvs. om finansieringsanalys och om den på lagen, bolagsordningen eller stadgarna baserade skyldigheten att göra avsättningar till en dottersammanslutnings reservfond. I den gällande lagen finns ingen bestämmelse om den sistnämnda skyldigheten. Förslaget har samband med den bestämmelse om begränsning som gäller utdelning av moderandelslagets överskott som föreslås i 8 kap. 5 §. Syftet med förslaget är att främja enhetligheten i bokslutsinformationen om andelslaget och dess koncern samt bokslutsinformationens jämförbarhet med motsvarande information om aktiebolag. Motsvarande bestämmelser finns i ABL 11 kap. 11 §.

9 §. *Registrering av bokslutet.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om registrering av bokslut och koncernbokslut. I fråga om de handlingar som skall registreras motsvarar den föreslagna paragrafens 1 mom. gällande 79 c §. För tydlighetens skull föreslås att i bestämmelsen särskilt skall nämnas också registrering av koncernbokslut.

Förslaget skiljer sig på så sätt från den gällande lagen att bokslutshandlingarna skall anmälas för registrering.

Registermyndigheten kan sålunda i handelsregistret införa anteckningar t.ex. om mottagna bokslut och om de räkenskapsperioder för vilka de har fastställts. Följden av att en registeranmälan försummas är hot om likvidation. Enligt föreslagna 19 kap. 3 § 1 mom. 4 punkten kan registermyndigheten bestämma att ett andelslag skall träda i likvidation om det inte trots registermyndighetens uppmaning har anmält sina bokslutshandlingar för registrering inom ett år från utgången av räkenskapsperioden. I fråga om de bokslutshandlingar som skall anmälas till registret gäller också strafflagens bestämmelser om ingivande av osant skriftligt intyg till myndighet. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 11 kap. 14 §.

I de föreslagna 2 och 3 mom. finns specialbestämmelser om vite som föreläggs med anledning av försummad registrering. Motsvarande bestämmelser finns i den gällande lagens 197 § och ABL 16 kap. 7 §.

7 kap. Revision, medlemmarnas granskningsrätt och särskild granskning

I detta kapitel föreslås bestämmelser om andelslags revisorer, revision, medlemmarnas granskningsrätt och särskild granskning. Enligt förslaget behöver ett andelslag ha bara en revisor, medan gällande 86 § 2 mom. förutsätter minst två revisorer och revisorssuppleanter. Efter den gällande lagen har revisionsbestämmelserna och praxis utvecklats så att det inte finns någon anledning att i dagens läge kräva två revisorer. Också i alla andra sammanslutningsformer räcker det med en revisor. Den gällande lagens krav på flera revisorer orsakar onödiga revisionskostnader för andelslagen.

I syfte att trygga medlemmarnas tillgång till information föreslås dessutom att en kvalificerad minoritet av medlemmarna har rätt att kräva att en godkänd revisor väljs, också i det fall att andelslaget inte med stöd av revisionslagen eller stadgarna behöver välja en godkänd revisor. Dessutom föreslås att en kvalificerad minoritet skall ha rätt att kräva att ytterligare en revisor väljs.

Länsstyrelsen kan till revisor förordna endast en godkänd revisor, om andelsstämman eller en majoritet av fullmäktige motsätter sig valet av ytterligare en revisor. I den gällande lagen föreskrivs inte om motsvarande rättigheter för en kvalificerad minoritet. Förslagen betonar betydelsen av att den ordinarie revisor som väljs är på oberoende och yrkesskicklig. Också ett aktiebolags minoritetsdelägare har enligt ABL 10 kap. 1 § 4 mom. och 4 § 2 mom. motsvarande möjlighet att kräva att en godkänd revisor och en extra revisor väljs. De föreslagna ändringarna har i praktiken inte lett till något väsentligt missbruk av minoritetsrättigheterna i aktiebolag.

I andelslag med högst tio medlemmar förbättras medlemmarnas tillgång till information också genom de i lagen föreslagna bestämmelserna om medlemmarnas granskningsrätt. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Mot de föreslagna bestämmelserna svarande bestämmelser finns i ABL 9 kap. 12 §.

Dessutom föreslås att en kvalificerad minoritet av medlemmarna kan kräva särskild granskning av andelslagets förvaltning och bokföring för en viss avslutad period eller i fråga om vissa åtgärder eller omständigheter. En särskild granskning kan vara det i praktiken enda sättet att påvisa att det skett en kränkning av bestämmelserna om minoritetsskydd. En särskild granskning är inte detsamma som en revision. Syftet med en särskild granskning är att utreda om det finns grund för väckande av en skadeståndstalan mot andelslagets ledning eller öviga medlemmar. Granskningen har samband med medlemmarnas rätt att kräva att en ersättningstalan för andelslagets räkning väcks mot ledningen, en revisor eller en medlem (20 kap. 5 §). Med hjälp av en särskild granskning kan medlemmarna få de fakta som behövs till grund för en ersättningstalan. Enligt förslaget skall det finnas ett vägande skäl för en särskild granskning på yrkande av en minoritet. Det sist nämnda kravet har i rättspraxis för aktiebolagen tolkats så att möjligheten till särskild granskning inte har lett till något

väsentligt missbruk av minoritetsrättigheterna. Bestämmelser om särskild granskning i aktiebolag finns i ABL 10 kap. 14 §.

Revision och revisorer

1 §. *Tillämpning av revisionslagen.* Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall i fråga om revision av ett andelslag tillämpas denna lag och revisionslagen. Revisionslagen är en allmän lag om revisorer och revisioner. Med avseende på den är bestämmelserna i lagen om andelslag specialbestämmelser. I hänvisningsbestämmelsen täcker revisionen bestämmelserna om revisor och revision. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 86 § 1 mom. och för aktiebolag i ABL 10 kap. 1 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. ingår av lagtekniska skäl en hänvisning till den i revisionslagen ingående definitionen av godkänd revisor och godkänd revisionssammanslutning. Till denna definition hänvisas t.ex. i bestämmelserna om extra revisor. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag ingår i ABL 10 kap. 1 § 1 mom.

2 §. *Val av revisor och revisorssuppleant.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om val av revisor och revisorssuppleant. I 1 mom. föreskrivs om antalet revisorer och hur de väljs. Förslaget skiljer sig från gällande 86 § 2 och 3 mom. i det avseendet att kravet på flera ordinarie revisorer frångås. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 10 kap. 1 § 2 mom.

Dessutom föreslås en presumtionsbestämmelse enligt vilken ett andelslag alltid skall ha en revisor, om det inte enligt stadgarna skall ha flera. I den gällande lagen finns ingen motsvarande presumtionsbestämmelse.

Av den föreslagna presumtionsbestämmelsen följer att i andelslagets stadgar i allmänhet inte särskilt behöver anges antalet revisorer. Å andra sidan är antalet revisorer i ett andelslag som har bildats före lagens ikraftträdande baserat på stadgarna, som inte behöver ändras på grund av den nya lagen.

I ABL finns ingen motsvarande presumtionsbestämmelse. En sådan

bestämmelse ingår emellertid i justitieministeriets förordning om basbolagsordning för privata aktiebolag.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om val av revisorssuppleanter. Med avvikelse från gällande 86 § 2 mom. behöver andelslaget inte välja revisorssuppleanter, om det väljs flera ordinarie revisorer eller om en godkänd revisionssammanslutning väljs som enda ordinarie revisor (9 § 2 mom. revisionslagen). I andra situationer än de som förutsätts i revisionslagen kan andelslaget fritt besluta hur många revisorer det väljer och om den ordning i vilken suppleanterna träder i stället för en ordinarie revisor som har förhinder.

Ändringen föreslås i syfte att förenhetliga kraven på den lagstadgade revisionen och för minskning av onödiga revisionskostnader. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 10 kap. 1 § 3 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall revisorerna och revisorssuppleanterna ge sitt daterade och undertecknade samtycke till uppdraget. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Ändringen motiveras i samband med 5 kap. 1 §. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 10 kap. 1 § 5 mom.

3 §. *Skyldighet att välja godkänd revisor.* I denna paragraf föreskrivs om skyldigheten att välja en godkänd revisor i ett sådant andelslag där denna skyldighet inte gäller med stöd av revisionslagen eller stadgarna. I 11 och 12 § revisionslagen finns allmänna bestämmelser om skyldigheten att anlita en godkänd revisor.

Enligt förslaget har en kvalificerad minoritet av medlemmarna alltid rätt att kräva att till revisor väljs en godkänd revisor. De medlemmar som framställer kravet skall företräda minst en fjärdedel av andelslagsmedlemmarnas totala röstetal. I den gällande lagen finns inget motsvarande krav. Syftet med den föreslagna ändringen är att säkerställa att andelslagets revision verkställs på ett från medlemmarnas synpunkt tillräckligt opartisk och sakkunnigt sätt. Ändringen motiveras närmare i början av början av detaljmotiveringen till detta kapitel. Motsvarande bestämmelser för

aktiebolag finns i ABL 10 kap. 1 § 4 mom. Med avvikelse från gällande 88 § förutsätts en godkänd revisor inte bli vald på den grunden att andelslaget har placeringsandelskapital. Motsvarande krav uppställs i den gällande lagen inte i fråga om andra värdepapper som erbjuds placerare, t.ex. masskuldebrev. Motsvarande krav uppställs inte heller för aktiebolag i ABL. Syftet med den föreslagna ändringen är att i lagstiftningen om sammanslutningar förenhetliga kraven på val av en godkänd revisor. Vid behov kan i stadgarna föreskrivas att en godkänd revisor skall väljas t.ex. i ett andelslag som skaffar finansiering i eget kapital hos placerare som inte är medlemmar i andelslaget.

4 §. *Revisorns mandattid.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om revisorns mandattid. Enligt den föreslagna bestämmelsen fortsätter mandattiden tills vidare om det inte i stadgarna föreskrivs om en tidsbunden mandattid. Enligt förslaget upphör mandattiden vid utgången av den andelsstämma som beslutar om val av en ny revisor, om inte något annat bestäms i stadgarna eller annat beslutas vid valet av ny revisor. Enligt gällande 86 § 1 mom. skall revisorerna alltid väljas för varje räkenskapsperiod och enligt gällande 87 § fortsätter uppdraget till dess att en ny revisor väljs, om revisorn har valts under den räkenskapsperiod som revisionen hänför sig till.

På grund av den praxis som iakttas i fråga om småföretag föreslås ändring av presumtionsbestämmelsen om revisorns mandattid. En mandattid som fortgår tills vidare motsvarar också de mindre andelslagens behov. En justering av ordalydelsen i bestämmelsen är motiverad också av den anledningen att mandattiden antas fortsätta tills vidare. Förslaget skiljer sig från den gällande lagen också i det avseendet att i andelslagets stadgar vid behov kan bestämmas om tidsbunden mandattid och om mandattidens upphörande. Sådana stadgebestämmelser om mandattiden som avviker från presumtionsbestämmelserna behöver på grund av den nya lagen inte ändras i gamla andelslag.

Enligt 17 § i den föreslagna

verkställighetslagen skall den gamla lagens bestämmelser tillämpas på mandattiden för en revisor som har valts under den gamla lagens giltighetstid. Av denna övergångsbestämmelse följer att en under den gamla lagens giltighetstid vald revisors mandattid upphör vid utgången av den första andelsstämman efter att den nya lagen trätt i kraft, dvs. den andelsstämma där en ny revisor väljs. På mandattiden för den revisor som väljs under den nya lagens giltighetstid tillämpas den nya lagens presumtionsbestämmelse. Den revisor som väljs under den nya lagens giltighetstid skall ge sitt skriftliga samtycke enligt 2 § 3 mom.

Enligt ABL 10 kap. 2 § skall i bolagsordningen tas in bestämmelser om revisorns mandattid. Mandattiden kan vara tidsbunden eller fortgå tills vidare. I ABL finns ingen mot förslaget svarande presumtionsbestämmelse om tidsbunden mandattid. I justitieministeriets förordning om basbolagsordning för privata aktiebolag finns emellertid en bestämmelse som motsvarar den föreslagna presumtionsbestämmelsen. I ABL regleras mandattidens upphörande på motsvarande sätt som i förslaget.

5 §. *Extra revisor.* I denna paragraf föreskrivs att en kvalificerad minoritet av medlemmarna (1/4 av medlemmarnas totala röstetal) har rätt att kräva tillsättning av en extra revisor. Denna extra revisor skall verka vid sidan av de revisorer som andelsstämman valt och på honom skall tillämpas bestämmelserna om ordinarie revisorer. Den extra revisorn kan således inte verka som företrädare för den minoritet som har krävt att han skall väljas. Detta framgår t.ex. på det sättet att för den extra revisorn gäller samma regler om oberoende och tystnadsplikt som för andelslagets övriga revisorer. Den extra revisorn väljs av länsstyrelsen om minoriteten och majoriteten inte uppnår samförstånd om saken. Enligt förslaget kan länsstyrelsen till extra revisor förordna endast en godkänd revisor, om andelsstämman eller en majoritet av fullmäktige motsätter sig valet av en extra revisor. I stadgarna kan bestämmas att en mindre kvalificerad minoritet har rätt att kräva tillsättning av en extra revisor. I

stadgarna kan också bestämmas att en medlem har rätt att kräva tillsättning av en extra revisor också i ett andelslag med fullmäktige.

I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Ändringen föreslås i syfte att säkerställa att samtliga medlemmar genom bokslutsinformationen och genom rätten att ställa frågor under andelsstämman har möjlighet att få korrekta och tillräckliga uppgifter om andelslagets verksamhet och ekonomiska ställning samt om förvaltningens lagenlighet. Den föreslagna ändringen understryker betydelsen av kraven på oberoende och yrkesskicklighet i sådana fall då andelsstämman väljer en ordinarie revisor. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 10 kap. 1 § 4 mom.

Medlemmarnas granskningsrätt och särskild granskning

6 §. *Medlemmarnas granskningsrätt i andelslag med få medlemmar.* I denna paragraf föreskrivs om medlemmarnas granskningsrätt i andelslag med högst tio medlemmar. I ett sådant andelslag har varje medlem rätt att inom ramen för den frågerätt som avses i 4 kap. 18 § ta del av andelslagets bokföring och andra handlingar. Granskningsrätten är således inte tidmässigt begränsad till andelsstämman.

Med andra handlingar avses bl.a. andelslagets avtal och korrespondens. Granskningsrätten gäller således den del av korrespondensen och de övriga handlingar som kan belysa andelslagets bokslut eller ekonomiska ställning eller som kan läggas till grund för bedömningen av andra ärenden som skall behandlas vid andelsstämman. Granskningsrätt föreligger emellertid inte om styrelsen anser att granskningen skulle åsamka andelslaget väsentligt men. Styrelsen och verkställande direktören svarar för att medlemmarna inte kommer åt material som på ovan avsett sätt kan skada andelslaget om utomstående får del av det.

I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med förslaget är att förbättra medlemmarnas tillgång till information i andelslag med ett fåtal medlemmar. Förslaget motsvarar

bestämmelserna i ABL 9 kap. 12 § 4 mom. om aktieägarnas granskningsrätt i aktiebolag med högst tio aktieägare.

7 §. *Särskild granskning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om en medlems rätt att kräva särskild granskning av andelslagets förvaltning och bokföring. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. En motivering till detta ändringsförslag finns i början av detaljmotiveringen till detta kapitel. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 10 kap. 14 §.

8 kap. Medelsanvändningen, reservfond, överkursfond och uppskrivningsfond

I detta kapitel föreslås bestämmelser om utdelning av överskott och om annan användning av andelslagets medel, om följderna av olaglig utdelning samt om förbud mot finansiering av egna andelar. Dessutom föreskrivs om reservfonden, överkursfonden och uppskrivningsfonden.

I överensstämmelse med den gällande lagen är förslaget baserat på att bestämmelserna om utdelning av medel utgör kärnan också i det borgenärsskydd som lagen om andelslag ger. Med utdelning av medel avses att andelslagets medel delas ut helt eller delvis utan vederlag. Bestämmelserna om utdelning av medel är nära förknippade med de bokslutskrav som föreskrivs ovan i 6 kap. och i bokföringslagen. T.ex. utdelningsbart överskott räknas i regel ut på basis av bokslutet.

Syftet med de föreslagna ändringarna är att förtydliga och förenhetliga de bestämmelser om utdelning av medel som ingår i lagen om andelslag. Ändringen innebär att de bestämmelser som skall tillämpas på andelslag förenhetligas också med motsvarande bestämmelser för aktiebolag i ABL 12 kap. Ändringen innebär att t.ex. de i lagen om andelslag reglerade förutsättningarna för utdelning av överskott från borgenärernas synpunkt stämmer överens med de i ABL reglerade förutsättningarna för vinstutdelning.

Olika sätt att dela ut medel. I början av kapitlet föreslås en heltäckande förteckning över olika sätt att dela ut andelslagets medel till medlemmarna (1 §). Förslaget skiljer sig

från huvudregeln i gällande 38 § på så sätt att föreslagna 1 § innehåller en komplett förteckning över de tillåtna sätten att dela ut medel. I den gällande lagen finns utöver huvudregeln i 38 § ett flertal bestämmelser om situationer som de facto är liktydiga med utdelning. Dessutom föreslås att medel inte överhuvudtaget får delas ut innan andelslaget har registrerats. Till följd av de tillägg som föreslås till förteckningen skall bl.a. på överträdelse av de bestämmelser som gäller utdelning av medel i samband med inlösning av placeringsandelar samt fusion, delning och ändring av sammanslutningsformen tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om återbetalning av olagligt utdelade medel samt om deras ersättningsansvar som har deltagit i en olaglig återbetalning (8 §). På olaglig utdelning av medel skall också tillämpas straffbestämmelserna i 22 kap. 1 §. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 12 kap. 1 § och 16 kap. 8 §.

Liksom enligt den gällande lagen om andelslag kan andelslaget i sin verksamhet fortfarande bevilja medlemmarna rabatter och olika former av bonusförmåner samt göra tilläggs- och efterskottsredovisningar. Även i samband med sådana arrangemang är det skäl att beakta andelslagets syfte samt medlemmarnas jämlikhet och de allmänna principerna för borgenärsskyddet. Också aktiebolag kan inom ramen för principerna i ABL ge sina aktieägare motsvarande rabatter och tilläggsredovisningar.

Grunderna för utdelning av överskott. Enligt förslaget får överskott delas ut till medlemmarna endast om så bestäms i stadgarna. Om utdelningsgrunden inte bestäms i stadgarna skall utdelningen ske i förhållande till den omfattning som medlemmarna har begagnat andelslagets tjänster (2 §). Bestämmelser som motsvarar förslaget finns i gällande 35 § 1 och 2 mom. Med avvikelse från den gällande lagen nämns i förslaget som exempel sådana utdelningsgrunder som allmänt förekommer i stadgepraxis. I stadgarna kan fortsättningsvis tas in bestämmelser med närmare exempel på de nämnda utdelningsgrunderna samt övriga utdelningsgrunder. Syftet med ändringen är att underlätta upprättandet av stadgarna samt att förenhetliga stadgepraxis.

Enligt förslaget kan i stadgarna med avvikelse från den gällande lagen föreskrivas att en medlems andel av överskottet inte automatiskt skall innehållas för en obetald insats. Det finns inget behov att hålla kvar bestämmelsen om obligatorisk innehållning, eftersom detta krav i praktiken har varit relativt ineffektivt på grund av att andelslagens syfte inte i första är att dela ut överskott till medlemmarna.

I fråga om grunderna för utdelning av överskott skiljer sig förslaget på motsvarande sätt som den gällande lagen från vad som för aktiebolag bestäms i ABL. Motiveringen till den avvikande regleringen är den att syftet med andelslagens respektive aktiebolagens verksamhet liksom deras i praktiken utvecklade verksamhetsformer, såsom fördelningen av överskott mellan ägarna, uppvisar grundläggande olikheter i dessa sammanslutningsformer. Enligt ABL är utgångspunkten den att aktiebolaget skall ge aktieägarna vinst i förhållande till deras aktieinnehav. Av denna anledning utdelas vinsten i regel ut i förhållande till aktieinnehaven och ABL innehåller bestämmelserna om en kvalificerad minoritets rätt att yrka på en minimiutdelning (ABL 12 kap. 4 § 2 mom.). Utgångspunkten för lagen om andelslag är däremot den att syftet med andelslaget är att främja medlemmarnas ekonomi eller näringsutövning. Detta kommer i praktiken till synes bl.a. på så sätt att andelslagets tjänster i allmänhet prissätts så förmånligt som möjligt för medlemmarna. På grund av skillnaden mellan de två sammanslutningsformerna har det inte funnits behov att i lagen om andelslag ta in bestämmelser som skulle motsvarande vad som i ABL föreskrivs om t.ex. minimiutdelning.

Å andra sidan är utgångspunkten också enligt lagen om andelslag den att andelslaget skall bedriva ekonomisk verksamhet som främjar medlemmarnas ekonomi och näringsutövning. Sålunda skall allmänna affärsekonomiska principer tillämpas t.ex. på andelslagets produktion av tjänster. Lagens presumtionsbestämmelse om användning av överskott har således ingen betydelse för hur andelslagets inkomstfinansiering kan

användas för t.ex. investeringar eller andra placeringar.

Utdelningsbart överskott. Definitionen av medel som får användas för utdelning av överskott föreslås bli så ändrad att utdelningen av räkenskapsperiodens överskott begränsas inte bara av sådana förluster och fonderingsskyldigheter om nämns i gällande 35 § 3 mom. utan också av sådana anläggnings-, forsknings- och utvecklingsutgifter som har aktiverats i balansräkningen (3 §). Från det utdelningsbara överskottet skall dessutom alltid dras av sådan snabb återbetalning av insatser som avses i 10 kap. 4 § samt ränta på andelskapitalet och annan gottgörelse (4 §). Ett krav som avviker från den gällande lagen är dessutom att moderandelslagets utdelningsbara överskott skall räknas ut på basis av koncernbalansräkningen (5 §).

Av förslaget följer att de på basis av andelslagets bokslut uträknade beloppen noggrannare än enligt den gällande lagen representerar andelslagets ekonomiska överskott. De nya begränsningarna gällande snabb återbetalning av insatser och ränta på kapitallån är nödvändiga med tanke på enhetligheten i borgenärsskyddet. Den för moderandelslaget gällande begränsningen av överskottsutdelning bygger på att moderandelslaget och dess dottersammanslutningar utgör en ekonomisk helhet. I moderandelslagets eget bokslut kan t.ex. ingå koncernens interna vinst, fordringar och skulder samt inbördes ägande. Koncernens utdelningsbara överskott framgår i så fall inte av de separata boksluten. Avsikten med den tilläggsbegränsning som gäller moderandelslaget är också att förhindra kringgående av kraven som gäller det utdelningsbara överskott som skall räknas ut på basis av andelslagets bokslut. Förslaget innebär att definitionen av det utdelningsbara överskottet indelas i tre paragrafer, vilket underlättar tillämpningen av lagen. Grundandelslaget behöver i allmänhet tillämpa endast den huvudregel som framgår av 3 §. De tilläggsbegränsningar i fråga om kapitallån och snabb återbetalning av insatser samt i fråga om moderandelslag som framgår av 4 och 5 § kommer i praktiken att

tillämpas endast i större andelslag. För aktiebolag finns en mot förslaget svarande definition av utdelningsbara vinstmedel i ABL 12 kap. 2 §.

Beslut om utdelning av överskott. Enligt förslaget får andelsstämman besluta om utdelning av överskott endast i den utsträckning som styrelsen har föreslagit eller godkänt, om det inte bestäms i stadgarna om skyldighet att dela ut överskott (6 §). I den gällande lagen finns ingen motsvarande begränsning. Lagligheten av en överskottsutdelning påverkas också av omständigheter som inte framgår av ett i och för sig korrekt upprättat bokslut. Det kan efter räkenskapsperioden visa sig att andelslagets verksamhet varit så förlustbringande eller att andelslagets likviditet och övriga finansieringsmöjligheter har försämrats så mycket att det med tanke på de i lagen om andelslag ingående allmänna principerna gällande olaglig medelsutdelning samt i enlighet med insolvenslagstiftningen är nödvändigt att avhålla sig från utdelning av eventuella överskott. I allmänhet är det bäst att inom styrelsen, utan skadlig offentlighet, bedöma vilken form av utdelning som i situationer av det ovan beskrivna slaget är lämpligast från andelslagets synpunkt. Om andelsstämman är oense med styrelsen kan den givetvis alltid driva genom sin vilja genom att välja en ny styrelse. Bestämmelsen innebär således inte att slutlig beslutanderätt delegeras till styrelsen. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 12 kap. 4 § 1 mom.

Förbud mot finansiering av egna andelar samt olaglig utdelning. I syfte att säkerställa att andelskapitalet blir inbetalt och bibehålls föreslås också bestämmelser om förbud mot finansiering av andelslagets egna andelar (7 §) och om följderna av olaglig medelsutdelning (8 §). I den gällande lagen finns inget motsvarande finansieringsförbud, vars syfte är att säkerställa att andelslaget får in det belopp som har betalats för insatserna. Förbudet har också som syfte att förhindra återbetalning av andelslagets medel i strid med de allmänna principerna i lagen om andelslag. Det föreslagna finansieringsförbudet skiljer sig på så sätt från vad som i ABL 12 kap. 7 § 3 mom. föreskrivs om

förbud mot finansiering av aktiebolagets egna aktier, att det föreslagna förbudet gäller endast finansiering av den insats som betalas till andelslaget för andelar samt finansiering av det teckningspris som betalas för aktier i andelslagets koncernbolag. Orsaken till den föreslagna, från ABL avvikande regleringen är att ett mera omfattande schematiskt förbud inte är nödvändigt för att förverkliga syftet med regleringen.

De föreslagna bestämmelserna om olaglig medelsutdelning motsvarar med små undantag gällande 38 och 39 §. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 12 kap. 5 §.

Fonderingsbestämmelser. I kapitlet föreslås också bestämmelser om reservfond, överkursfond och uppskrivningsfond (9—12 §). I fråga om skyldigheten att avsätta en reservfond avviker förslaget från gällande 33 och 24 § på så sätt att det lagstadgade minimikravet 15 000 mk ändras till 2 500 euro (ca 14 864 mark). Enligt 4 § i den föreslagna verkställighetslagen behöver ett under den gamla lagens giltighetstid bildat andelslags stadgebestämmelser om en i mark fastställd reservfond inte ändras så att fonden anges i euro.

Förslaget skiljer sig från ABL, i vilken det inte föreskrivs om någon motsvarande fonderingsskyldighet.

Fonderingsskyldigheten är ursprungligen avsedd att motsvara aktiebolagens krav på aktiekapitalet. I praktiken kan andelslagen emellertid arrangera sitt resultat så att i allmänhet endast andelslag med ett stort antal medlemmar eller en omfattande verksamhet avsätter medel till sin reservfond enligt bestämmelserna i ABL.

Förslaget skiljer sig när det gäller nedsättning av reservfonden på så sätt från gällande 37 § 3 mom. att i lagen föreslås uttryckliga bestämmelser om användning av reservfonden också för annat än täckande av förlust. Enligt förslaget kan fonden nedsättas också för utdelning av medel till medlemmarna, för minskning av medlemmarnas betalningsskyldighet samt för överföring av medel till en fond som är jämförbar med utdelningsbart överskott. Enligt förslaget är borgenärsskyddsförfarandet primärt i

förhållande till verkställigheten av nya nedsättningsmetoder. De krav som ställs på nedsättningen skall enligt förslaget tillämpas också på en fond som jämföras med en sådan reservfond som avses i 6 kap. 2 § 3 mom. Syftet med förslaget är att tillåta att reservfonden nedsätts i enlighet med andelslagets behov på så sätt att nedsättningen av fonden inte äventyrar borgenärernas ställning.

De föreslagna bestämmelserna om uppskrivningsfonden motsvarar gällande 79 b § 1 mom.

För aktiebolag gällande motsvarande bestämmelser om nedsättning av reservfonden och uppskrivningsfonden finns i ABL 12 kap. 3 och 3 b §.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås bestämmelser om en överkursfond. Enligt förslaget skall i överkursfonden avsättas bl.a. den del av det för insatserna betalda beloppet som inte kan återbetalas och som inte skall användas för täckande av fastställd förlust. I överkursfonden kan också avsättas t.ex. anslutningsavgifter som har uppburits i samband med medlemsantagning eller utgivande av andelar. På nedsättning av överkursfonden tillämpas samma bestämmelser som på reservfonden. Syftet med förslaget är att förenhetliga regleringen i förhållande till de för aktiebolag gällande bestämmelserna om överkursfond i ABL 12 kap. 3 a §.

Andra skillnader jämfört med ABL. Om gåvor föreslås inte motsvarande specialbestämmelser som i ABL 12 kap. 6 §. Enligt förslaget skall på gåvor av andelslagets medel tillämpas de av lagen om andelslag framgående allmänna principerna samt eventuella stadgebestämmelser. Med en gåva avses endast sådana vederlagsfria överlåtelser av medel som inte ens indirekt främjar andelslagets verksamhet. Verksamheten kan indirekt främjas t.ex. av sedvanliga reklamgåvor och av understödsannonser. Det är också tillåtet att finansiera ledningens och de anställdas arbetsförhållanden, fritidssysselsättningar och andra sociala behov i den mån detta främjar andelslagets syfte. Beslut om denna typ av medelsanvändning fattas av andelslagets styrelse och verkställande

direktör inom ramen för sin befogenhet. Av lagens allmänna principer följer att gåvor som inte främjar andelslagets verksamhet, med tanke på borgenärsskyddet kan ges endast inom ramen för det utdelningsbara överskottet. Dessutom skall när det gäller gåvor beaktas andelslagets syfte, jämlikheten mellan medlemmarna och förbudet mot givande av otillbörlig fördel. För den från ABL avvikande regleringen anförs närmare motivering i den allmänna motiveringspunkten 3.2.9.

Om beviljande av lån och säkerheter till den närmaste kretsen föreslås inga särskilda, mot ABL 12 kap. 7 § svarande begränsningar. I ett andelslag skall således när det gäller beviljande och realisering av sådana lån och säkerheter tillämpas endast lagens allmänna principer. Av dessa kan på beviljande av lån tillämpas närmast de som gäller andelslagets syfte, begränsning av medelsutdelning, medlemmarnas jämlikhet och förbudet mot givande av otillbörlig fördel. I andelslagets stadgar kan givetvis bestämmas om mera detaljerade begränsningar. Bedömningen av lån och säkerheter till den närmaste kretsen ingår i enlighet med god revisionssed i granskningen av andelslagets förvaltning, som utgör en del av den lagstadgade revisionen.

Allmänna bestämmelser

1 §. *Tillåtna sätt att dela ut medel.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om tillåtna sätt att dela ut medel. Den föreslagna paragrafens 1 mom. skiljer sig på så sätt från gällande lag att alla tillåtna sätt för utdelning av medel räknas upp i samma paragraf. Ändringen föreslås i syfte att förtydliga regleringen. Förslaget motsvarar de bestämmelser som tillämpas på aktiebolag (ABL 12 kap. 1 § 1 mom.).

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. får andelslagets medel inte delas ut förrän andelslaget har registrerats. Någon motsvarande begränsning finns inte i den gällande lagen. Ändringen föreslås i syfte att förtydliga de rättsliga förhållandena för den händelse att andelslaget inte registreras. Begränsningen innebär ingen betydande olägenhet för andelslagets verksamhet, av

den anledningen att andelslaget kan anmälas för registrering omedelbart efter att det har bildats. I praktiken tar registreringen ungefär en månad i anspråk efter det att anmälan har gjorts. Motsvarande begränsning för aktiebolag föreskrivs i ABL 12 kap. 1 § 3 mom.

Överskott och utdelning av det

2 §. *Rätt till överskott och grunderna för utdelning av överskottet.* I denna paragraf föreskrivs om rätt till överskott och om grunderna för utdelning av överskottet. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. får överskott delas ut till medlemmarna endast om så bestäms i stadgarna. I momentet föreslås också en presumptionsbestämmelse om grunden för utdelning av överskott i det fall att stadgarna tillåter utdelning av överskott men inte anger grunden för utdelningen. Enligt förslaget skall utdelningen i så fall verkställas enligt den omfattning i vilken medlemmarna har använt sig av andelslagets tjänster.

Mot förslaget svarande bestämmelser finns i gällande 35 § 1 och 2 mom.

I föreslagna 2 mom. nämns exempel på vad som i stadgarna kan bestämmas om grunden för utdelning av överskott. I den gällande lagen finns ingen motsvarande exempelförteckning. Syftet med förslaget är att underlätta upprättandet av andelslagets stadgar.

I stadgarna kan föreskrivas också om andra fördelningsgrunder och om tillämpningsordningen för dessa. I stadgarna kan t.ex. bestämmas att överskott skall fördelas i förhållande till medlemmarnas användning av andelslagets och dess dottersammanslutningars tjänster. I stadgarna kan också bestämmas om den rätt till en viss andel av överskottet som en andel eller en därav betald insats ger. En sådan på förhand fastställd avkastning kan vara t.ex. en fast årlig ränta eller till en referensränta bunden rörlig ränta.

Om det i andelslagets stadgar i enlighet med 10 kap. 3 § bestäms att återbetalningen av insatser skall skjutas upp, kan det vara skäl att i stadgarna mera detaljerat än enligt nuvarande praxis bestämma också om

förutsättningarna för utdelning av överskott eller återbetalning. I ett sådant andelslag kan det finnas behov att bestämma t.ex. om den preferensränta som skall betalas på en uppskjuten återbetalning av en insats samt att en före detta medlem kan kräva snabbare återbetalning av insatsen på grund av att räntebetalningen har fördröjts.

I samband med de införandet av de föreslagna nya finansieringsmetoderna är det i allmänhet skäl att överväga också en noggrannare reglering av grunderna för utdelning av överskott, i syfte att begränsa eventuella framtida konfliktsituationer och trygga värdet av de placeringar som görs i andelslaget. Om det i stadgarna har föreskrivits endast om olika grunder för utdelning av överskott, t.ex. utnyttjande av tjänster och ränta på andelskapitalet, kan en ändring av en längre tids utdelningspraxis i något väsentligt avseende visa sig vara problematisk med tanke på andelslagets syfte samt med tanke på jämlikhetsprincipen och förbudet mot givande av otillbörlig fördel.

3 §. *Utdelningsbart överskott.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om den huvudregel som skall tillämpas vid uträkningen av utdelningsbart överskott. Om andelslaget tillämpar snabb återbetalning av insatserna (10 kap. 4 §) eller om räntan på ett sådant kapitallån som avses i 13 kap. inte har bokförts som en kostnad som hänför sig till den avslutade räkenskapsperioden, skall på uträkningen av det utdelningsbara överskottet tillämpas också bestämmelserna i 4 §. Om andelslaget är ett moderandelslag skall på uträkningen av det utdelningsbara överskottet dessutom tillämpas vad som i 5 § föreskrivs om utdelningsbart överskott i moderandelslaget. Vid utdelningen av överskott skall vidare beaktas vad som i 4 § 3 mom. föreskrivs om interimistiskt förbud mot utdelning av överskott.

Den föreslagna huvudregeln för uträkning av utdelningsbart överskott skiljer sig på så sätt från gällande 35 § 3 mom. att från det utdelningsbara överskottet skall dras av också de i balansräkningen aktiverade utgifterna i samband med att andelslaget bildas, forskningsutgifter samt andra utvecklingsutgifter än sådana som avses i 5 kap. 8 § bokföringslagen. Syftet med

ändringen är att förtydliga definitionen av begreppet utdelningsbart överskott och att förenhetliga definitionen med den som gäller för ett aktiebolags utdelningsbara vinstmedel (ABL 12 kap. 2 § 1 mom.).

4 §. *Tilläggsbegränsningar för utdelningsbart överskott.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om tilläggsbegränsningar för utdelningsbart överskott. Enligt hänvisningen i den föreslagna paragrafens 1 mom. 1 punkten skall vid uträkningen av utdelningsbart överskott dras av det sammanlagda beloppet av sådan återbetalning av insatser som avses i 10 kap. 4 §. Av den föreslagna tilläggsbegränsningen följer att snabb återbetalning av insatser inte från borgenärernas synpunkt påverkar beständigheten av andelslagets eget kapital. Avsaknaden av en sådan begränsning kan leda till att det från borgenärernas synpunkt uppkommer oklarhet om hur mycket andelskapital i förhållande till sina skulder som andelslaget i sista hand har. I ABL finns inga bestämmelser om en motsvarande begränsning för aktiebolag, vilket beror på att regleringen av det egna kapitalets beständighet är annorlunda uppbyggd.

Enligt den föreslagna 2 punkten skall vid uträkning av det utdelningsbara överskottet dras av också det sammanlagda beloppet av räntan på andelskapitalet eller annan gottgörelse som skall betalas och som inte redan har kostnadsförts i det bokslut på vilket det utdelningsbara överskottet räknas ut. Från det utdelningsbara överskottet skall således alltid dras av räntan på kapitallån eller annan gottgörelse skall betalas.

I allmänhet skall räntorna på kapitallån bokföras som kostnader under den räkenskapsperiod som de hänför sig till och för vilken det bokslut har fastställts på vilket det utdelningsbara överskottet räknas ut. Detta innebär att kostnadsföringen alltid påverkar räkenskapsperiodens överskott och det överskott som balansräkningen utvisar. Villkoren för kapitallån kan emellertid vara sådana att räntan eller en del av den kostnadsförs på följande räkenskapsperiod, under vilken bokslutet fastställs och räntan betalas.

Å andra sidan kommer den

överskottsutdelning som lånevillkoren tillåter att begränsa betalningen av ränta eller gottgörelse på kapitallån oberoende av när räntan bokförs som en kostnad. Utdelningen av medel minskar alltid det utdelningsbara överskott som kan användas för betalning av ränta på kapitallån eller för utdelning av överskott.

Exempel: Ett andelslag vars räkenskapsperiod är ett kalenderår upptog 1.5.2001 ett kapitallån vars ränteperiod är 1.5 — 30.4. Som kostnad för räkenskapsperioden 2001 kan inom de gränser som bokföringslagen föreskriver bokföras räntan för tiden 1.5 — 31.12.2001 medan räntan för tiden 1.1 — 30.4.2002 bokförs som kostnad för räkenskapsperioden 2002. Vid den ordinarie andelsstämman i april 2002 fastställs resultaträkningen för 2001 samt fattas beslut om utdelning av överskottet, med beaktande också av den kapitallåneränta som skall kostnadsföras på räkenskapsperioden 2002 och som betalas på grundval av det bokslut som fastställs för räkenskapsperioden 2001.

En mot förslaget svarande bestämmelse ingår i ABL 5 kap. 1 § och 12 kap. 2 § 2 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs att det överskott som tillkommer en medlem kan innehållas som betalning för insatsen. Förslaget skiljer sig från gällande 36 § på så sätt att det enligt förslaget kan föreskrivas i stadgarna att överskott inte skall innehållas för betalning av insatsen. Syftet med den ovillkorliga innehållningsskyldighet som föreskrivs i den gällande lagen är att säkerställa betalningen av insatserna. Särskilt ett andelslag som uteslutande riktar sig till medlemmarna kan organisera sin verksamhet så att det inte uppkommer något utdelningsbart överskott. Å andra sidan kan en ovillkorlig innehållningsrätt för en lång tid hindra utbetalning av avkastning på det sysselsatta kapitalet. Så är fallet framförallt i sådana producentandelslag som har en hög insats och där medlemmarnas skyldighet att ta andelar kan variera från ett år till ett annat.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. finns en hänvisning till bestämmelsen om förbud mot utdelning av överskott som grundar sig på sådan nedsättning av antalet insatser, tilläggsinsatser och placeringsandelar eller av

det för dem betalda beloppet eller av reservfonden eller överkursfonden, som har gjorts för att täcka förlust (detta kapitel 10 och 11 §, 10 kap. 9 §, 11 kap. 3 § och 12 kap. 1 §). Vad gäller insatsen finns en mot förslaget svarande begränsning i gällande 65 §, vad gäller reservfonden i gällande 37 § 3 mom. och vad gäller placeringsandelskapital i 188 § 3 mom.

5 §. *Moderandelslagets utdelningsbara överskott.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om en på koncernbalansräkningen baserad tilläggsbegränsning vad gäller moderandelslagets utdelningsbara överskott. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Syftet med förslaget är att förenhetliga förutsättningarna för utdelning av överskott i andelslag som har en avvikande företagsstruktur samt i koncerner vilkas moderföretag är ett andelslag eller ett aktiebolag. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. anses som ett moderandelslags utdelningsbara överskott det mindre av de belopp som har räknats ut på basis av balansräkningen och koncernbalansräkningen. Bestämmelser om skyldigheten att upprätta koncernbokslut ingår i föreslagna 6 kap. 8 § och i bokföringslagen.

Bestämmelser som motsvarar de föreslagna om moderföretag i aktiebolagsform ingår i ABL 12 kap. 2 § 3 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om uträkning av det utdelningsbara överskottet enligt koncernbalansräkningen. Uträkningsschemat överensstämmer med huvudregeln i 3 §. Enligt den föreslagna 1 punkten skall vid uträkning av det på koncernbokslutet baserade överskottet beaktas också de vinstutdelningsbegränsningar som baserar sig på täckningen av dottersammanslutningars förlust. Enligt den föreslagna 2 punkten minskas det av koncernbalansräkningen framgående utdelningsbara överskottet av de i moderandelslagets koncernbokslut under eget kapital upptagna frivilliga reserveringarna och avskrivningsdifferensen. Enligt den i bokföringslagen ingående undantagsregeln kan de frivilliga reserveringarna och avskrivningsdifferensen

tas upp i koncernbalansräkningen under eget kapital, efter att den kalkylerade skatteskulden har dragits av.

Bestämmelser som motsvarar det föreslagna momentet ingår i ABL 12 kap. 2 § 3 mom.

6 §. *Beslut om utdelning av överskott.* I paragrafen föreslås bestämmelser om beslut som gäller utdelning av överskott. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är det alltid andelsstämman som beslutar om utdelning av överskott. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Å andra sidan skall den ordinarie andelsstämman enligt gällande 58 § 1 mom. 3 punkten besluta om utdelning av överskott, om detta enligt stadgarna är möjligt. Förslaget innebär i praktiken ingen förändring i rättsläget. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 12 kap. 4 § 1 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. får andelsstämman besluta om utdelning av större belopp än styrelsen föreslagit eller godkänt endast om stämman enligt stadgarna är skyldig att göra det. I den gällande lagen föreskrivs inte om någon motsvarande begränsning. Syftet med ändringen är att förenhetliga regleringen av utdelningsförutsättningarna med vad som föreskrivs i ABL 12 kap. 4 § 1 mom. Förslaget motiveras närmare i början av detta kapitel. 8 §. *Olaglig utdelning av medel.* I denna paragraf föreskrivs om följderna av olaglig utdelning av medel. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 39 § att återbetalningsskyldigheten inte gäller en medlem som varit i grundad god tro. Dessutom skall på olagligt utdelade medel enligt förslaget betalas sådan avkastningsränta som avses i räntelagen, medan räntan i den gällande lagen fastställs till sex procent på det belopp som återbetalas. Enligt förslaget utvidgas de för en olaglig utdelning ansvarigas krets så att utöver andelslagets medlemmar och ledning också de revisorer som har medverkat till den olagliga utdelningen kan bli ansvariga för den skada som andelslaget åsamkas genom det belopp som inte återbetalas. Syftet med ändringen är att förenhetliga de om olaglig utdelning gällande bestämmelserna med motsvarande bestämmelser för aktiebolag i ABL 12 kap. 5 §.

Förbud mot att finansiera egna andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar

7 §. *Förbud mot att finansiera egna andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar.* I denna paragraf föreskrivs om förbud mot finansiering av egna andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar samt om förbud mot finansiering av till samma koncern hörande sammanslutningars andelar och aktier. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. får andelslaget inte bevilja penninglån eller ge ut andra medel i syfte att mottagaren eller någon som hör till dennes närmaste krets med medlen betalar det belopp som skall betalas för andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar i andelslaget eller i någon annan sammanslutning inom samma koncern eller aktiers teckningspris. Begränsningen

gäller också ställande av säkerhet för en sådan förpliktelse. Med avvikelse från vad som i ABL 12 kap. 7 § 3 och 6 mom. föreskrivs om aktiebolags finansiering av egna aktier gäller den föreslagna begränsningen inte finansiering av vidareöverlåtelser av tidigare utgivna och betalda andelar och aktier. Den från ABL avvikande regleringen motiveras i början av detaljmotiveringen till detta kapitel.

Enligt undantagsbestämmelsen i den föreslagna paragrafens 2 mom. får andelslaget dock finansiera betalning av sina egna andelar med sådant lån eller sådan säkerhet som avses i 8 § personalfondslagen (814/1989), inom ramen för det utdelningsbara överskottet. Motsvarande undantag för aktiebolag föreskrivs i ABL 12 kap. 7 § 5 mom.

8 §. *Olaglig utdelning av medel.* I denna paragraf föreskrivs om följderna av olaglig utdelning av medel. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 39 § att återbetalningsskyldigheten inte gäller en medlem som varit i grundad god tro. Dessutom skall på olagligt utdelade medel enligt förslaget betalas sådan avkastningsränta som avses i räntelagen, medan räntan i den gällande lagen fastställs till sex procent på det belopp som återbetalas. Enligt förslaget utvidgas de för en olaglig utdelning ansvarigas krets så att utöver andelslagets medlemmar och ledning också de revisorer som har medverkat till den olagliga utdelningen kan bli ansvariga för den skada som andelslaget åsamkas genom det belopp som inte återbetalas.

Syftet med ändringen är att förenhetliga de om olaglig utdelning gällande bestämmelserna med motsvarande bestämmelser för aktiebolag i ABL 12 kap. 5 §.

Reservfond, överkursfond och uppskrivningsfond

9 §. *Reservfond och avsättningsskyldighet.* I denna paragraf föreskrivs om andelslagets reservfond och om skyldigheten att avsätta medel till den. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall varje andelslag ha en reservfond. Förslaget skiljer sig på så sätt

från gällande 33 § 1 mom. och 34 § att fondens minimibelopp har ändrats från 15 000 mark till 2 500 euro (ca 14 866,75 mark). I överensstämmelse med den gällande lagen föreslås dessutom att till fonden också efter att minimibeloppet 2 500 euro har uppnåtts skall göras avsättningar till fonden tills den uppgår till 1 % av andelslagets balansomslutning. Motiveringen till att fonderingskravet skall bibehållas på den nuvarande nivån finns i allmänna motiveringen, punkt 6.3.

Enligt den föreslagna 2 punkten kan andelsstämman dessutom besluta att till fonden skall överföras ett visst belopp av överskottet. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Enligt gällande 35 § tillkommer överskott emellertid andelslaget, om inte annat föreskrivs i stadgarna. Ändringen föreslås i syfte att förtydliga regleringen. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 12 kap. 3 § 1 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan i stadgarna bestämmas om en större reservfond och om större årlig avsättning till fonden. Förslaget motsvarar gällande 33 § 2 mom. och andelslagspraxis.

10 §. *Nedsättning av reservfonden.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om nedsättning av reservfonden. Enligt förslaget kan reservfonden användas för täckande av förlust som utvisas av den fastställda balansräkningen, för återbetalning av medel till medlemmarna och för överföring av medel till en utdelningsbar fond samt för ökning av placeringsandelskapitalet. För nedsättning av reservfonden behövs enligt förslaget i allmänhet registermyndighetens tillstånd, ifall fonden sänks i något annat syfte än för att täcka förlust. I paragrafen föreslås också en bestämmelse om det tillståndsförfarande för vilket i tillämpliga delar gäller bestämmelserna om verkställighetstillstånd för fusion och delning. Om reservfonden nedsätts för att täcka en förlust, får andelslaget inte dela ut överskott förrän ett år har förflutit från utgången av den räkenskapsperiod under vilket beslutet om nedsättning av fonden fattades.

I den gällande lagen regleras uttryckligen

endast sänkning av reservfonden för att täcka förlust och användning av fonden för uppskrivning av placeringsandelskapitalet (37 § 3 mom. och 186 § 1 mom.). Enligt den gällande lagen är ett utdelningsförbud i kraft i tre år. Den begränsning som avser täckning av förlust föreslås bli förkortad för att andelslaget lättare skall kunna skaffa tilläggsfinansiering i eget kapital. Den förkortade begränsningen stämmer överens med det föreslagna borgenärsskyddssystemet. Syftet med den utvidgade användningsbegränsningen för reservfonden är också att förenhetliga de för andelslag gällande bestämmelserna med de för aktiebolag gällande bestämmelserna i ABL 12 kap. 3 §.

11 §. *Överkursfond.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om överkursfonden. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Avsikten med den föreslagna ändringen är att förtydliga bokföringen av insatser samt att förenhetliga regleringen med de för aktiebolag gällande bestämmelserna i ABL 12 kap. 3 a §. Förslaget skiljer sig i det avseendet från ABL att avsättningen till överkursfonden av en anslutningsavgift som motsvarar en eventuell överkurs för aktierna, är beroende av de för anslutningsavgiften gällande villkor som behandlas nedan i samband med 9 kap. 4 §. Beroende av villkoren för en sådan avgift är på motsvarande sätt avsättningen till överkursfonden av belopp som eventuellt har betalats för den på optionsrätter och konvertibla skuldebrev baserade rätten till en placeringsandel.

I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om sådana poster som alltid skall avsättas till överkursfonden. Enligt den föreslagna 1 punkten skall till fonden avsättas den del av det till andelslaget betalda beloppet av insatsen som inte återbetalas, används för täckande av fastställd förlust eller avsätts till en fond som används enligt andelslagets beslut. Om t.ex. till en före detta medlem med beaktande av andelslagets ekonomiska ställning återbetalas 50 euro av den insats på 100 euro som denne betalat, skall till överkursfonden samtidigt överföras 50 euro av andelskapitalet. Det sistnämnda beloppet kan inte återbetalas till den före

detta medlemmen. Enligt förslaget skall samma regler tillämpas på tilläggsinsatser och placeringsinsatser. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 12 kap. 3 a § 1 mom. 4 punkten.

Enligt den föreslagna 2 punkten skall till överkursfonden avsättas försäljningsvinst som har erhållits genom försäljning av egna placeringsandelar och av placeringsandelar i moderandelslaget. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 12 kap. 3 a § 1 mom. 5 punkten.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan till överkursfonden dessutom avsättas anslutningsavgiften och andra i 6 kap. 2 § 3 mom. avsedda poster, vars villkor motsvarar denna paragrafs bestämmelser om överkursfond. Förutsättningarna för avsättning av anslutningsavgifter till överkursfonden är således beroende av villkoren för denna avgift.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall på nedsättning av överkursfonden tillämpas det som i 10 § bestäms om nedsättning av reservfonden. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 12 kap. 3 a §.

12 §. *Uppskrivningsfond.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om uppskrivningsfonden. Allmänna bestämmelser om avsättning till och nedsättning av uppskrivningsfonden finns i bokföringslagen. I lagen om andelslag finns bestämmelser endast om bokföring av fonden under eget kapital samt om användningen av fonden och om den inverkan som återkallande av nedskrivningar har på andelslagets eget kapital. Förslaget motsvarar gällande 79 b § 1 mom. och 186 § 1 mom. Motsvarande specialbestämmelser om aktiebolags uppskrivningsfond finns i ABL 12 kap. 3 b §.

9 kap. Andelar, insatser, andelskapital och anslutningsavgifter

I detta kapitel föreslås bestämmelser om andelar, insatser, andelskapital och anslutningsavgifter. Bestämmelserna gäller medlemmarnas skyldighet och rätt att ta andelar, de anslutningsavgifter som en som anslutar sig till andelslaget eller medlem som

tar flera andelar skall betala till andelslaget, betalning, uppbörd och kvittning av insatser och anslutningsavgifter, utfärdande av andelsbrev, sammanslagning och delning av andelar samt höjning av insatsen mot avgift och genom fondförhöjning, utgivande av nya andelar genom fondförhöjning samt ändring av skyldigheten att ta andelar.

Den föreslagna regleringen skiljer sig från den gällande lagen närmast på så sätt att i lagen föreslås särskilda bestämmelser om frivilliga andelar, om betalning av insatser med apportegendom, om uppbörd och kvittning av insatser, om utfärdande av andelsbrev samt om fondförhöjning och blandförhöjning av insatsen och om ändring av skyldigheten att ta andelar. Syftet med ändringarna är att förtydliga bestämmelserna om andelar och betalningen av dem samt att utöka andelslagets möjligheter att öka det egna kapitalet.

Den föreslagna regleringen skiljer sig från bestämmelserna i ABL huvudsakligen i det avseendet att utgivandet av andelar, som är en förutsättning för medlemskap, baserar sig på lagen medan i stadgarna kan tas in bestämmelser om styrelsens rätt att ge ut nya frivilliga andelar, samt i det avseendet att andelarna och andelskapitalet inte registreras. Från ABL skiljer sig också förslaget enligt vilket mot aktiebrev svarande andelsbrev kan användas endast om så bestäms i stadgarna.

Bevarandet av den från ABL avvikande regleringen baserar sig på den gällande lagen om andelslag samt på andelslagspraxis, som inte har varit förenad med några väsentliga olägenheter. Det är typiskt för ett andelslag att dess medlemsantal och antal andelar samt andelskapitalets belopp, till åtskillnad från vad som är fallet med aktiebolag, inte är bestämda på förhand (1 kap. 2 §). Den omständigheten att andelskapitalets belopp inte är på förhand bestämt innebär att det kan ökas och minskas under verksamhetens gång på ett flexiblare sätt än när det är fråga om aktiebolag.

Varken registreringen av andelslaget eller medlemsrättigheterna är bundna till betalningen av insatsen. Det förekommer allmänt att insatserna betalas först en längre tid efter att andelslaget bildats eller medlemskapet börjat. På grund av att det

minimikapitalkrav som gäller för aktiebolag skall aktiekapitalet vara inbetalt före registreringen och en förutsättning för att medlemsrättigheterna skall inträda är att ett mot antalet aktier svarande aktiekapital har registrerats.

Utgångspunkten för att verksamhet skall kunna bedrivas i andelslagsform är att medlemmarna deltar i sammanslutningens verksamhet. Därför gäller i lagen om andelslag i regel begränsningar för överlåtelse av medlemskap och andelar. Ett aktiebolag bildas i första hand för att ge vinst på det sysselsatta kapitalet och aktiernas omsättningsbarhet anses vara ett viktigt kännetecken på denna bolagsform.

Också bestämmelserna om återbetalning av andelskapital skiljer sig från bestämmelserna om nedsättning av aktiekapital i det avseendet att initiativet till en nedsättning i allmänhet kommer från en avgående medlem och i det avseendet att andelslaget också utan borgenärernas samtycke kan betala tillbaka insatser efter en viss tid. För aktiebolag är det i allmänhet bolagsstämman som beslutar om nedsättning av aktiekapitalet och om förvärv av egna aktier. Verkställighet av ett beslut om nedsättning av aktiekapitalet förutsätter borgenärernas samtycke i det fall att bolagets bundna egna kapital minskar.

På grund av de särdrag som är förenade med ovan nämnda förändringar av kapitalet och överlåtelse av ägar rättigheter är det fortfarande motiverat att i lagen om andelslag ta in sådana bestämmelser om medlemskapets början och upphörande, om betalning av insatser samt om andelskapitalet, som avviker från vad som i ABL 2 och 4 kap. föreskrivs om emission, betalning, registrering och överlåtelse av aktier.

Bestämmelserna i detta kapitel gäller enligt hänvisningarna i 11 och 12 kap. också tilläggsandelar och placeringsandelar, om inte annat föreskrivs i de nämnda kapitlen.

Allmänna bestämmelser

1 §. *Andelar.* I denna paragraf fastställs huvudreglerna om andelar samt om skyldigheten att ta andelar. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall varje

medlen ta en andel och till andelslaget betala en i stadgarna föreskriven insats. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 4—6 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. ger alla andelar lika rättigheter i andelslaget om inte något annat föreskrivs i denna lag eller i stadgarna. Direkt med stöd av lag skiljer sig andelarna från varandra för det första i det avseendet att varje medlem, oberoende av hur andelarna är fördelade mellan medlemmarna, i allmänhet har en röst vid andelsstämman. En annan utgångspunkt är den att i enlighet med stadgarna tillåten överskottsutdelning sker i förhållande till utnyttjandet av de tjänster som andelslaget erbjuder samt att behållningen i ett andelslag som upplöses skall skiftas enligt det antal personer mellan vilka fördelningen sker, om inte i stadgarna föreskrivs något annat. I stadgarna kan intas t.ex. sådana bestämmelser om olika slag av andelar, att medlemskapets längd påverkar de ekonomiska rättigheter som andelarna medför. Vidare kan i stadgarna föreskrivas om medlemmarnas olika röstetal, t.ex. på basis av medlemsrättigheternas antal eller det belopp som har betalats till andelslaget för insatserna.

I den gällande lagen finns ingen mot förslaget svarande uttrycklig bestämmelse. En mot förslaget svarande princip kan emellertid härledas från den också i andelslag tillämpade jämlikhetsprincipen och från förbudet mot givande av otillbörlig fördel, dvs. från gällande 66 och 81 § (förslagets 4 kap. 19 § och 5 kap. 11 §). I ABL ingår ett mot den sistnämnda bestämmelsen svarande uttryck för jämlikheten mellan aktieägarna och dessutom föreskrivs i ABL 3 kap. 1 § uttryckligen, liksom i förslaget, att alla aktier medför lika rätt i bolaget, om inte något annat bestäms i bolagsordningen.

Den i detta moment fastställda jämlikhetsprincipen och de allmänna bestämmelser som föreslås i 4 kap. 19 § och 5 kap. 11 § innebär inte att alla medlemmar har samma ställning i andelslaget. Den föreslagna bestämmelsen innebär i första hand att medlemmarna anses ha kommit överens om att varje andel medför lika rätt i andelslaget, om inte något annat föreskrivs i

lagen eller i stadgarna. Syftet med de nämnda allmänna bestämmelserna är att säkerställa att en medlems ställning i förhållande till de övriga medlemmarna inte utan medlemmens medverkan försvagas genom andelsstämmans beslut, jämfört med vad som föreskrivs om medlemmens ställning i lagen och stadgarna. Med beslut som påverkar en medlems ställning avses här i första hand sådana beslut av andelsstämman och andelslagets ledning som påverkar värdet av medlemmens andelar jämfört med andra medlemmars andelar, inte beslut som ändrar sådana enskilda rättigheter som medlemskapet och andelarna medför utan att andelarnas värde ändras.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall insatserna vara lika stora. Av detta krav följer t.ex. att en höjning av den insats som uppbärs hos nya medlemmar förutsätter att insatsen höjs också när det gäller redan utgivna andelar. Ett annat alternativ är att hos nya medlemmar uppbära sådan anslutningsavgift som avses i 4 § t.ex. på motsvarande sätt som när det gäller överkurs som ingår i teckningspriset för ett aktiebolags aktier. I gällande 28 § 1 mom. finns en motsvarande bestämmelse om insatsens storlek. Enligt förslaget kan de tilläggsinsatser som uppbärs för tilläggsandelar vara av en annan storlek än insatserna och det finns inte heller något hinder för att i andelslaget ha också olika stora tilläggsinsatser (11 kap. 2 och 4 §). Detsamma gäller placeringsinsatser som uppbärs för placeringsandelar. I praktiken är det emellertid i allmänhet ändamålsenligt att insatserna och tilläggsinsatserna fastställs vara lika stora. Detta kan göra det lättare att i ett senare skede genomföra en ändring av kapitalstrukturen, t.ex. ändra insatser till tilläggsinsatser och tvärtom.

2 §. *Skyldighet att ta flera andelar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om att det i stadgarna kan bestämmas att en medlem är skyldig att delta med flera andelar i samband med inträdet i andelslaget eller under medlemskapet och att en sådan skyldighet minskar under medlemskapet. Stadgebestämmelser av detta slag förekommer närmast i producentandelslag. I paragrafen föreslås också bestämmelser om

hur en minskning av skyldigheten att ta andelar påverkar andelar som blir överflödiga.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan det bestämmas i stadgarna att en medlem är skyldig att delta med flera andelar i samband med inträdet i andelslaget eller under medlemskapet och att en sådan skyldighet minskar under medlemskapet. I stadgarna skall då bestämmas grunderna för ökningen och minskningen av skyldigheten samt tiden och sättet för betalning av nya insatser. I stadgarna kan också enbart bestämmas att skyldigheten att ta andelar ökar eller minskar under medlemskapet. Förslaget skiljer sig från gällande 6 § på så sätt att en skyldighet att öka antalet andelar kan uppkomma under medlemskapet och att i stadgarna kan bestämmas också om tidpunkten och sättet för betalningen av nya insatser. Förslaget motsvarar emellertid vedertagen andelslagspraxis enligt vilken skyldighet att ta flera andelar kan uppkomma också under medlemskapet.

Bestämmelserna om tidpunkten och sättet för betalning av insatsen ändrar inte rättsläget, eftersom det enligt gällande 29 § 1 mom. alltid skall bestämmas om insatsen skall betalas i en eller flera poster och inom vilken tid detta skall ske. Förslaget förtydligar bestämmelserna om tagande av flera andelar. I den föreslagna paragrafens 2 och 3 mom. regleras den situationen att en medlems skyldighet att delta med flera andelar minskas. Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. omvandlas andelar som överstiger skyldigheten till frivilliga andelar. En medlem kan kräva återbetalning av därtill anslutna insatser utan att samtidigt behöva avstå från medlemskapet i andelslaget.

I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Veterligen har föreskrifter om saken inte tagits in i alla sådana andelslags stadgar, vilkas medlemskap kan förutsätta tagande av flera andelar. I andelslagspraxis har bestämmelserna om återbetalning av insatsen emellertid tolkats så att en medlem uttryckligen skall kräva återbetalning av insatsen också i det fall att skyldigheten att ta andelar minskas. Förslaget motsvarar således gällande praxis.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan i stadgarna med avvikelse från huvudregeln i 2 mom. föreskrivas att en insats som har betalats till andelslaget för en andel som överskrider skyldigheten skall återbetalas automatiskt eller att en sådan andel omvandlas till en frivillig andel eller till en sådan tilläggsandel som avses i 11 kap. En stadgebestämmelse av detta slag kan vara motiverad för att förbättra kontinuiteten när det gäller andelslagets finansiering i eget kapital. Genom en stadgebestämmelse är det också möjligt att minska behandlingen av ansökningar om återbetalning av insatser och om ändring av andelarna i ett andelslag som har många medlemmar eller vars skyldighet att ta andelar ofta ändras. I syfte att skydda andelslagets borgenärer föreslås att en stadgebestämmelse om att omvandling till tilläggsandelar inte kan leda till snabbare återbetalning av insatserna.

3 §. *Frivilliga andelar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om hur en medlem frivilligt kan öka sina andelar. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall i stadgarna alltid bestämmas att andelslaget kan ge sina medlemmar frivilliga andelar. Förslaget skiljer sig från gällande 26 § enligt vilken styrelsen eller något annat organ som beslutar om antagning av medlemmar direkt med stöd av lagen kan ge ut nya frivilliga andelar. Syftet med denna ändring är att säkerställa jämlikheten mellan medlemmarna och att förenhetliga bestämmelserna om finansiering i eget kapital. Avsikten är att det alltid skall föreskrivas i stadgarna om anskaffning av sådant eget kapital av placeringskaraktär som i andelslaget medför rätt till utdelning. Denna ändring motiveras också i allmänna motiveringens punkt 3.2.10. Enligt 19 § 1 mom. i den föreslagna verkställighetslagen skall på utgivande av frivilliga andelar i ett andelslag som har bildats under den gamla lagens giltighetstid tillämpas den gamla lagens 26 § i fem års tid efter att den nya lagen har trätt i kraft. Av denna övergångsbestämmelse följer att den föreslagna ändringen inte försvårar andelslagets anskaffning av andelskapital.

Enligt förslaget kan utgivandet av frivilliga andelar enligt stadgarna ordnas på två sätt. Enligt den föreslagna 1 punkten kan

utgivandet av frivilliga andelar ordnas så att i stadgarna bestäms antalet andelar som ges eller beräkningsgrunden, den ordning som skall iakttas vid utgivandet samt tiden och sättet för betalning av nya insatser. Enligt 3 mom. skall beslutet om utgivande av frivilliga andelar i allmänhet fattas av samma organ om beslutar om antagningen av medlemmar. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 26 §.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen på så sätt att i stadgarna kan föreskrivas om förutsättningarna för givande av frivilliga insatser på ett sätt som skiljer sig från medlemsantagningen. I stadgarna kan t.ex. föreskrivas att frivilliga andelar skall betalas omedelbart samt att för dem uppbärs en annan anslutningsavgift än för de andelar som är en förutsättning för medlemskap. I stadgarna kan också föreskrivas att den ordning som skall iakttas när frivilliga andelar erbjuds baserar sig på hur länge medlemskapet fortgått eller på omfattningen av verksamheten mellan medlemmen och andelslaget. I stadgebestämmelserna skall emellertid alltid beaktas principen om jämlikheten mellan medlemmarna samt förbudet mot givande av otillbörlig fördel (4 kap. 19 § och 5 kap. 11 §).

Enligt den föreslagna 2 punkten kan utgivandet av frivilliga andelar ordnas också så att andelsstämman beslutar om utgivandet. Enligt förslaget kan det i stadgarna tillåtas att frivilliga andelar ges även så att andelsstämman bemyndigar styrelsen eller förvaltningsrådet att besluta om saken. Enligt detta alternativ är det inte nödvändigt att på förhand i andelslagets stadgar föreskriva om de omständigheter om nämns i 1 punkten. Dessa skall enligt 3 mom. nämnas i andelsstämmans beslut om utgivande av frivilliga andelar eller i andelsstämmans bemyndigande och ett därpå baserat beslut av styrelsen eller förvaltningsrådet.

Enligt gällande 19 och 26 § kan det bestämmas att andelsstämman beslutar också om utgivande av frivilliga andelar. I den gällande lagen finns inga mot förslaget svarande bestämmelser om bemyndigande av styrelsen eller förvaltningsrådet. Syftet med förslaget är att utgivandet av frivilliga andelar vid behov kan ordnas på

motsvarande sätt som ökning av ett aktiebolags aktiekapital i enlighet med ABL 4 kap. Med avvikelse från ABL föreslås att ett bemyndigande att ge nya andelar kan utfärdas också för förvaltningsrådet, om så bestäms i stadgarna. Denna utvidgade möjlighet att ge bemyndigande föreslås av den orsaken att det också enligt den gällande lagen är möjligt att i stadgarna föreskriva att andelar skall ges av förvaltningsrådet. Detta förfarande har veterligen inte medfört några problem.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 *mom.* kan ett bemyndigande att ge ut nya andelar utfärdas för högst fem år. Andelsstämman kan givetvis besluta om återkallande av bemyndigandet före utgången av den nämnda tiden. Beslut om bemyndigandet och återkallandet av detta kan i allmänhet fattas med enkel majoritet, om inte annat följer av de särskilda beslutskrav som föreskrivs i 4 kap. eller av stadgarna. Den föreslagna tidsfristen för bemyndigandet är betydligt längre än den i ABL föreskrivna ett års fristen. Orsaken till den från ABL avvikande regleringen är de särdrag som är förenade med andelslagens anskaffning av eget kapital samt strävan att begränsa de förvaltningskostnader som andelslagen åsamkas i samband med utgivandet av andelar. Den föreslagna tidsfristen för bemyndigandet motsvarar de regleringar som i ett flertal EU-länder gäller också för aktiebolag.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 *mom.* skall i andelsstämmans beslut och beslutsförslag om utgivande av frivilliga andelar eller bemyndigande därtill nämnas antalet eller maximiantalet andelar som skall ges eller den grund enligt vilken antalet andelar skall räknas. Dessutom skall i beslutet nämnas den ordning som skall iakttas då andelarna ges samt inom vilken tid och på vilket sätt de nya insatserna skall betalas. Vidare kan i beslutet bestämmas att styrelsen eller förvaltningsrådet med stöd av bemyndigandet skall besluta i vilken ordning andelarna ges. I beslutet om bemyndigandet härvid skall nämnas också hur länge det är i kraft. Av styrelsens eller förvaltningsrådets på bemyndigandet baserade beslut skall de ovan nämna omständigheterna framgå.

Vidare föreslås att på utgivandet av frivilliga andelar i övrig skall tillämpas det som i 3 kap. 2 § bestäms om inträde i andelslag. Av hänvisningen följer att en medlem skriftligen skall ansöka om frivilliga andelar samt att det organ som beslutar om medlemsantagning skall besluta också om utgivande av andelar, om inte annat bestäms i stadgarna eller om inte andelsstämman beslutar annat på det sätt som avses i 1 *mom.* 2 punkten. I enlighet med hänvisningsbestämmelsen anses en frivillig andel ha blivit utgiven och de med denna sammanhängande rättigheterna inträda då ansökan har godkänts, om inte något annat bestäms i stadgarna. I stadgarna kan bestämmas t.ex. att frivilliga andelar medför rätt till andelslagets överskott efter att insatsen är helt betald. I stadgarna kan också föreskrivas att den andelsstämma som beslutar om utgivande av frivilliga andelar också skall besluta om den tidpunkt då de frivilliga andelarna medför rättigheter i andelslaget, eller att andelsstämman kan bemyndiga styrelsen att besluta om saken.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 *mom.* kan i stadgarna bestämmas att andelslaget skall ge en medlem frivilliga andelar. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 19 § 2 *mom.* att enligt förslaget skall i stadgarna i fall om detta föreskrivas om de omständigheter som nämns i 1 *mom.* 1 punkten. Rätten kan i princip vara fast eller varierande. Den kan också vara obegränsad, vilket emellertid kan leda till problem med tanke på andelslagets verksamhet samt till oklarhet om de rättigheter som andelarna medför.

Enligt 19 § 2 *mom.* i den föreslagna verkställighetslagen behöver en stadgebestämmelse som gäller skyldigheten att ge frivilliga andelar och som har anmälts för registrering före den nya lagens ikraftträdande, inte ändras i överensstämmelse med detta moment. En stadgebestämmelse av detta slag behöver således inte ändras så att i den nämns de omständigheter som den nya lagen förutsätter.

Enligt den föreslagna lagens 5 *mom.* har en medlem rätt att minska sitt antal frivilliga andelar genom att skriftligen meddela andelslaget detta på det sätt som bestäms i

23 kap. 2 § 1 mom. I stadgarna kan dessutom bestämmas att en medlem inte får minska antalet andelar av detta slag inom en viss tid från utgivandet av andelen.

I stadgarna kan dessutom bestämmas om andra sätt på vilka andelslaget anses ha tagit emot en avgångsanmälan, och styrelsen kan dessutom utse en person att ta emot sådana anmälningar.

Förslaget skiljer sig från gällande 26 § på så sätt att enligt förslaget begränsas tidsfristen inte på motsvarande sätt som enligt den gällande lagen och enligt förslaget 3 kap. 4 § 2 mom. I stadgarna kan således en medlems rätt att minska sitt antal frivilliga andelar begränsas för en över tre års tid. Om det i stadgarna föreskrivs om en sådan längre begränsning kan skyldigheten att återbetala en insats som baserar sig på en frivillig andel emellertid på grund av att medlemskapet upphört uppkomma tidigare, om inte i stadgarna föreskrivs att återbetalningen skall uppskjutas så som föreskrivs i 10 kap. 3 §.

4 §. *Anslutningsavgift.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om anslutningsavgiften. Enligt föreslagna 1 mom. kan i stadgarna bestämmas att en medlem skall betala anslutningsavgift när medlemskapet börjar eller när medlemmens antal andelar höjs. Förslaget motsvarar gällande 7 § 1 mom. 2 punkten och 26 §. Enligt 19 § 4 mom. i den föreslagna verkställighetslagen skall på stadgebestämmelsen om den inträdesavgift som skall betalas enligt den gamla lagens 7 § 1 mom. 2 punkten tillämpas den nya lagens bestämmelser om anslutningsavgift, om bestämmelsen har anmälts för registrering under den gamla lagens giltighetstid.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. återbetalas anslutningsavgiften inte, om inte något annat bestäms i stadgarna. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 7 § 2 mom. Hur anslutningsavgiften skall behandlas i bokföringen beror på avgiftsvillkoren. I stadgarna kan t.ex. föreskrivas att på återbetalningen av anslutningsavgiften skall tillämpas motsvarande villkor som vid återbetalning av insatsen. Detta innebär att avgiften kan tas upp i balansräkningen som en med andelskapitalet jämförbar post (6 kap. 2 § 3

mom.) om detta är också förenligt med bokföringslagen. I stadgarna kan dessutom föreskrivas om sådana andra förutsättningar för återbetalning av anslutningsavgiften, som inte påverkar de övriga medlemmarnas eller borgenärernas ställning.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. tillämpas på en bestämmelse i stadgarna, andelsstämmans beslut och ett bemyndigande som gäller anslutningsavgift i övrigt det som i 3 § 1-3 mom. bestäms om frivilliga andelar och insatser. Uppbörden av anslutningsavgifterna kan således organiseras t.ex. så att principerna för uppbörden av anslutningsavgifterna bestäms i stadgarna medan styrelsen inom de i stadgarna angivna gränserna beslutar om uppbörden av anslutningsavgifterna, eller också så att det i stadgarna föreskrivs om andelsstämmans rätt att besluta om uppbörden av anslutningsavgifterna eller om rätten att bemyndiga styrelsen eller förvaltningsrådet att besluta om saken.

Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 7 § 1 mom. 2 punkten att i stadgarna skall bestämmas också tidpunkten då anslutningsavgiften skall betalas, om beslutet om uppbörden av anslutningsavgiften enligt stadgarna inte ankommer på andelsstämman eller, enligt dennas bemyndigande, på andelslagets ledning. Syftet med förslaget är att förenhetliga bestämmelserna om anslutningsavgiften med bestämmelserna om insatserna. Enligt 19 § 4 mom. i den föreslagna verkställighetslagen behöver en bestämmelse om en inträdes- eller annan anslutningsavgift som har anmälts för registrering under den gamla lagens giltighetstid inte ändras i överensstämmelse med 9 kap. 4 § 3 mom. i den nya lagen, om bestämmelsen har anmälts för registrering under den gamla lagens giltighetstid.

Från den gällande lagen skiljer sig också förslaget enligt vilket i stadgarna kan bestämmas om andelsstämmans rätt att besluta om uppbörden av anslutningsavgifterna eller om att ge styrelsen eller förvaltningsrådet ett sådant bemyndigande. I praktiken kan syftet med anslutningsavgiften vara t.ex. att vara att uppbära ersättning för de kostnader som anslutningen har orsakat andelslaget (el-,

telefon- och andra motsvarande kostnader). Avgiften kan också uppbäras t.ex. som skillnaden mellan de tidigare utgivna andelarnas gängse värde och insatsens nominella belopp, på så sätt att utgivandet av nya andelar inte minskar de gamla andelarnas värde. I det sistnämnda fallet motsvarar uppbörden av anslutningsavgiften en i teckningspriset ingående överkurs. I andelslagspraxis har det visat sig att fastställande av detaljerade villkor för anslutningsavgiften i stadgarna ofta är ett alltför oflexibelt sätt att uppbära kostnader och överkurs i anslutningsskedet. Andelslagen brukar för närvarande uppbära t.ex. anslutningskostnader i form av resultatrelaterade avgifter som fastställs av andelslagsledningen. Förslaget underlättar användningen av anslutningsavgift t.ex. på samma sätt som då ett aktiebolag bjuder ut sina aktier för teckning till gängse pris som överstiger deras nominella belopp.

5 §. *Andelskapital*. Enligt denna paragraf utgörs andelskapitalet av det belopp som av de sammanlagda insatserna motsvarande de utgivna andelarna har betalats till andelslaget vid varje tidpunkt. Förslaget motsvarar gällande 28 § 2 mom. Andelslagets andelskapital ökar då en andelslagsmedlem betalar sin insats och minskar då insatsen konstateras vara återbetald eller nedsatt på det sätt som föreskrivs i 4 och 10 kap.

En utomstående kan få reda på andelskapitalets belopp endast genom andelslagets bokslut, eftersom andelskapitalet inte anmäls t.ex. till handelsregistret. I motsvarighet till den gällande lagen hänförs till andelskapitalet endast det belopp av insatsen som har betalats till andelslaget. Utöver inbetalningar av externa medel skall som insatsbetalningar betraktas också fondförhöjning av insatsen samt det belopp av andelslagets överskott som används för betalning av en medlems insats.

Den obetalda andelen av insatsens nominella belopp skall i enlighet med bokföringslagens allmänna principer tas upp i andelslagets bokföring och bokslut. Vid den bokföringsmässiga behandlingen skall beaktas den omständigheten att en avgående medlem befrias från sin betalningsskyldighet,

förutsatt att andelslagets ekonomiska ställning inte är så dålig att betalningsskyldigheten oavsett medlemskapets upphörande fortsätter med stöd av detta kapitel 8 §.

Också insatsbelopp som återbetalas skall tas upp i bokföringen enligt de allmänna bokföringsprinciperna. I allmänhet skall det belopp som återbetalas räknas till andelslagets eget kapital ända till den första möjliga återbetalningstidpunkten, eftersom den före detta medlemmens rätt till återbetalning ända till dess är efterställd i förhållande till andelslagets skulder och övriga ansvarsförbindelser. Om det i andelslagets stadgar föreskrivs om sådan snabb återbetalning som avses i 10 kap. 4 §, skall återbetalningar som svarar mot den snabba återbetalningens maximibelopp emellertid i allmänhet tas upp som andelslagets skuld omedelbart då medlemskapet upphör eller medlemmen har anmält om minskning av sina andelar.

Betalning och uppbörd av insats

6 §. *Betalning*. I denna paragraf föreslås bestämmelser om betalning av insatsen. Motsvarande krav tillämpas också på betalning av anslutningsavgiften, om så föreskrivs i stadgarna t.ex. av den anledningen att anslutningsavgifterna hänförs till andelslagets eget kapital. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall insatsen betalas till andelslaget inom utsatt tid i en eller flera poster på det sätt som bestäms i stadgarna. En medlem har inte rätt att betala sin insats på ett sätt som avviker från stadgarna. Ett betalningsdröjsmål betraktas i allmänhet som en sådan försummelse som avses i 3 kap. 5 § och som innebär att medlemmen kan uteslutas ur andelslaget. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 29 § 1 mom.

För en stadgeändring som gäller förkortning eller förlängning av betalningstiden för en tidigare given andel krävs i regel 2/3 kvalificerad majoritet av de vid andelsstämman avgivna rösterna. I undantagsfall kan beslutet med beaktande av jämlikhetsprincipen förutsätta de medlemmars samtycke vilkas rätt försämras.

En situation av det sistnämnda slaget kan uppkomma t.ex. om en ändring av en bestämmelse om betalningstiden förkortar somliga medlemmars betalningstid och förlänger andras.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan insatsen betalas också ur det överskott som tillfaller medlemmen samt i form av fondförhöjning enligt vad som bestäms i denna lag. På motsvarande sätt som enligt gällande 29 § 2 mom. och 36 § kan insatsen betalas ur det överskott som tillfaller medlemmen, så som föreskrivs i denna paragrafs 3 mom. och i 8 kap. 4 § 2 mom. Med avvikelse från den gällande lagen kan insatsen betalas också i form av en fondförhöjning, enligt de bestämmelser som föreslås i detta kapitel 20 och 21 §. I syfte att förtydliga regleringen föreslås en hänvisning till bestämmelsen om betalning av insatserna.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan i stadgarna bestämmas att insatsen eller en del av den i första hand skall betalas ur det överskott som under betalningstiden utdelas till medlemmen. Denna bestämmelse skiljer sig från gällande 29 § 2 mom. på så sätt att den kan gälla en större del än hälften av insatsen. Med stöd av denna bestämmelse och 8 kap. 4 § 2 mom. kan i stadgarna också föreskrivas att det överskott som tillfaller medlemmen skall användas för avkortning av insatsen i snabbare takt än vad som förutsätts i stadgarnas bestämmelser om kontantbetalning. Ändringsförslaget motsvarar anderslagens behov. Ändringen påverkar inte anderslagets borgenärers ställning.

I stadgarna kan också föreskrivas att en medlem är personligen ansvarig för en insats som betalas ur anderslagets överskott endast i det fall att anderslaget förlorar sitt anderskapital eller försätts i likvidation eller konkurs så som bestäms i 9 § 2 och 3 mom. Förslaget motsvarar, i fråga om bestämmelsen som begränsar den personliga betalningsskyldigheten samt ansvaret under likvidation och konkurs, gällande 29 § 3 mom. och 31 § 3 mom. Följden av att den personliga betalningsskyldigheten utsträcks till att gälla också det fall att anderslaget förlorar sitt anderskapital är att en i anderslaget kvarstående medlems

betalningsskyldighet i en situation där anderskapitalet har gått förlorat motsvarar det ansvar som en före detta medlem enligt 9 § har för en obetald insats. Det finns ingen grund för att bestämma att en i anderslaget kvarstående medlems ansvar för anderslagets förpliktelser skall vara snävare än en före detta medlems ansvar.

7 §. *Apport och andra särskilda villkor för utgivande av andel.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om att en andel kan ges förenad med rätt och skyldighet att i anderslaget mot insats som gäller andelen sätta in annan egendom än pengar (apportegendom) eller att andelen annars kan utges med särskilda villkor. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser och apportförfarandet har hittills ansetts vara förbjudet. I praktiken är det ändå tillåtet att kvittera insatsen med en fordran på anderslaget så att arrangemangen påminner om apportbetalning. Möjligheten att betala insatsen med sådan annan egendom än pengar som är användbar med tanke på anderslagets verksamhet, kan vara befogad framförallt i producentanderslag. Med tanke på jämlikheten mellan medlemmarna och med tanke på borgenärsskyddet föreslås i denna paragraf begränsningar som gäller arten av apportegendomen. Dessutom finns i 6 kap. 6 § bestämmelser om bokslutsuppgifter som gäller betalning av insats genom apport och andra särskilda villkor. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 2 kap. 4 och 4 a § samt i 4 kap. 6 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan i stadgarna bestämmas att en andel får betalas med apportegendom eller att andelen annars kan utges med särskilda villkor. Detta krav kan uppfyllas genom att i stadgarna tas in bestämmelser som tillåter apportförfarande, utan någon närmare specificering av apportegendomens art eller andra villkor. Å andra sidan kan i stadgarna föreskrivas närmare om villkoren. Det anderslagsorgan som beslutar om utgivandet av andelar kan inom de gränser som anges i stadgarna besluta om apportvillkoren. På beslut om apportvillkor skall tillämpas lagens allmänna bestämmelser om och förbud mot givande av otillbörlig fördel (4 kap. 19 § och

5 kap. 11 §). Den insatta apportegendomen skall tas upp i bokslutet i enlighet med 6 kap. 6 §. Det som anförs om detta moment gäller också andra särskilda villkor som har samband med utgivande av andelar. I stadgarna skall enligt förslaget tas in bestämmelser om användning av sådana villkor som avses här, i syfte att säkerställa ett jämlikt bemötande av medlemmarna. Från borgenärernas synpunkt är kravet ägnat att underlätta bedömningen av andelskapitalet.

Förslaget skiljer sig på så sätt från ABL att detaljerade uppgifter om betalning av insatsen genom apport och om andra särskilda villkor skall tas in endast i det bokslut som upprättas för den aktuella räkenskapsperioden. Något särskilt sakkunnigutlåtande om apportförfarandet eller om övriga villkor förutsätts inte. Förslaget skiljer sig från ABL i det avseendet att andelskapitalet ständigt kan förändras och så att varken beloppet eller betalningssättet antecknas i handelsregistret. Andelskapitalets belopp och betalningssätt framgår endast av andelslagets bokföring och bokslut (se motiveringen till 6 kap. 6 §). Förslaget skiljer sig från ABL också i det avseendet att överträdelse av bestämmelserna om apportförfarandet och om andra särskilda villkor i allmänhet leder till skadeståndsansvar i det fall att felaktiga eller bristfälliga bokslutsuppgifter orsakar skada för en medlem eller en borgenär. Motsvarande schematiska ogiltighetspåföljd som i ABL föreslås inte, eftersom det inte går att i tillräcklig utsträckning förutse en sådan påföljds inverkan på andelskapitalets beständighet. Ogiltighetspåföljden kan också vara oskälig för en medlem som har betalat sin insats genom apport, eftersom han i allmänhet inte kan påverka iakttagandet av bokslutskraven.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om de krav som ställs på apportegendom. Syftet med begränsningarna är att säkerställa betalningen av andelskapitalet. Bestämmelser om motsvarande begränsningar för aktiebolag finns i ABL 2 kap. 4 § 4 mom.

8 §. *Kvittning och uppbörd.* I denna paragraf föreskrivs om kvittning och uppbörd av insatsrelaterade skulder. Motsvarande krav

tillämpas också på betalning av anslutningsavgift, om så bestäms i stadgarna t.ex. av den anledningen att anslutningsavgifterna kan tas upp under andelslagets eget kapital. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om de allmänna förutsättningarna för kvittning. Utgångspunkten är den att andelslagets styrelse kan samtycka till kvittning om andelslaget eller dess borgenärer inte åsamkas skada genom den. En medlem har således ingen lagstadgad rätt att kräva kvittning av en motfordran på andelslaget. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser, men i andelslagspraxis och den juridiska litteraturen har kvittning ansetts vara tillåten. Syftet med ändringen är att förtydliga och förenhetliga kvittningsförutsättningarna. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 2 kap. 11 § 2 mom.

Bestämmelser om hur det överskott som skall utdelas till medlemmen kan användas för erläggande av obetald insats finns i 8 kap. 4 §. I andelslagets stadgar kan dessutom bestämmas att det för kvittning av insatsen kan användas sådan återbetalning av överskott som uppfyller denna lags allmänna bestämmelser om utdelning av andelslagets tillgångar. Med återbetalning av överskott avses bland annat sådana tilläggsredovisningar, rabatter och bonus som inverkar på andelagens resultat för räkenskapsperioden i form av försäljningens eller inköpsens korrektivposter.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan i stadgarna bestämmas om medlemmarnas kvittningsrätt. Detsamma gäller andelsstämmans beslut och bemyndigande att ge ut frivilliga andelar. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Syftet med också denna bestämmelse är att förtydliga förutsättningarna för kvittning. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 4 kap. 6 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. får medan likvidation eller konkurs pågår en insats inte kvittas mot en fordran hos andelslaget. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Den uttryckliga bestämmelsen föreslås för att förtydliga att

skyldigheten att betala insatserna, i likhet med andelskapitalet, är efterställd i förhållande till andelslagets skulder.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. får andelslaget inte överlåta eller pantsätta fordringar som grundar sig på insatser. Om andelslaget försätts i konkurs tillhör en sådan fordran konkursboet. En fordran av detta slag får således inte heller utmätas för andelslagets skuld. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Bestämmelsen förhindrar att en borgenär gynnas på de övrigas bekostnad, på så sätt att till denne frivilligt eller genom utmätning överförs andelslagets på utgivandet av andelar baserade fordringar, som kan utgöra merparten av de förbindelser som svarar mot andelslagets skulder. Motsvarande bestämmelse gällande aktieteckning finns i ABL 2 kap. 11 § 3 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. skall andelslagets styrelse utan dröjsmål driva in en insats som inte betalas i tid. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse, men indrivningsskyldigheten följer av ledningens allmänna skyldigheter. I syfte att säkerställa ett jämlikt bemötande av medlemmarna samt inbetalningen av kapitalet föreslås i lagen en uttrycklig bestämmelse om indrivning av obetalda insatser. Motsvarande bestämmelser finns inte i den gällande lagen. Syftet med förslaget är att förtydliga bestämmelserna om betalningsskyldigheten och indrivningen av insatser. En insatsskuld är med de i 9 § angivna begränsningarna en indrivningsbar fordran.

Styrelsen inte får dröja med att vidta indrivningsåtgärder. Den skall å andra sidan gå till väga på samma sätt som i andra indrivningssituationer. Dessutom skall indrivningens inverkan på andelslagets rörelse tas i beaktande. Indrivningsskyldigheten påverkar inte förutsättningarna för uteslutning av en medlem (3 kap. 4 §). Om en medlem försummar att betala en insats som är en förutsättning för medlemskapet är utgångspunkten den att styrelsen kan välja om den vidtar åtgärder för att utesluta medlemmen eller för att driva in fordringen. Om en insats som avser en frivillig andel inte

betalas inom en månad efter betalningstidens utgång kan styrelsen enligt förslaget konstatera att medlemmen har förverkat sin rätt till en sådan andel. Enligt förslaget kan styrelsen också ge andelen till någon annan, som utan dröjsmål skall betala den del av insatsen som har förfallit till betalning. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 26 § att styrelsen enligt förslaget direkt med stöd av lag kan besluta att en frivillig andel har förverkats och ge den till någon annan, utan att utesluta medlemmen och utan att det i stadgarna finns en bestämmelse om förverkandepåföljden. Ändringen föreslås i syfte att underlätta användningen av frivilliga andelar.

För aktiebolag gällande bestämmelser om uppbörd och indrivning av teckningspris finns i ABL 2 kap. 12 §. Förslaget skiljer sig på så sätt från ABL att någon särskild bestämmelse inte föreslås om minimibeloppet av ersättningsansvaret för den som har försummat att betala sin insats. Skillnaden jämfört med ABL består däri att skyldigheten att betala insatsen inte har motsvarande betydelse från de andra medlemmarnas och från borgenärernas synpunkt som skyldigheten att betala teckningspriset för en aktie. Vid behov kan det i stadgarna föreskrivas om sådana följder av försummelse att betala en insats.

9 §. *Insats som är obetald när medlemskapet upphör.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om de förutsättningar under vilka en före detta medlem svarar för en insats som är obetald när medlemskapet upphör. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är en före detta medlem i regel inte ansvarig för en insats som är obetald när medlemskapet upphör. Huvudregeln tillämpas också på en insatsskuld som är obetald när medlemskapet upphör. Ansvar för betalningen av en insats kvarstår emellertid enligt 2—4 mom. i det fall att andelslagets ekonomiska ställning är så dålig att andelslaget har förlorat sitt andelskapital eller försätts i likvidation eller konkurs inom ett år efter medlemskapets upphörande. I den gällande lagen finns ingen uttrycklig bestämmelse som motsvarar den föreslagna huvudregeln, men förslaget förändrar inte rättsläget och andelslagspraxis. I syfte att

förtydliga regleringen föreslås en uttrycklig bestämmelse om hur medlemskapets upphörande påverkar skyldigheten att betala insatsen.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 *mom.* skall en före detta medlem också efter medlemskapets upphörande betala det belopp av insatsen som motsvarar medlemmens kalkylerade andel av andelslagets förlust i det fall att hela andelskapitalet har gått förlorat enligt det bokslut som följer efter medlemskapets upphörande. Enligt förslaget uppgår en före detta medlems betalningsskyldighet till högst det belopp som är obetalt av insatsen. Förslaget skiljer sig från gällande 31 § 1 *mom.* på så sätt att ansvaret fortsätter ifall andelslagets bokslut inte utvisar att det finns full täckning för reservfonden och uppskrivningsfonden och dessutom för sådana andra poster av det egna kapitalet som har bättre företrädesrätt till återbetalning än andelskapitalet, och inte heller att det finns full täckning för andra poster som inte kan delas ut som överskott. Sådant annat eget kapital är t.ex. tilläggsandelskapital, kapitallån och placeringsandelskapital som har företrädesrätt. Andra poster som inte kan delas ut är bl.a. aktiverade utgifter för bildande av andelslaget samt forskningsutgifter. I förslaget har beaktats andelslagets finansieringsinstrument i eget kapital samt utvecklingen av bestämmelserna om utdelning av överskott.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 *mom.* skall hela insatsen betalas trots att medlemskapet har upphört, om andelslaget försätts i likvidation eller konkurs inom ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde. Förslaget motsvarar gällande 31 § 2 *mom.*

Enligt den föreslagna paragrafens 4 *mom.* är en avliden medlems dödsbo och dennes rättsinnehavare som antagits till medlem i de fall som avses i 2 och 3 *mom.* solidariskt ansvariga för betalningen av insatsen. Förslaget motsvarar gällande 32 §.

I föreslagna 5 *mom.* konstateras för tydlighetens skull att det som bestäms i paragrafen tillämpas också på minskning av antalet andelar. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 26 §.

Överföring av andel

10 §. *Rätt till överföring och förvärvarens ställning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om överföring av andelar och om förvärvarens ställning. Enligt den föreslagna paragrafens 1 *mom.* kan en medlem överföra sin andel på någon annan, om inte något annat bestäms i stadgarna. Enligt förslaget har en medlem således i regel rätt att överföra sin rätt t.ex. till återbetalning av insatsen. Bestämmelsen gäller också utdelning av överskott och en anslutningsavgift som andelslaget uppburit, om denna enligt stadgarna kan återbetalas till medlemmen. I stadgarna kan också bestämmas rätt att överföra anslutningsavgifter. Enligt stadgarna kan en medlem också överföra en del av sina frivilliga andelar (3 §). En andel som omfattas av medlemsförpliktelserna kan överföras endast i samband med medlemskapets upphörande (1 och 2 §).

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan en medlem inte överföra en del av de rättigheter som en andel medför. Medlemmen kan således t.ex. inte överföra rätten till en del av återbetalningen, eftersom han skall betala insatsen så som föreskrivs i stadgarna. T.ex. en anmälan om partiell överlåtelse av återbetalningen anses i första hand som en avgångsanmälan eller som en minskning av antalet andelar. Å andra sidan kan en medlem i allmänhet använda sina andelar som säkerhet, så att t.ex. en återbetalning av insatsen på grund av upphörande av medlemskap betalas till pantinnehavaren. Mot förslaget svarande bestämmelser ingår i gällande 23 § 2 *mom.* och i 26 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 *mom.* har en förvärvaren som godkänns som medlem rätt att som amortering av sin insats räkna det belopp av insatsen som överlåtaren har betalt till andelslaget. Också det belopp som överlåtaren har betalt för insatsen i form av fondförhöjning skall räknas den nya medlemmen till godo som amortering på insatsen, om inte något annat bestäms i stadgarna (20 § 4 *mom.*). En förutsättning är att förvärvaren godkänns som medlem i enlighet med 3 *mom.* Förslaget skiljer sig

från gällande 23 § 2 mom. på så sätt att som förvärvarens betalning av insatsen räknas också det belopp som överlåtaren inte skulle ha fått som återbetalning. Orsaken till att ändringen föreslås är att det är skäl att genom tvingande bestämmelser begränsa en medlems rätt att överföra sin andel endast på så sätt att förvärvaren fortfarande inte kan få bättre rätt till återbetalningen än överlåtaren hade. Förslaget minskar inte de övriga andelslagsmedlemmarnas rättigheter. Den föreslagna bestämmelser underlättar omsättningen av andelar.

Enligt förslaget får en förvärvare som i enlighet med 3 mom. godkänns som medlem också de övriga på denna lag och stadgarna grundade ekonomiska förmåner och skyldigheter om överlåtaren skulle ha haft om medlemskapet hade fortgått. Med ekonomiska förmåner avses bl.a. rätten till obetalt överskott eller annan återbetalning för en räkenskapsperiod under vilken överlåtaren fortfarande är medlem i andelslaget, samt överlåtarens tidigare rätt att utnyttja andelslagets tjänster. En förvärvare som godkänns som medlem får också räkna sig till godo överlåtarens medlemstid, om någon av de förmåner som andelslaget tillhandahåller är bunden till medlemskapets längd.

En förpliktelse som hänger samman med medlemskapet är t.ex. skyldigheten att betala en överförd insats till andelslaget inom samma tid som överlåtaren skulle ha varit skyldig att betala den. Om överlåtaren på grund av andelslagets dåliga ekonomiska ställning enligt 9 § inte slipper betala insatsen, är överlåtaren och förvärvaren solidariskt ansvariga för betalningen av insatsen. En annan förpliktelse i anslutning till medlemskapet kan vara t.ex. en i stadgarna föreskriven skyldighet att betala extra avgifter (14 kap.) eller en i stadgarna föreskriven tillskottsplikt (15 kap.).

Vid tillämpningen av bestämmelsen avses med ekonomisk förmån och förpliktelse inte sådana rättsförhållanden mellan överlåtaren och andelslaget som inte är grundade på lagen om andelslag eller på stadgarna. Överföring av en andel inverkar således i regel inte t.ex. på ett skuldförhållande mellan den medlem som överför andelen och

andelslaget, om inte så bestäms i skuldvillkoren.

I gällande 23 § 2 mom. finns en mot förslaget svarande bestämmelse om överföring av ekonomiska förmåner. I den gällande lagen föreskrivs om förvärvarens ansvar för ekonomiska förpliktelser i 23, 39, 31 och 32 § när det gäller insatsen samt i 44 och 49 § när det gäller tillskottsplikten.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. har en förvärvare som inte inom utsatt tid ansöker om medlemskap eller vars ansökan avslås, endast samma rätt till återbetalning som överlåtaren av andelen skulle ha haft då han lämnade andelslaget. Med rätt till övriga förmåner avses den rätt som en före detta medlem eventuellt enligt stadgarna har till återbetalning och utdelning av andelslagets överskott samt rätten till andelslagets behållning då det upplöses. Ansökan om medlemskap skall göras inom sex månader från förvärvet eller, om förvärvet grundar sig på arvskifte eller avvittring efter en avliden medlem, inom ett år från dödsdagen. Mot förslaget svarande bestämmelser finns i gällande 23 § 2 mom., 25 § 1 mom. och i 26 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. gäller bestämmelserna i denna paragraf också en förvärvare som är medlem i andelslaget. Samma bestämmelser skall tillämpas också då en medlem minskar sitt antal andelar genom att överföra en del av sina rättigheter på en annan medlem. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 26 §, enligt vilken på ökning och minskning av antalet andelar i tillämpliga delar gäller vad som är stadgat om inträde i eller avgång ur andelslag.

11 §. *Anmälan om förvärv och annan rätt.* I denna paragraf föreskrivs hur till andelslaget skall göras anmälan om ett andelsförvärv eller någon annan andelsrelaterad rätt, t.ex. panträtt. I den gällande lagen finns motsvarande bestämmelser enbart om sådana placeringsandelar som avses i denna lags 12 kap. (173 § 1 mom. och 174 § 2 mom.). Syftet med ändringarna är att förtydliga och underlätta användningen av andelarna. I fråga om aktier i aktiebolag finns motsvarande bestämmelser i ABL 3 kap. 11 § 1 mom.

12 §. *Berättigade att utöva andelsrättigheter.* Denna paragraf innehåller huvudregeln om vem som får utöva de rättigheter som en andel medför i andelslaget. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. får sådana rättigheter utövas endast av den som har införts i medlemsförteckningen eller som har meddelat andelslaget sitt förvärv och lagt fram utredning om det. Om i andelslaget används sådana andelsbrev, interimisbevis och andra handlingar som avses i 13 § skall på utövandet av de rättigheter som är förenade med framläggandet av dem inte tillämpas detta moment (14 § 2 mom.) I den gällande lagen finns mot förslaget svarande bestämmelser endast om placeringsandelar (174 §). Syftet med ändringen är att förtydliga och underlätta användningen av andelarna. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 3 kap. 13 § 1 mom. Om flera äger en andel kan de enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. utöva sina på andelen grundade rättigheter i andelslaget genom en gemensam representant. T.ex. i jordbruksproducentandelslag kan en del av andelarna vara samägda av medlemmar som hör till samma familj. Samma regel gäller för utövande av rättigheter som grundar sig på en andel om tillhör ett oskiftat dödsbo. Motsvarande bestämmelse om den rätt till medlemsförmåner som tillkommer en avliden medlems rättsinnehavare finns i 3 kap. 8 §. Förslaget motsvarar bestämmelserna om utövande av de rättigheter som grundar sig på ett aktiebolags aktier (ABL 3 kap. 13 § 2 mom.).

Andelsbrev och interimisbevis

13 §. *Utfärdande av andelsbrev och andra handlingar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om andelsbrev och interimisbevis som gäller andelen. Dessa är värdepapper som motsvarar ett aktiebolags aktiebrev och interimisbevis. I den gällande lagen finns mot förslaget svarande bestämmelser endast om placeringsandelsbrev som utfärdas över placeringandelar (169 §). Syftet med ändringen är att underlätta användningen av andelar då andelslagets stadgar föreskriver att som medlem antas den som uppfyller

vissa förutsättningar, t.ex. den som har förvärvat en andel. Det kan vara motiverat att använda andelsbrev också då det i andelslaget pågår förberedelser för att omvandla det till ett aktiebolag.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan i det fall att stadgarna innehåller bestämmelser om rätt att bli medlem i andelslaget, i stadgarna också bestämmas att ett andelsbrev skall utfärdas över andelen (3 kap. 2 § 2 mom.). I ett sådant andelslag kan också utfärdas interimisbevis över en andel. En förutsättning är alltid en uttrycklig stadgebestämmelse, vilket innebär att den som äger en andel inte har någon lagstadgad rätt att kräva ett andelsbrev på enbart den grunden att i stadgarna föreskrivs om rätten att bli medlem. Förslaget skiljer sig sålunda från bestämmelserna om aktiebrev, enligt vilka en aktieägare på begäran skall ges ett aktiebrev (ABL 3 kap. 7 §). Den från ABL avvikande regleringen föreslås på grund av att en andel i regel inte är fritt överlåtbar och eftersom i andelslagets stadgar kan intas mera detaljerade bestämmelser om överlåtelsebegränsningar än i ett aktiebolags bolagsordning.

I syfte att skydda den som förvärvat ett andelsbrev samt den som har förvärvat en panträtt eller någon annan rättighet föreslås att bestämmelserna om andelsbrev kan strykas ur stadgarna först efter det att andelsbreven och interimisbevisen har ogiltigförklarats eller returnerats till andelslaget. Vid behov kan registermyndigheten avkräva andelslaget utredning om att värdepapperen har ogiltigförklarats eller returnerats, före registreringen av den stadgeändring genom vilken användningen av värdepapperen upphör. Om de nämnda kraven inte iakttas vid upphävandet av värdepappersbestämmelserna, kan ett beslut av detta slag inte åberopas gentemot en värdepappersinnehavare för vars värdepapper kraven inte har iakttagits.

När det gäller upphävande av stadgebestämmelser om användning av andelsbrev skall det som anförs ovan tillämpas också på upphävande av en bestämmelse om rätten att bli antagen som medlem, eftersom det vid upphävandet av en

bestämmelse av det sistnämnda slaget är nödvändigt att upphäva också de stadgebestämmelser som gäller andelsbrev. Om stadgarna för ett andelslag som använder andelsbrev ändras så att rätten att överlåta en andel begränsas t.ex. genom begränsning av förvärvarens rätt att bli medlem, måste beslutet om stadgeändringen fattas med 9/10 majoritet av de vid andelsstämman avgivna rösterna (4 kap. 22 § 1 mom.). För att likställighetsprincipen skall uppfyllas kan det för en dylik begränsning krävas samtycke av de medlemmar vars rätt begränsas av ändringen.

I momentet föreskrivs också om övriga förutsättningar för utfärdande av andelsbrev. Motsvarande bestämmelser om aktiebrev finns i ABL 3 kap. 5 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 och 3 mom. föreskrivs om innehållet i andelsbrev. Enligt förslaget skall i andelsbrevet också nämnas en sådan begränsning som följer av lagens huvudregel, dvs. att andelar inte kan bytas ens mellan medlemmar. Förslaget motsvarar de bestämmelser som gäller aktiebrev (ABL 3 kap. 5 § 2 och 3 mom.).

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs att till andelsbrevet kan fogas handlingar som berättigar till överskott som utdelas på andel, t.ex. räntekuponger. Förslaget motsvarar bestämmelserna om utdelningskuponger som kan fogas till aktier (ABL 3 kap. 9 § 3 mom.).

I den föreslagna paragrafens 5 mom. föreskrivs om användning av handlingar som berättigar till nya andelar. Sådana bevis kan användas t.ex. då andelslaget som fond- eller blandförhöjning ger ut nya andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar. Förslaget motsvarar bestämmelserna om aktiebolags emissionskuponger som berättigar till aktier (ABL 3 kap. 9 § 2 mom.). I lagen föreslås inga bestämmelser om bevis som motsvarar emissionsbevis (ABL 4 kap. 3 §), eftersom den som äger en andel inte direkt med stöd av lag har rätt att kräva ett andelsbrev.

I den föreslagna paragrafens 6 mom. föreskrivs om användning av interimbevis. På grund av de till interimbevisen fogade villkoren kan de användas endast i andelslag vilkas stadgar tillåter utfärdande av

andelsbrev. Förslaget motsvarar bestämmelserna om interimbevis över aktier (ABL 3 kap. 8 §).

14 §. *Överlåtelse av handlingar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om överlåtelse och pantsättning av andelsbrev och interimbevis. Enligt förslaget skall på skriftliga handlingar av det nämnda slaget tillämpas vad som i lagen om skuldebrev bestäms om löpande skuldebrev, liksom på motsvarande handlingar som avser aktiebolags aktier (ABL 3 kap. 9 § 1 mom. 11 § 2 mom. och 13 § 1 mom.). I den gällande lagen finns motsvarande bestämmelser endast om placeringsandelsbrev och om interimbevis över sådana. Ändringen hänförsig till att användningen av andelsbrev tillåts.

15 §. *Anteckningar i andelsbrevet.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om delning och sammanslagning av aktiebrev samt om anteckningar som skall göras i aktiebrev. I den gällande lagen finns motsvarande bestämmelser om placeringsandelsbrev (169 § 2 mom. och 175 §). Förslaget har samband med att användningen av andelsbrev tillåts. Motsvarande bestämmelser om aktiebrev finns i ABL 3 kap. 6, 7 och 14 §.

16 §. *Fondförhöjning.* I denna paragraf föreslås en specialbestämmelse om hur en som fondförhöjning utgiven andel, skall behandlas i ett andelslag som använder andelsbrev. Specialbestämmelsen behövs eftersom samtliga andelsägare i ett sådant andelslag inte alltid framgår av medlemsförteckningen. I gällande lag finns bestämmelser om motsvarande situation bara gällande placeringsandelar (187 §). Förslaget avviker från bestämmelserna i ABL 4 kap. 14 § om fondförhöjning av aktiekapital i ett aktiebolag genom att det inte i lagen om andelslag föreslås bestämmelser om försäljning av fondförhöjningandelar som inte avhämtats. Till denna del finns inte behov för motsvarande bestämmelser som i ABL eftersom andelskapital smidigt kan sänkas med ett belopp som motsvarar dessa andelar.

Delning och sammanslagning av andelar

17 §. *Förutsättningarna för delning och*

sammanslagning. I denna paragraf föreslås särskilda bestämmelser om uppdelning av en andel i flera andelar samt om sammanslagning av flera andelar till en andel så att insatsernas sammanlagda belopp och beloppet av andelskapitalet förblir oförändrat. En sådan ändring av antalet andelar som avses i denna paragraf ökar inte medlemmarnas betalningsskyldighet och i regel inte heller medlemmarnas på tidigare utgivna andelar och betalda andelar baserade rättigheter i andelslaget. T.ex. en stadgebestämmelse om delning av den till utgivningstidpunkten bundna behållningen i ett andelslag som upplöses skall i samband med delningen av andelarna tillämpas på så sätt att vid tillämpningen av bestämmelsen som utgivningstidpunkt för de nya andelarna skall betraktas utgivningstidpunkten för den delade andelen, om inte stadgarna ändras på det sätt som avses i 4 kap. Detsamma gäller sammanslagning av andelar samt de rättigheter som den för en delad eller sammanslagen andel betalda insatsen medför i andelslaget.

I den gällande lagen finns inga motsvarande uttryckliga bestämmelser. Förslaget är baserat på andelslagens behov och dess syfte är att underlätta ändring av antalet andelar på ett sätt som inte inverkar på medlemmarnas rättigheter och skyldigheter i andelslaget.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan en andel delas upp i flera andelar så att den i stadgarna bestämda insatsen ändras i förhållande till hur andelarna har delats upp eller slagits samman. Enligt stadgarna kan t.ex. en andel som motsvarar en insats på 100 mark delas i tio andelar som var och en motsvaras av en tio marks insats. På motsvarande sätt kan flera andelar sammanslås till en andel på så sätt att den i stadgarna fastställda insatsen höjs i motsvarande mån.

Andelsstämman kan besluta om delning och sammanslagning på så sätt att stadgebestämmelsen om insatserna ändras i överensstämmelse med delnings- eller sammanslagningens förhållande. Beslutet

förutsätter i allmänhet 2/3 majoritet av de vid andelsstämman avgivna rösterna, om inte stadgarna föreskriver att beslutet skall fattas med större majoritet (4 kap. 21 §). Om det

görs försök att ändra antalet andelar på ett sätt som försämrar vissa medlemmars ställning, kan bestämmelserna i lagens 4 kap. 19 och 22 § bli tillämpliga.

Sådan delning och sammanslagning av andelar som avses i denna lag påverkar inte insatsernas sammanlagda belopp och inte heller andelskapitalets belopp, om inte åtgärderna påverkar andelslagets borgenärs ställning. I samband med delningen av andelarna är det också möjligt att genomföra en för medlemmarna avgiftsbelagd eller avgiftsfri höjning av insatsen, så som föreskrivs i detta kapitel eller en sådan sänkning som föreskrivs i 10 kap.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall vid en sådan uppdelning som avses i 1 mom. det belopp av insatsen som har betalats till andelslaget fördelas på insatserna i förhållande till hur andelarna har delats upp, om inte i stadgarna eller i andelsstämmans beslut om uppdelning av andelar bestäms något annat. Av förslaget följer t.ex. att om en medlem har betalt 50 mark av en 100 marks insats och en andel delas i tio andelar, skall efter uppdelningen fem mark anses ha blivit betalt av varje tio marks insats, om inte något annat föreskrivs i stadgarna eller i den andelsstämmans uppdelningsbeslut. I fråga om sammanslagning av andelar föreslås ingen specialbestämmelse om sammanslagning av betalda insatser, eftersom en sammanslagning av de insatser som har betalats för flera andelar i allmänhet inte är förenad med motsvarande tolkningsproblem som en fördelning av insatser på flera andelar. Också vid uppdelning av det betalda insatsbeloppet på flera andelar och vid sammanslagning av betalda insatser är det skäl att beakta vad som ovan i samband med denna paragraf anförts om den inverkan som en ändring av antalet andelar har på medlemmarnas rättigheter.

Höjning av insats och utgivande av nya andelar

18 §. *Sätten för höjning av insatsen.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om olika sätt att höja insatser. Med avvikelse från den gällande lagen kan insatsen enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. höjas som en

betald förhöjning, som en avgiftsfri fondförhöjning eller som en blandförhöjning, dvs. som en kombination av en betald förhöjning och en fondförhöjning. En fondförhöjning och en blandförhöjning kan dessutom genomföras så att andelslaget ger ut nya andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar. Bestämmelser om utgivning av tilläggs- och placeringsandelar finns i 11 och 12 kap.

Syftet med en fondförhöjning kan vara att justera insatserna enligt förändringar i penningvärdet eller utvecklingen av andelslagets ekonomiska ställning på så sätt att en förhöjning av insatsen för tidigare utgivna andelar genomförs med andelslagets egna medel, medan de som tar nya andelar själva måste betala hela den förhöjda insatsen till andelslaget. Möjligheten att genomföra en fondförhöjning innebär också att det blir lättare att omvandla insatserna till euro, t.ex. så att insatsen samtidigt avrundas till ett fullt eurobelopp. Den föreslagna bestämmelsen om blandförhöjning underlättar andelslagens anskaffning av andelskapital.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. är det andelsstämman som beslutar om höjning av insatsen. På beslutet och dess registrering skall tillämpas bestämmelserna om ändring av stadgarna (4 kap.). Förslaget skiljer sig från gällande 8 kap. i det avseendet att ett höjningsbeslut inte får fattas förrän andelslaget är registrerat. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga andelslagsmedlemmarnas ansvar före registreringen av andelslaget. I syfte att trygga medlemmarnas ställning kan det tillåtas att insatsen höjs genom ett majoritetsbeslut först efter att andelslaget slutgiltigt har bildats. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 4 kap. 1 § 2 mom.

För tydlighetens skull föreslås i 3 mom. en uttrycklig bestämmelse om att på betalning av förhöjning, uppbörd och kvittning skall tillämpas detta kapitel 6—9 §. I den gällande lagen finns inga motsvarande uttryckliga bestämmelser, som föreslås för att förtydliga regleringen. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 4 kap. 12 § 1 mom.

19 §. *Betald förhöjning.* I denna paragraf

föreslås bestämmelser om betald förhöjning av insatsen. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall en betald förhöjning genomföras så att den bestämmelse i stadgarna som gäller insats ändras och medlemmarna förpliktas att till andelslaget betala förhöjningsbeloppet så som bestäms i stadgarna. I den gällande lagen finns inga uttryckliga bestämmelser om höjning av insatsen, men förslaget stämmer överens med nuvarande praxis.

Enligt förslaget krävs för en stadgeändring enligt vilken insatsen höjs ett beslut som fattas med 2/3 majoritet av de vid andelsstämman avgivna rösterna (4 kap. 21 § 1 mom.). Om förhöjningen är exceptionellt stor och om den inte är förenlig med andelslagets syfte, kan höjningsbeslutet stå i strid med generalklausulen i 4 kap. 19 §. En stor förhöjning kan strida mot generalklausulen närmast i det fall att syftet med förhöjningen är att tvinga vissa medlemmar att avgå. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 63 § 1 mom. och 66 §.

I stadgarna kan föreskrivas att betalningstiden och -villkoren för en förhöjning avviker från tidigare stadgebestämmelser om insatsbetalning.

I 4 kap. föreslås specialbestämmelser om kallelse till den andelsstämman som skall behandla en förhöjning av insatsen, om beslutsförslaget och dess bilagor, om hur medlemmar som inte deltar i stämman skall underrättas om ett beslut som avviker från kallelsen samt om en medlems extra rätt att avgå och få återbetalning.

Enligt förslaget är det, till åtskillnad från vad som är fallet vid ökning av ett aktiebolags aktiekapital, inte nödvändigt att i förhöjningsbeslutet och beslutsförslaget nämna orsaken till förhöjningen eller grunderna för beräkningen av förhöjningens storlek. Orsaken till att sådana uppgifter inte behöver lämnas är att en förhöjning av detta slag på samma sätt gäller samtliga andelar och att en medlem kan slippa betala genom att avgå från andelslaget.

Eftersom det inte behöver nämnas i stadgarna att en medlem har rätt att betala en förhöjning genom kvittning, föreslås i 2 mom. en bestämmelse om att eventuell

kvittningsrätt skall nämnas i förhöjningsbeslutet och beslutsförslaget. Om förhöjningen kan betalas med apportegendom eller annars enligt särskilda villkor, skall också detta nämnas i förhöjningsbeslutet och beslutsförslaget. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. I fråga om kvittningsrätten motiveras de föreslagna ändringarna med jämlikheten mellan medlemmarna och med borgenärsskyddet. I fråga om apport och andra särskilda villkor har förslaget samband med föreslagna 7 §, som tillåter sådana villkor.

20 §. *Fondförhöjning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om fondförhöjning av insatsen. I den gällande lagen finns inga uttryckliga bestämmelser om denna möjlighet, men för betalning av insatsen kan det överskott som skall utdelas till medlemmen användas (29 och 36 §). Den föreslagna ändringen är motiverad med tanke på andelslagens behov. En insats kan betalas också så att andelslaget överför utdelningsbart överskott som betalning för medlemmens insats, så om föreskrivs i detta kapitel 6 § och i 8 kap. 4 §. Bestämmelser om aktiebolags fondemission finns i ABL 4 kap. 13 och 14 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall en fondförhöjning genomföras så att stadgebestämmelsen om insatserna ändras och utdelningsbart överskott överförs till medlemmens insats i samma proportion som överskott kan delas ut till medlemmen enligt denna lag och stadgarna. Ett beslut om fondförhöjning förutsätter att stadgarna ändras med 2/3 kvalificerad majoritet (4 kap. 21 § 1 mom.). I stadgarna kan föreskrivas om större kvalificerad majoritet.

Med avvikelse från lagen om aktiebolag föreslås att för fondförhöjning får användas endast utdelningsbart överskott eftersom insatsen då medlemskapet upphör återbetalas så att andelskapitalet minskas, utan att borgenärerna hörs. Bestämmelser om utdelningsbart överskott finns i 8 kap. 3—5 §.

Enligt förslaget skall vid fondförhöjning tillämpas samma lagrum och stadgebestämmelser som när överskott delas ut till medlemmarna. På grund av

jämlikhetsprincipen förutsätter en överföring av utdelningsbart överskott på någon annan grund, att de medlemmar har gett sitt samtycke för vilkas insatser överförs mindre utdelningsbara belopp än de hade fått om medlen skulle ha delats ut som överskott.

Av förslaget följer att en förhöjning av insatsen i praktiken kan genomföras som en ren fondförhöjning endast i ett andelslag vars samtliga insatser är helt inbetalda och enligt vars stadgar överskott kan återbetalas i proportion till de till andelslaget betalda insatserna, t.ex. som ränta på andelskapitalet. I andra andelslag skall en fondförhöjning i praktiken i allmänhet genomföras på så sätt att nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar ges (5 mom. samt 11 och 12 kap.) eller så att insatsen höjs genom en sådan blandförhöjning som avses i 21 §.

I momentet föreslås dessutom bestämmelser om vem som har rätt till fondförhöjning. Orsaken till att denna bestämmelse behövs är att antalet medlemmar och insatser i princip fortlopande kan variera i alla andelslag. Enligt förslaget har den rätt till fondförhöjning som är medlem i andelslaget när beslutet om förhöjningen fattas, om inte något annat bestäms i denna paragraf eller i förhöjningsbeslutet. Andelsstämman kan också besluta om saken inom de gränser som lagen och stadgarna uppställer.

Nya medlemmar har i allmänhet rätt till fondförhöjning om överskott kan delas ut till dem. Om det t.ex. föreskrivs i stadgarna att överskott kan delas ut endast till medlemmar som har antagits under den senast avslutade räkenskapsperioden har den som därefter blivit medlem inte rätt till fondförhöjning, även om hans medlemskap skulle ha börjat före den andelsstämma som fattade beslut om förhöjningen. Också med tanke på situationer där medlemskap har upphört föreslås att rätten till fondförhöjning i lagens presumtionsbestämmelse sammankopplas med förhöjningsbeslutet.

I förhöjningsbeslutet kan också bestämmas en senare tidpunkt. Tilläggsandelar och placeringsandelar medför rätt till fondförhöjning endast om så föreskrivs i stadgarna (11 och 12 kap.).

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall i beslutet om fondförhöjning och

beslutsförslaget skall nämnas det belopp som överförs till andelskapitalet. Denna bestämmelse behövs med tanke på enhetligheten i de bestämmelser som skall tillämpas på beslut om användning av andelslagets överskott. En överföring till andelskapitalet minskar det utdelningsbara överskottet med motsvarande belopp.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. får andelsstämman inte besluta om större fondförhöjning än vad styrelsen föreslår eller godkänner. Förslaget motsvarar bestämmelsen i 8 kap. 6 § 2 mom. om användning av överskott.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. kan i stadgarna bestämmas att fondförhöjningen inte räknas till det belopp som av insatsen har betalats för en medlems del, när man räknar ut det belopp som skall återbetalas av insatsen eller det överskott som skall delas ut på det betalda beloppet av insatsen.

Utgångspunkten för förslaget är den att till en medlem skall återbetalas fondförhöjningens belopp på samma sätt som en insats som medlemmen själv har betalt. Detsamma gäller medlemmens rätt till återbetalning i samband med fusion och delning.

En begränsning av återbetalningen av en fondförhöjning kan behövas t.ex. då insatsen höjs i syfte att öka nya medlemmars betalningsskyldighet och då man samtidigt vill säkerställa att ett mot fondförhöjningen svarande belopp av andelskapitalet blir kvar i andelslaget då medlemskap upphör eller medlemmarnas skyldigheter minskas. Den sistnämnda begränsningen kan vara motiverad med tanke på jämlikheten mellan medlemmarna, om andelslagets överskott delas ut enligt stadgarna endast i proportion till medlemmarnas insatser och inte t.ex. enligt hur mycket medlemmarna har utnyttjat andelslagets tjänster.

För tydlighetens skull nämns i momentet att samma bestämmelser gäller också den på vilken medlemmens rätt har övergått. Enligt den huvudregel som framgår av 10 § kan en medlem inte på en annan överföra bättre rätt till andelslagets tillgångar än han själv har. Enligt förslaget skall i medlemsförteckningen antecknas beloppet av en sådan fondförhöjning, eftersom begränsningen kan

ha en väsentlig betydelse också för andra rättigheter som andelen medför samt för andelens värde t.ex. från en förvärvares eller panthavares synpunkt.

I stadgarna kan också intas en bestämmelse som uppskjuter återbetalningen av en fondförhöjning enligt 10 kap. 3 §. Andelsstämman fattar med 2/3 kvalificerad majoritet beslut om att i stadgarna ta in en bestämmelse om begränsning av återbetalningen av en fondförhöjning eller av överskott som utdelas på denna, i det fall att beslutet om stadgeändringen fattas i samband med fondförhöjningen. Om en sådan begränsning fogas till stadgarna senare krävs för beslutet 9/10 majoritet av de vid andelsstämman avgivna rösterna, i det fall att stadgeändringen innebär att återbetalningen av fondförhöjningen skjuts upp (4 kap. 22 § 1 mom.), eller samtliga vid stämman företrädde medlemmars understöd i det fall att stadgeändringen minskar det belopp som skall återbetalas av insatsen (4 kap. 22 § 2 mom.).

Om en fondförhöjning enligt stadgarna inte får återbetalas skall en sådan del av andelskapitalet i bokföringen och bokslutet tas upp separat under eget kapital, enligt de för detta gällande villkoren. Om en fondförhöjning tas upp som en mot andelskapitalet motsvarande post, får ett beslut om lindring av återbetalningsbegränsningar verkställas om ett år efter utgången av den redovisningsperiod under vilken stadgeändringen registreras (4 kap. 21 § 3 mom.). Om fondförhöjningen tas upp som en mot reservfonden svarande post, skall på en ändring av villkoren i tillämpliga delar iakttas vad som i 8 kap. 10 § bestäms om nedsättning av reservfonden.

Enligt den i 10 kap. 1 § ingående huvudregeln skall, när det belopp som skall återbetalas räknas ut, beloppet av en fondförhöjning som omfattas av återbetalningsförbud dras av också från de medel som används för återbetalning av insatsen. När beloppet av en sådan återbetalning räknas ut skall den fondförhöjning av insatsen som inte kan återbetalas således behandlas på motsvarande sätt som reservfonden.

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. kan en fondförhöjning genomföras också så att medlemmarnas ges nya andelar. I andelsstämmans beslut och beslutsförslag skall i så fall nämnas dels det belopp som överförs till andelskapitalet, dels också antalet nya andelar. Av jämlikhetsprincipen följer att samtliga medlemmar i en sådan fondförhöjning skall ges nya andelar i samma förhållande som överskott kunde användas för en i stadgarna angiven fondförhöjning av insatsen.

En fondförhöjning som avses i detta moment träder i kraft omedelbart då de nya andelarna har givits medlemmarna, om förhöjningen inte förutsätter att stadgarna ändras. Om förhöjningen har samband med en stadgeändring träder den i kraft så snart ändringen har registrerats och de nya andelarna givits ut.

I den föreslagna paragrafens 6 mom. konstateras för tydlighetens skull att en fondförhöjning kan genomföras också genom utgivning av nya tilläggsandelar och placeringsandelar, så som föreskrivs i 11 och 12 kap. I så fall skall i beslutet om fondförhöjningen nämnas vilka antal och slag av andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar som skall ges ut. Av jämlikhetsprincipen följer att samtliga medlemmar vid en sådan fondförhöjning i regel skall ges nya andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar i samma förhållande som överskott kunde användas för en i stadgarna föreskriven höjning av insatsen.

21 §. *Blandförhöjning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser enligt vilka en höjning av insatsen kan genomföras delvis som en betald förhöjning och delvis som en avgiftsfri fondförhöjning (*blandförhöjning*). Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall vid en blandförhöjning en del av förhöjningen av insatsen överföras till en medlems insats från det utdelningsbara överskottet, medan medlemmen betalar en del av förhöjningen. På det förhöjningsbelopp som betalas av medlemmen tillämpas de allmänna bestämmelserna om höjning av insatsen. För en stadgeändring gällande blandförhöjning krävs ett beslut med 2/3 kvalificerad majoritet (4 kap. 21 § 1 mom.).

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom.

skall i ett beslut och beslutsförslag om gäller blandförhöjning nämnas de uppgifter om den betalda förhöjningsandelen och fondförhöjningsandelen som förutsätts i 19 och 20 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan en blandförhöjning genomföras också så att medlemmarna ges nya andelar. Utgivningen av nya andelar genomförs i regel på motsvarande sätt som enligt 20 § 5 mom. vid en fondförhöjning, där medlemmarna utan betalning ges nya andelar. I ett beslut och beslutsförslag om blandförhöjning skall utöver de uppgifter som avses i 20 § 5 mom. dessutom nämnas det belopp som vid fondförhöjning överförs som betalning för en medlems insats.

I ett beslut om blandförhöjning skall jämlikhetsprincipen beaktas på så sätt att alla medlemmar har möjlighet att ta nya andelar i samma proportion som till dem kan delas ut överskott. En på annat sätt genomförd blandförhöjning kan avvika från principerna om utdelning av överskott på så sätt att för beslutet krävs samtycke också av de medlemmar som inte enligt huvudregeln får rätt till nya andelar som delvis har betalats genom fondförhöjning.

Utgående från jämlikhetsprincipen kan en blandförhöjning genomföras också så att varje medlem först under en skälig tid har företrädesrätt att ta nya andelar i den ordning som nämns ovan. Om alla medlemmar inte utnyttjar sin företrädesrätt kan andra medlemmar ta de andelar som blivit över. Också utövandet av den subsidiära rätten skall ordnas i enlighet med jämlikhetsprincipen, t.ex. så att medlemmarna då de utnyttjar sin företrädesrätt kan anmäla sig vara villiga att ta ett större antal andelar. I lagen föreslås ingen uttrycklig bestämmelse om hur lång tid som skall reserveras för utnyttjandet av företrädesrätten, eftersom det inte heller till övriga delar föreslås några specialbestämmelser om medlemmarnas företrädesrätt att ta nya andelar.

En skälig tid för utnyttjande av företrädesrätten kan anses vara åtminstone två veckor från det att medlemmarna hos andelslaget kan ansöka om nya andelar vid en blandförhöjning. Enligt de i ABL 4 kap. 2

§ ingående bestämmelserna om aktieägars teckningsrätt skall för utnyttjande av rätten att teckna nya aktier reserveras minst två veckor räknat från början av teckningstiden.

22 §. *Ändring av skyldigheten att ta andelar.* I denna paragraf föreslås sådana bestämmelser om antalet insatser, som innebär ändring av stadgarnas föreskrifter om medlemmarnas skyldighet att ta andelar. Andelsstämman kan i allmänhet besluta om en sådan stadgeändring med 2/3 kvalificerad majoritet av de vid stämman avgivna rösterna (4 kap. 21 § 1 mom.). Vid beslutsfattandet skall beaktas jämlikhetsprincipen och förbudet mot givande av otillbörlig fördel (4 kap. 19 §). I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse, men förslaget stämmer överens med andelslagspraxis. För tydlighetens skull föreslås en uttrycklig bestämmelse om saken.

10 kap. Återbetalning och nedsättning av insats samt minskning av antalet andelar

I detta kapitel föreslås bestämmelser om återbetalning av insatsen när medlemskapet har upphört eller när en medlem minskar sitt antal andelar. Bestämmelserna gäller också återbetalning till den som har förvärvat en andel. Dessutom föreslås bestämmelser om nedsättning av insatsen samt om minskning av antalet andelar.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen på så sätt att grunderna för uträkning av återbetalningen ändras i motsvarighet till ändringen av det utdelningsbara överskottet (8 kap. 3—5 §). Med avvikelse från den gällande lagen föreslås dessutom att det blir tillåtet att i stadgarna ta in bestämmelser om uppskjuten återbetalning, snabb återbetalning och efterhandsåterbetalning. Avsikten är att underlätta finansieringen av andelslag samt att förtydliga bestämmelserna om medlemmarnas och borgenärernas ställning. Ändringarna innebär att det blir möjligt att genom stadgebestämmelser förbättra andelskapitalets beständighet eller tillåta att smärre delar av andelskapitalet återbetalas omedelbart. Ändringarna innebär också att det i stadgarna kan bestämmas om en före detta medlems rätt att senare som efterhandsåterbetalning få tillbaka den del av

insatsen som till följd av andelslagets ekonomiska ställning inte kan återbetalas då medlemskapet upphör.

Det kan vara befogat att förbättra andelskapitalets beständighet t.ex. för att uppfylla soliditetskraven eller för att skaffa annan finansiering i eget eller främmande kapital. En till beloppet begränsad snabb återbetalning av insatser kan vara befogad särskilt i andelslag vilkas medlemsunderlag varierar från ett år till ett annat och i vilka den insats som uppbärs för en andel som är förutsättning för medlemskap är liten i förhållande till medlemsförmånerna. Möjligheten till efteråterbäring kan behövas för att andelskapital skall kunna anskaffas. Efterhandsåterbetalning kan komma i fråga också för att säkerställa ett jämlikt bemötande av medlemmarna i situationer då andelslagets ekonomiska ställning varierar, t.ex. på grund av att verksamheten är säsongbetonad.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen också på så sätt att i lagen föreslås uttryckliga bestämmelser om andelsstämmans rätt att besluta om minskning av antalet andelar samt bestämmelser om andelar som är förenade med återbetalningsvillkor. Avsikten är att till dessa delar förtydliga och förenhetliga medlemmarnas och borgenärernas ställning med avseende på bestämmelserna om ändring av stadgarna, återbetalning av insatsen och utdelning av överskott. De nya bestämmelserna om minskning av antalet andelar kan öka andelslagens egenfinansiering av sin verksamhet.

Förslagen skiljer sig från vad som i ABL föreskrivs om nedsättning av aktiekapitalet och inlösen av aktier framförallt i det avseendet, att en insats fortfarande en viss tid efter att medlemskapet har upphört kan återbetalas utan ett sådant tillstånd av registermyndigheten som erfordras för motsvarande nedsättning av aktiekapitalet. Förslaget skiljer sig från ABL också i det avseendet att det för återbetalning av insatsen fortfarande i allmänhet räcker att att en medlem eller förvärvare kräver återbetalning, till åtskillnad från vad som är fallet med aktiebolag. I aktiebolag är det nämligen i allmänhet bolagsstämman som beslutar om

nedsättning av aktiekapitalet och inlösning av aktier.

Förfarandet vid nedsättning av insatsen och det belopp som har betalats för den skiljer sig i det avseendet från nedsättning av aktiekapitalet, att de på andelen baserade rättigheterna i flera fall bestäms på basis av det belopp som har betalats för insatsen till andelslaget. T.ex. en vederlagsfri nedsättning av insatsens nominella belopp minskar alltid det belopp som skall återbetalas av insatsen. Annorlunda förhåller det sig i aktiebolag, där en nedsättning av aktiens nominella belopp i allmänhet inte påverkar aktieägarnas rättigheter i bolaget. På grund av insatsens särdrag kan fortfarande endast en enhällig andelsstämma besluta t.ex. om nedsättning av insatsens nominella belopp, i det fall att den överskjutande delen av den tidigare betalda insatsen inte kan återbetalas.

Återbetalning av insats när medlemskapet upphör

1 §. *Återbetalning av insats.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om huvudregeln för återbetalning av insatser under den tid som andelslaget är verksamt. Paragrafens bestämmelser gäller också minskning av antalet andelar samt den rätt som en förvärvare av en andel har att få insatsen återbetald. I 9 kap. 9 § förskrivs om en före detta medlems skyldighet att betala en insats som är obetald då medlemskapet upphör. I 6 § i detta kapitel och i 19 kap. finns bestämmelser om den rätt som en andel medför till ett andelslags medel, då andelslaget efter likvidation upplöses eller avregistreras.

I paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om en före detta medlems rätt att få tillbaka sin insats. I paragrafens 2 mom. ingår huvudregeln för hur stor del av de utdelningsbara medlen som en medlem har rätt till. I paragrafens 3 mom. ingår huvudregeln för uträkning av de utdelningsbara medlen. På uträkningen av det belopp som skall återbetalas och de utdelningsbara medlen tillämpas vid behov också specialbestämmelserna i 2, 3 och 6 §. I paragrafens 4 mom. ingår huvudreglerna för när beloppet skall räknas ut och återbetalas. I

samma moment finns också en specialbestämmelse om den på återbetalningen tillämpliga tidpunkten för medlemskapets upphörande, i det fall att medlemskapet upphör på grund av dödsfall.

Bestämmelserna om olaglig utdelning av medel kan komma att tillämpas på sådana arrangemang som i praktiken innebär återbetalning av insatsen. En sådan situation kan uppkomma t.ex. när andelslaget i samband med att medlemskapet upphör lånar åt sin tidigare medlem ett belopp som motsvarar den insats som efter vänteaåret kan återbetalas.

Samma lagrum och stadgebestämmelser skall tillämpas också på återbetalning av en tilläggsandelsavgift, om inte något annat bestäms i 11 kap. eller föreskrivs i stadgarna.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har en före detta medlem rätt att få tillbaka sin insats efter att medlemskapet har upphört. Den som har förvärvat en andel har motsvarande rätt till återbetalning av insatsen. Enligt föreslagna 10 § gäller samma regel för minskning av en medlems antal andelar. Återbetalningens belopp kan i regel inte överskrida den insats som har betalats för medlemmen. I stadgarna kan emellertid bestämmas om en före detta medlems rätt till exempelvis andelslagets överskott, enligt vad som föreskrivs i 3 kap. 6 § 3 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. består det belopp av insatsen som skall återbetalas av en på det belopp som har betalats av insatsen kalkylerad andel av det egna kapital som kan användas för återbetalningen. En medlems andel av de medel som återbetalas skall enligt förslaget räknas ut på motsvarande sätt som enligt gällande 30 § 1 mom., dvs. i förhållande till de betalda insatserna och inte i förhållande till antalet utgivna och eventuellt endast delvis betalda andelar.

Med en insats som har betalats för en medlem avses fortfarande, utöver belopp som har betalats av andra än andelslagets medel, en sådan överskottsandel som i enlighet med lagen, stadgarna eller andelslagets förhöjningsbeslut har använts för betalning av medlemmens andel. Enligt förslaget räknas också en fondförhöjning i samband med återbetalningen som en insats som har

betalts för en medlem, om inte något annat bestäms i stadgarna. Förfarandet att genom stadgebestämmelser begränsa återbetalningen av en fondförhöjning behandlas ovan i detaljmotiveringen till 9 kap. 20 §.

Den föreslagna paragrafens 3 mom. innehåller huvudregeln för uträkning av de tillgångar som kan användas för återbetalning av insatserna. Förslaget skiljer sig från den gällande lagen i det avseendet att det beaktar den utveckling som bokföringslagstiftningen har undergått. Dessutom föreslås att de utdelningsbara tillgångarna skall räknas utgående från andelslagets eget kapital. Den sistnämnda ändringen föreslås i syfte att förenhetliga bestämmelserna om det belopp av insatsen som återbetalas, med bestämmelserna om det utdelningsbara överskottet.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. skall det belopp som återbetalas räknas ut på basis av bokslutet för den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde. Andelslaget skall återbetala beloppet inom ett år från utgången av räkenskapsperioden. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 30 § 1 mom. Med avvikelse från den gällande lagen kan tidpunkten för uträkning och återbetalning skjutas upp eller tidigareläggas genom att ta in bestämmelser om saken i stadgarna, så som föreskrivs i 3 eller 4 §.

Det insatsbelopp om återbetalas räknas som andelskapital till dess att andelslaget enligt denna lag har rätt att återbetala insatsen. En före detta medlem kan således inte använda t.ex. en återbetalningsfordran som inte har förfallit till betalning för att kvitta ett belopp som han är skyldig andelslaget. Detsamma gäller andelslagets rätt till kvittning av återbetalningen mot fordringar på en före detta medlem.

I momentet föreslås dessutom en presumptionsbestämmelse om när återbetalningen anses ha skett. Enligt förslaget anses insatsen ha blivit betald när det återbetalda beloppet kan lyftas hos andelslaget, om inte något annat bestäms i stadgarna eller avtalas. Med avtal avses t.ex. att en avgående medlem med tanke på återbetalningen meddelar andelslaget sitt bankkonto.

I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse, men förslaget motsvarar andelslagspraxis. Förslaget skiljer sig från den för betalning av skulder gällande allmänna principen enligt vilken betalningen skall ske hos borgenären, i detta fall hos den före detta medlemmen (3 § skuldebrevslagen, 622/1947). I situationen att ett medlemskap upphör förekommer det att andelslaget inte har uppdaterade kontaktuppgifter för återbetalningen. Kostnaderna för att skaffa fram uppgifterna och överföra betalningen kan också vara oproportionerligt stora i förhållande till det belopp som skall återbetalas. Den föreslagna presumptionsbestämmelsen skall tillämpas också då medlemskapet upphör på grund av att medlemmen har uteslutits ur andelslaget eller då andelsstämman beslutar minska antalet andelar. Från denna huvudregel kan i stadgarna avvika t.ex. så att andelslaget betalar tillbaka insatsen på ett bankkonto som den före detta medlemmen har uppgivit. Om andelslaget inte har den före detta medlemmens kontouppgifter skall denne särskilt kräva återbetalning av insatsen.

I momentet föreslås dessutom en specialbestämmelse om tidpunkten för återbetalningen i det fall att medlemskapet upphör på grund av dödsfall. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Med stöd av den gällande lagen är det i princip möjligt att andelslaget blir skyldigt att återbetala insatsen omedelbart i det fall att andelslaget får kännedom om dödsfallet först ett år efter utgången av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde. Ändringen är ägnad att förtydliga och förenhetliga bestämmelser om återbetalning av insatser.

Enligt 5 mom. finns bestämmelser om hur tilläggsandels- och placeringsandelsbetalningar till andelslaget samt kapitallån som andelslaget upptagit skall beaktas i samband med återbetalningen av insatser i 11 kap. 9 §, 12 kap. 1 § och 13 kap. 2 §. Enligt de presumptionsbestämmelser som föreslås i de nämnda lagrummen medför tilläggsandelar och placeringsandelar bättre rätt än insatserna till andelslagets tillgångar under den tid andelslaget är verksamt, på så sätt att

förluster och andra poster som avses i 1 § 3 mom. 2 punkten skall dras av i första hand från det egna kapital som kan användas för återbetalning av insatser i sådana fall då insatsen återbetalas under verksamhetstiden. Presumtionsbestämmelsen skall tillämpas t.ex. i andelslag vars andelskapital bestående av helt betalda insatser och tilläggsinsatser på 100 euro uppgår till 10 000 euro, vars tilläggsandelskapital uppgår till 10 000 euro och vars förlust under räkenskapsperioden uppgår till 5 000 euro, så att av den insats som har krävts tillbaka under räkenskapsperioden återbetalas 50 euro och av tilläggsandelsavgiften 100 euro. Det belopp som återbetalas av insatsen kan betalas inom ett år från räkenskapsperiodens utgång och tilläggsinsatsen kan återbetalas redan sex månader efter räkenskapsperiodens utgång. På motsvarande sätt gäller för kapitallån presumptionen att ett sådant lån inte skall beaktas vid uträkningen av det egna kapital som kan användas för återbetalning av insatser.

Utgångspunkten för den gällande lagen är den att andelar och tilläggsandelar medför samma rätt till det för återbetalning av insatser och tilläggsinsatser disponibla egna kapitalet. Enligt den gällande lagen är det oklart om det i stadgarna kan föreskrivas om en tilläggsandels bättre rätt till återbetalning under den tid som andelslaget är verksamt (30 § och 163 § 2 mom.). Presumtionsbestämmelsen föreslås bli ändrad på grund av de behov som har förekommit i praktiken. I andelslagen har den bedömningen gjorts att t.ex. tilläggsandelar också efter reformen i allmänhet är förenade med motsvarande villkor när det gäller finansiering i eget kapital, så att på tilläggsandelar vanligen delas ut en som ränta uträknad gottgörelse för överskott. När andelslaget upplöses medför tilläggsandelarna i allmänhet endast rätt till återbetalning av tilläggsinsatsen och till icke betald gottgörelse för överskott. I ändringsförslaget har också den omständigheten beaktats att tilläggsandelar och placeringsandelar enligt lagförslaget kan ges inte bara medlemmar utan också placerare som inte har rösträtt eller andra förfoganderättigheter vid andelsstämman.

Enligt 21 § 3 mom. i den föreslagna verkställighetslagen skall den gamla lagen tillämpas på återbetalning av en tilläggsandel som har givits under den nya lagens giltighetstid. En tilläggsandel som har givits under den gamla lagens giltighetstid medför således inte nödvändigtvis bättre rätt till återbetalning under andelslagets verksamhetstid än enligt den nya presumtionsbestämmelsen.

I stadgarna och kapitallånevillkoren kan avvika från presumtionsbestämmelserna om tilläggs- och placeringsandelar samt om kapitallån på så sätt att förlust och andra poster som nämns i 1 § 3 mom. 2 punkten helt eller delvis dras av från det egna kapital som är disponibelt för återbetalning av insatser och tilläggsinsatser. I stadgarna kan t.ex. föreskrivas att de nämnda posterna skall dras av från de för återbetalning av insatser och tilläggsinsatser disponibla medlen i förhållande till de olika lagen av andelskapital, eller att de nämnda posterna i första hand skall dras av från kapitallånet på ett sätt som begränsar återbetalningen av detta.

2 §. *Moderandelslagets återbetalningsbara egna kapital.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om en tilläggsbegränsning som skall tillämpas på medel som i moderandelslaget kan användas till återbetalning av insatser. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är beloppet av det egna kapital som kan användas till återbetalning det mindre av de belopp som balansräkningen och koncernbalansräkningen utvisar. I den gällande lagen finns ingen motsvarande begränsning. Syftet med tilläggsbegränsningen är att säkerställa att definitionen av de utdelningsbara medlen är baserad på en korrekt bild av moderandelslagets ekonomiska ställning. I moderandelslagets bokslut kan ingå t.ex. koncernens interna vinst, inbördes ägande samt interna fordringar och skulder, vilka leder till att andelslagets egen balansräkning inte ger en korrekt bild av andelslagets eget kapital. Ändringen förenhetligar bestämmelserna om utdelning av andelslagets tillgångar. Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall det belopp enligt

koncernbalansräkningen som kan användas för återbetalning i tillämpliga delar räknas ut med iakttagande av 1 §. För tydlighetens skull föreslås en uttrycklig bestämmelse om uträkningen.

3 §. *Uppskjuten återbetalning.* Enligt förslaget kan i stadgarna bestämmas om uppskjutande av återbetalningen av insatsen. I gällande lag finns inte någon motsvarande bestämmelse. Ett uppskjutande kan vara nödvändigt för att andelskapitalets bestånd skall ökas. Andelskapitalets bestånd är av särskild betydelse t.ex. i andelsbanker, andra kreditinstitut i andelslagsform och t.ex. i andelslag som bedriver omfattande industriell verksamhet. Trots att återbetalningen av en insats skjuts upp upphör medlemskapet i andelslaget i överensstämmelse med bestämmelserna i 3 kap.

Bestämmelserna i paragrafen kan tillämpas på uppskjutande av återbetalning av insats i de situationer som regleras i denna lag. Det är då närmast fråga om medlemskaps upphörande, överföring av andelar, minskning av antalet andelar på yrkande av en medlem samt om andelsstämmans beslut om sänkning av insatsen eller av belopp som har betalats för insatsen. Det kan också vara fråga om andelsstämmans beslut om minskning av antalet andelar samt om ett i stadgarna fastställt återbetalningsvillkor. För tydlighetens skull är det i allmänhet skäl att i stadgarna också ta in en bestämmelse om i vilka situationer ett uppskjutande villkor skall tillämpas samt om hur uppskjutande av återbetalningen skall tillämpas på tilläggsinsatser.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan i stadgarna bestämmas att insatsen återbetalas senare än vad som föreskrivs i 1 § 4 mom. I så fall skall i stadgarna tas in en bestämmelse om återbetalningstidpunkten. Utgångspunkten är den att lagen varken begränsar uppskovets längd eller uppskovsgrunderna. Bestämmelser om dessa omständigheter kan tas in i stadgarna. I stadgarna kan således föreskrivas t.ex. att insatsen återbetalas inom fem år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde. Återbetalningstidpunkten kan bindas också

till andra omständigheter, t.ex. till andelslagets ekonomiska ställning. I stadgarna kan således föreskrivas t.ex. att insatsen återbetalas då fem år har förflutit från den ifrågavarande räkenskapsperiodens utgång och då andelslagets ekonomiska ställning enligt det efter tidsfristen följande bokslutet uppfyller de kännetecken som anges i stadgarna.

Rätten att få tillbaka insatsen medan andelslaget är verksamt är en av de viktigaste medlemsrättigheterna. Andelsstämman kan besluta om en stadgeändring som uppskjuter återbetalningen av insatserna för redan tidigare utgivna andelar endast i det fall att beslutet understöds av nio tiondedelar av de vid stämman avgivna rösterna. På grund av återbetalningsrättens betydelse och de allmänna principer som framgår av 4 kap. 19 § kan återbetalningen av insatsen inte utan samtycke av de tidigare antagna medlemmarna, genom ändring av stadgarna skjutas upp för en obegränsad tid eller för en mycket lång tid. Också ett kortare uppskov kan strida mot den nämnda allmänna principerna i det fall att andelslagets verksamhet eller medlemsförmåner ändras i något väsentligt avseende under uppskovet. En sådan ändring kan t.ex. bestå i en väsentlig ändring av andelslagets verksamhetsområde eller i nedläggning av ett verksamhetsställe.

I stadgarna kan inte bestämmas att ett andelslagsorgan har prövningsrätt i fråga om återbetalningstidpunkten, eftersom en medlem i regel har rätt att få sin insats tillbaka enligt vad som med önskvärd tydlighet framgår av lagen och stadgarna.

En förutsättning för att jämlikhetsprincipen skall kunna iakttas är i allmänhet att en stadgeändring som skjuter upp rätten till återbetalning i regel skall tillämpas på samma sätt på alla sådana andelar som har utgivits före stadgeändringen.

I lagen föreslås ingen uttrycklig bestämmelse om det längsta uppskovet med återbetalningen av en insats, eftersom det förekommer stora variationer i andelslagens verksamhet och finansieringsbehov. T.ex. i ett konsumentandelslag med stort medlemsunderlag kan återbetalningen av en liten insats i allmänhet skjutas upp en kortare

tid än i ett producentandelslag som har få medlemmar och i första hand är verksam inom sin medlemskrets samt vars finansiering av produktionsmedlen och verksamheten väsentligen kan påverkas av andelskapitalets belopp.

Om återbetalningen skjuts upp skall i stadgarna också bestämmas före detta medlemmars rättigheter under tiden mellan medlemskapets upphörande och återbetalningen av insatsen. I stadgarna kan t.ex. bestämmas att före detta medlemmar endast har rätt att få tillbaka insatsen eller att de ända till återbetalningen har de rättigheter som avses i 3 kap. 6 § 3 mom. Med avvikelse från lagens huvudregel skall i stadgarna således alltid föreskrivas om medlemmarnas rättigheter från medlemskapets upphörande till återbetalningen, i det fall att återbetalningen skjuts upp. Syftet med specialbestämmelsen är att beakta den omständigheten att det i samband med att återbetalningen skjuts upp i allmänhet är skäl att bedöma hur före detta medlemmars ställning skall ordnas i sådana fall då tiden mellan medlemskapets upphörande och insatsens återbetalning är längre än normalt. Om återbetalningen av insatsen skjuts upp för en längre tid ökar också sannolikheten för olika typer av konfliktsituationer.

Det är skäl att i stadgarna föreskriva om före detta medlemmars rättigheter också av den anledningen att de som överväger att bli medlemmar på ett enkelt sätt skall kunna bilda sig en uppfattning om medlemsvillkoren i ett andelslag där insatsen betalas tillbaka en osedvanligt lång tid efter att medlemskapet upphört. Det är motiverat att i stadgarna ta in bestämmelser om dessa medlemmars rättigheter också av den anledningen att det inte uttryckligen bestäms någon gräns för hur länge återbetalningen av insatsen får skjutas upp.

En före detta medlem kan enligt stadgarna ha rätt endast till andelslagets överskott eller andra tillgångar eller rätt att utnyttja andelslagets tjänster (3 kap. 6 § 3 mom.). I stadgarna kan t.ex. bestämmas att återbetalda insatser berättigar till en i ränteform uträknad andel av överskottet till dess att insatsen har betalats tillbaka. Bestämmelserna om före detta medlemmars ekonomiska rättigheter

kan också avvika från vad som i stadgarna föreskrivs om ekonomiska rättigheter under medlemskapet.

Enligt förslaget skall på före detta medlemmar tillämpas jämlikhetsprincipen samt förbudet mot givande av otillbörlig fördel (4 kap. 19 § och 5 kap. 11 §) till dess att andelslaget efter uppskovet har betalat tillbaka insatsen. De ovan relaterade allmänna bestämmelserna förutsätter t.ex. att de på stadgarna baserade ekonomiska rättigheter som tillkommer före detta medlemmar endast med dessa samtycke får försämrats under tiden från medlemskapets upphörande till insatsens återbetalning. En före detta medlem kan för skada som orsakas av ett beslut som ett andelsorgan har fattat i strid med de nämnda bestämmelserna, för egen del kräva skadestånd av andelslagets medlemmar, ledning och revisorer enligt vad som i 20 kap. föreskrivs om en borgenärs rätt till skadestånd. Syftet med förslaget är att minska behovet av detaljerade stadgelsebestämmelser i sådana fall då återbetalningen av insatser skjuts upp enligt stadgarna.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan det utan hinder av 1 § 4 mom. bestämmas i stadgarna att det belopp som återbetalas skall räknas ut på basis av ett senare bokslut. Denna från huvudregeln avvikande tidpunkt för uträkningen kan användas endast i det fall att det i stadgarna också föreskrivs att återbetalningen skall skjutas upp så som föreslås i 1 mom. Tillämpningen av undantaget kan vara befogad i synnerhet i det fall att återbetalningen skjuts upp med flera räkenskapsperioder eller i det fall att i stadgarna föreskrivs om sådan efterhandsåterbetalning som avses i 5 §.

4 §. *Snabb återbetalning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om att i stadgarna kan föreskrivas att en medlem kan få tillbaka sin insats genom snabb återbetalning, inom ramen för det utdelningsbara överskottet. Bestämmelserna kan tillämpas på sådan återbetalning av insatser som avses i denna lag, om inte något annat bestäms. Snabb återbetalning av insatser kan inte ske under likvidation eller konkurs (6 §). För tydlighetens skull är det i allmänhet skäl att i

stadgarna också föreskriva på vilka typer av situationer bestämmelserna om snabb återbetalning skall tillämpas samt hur dessa bestämmelser skall tillämpas på tilläggsandelar.

En förutsättning för att en insats skall kunna betalas tillbaka snabbare än enligt huvudregeln i 1 § 4 mom. är enligt förslaget att andelslaget har ett mot återbetalningarna svarande belopp utdelningsbart överskott, som inte får delas ut förrän insatsen återbetalas enligt huvudregeln. Den snabba återbetalningen påverkar således inte andelslagets borgenärs ställning. Enligt förslaget kan den snabba återbetalningen uppgå till högst 10 % av det andelskapital som bokslutet utvisar. Andelslagen anser den sistnämnda begränsningen vara viktig med tanke på andelskapitalets beständighet.

I den gällande lagen finns inga bestämmelser om snabb återbetalning av insatser. Förfarandet kan vara behövt särskilt i stora konsumentandelslag och andelslagsgrupper. Det föreslagna maximibeloppet begränsar inte i onödan användningen av snabb återbetalning i konsumentandelslag med stora och varierande medlemsunderlag. Å andra sidan minskar maximibegränsningen möjligheterna att använda det snabba återbetalningsförfarandet i producentandelslag med små medlemsunderlag. I sådana fall har det emellertid inte heller ansetts föreligga något särskilt behov av snabb återbetalning.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan det föreskrivas i stadgarna att en medlem kan få tillbaka sin insats inom ramen för det utdelningsbara överskottet omedelbart efter det att medlemskapet upphört eller inom en i stadgarna bestämd tid från det att medlemskapet upphörde. I stadgarna kan också föreskrivas att insatsen skall betalas tillbaka under samma förutsättningar inom någon annan kortare tid än den i huvudregeln i 1 § 4 mom. angivna tiden efter medlemskapets upphörande.

Det utdelningsbara belopp som är en förutsättning för snabb återbetalning skall räknas ut på samma sätt som vid utdelning av överskott (denna paragrafs 3 mom. och 8 kap. 3—5 §). Med avvikelse från den av 1 § 4 mom. framgående huvudregeln bestäms

förutsättningarna för snabb utbetalning i allmänhet på basis av den balansräkning och koncernbalansräkning som har fastställts för den avslutade räkenskapsperiod som föregår utbetalningen. Från det utdelningsbara överskott som detta bokslut utvisar skall dras av det till medlemmarna utdelade eller annars använda beloppet samt de på basis av samma bokslut snabbt återbetalade insatserna. I samband med den snabba återbetalningen skall beaktas också förutsättningarna för fastställande av annat utdelningsbart överskott.

En medlem som avgår från ett andelslag som tillämpar förfarandet med snabb återbetalning kan inte alltid direkt med stöd av lagen eller stadgarna konstatera på vilket bokslut återbetalningsbeloppet räknas ut och när återbetalningen skall ske.

Exempel: Ett andelslags räkenskapsperiod sammanfaller med kalenderåret. Medlemmen A avgår 20.12.2002. Medlemmens insats kan då betalas tillbaka omedelbart, förutsatt att andelslaget enligt sin i april 2002 fastställda balansräkning för räkenskapsperioden 2001 har minst motsvarande belopp utdelningsbart överskott som inte har använts och förutsatt att det inte heller finns något annat hinder för en överskottsutdelning som motsvarar den insats som skall återbetalas. Den följande dag avgående medlemmen B:s insats kan inte återbetalas omedelbart om andelslaget inte längre på grund av betalningen till A har kvar tillräckligt mycket utdelningsbart överskott. Det belopp som återbetalas till B skall räknas ut på den balansräkning som i april 2003 fastställs för räkenskapsperioden 2002. Om det enligt bokslutet för räkenskapsperioden 2002 finns utdelningsbart överskott, kan B:s insats återbetalas i april 2003 efter att bokslutet har fastställts.

I stadgarna kan inte föreskrivas att medlemmarna har ovillkorlig rätt till snabb återbetalning i det fall att balansräkningen utvisar att det finns utdelningsbara tillgångar. De allmänna principerna för utdelning av överskott förutsätter att andelslagets ledning avhåller sig från snabb återbetalning om det finns anledning att anta att ett mot de krävda återbetalningarna svarande belopp inte längre kan utdelas som överskott.

Någon ovillkorlig rätt till snabb återbetalning

kan inte ges heller av den orsaken att jämlikhetsprincipen i en situation då andelslagens ekonomiska ställning försämras samt de allmänna principerna för ledningen av andelslaget, kan förutsätta att medlemmar som hör till andelslagets ledning och har bättre insyn i andelslagets affärer inte favoriseras genom snabb återbetalning.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall i stadgarna bestämmas den största andel som de snabbare än enligt huvudregeln återbetalade insatserna får utgöra av andelskapitalet samt den ordning som skall iakttas vid återbetalningen. Syftet med förslaget är att främja ett jämlikt bemötande av medlemmarna samt andelskapitalets varaktighet.

Enligt förslaget kan de insatser som betalas tillbaka snabbare än enligt huvudregeln uppgå till högst 10 % av andelskapitalet som det bokslut utvisar, på basis av vilket också det utdelningsbara överskott räknas ut som är en förutsättning för återbetalningen.

Med återbetalningsordningen avses för det första i vilken ordning meddelanden om att medlemmar har avgått och andelar minskats samt beslut om uteslutning av medlemmar medför rätt till återbetalning av insatserna. Av jämlikhetsprincipen följer att insatserna i regel skall betalas tillbaka i den ordning som meddelandena och besluten utvisar, om inte något annat bestäms i stadgarna. För det andra skall i stadgarna bestämmas ordningsföljden mellan återbetalningen av de olika typerna av insatser, om det finns också tilläggsandelar i andelslaget. Detta gäller också ordningsföljden mellan enligt stadgarna återbetalningsbara anslutningsavgifter.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. begränsas användningen av överskott för snabb återbetalning. Ett mot återbetalningarna svarande belopp av det utdelningsbara överskottet får inte delas ut eller användas på annat sätt förrän ett år har förflutit från utgången av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde. Av förslaget följer att den snabba utdelningen inte påverkar andelslagets borgenärers ställning.

5 §. *Efterhandsåterbetalning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om före detta

medlemmars rätt till återbetalning av insatsen, till den del som insatsen till följd av andelslagets dåliga ekonomiska ställning inte kan återbetalas så som föreskrivs i 1—3 §. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är lagens utgångspunkt fortfarande den att en före detta medlem inte förlorar sin rätt till den del av insatsen som andelslaget inte kan återbetala efter medlemskapets upphörande, till följd av att andelslagets balansräkning utvisar förlust eller andra poster som minskar det belopp som återbetalas av insatsen.

Med avvikelse från den gällande lagen kan i andelslagets stadgar emellertid enligt förslaget bestämmas att en medlem har rätt att få ett inestående belopp av insatsen senare (efterhandsåterbetalning). En före detta medlem får efter återbetalning enligt 1—3 § det resterande beloppet som efterhandsåterbetalning om andelslagets ekonomiska ställning senare förbättras.

Det har ansetts vara ett missförhållande enligt den gällande lagen att det belopp som återbetalas av insatsen bestäms i viss mån slumpmässigt, eftersom beloppet alltid bestäms uteslutande på basis av det första bokslutet efter att medlemskapet upphört. Slumpmässigheten ökas av den omständigheten att en före detta medlem inte på något sätt kan påverka det bokslut som andelsstämman fastställer. Förfarandet med efterhandsåterbetalning kan vara behövligt också då andelslaget skaffar tilläggsfinansiering genom frivilliga andelar eller tilläggsandelar.

Beslut om att i stadgarna ta in bestämmelser om efterhandsåterbäring fattas av andelsstämman. För beslutet krävs 2/3 kvalificerad majoritet av de avgivna rösterna (4 kap. 21 § 1 mom.). När det gäller uteslutning eller begränsning av den i stadgarna föreskriva möjligheten till efterhandsåterbetalning i fråga om tidigare utgivna andelar skall de strängare beslutskrav tillämpas som gäller minskning av medlemmarnas rättigheter (4 kap. 22 §). En förutsättning för tillämpning av jämlikhetsprincipen är att stadgeändringen om efterhandsåterbetalning på samma sätt gäller alla tidigare utgivna andelar.

Bestämmelserna om efterhandsåterbetalning kan tillämpas på alla situationer där insatser

återbetalas, också på återbetalning av tilläggsinsatser. För tydlighetens skull är det i allmänhet skäl att i stadgarna ta in närmare bestämmelser om efterhandsåterbetalning av insatser. Vidare är det skäl att i stadgarna föreskriva också om den rätt till efterhandsåterbäring som tilläggsinsatser medför, om andelslaget har gett ut sådana.

Enligt förslaget skall i stadgarna föreskrivas på basis av vilket bokslut efterhandsåterbetalningen räknas ut, när insatsen betalas tillbaka samt när rätten till efterhandsåterbetalning upphör. Om efterhandsåterbetalning enligt stadgarna kan erläggas för flera räkenskapsperioder, skall det i stadgarna föreskrivas att efterhandsåterbetalningen skall räknas ut för flera än ett bokslut. Om återbetalning skall erläggas för flera räkenskapsperioder avses i allmänhet på varandra följande räkenskapsperioder, om inte något annat bestäms i stadgarna.

I de stadgebestämmelser som gäller tidpunkten då efterhandsåterbetalningen skall räknas ut och erläggas skall beaktas de bestämmelser om återbetalning av insatsen som ingår i 1 § 4 mom. och 3 §. I stadgarna kan således föreskrivas att efterhandsåterbetalningens belopp skall räknas ut på basis av ett bokslut som har fastställts före återbetalningen.

I lagen föreslås inga bestämmelser om hur länge rätten till efterhandsåterbetalning gäller. De situationer i vilka andelslagen behöver en möjlighet till efterhandsåterbetalning kan variera en hel del, beroende på andelslaget och dess finansieringsbehov. Att fastställa en ovillkorlig tidsfrist skulle inte väsentligen förtydliga behandlingen av andelskapitalet. Från andelslagens sida har den bedömningen gjorts att med tanke på återbetalningssystemets klarhet kommer efterhandsåterbetalning i allmänhet i fråga endast för helt betalda insatser. Å andra sidan kan jämlikhetsprincipen leda till att den sistnämnda begränsningen i praktiken kan tillämpas endast på nya andelar.

Enligt förslaget skall i stadgarna för tydlighetens skull alltid föreskrivas om före detta medlemmars rättigheter under tiden mellan medlemskapets upphörande och

efterhandsåterbetalningen. Oavsett att medlemskapet har upphört skall på en före detta medlem inom den nämnda tiden tillämpas de allmänna bestämmelserna om jämlikhetsprincipen och förbud mot givande av otillbörlig fördel (4 kap. 19 § och 5 kap. 11 §).

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om uträkning av efterhandsbetalningens belopp. I den uträkning som baseras på bokslutet för den tidpunkt då efterhandsutbetalningen räknas ut skall den insats som en före detta medlem har betalat till andelslaget beaktas till fullt belopp. Från det sålunda erhållna kalkylerade återbetalningsbeloppet skall dras av det belopp som tidigare har betalats till den före detta medlemmen. Summan av återbetalningarna kan således uppgå till högst det belopp som av insatsen har betalats till andelslaget.

Också en efterhandsåterbetalning skall alltid räknas ut på basis av det fastställda bokslutet. Efterhandsåterbetalning skall erläggas med iakttagande av vad som i 1—4 och 6 § bestäms om återbetalning av insatsen.

6 §. *Återbetalning vid likvidation och konkurs samt vid avregistrering.* I denna paragraf föreskrivs om återbetalning av insatsen efter att andelslaget har försatts i likvidation eller konkurs. Enligt förslaget kan insatsen efter den nämnda tidpunkten återbetalas först efter att andelslagets samtliga skulder har betalats. Förslaget skiljer sig från gällande 30 § 2 mom. för det första på så sätt att i det beaktas de i 3—5 § föreskrivna möjligheterna till snabb återbetalning och uppskjuten återbetalning samt möjligheten till efterhandsåterbetalning. Den föreslagna bestämmelsen skall tillämpas på förfarandet med snabb återbetalning endast i det fall att andelslaget försatts i likvidation eller konkurs innan den snabba betalningen sker. Den föreslagna bestämmelsen skall tillämpas också på uppskjuten återbetalning, alltid då andelslaget försatts i likvidation eller konkurs före återbetalningen. Den föreslagna bestämmelsen skall tillämpas separat på varje post av efterhandsåterbetalningen.

De föreslagna bestämmelserna skiljer sig från den gällande lagen också i det avseendet

att återbetalningen alltid är efterställd i förhållande till andelslagets skulder, i sådana fall då återbetalningen inte har skett före konkursen eller likvidationen. Enligt den gällande lagen skall på återbetalningen tillämpas bestämmelserna om upplösning endast om andelslaget försätts i konkurs eller likvidation inom ett år från den första bokslutsdag som följer efter medlemskapets upphörande. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga och förenhetliga bestämmelserna om att andelskapitalet är efterställt i förhållande till andelslagets övriga förpliktelser, på så sätt att en insats som inte har återbetalts är efterställd, oberoende av om andelslaget försätts i konkurs en dag före eller efter den första möjliga återbetalningsdagen. Förslaget innebär att det finns mindre orsak att förhålla en konkurs.

Insats och nedsättning av det belopp som betalats av den

7 §. *Sätten för nedsättning av insats.* I denna paragraf föreskrivs om olika sätt på vilka insatsen och det för denna betalda beloppet kan nedsättas. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan insatsen genom ändring av stadgarna nedsättas för återbetalning av insatsen till medlemmarna (1 punkten) eller för minskning av medlemmarnas betalningsskyldighet (2 punkten). Insatsen kan genom ändring av stadgarna nedsättas också så att andelskapital överförs till reservfonden eller överskott till motsvarande fond (3 punkten) eller så att andelskapital används för att täcka en förlust som den fastställda balansräkningen utvisar (4 punkten). Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan en förlust täckas också så att det av insatserna betalda beloppet minskas utan att stadgarna ändras. Enligt förslaget får det av insatsen betalda beloppet således inte utan ändring av stadgarna nedsättas i syfte att återbetala insatsen eller överföra den till en annan fond. I gällande 37 § föreskrivs uttryckligen endast om förfarandet att använda det belopp av insatsen som har betalats till andelslaget för att täcka förlust på båda de sätt som avses i förslaget. Dessutom föreskrivs i gällande

63 § om sådana särskilda beslutskrav som tillämpas t.ex. på stadgeändringar som begränsar återbetalningen av insatser. I gällande 65 § föreskrivs om uppskjutande av verkställigheten av sådana stadgeändringar som gäller nedsättning av insatsen. Fullständigare bestämmelser om nedsättning av insatsen föreslås i syfte att förtydliga medlemmarnas ställning, andelskapitalets betydelse och skyldigheten att betala insatsen.

8 §. *Nedsättningsbeslut.* I denna paragraf föreskrivs om beslut att minska insatsen. Enligt föreslagna 1 mom. är det alltid andelsstämman som beslutar om nedsättning av insatsen och det belopp som har betalats av den. På nedsättningsbeslutet skall tillämpas de bestämmelser i 4 kap. 21—23 § som gäller stadgeändring och andra särskilda beslut av andelsstämman. Om det i samband med nedsättningen fattas beslut om att ändra stadgarnas bestämmelser om insatsen, skall på andelsstämmans beslut tillämpas majoritetsbestämmelserna i 4 kap. 21 och 22 §. Om andelsstämman beslutar att förlusten skall täckas utan ändring av stadgarna, skall på beslutet tillämpas 4 kap. 23 §. I momentet föreslås dessutom med jämlikhetsprincipen överensstämmande presumtionsbestämmelser om hur nedsättningen av de olika insatserna skall genomföras.

De föreslagna beslutskraven skiljer sig från gällande 37 och 63 § så att på ett beslut om förlusttäckning enligt förslaget skall tillämpas de särskilda kraven i 4 kap. 23 § också i det fall att förlusten täcks utan ändring av stadgarna. Ändringen föreslås av den anledningen att täckningen av förlusten i vartdera fallet på samma sätt påverkar medlemmens rätt att få tillbaka sin insats.

Andelsstämman kan i allmänhet med 2/3 majoritet av de avgivna rösterna besluta om nedsättning av insatsen på så sätt att till varje medlem betalas tillbaka skillnaden mellan det belopp av insatsen som har betalats till andelslaget och den nedsatta insatsen (4 kap. 21 § 1 mom.). Detta innebär att t.ex. en 100 euros insats nedsätts till 50 euro på så sätt att den som har betalt hela insatsen får tillbaka 50 euro medan den som har betalat 70 euro får tillbaka 20 euro, medan den om

har betalat 50 euro inte får tillbaka någonting alls. Ett sådant beslut kan fattas under förutsättning att andelslagets till grund för återbetalningen liggande balansräkning inte utvisar förlust eller andra poster som skall dras av från det egna kapital som kan användas för återbetalningen. I praktiken kan ett nedsättningsbeslut i allmänhet fattas endast i ett andelslag som enligt det senast fastställda bokslutet har utdelningsbart överskott och vars ekonomiska ställning är stabil, eftersom det egna kapital som kan användas för att verkställa nedsättningsbeslutet, med tanke på borgenärsskyddet skall räknas ut på det bokslut som fastställs närmast efter registreringen av beslutet (3 mom.). På grund härav är det i allmänhet ändamålsenligt att besluta om återbetalning av insatsen först i slutet av räkenskapsperioden, för att det då beslutet fattas skall vara möjligt att med tillräcklig sannolikhet förutse hur stort belopp av det egna kapitalet som kan användas för återbetalningen.

Om det till följd av andelslagets ekonomiska ställning inte är möjligt att i sin helhet betala tillbaka skillnaden mellan den gamla och den nedsatta insatsen och beslutet innebär att samma belopp dras av från den rätt till återbetalning som det till andelslaget betalda beloppet av insatsen medför, måste beslutet om stadageändringen understödats av alla de vid stämman företrädde medlemmarna. Orsaken till detta är att beslutet minskar medlemmarnas rätt till återbetalning av insatsen (4 kap. 22 § 2 mom.). I så fall kan andelsstämman under samma förutsättningar besluta att skillnaden mellan det belopp varmed insatsen har nedsatts och det belopp som återbetalas skall användas för att täcka förlusten. Ett sådant beslut kan fattas i ett andelslag där samma belopp är obetalt av varje insats.

Om skillnaden mellan en gammal och en ny insats inte kan återbetalas i sin helhet och beslutet med olika belopp minskar den med insatserna sammanhängande rätten att senare få återbetalning, förutsätter jämlikhetsprincipen att för nedsättningen som beslutats i enlighet med 4 kap. 22 § 2 mom. erhålls samtycke också av de medlemmar vilkas rätt begränsas i större

utsträckning än de övriga medlemmarnas (4 kap. 19 §). Det är fråga om ett sådant nedsättningsbeslut t.ex. då endast en del av insatserna har betalats i sin helhet och då andelslagets ekonomiska ställning är sådan att hela nedsättningsbeloppet inte kan återbetalas.

Insatserna kan nedsättas enbart i syfte att minska medlemmarnas betalningsskyldighet i sådana fall då andelslaget inte har fått full betalning för en enda insats. Ett sådant beslut kan fattas med två tredjedels kvalificerad majoritet av de vid andelsstämman avgivna rösterna (4 kap. 21 § 1 mom.). I andra fall innebär en nedsättning av insatserna, med åtföljande minskning av vissa medlemmars betalningsskyldighet, för de övriga medlemmarnas vidkommande återbetalning på insatserna, avsättning till en fond eller täckning av förlust, vilket innebär att på beslut om nedsättning skall tillämpas de krav som gäller för de nämnda nedsättningsförfarandena.

Ett beslut om nedsättning av insatsen i syfte att täcka förlust skall i allmänhet understödats av samtliga vid andelsstämman företrädde medlemmar, eftersom beslutet i allmänhet innebär en minskning av deras rätt att senare få sin insats tillbaka (4 kap. 22 § 2 mom.). Det är fråga om sådan nedsättning av insatsen t.ex. då det belopp som betalats av varje 100 euros insats sänks med 50 euro för täckande av förlust. Maximibeloppet för en sådan nedsättning kan räknas ut så att antalet utgivna andelar multipliceras med det minsta belopp som har betalats för en insats. Om de för insatserna betalda beloppen nedsätts i något annat förhållande, för att täcka förlust, förutsätter jämlikhetsprincipen att för den enligt 4 kap. 22 § 2 mom. beslutade nedsättningen dessutom erhålls samtycke av de medlemmar vilkas rätt till en senare återbetalning begränsas mera än de övriga medlemmarnas rätt (4 kap. 19 §). Andelsstämman beslut om täckande av en förlust kan med tanke på jämlikheten mellan medlemmarna vara problematiskt också i det fallet att ett senare uppkommande utdelningsbart överskott enligt lagen eller stadgarna kan fördelas på något annat sätt än i förhållande till de belopp som har betalats av insatserna.

Det som ovan sägs om täckande av förlust gäller också nedsättning av insatsen i samband med överföring av andelskapital till någon annan fond.

Beslut om nedsättning av insatsen inom ramen för en sådan fondförhöjning som enligt stadgarna inte kan återbetalas och på vilken inte betalas gottgörelse för överskott kan dock i allmänhet fattas på andelsstämman med 2/3 majoritet av de avgivna rösterna (4 kap. 21 §). Det är inte nödvändigt att tillämpa i 4 kap. 2 och 23 § avsedda strängare majoritetskrav i sådana fall då en nedsättning av insatsen inte inverkar på medlemmens rättigheter i andelslaget. Om en sådan nedsättning dock på olika sätt ökar medlemmarnas skyldighet att betala insats, kan jämlikhetsprincipen förutsätta att för beslutet också fås en sådan medlems samtycke i fråga om vars andel betalningsskyldigheten ökar mera än någon annan medlems betalningsskyldighet.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om det egna kapital som används för återbetalning av insatsen och som är disponibelt för avsättning till en fond som motsvarar överskott. Enligt förslaget skall det för återbetalning disponibla egna kapitalet räknas ut på basis av bokslutet för den räkenskapsperiod under vilken beslutet om nedsättning registreras. Enligt vad som i 4 kap. 21 § 3 mom. föreskrivs om verkställighet av stadgeändringen kan återbetalningen av insatsen ske inom ett år efter den nämnda räkenskapsperiodens slut. Uträkningen av det belopp som skall återbetalas och tidpunkten för återbetalningen skall i övrigt fastställas på samma sätt som om insatsen återbetalas på grund av att medlemskapet upphör eller då en medlem anmäler om minskning av antalet andelar. Motsvarande bestämmelser föreslås med tanke på borgenärsskyddet enhetlighet.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan beslut om nedsättning av insatsen och det belopp som betalts av den fattas först efter att andelslaget har registrerats. Dessutom kan beslut om återbetalning eller överföring av insatsen till en fond som motsvarar överskott enligt förslaget fattas endast med styrelsen samtycke. I den gällande lagen finns inga motsvarande

bestämmelser. Registreringskravet föreslås i syfte att förtydliga de rättsliga förhållandena i det skedet då andelslaget bildas. Kravet på styrelsens samtycke motsvarar de bestämmelser om utdelning av överskott som föreslås i 8 kap. 6 § 2 mom. Mot förslaget motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 6 kap. 2 §.

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs om innehållet i nedsättningsbeslutet och beslutsförslaget. Enligt förslaget skall i nedsättningsbeslutet och beslutsförslaget nämnas syftet med nedsättningen och nedsättningsbeloppet samt tidpunkten för återbetalningen. Dessutom kan i beslutet nämnas en villkorlig återbetalning, som räknas utgående från det bokslut som upprättas efter att beslutet har registrerats. Om insatsen sänks i syfte att betala tillbaka det belopp som har betalats av den, och det i samband med verkställigheten framgår att till medlemmarna inte kan återbetalas insatsen i enlighet med huvudregeln i 1 mom., får beslutet verkställas endast om detta alternativ har beaktats i nedsättningsbeslutet.

9 §. *Verkställighet av nedsättning och begränsning av utdelningen av överskott.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om verkställighet av nedsättning och om begränsning av utdelningen av överskott då insatsen nedsätts i syfte att täcka förlust. Enligt föreslagna 1 mom. skall en stadgeändring som gäller nedsättning av insatsen anmälas för registrering inom en månad. I annat fall förfaller ändringen. I den gällande lagen finns ingen motsvarande specialbestämmelse. Ändringen föreslås i syfte att minska ovissheten om huruvida en sänkning av andelskapitalet har genomförts. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 6 kap. 5 § 2 mom. och i 8 §.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. hänvisas till vad som i 4 kap. 21 § föreskrivs om verkställighet av stadgeändringar. Om insatsen genom en stadgeändring nedsätts i syfte att täcka förlust, träder nedsättningen i kraft då stadgeändringen har registrerats. Andra stadgeändringar i syfte att nedsätta insatsen kan verkställas ett år efter utgången av den räkenskapsperiod under vilken stadgeändringen registreras. Om det belopp

som har betalats av insatsen nedsätts i syfte att täcka förlust, utan stadgeändring, träder nedsättningen enligt specialbestämmelsen i detta moment i kraft då beslutet har fattats.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om begränsning av överskottsutdelning i samband med täckande av förlust. Enligt förslaget får andelslaget inte dela ut överskott förrän ett år har förflutit från utgången av den räkenskapsperiod under vilken den stadgeändring som gäller nedsättning registreras eller beslut fattas om att det belopp som betalats av en insats skall nedsättas utan stadgeändring. Av det belopp som tillfaller en medlem vid den utdelning av överskott som beslutas efter att förlusten har täckts, skall hälften innehållas som betalning för det belopp som inte har betalats av medlemmens insats, om inte något annat bestäms i stadgarna (8 kap. 4 § 2 mom.). Enligt gällande 37 § 2 mom. skall hela den överskottsandel som tillkommer en medlem innehållas som betalning för medlemmens insats, om det för denna betalda beloppet har använts för att täcka förlust. Om förlusten täcks genom ändring av stadgarna kan överskottet enligt den gällande lagen å andra sidan delas ut redan ett år efter att en sådan stadgeändring har registrerats (65 §). Syftet med den föreslagna ändringen är att förenhetliga bestämmelserna. Begränsningen sträcker sig tillräckligt långt med tanke på borgenärsskyddet och bestämmelser om en motsvarande tidsfrist föreslås också när det gäller återbetalning av insatsen. En mot gällande 37 § 2 mom. svarande ovillkorlig utdelningsbegränsning föreslås inte, eftersom en sådan inte är nödvändig med tanke på borgenärsskyddet och den i onödan kunde försvåra anskaffandet av andelskapital.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. gäller den i 3 mom. föreskrivna utdelningsbegränsningen emellertid inte i det fall att andelskapitalet, reservfonden, överkursfonden och placeringsandelskapitalet sammanlagt har ökat med minst beloppet av nedsättningen. I den gällande lagen finns ingen motsvarande undantagsbestämmelse om begränsningar när det gäller utdelning av överskott. Motsvarande undantagsbestämmelse för aktiebolag finns i ABL 6 kap. 4 § 3 mom.

Minskning av antalet frivilliga andelar

10 §. *Medlemmarnas rättigheter.* I denna paragraf föreskrivs om en medlems rätt att minska sitt antal frivilliga andelar samt om återbetalning av den insats som motsvarar en frivillig insats då medlemskapet upphör. Motsvarande bestämmelser finns i gällande 26 §. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har en medlem rätt att minska sitt antal frivilliga andelar och att få tillbaka sin insats, på samma grunder som medlemmen har rätt att avgå från andelslaget och få tillbaka sin insats.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. innebär medlemskapets upphörande på grund av att medlemmen avgår eller dör att antalet frivilliga andelar minskar så att insatser som motsvarar andelarna återbetalas enligt vad som föreskrivs i detta kapitel.

Enligt föreslagna 3 mom. skall på minskning av antalet frivilliga andelar och på återbetalning av insatsen tillämpas det som bestäms i 9 kap. 3 § och i 1—6 § i detta kapitel. Minskning av antalet andelar skall meddelas andelslaget skriftligen på det sätt som bestäms i 3 kap. 4 och 6 § samt i 23 kap. 2 § 1 mom. Rätten att minska antalet andelar kan med stöd av specialbestämmelsen i 9 kap. 3 § skjutas upp för en viss tid, vars längd inte föreslås bli begränsad. Den extra avgångsrätten i anslutning till vissa beslut av andelsstämman gäller också rätten att minska antalet frivilliga andelar (4 kap. 25 §). Den frivilliga rätten anses ha sagts upp då andelslaget har tagit emot ett meddelande om minskning av antalet frivilliga andelar, om rätten till avgång eller minskning av antalet frivilliga andelar inte har begränsats i stadgarna. Detta gäller också medlemskapets upphörande till följd av att medlemmen har avgått eller dött. Förutsättningarna för överlåtelse av frivilliga andelar motsvarar dem som gäller för överlåtelse av en obligatorisk andel, med det undantaget att ett meddelande om överlåtelse av enbart frivilliga andelar inte betraktas som ett avgångsmeddelande.

Bestämmelserna om återbetalning av insatsen skall på frivilliga insatser tillämpas så att det belopp som återbetalas i regel räknas ut på

basis av bokslutet för den räkenskapsperiod under vilken den frivilliga andelen har sagts upp på grund av minskning av antalet andelar eller medlemskapets upphörande (1 och 2 §). Återbetalningen av en insats som är baserad på en frivillig andel kan skjutas upp och för snabbas på samma sätt som återbetalningen av insatser för obligatoriska andelar (3 och 4 §). På återbetalningen av frivilliga andelar tillämpas också bestämmelserna om efterhandsåterbetalning och om återbetalning i samband med likvidation och konkurs (5 och 6 §).

11 §. *Andelslagets rättigheter.* I denna och följande paragraf föreslås bestämmelser om andelslagets rätt att minska antalet frivilliga andelar. I den gällande lagen finns inga motsvarande uttryckliga bestämmelser, vilket innebär att andelslagets rätt att minska antalet utgivna frivilliga andelar i andra sammanhang än då en medlem utesluts inte är helt entydig. Det har bl.a. ansetts vara oklart vilket majoritetskrav som skall tillämpas på ett sådant beslut. Ändringen föreslås i syfte att underlätta anskaffningen av andelskapital och förtydliga regleringen.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan andelsstämman besluta om minskning av antalet frivilliga andelar mot återbetalning eller utan återbetalning, om inte något annat bestäms i stadgarna. I allmänhet förutsätter en minskning av antalet andelar inte att stadgarna ändras. Enligt lagens huvudregel kan andelsstämman sålunda besluta om minskning av antalet andelar på så sätt att de mot andelarna svarande insatserna återbetalas, så att medlemmarnas betalningsskyldighet minskas samt så att insatserna används för att täcka förlust och ett mot insatserna svarande belopp av andelskapitalet överförs till en annan fond. Genom stadgarna kan andelslagets beslutanderätt minskas t.ex. så att ett beslut om minskning av antalet andelar kan först fattas en viss tid efter att andelarna har givits ut eller något annat villkor har uppfyllts. Begränsningen av andelslagets beslutanderätt kan förenas med ett villkor som begränsar medlemmarnas uppsägningsrätt (9 kap. 3 §) på så sätt att en sådan frivillig andel i praktiken från någondera sidan kan sägas upp först efter en viss tid. I stadgarna kan också

bestämmas att antalet andelar inte genom andelsstämmans beslut får minskas t.ex. för att täcka förlust.

Den föreslagna bestämmelsen gäller också minskning av antalet andelar som har givits före den nya lagens ikraftträdande. Härvid är det skäl att särskilt beakta jämlikhetsprincipen och förbudet mot givande av otillbörlig fördel (4 kap. 19 §), eftersom medlemmarna i ett sådant andelslag inte har kunnat beakta den föreslagna möjligheten att minska antalet andelar i samband med att de frivilliga andelarna gavs. Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan andelsstämman också bemyndiga styrelsen att besluta om sådan minskning av antalet andelar so innebär att det belopp som har betalats för insatsen återbetalas i sin helhet inom ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken beslut om minskning fattades. Bemyndigandet kan vara i kraft i högst ett års tid efter andelsstämmans beslut. Det föreslås att användningen av bemyndigandet begränsas till situationer där en minskning av antalet andelar i allmänhet inte minskar medlemmens rättigheter på det sätt som avses i 4 kap. 22 och 23 §. Bemyndigandets föreslagna giltighetstid är tillräckligt lång med beaktande av att bemyndigandet endast kan gälla situationer där insatsen kan återbetalas i sin helhet.

Enligt den gällande lagen finns ingen motsvarande möjlighet att ge bemyndiganden. Ett bemyndigande kan behövas t.ex. för att ett andelslag som överväger att minska antalet andelar inte mot slutet av räkenskapsperioden skall behöva ordna en extra andelsstämma för uppsägningen av de frivilliga andelarna av den anledningen, att förutsättningarna för återbetalning av insatserna skall kunna bedömas med tillräcklig säkerhet.

Av den föreslagna paragrafens 3 mom. framgår att uteslutning av en medlem gäller också frivilliga andelar i fråga om vilka återbetalningen av det betalda beloppet bestäms enligt den tidpunkt då medlemskapet upphörde, om inte något annat bestäms i stadgarna. I stadgarna kan t.ex. bestämmas att uppskjutande av en återbetalning som avses i 3 § också i samband med uteslutning av en medlem gäller alla de insatser som

återbetalas för andelarna.

12 §. *Andelsstämmans beslut och bemyndigande.* I denna paragraf föreslås särskilda bestämmelser om andelsstämmans beslut om minskning av antalet frivilliga andelar. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser, eftersom det i lagen inte överhuvudtaget finns några särskilda bestämmelser om andelsstämmans beslut att minska antalet andelar. De uttryckliga bestämmelserna föreslås i syfte att förtydliga regleringen.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall på andelsstämmans beslut om minskning av antalet andelar och om bemyndigandet för styrelsen tillämpas de majoritetskrav som avses i 4 kap. 21–23 §. Dessa krav skall tillämpas på beslut om minskning av antalet andelar på motsvarande sätt som när det gäller minskning av insatsen och det belopp som har betalats av den (se motiveringen till 8 §). I ett beslut om minskning av antalet andelar skall dessutom beaktas de i 4 kap. 19 § ingående allmänna bestämmelserna om jämlikhet mellan medlemmarna och förbud mot givande av otillbörlig fördel. De nämnda allmänna bestämmelserna kan ha betydelse för beslut om minskning av antalet andelar t.ex. i ett andelslag vars behållning då andelslaget upplöses enligt stadgarna skall delas ut helt eller delvis i förhållande till antalet andelar eller i förhållande till det belopp som har betalats för dem till andelslaget.

I momentet föreslås dessutom presumtionsbestämmelser om hur nedsättningsbeslutet skall verkställas. Presumtionsbestämmelserna motsvarar det som i föreslagna 8 § 1 mom. bestäms om beslut som gäller nedsättning av insatsen. Presumtionsbestämmelserna och jämlikhetsprincipen skall tillämpas t.ex. på följande sätt: I ett andelslag vars insats är 100 euro och i vilket A har fyra helt betalda andelar och B tio till hälften betalda andelar, kan ett för samtliga medlemmar gällande beslut om halvering av antalet frivilliga andelar i regel fattas med 2/3 kvalificerad majoritet, t.ex. så att A:s innehav minskas med två andelar och B:s med fem andelar, varvid A får tillbaka 200 euro av insatsen och B får 250 euro. I exemplet kan ett beslut om

minskning av samtliga medlemmars andelar i syfte att täcka förlust i regel fattas av en enhällig andelsstämma, t.ex. så att A:s innehav minskas med två andelar och B:s med fyra.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall det egna kapital som kan användas för återbetalning av insatser och för avsättning till fonder räknas ut på motsvarande sätt som vid nedsättning av insatsen, med det undantaget att kapitalet räknas ut på basis av bokslutet för den räkenskapsperiod under vilket nedsättningsbeslutet fattades, i det fall att minskningen av antalet andelar inte förutsätter ändring av stadgarna. Om minskningen av antalet frivilliga andelar förutsätter ändring av en eventuell stadgebestämmelse om minimiantalet sådana andelar, skall det egna kapitalet räknas på basis av bokslutet för den räkenskapsperiod under vilken stadgeändringen registreras. De föreslagna bestämmelserna om att nedsättningsbeslut skall bindas till andelslagets registrering och om att styrelsens samtycke är en förutsättning för återbetalning av insatsen, motsvarar de ovan nämnda förutsättningarna för nedsättning av insatsen (8 § 3 mom.).

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om minimiinnehållet i beslut och beslutsförslag som gäller nedsättning av insatserna och bemyndigandet för styrelsen. Enligt 1 punkten skall i beslutet och beslutsförslaget nämnas sättet för minskning av antalet andelar (7 § 1 mom. och 11 § 1 mom.). Enligt denna punkt skall det också nämnas om de betalda insatserna, med avvikelse från huvudregeln, återbetalas endast delvis eller om förlust täcks på ett från huvudregeln avvikande sätt. Enligt 2 punkten skall det nämnas vilka frivilliga andelar minskningen omfattar. I allmänhet räcker det att nämna att minskningen gäller frivilliga andelar, eftersom utgångspunkten är den att alla andelar medför samma rättigheter i andelslaget. Det kan emellertid vara befogat att närmare ange vilka andelar minskningen omfattar, i det fall att andelarna med stöd av stadgarna medför olika rättigheter t.ex. till behållningen i ett andelslag som upplöses. Med stöd av 3 punkten skall det nämnas i vilken ordning andelarna minskas. Härmed

avses t.ex. att andelarna löses in i förhållande till de insatser som har betalats för frivilliga andelar eller i förhållande till medlemmarnas innehav av andelar. Med stöd av denna punkt skall det också nämnas hur mycket som skall dras av från varje medlems andel då minskningen inte sker i förhållande till innehaven utan i någon annan avtalad ordning. Enligt 4 punkten skall tidpunkten för återbetalningen nämnas i det fall att antalet andelar minskas i syfte att betala tillbaka insatserna. Tidpunkten bestäms med stöd av 2 mom., huvudregeln i 1 § och eventuella stadgebestämmelser (3—5 §). Enligt 5 punkten skall i ett beslut om bemyndigande att minska antalet andelar nämnas bemyndigandets giltighetstid, vars maximilängd bestäms i 11 § 2 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. skall i styrelsens beslut om minskning av antalet andelar nämnas samma omständigheter som i andelsstämmans beslut.

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. skall på verkställighet av beslut om minskning av antalet andelar och begränsningar av användningen av överskott tillämpas bestämmelserna i 9 §. I allmänhet behöver minskningsbeslutet emellertid inte registreras och beslutet träder i kraft då det fattas, eftersom minskningen i normala fall inte förutsätter ändring av stadgarna. Om antalet andelar minskas i syfte att täcka förlust får andelslaget inte dela ut överskott förrän ett år har förflutit från utgången av den räkenskapsperiod under vilken beslut om minskning av antalet andelar fattas eller en eventuell stadgeändring registreras. Begränsningen av överskottsutdelningen tillämpas inte ifall andelslagets eget kapital ökas på det sätt som avses i momentet, dvs. med ett belopp som motsvarar den täckta förlusten.

13 §. *Andelar med inlösningsvillkor.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om andelar med inlösningsvillkor. I den gällande lagen finns inga motsvarande specialbestämmelser. Syftet med förslaget är att underlätta anskaffningen av andelskapital. För aktiebolag gällande bestämmelser om aktier med inlösningsvillkor finns i ABL 6 kap. 9 §. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom.

kan det bestämmas i stadgarna om andelslagets rätt att minska antalet frivilliga andelar på det sätt som avses i 7 § 1 mom. (andelar med inlösningsvillkor). Den på stadgarna baserade inlösningsrätten kan begränsas till att gälla t.ex. enbart återbetalning av insatsen, så att det till andelslaget betalda beloppet återbetalas i sin helhet. I stadgarna kan också bestämmas om andra inlösningsvillkor, t.ex. om den tidsfrist efter vilken andelslaget kan utnyttja sin inlösningsrätt. En sådan bestämmelse kan tas in i andelslagets stadgar före utgivandet av frivilliga andelar, i samband med utgivandet av andelar eller senare. Om en sådan bestämmelse tas in i stadgarna efter att de ifrågavarande andelarna har givits ut, skall på stadgeändringen tillämpas också de särskilda beslutskrav som avses i 4 kap. 22 §, om inlösningsen enligt stadgarna kan påverka medlemmarnas ställning på det sätt som avses i den nämnda paragrafen.

I stadgarna skall utöver inlösningsituationer regleras också de ärenden som avses i 12 § 2 mom. 1—4 punkten och som skall nämnas i beslut om minskning av antalet andelar.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. beslutar andelsstämman om användning av inlösningsrätten, om inte något annat bestäms i stadgarna. Andelsstämman kan också direkt med stöd av lagen bemyndiga styrelsen att besluta om inlösnings på det sätt som i 11 och 12 § bestäms. I stadgarna kan föreskrivas t.ex. om styrelsens rätt att besluta om inlösnings. Särskilt i andelslag med stort medlemsunderlag är det i allmänhet skäl att i stadgarna begränsa det inlösningsbemyndigande som ges styrelsen till situationer där de betalda insatserna återbetalas till fullt belopp. Om stadgarna utöver detta villkor innehåller också bestämmelser som begränsar medlemmarnas rätt att minska sitt antal andelar och som skjuter upp återbetalningen på grundval av en medlems meddelande, kan sådana andelar i praktiken vara tidsbundna frivilliga andelar. I stadgarna kan föreskrivas också om ett inlösningsprogram som andelslagets ledning skall verkställa.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall på eget kapital som kan användas för återbetalning av insats och avsättning till

fond, på överföring till fond och på begränsning av utdelning av överskott tillämpas samma bestämmelser som i det fall att antalet andelar med stöd av andelsstämmans beslut eller bemyndigande minskas på det sätt som bestäms i 11 och 12 §. Det är skäl att tillämpa samma bestämmelser med tanke på förenhetligandet av andelskapitalets beständighet samt borgenärsskyddet. För tydlighetens skull föreslås en uttrycklig hänvisningsbestämmelse.

11 kap. Tilläggsandelar

I detta kapitel föreslås bestämmelser om tilläggsandelar. Med en tilläggsandel avses en i gällande 17 a kap. angiven tilläggsinsats som medför sådana rättigheter och skyldigheter i andelslaget som avses i denna lag och i stadgarna. I lagförslaget avses med en tilläggsinsats ett i stadgarna angivet belopp som skall betalas till andelslaget för en tilläggsandel. Den tilläggsinsats som skall betalas för en tilläggsandel anger således andelsinnehavarens betalningsskyldighet till andelslaget. Det belopp av tilläggsinsatsen som har betalats till andelslaget är i sin tur liktydigt med maximibeloppet för återbetalning av tilläggsinsatsen i det fall att tilläggsinsatsen betalas tillbaka under den tid som andelslaget är verksamt. I stadgepraxis är också de övriga ekonomiska rättigheter som tilläggsandelarna medför i allmänhet bundna till det belopp av tilläggsinsatsen som i det enskilda fallet har betalats till andelslaget. Den föreslagna preciseringen av begreppen motsvarar för andelarnas vidkommande det som anförs ovan i detaljmotiveringen till 2 kap.

Förslaget skiljer sig från det som i den gällande lagen föreskrivs om tilläggsinsatser på så sätt att de för tilläggsandelarnas villkor gällande bestämmelsernas dispositiva karaktär ökas avsevärt. I förslaget finns t.ex. inga tvingande bestämmelser om ränta på tilläggsandelar eller om annan gottgörelse och inte heller om den rätt till andelslagets behållning som tilläggsandelarna medför. Enligt lagförslaget kan man i stadgarna bestämma fritt om förutsättningarna för omsättningen av tilläggsandelar. Enligt

förslaget kan det således i stadgarna bestämmas också om tilläggsandelar som medför rätt till behållningen i ett andelslag som upplöses och som kan ges också till andra än medlemmar. Vidare kan i stadgarna bestämmas om snabb återbetalning av tilläggsinsatser samt om uppskjutande av återbetalningen och om efterhandsåterbetalning, på motsvarande sätt som när det gäller återbetalning av insatser (10 kap. 3—5 §).

I kapitlet föreslås nya presumtionsbestämmelser om de rättigheter som tilläggsandelar medför då andelslagets överskott delas ut, då insatser återbetalas till följd av att medlemskap har upphört eller till följd av en medlems anmälan om minskning av antalet andelar, eller då andelsstämman beslutar ändra insatsens eller tilläggsinsatsens belopp eller antalet andelar eller tilläggsandelar. Utgångspunkten för presumtionsbestämmelserna är en tilläggsandel vars villkor motsvarar kapitallån med undantag för förutsättningarna av återbetalning av tilläggsinsatsen under den tid som andelslaget är verksamt. Förutsättningarna för återbetalning av tilläggsinsatser motsvarar dem som gäller för återbetalning av insatser, med det mot den gällande lagen svarande undantaget att en tilläggsinsats kan betalas tillbaka redan ett halvt år efter utgången av den räkenskapsperiod då uppsägningen sker. Syftet med presumtionsbestämmelserna är att förtydliga andelslagspraxis.

Med avvikelse från den gällande lagen skall i stadgarna enligt förslaget alltid föreskrivas om de rättigheter som en tilläggsandel medför i sådana fall då andelslaget fusioneras, delas, ombildas till ett aktiebolag, försätts i likvidation eller avregistreras utan likvidationsförfarande. Det är i allmänhet skäl föreskriva om dessa situationer i stadgarna, eftersom tilläggsandelar inte ger rösträtt och eftersom också andra än medlemmar kan förvärva tilläggsandelar om så föreskrivs i stadgarna. Å andra sidan föreslås inga presumtionsbestämmelser med tanke på dessa situationer, eftersom det veterligen inte finns någon allmänt tillämpad stadgepraxis.

Enligt förslaget kan det bestämmas i stadgarna att andelslaget kan utfärda tilläggsandelsbrev, dvs. värdepapper som motsvarar aktiebrev. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med förslaget är att andelslagen tillräckligt effektivt skall kunna underlätta omsättningen av tilläggsandelar.

Enligt förslaget kan det i stadgarna också bestämmas om andelslagets rätt att utfärda till tilläggsandelar berättigande optionsrätter och konvertibla skuldebrev. Syftet med också detta förslag är att andelslagen skall få tillräckligt effektiva metoder att ordna sin finansiering samt utveckla löne- och motivationssystemen för sina anställda.

Ändringarna motiveras i punkt 3.2.10. av den allmänna motivering.

Förslaget skiljer sig i det avseendet från de bestämmelser om preferensaktier utan rösträtt som fogades till ABL år 1997 att det föreslås presumtionsbestämmelser om omständigheter som enligt ABL alltid skall bestämmas i bolagsordningen, med de undantag som nämns ovan. Den avvikande regleringen föreslås av den anledningen att presumtionsbestämmelserna huvudsakligen motsvarar andelslagens nuvarande tilläggsandelspraxis.

Allmänna bestämmelser

1 §. *Tilläggsandelar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om rätten att ge ut tilläggsandelar. Enligt 1 mom. kan i stadgarna bestämmas att andelslaget utöver de andelar som avses i 9 kap. kan ge ut också sådana tilläggsandelar som avses i detta kapitel. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 163 § 1 mom. Beslut om en stadgeändring som gör det möjligt att ge ut tilläggsandelar skall fattas av andelsstämman på det sätt som föreskrivs i 4 kap. Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att det för en stadgeändring som denna i allmänhet räcker med kvalificerad majoritet enligt huvudregeln, dvs. 2/3 av de vid stämman avgivna rösterna. Beslutet kan fattas vid en enda andelsstämma om inte stadgarna innehåller bestämmelser om strängare beslutskrav (4 kap. 21 §). Ändringen föreslås i syfte att förtydliga

andelslagets beslutsfattande och underlätta anskaffningen av finansiering. Närmare motivering, också när det gäller utgivandet av tilläggsandelar, finns vid 4 kap.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan i stadgarna bestämmas att tilläggsandelar kan ges till andra än medlemmarna. Den som äger en tilläggsandel kan också överlåta denna till en medlem eller någon annan som andelslaget kunde ge motsvarande andel, om inte något annat bestäms i stadgarna (10 §). Motsvarande bestämmelse finns inte i den gällande lagen. Ändringen föreslås i syfte att göra det lättare för andelslaget att skaffa finansiering. Som en följd av ändringen kan andelslaget också ta emot sådana placeringar av andra än medlemmar som i fråga om räntan på kapitalet eller annan gottgörelse samt återbäring av kapitalet motsvarar dessa medlemmarnas andelsplaceringar.

2 §. *Stadgarnas minimiinhåll.* I paragrafen föreslås bestämmelser om minimiinhållet i stadgebestämmelserna om tilläggsandelarna. Förslaget skiljer sig från den gällande lagen på så sätt att i stadgarna enligt förslaget alltid skall bestämmas också om utgivande och betalning av andelar samt om den ränta eller gottgörelse av annat slag som ur överskottet skall betalas på tilläggsandelen. Bestämmelserna om dessa krav föreslås i syfte att förtydliga andelslagspraxis. De nya kraven kommer i praktiken inte att öka andelslagets kostnader för utgivande av tilläggsandelar, eftersom beslut om dessa omständigheter för närvarande huvudsakligen fattas i samband med att i stadgarna tas in bestämmelser om tilläggsandelar. Också i övergångsskedet kommer kostnaderna att vara måttliga eftersom på villkoren för en tilläggsinsats som har givits i enlighet med den gamla lagen, enligt övergångsbestämmelserna skall tillämpas den gamla lagen, medan andelslaget på basis av en stadgebestämmelse som har anmälts för registrering under den gamla lagens giltighetstid kan ge ut nya tilläggsandelar i fem års tid från den nya lagens ikraftträdande (21 § 1 mom. verkställighetslagen).

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. 1 punkten skall i stadgarna alltid bestämmas om tilläggsandelarnas antal och grunden för

utgivande av andelarna samt om tiden och sättet för betalning av tilläggsinsatser på det sätt som bestäms i 9 kap. 3 § 1 mom. Enligt hänvisningsbestämmelsen skall i stadgarna antingen fastställas de nämnda omständigheterna eller också skall i stadgarna föreskrivas att andelsstämman skall besluta om eller bemyndiga styrelsen att besluta om utgivande av tilläggsandelar. I den gällande lagen finns inga motsvarande uttryckliga bestämmelser. I praktiken har vid utgivandet av tilläggsandelar i allmänhet i tillämpliga delar iakttagits bestämmelserna om andelar. Enligt den gällande lagen kan andelslagets styrelse sålunda i princip ge ut ett obegränsat antal tilläggsandelar, om inte något annat bestäms i stadgarna. Det är motiverat att på det föreslagna sättet närmare bestämma förutsättningarna för utgivande av tilläggsandelar, eftersom utgivandet av nya tilläggsandelar kan påverka tidigare utgivna andelar och tilläggsandelars värde. Mera detaljerade stadgebestämmelser behövs i allmänhet också i det fall att tilläggsandelar utan rösträtt kan ges ut också till andra än medlemmar.

Enligt 2 punkten skall i stadgarna bestämmas beloppet av de tilläggsinsatser som skall betalas till andelslaget för tilläggsandelar. Tilläggsinsatsens belopp kan vara ett annat än insatsens. Enligt föreslagna 4 § kan andelslaget också ha sådana tilläggsandelar av olika slag för vilka till andelslaget skall betalas olika stora tilläggsinsatser. I praktiken är det ofta ändamålsenligt att insatsen och tilläggsinsatsen är lika stora, åtminstone i andelslag där en medlems skyldighet att ta nya andelar kan variera under medlemskapet. Andelarnas lika stora nominella belopp gör det då lättare att omvandla andelar till tilläggsandelar och tvärtom. Förslaget skiljer sig från gällande 163 a § 1 mom. i det avseendet att också tilläggsinsatserna enligt förslaget kan vara olika stora.

Enligt 3 punkten skall i stadgarna bestämmas om den ränta eller gottgörelse av annat slag som ur överskottet betalas på andelen. Gottgörelsen för tilläggsandelen kan bestämmas på ett sätt som skiljer sig från den gottgörelse som delas ut på andelarna ur överskottet (2 mom.). Enligt den gällande

lagen kan på en tilläggsandel betalas ränta ur överskottet endast om så föreskrivs i stadgarna. Av den gällande lagen framgår dessutom att det i stadgarna kan föreskrivas om sådan ränta på tilläggsinsatserna som ger bättre rätt till överskottet än insatserna (163 §). I praktiken ingår i stadgarna alltid en bestämmelse om ränta på tilläggsinsatser, om sådana enligt stadgarna får ges ut. I andelslagspraxis har det ansetts oklart om det i stadgarna kan föreskrivas att tilläggsinsatserna ger lägre ränta än insatserna. Syftet med förslaget är att förtydliga rättsläget så att det i stadgarna inom ramen för lagens allmänna principer fritt kan föreskrivas om räntan på tilläggsinsatserna, inklusive att ingen ränta överhuvudtaget betalas på dem.

Enligt 4 punkten skall det i stadgarna föreskrivas vilka rättigheter tilläggsandelarna ger när andelslaget fusionernas med ett annat andelslag, delas, ombildas till aktiebolag, försätts i likvidation eller när beslut fattas om avregistrering av andelslaget utan likvidation. Beroende på andelslaget kan villkorens ändamålsenliga utformning variera t.ex. vad gäller fusion, delning och ombildning av sammanslutningsformen, från inlösning av tilläggsandelar och återbetalning av tilläggsinsatser till utgivande av motsvarande tilläggsinsatser i det övertagande andelslaget. I fråga om beslut om frivillig likvidation och avregistrering kan i stadgarna utöver bestämmelser om utdelningsgrunderna också föreskrivas t.ex. att för andelsstämmans beslut om en sådan åtgärd även krävs samtycke av dem som äger en viss andel av samtliga tilläggsandelar eller av de tilläggsandelar som är företrädade vid en i stadgarna angiven stämma. Motsvarande bestämmelse om vad som i bolagsordningen skall föreskrivas om aktiebolags preferensaktier finns i ABL 3 kap. 1 c §.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. konstateras för tydlighetens skull att i stadgarna kan tas in avvikande bestämmelser om de rättigheter som tilläggsandelarna ger. I andelslaget kan också finnas olika slag av tilläggsandelar som medför olika rättigheter (4 §). I den gällande lagen finns ingen motsvarande allmän bestämmelse. För tydlighetens skull föreslås en uttrycklig

bestämmelse om saken.

3 §. *Tillämpning av bestämmelserna om andelar.* I denna paragraf föreskrivs allmänt hur denna lags bestämmelser om frivilliga andelar, insatser, medlemmar och medlemsförteckning skall tillämpas på tilläggsandelar och deras ägare, tilläggsinsatser och tilläggsandelsförteckningen. I paragrafen ingår huvudregeln för tillämpning av bestämmelserna om andelar, insatser och medlemskap (1 mom.) samt om undantag från huvudregeln (2 och 3 mom.). Dessutom föreskrivs i kapitlet om vissa undantag t.ex. i fråga om betalning och återbetalning av tilläggsinsatser, överföring av tilläggsandelar samt användning av tilläggsandelsbrev (7, 9, 10 och 14 §). I den gällande lagen finns endast vissa uttryckliga bestämmelser om hur bestämmelserna om insatser skall tillämpas på tilläggsinsatser. Mera täckande och detaljerade bestämmelser föreslås i syfte att förtydliga regleringen av tilläggsandelar. En sådan reglering behövs också för att tilläggsandelar enligt förslaget kan ges ut också till andra än medlemmar.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är den som äger en tilläggsandel inte personligen ansvarig för andelslagets skuld (1 kap. 3 §). Utgångspunkten för detta förslag är att tilläggsandelen inte heller kan förenas med tillskottsplikt eller skyldighet att betala extra avgifter (2 mom. 6 punkten). Förslaget skiljer sig från gällande 1 och 163 § på så sätt att det i stadgarna dock skall kunna föreskrivas om en tilläggsandelsägars tillskottsplikt och skyldighet att betala extra avgifter. Enligt förslaget skall bestämmelser om den sist nämnda betalningsskyldigheten i allmänhet tas in i stadgarna senast i samband med beslutet att ge ut sådana tilläggsandelar. Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta användningen av tilläggsandelar.

Med stöd av den föreslagna hänvisningsbestämmelsen skall 2 kap. 2—4 § tillämpas på tilläggsandelar och dessas ägare samt på tilläggsinsatser. Härav följer bl.a. att i stiftelseurkunden skall nämnas också de i samband med bildandet utgivna tilläggsandelarna samt att det för tilläggsandelarna betalda beloppet, i den händelse att bildandet förfaller, skall

återbetalas på motsvarande sätt som insatserna. Av hänvisningsbestämmelsen följer också att registreringen av andelslaget begränsar tilläggsandelsägarnas rätt att åberopa olika typer av fel, på samma sätt som registreringen begränsar medlemmarnas motsvarande rätt i fråga om andelarna.

Enligt den föreslagna hänvisningsbestämmelsen skall på tilläggsandelsägare i tillämpliga delar iakttagas det som i 3 kap. bestäms om medlemmar, medlemsförteckning och medlemskapets upphörande samt i 9 kap. om frivilliga andelar.

Med stöd av hänvisningsbestämmelsen skall skriftlig ansökan om tilläggsandelar lämnas in till andelslaget och beslut om utgivande av tilläggsandelar fattas av andelslagets styrelse, om inte något annat bestäms i stadgarna. I stadgarna kan bestämmas att beslut om utgivande av tilläggsandelar skall fattas av förvaltningsrådet eller andelsstämman eller att andelsstämman kan bemyndiga styrelsen att besluta om saken så som bestäms i 9 kap.

3 §. I stadgarna kan också bestämmas att andelslaget skall ge ut tilläggsandelar till sökande som uppfyller vissa krav. I samband med utgivandet av tilläggsandelar kan andelslaget utöver tilläggsinsatser också uppbära anslutningsavgifter (9 kap. 4 §). Specialbestämmelser om betalning av tilläggsandelar samt om de rättigheter och skyldigheter som de medför föreslås i detta kapitel 7 §, vilket innebär att på tilläggsandelar inte skall tillämpas 3 kap. 2 § 3 mom. Över tilläggsavgifterna och deras ägare skall föras en tilläggsandelsförteckning, i tillämpliga delar med iakttagande av vad som i 3 kap. 3 § föreskrivs om medlemsförteckning. Tilläggsandelsförteckningen kan också föras i samband med medlemsförteckningen. Om tilläggsandelar kan överlåtas också till andra än medlemmar, är utgångspunkten den att envar har rätt att få uppgifter ur tilläggsandelsförteckningen.

Med stöd av momentets hänvisningsbestämmelse skall 3 kap. 4—6 § tillämpas på tilläggsandelsägarens meddelande om minskning av antalet tilläggsandelar eller om avstående från samtliga tilläggsandelar, på andelslagets

beslut att en överträdelse av stadgarna leder till att vederbörande fråntas tilläggsandelarna samt på tidpunkten då den rätt upphör som en tilläggsandel medför. Den som äger en tilläggsandel kan t.ex. i regel när som helst kräva återbetalning av tilläggsinsatsen. Motsvarande uttryckliga bestämmelse finns i gällande 163 d § 1 mom. I den gällande lagen föreskrivs i övrigt inte uttryckligen om minskning av antalet tilläggsandelar.

På överföring av en tilläggsandel tillämpas detta kapitel 10 och 11 § samt vad som i 9 kap. 10 § föreskrivs om överlåtelse av en andel. En överlåtelse av en tilläggsandel skiljer sig på så sätt från en överlåtelse av en andel, att fri överlåtbarhet av tilläggsandelar är huvudregeln åtminstone vad gäller medlemmarna. En tilläggsandel medför aldrig rätt till de tjänster som andelslaget erbjuder sina medlemmar, vilket innebär att 3 kap. 8 § inte skall tillämpas på tilläggsandelar.

Enligt den föreslagna hänvisningsbestämmelsen skall jämlikhetsprincipen, förbudet mot givande av otillbörlig fördel samt förbudet mot verkställande av beslut som strider mot lagen eller stadgarna tillämpas också till förmån för en tilläggsandelsägare som inte är medlem i andelslaget (4 kap. 19 § och 5 kap. 11 §). Av förslaget följer t.ex. att den som äger en tilläggsandel inte med stöd av denna lag kan kräva skadestånd i det fall att andelslagets medel delas ut i strid med lagen eller stadgarna så att utdelningen skadar ägarens ekonomiska intressen. Med stöd av detta kapitel 6 § 3 mom. har den som äger en tilläggsandel också alltid rätt att klandra andelsstämmans beslut om detta ger någon annan otillbörlig fördel på tilläggsandelsägarens bekostnad.

Med stöd av den föreslagna hänvisningsbestämmelsen skall på tilläggsinsatserna tillämpas bokslutsbestämmelserna i 6 kap. Förslaget motsvarar den gällande lagen. För tydlighetens skull skall tilläggsinsatserna och det tilläggsandelskapital som det av dessa till andelslaget betalda beloppet utgör nämnas också i bokslutsbestämmelserna.

Med stöd av den föreslagna hänvisningsbestämmelsen skall på den

gottgörelse som ur överskottet betalas på en tilläggsandel, på annan vinstutdelning till tilläggsandelsägare samt på finansiering av tilläggsandelar med andelslagets medel tillämpas det som i 8 kap. föreskrivs om tillåten vinstutdelning, om rätten till överskott, om bestämmande av utdelningsbart överskott, om andelsstämmans beslut om utdelning av överskott, om begränsad finansiering av egna andelar samt om olaglig vinstutdelning.

Med stöd av hänvisningsbestämmelsen skall i fråga om tilläggsandelar i tillämpliga delar iakttas vad som i 9 kap. föreskrivs om frivilliga andelar, andelskapital och anslutningsavgifter, om inte något annat bestäms i detta kapitel. Av hänvisningsbestämmelsen följer bl.a. att alla tilläggsinsatser är lika stora och att tilläggsandelarna ger samma rättigheter i andelslaget. Med stöd av

specialbestämmelsen i detta kapitel 4 § kan i stadgarna bestämmas om tilläggsandelar av olika slag. Motsvarande tilläggsinsatser skall emellertid med stöd av hänvisningsbestämmelserna vara lika stora. I stadgarna kan givetvis bestämmas att andelslaget för tilläggsandelar som medför olika rättigheter skall uppbära olika stora anslutningsavgifter. Gällande 163 a § 1 mom. har tolkats så att i stadgarna inte kan föreskrivas om tilläggsandelar av olika slag. Syftet med ändringarna är att underlätta användningen av tilläggsandelar.

På definitionen av tilläggsandelskapitalet tillämpas inte 9 kap. 5 § utan motsvarande specialbestämmelse i detta kapitel 8 §, som för tydlighetens skull föreslås bli fogad till lagen. I gällande 163 a § 2 mom. finns en bestämmelse som motsvarar den föreslagna definitionen av tilläggsandelskapital.

Till åtskillnad från en insats skall en tilläggsinsats i regel betalas på en gång, medan de rättigheter som tilläggsandelen medför t.ex. vid utdelning av överskott uppkommer först då tilläggsinsatsen i sin helhet har betalats till andelslaget. Förslaget avviker från gällande 163 a § 2 mom. på så sätt att det kan bestämmas i stadgarna att tilläggsinsatsen skall betalas i flera poster och att de rättigheter som den medför börjar före eller efter att hela beloppet har betalats.

Med avvikelse från den gällande lagen kan också en tilläggsandel enligt förslaget ges ut mot apportegendom eller annars på särskilda villkor (9 kap. 7 §). Syftet med de ändringar som gäller betalningen av tilläggsandelar är att underlätta användningen av tilläggsandelarna.

På kvittning och uppbörd av en tilläggsinsats samt på en tilläggsandelsägares skyldighet att erlægga en obetald post efter uppsägning av tilläggsandelen skall tillämpas motsvarande bestämmelser om insatser i 9 kap. 8 och 9 §. Med stöd av hänvisningsbestämmelsen skall på försummelse att betala en tilläggsinsats tillämpas 9 kap. 8 §, enligt vilken styrelsen vid behov kan konstatera att rätten till en tilläggsandel på grund av betalningsförsummelsen har gått förlorad och överlämna andelen till någon annan. I villkoren för tilläggsandelen kan dessutom bestämmas andra påföljder för försummad betalning. Av hänvisningsbestämmelsen följer vidare att tilläggsandelsägarens skyldighet att betala tilläggsinsats i allmänhet upphör då denne meddelar andelslaget om minskning av sitt innehav. Å andra sidan är ägaren skyldig att betala det obetalda beloppet av tilläggsinsatsen också efter sitt meddelande om minskningen av antalet tilläggsandelar, i det fall att andelslagets ekonomiska ställning försämras på det sätt som avses i 9 kap. 9 §. Med avvikelse från den gällande lagen föreslås uttryckliga bestämmelser om betalningen och uppbörden av tilläggsinsatser, eftersom det enligt förslaget är möjligt att betala en tilläggsinsats i flera poster samt att föreskriva att de rättigheter som en andel medför inträder redan före insatsen är helt betald.

På de rättigheter och skyldigheter som förvärvaren av en tilläggsandel har, skall med stöd av detta kapitel 10 § och hänvisningsbestämmelsen tillämpas vad som i 9 kap. 10—12 § föreskrivs om den som har förvärvat en andel. Med avvikelse från de bestämmelser, som skall tillämpas på överlåtelse av andel, föreslås att en tilläggsandel kan överlåtas till en medlem utan andelslagets samtycke om inte stadgarna begränsar rätten att överlåta och förvärva tilläggsandelar. Samma regel föreslås bli tillämplad också på överlåtelse av en

tilläggsandel till en sådan annan förvärvare som andelslaget enligt stadgarna kan ge tilläggsandelar. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 163 b § 1 mom. att den i fråga om andelsöverlåtelse avvikande presumtionsbestämmelsen gäller överlåtelse av tilläggsandelar också utanför den ovan nämnda kretsen av delägare.

Med stöd av hänvisningsbestämmelsen har den som får förvärva en tilläggsandel rätt att som avkortning på sin tilläggsinsats räkna sig till godo det belopp som har betalats till andelslaget av överlåtarens tilläggsinsats. I så fall får förvärvaren också de övriga på denna lag och stadgarna baserade ekonomiska förmåner och förpliktelser som överlåtaren skulle ha haft om hans ägande hade fortgått.

På delning och sammanslagning av tilläggsandelar skall med stöd av hänvisningsbestämmelsen tillämpas 9 kap. 17 §. På tilläggsandelsbrev som utfärdas över en tilläggsandel skall med stöd av hänvisningsbestämmelsen tillämpas 9 kap. 13—16 § och specialbestämmelserna i detta kapitel 11 §.

På förhöjning av tilläggsinsatsen, på den med tilläggsandelar sammanhängande rätten till nya andelar, på tilläggsandelar och på placeringsandelar skall med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 3 § 1 mom. tillämpas 9 kap. 18—21 § samt specialbestämmelserna i detta kapitel (bl.a. 2 och 3 mom. i denna paragraf). Enligt specialbestämmelserna i detta kapitel medför en tilläggsandel inte i något fall rätt till nya andelar (2 mom. 3 punkten), vilket innebär att hänvisningsbestämmelserna skall tillämpas på tilläggsandelsägare i sådana fall då insatsen höjs eller andelslaget ger ut nya andelar, som fondförhöjning eller blandförhöjning. Å andra sidan kan medlemmarna ges nya tilläggsandelar som fondförhöjning och blandförhöjning.

Utgångspunkten för förslaget är också den att andelsstämman inte kan besluta om en avgiftsbelagd förhöjning av tilläggsinsatsen (2 mom. 6 punkten och 3 mom.). Om en sådan förhöjning är tillåten enligt stadgarna skall på den med stöd av hänvisningsbestämmelsen tillämpas vad som i 9 kap. 18 och 19 § bestäms om motsvarande insatsförhöjning samt eventuella

stadgebestämmelser. I stadgarna kan t.ex. bestämmas att för ett förhöjningsbeslut krävs också understöd av dem som äger tilläggsandelar och som utgör en i stadgarna föreskriven majoritet av de vid stämman företrädde tilläggsandelsägarna.

En utgångspunkt är dessutom att en tilläggsandel inte medför rätt till fondförhöjning, tilläggsandelar eller placeringsandelar, om inte något annat bestäms i stadgarna (2 mom. 5 punkten och 3 mom.). Härav följer t.ex. att en fondförhöjning av insatsen i regel inte kan genomföras utan en fondförhöjning av tilläggsinsatsen. Detsamma gäller genomförande av en fondförhöjning eller blandförhöjning på så sätt att andelslaget ger sina medlemmar helt eller delvis avgiftsfria andelar. Utgångspunkten är på motsvarande sätt den att andelslaget kan ge ut nya tilläggsandelar och placeringsandelar utan medverkan av ägarna till tidigare utgivna tilläggsandelar samt att nya tilläggsandelar och placeringsandelar inte behöver erbjudas ägarna till de tidigare utgivna tilläggsandelarna.

Om det i stadgarna föreskrivs att tilläggsandelar ger rätt till fondförhöjning, skall på beslut om sådana förhöjningar med stöd av hänvisningsbestämmelsen tillämpas vad som i 9 kap. 20 § samt i eventuella stadgebestämmelser föreskrivs om fondförhöjning av insatser. I stadgarna kan t.ex. föreskrivas i vilket förhållande en fondförhöjning fördelas mellan insatser respektive tilläggsinsatser. Om en tilläggsinsats med stöd av stadgarna medför rätt till nya tilläggsandelar eller placeringsandelar, har de som äger tilläggsandelar samma rätt till dessa andelar som medlemmarna har, om inte något annat bestäms i stadgarna (4 kap. 19 § och 9 kap. 1 § 2 mom.). I stadgarna kan också till denna del bestämmas om den rätt som en tilläggsandel medför på ett sätt som avviker från den rätt som tillkommer en medlem, t.ex. så att en tilläggsandel medför rätt endast till sådana nya tilläggsandelar som ges i samband med fondförhöjning eller blandförhöjning.

Enligt förslaget kan i stadgarna föreskrivas om medlemmarnas skyldighet att ta nya

tilläggsandelar samt om andelslagets skyldighet att ge medlemmarna nya andelar (3 mom.). När det gäller ändring av en medlems skyldigheter skall med stöd av hänvisningsbestämmelsen tillämpas 9 kap. 22 § om ändring av skyldigheten att ta andelar. Enligt förslaget finns det inte heller något hinder för att i stadgarna bestämma om omvandling av en tilläggsandel till en andel, t.ex. i det fall att medlemmen enligt stadgarna är skyldig att ta flera andelar.

Enligt hänvisningsbestämmelsen skall på återbetalning av tilläggsandelsavgiften tillämpas de i 10 kap. och 19 kap. ingående allmänna bestämmelserna om frivillig återbetalning av det belopp som har betalats av en insats samt specialbestämmelserna i detta kapitel. Bestämmelserna om återbetalning av insatser skall när det gäller återbetalning av tilläggsinsatser tillämpas så att det egna kapital som under den tid andelslaget är verksamt kan användas för återbetalning av tilläggsinsatser skall räknas ut enligt 10 kap. 1 och 2 § samt enligt specialbestämmelsen i detta kapitel 9 §. Den föreslagna huvudregeln är den att de poster som minskar det belopp som återbetalas i första hand skall dras av från det egna kapital som kan användas för återbetalning av insatser samt att tilläggsinsatser skall återbetalas sex månader tidigare än insatser. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 163 d § 1 mom. att andelslagets concerns ekonomiska ställning begränsar återbetalningen av tilläggsinsatser på motsvarande sätt som återbetalningen av insatser (10 kap. 2 §). Förslaget skiljer sig från den gällande lagen också på så sätt att den föreslagna presumtionsregeln är att en tilläggsinsats har bättre rätt till det för återbetalning disponibla egna kapitalet, medan det enligt den gällande lagen skall föreskrivas i stadgarna om bättre rätt. Enligt 21 § 3 mom. i den föreslagna verkställighetslagen ger på dem gamla lagen baserade tilläggsinsatser inte motsvarande företrädesrätt med stöd av lagen. Med tanke på borgenärsskyddet måste koncernbokslut beaktas vid uträkningen av det belopp som skall återbetalas. Den ändrade presumtionsbestämmelsen om företrädesrätten för återbetalning av

tilläggsinsatser svarar mot andelslagens behov.

I stadgarna kan föreskrivas att tilläggsinsatserna ger efterställd rätt till återbetalning också under den tid som andelslaget är verksamt (9 §) samt om uppskjutande av återbetalningen, snabb återbetalning och efterhandsåterbetalning (10 kap. 3—5 §). I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Ändringen föreslås i syfte att underlätta anskaffningen av tilläggsandelskapital.

Med stöd av hänvisningsbestämmelsen kan tilläggsinsatsen återbetalas först efter att samtliga skulder har betalats, ifall andelslaget försätts i likvidation eller konkurs innan tilläggsinsatsen har återbetalts (10 kap. 6 §). Motsvarande bestämmelse finns i gällande 163 d § 2 mom.

Utgångspunkten för förslaget är den att andelsstämman inte får besluta om nedsättning av tilläggsinsatsen eller minskning av antalet tilläggsandelar om inte något annat bestäms i stadgarna (2 mom. 7 punkten). Om det finns en sådan bestämmelse i stadgarna skall på nedsättningen och minskningen tillämpas vad som bestäms i 10 kap. 7—9 § och 11—13 §. I så fall krävs för andelsstämmans beslut med stöd av detta kapitel 6 § också tilläggsandelsägarnas samtycke, ifall beslutet på det sätt som avses i 4 kap. 22 § eller 23 § 1 mom. påverkar den rätt som tillkommer ägaren till en tidigare utgiven tilläggsandel. I stadgarna kan också bestämmas att tilläggsinsatsen får nedsättas och antalet tilläggsandelar minskas endast på ett visst sätt, t.ex. för att till fullt belopp återbetala tilläggsinsatsen. Härvid krävs för andelsstämmans beslut i allmänhet inte tilläggsandelsägarnas understöd, eftersom för motsvarande beslut om nedsättning av insatsen eller minskning av antalet andelar i allmänhet inte tillämpas de nämnda, strängare beslutskraven. I den gällande lagen finns uttryckliga bestämmelser endast om sänkning av tilläggsinsatsen i syfte att minska förlust (163 c §) samt om uteslutande av bestämmelser om tilläggsinsats (163 f §). Enligt den gällande lagen skall beslut om täckande av förlust fattas vid två stämmor och vid den senare av dessa skall alla de

företrädade medlemmarna understöda beslutet. Beslut om uteslutande av stadgebestämmelser skall fattas vid två stämmor och vid den senare av dessa skall beslutet understödats med minst $\frac{3}{4}$ av de avgivna rösterna. Syftet med ändringarna är att underlätta användningen av tilläggsandelar och att förenhetliga andelslagets beslutsfattande om dem i förhållande till motsvarande krav gällande andelar. I förslaget har det beaktats att tilläggsandelar efter reformen kan ges också till andra än medlemmar som har rösträtt vid andelsstämman.

Med stöd av hänvisningsbestämmelsen gäller i fråga om tilläggsandelar och deras ägare i tillämpliga delar bestämmelserna om andelar och medlemmar i det fall att andelslaget fusioneras, delas, ombildas till ett aktiebolag, upplöses eller avregistreras, om inte något annat bestäms i stadgarna (detta kapitel 2 § 1 mom. 4 punkten och 9 § samt 16—19 kap.). Med stöd av specialbestämmelserna i detta kapitel skall i stadgarna tas i bestämmelser om de rättigheter som tilläggsandelar medför dessa i situationer. Dessutom finns i detta kapitel 9 kap. en presumptionsbestämmelse om den företrädesrätt som en tilläggsandel har till återbetalning i det fall att andelslaget upplöses eller avregistreras. Med stöd av hänvisningsbestämmelsen kan t.ex. en tilläggsandelsägare som motsätter sig en fusion kräva att det för tilläggsinsatsen betalda beloppet skall återbetalas i sin helhet i enlighet med 16 kap. 12 § och 4 kap. 25 §, om inte något annat bestäms i stadgarna.

I fråga om en tilläggsandelsägares skadeståndsansvar och rätt att kräva skadestånd skall i tillämpliga delar iakttas de skadeståndsbestämmelser som hänför sig till andelslagsmedlemmars rättigheter och ansvar (20 kap.). Ägarna av tilläggsandelar kan direkt med stöd av lag ha i 20 kap. 4 och 5 § avsedd rätt att för andelslagets räkning yrka ersättning endast i vissa ärenden, eftersom en tilläggsandel enligt förslaget ger förfoganderättigheter endast i vissa angelägenheter. Med stöd av hänvisningsbestämmelsen skall också på tilläggsandelar och deras ägare tillämpas vad som i 22 och 23 kap. föreskrivs om forum, delgivning,

skiljeförfarande, registrering och straffpåföljder.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om de allmänna undantag som gäller tillämpning av bestämmelserna om andelar och medlemskap på tilläggsandelar och deras ägare. Det föreslagna 2 mom. och det därtill hörande 3 mom. skiljer sig på så sätt från gällande 163 § 3 mom. att enligt förslaget

- andelsstämman inte kan besluta om betald höjning av tilläggsinsatsen, om inte något annat föreskrivs i stadgarna,

- i stadgarna kan föreskrivas om extra avgift och tillskottsplikt som baserar sig på ägande av tilläggsandelar, och att

- i stadgarna kan föreskrivas om den rätt till fondförhöjning som en tilläggsandel medför, om rätt till nya tilläggsandelar och placeringsandelar samt om rätt till behållningen i ett andelslag som upplöses. Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta anskaffningen av tilläggsandelskapital.

Enligt förslaget medför en tilläggsandel fortfarande inte rösträtt (1 punkten), rätt att begagna andelslagets medlemstjänster (2 punkten) eller rätt till nya andelar (3 punkten).

Dessutom föreslås presumtionsbestämmelser enligt vilka en tilläggsandel inte medför annan rätt vid utdelning än sådan rätt till gottgörelse som eventuellt har bestämts i stadgarna (4 punkten), rätt till fondförhöjning, nya tilläggsandelar och placeringsandelar eller rätt till andelslagets behållning vid dess upplösning (5 punkten). Förslaget utgår också ifrån att andelsstämman inte kan besluta om betald förhöjning av tilläggsinsats eller erläggande av extra avgift eller tilläggsavgift på basis av innehavet av tilläggsandelar och inte heller om minskning av antalet tilläggsandelar eller nedsättning av tilläggsinsatsen eller det belopp som av den har betalats till andelslaget, om inte något annat bestäms i stadgarna (6 och 7 punkten). I stadgarna kan tas in från presumtionsbestämmelserna avvikande bestämmelser om de rättigheter som tilläggsandelarna medför samt om andelslagets rätt att besluta t.ex. om betald förhöjning av tilläggsinsatsen, om

nedsättning av tilläggsinsatsen och om minskning av antalet tilläggsandelar. I samband med att nya tilläggsinsatser ges ut kan andelsstämman i regel besluta om fogande av sådana bestämmelser till stadgarna med 2/3 kvalificerad majoritet av de avgivna rösterna. Strängare beslutsbestämmelser än de som avses i lagens 4 kap. 22 och 23 § kan tillämpas särskilt i sådana fall då stadgebestämmelserna om tilläggsandelar ändras i efterskott. Den sistnämnda stadgeändringen kan vara av det slaget att beslutet om den måste understödjas också av tilläggsandelsägarna (6 §).

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan i stadgarna avvikas från presumtionsbestämmelserna i 2 mom. 4—7 punkten t.ex. på så sätt att tilläggsandelarna medför rätt till nya tilläggsandelar och fondförhöjning samt till andelslagets behållning vid dess upplösning.

Enligt förslaget kan i stadgarna också föreskrivas att en medlem är skyldig att ta en eller flera tilläggsandelar eller att andelslaget skall ge medlemmen tilläggsandelar. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om medlemmarnas stadgeenliga skyldighet att ta tilläggsandelar. Syftet med den föreslagna ändringen är att det skall vara möjligt att i stadgarna friare bestämma villkoren för de nya kapitalinsatser som medlemmarna skall betala i samband med växande medlemsförpliktelser. En bestämmelse som innebär att medlemsförpliktelserna fastställs t.ex. som tilläggsandelar med företrädesrätt kan också fylla samma behov som den stadgeenliga skyldighet att betala en extra avgift som det föreslås bestämmelser om i 14 kap.

4 §. *Tilläggsandelar av olika slag.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om tilläggsandelar av olika slag. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta andelslagets anskaffning av finansiering i eget kapital. Till följd av ändringen kan andelslaget använda tilläggsandelar av olika slag t.ex. på det sättet att de tilläggsandelarna medför olika rätt vid utdelning av överskott.

Enligt presumtionsbestämmelsen i den

föreslagna paragrafens 1 mom. ger alla tilläggsandelar samma rättigheter i andelslaget. Tilläggsandelarna är således alla av samma slag, om inte stadgarna föreskriver att de ger olika rättigheter.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan i stadgarna bestämmas om tilläggsandelar av olika slag. I stadgarna skall i så fall nämnas skillnaderna mellan tilläggsandelarna. I stadgarna kan bestämmas om tilläggsandelar av olika slag inom de gränser som gäller definitionen av villkoren för tilläggsandelarna.

Enligt hänvisningsbestämmelsen i kapitlets 3 § 1 mom. skall de mot samtliga tilläggsandelar svarande tilläggsinsatserna vara av samma storlek (9 kap. 2 § 3 mom.). I stadgarna kan emellertid bestämmas att för olika slag av tilläggsandelar skall uppbäras olika stora anslutningsavgifter. Fastställandet av villkoren för tilläggsandelar av olika slag begränsas också av de övriga allmänna inskränkningarna av de rättigheter som tilläggsandelar ger (t.ex. 3 § 2 mom. 1—3 punkten).

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreslås en specialbestämmelse om tilläggsandelsförteckning i andelslag som har olika slag av tilläggsandelar. I ett sådant andelslag skall i förteckningen också antecknas av vilket slag tilläggsandelarna är.

Andelslagets beslut angående tilläggsandelar

5 §. *Beslut av andelslagets organ.* I denna paragraf föreslås för tydlighetens skull uttryckliga bestämmelser om andelsstämmans beslut om tilläggsandelar. En förutsättning för utgivning av tilläggsandelar är att stadgarna innehåller bestämmelser om sådana. I stadgarna för ett andelslag som skall bildas kan tas in bestämmelser om tilläggsandelar. Efter att andelslaget har bildats måste stadgarna ändras innan tilläggsandelar får ges ut.

Andelsstämman beslutar om ändring av stadgarna så som föreskrivs i 4 kap. Detsamma gäller ändring och strykning av sådana bestämmelser t.ex. i det fall att andelsstämman enligt stadgarna kan besluta om nedsättning av tilläggsinsatsen eller om minskning av antalet tilläggsandelar (3 §

2 mom. 7 punkten och 3 mom.). Kraven på andelsstämmans beslut om ändring av stadgarna föreslås bli lindrade på så sätt jämfört med gällande 163 e § och 163 f § att beslut om ändringen i allmänhet kan fattas vid en stämma med 2/3 kvalificerad majoritet, också i det fall att tilläggsandelarna ger bättre rätt än andelarna vid utdelning av överskott, eller då stadgebestämmelserna om tilläggsandelar stryks. Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta anskaffningen av tilläggsandelskapital samt att förenhetliga beslutskraven. Ändringen försvagar inte medlemmarnas ställning. Medlemmarnas tillgång till information om andelsstämmans beslut föreslås bli förbättrad genom de ändringar som refereras i detaljmotiveringen till 4 kap. På beslut om ändring av stadgarna och utgivning av tilläggsandelar skall enligt förslaget tillämpas jämlikhetsprincipen och förbudet mot givande av otillbörlig fördel. De krav som tillämpas på andelslagets organs beslut om tilläggsandelar behandlas ovan i detaljmotiveringen till 4 kap. 21—23 §. Beroende på stadgarna kan beslut om fogande av bestämmelser om nya tilläggsandelar till stadgarna förutsätta också samtycke av ägarna till tidigare utgivna tilläggsandelar, så som föreskrivs i 6 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall beslut om utgivning av tilläggsandelar fattas av det organ i andelslaget som beslutar om antagande av medlemmar, om inte något annat bestäms i stadgarna. Om det i stadgarna finns bestämmelser om förutsättningarna för utgivning av tilläggsandelar på det sätt som avses i 9 kap. 3 § 1 mom. 1 punkten, skall beslut om utgivning av tilläggsandelar fattas av det organ i andelslaget som beslutar om antagning av medlemmar, om det inte bestäms i stadgarna att något annat organ som nämns i denna lag skall besluta om saken. Ett annat alternativ är att i stadgarna föreskriva att andelsstämman beslutar om utgivning av tilläggsandelar eller bemyndigar styrelsen eller förvaltningsrådet att besluta om saken (9 kap. 3 § 1 mom. 2 punkten). I gällande 17 a kap. finns inga bestämmelser om det sistnämnda alternativet. Ändringen föreslås i syfte att underlätta anskaffningen

av tilläggsandelskapital och för att förenhetliga bestämmelserna om andelslagets medelsanskaffning. Motsvarande ändring föreslås ovan i 9 kap. i fråga om frivilliga andelar.

6 §. *Samtycke av ägarna till tilläggsandelar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om det understöd från tilläggsandelsägarnas sida som krävs för vissa beslut av andelsstämman. För de i paragrafen avsedda besluten krävs sålunda utöver andelsstämman beslut enligt 4 kap. också de vid stämman företrädde tilläggsandelsägarnas understöd, enligt vad som föreskrivs i denna paragraf. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. krävs sådant understöd om beslutet på det sätt som avses i 4 kap. 22 § och 23 § 1 mom. gäller en redan utgiven tilläggsandel eller dess ägare. Tilläggsandelsägarnas understöd krävs också i det fall att till stadgarna fogas en bestämmelse som avses i 3 § 3 mom. i detta kapitel. Också för ändring av en stadgebestämmelse av det sistnämnda slaget krävs tilläggsandelsägarnas understöd i det fall att ändringen innebär att det genom andelsstämman beslut blir möjligt att öka betalningsskyldigheten för ägaren till en tidigare utgiven tilläggsandel eller minska de rättigheter som tilläggsandelen ger i andelslaget.

I den gällande lagen finns inga särskilda bestämmelser om tilläggsandelsägarnas understöd för vissa av andelsstämman beslut. Enligt den gällande lagen kan endast de medlemmar som har rösträtt vid andelsstämman äga tilläggsandelar. Den gällande lagens mot förslaget svarande bestämmelser om kravet på samtycke gäller placeringsandelar som kan ges också andra än medlemmar. Det föreslagna kravet på understöd för vissa av andelsstämman beslut är baserat på den omständigheten att också tilläggsandelar, med avvikelse från den gällande lagen, kan ges till utomstående placerare. Kravet på tilläggsandelsägarnas understöd innebär i praktiken att de vid andelsstämman företrädde ägarna av tilläggsandelarna kan förhindra att andelsstämman fattar beslut som minskar eller begränsar deras på denna lag eller på stadgarna baserade rättigheter.

Enligt förslaget krävs för beslut som avses i

4 kap. 22 § och 23 § 1 mom. understöd av de tilläggsandelsägare som har en mot den för andelsstämman beslut svarande majoritet av de röster som har avgivits av de tilläggsandelsägare som är företrädde vid stämman. Vid omröstningen om understödet har varje ägare av en tilläggsandel en röst, om det inte i stadgarna bestäms något annat om röstetalet (3 mom.). Av hänvisningsbestämmelsen i detta moment följer t.ex. att om stadgeändringen innebär att återbetalningen av tilläggsinsatsen för en tidigare utgiven tilläggsandel skjuts upp, krävs för stadgeändringen dels ett beslut av de vid andelsstämman företrädde medlemmarna, dels understöd av de tilläggsandelsägare som har 9/10 av rösterna vid omröstningen om understödet. Av hänvisningsbestämmelsen följer också att i stadgarna kan tas in bestämmelser endast om strängare krav på understöd, t.ex. så att de ägare av tilläggsandelar som understöder beslutet skall ha också en viss andel av de vid stämman företrädde tilläggsandelarna.

Om beslutet gäller fogande av en i 3 § 2 mom. 6 eller 7 punkten eller en annan i 3 § 3 mom. avsedd bestämmelse till stadgarna krävs det understöd av de ägarna av tilläggsandelar, som har 2/3 av rösterna vid omröstningen om understödet. Å andra sidan kan i stadgarna också vad gäller dessa beslut bestämmas om strängare krav på understöd.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. konstateras för tydlighetens skull att i stadgarna kan bestämmas att det också för andra beslut av andelsstämman krävs att ägarna av tilläggsandelar biträder beslutet. T.ex. om stadgarna tillåter nedsättning av tilläggsinsatsen och minskning av antalet andelar så att tilläggsinsatsen återbetalas i sin helhet, kan i stadgarna dessutom föreskrivas att ett sådant beslut av andelsstämman skall understödjas också av dem som äger tilläggsandelar. På motsvarande sätt kan det bestämmas i stadgarna att också de som äger tilläggsandelar skall understöda en stadgeändring som upphäver deras stadgeenliga rätt att utse revisor. Om en sådan bestämmelse tas in i stadgarna är det skäl att samtidigt bestämma hur stort understöd av tilläggsandelsägarna som krävs för beslutet. De bestämmelser om

kvalificerad majoritet som föreslås i 3 mom. gäller endast sådana beslut av andelsstämman för vilka med stöd av 1 mom. krävs understöd av dem som äger tilläggsandelar.

Utgångspunkten för den föreslagna paragrafens 3 mom. är att varje ägare av en tilläggsandel har en röst vid omröstningen om tilläggsandelsägarnas understöd. I stadgarna kan emellertid bestämmas att tilläggsandelsägarna har något annat röstetal. På en sådan stadgebestämmelse tillämpas inte den i 4 kap. 7 § 2 mom. ingående begränsningen gällande medlemmarnas olika röstetal. En tilläggsandel ger, med undantag för rösträtt, övriga medlemsrättigheter i ärenden där för beslut krävs understöd av dem som äger tilläggsandelar. Till de rättigheter som tillkommer en tilläggsandelsägare hör de allmänna förfoganderättigheter som en medlem har i samband med andelsstämman. Bland dessa rättigheter kan nämnas bl.a. rätten att få möteskallelse, rätten att närvara och yttra sig vid andelsstämman, rätten att lägga fram förslag samt rätten att ställa frågor och klandra beslut.

Vidare föreslås att en tilläggsandelsägare skall ha rätt att klandra också sådana andra beslut av andelsstämman som innebär att någon skulle få en otillbörlig fördel på tilläggsandelsägarens bekostnad. På denna grund kan tilläggsandelsägaren klandra t.ex. ett beslut om en mot stadgarna stridande utdelning av överskott, ifall beslutet åsamkar honom ekonomisk skada.

I det föreslagna 4 mom. bestäms om en tilläggsandels ägares extra rätt till återbetalning av tilläggsinsats på det sätt som i 4 kap. 25 § bestäms om en medlems rätt till återbetalning av insats. I gällande lag finns inte motsvarande bestämmelse. Ändringen hänför sig till den föreslagna 1 §, enligt vilken tilläggsandelar kan ges även till andra än medlemmar.

Betalning av tilläggsinsats och tilläggsandelskapital

7 §. *Betalning samt uppkomst av rättigheter och skyldigheter.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om betalning av tilläggsinsats

och om de rättigheter och skyldigheter som en tilläggsinsats medför. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall en tilläggsinsats betalas i en post, om inte något annat bestäms i stadgarna.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. uppkommer de rättigheter och skyldigheter som en tilläggsandel ger i andelslaget när de stadgebestämmelser som gäller tilläggsandel har registrerats och, om inte något annat bestäms i stadgarna, när tilläggsinsatsen har betalats till andelslaget. De föreslagna bestämmelserna skiljer sig såtillvida från gällande 163 a § 2 mom. att det enligt förslaget kan bestämmas i stadgarna om betalning av en tilläggsinsats i flera poster samt om att de rättigheter som en tilläggsandel ger uppkommer före eller efter att hela beloppet har betalats. Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta anskaffningen av tilläggsandelskapital.

8 §. *Tilläggsandelskapital.* I denna paragraf föreslås för tydlighetens skull en specialbestämmelse som definierar begreppet tilläggsandelskapital. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 163 a § 1 mom.

Återbetalning av tilläggsinsats och överföring av tilläggsandel

9 §. *Återbetalning av tilläggsinsats och insats.* I denna paragraf föreslås specialbestämmelser om återbetalning av tilläggsinsats. Dessa skiljer sig från de i 10 kap. ingående bestämmelserna om frivilliga andelar och insatser som med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 3 § 1 mom. annars skall tillämpas på tilläggsinsatser. Förslaget innehåller presumtionsbestämmelser om snabb återbetalning av tilläggsinsatser samt om återbetalningens företrädesrätt i förhållande till återbetalning av insatser under den tid andelslaget är verksamt samt då det upplöses. I den gällande lagen finns inga mot förslaget svarande bestämmelser om företrädesrätt för återbetalning av tilläggsinsatser. De föreslagna ändringarna gäller inte tilläggsinsatser som är baserade på den gamla lagen (21 § 3 mom. verkställighetslagen). Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta användningen av tilläggsandelar.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall en tilläggsinsats, liksom enligt gällande 163 d § 1 mom., i regel återbetalas inom sex månader från utgången av den räkenskapsperiod under vilken rätten till tilläggsandel upphörde eller yrkandet på återbetalning av tilläggsinsatsen lades fram. Enligt förslaget leder medlemskapets upphörande dock inte direkt med stöd av lagen till återbetalning av tilläggsinsatsen, om också andra än medlemmar enligt stadgarna kan äga tilläggsandelar.

Om återbetalningen av en tilläggsinsats är baserad på en stadgeändring som innebär nedsättning av tilläggsinsatsen eller på minskning av antalet tilläggsandelar, kan återbetalningen enligt huvudregeln i 4 kap. 21 § 3 mom. göras ett år efter utgången av den räkenskapsperiod under vilken stadgeändringen registreras. Om andelslaget beslutar om nedsättning av antalet tilläggsinsatser utan ändring av stadgarna, kan återbetalningen i allmänhet göras sex månader efter utgången av den räkenskapsperiod under vilken beslutet fattas. Samma principer gäller för överföring av överskott till en motsvarande fond.

Med stöd av den ovan nämnda hänvisningsbestämmelsen (3 § 1 mom.) kan i stadgarna bestämmas om uppskjutande av rätten att säga upp en tilläggsandel och om uppskjutande av återbetalningen av en tilläggsinsats samt om snabbare återbetalning och efterhandsåterbetalning på motsvarande sätt som i fråga om insatser (9 kap. 3 § 5 mom. och 10 kap. 3—5 §). I stadgarna kan föreskrivas på olika sätt om den rätt som insatser respektive tilläggsinsatser ger till återbetalning samt om deras ställning i samband med nedsättning av insatser eller tilläggsinsatser eller i samband med att andelslaget beslutar om minskning av antalet insatser eller tilläggsinsatser. I andelslaget kan också finnas tilläggsandelar som också i dessa avseenden medför olika rättigheter.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. ger en tilläggsandel under den tid som andelslaget är verksamt företrädesrätt till återbetalning av tilläggsinsatsen före återbetalningen av insatserna, om inte något annat bestäms i stadgarna. Företrädesrätten är baserad på den omständigheten att förlust

och andra poster som begränsar det belopp som kan återbetalas skall dras av i första hand från det egna kapital som kan användas för återbetalning av insatser. I den gällande lagen finns inga uttryckliga bestämmelser om hur det belopp som skall återbetalas av en tilläggsandel räknas ut, men enligt 163 c § skall samtliga insatser, inklusive tilläggsinsatserna, användas i samma mån för täckande av förlust. Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta användningen av tilläggsandelar. Ändringen gäller inte tilläggsinsatser som andelslaget har givit med stöd av den gamla lagen (21 § verkställighetslagen).

Enligt presumptionsbestämmelsen i den föreslagna lagens 3 mom. ger en tilläggsandel företrädesrätt till återbetalning av tilläggsinsatsen också i samband med andelslagets upplösning. Enligt den gällande lagen ger andelar och tilläggsandelar samma rätt till återbetalning vid andelslagets upplösning, om det inte i stadgarna bestäms att en tilläggsandel medför bättre rätt (163 § 2 mom.). Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta användningen av tilläggsandelar. Ändringen gäller inte tilläggsandelar som har givits med stöd av den gamla lagen (21 § verkställighetslagen).

10 §. *Överföring av tilläggsandel.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om överföring av tilläggsandelar. Utgångspunkten är den att en tilläggsandel fritt kan överlåtas till en medlem och, om så bestäms i stadgarna, också till andra. I stadgarna kan bestämmas om överlåtelsebegränsningar. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 163 b § att i stadgarna uttryckligen kan tillåtas att en tilläggsinsats överförs också till någon annan än en medlem. Förslaget skiljer sig från de i 3 kap. ABL ingående överlåtelsebegränsningarna som gäller aktiebolags aktier på så sätt att ett andelslag i sina stadgar mera fritt kan bestämma om överlåtelsebegränsningar. Orsaken till detta är att överlåtelse av tilläggsandelar begränsas i den gällande lagen och att andelslagen kan ha behov av att begränsa överlåtelser också på andra grunder än de som avses i ABL. En friare definition av överlåtelsebegränsningar kan i praktiken leda till att oklara

stadgebestämmelser i ett senare skede medför problem för andelslagen och för dem som äger tilläggsandelar. En omständighet som i praktiken väsentligt minskar de problem som sammanhänger med oklara överlåtelsebegränsningar är att innehavet av tilläggsandelar i allmänhet inte påverkar innehållet i de med tanke på andelslagets verksamhet viktigaste besluten, eftersom dessa vanligen inte kräver medverkan av dem som äger tilläggsandelar (3 och 6 §).

11 §. *Tilläggsandelsbrev.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om utfärdande av tilläggsandelsbrev. Enligt 1 mom. skall på andra bevis som sammanhänger med tilläggsandelsbrev och andelar tillämpas specialbestämmelserna i denna paragraf och med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 3 § 1 mom. de bestämmelser i 9 kap. 13—16 § som gäller andelsbrev och andra bevis som sammanhänger med andelarna. Med stöd av specialbestämmelserna kan i stadgarna tas in bestämmelser om tilläggsandelsbrev också i det fall att i stadgarna inte föreskrivs om rätten att förvärva tilläggsandelar. Anledningen till att förslaget skiljer sig från vad som i 9 kap. 13 § 1 mom. föreskrivs om andelar är den att det direkt med stöd av lag är tillåtet att medlemmarna överlåter tilläggsandelar till varandra.

Med stöd av hänvisningsbestämmelsen skall på tilläggsandelsbrev tillämpas vad som i 9 kap. 13—16 § föreskrivs om andelsbrev, interimbevis och fondförhöjning. Av hänvisningsbestämmelsen följer bl.a. att i stadgarna kan strykas bestämmelserna om utfärdande av tilläggsandelsbrev då samtliga tilläggsandelsbrev har makulerats eller återlämnats till andelslaget.

Dessutom föreslås i 2 mom. en specialbestämmelse om att också tilläggsandelens slag skall nämnas i tilläggsandelsbrevet om det i andelslaget finns eller kan finnas tilläggsandelar av olika slag.

Optionsrätter och lån mot konvertibla skuldebrev

12—14 §. I dessa paragrafer föreslås bestämmelser om användning av optionsrätter och konvertibla skuldebrev som

berättigar till nya tilläggsandelar. I den gällande lagen föreskrivs endast om optionsrätter och konvertibla skuldebrev som berättigar till placeringsandelar (190—194 §). Ändringen föreslås i syfte att underlätta användningen av tilläggsandelar. Mot förslaget svarande bestämmelser om aktiebolags till aktier berättigande optionsrätter och konvertibla skuldebrev finns i ABL 4 kap. 12 a—12 c §. Förslaget skiljer sig i det avseendet från ABL att andelslag inte behöver registrera beslut om utgivande av optionsrätter och konvertibla skuldebrev och inte heller de optionsrätter och lån som har utgivits respektive upptagits. Anledningen till den avvikande regleringen är att de utgivna andelarna och tilläggsandelarna samt motsvarande andelskapital inte anmäls för registrering utan att de nämnda uppgifterna endast framgår av andelslagets bokslut.

12 kap. Placeringsandelar

I detta kapitel föreslås bestämmelser om placeringsandelar och placeringsandelskapital. De föreslagna bestämmelserna ersätter de bestämmelser om placeringsandelar och placeringsandelskapital som ingår i den gällande lagens 18 kap. De föreslagna placeringsandelarna utgör liksom enligt den gällande lagen eget kapital, som vad gäller beständigheten och efterställtheten kan jämföras med ett aktiebolags aktiekapital.

Användningen av placeringsandelar försvåras för närvarande av den gällande lagens tvingande bestämmelser om bl.a. rättigheter till andelslagets tillgångar, nya placeringsandelar, inlösning i samband med fusion och till återbetalning då andelslagets verksamhet fortsätter. Syftet med de föreslagna ändringarna är att underlätta anskaffningen av placeringsandelskapital samt att förtydliga placeringsandelarnas ställning i förhållande till de rättigheter som medlemskapet, andelarna och tilläggsandelarna medför. Enligt 21 § i den föreslagna verkställighetslagen skall på villkoren för placeringsandelar som har utgivits med stöd av den gällande lagen tillämpas den gamla lagen, om inte något

annat bestäms i stadgarna.

Enligt förslaget skall på placeringsandelar i regel tillämpas vad som i 11 kap. bestäms om tilläggsandelar samt i detta kapitel specialbestämmelser om betalning, nedsättning och registrering av placeringsandelskapital samt om inlösning och förvärv av egna placeringsandelar. Specialbestämmelserna motsvarar med smärre undantag de motsvarande bestämmelserna i ABL. Syftet med specialbestämmelserna är att andelslaget utöver olika finansiella instrument i andelskapital skall ha tillgång också till finansiella instrument i eget kapital, med villkor som närmast motsvarar dem som enligt ABL gäller preferensaktier (3 kap. 1 a — 1 c §). De föreslagna specialbestämmelserna i detta kapitel avviker från gällande lag om andelslag så som de bestämmelser i ABL som legat till grund för gällande bestämmelser har ändrats efter det lagen om andelslags bestämmelser om placeringsandelar har givits.

Almänna bestämmelser

1 §. *Placeringsandelskapital och placeringsandelar.* Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan det bestämmas i stadgarna att andelslaget utöver andelar och andelskapital också kan ha placeringsandelar och placeringsandelskapital. Mot förslaget svarande bestämmelser finns i gällande 164 § 1 mom. Med stöd av den föreslagna hänvisningsbestämmelsen (2 mom.) motsvarar förutsättningarna för utgivande av placeringsandelar det som ovan i 11 kap. 1 § sägs om tilläggsandelar. Av den föreslagna paragrafens 2 mom. framgår att på placeringsandelar och placeringsandelskapital skall tillämpas vad som i 11 kap. bestäms om tilläggsandelar och tilläggsandelskapital, om inte något annat bestäms i detta kapitel. Detsamma gäller placeringandelsägare, placeringsinsatser och placeringsandelsförteckningen samt optionsrätter och konvertibla skuldebrev som berättigar till placeringsandelar. Specialbestämmelserna i detta kapitel gäller sådana krav som är nödvändiga för att placeringsandelar och

placeringsandelskapital från andelslagets borgenärers och övriga utomståendes synpunkt skall kunna jämföras med ett aktiebolags preferensaktier och det mot dessa svarande aktiekapitalet. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse om hur placeringsandelar och placeringsandelskapital förhåller sig till andelar och tilläggsandelar samt till andels- och tilläggsandelskapital. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga bestämmelserna om finansiella instrument i andelslagets eget kapital.

2 §. *Placeringsinsats och placeringsandelskapital.* I denna paragraf definieras begreppet placeringsandelskapital. Enligt förslaget utgörs placeringsandelskapitalet av det sammanlagda beloppet av de placeringsinsatser som motsvarar de registrerade placeringsandelarna. I lagen föreslås inget minimikrav gällande placeringsandelskapitalet. Förslaget motsvarar den gällande lagens bestämmelser om andelslagets placeringsandelskapital (185 § 2 mom.) och, med undantag för kapitalkravet, också definitionen av ett aktiebolags aktiekapital (ABL 2 kap. 9 §).

Betalning av placeringsandel, registrering och placeringsandelsbrev

3 §. *När beslut om utgivande av placeringsandelar förfaller.* I denna paragraf föreskrivs hur ett beslut om utgivande av placeringsandelar förfaller och om följderna därav samt om ogiltigförklaring av placeringsandelar som inte är helt betalda innan de anmäls för registrering. Mot förslaget svarande bestämmelser finns i den gällande lagens 184 § 1 mom. Mot förslaget svarande bestämmelser om ökning av ett aktiebolags aktiekapital finns i ABL 2 kap. 12 § 2 mom. och i 4 kap. 8 § 1 mom. På utgivande och betalning av placeringsandelar samt på uppbörd av betalningen och på följderna av försummad betalning skall övrigt tillämpas de bestämmelser som gäller tilläggsandelar. Av hänvisningsbestämmelsen följer bl.a. att det belopp som betalats för de placeringsandelar som gavs i samband med bildandet skall

återbetalas på samma sätt som i det fall att bildandet av ett aktiebolag förfaller. På motsvarande sätt begränsar registreringen av ett andelslag också placeringsandelsägarnas möjligheter att åberopa fel som har begåtts i det skede då andelslaget bildades.

4 §. Registrering av placeringsandelskapital. I denna paragraf föreslås bestämmelser om förutsättningarna för registrering av placeringsandelskapitalet. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om det belopp som skall registreras som placeringsandelskapital. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 184 § 2 mom. att placeringsandelskapitalet skall vara helt betalt innan det registreras. Strängare förutsättningar tillämpas inte på placeringsandelskapital eller på en sådan ökning av detta som har beslutats under den gamla lagens giltighetstid (21 § 2 mom. verkställighetslagen). Mot förslaget svarande bestämmelser finns för aktiebolags vidkommande i ABL 2 kap. 9 § 1 mom. och i 4 kap. 8 a § 1 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan en ökning av placeringsandelskapitalet anmälas för registrering även om det placeringsandelskapital som baserar sig på ett tidigare beslut ännu inte är registrerat. I gällande 184 § 2 mom. förutsätts att tidigare utgivna placeringsandelar har registrerats som helt betalda. Syftet med ändringen är att underlätta anskaffningen av placeringsandelskapital. Ändringen orsakar inte oklarhet i fråga om placeringsandelskapitalets belopp av den anledningen att i handelsregistret till följd av den ändring som föreslås i 1 mom. antecknas endast helt betalda placeringsandelar och placeringsandelskapital. Motsvarande bestämmelse om ökning av aktiekapital finns i ABL 4 kap. 8 a § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om betalning av placeringsandelar som skall registreras som placeringsandelskapital. Med avvikelse från gällande 184 § 3 mom. föreslås uttryckliga bestämmelser om att kapitalet skall vara i andelslagets ägo före registreringen. En förtydligande bestämmelse föreslås också om hur pengarna för placeringsandelar skall betalas in på bankkonto. Med stöd av

hänvisningsbestämmelsen kan placeringsandelskapitalet betalas också med apportegendom (1 § i detta kapitel samt 9 kap. 7 § och 11 kap. 3 §). Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 2 kap. 9 § 3 mom. och 4 kap. 8 a § 2 mom.

I den föreslagna bestämmelsens 4 mom. föreskrivs om den tid inom vilken placeringsandelskapitalet skall anmälas för registrering. Förslaget skiljer sig från gällande 184 § 1 och 4 mom. på så sätt att placeringsandelskapitalet och dess ökning kan anmälas för registrering i flera poster. Den föreslagna tiden stämmer överens med den som gäller för ökning av aktiekapital (ABL 4 kap. 8 a § 3 mom.). I fråga om det skede då andelslaget bildas skiljer sig förslaget från motsvarande bestämmelser i ABL på så sätt att placeringsandelskapitalet kan anmälas för registrering efter bildandet, om villkoren för placeringsandelarna tillåter det. Vad bildandet beträffar finns det inget behov av motsvarande begränsning som i ABL, eftersom det för andelslagens vidkommande inte föreskrivs om minimikrav vad gäller placeringsandelskapitalet.

5 §. Registeranmälan. I denna paragraf föreslås bestämmelser om de bilagor som skall fogas till en registeranmälan som gäller placeringsandelskapital och förhöjning av detta. I handelsregisterlagen och -förordningen finns bestämmelser om de allmänna krav som ställs på registeranmälan. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 184 § 3 mom. att också verkställande direktören skall ge en försäkran om att placeringsandelskapitalet är betalt. Med avvikelse från den gällande lagen gäller försäkran iakttagandet av samtliga denna lags bestämmelser som skall tillämpas på betalningen av placeringsandelskapitalet. Enligt förslaget skall till anmälan också fogas en utredning om eventuell apportegendom samt om andra särskilda villkor i anslutning till utgivandet av placeringsandelar, dvs. sådana villkor som enligt förslaget är tillåtna (9 kap. 7 §, 11 kap. 3 § och 1 § i detta kapitel). Motsvarande bestämmelser om bildande av aktiebolag och om ökning av aktiekapital finns i ABL 2 kap. 4 §, 4 a § och 9 § 3 mom. samt i 4 kap. 9 §. Förslaget skiljer sig från ABL i det avseendet att det i

andelslag inte krävs ett särskilt utlåtande av en godkänd revisor om insättande av apportegendom som betalning för placeringsandelar. Förslaget stämmer till denna del överens med de ovan behandlade bestämmelserna om insättande av apportegendom för insatser och tilläggsinsatser (6 kap. 6 §, 9 kap. 7 § och 11 kap. 3 §).

6 §. *Rättsverkningarna av registrering och bristfällig anmälan.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om de rättsverkningar som är förenade med placeringsandelskapitalet och förhöjning av det samt med en bristfällig anmälan. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. anses placeringsandelskapitalet betalt och ökat när motsvarande placeringsandelspost har registrerats. Efter registreringen kan den som äger en placeringsandel inte åberopa att utgivandet av placeringsandelen är ogiltigt på grund av att det strider mot denna lag. Om anmälan inte har gjorts eller om registreringen har vägrats, iakttas enligt 2 mom. i fråga placeringsandelar för en placeringsandelskapitalposts del i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 § 1 mom. Förslaget skiljer sig från gällande 185 § 1 och 2 mom. på så sätt att registreringen av en kapitalpost som motsvarar en placeringsandel väsentligen begränsar placeringsandelsägarens rätt att åberopa ett fel i samband med utgivandet av placeringsandelen. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga placeringsandelskapitalets beständighet. Motsvarande bestämmelser om ökning av aktiebolags aktiekapital finns i ABL 4 kap. 7 § 3 mom. och i 10 § 1 mom.

Utgångspunkten för föreslagna 2 mom. är att en placeringsandel medför rättigheter i andelslaget då den är helt betald och då motsvarande post av placeringsandelskapitalet har registrerats. I stadgarna kan föreskrivas om en tidigare eller senare tidpunkt. I dem kan t.ex. tas in en bestämmelse om att en placeringsandel vid överskottsutdelning som beslutas efter registreringen ger rätt till utdelning för den räkenskapsperiod under vilken placeringsandelen ges ut. Förslaget skiljer sig på så sätt från bestämmelserna om

tilläggsandelar att det i stadgarna mera fritt kan föreskrivas om den tidpunkt efter vilken tilläggsandelarna ger rättigheter i andelslaget. I gällande 185 § 3 mom. finns motsvarande bestämmelser om placeringsandelar. Motsvarande bestämmelser om ökning av aktiebolags aktiekapital finns i ABL 4 kap. 10 § 2 mom.

7 §. *Utgivande av placeringsandelsbrev.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om förutsättningarna för utgivande av placeringsandelsbrev. De föreslagna bestämmelserna skiljer sig såtillvida från bestämmelserna om tilläggsandelsbrev att en placeringsandel och motsvarande placeringsandelskapital måste registreras innan placeringsandelsbrevet utfärdas. Förslaget motsvarar vad som i gällande 169 § 1 mom. föreskrivs om förutsättningarna för utfärdande av placeringsandelsbrev. Motsvarande bestämmelser om aktiebrev finns i ABL 3 kap. 5 § 1 mom.

8 §. *Fondförhöjning och blandförhöjning.* I denna paragraf föreslås specialbestämmelser om sådan fondförhöjning och blandförhöjning som innebär att andelslaget ger ut nya placeringsandelar. Med stöd av hänvisningsbestämmelsen skall på förhöjning av placeringsandelskapitalet tillämpas vad som i 11 kap. föreskrivs om tilläggsandelar samt specialbestämmelserna i denna paragraf. Enligt förslaget kan för betalningen av fondförhöjningsandelen användas dels överskott, dels också sådana poster av andelslagets eget kapital som till sin beständighet motsvarar placeringsandelskapital. Sådana poster är överkursfonden, reservfonden och motsvarande poster samt uppskrivningsfonden. Mot förslaget svarande bestämmelser finns i gällande 186 § 1 mom. Motsvarande bestämmelser om fondemission och blandemission finns i ABL 4 kap. 12 § 2 mom. och 13 §.

Optionsrätter och lån mot konvertibla skuldebrev

9 och 10 §. I dessa paragrafer föreslås specialbestämmelser om sådana optionsrätter och konvertibla skuldebrev som berättigar till placeringsandelar. Med stöd av

hänvisningsbestämmelsen skall på dessa finansieringsinstrument tillämpas de bestämmelser i 11 kap. som gäller till tilläggsandelar berättigande optionsrätter och konvertibla skuldebrev samt de specialbestämmelser i detta kapitel 9 och 10 § som gäller betalning av optionsrätter och lån mot konvertibla skuldebrev till andelslaget samt registrering av sådana optionsrätter och lån. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 193 och 194 § att i förslaget beaktas de bestämmelser i ABL som gäller till aktier berättigande optionsrätter och konvertibla skuldebrev, sådana de lyder ändrade år 1997 (L 145/1997, 4 kap. 12 b § 3 mom. och 12 c §).

Nedsättning av placeringinsats och minskning av antalet placeringsandelar

11 §. *Rättigheter för ägare av placeringsandelar.* I denna paragraf föreslås, med tanke på placeringsandelskapitalets beständighet, att placeringinsatsen inte under den tid som andelslaget är verksamt kan återbetalas på yrkande av en placeringsandelsägare, på motsvarande sätt som insatser och tilläggsinsatser. Detsamma gäller återbetalning av placeringinsatser i det fall att ägaren måste avstå från placeringsandelen t.ex. på grund av att medlemskapet upphör. Den som äger en placeringsandel kan kräva återbetalning av placeringinsatsen endast i det fall att i stadgarna föreskrivs om sådana med inlösningsvillkor förenade placeringsandelar som medför denna rätt. Också i så fall förutsätter återbetalningen av placeringinsatsen borgenärernas samtycke, ifall andelslaget inte har mot återbetalningen svarande utdelningsbart överskott (13 §). I den gällande lagen föreskrivs inte om en placeringsandelsägars rätt att kräva inlösnings av sin placeringsandel. Ändringen föreslås i syfte att underlätta användningen av placeringsandelar.

12 §. *Andelslagets beslut om nedsättning eller minskning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om de tilläggskrav som gäller andelsstämmans beslut om nedsättning av placeringinsatsen och minskning av antalet placeringsandelar. Med stöd av

hänvisningsbestämmelsen i kapitlets 1 § skall på dessa beslut tillämpas bestämmelserna om tilläggsandelar. Specialbestämmelserna i denna paragraf gäller tidpunkten för borgenärsskydd och återbetalning av placeringinsatsen. Av de föreslagna specialbestämmelserna följer att förutsättningarna för nedsättning av placeringsandelskapitalet från borgenärernas synpunkt motsvarar de bestämmelser i ABL 6 kap. som gäller nedsättning av ett aktiebolags aktiekapital. I fråga om borgenärsskyddet beaktas i förslaget den omständigheten att de bestämmelser om nedsättning av aktiekapital som varit förebild för den gällande lagens 188 och 189 § ändrades år 1997. I de föreslagna bestämmelserna om nedsättning av placeringsandelskapitalet beaktas också den föreslagna regleringen av likvidationsförfarandet (19 kap.) på så sätt att borgenärsskyddet i båda fallen är så enhetligt som möjligt.

Av hänvisningsbestämmelsen följer att bestämmelserna i denna paragraf kan tillämpas endast i det fall att andelsstämman enligt stadgarna kan besluta om nedsättning av placeringinsatsen och minskning av antalet placeringsandelar. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 188 och 189 § att andelsstämman direkt enligt den gällande lagen kan besluta om nedsättning av placeringsandelskapitalet för täckande av förlust. Till åtskillnad från förslaget finns i den gällande lagen också en presumtionsbestämmelse om i vilken ordning förlust skall täckas. Orsaken till att någon presumtionsbestämmelse inte föreslås om i vilken ordning förlust skall täckas är att det enligt förslaget alltid skall föreskrivas i stadgarna om täckande av förlust (hänvisningsbestämmelser i 1 §). Ifall man inte bestämmer om ordningen i stadgarna, förutsätter jämlikhetsprincipen i allmänhet att insatserna, tilläggsinsatserna och placeringsinsatserna nedsätts i samma proportion för täckande av förlusten.

Med stöd av hänvisningsbestämmelsen skall det belopp som återbetalas av en placeringinsats räknas ut på samma sätt som återbetalningen av en tilläggsinsats. En placeringinsats återbetalas således med

samma företrädesrätt som en tilläggsinsats, om inte något annat bestäms i stadgarna. I stadgarna kan t.ex. bestämmas att placeringsinsatser skall återbetalas före insatserna och tilläggsinsatserna, under den tid som andelslaget är verksamt och i samband med upplösning av andelslaget. Av hänvisningsbestämmelsen följer också att det belopp av en placeringsinsats som har betalats till andelslaget i regel också anger återbetalningens maximibelopp också i det fall att andelsstämman beslutar om en mot återbetalningen svarande nedsättning av placeringsinsatsen eller minskning av antalet andelar. Förslaget skiljer sig till dessa delar från gällande 189 §, enligt vilken en placeringsandel inte har företrädesrätt när det gäller återbetalning och enligt vilken återbetalningens maximibelopp inte begränsas. Syftet med bestämmelserna om återbetalningens företrädesrätt är att förtydliga förfarandet med återbetalning av placeringar i det egna kapitalet under den tid som andelslaget är verksamt. Förslaget om begränsning av återbetalningens minimibelopp är baserat på de behov som andelslagen har uppgivit.

Specialbestämmelserna i denna paragraf skall tillämpas på tidpunkten för nedsättning av placeringsinsatsen och minskning av antalet placeringsandelar samt på tidpunkten för återbetalningen. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. träder ett beslut om täckande av förlust i kraft då det har registrerats. På motsvarande sätt skall tiden för begränsning av utdelning av överskott i samband med täckande av förlust räknas från det att beslutet har registrerats.

I annat fall krävs för verkställighet av ett beslut enligt den föreslagna paragrafens 2 och 3 mom. i allmänhet registermyndighetens tillstånd, om verkställigheten leder till att summan av de i 6 kap. 2 § 1 mom. 1—6 punkten avsedda posterna av eget kapital och de mot dem svarande i samma paragrafs 3 mom. avsedda posterna minskar. Med stöd av den föreslagna hänvisningsbestämmelsen skall på tillståndsförfarandet tillämpas huvudsakligen samma krav som t.ex. på verkställighet av ett fusionsbeslut (16 kap. 12—14 §). Om det krävs tillstånd för verkställandet av ett beslut

kan beslutet i allmänhet verkställas då tillståndet har registrerats och andelsstämman har fastställt den balansräkning på vilken återbetalningen eller fondavsättningen räknas ut. Å andra sidan krävs för en sådan nedsättning inte tillstånd, om för återbetalningen av placeringsinsatsen används utdelningsbart överskott eller om de i tillståndsförutsättningarna nämnda posterna av det egna kapitalet i samma sammanhang höjs med det belopp varmed placeringsandelskapitalet nedsätts. Om tillstånd inte behövs kan nedsättningen verkställas då beslutet har registrerats och den balansräkning fastställts som utvisar det belopp som skall återbetalas eller överföras till en annan fond.

Enligt förslaget skall den gamla lagen tillämpas på villkoren för en placeringsandel som har givits med stöd av den gamla lagen, om inte något annat bestäms i stadgarna (21 § 2 mom. verkställighetslagen).

13 §. *Placeringsandelar med inlösningsvillkor.* Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. kan i stadgarna bestämmas om sådana placeringsandelar med inlösningsvillkor som andelslaget har rätt eller skyldighet att lösa in under den tid som det är verksamt. Motsvarande bestämmelser finns inte i den gällande lagen. Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta användningen av placeringsandelar. På placeringsandelar med inlösningsvillkor tillämpas 10 kap. 13 § om insatser och tilläggsinsatser med inlösningsvillkor (hänvisningsbestämmelsen i 1 §) samt specialbestämmelserna i denna paragraf. Specialbestämmelserna behövs med tanke på de strängare krav som ställs på placeringsandelskapitalets beständighet. Utöver de krav som i stadgarna ställs på andelar och tilläggsandelar med inlösningsvillkor är det skäl att i stadgarna i fråga om placeringsandelar med inlösningsvillkor bestämma om andelslaget har rätt eller skyldighet att återbetala placeringsinsatserna samt vilka medel som skall användas för återbetalningen. Med avvikelse från vad som i ABL 6 kap. 9 § 1 mom. bestäms om aktier med inlösningsvillkor behöver inlösningspriset för placeringsandelar inte nämnas, eftersom det

belopp som skall återbetalas av en placeringsinsats i regel är direkt baserat på lagen. Av samma orsak föreslås ingen specialbestämmelse om jämkning av inlösningsvillkoren, dvs. om det förfarande som vad gäller aktier med inlösningsvillkor regleras i ABL 6 kap. 10 § 2 mom. Vid behov kan i stadgarna föreskrivas att på en placeringsandel som inlöses skall betalas t.ex. en viss andel av andelslagets överskott. För verkställigheten av ett inlösningsvillkor som avses i den föreslagna paragrafens 2 mom. krävs registermyndighetens tillstånd, ifall inlösningsen innebär att andelslagets eget kapital minskas så som avses i 12 § 2 mom. Denna bestämmelse föreslås för att förenhetliga bestämmelserna om placeringsandelskapitalets beständighet. Förslaget stämmer överens med de förutsättningar för verkställighet av inlösningsvillkor som det föreskrivs om i ABL 6 kap.

14 §. *Begränsning av förvärv av placeringsandelar.* I denna paragrafs 1 mom. föreslås bestämmelser om begränsning av förvärv av placeringsandelar, dvs. bestämmelser om andelslagets rätt att mot vederlag förvärva egna placeringsandelar eller placeringsandelar i moderandelslaget. Dessutom får andelslaget återbetala placeringsinsatsen i samband med fusion, delning och ombildande till aktiebolag, ifall så bestäms i villkoren för placeringsandelen. Förslaget skiljer sig från det totalförbud mot förvärv av egna placeringsandelar som föreskrivs i gällande 170 § 3 mom., på så sätt att det enligt förslaget i samband med andra åtgärder, t.ex. fusion, är tillåtet att förvärva egna placeringsandelar för en viss tid. Å andra sidan är det enligt förslaget tillåtet att utvidga tillämpningsområdet för begränsningen så att den gäller också förvärv av moderandelslagets placeringsandelar. Förslaget motsvarar de i ABL 7 kap. 1 § 2 mom. ingående bestämmelserna om förvärv av egna aktier i samband med annan verksamhet i aktiebolaget. Å andra sidan föreslås till åtskillnad från bestämmelserna om förvärv av egna aktier inga bestämmelser om att andelslaget direkt med stöd av lag kunde förvärva egna placeringsandelar för utdelningsbart överskott. Andelslagen har

inte ansett den sistnämnda möjligheten vara behövlig, åtminstone inte i den närmaste framtiden.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 och 3 mom. skall andelslaget överlåta sina egna och moderandelslagets placeringsandelar inom tre år från förvärvet. Om placeringsandelarna inte har överlåtits inom utsatt tid, skall placeringsandelskapitalet nedsättas eller andelsstämman besluta att andelslaget skall träda i likvidation. Förslaget motsvarar bestämmelserna i ABL 6 kap. 1 § 5 mom. och 7 kap. 8 § 2 och 4 mom. om överlåtelse av ett privat aktiebolags egna aktier.

13 kap. Kapitallån

I detta kapitel föreslås bestämmelser om kapitallån. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med den föreslagna ändringen är att underlätta och förtydliga användningen av kapitallån. Det är nödvändigt att i lagen ta in bestämmelser om kapitallån, eftersom behandlingen av kapitallån i andelslagets bokföring, på grund av avsaknaden av bestämmelser om borgenärsskydd, avviker från de bestämmelser som gäller aktiebolag. Av förslaget följer t.ex. att på olaglig återbetalning av kapitallån och på olaglig räntebetalning också när det gäller andelslag skall tillämpas återbetalnings-, skadestånds- och straffbestämmelserna om olaglig utdelning av medel. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 5 kap. 1 §.

I syfte att förbättra bestämmelsernas läsbarhet har de med avvikelse från ABL delats in i sex paragrafer. De medel som kan användas för återbetalning av kapitallån skall med avvikelse från ABL räknas ut på basis av det egna kapital som balansräkningen och koncernbalansräkningen utvisar. Detta uträkningssätt föreslås i syfte att förenhetliga bestämmelserna om olika typer av medelsutdelning i andelslag.

För tydlighetens skull föreslås en uttrycklig bestämmelse om att kapitallån inte skall hänföras till det egna kapital som kan användas för insatser, tilläggsinsatser och återbetalning av placeringsinsatser, om inte

något annat bestäms i stadgarna (2 § 3 mom.). För tydlighetens skull föreslås en presumptionsbestämmelse också om räntans företrädesrätt till utdelningsbart överskott (3 § 4 mom.).

Om bokslutet läggs till grund för återbetalning av insatser och tilläggsinsatser samt för avkortning av kapitallån och förlusten motsvarar andelskapitalet och tilläggsandelskapitalet, kan insatserna och tilläggsinsatserna inte återbetalas överhuvudtaget och kapitallånet kan avkortas endast i den mån som lånebeloppet överskrider förlusten.

I villkoren för ett kapitallån kan bestämmas t.ex. att kapitallånet skall hänföras till det egna kapital som kan användas för återbetalning av insatser. Återbetalningen av kapitallånet begränsas i så fall också av en sådan insatsåterbetalning som inte hade kunnat göras utan det nämnda villkoret.

14 kap. Extra avgift

I detta kapitel föreslås bestämmelser om extra avgifter som kan uppbäras enligt stadgarna. De föreslagna bestämmelserna motsvarar med smärre undantag gällande 7 § 1 mom. 1 punkten och 40—42 §. I stadgarna kan bestämmas att extra avgifter uppbärs för andelslagets verksamhetskostnader t.ex. på motsvarande sätt som bolagsvederlag uppbärs hos delägare i ett ömsesidigt fastighetsaktiebolag. I praktiken är det relativt sällsynt med stadgebestämmelser om extra avgifter. Med avvikelse från den gällande lagen skall andelslagets styrelse enligt förslagna 2 § 2 mom. se till att den som ansöker om medlemskap blir informerad om sådana tidigare beslut om extra avgifter som förpliktar också nya medlemmar. Den uttryckliga informationsskyldigheten föreslås eftersom de nämnda uppgifterna inte framgår av handelsregistret och inte nödvändigtvis heller av det sista bokslutet. En försummelse av anmälningsskyldigheten påverkar i regel inte en ny medlems betalningsskyldighet i förhållande till andelslaget. Försummelsen innebär att de som hör till andelslagets ledning kan bli skadeståndsskyldiga för ekonomisk skada som åsamkas en ny medlem.

15 kap. Tillskottsplikt

I detta kapitel föreslås att i stadgarna kan tas in bestämmelser om medlemmarnas tillskottsplikt. På motsvarande sätt som enligt den gällande lagen kan tillskottsplikten vara begränsad eller obegränsad. I praktiken är det sällsynt med stadgebestämmelser om tillskottsplikt. I vissa fall kan t.ex. en finansiär förutsätta att det i andelslagets stadgar finns bestämmelser om tillskottsplikt. De föreslagna bestämmelserna motsvarar med smärre undantag gällande 7 § 1 mom. 3 punkten, 46—67 §, 137—149 § och 202 §. Med avvikelse från den gällande lagen skall andelslagets styrelse enligt förslagets 2 § 2 mom. innan en ny medlem antas se till att sökanden blir informerad om den tillskottsplikt som föreskrivs i stadgarna. Denna uttryckliga bestämmelse föreslås på grund av att tillskottsplikten utgör ett väsentligt undantag från lagens huvudregel som innebär att en medlems betalningsskyldighet är begränsad till insatsen. Följderna av försummad anmälan motsvarar det som anförs ovan i samband med 14 kap. 2 § 2 mom.

16 kap. Fusion

I detta kapitel föreslås bestämmelser om fusion mellan andelslag samt om ett helägt dotteraktiebolags fusionering med moderandelslaget. De föreslagna bestämmelserna skiljer sig från fusionsbestämmelserna i den gällande lagens 16 kap. för det första i det avseendet att i lagen föreslås bestämmelser om användning av annat vederlag än andelsvederlag, om fusionsplanens innehåll och om granskning av planen samt om den förhandsinformation som skall ges medlemmarna om fusionsprojektet.

Enligt förslaget blir medlemmarna i det överlåtande andelslaget medlemmar i det övertagande andelslaget, vilket innebär att de som vederlag skall ges andelar i det övertagande andelslaget. För tydlighetens skull föreslås en uttrycklig bestämmelse om att som vederlag kan användas också andra tillgångar, såsom tilläggsandelar i det

övertagande andelslaget, placeringsandelar och pengar. Till den del som vederlaget består av annat än andelar i det övertagande andelslaget skall alternativt erbjudas penningvederlag. I praktiken har vid fusioner mellan andelslag använts också annat vederlag än andelar i det övertagande andelslaget.

Syftet med de nya bestämmelserna som understryker informationsskyldigheten är att förbättra medlemmarnas och borgenärernas ställning så att de i god tid får tillräckliga uppgifter för bedömning av det erbjudna vederlaget och övriga fusionsvillkor. Syftet med bestämmelserna om användning av annat vederlag än andelar är att trygga ställningen för medlemmarna i det överlåtande andelslaget.

Förslaget skiljer sig från de i 14 kap. ABL ingående bestämmelserna om fusion mellan aktiebolag för det första i det avseendet att ABL tillåter endast fusioner mellan aktiebolag. Förslaget motsvarar till denna del den gällande lagen.

I fråga om andelslagets informationsskyldighet skiljer sig förslaget från fusionsbestämmelserna i ABL 14 kap. på så sätt att andelslagets fusionsplan inte skall anmälas för registrering före den andelsstämma som beslutar om godkännande av planen. Enligt förslaget skall den godkända fusionsplanen fogas till ansökan om verkställighet av fusionen och ansökan skall antecknas i handelsregistret. När det gäller andelslag är en förhandsregistrering av fusionsplanen inte nödvändig för att informera delägarna, eftersom förslaget innebär att kallelsen till den stämma som behandlar fusionen skall sändas ut minst en månad före stämman. Detsamma gäller det beslutsförslag som anger fusionsplanens huvudsakliga innehåll. En annan orsak till att fusionsplanen inte behöver registreras är att det s.k. fusionsdirektivet (78/855), i vilket föreskrivs om förhandsregistrering av fusionsplanen, inte tillämpas på andelslag. Till denna del svarar förslaget mot den gällande lagen om andelslag.

Förslaget skiljer sig från bestämmelserna om fusion mellan aktiebolag också så att de uppgifter som skall framgå av det utlåtande som i samband med fusion mellan aktiebolag

ges av en godkänd revisor som oberoende sakkunnig, ingår i den fusionsplan som uppgörs av de i fusionen deltagande andelslagens styrelser. De i fusionen deltagande andelslagens revisorer skall ge sitt utlåtande om denna fusionsplan.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen om andelslag i det avseendet att i lagen föreslås mera detaljerade bestämmelser om innehållet i den fusionsplan som ersätter fusionsavtalet. I fråga om de uppgifter som skall ingå i fusionsplanen och i fråga om revisorernas utlåtande motsvarar förslaget de bestämmelser om apportvederlaget som behandlas ovan i samband med 6 kap. 6 § och 9 kap. 7 §.

Enligt förslaget har en medlem i det överlåtande bolaget som motsätter sig fusionen i regel rätt att få tillbaka endast sin insats. En mot förslaget svarande bestämmelse finns i gällande 158 §. Förslaget skiljer sig sålunda från de bestämmelser om fusion mellan aktiebolag enligt vilka en aktieägare som motsätter sig fusionen har rätt att kräva inlösning av sina aktier till gängse pris (ABL 14 kap. 12 §). Orsaken till att hålla kvar den från ABL avvikande regleringen är att enligt lagens huvudregel har det antal andelar som en medlem äger ingen betydelse för medlemmens rätt till andelslagets överskott eller till behållningen i samband med andelslagets upplösning. Från andelslagens synpunkt förefaller det inte finnas något behov av ett inlösningsarrangemang som motsvarar ABL. I stadgarna kan vid behov tas in bestämmelser om de rättigheter som andelarna medför vid en fusion. I stadgarna kan t.ex. föreskrivas om den rätt till andelslagets överskott som en avgående medlems andel medför (3 kap. 6 § 3 mom.).

De föreslagna bestämmelserna om tillståndsförfarandet i samband med verkställigheten av en fusion skiljer sig från den gällande lagen t.ex. på så sätt att borgenärsskyddet under vissa förutsättningar kan gälla också det övertagande andelslagets borgenärer, samt i det avseendet att verkställighetstillstånd inte skall sökas hos domstolen utan hos registermyndigheten. Dessutom föreslås att bestämmelserna om verkställighet av fusion förtydligas. Förslaget

skiljer sig från det i ABL reglerade tillståndsförfarandet på så sätt att tillståndsförfarandets tidsfrister för andelslagens vidkommande motsvarar dem som enligt 19 kap. 10 § gäller för offentlig stämning i samband med likvidation. Syftet med dessa ändringar är att förenhetliga bestämmelserna om borgenärsskydd.

Enligt förslaget börjar fusionsförfarandet med att de i fusionen deltagande andelslagens styrelser gör upp en fusionsplan. Efter att planen uppgjorts skall det överlåtande andelslagets andelsstämma sammankallas för att besluta om planen skall godkännas. Styrelsen i det mottagande andelslaget kan godkänna planen om inte medlemmar som har minst fem procent av samtliga medlemmars röstetal kräver att andelsstämman skall besluta om saken. Det övertagande andelslagets styrelse kan sakna behörighet att uppfylla fusionsvillkoren t.ex. av den anledningen att det övertagande andelslagets stadgar måste ändras i samband med fusionen. Till fusionsplanen skall fogas andelslagens bokslut och en utredning om tiden efter bokslutsdagen samt utlåtanden av förvaltningsrådet och revisorerna. Fusionsbeslutet är i regel giltigt om det understöds av medlemmar som har minst två tredjedelar av de avgivna rösterna (4 kap. 23 § 2 mom.).

Andelsstämman skall godkänna fusionsplanen utan ändringar. Annars förfaller den. Det överlåtande andelslagets stämma kan emellertid ändra villkoret om fördelning av vederlaget mellan dess medlemmar. En medlem i det överlåtande andelslaget som motsatt sig fusionen har enligt 4 kap. 25 § extra avgångs- och återbetalningsrätt, vilket innebär att till medlemmen skall återbetalas hela det betalda insatsbeloppet, oberoende av det överlåtande andelslagets ekonomiska ställning. En sådan avgångsanmälan som avses här skall göras inom 30 dagar från fusionsbeslutet. Med avvikelse från de huvudregler om klander av andelsstämmans beslut som framgår av 4 kap. 26 § skall talan för konstaterande av ett fusionsbesluts nullitet väckas inom sex månader efter andelsstämman.

Om fusionsplanen godkänns, skall de i fusionen deltagande andelslagens styrelser

inom fyra månader ansöka om registermyndighetens tillstånd att verkställa fusionen. Registermyndigheten skall alltid utfärda kungörelse på det överlåtande andelslagets borgenärer. Kungörelse skall utfärdas också på det övertagande andelslagets borgenärer, om fusionen enligt revisorernas utlåtande kan äventyra betalningen av andelslagets fordringar. Andelslaget skall skriftligen underrätta sina borgenärer om kungörelsen. En borgenär har rätt att kräva betalning av sin fordran eller betryggande säkerhet för betalningen genom att skriftligen meddela registermyndigheten detta inom den tid som anges i kungörelsen. Tidsfristen skall vara minst en månad från det att meddelandet har registrerats och kungjorts i officiella tidningen och minst tre veckor från det att meddelandet har sänts till borgenärerna för kännedom. Registermyndigheten skall underrätta andelslaget om borgenärernas krav omedelbart efter tidsfristens utgång. En månad efter tidsfristen skall registermyndigheten besluta om verkställighetstillståndet. Om en borgenär har motsatt sig ansökan skall denna förkastas eller också skall behandlingen skjutas upp i det fall att andelslaget och borgenären tillsammans ber om uppskov för betalningsarrangemang eller om andelslaget visar att det har väckt fastställelsetalan mot borgenären i domstolen på andelslagets hemort. Ansökan skall efter uppskovet godkännas i det fall att borgenären återtar sitt meddelande eller i det fall att borgenären i enlighet med domstolens lagakraftvunna beslut har fått betalning för sin fordran eller en av domstolen godkänd säkerhet.

Andelslagen skall anmäla fusionen för registrering inom fyra månader efter att verkställighetstillståndet har givits. Det överlåtande andelslagets tillgångar och skulder övergår på det övertagande andelslaget, det överlåtande andelslaget upplöses och dess medlemmar blir medlemmar i det övertagande andelslaget. Då verkställigheten av fusionen registreras får det överlåtande andelslagets medlemmar rätt till fusionsvederlag. Efter registreringen skall det överlåtande andelslagets styrelse utan dröjsmål ge slutredovisning vid den

stämma som hålls av det överlåtande andelslagets medlemmar.

Uppbyggnaden av kapitlet om fusion föreslås bli så ändrad att i 1—3 § definieras fusionsbegreppet samt bestäms de förutsättningar under vilka ett andelslag som trätt i likvidation kan fusioneras. I 4 § bestäms om uppgörande av fusionsplan samt om dess innehåll. I 5 och 6 § föreskrivs om revisorernas utlåtande om fusionsplanen samt om andra bilagor till planen. I 7—10 § föreslås bestämmelser om andelslagens godkännande av fusionsplanen. Fusionsbeslutet innefattar också de för verkställigheten erforderliga, i fusionsplanen nämnda besluten om erläggande av vederlag samt om ändring av det mottagande andelslagets stadgar eller bildande av det övertagande andelslaget. I 11 § och 4 kap. 25 § finns bestämmelser om den extra avgångs- och återbetalningsrätt som tillkommer en medlem i det överlåtande andelslaget som motsätter sig fusionen. I 12—15 § finns bestämmelser om verkställighetstillstånd för fusionen. I 16 och 17 § föreskrivs om registrering av fusionen samt om dess rättsverkningar. I 18 § finns bestämmelser om klander av fusionsbeslut. Bestämmelserna om dottersammanslutningsfusion föreslås bli intagna i de ovan nämnda paragraferna som undantagsbestämmelser. Av denna anledning föreslås inga särskilda paragrafer om dottersammanslutningsfusioner.

Med undantag för de bestämmelser som överensstämmer med den gällande lagen och som skiljer sig från ABL motsvarar detaljmotiveringen det som beträffande fusionsbestämmelserna i ABL anförs i regeringens proposition 89/1996 och i riksdagens ekonomiutskotts betänkande 24/1996.

17 kap. Delning

I detta kapitel föreslås bestämmelser om delning av ett andelslag i två eller flera andelslag. Delning kan som ett sammanslutningsrättsligt fenomen kortfattat beskrivas som en ”spegelbild” av fusion. I

den gällande lagen finns inga bestämmelser om delning. Syftet med ändringen är att göra det för ett andelslag att ändra sin företagsstruktur. Förslaget motsvarar delningsbestämmelserna i ABL 14 a kap. med motsvarande undantag som de som gör att de föreslagna bestämmelserna om fusion mellan andelslag skiljer sig från bestämmelserna om fusion mellan aktiebolag. Enligt förslaget behöver således till ett andelslags delningsplan inte fogas ett utlåtande av en godkänd revisor såsom oberoende sakkunnig och inte heller behöver delningsplanen registreras innan planen behandlas vid andelsstämman. Enligt förslaget har en medlem i regel extra avgångs- och återbetalningsrätt också i samband med delning. Enligt ABL har en aktieägare som motsätter sig delning i allmänhet inte rätt att kräva inlösning av sina aktier, till åtskillnad från vad som är fallet då bolaget fusioneras. Med avvikelse från ABL kan en delning av ett andelslag också kombineras med det i 18 kap. reglerade förfarandet att omvandla andelslaget till ett aktiebolag, på så sätt att en del av det ursprungliga andelslagets tillgångar och skulder överförs till det övertagande aktiebolaget, eller så att andelslaget i samband med en partiell delning ombildas tillett aktiebolag.

Behovet av en associationsrättslig reglering av delningsförfarandet i andelslag är, med vissa undantag, detsamma som behovet av reglering av fusionsförfarandet. Därför föreslås att bestämmelserna om delning utformas så att detta kapitelns paragrafer alltid då det är möjligt innehåller hänvisningar till vad som i 16 kap. bestäms om fusion. Särskilda bestämmelser om delning föreslås endast i den mån som delningsförfarandet skiljer sig från fusionsförfarandet från medlemmarnas, tilläggs- och placeringsandelsinnehavarnas eller borgenärernas synpunkt. ABL är i detta avseende uppbyggd på samma sätt.

Enligt förslaget inleds delningsförfarandet med att det överlåtande andelslagets styrelse uppgör en delningsplan. Därefter sammankallas det ursprungliga andelslagets stämma för att besluta om godkännande av planen. Till delningsplanen skall fogas

motsvarande utredningar och utlåtanden om andelslagets ekonomiska ställning och om delningen som vid en fusion. Delningsplanen skall godkännas av andelsstämman. Beslutet om godkännande av planen är i allmänhet giltigt om det understöds av medlemmar med minst 2/3 av de avgivna rösterna.

Andelsstämman skall godkänna delningsplanen utan ändringar. I annat fall förfaller planen. Liksom vid delning har medlemmarna sådan extra avgångs- och återbetalningsrätt som avses i 4 kap. 25 §. Andelsstämmans beslut om godkännande av delningsplanen skall enligt förslaget klandras inom sex månader, också i det fall att beslutet har ett fel som enligt huvudregeln i 4 kap. 26 § 3 mom. kan åberopas utan någon tidsgräns.

Efter godkännandet av delningsplanen skall andelslagets styrelse ansöka hos registermyndigheten om tillstånd att verkställa delningen. Ansökan skall göras inom sex månader från godkännandet av planen. På ansökan om och beviljande av tillstånd tillämpas samma bestämmelser som när det gäller tillstånd att verkställa en fusion.

Det ursprungliga andelslaget skall anmäla delningen för registrering inom fyra månader efter att verkställighetstillståndet har beviljats. Det ursprungliga andelslagets tillgångar och skulder övergår helt eller delvis på det övertagande andelslaget eller de övertagande andelslagen. Vid en partiell delning fortsätter det ursprungliga andelslaget sin verksamhet medan en total delning innebär att det ursprungliga andelslaget upplöses. Det ursprungliga andelslagets medlemmar blir medlemmar i det övertagande andelslaget och de får rätt till delningsvederlag då verkställigheten av delningen registreras. De egna placeringsandelar som det ursprungliga andelslaget äger medför emellertid inte rätt till vederlag. Efter registreringen skall det ursprungliga andelslagets styrelse utan dröjsmål ge slutredovisning till andelsstämman eller, om andelslaget har upplösts, till medlemmarnas stämma. Därvid tillämpas samma bestämmelser som på slutredovisning efter en fusion.

Regleringen av delningsförfarandet föreslås

bli så uppbyggd att i 1 § definieras begreppet delning och föreskrivs om de förutsättningar under vilka ett andelslaget som har trätt i likvidation kan delas. I 2 § föreskrivs om hur delningsplanen uppgörs samt om dess innehåll och bilagor. I 3 § föreslås bestämmelser om godkännande av delningsplanen samt om klander av andelsstämmans beslut på de grunder som avses i 4 kap. 26 § 2 och 3 mom. Delningsbeslutet innefattar också de för verkställigheten behövliga beslut som anges i delningsplanen, t.ex. om ändring av det ursprungliga andelslagets stadgar och bildande av det övertagande andelslaget. Bestämmelser om verkställighetstillståndet för delningen finns i föreslagna 4 §. I 5 och 6 § finns bestämmelser om registreringen och rättsverkningarna av delningen.

Detaljmotiveringen till de föreslagna delningsbestämmelserna motsvarar de motiveringar som beträffande delningsbestämmelserna i ABL ingår i regeringens proposition 89/1996 och i riksdagens ekonomiutskotts betänkande 24/1996. Motiveringen till de från ABL avvikande bestämmelserna är desamma som motiveringen till att på motsvarande sätt avvikande bestämmelser föreslås ovan i 16 kap. i fråga om fusion mellan andelslag. Med avvikelse från ABL tillåts det enligt förslaget att man i det övertagande andelslaget som medlem kan antaga redan i samband med delningen också andra än medlemmar i det ursprungliga andelslaget. En reglering som avviker från ABL är növärdig bland annat därför att man i det övertagande andelslag som bildas kan anta nya medlemmar redan innan andelslaget registreras.

18 kap. Ombildning av ett andelslag till aktiebolag

I detta kapitel föreslås bestämmelser om hur andelslag ombildas till aktiebolag. Med avvikelse från vad som föreskrivs i gällande 16 a kap. föreslås uttryckliga bestämmelser om att medlemmar och ägare av

tilläggsandelar och placeringsandelar som vederlag skall ges samtliga aktier i det aktiebolag som registreras som en följd av att sammanslutningsformen ändrats. Dessutom kan som vederlag enligt förslaget användas också annan egendom på motsvarande sätt som i 16 och 17 kap. föreslås i fråga om fusions- och delningsvederlaget.

Enligt förslaget kan vid en ändring av sammanslutningsformen aktier tilldelas endast medlemmarna samt dem som äger tilläggs- och placeringsandelar. Å andra sidan kan i stadgarna föreskrivas t.ex. att tilläggsandelar och placeringsandelar inte i samband med en ändring av sammanslutningsformen medför rätt till aktier, vilket innebär att samtliga aktier skall ges medlemmarna och dem som förvärvat andelar. Om de som äger tilläggsandelar och placeringsandelar får aktier som vederlag, kan det vara ändamålsenligt att som vederlag använda sådana preferensaktier utan rösträtt, vilkas förmåner i stor utsträckning motsvarar de rättigheter som tilläggsandelar och placeringsandelar ger i andelslaget.

Förslaget innehåller mera detaljerade bestämmelser än den gällande lagen om innehållet i och granskningen av en plan som gäller ändring av sammanslutningsordningen samt om den förhandsinformation som skall ges andelslagets medlemmar. Syftet med betonandet av andelslagets informationsskyldighet är att förbättra medlemmarnas och andelslagets ställning så att de i god tid får tillräckliga uppgifter för att kunna bedöma verkningarna av ändringar i sammanslutningsformen, t.ex. när det gäller det vederlag som erbjuds. De krav som ställs på beslut om ändring av sammanslutningsformen föreslås bli förtydligade och delvis lindrade så att beslutet i allmänhet kan fattas med två tredjedels kvalificerad majoritet av de vid andelsstämman avgivna rösterna. Utöver de formella beslutskraven skall i andelslagets beslut om ändring av sammanslutningsformen givetvis beaktas också lagens allmänna principer, t.ex. jämlikhetsprincipen och förbudet mot givande av otillbörlig fördel (4 kap. 19 § och 5 kap. 11 §).

I fråga om andelslagens

informationsskyldighet motsvarar förslaget den i 16 kap. föreslagna bestämmelserna om fusion. De föreslagna bestämmelserna om medlemmarnas extra avgångs- och återbetalningsrätt motsvarar den gällande lagen samt de bestämmelser som föreslås om fusion och delning.

Med avvikelse från den gällande lagen krävs för verkställighet av beslut om ändring av sammanslutningsformen i vissa situationer registermyndighetens tillstånd. Ändringen föreslås i syfte att förenhetliga andelslagets borgenärsskydd i situationer då företagsstrukturen ändras i enlighet med lagen om andelslag.

1 §. *Ombildning av sammanslutningsform och andelslags likvidation.* I denna paragraf föreskrivs om ändring av sammanslutningsformen samt om de förutsättningar under vilka ett andelslag som har trätt i likvidation kan ombildas till ett aktiebolag. Med avvikelse från gällande 158 a § 1 mom. konstateras i förslaget uttryckligen att samtliga aktier i det aktiebolag som registreras skall tilldelas andelslagets medlemmar samt dem som äger tilläggs- och placeringsandelar i andelslaget. Dessutom skall en medlem som alternativ till aktievederlag erbjudas penningersättning, om inte något annat bestäms i stadgarna. I den gällande lagens finns inga mot förslaget svarande specialbestämmelser om att ombilda ett andelslag som har trätt i likvidation till ett aktiebolag. De föreslagna bestämmelserna motsvarar bestämmelserna om fusion och delning.

2 §. *Plan för ändring av sammanslutningsform.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om planen för ändring av sammanslutningsformen. För denna gäller i tillämpliga delar samma bestämmelser som för en plan som avser kombinationsfusion. Förslaget skiljer sig i det avseendet från gällande 158 § 2 mom. att medlemmarna och andelslagets borgenärer i planen skall ges motsvarande uppgifter som vid en fusion. En bestämmelse som skiljer sig från den gällande lagen är också den som gäller kravet att ett utlåtande av andelslagets revisorer och en godkänd revisor såsom oberoende sakkunnig skall inhämtas om planen. I fråga om denna ändring skiljer sig förslaget från de

föreslagna bestämmelserna om andelslags fusion och delning i det avseendet att på betalningen av det i planen angivna aktiekapitalet och på utredningen och utlåtandet om aktiekapitalet skall tillämpas också vad som i lagen om aktiebolag föreskrivs om betalning av aktiekapitalet i samband med att aktiebolaget bildas (ABL 2 kap. 4 och 4 a §). Mot det sistnämnda förslaget svarande bestämmelser finns i gällande 158 a § 4 mom..

3 §. *Andelsstämmans beslut.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om andelsstämmans beslut om ändring av sammanslutningsformen. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. beslutar andelsstämman om ändring av sammanslutningsformen. Med stöd av hänvisningsbestämmelsen krävs för beslutet understöd av medlemmar som har minst två tredjedels kvalificerad majoritet av de vid stämman avgivna rösterna (4 kap. 23 § 2 mom.). Förslaget skiljer sig sålunda från gällande 158 a § 1 mom. enligt vilket en förutsättning för ett giltigt beslut kan vara sådan tre fjärdedels kvalificerad majoritet som avses i 63 § 2 och 3 mom. eller samtliga vid stämman företrädde medlemmars understöd. I praktiken har det ansetts vara oklart när ett beslut förutsätter förhöjd kvalificerad majoritet eller enighet bland dem som är företrädde vid stämman. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga beslutsfattandet. I praktiken har man veterligen i allmänhet beslutat om ändring av samfundsform med 2/3 majoritet. Utöver kravet på kvalificerad majoritet skall på beslutsfattandet tillämpas också lagens allmänna principer, dvs. jämlikhetsprincipen och förbudet mot givande av otillbörlig fördel.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall i övrigt tillämpas bestämmelserna om fusion när det gäller ändring av planen och klander av beslut samt den omständigheten att ändringsplanen ersätter stiftelseurkunden för ett aktiebolag som skall registreras. I gällande 158 a § 2 mom. ingår en specialbestämmelse om ändring av sammanslutningsformen, enligt vilken andelsstämmans protokoll ersätter endast stiftelseurkunden. Ändringarna motsvarar de

bestämmelser som ovan föreslås om fusion och delning (16 och 17 kap.).

4 §. *Medlemskaps upphörande.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om att en medlem som motsätter sig ändringen av sammanslutningsformen har extra avgångs- och återbetalningsrätt. Den föreslagna paragrafens 1 mom. skiljer sig i det avseendet från gällande 158 b § att extra återbetalningsrätt har också en sådan före detta medlem vars medlemskap har upphört före beslutet om ändrings av sammanslutningsformen. Ändringen motsvarar det som ovan anförs i fråga om fusion och delning.

I en föreslagna paragrafens 2 mom. konstateras för tydlighetens skull att en medlem som har avgått efter den tidsfrist som anges i 1 mom. har rätt endast till vederlag enligt ändringsplanen. Verkställigheten av ombildningsplanen tar i allmänhet mindre än ett halvt år i anspråk. Detta innebär att en medlem som har avgått efter beslutet i allmänhet inte kan få sin insats tillbaka förrän aktiebolaget har registrerats. I planen kan som alternativ också nämnas att penningvederlag kan betalas i situationer av detta slag.

5 §. *Verkställighetstillstånd och registrering av ombildning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om sådant tillstånd av registermyndigheten som behövs i vissa situationer när sammanslutningsformen ändras samt om registrering av den ändrade sammanslutningsformen. Den gällande lagen förutsätter inget verkställighetstillstånd. Enligt förslaget förutsätter en ändring av sammanslutningsformen

registermyndighetens tillstånd i det fall att andelslagets eget kapital i samband med verkställigheten minskar på ett sätt som avviker från huvudreglerna i 8 och 10 kap. eller i det fall att det i andelslagets stadgar föreskrivs att medlemmarnas tillskottsplikt upphör i samband med ändringen av bolagsformen. Syftet med den föreslagna ändringen är att förenhetliga borgenärsskyddet. Skyddet av borgenärerna förutsätter inte verkställighetstillstånd i alla ändringssituationer, eftersom ändringen inte leder till att gäldenären byts och eftersom aktiebolagets aktiekapital från borgenärernas

synpunkt är beständigare än andelskapitalet. Tillståndsförfarandet och registreringen av ändringen av sammanslutningsformen motsvarar det som ovan föreslås om fusion och delning.

6 §. *Rättsverkningarna av registrering.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om rättsverkningarna av en registrering av en ändrad sammanslutningsform. Den föreslagna paragrafens 1 mom. skiljer från gällande 158 d § och 158 e § såtillvida att andelslagets i stadgarna för medlemmarna föreskrivna tillskottsplikt alltid slutar med registrering efter ett föregående i 5 § reglerat borgenärsskyddsförfarande. Ändringen

föreslås i syfte att förtydliga regleringen, eftersom det i ABL inte finns några bestämmelser om motsvarande tillskottsplikt för delägarna. I samband med ändringen av samfundsform kan man naturligtvis avtala att delägarna svarar för bolagets förpliktelser t.ex. på basis av borgen.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om delning av vederlaget i enlighet med ombildningsplanen och om rätten att få tillbaka insatsen. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga och förenhetliga regleringen med bestämmelserna om fusion och delning.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om den redovisningsskyldighet som det till aktiebolag ombildade andelslagets ledning har. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Eftersom en ändring av sammanslutningsformen på ett avgörande sätt kan påverka den verksamhet som har bedrivits av det före detta andelslaget samt medlemmarnas ställning, föreslås motsvarande bestämmelser om redovisning som när det gäller fusion och delning.

19 kap. Likvidation, upplösning, avregistrering, sanering och konkurs

I detta kapitel föreslås bestämmelser om likvidation, upplösning och avregistrering av andelslag. Dessutom föreslås

specialbestämmelser om sanering och konkurs. I det föreslagna kapitlet sammanställs gällande 13 kap. om likvidation och upplösning av andelslag samt

14 kap. om konkurs samt om likvidation till avvärjande av konkurs. De föreslagna ändringarna underlättar framförallt avslutande av småskalig företagsverksamhet samt överföring av verksamheten till företag som fortsätter med den. Reformen underlättar också registerföringen och förbättrar registrets tillförlitlighet.

Förslaget skiljer sig från gällande 13 och 14 kap. för det första i det avseendet att det blir lättare att upplösa andelslag genom likvidation. Bestämmelserna om upplösning föreslås bli på så sätt lindrigare att ett andelslag som inte har de tillgångar som likvidationsförfarandet förutsätter eller om vars förmögenhetsställning det inte går att få tillräcklig information, i stället för att försättas i likvidation kan avföras ur handelsregistret. Med ett upplöst andelslag avses ett andelslag som har upplösts och avregistrerats genom likvidationsförfarande. Med ett avregistrerat andelslag avses ett andelslag som har avförts ur registret utan likvidationsförfarande.

Grunderna för likvidation föreslås bli ändrade så att det på försummelse att registrera bokslutshandlingarna baserade hotet om likvidation tidigareläggs och så att ett andelslag vars konkurs har förfallit avförs från registret på tjänstens vägnar. Till åtskillnad från den gällande lagen finns i förslaget inga bestämmelser om det personliga ansvaret i det fall att andelslagets verksamhet fortsätts efter att medlemsantalet har sjunkit under minimigränsen. I den sistnämnda situationen är andelsstämman enligt förslaget skyldig att besluta om likvidation, vilket stämmer överens med den gällande lagen. Det egentliga likvidationsförfarandet föreslås bli underlättat på motsvarande sätt som i den ändring av lagen om aktiebolag som trädde i kraft 1.4.2001 (1094/2000).

Dessutom föreslås förtydligande bestämmelser om avregistrering av andelslag utan likvidationsförfarande. Ändringarna gäller betalning av andelslagets skulder, utdelning av medel och företrädande av det avregistrerade andelslaget. Avregistreringen skiljer sig från sedvanligt likvidationsförfarande i det avseendet att offentlig stämning inte utfärdas på andelslagets okända borgenärer.

Avregistreringen innebär således inte att okända skulder avskrivs. Avregistreringen blir offentlig genom handelsregistret.

I lagen föreslås bestämmelser om den rättsliga ställningen för ett andelslag som har upplösts genom likvidationsförfarande och avregistrerats utan likvidationsförfarande. Den gällande lagen innehåller knapphändiga bestämmelser om den rättsliga ställningen för ett avregistrerat andelslag och rättsläget är delvis oklart. Behovet av närmare reglering beror framförallt på att förslaget innebär att antalet andelslag som avregistreras utan likvidationsförfarande ökar och att karaktären av de andelslag som skall avregistreras kan förändras.

Enligt förslaget är den allmänna utgångspunkten den att ett upplöst eller avregistrerat andelslag har rättskapacitet men inte rättshandlingsförmåga. Ett sådant andelslag kan således t.ex. ha egendom och avregistreringen har i sig ingen betydelse för betalningen av andelslagets skulder. Å andra sidan kan ett upplöst eller avregistrerat andelslag inte företa rättshandlingar för att förvärva mera egendom. I regel skall likvidationsåtgärder fortsättas eller inledas vid behov. De som utan att inleda likvidationsförfarande vidtar åtgärder på ett upplöst eller avregistrerat andelslags vägnar blir enligt förslaget i allmänhet ansvariga för de förpliktelser som åtgärderna medför. Till denna del följer förslaget i tillämpliga delar samma riktlinjer som i det fall att någon handlar för ett andelslag innan det har bildats (2 kap. 4 §).

Från regeln att de som handlar på andelslagets vägnar blir personligen ansvariga föreslås vissa undantag. Andelslagets företrädare kan utan att bli personligen ansvariga vidta åtgärder för inledande av likvidationsförfarande och avträda andelslagets egendom till konkurs. Dessutom kan en företrädare för ett avregistrerat andelslag vidta åtgärder för att betala andelslagets skulder samt vidta åtgärder som är nödvändiga för att förvalta andelslagets egendom. Då det i framtiden blir vanligare med avregistrering av andelslag kan det också oftare bli fråga om skuldbetalning och egendomsförvaltning av detta slag. Enligt förslaget kan ett

avregistrerat andelslags medlemmar hålla en stämma för val av en eller flera företrädare för andelslaget. Efter upplösningen företräds andelslaget av likvidatorena.

Enligt förslaget kan ett avregistrerat andelslags medlemmar fem år efter avregistreringen lyfta andelslagets tillgångar utan likvidationsförfarande om de sammanlagt uppgår till högst 8 000 euro och om andelslaget inte har kända skulder. Medlemmarna svarar i så fall med beloppet av de mottagna tillgångarna för betalningen av andelslagets skulder. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att andelslaget inte efter avregistreringen skall ha kvar smärre tillgångar som ingen har förfoganderätt över.

Efter andelslagets upplösning och avregistrering används för enkelhetens skull fortfarande benämningen andelslag, trots att det i själva verket är fråga om en annan typ av sammanslutning.

Enligt förslaget skall behandlingen av ärenden som gäller likvidation och avregistrering centraliseras till patent- och registerstyrelsen. Avsikten med förslaget är att förfarandet skall bli snabbare. Överföringen kan minska andelslagets kostnader för förfarandet. Samtidigt kan domstolarna avlastas uppgifter som inte i egentlig bemärkelse förutsätter rättsliga avgöranden.

Till åtskillnad från den gällande lagen om aktiebolag ingår i förslaget inga särskilda bestämmelser om att ledningen för ett överskuldssatt andelslag är skyldig att ansöka om att andelslaget försätts i konkurs. Det finns ingen orsak att hålla kvar bestämmelserna om den särskilda skyldigheten att försätta andelslaget i konkurs, eftersom överskuldssättning inte i sig visar att ett företag insolvent. T.ex. ägarna till ett överskuldssatt andelslag eller andra andelslag som hör till samma grupp kan ombesörja att andelslaget blir solvent eller också kan andelslagets finansieringsvillkor annars vara sådana att andelslaget har betalningsförmåga trots att det är överskuldssatt. De föreslagna specialbestämmelserna om konkurs och sanering motsvarar de för aktiebolag gällande specialbestämmelserna i ABL.

Enligt förslaget skall också på andelslags insolvens tillämpas konkursstadgan och annan allmän lagstiftning om betalningsoförmåga.

Förslaget stämmer med vissa undantag överens med det som i ABL 13 kap. föreskrivs om aktiebolag. Liksom enligt den gällande lagen är andelslaget enligt förslaget inte skyldigt att besluta om likvidation på grund av att det egna kapitalet minskat. I praktiken har det inte förekommit något behov att uppställa ett sådant krav för andelslag. Förslaget skiljer sig från ABL dessutom i det avseendet att i lagen om andelslag föreslås en uttrycklig bestämmelse om att andelsstämman kan besluta att en ansökan om avregistrering skall lämnas in till registermyndigheten. En uttrycklig bestämmelse behövs för att förtydliga andelsstämmans beslutanderätt och den påverkar inte andelslagets borgenärs ställning.

Med avvikelse från ABL föreslås dessutom att registermyndigheten är behörig att behandla också sådana likvidations- och avregistreringsärenden som när det gäller aktiebolag ankommer på domstolen. Situationer av det sistnämnda slaget är sådana där andelsstämman inte beslutar om likvidation trots att den är skyldig att ta ett sådant beslut enligt denna lag eller stadgarna. Orsaken till att myndighetsbehörigheten när det gäller andelslag i större utsträckning föreslås bli centraliserad till registermyndigheten är den att det vanligen i praktiken är möjligt att genom skriftlig utredning påvisa att det finns grunder för att i dessa fall försätta andelslaget i likvidation eller avregistrera det. I undantagsfall kan tolkningen av en i stadgarna bestämd förutsättning för avslutande av andelslagets verksamhet förutsätta mottagande av annan bevisning eller sådan rättslig prövning som avviker från handelsregistrets övriga verksamhet. I praktiken är det ytterst sällsynt med stadgebestämmelser av det sistnämnda slaget. I oklara fall kan handelsregistret också förkasta ansökan. Handelsregistrets beslut kan också överklagas genom besvär. En medlem som åberopar en stadgebestämmelse av detta slag kan också föreslå att andelsstämman tar ställning till

frågan om andelslaget skall träda i likvidation på denna grund. Om andelsstämman inte beslutar att andelslaget skall träda i likvidation, kan en medlem klandra beslutet med stöd av de allmänna förutsättningarna i denna lags 4 kap. 26 §.

Beslut om likvidation och avregistrering

1 §. *Andelsstämmans och registermyndighetens behörighet.* Andelsstämmans och registermyndighetens behörighet. I denna paragraf föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om förfarandet då ett andelslag försätts eller träder i likvidation eller avregistreras. På grund av de ändringar som föreslås i kapitlet nämns i paragrafen också möjligheten till avregistrering samt den omständigheten att registermyndigheten är behörig i dessa avseenden. Förslaget skiljer sig såtillvida från gällande 102, 103 och 106 § att andelsstämman kan besluta att andelslaget i stället för att frivilligt träda i likvidation kan ansöka hos registermyndigheten om att andelslaget skall försättas i likvidation eller avregistreras. Till åtskillnad från den gällande lagen föreslås också att registermyndigheten är behörig i alla ärenden som gäller likvidation och avregistrering. Enligt den gällande lagen är domstolen behörig myndighet i ärenden som gäller försättande av andelslag i likvidation. Förslaget skiljer sig i det avseendet från ABL 13 kap. 1 § att också andelsstämman enligt förslaget kan besluta om att hos registermyndigheten ansöka om avregistrering, vilket innebär att registermyndigheten delvis har mera omfattande behörighet när det gäller andelslag än när det gäller aktiebolag.

2 §. *Andelsstämmans beslut.* I denna paragraf föreskrivs om andelsstämmans beslut att hos registermyndigheten ansöka om att andelslaget skall träda i likvidation. I en föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som enligt gällande 102 § om de situationer är andelsstämman skall besluta om likvidation (tvångslikvidation). Enligt förslaget kan ett sådant beslut, liksom enligt den gällande lagen, fattas vid en andelsstämma med enkel majoritet.

Enligt förslaget kan andelsstämman besluta om likvidation också av andra orsaker (frivillig likvidation). I fråga om de krav som tillämpas på andelsstämmans beslut skiljer sig förslaget på så sätt från gällande 103 § att beslutet enligt förslaget kan fattas vid en stämma, om inte något annat bestäms i stadgarna. Denna ändring har samband med förslaget att medlemmarna i allmänhet vid en enda andelsstämma kan besluta om alla de ärenden som ankommer på stämman (4 kap. 20—23 §). I fråga om ett sådant beslut föreslås medlemmarnas informationstillgång och möjligheter att delta i den andelsstämma som beslutar om saken bli förbättrad bl.a. på så sätt att kallelsen till den stämma som behandlar ett sådant ärende skall utfärdas minst en månad före stämman (4 kap. 12 §). Enligt den föreslagna paragrafens 2 *mom.* kan andelsstämman i stället för att besluta om frivillig likvidation besluta att andelslaget hos registermyndigheten skall ansöka om likvidation eller om avregistrering utan likvidationsförfarande. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Ändringen har samband med de föreslagna bestämmelserna om avregistrering. Enligt förslaget kan andelsstämman inte i tvångslikvidationsärenden överföra sin beslutanderätt till myndigheten. Orsaken till den föreslagna begränsningen är att en överföring av beslutanderätt i tvångslikvidationsärenden kan strida åtminstone mot medlemmarnas intressen. En sådan överföring kan också leda till att andelslagsmedlemmarnas och -ledningens ansvar blir mera diffust i tvångslikvidationsärenden. I ABL finns ingen uttrycklig bestämmelse om ett aktiebolags rätt att hos registermyndigheten ansöka om ett sådant förordnande. Utgångspunkten för ABL är den att en ansökan om avregistrering inte kan inlämnas av bolaget själv. Syftet med den i ABL ingående begränsningen är att understryka den omständigheten att likvidationsförfarandet är det primära sättet att avföra bolaget ur handelsregistret. Syftet med den från ABL avvikande regleringen är att förtydliga andelsstämmans behörighet samt ansvarsförhållandena. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan ett

mindrebemedlat andelslag på eget initiativ hänskjuta frågan om avregistreringen till registermyndigheten för prövning, utan att sökanden formellt är t.ex. medlem av andelslaget eller dess styrelse och utan att andelslaget före ansökan behöver bryta mot registreringsbestämmelserna i 3 §.

I den föreslagna paragrafens 3 *mom.* föreslås för tydlighetens skull ett omnämnande om att 4 kap. skall tillämpas på andelsstämmans beslut om likvidation och ansökan till registermyndigheten.

3 §. *Registermyndighetens beslut.* I denna paragraf föreskrivs om registermyndighetens beslut att ett andelslag skall träda i likvidation eller avregistreras. I den föreslagna paragrafens 1 *mom.* finns bestämmelser om situationer i vilka registermyndigheten kan förordna om likvidation eller avregistrering. Med avvikelse från den gällande lagens 106 § beslutar registermyndigheten med stöd av 2 och 3 *punkten* om likvidation eller avregistrering också i det fall att andelslaget saknar i en registret införd och i stadgarna förutsatt verkställande direktör eller en sådan företrädare som avses i 6 § lagen angående rätt att idka näring (122/1919). Ändringarna har samband med det som i föreslagna 5 kap. bestäms om verkställande direktörens ställning samt med den lindring av kraven på de till ledningen hörande personernas boningsort som genomfördes år 1993. Förslaget motsvarar det som i ABL 13 kap. 4 § 1 *mom.* 1—3 *punkten* föreskrivs om aktiebolags ledning och företrädare.

Med stöd av 4 *punkten* försätts ett andelslag i likvidation eller avregistreras om bokslutshandlingarna trots registermyndighetens uppmaning inte har anmälts för registrering inom ett år från utgången av räkenskapsperioden. Enligt den gällande lagen är motsvarande tidsfrist i allmänhet ca tre och ett halvt år. Enligt 16 § 4 *mom.* i den föreslagna verkställighetslagen skall det nya strängare kravet tillämpas på en försummelse som har börjat under den gamla lagens giltighetstid, då ett år har förflutit efter att den nya lagen trädde i kraft. Förslaget motsvarar det som i ABL 13 kap. 4 § 1 *mom.* 4 *punkten* bestäms om följderna av försummelse att registrera ett aktiebolags

bokslut.

Enligt 5 punkten förordnar registermyndigheten att ett andelslag skall träda i likvidation eller avregistreras om andelslaget på basis av stadgarna eller minskning av medlemsantalet skall träda i likvidation, men andelsstämman inte har fattat ett sådant beslut. Med uttrycket på basis av stadgarna avses en på stadgarna baserad tidsfrist eller annan grund som enligt stadgarna innebär att andelslaget skall upplösas. Med minskning av medlemsantalet avses den situationen att andelslaget i över ett års tid har haft endast en eller två medlemmar. Förslaget skiljer sig i det avseendet från gällande 102 § att den för ökning av medlemsantalet reserverade tiden enligt förslaget förlängs från sex månader till ett år. Förlängningen kan vara nödvändig för att andelslaget skall kunna fortsätta sin verksamhet. Förlängningen påverkar inte andelslagets borgenärs ställning. I ABL finns ingen motsvarande bestämmelse om minimiantal aktieägare.

Enligt 6 punkten kan ett andelslag avregistreras om det har försatts i konkurs som har förfallit på grund av brist på medel. I den gällande lagen finns ingen motsvarande bestämmelse, vilket innebär att i registret kan finnas andelslag som har avslutat sin verksamhet och vilkas medellöshet har konstaterats vid ett konkursförfarande. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag finns i ABL 13 kap. 4 § 1 mom. 6 punkten.

I 7 punkten konstateras för tydlighetens skull att också andelslaget kan ansöka om försättande i likvidation eller om avregistrering i det fall att andelsstämman kan besluta om frivillig likvidation.

I det föreslagna 2 mom. bestäms om vem som hos registermyndigheten kan ansöka om att andelslaget skall förordnas att träda i likvidation i sådana situationer som avses i 1 mom. Med avvikelse från gällande 105 § föreslås att anhängiggöranderätt i fråga om de grunder för tvångslikvidationssituationer som avses i 1 mom. 5 punkten skall tillkomma också registermyndigheten, verkställande direktören och revisorn samt sådana borgenärer och andra vars rätt är beroende av förordnande om likvidation. I fråga om övriga i 1 mom. avsedda grunder

avviker förslaget från gällande lags 106 § så att anhängiggöranderätt också tillkommer andelslagets revisor. På basis av den föreslagna 26 § kan också företrädare för ett avregistrerat andelslag ansöka om försättande av andelslaget i likvidation. Ändringarna föreslås för förenhetligande av regleringen av andelslag och aktiebolag. Förslaget motsvarar bestämmelserna i ABL 13 kap. 4 b § och 18 b § 1 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall registermyndigheten förordna att andelslaget skall träda i likvidation eller avregistreras, om det inte innan ärendet avgörs visas att det inte längre finns skäl till det. Bestämmelsen ger uttryck för den av gällande 106 § 2 mom. framgående ståndpunkten enligt vilken andelslaget ända tills ärendet är avgjort har möjlighet att avhjälpa en brist t.ex. i en registeranteckning. Förslaget motsvarar ABL 13 kap. 5 a §.

4 §. *Uppmaning till rättelse och anmärkning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om hur registermyndigheten skall kommunicera med andelslaget samt med dess medlemmar och borgenärer. Bestämmelserna gäller endast situationer i vilka registermyndigheten beslutar om likvidation eller avregistrering. Bestämmelserna skall således inte tillämpas på andelsstämmans beslut om att andelslaget skall träda i likvidation. Inte heller skall den tillämpas då andelslagets konkurs har förfallit på grund av brist på medel.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall registermyndigheten i en situation som avses i 3 § 1 mom. 1—5 punkten uppmana andelslaget att senast en viss dag t.ex. avhjälpa brister i de registrerade uppgifterna eller uppmana andelslaget att besluta om likvidation, antagning av nya medlemmar eller ändring av stadgarna så att andelslagets verksamhet kan fortsätta. När tidsfristen sätts ut är det skäl att beakta att avhjälpandet av bristen kan förutsätta andelsstämmans beslut. Uppmaningen kan tillställas andelslaget formfritt. I den gällande lagen om andelslag finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 13 kap. 5 § 1 mom.

Om den ovan nämnda uppmaningen inte efterkoms skall registermyndigheten enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. sända

andelslaget en skriftlig uppmaning. Det föreslås inte att om mottagningsbevis eller motsvarande nödvändigtvis skall användas. Av den sistnämnda uppmaningen skall framgå att andelslaget kan förordnas träda i likvidation eller avregistreras, om bristerna inte avhjälpas inom utsatt tid. Samtidigt skall de medlemmar och borgenärer som vill framföra anmärkningar angående likvidationen eller avregistreringen uppmanas att göra det skriftligen före utsatt dag. Denna uppmaning skall på tjänstens vägnar antecknas i registret och publiceras i den officiella tidningen tidigast fyra och senast en månad före den utsatta dagen. Med iakttagande av god förvaltningssed och principerna i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) skall registermyndigheten också på annat sätt informera om likvidationen och avregistreringen. Detta är motiverat t.ex. då åtgärderna hänför sig till ett betydande antal andelslag. Registermyndigheten skall vid behov ta reda på andelslagets kontaktuppgifter också med anlitande av skatteförvaltningens databaser. Registermyndigheten skall ge, registrera och publicera en i detta moment avsedd uppmaning också i det fall att andelslaget ansöker om försättning i likvidation eller avregistrering. Förslaget skiljer sig i det avseendet från gällande 105 och 106 § att uppmaningen å ena sidan skall antecknas i handelsregistret medan den å andra sidan inte behöver delges andelslaget på motsvarande sätt som när det gäller domstolsförfarandet. Från de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna i ABL 13 kap. 5 § skiljer sig förslaget så att den föreslagna tidsfristen för publicering av uppmaningen är en månad kortare än enligt ABL. Kortare tidsfrist föreslås för förenhetligande av de tidsfrister som föreskrivs i lagen om andelslag och som sammanhänger med borgenärsskyddet. Enligt det föreslagna 3 mom. skall registermyndigheten ge en i 2 mom. avsedd uppmaning också i det fullt att andelslaget ansöker om likvidation eller avregistrering. I gällande lag finns inte motsvarande bestämmelse. Förslaget till ändring sammanhänger med 1 §.

5 §. *Föresättningar för avregistrering.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om

registermyndighetens skyldighet att besluta om avregistrering av ett andelslag om dess tillgångar inte förslår till betalning av likvidationskostnaderna och ingen påtar sig ansvaret för dem. Andelslaget skall avregistreras också i det fall att uppgift inte kan fås om tillgångarnas storlek. Det är då vanligen fråga om ett andelslag som inte kan nås. Registermyndigheten kan i allmänhet konstatera tillgångarnas tillräcklighet med ledning av om det finns likvidatorer som samtycker till att åta sig uppdraget. I annat fall kan man dra slutsatsen att tillgångarna inte förslår till betalning av kostnaderna. Den rättsliga ställningen för ett avregistrerat andelslag föreslås bli närmare reglerad i 25—29 §. I gällande 124 § finns motsvarande bestämmelser om förutsättningarna för avregistrering av ett andelslag. Förslaget motsvarar det som i ABL 13 kap. 5 a § föreskrivs om förutsättningarna för avregistrering av aktiebolag.

6 §. *Val av likvidatorer.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om val av likvidatorer. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 105, 106, 109 och 110 § att enligt förslaget skall registermyndigheten förordna likvidatorer då den försätter andelslaget i likvidation. Med avvikelse från den gällande lagen beslutar registermyndigheten också om komplettering av likvidatorerna. Den föreslagna ändringen har samband med centraliseringen av likvidationsärendena till registermyndigheten. Förslaget motsvarar de bestämmelser i ABL 13 kap. 6 § som tillämpas på aktiebolag.

Likvidationsförfarande

7 §. *När likvidation börjar.* I denna paragraf föreskrivs om tidpunkten då likvidationen börjar. Enligt förslaget börjar likvidationen när andelsstämman eller registermyndigheten har fattat beslut om den. I fråga om en frivillig likvidation kan andelsstämman emellertid besluta om en senare begynnelsepunkt. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att förtydliga bestämmelserna samt att förenhetliga bestämmelserna med dem som gäller

aktiebolag. Förslaget motsvarar de bestämmelser i ABL 13 kap. 1 a § 2 mom. som tillämpas på aktiebolag.

8 §. *Registrering av andelsstämmans beslut.* I denna paragraf bestäms om registrering av andelsstämmans beslut om att andelslaget skall träda i likvidation. Enligt förslaget skall ett sådant beslut omedelbart anmälas för registrering. Samtidigt skall uppgifter om likvidatorerna anmälas för registrering. Mot förslaget svarande bestämmelser finns i gällande 111 § och i fråga om aktiebolag i ABL 13 kap. 9 §.

9 §. *Bokslut för tiden före likvidationen.* I denna paragraf föreskrivs om sådant särskilt bokslut som skall upprättas för tiden mellan den sista bokslutsdagen och dagen för likvidationens början. Förslaget skiljer sig från gällande 113 § på så sätt att skyldigheten att upprätta bokslut enligt förslaget gäller också upprättande av koncernbokslut under likvidationen. Å andra sidan föreslås att den andelsstämma som beslutar om frivillig likvidation också kan besluta att ett här avsett särskilt bokslut inte skall upprättas. En likvidator kan emellertid kräva att ett sådant bokslut skall upprättas. Syftet med den föreslagna ändringen är att förenhetliga de krav som ställs på bokslut som under en likvidation upprättas för andelslag med de krav som ställs på bokslut som upprättas för aktiebolag. Förslaget motsvarar de bestämmelser i ABL 13 kap. 8 § som skall tillämpas på aktiebolag.

10 §. *Offentlig stämning på borgenärerna.* I denna paragraf föreskrivs om offentlig stämning på ett andelslags okända borgenärer. Förslaget skiljer sig från gällande 115 § i det avseendet att offentlig stämning enligt förslaget skall sökas hos registermyndigheten samt i det avseendet att stämningen skall antecknas också i handelsregistret och att tidsfristen för stämningen är kortare än i den gällande lagen. Syftet med den föreslagna ändringen är att förenhetliga bestämmelserna om andelslag med dem som gäller för aktiebolag. Förslaget motsvarar de bestämmelser i ABL 13 kap. 9 a § som skall tillämpas på aktiebolag.

11 §. *Andelsstämman och fullmäktige under likvidationen.* I denna paragraf föreskrivs om

andelsstämmans behörighet under likvidationen. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. påverkar likvidationen i regel inte andelsstämmans behörighet, om inte något annat bestäms i detta kapitel. För tydlighetens skull konstateras i momentet att andelsstämman under likvidationen kan besluta t.ex. om ändring av stadgarna och om anskaffning av finansiering i eget kapital, t.ex. andelskapital, om det är nödvändigt för att avsluta likvidationen och fortsätta verksamheten. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga andelsstämmans ställning samt att förenhetliga bestämmelserna om andelslag med dem som gäller för aktiebolag. Förslaget motsvarar de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna i ABL 13 kap. 7 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. fortsätter mandattiden för fullmäktigeledamöterna i ett andelslag i likvidation till dess att likvidationen har upphört, om inte fullmäktigesammanträdet beslutar att stadgeenliga fullmäktigeval skall ordnas också under likvidationen. I gällande 114 § finns en mot förslaget svarande bestämmelse.

12 §. *Likvidatorernas uppgifter.* I denna paragraf föreskrivs om likvidatorernas uppgifter. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. gäller i fråga om likvidatorernas uppgifter i tillämpliga delar det som bestäms om styrelsen och dess ledamöter, om inte något annat bestäms i detta kapitel. En mot förslaget svarande bestämmelse finns i gällande 116 § 3 mom. Motsvarande bestämmelse som är tillämplig på aktiebolag finns i ABL 13 kap. 6 § 2 mom.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall likvidatorerna sköta andelslagets angelägenheter under likvidationen. I momentet föreslås specialbestämmelser om likvidatorernas rätt och skyldighet att omvandla andelslagets egendom i pengar samt om förutsättningarna för att fortsätta andelslagets affärsverksamhet. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 116 § 1 och 2 mom. att likvidatorerna enligt förslaget i allmänhet kan överlåta också fast egendom utan tillstånd av andelsstämman. Syftet med den föreslagna ändringen är att förenhetliga

bestämmelserna om likvidatorernas behörighet med de bestämmelser som gäller aktiebolag (ABL 13 kap. 10 §).

13 §. *Bokslut under likvidation.* I denna paragraf föreskrivs om upprättande av bokslut under likvidation. Enligt förslaget fortsätter skyldigheten att upprätta bokslut och koncernbokslut under likvidationen, med de undantagen att det egna kapitalet kan antecknas i balansräkningen som en post och att det inte är nödvändigt att i verksamhetsberättelsen föreslå åtgärder med anledning av överskott eller förlust. Dessutom föreslås särskilda bestämmelser om värdering av tillgångarna i balansräkningen. Förslaget skiljer sig i det avseendet från gällande 115 § 1 mom. och 119 § att skyldigheten att upprätta bokslut enligt förslaget gäller också koncernbokslut och att det egna kapitalet inte behöver specificeras i bokslutet för likvidationstiden. Syftet med den föreslagna ändringen är att är att förenhetliga bestämmelserna om skyldigheten att upprätta bokslut med motsvarande bestämmelser för aktiebolag (ABL 13 kap. 11 §).

14 §. *Revision medan likvidation pågår.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om revision medan likvidation pågår. Med avvikelse från gällande 112 § föreslås att inledandet av likvidation inte innebär att revisorernas uppdrag upphör. På likvidatorernas skyldighet att överlämna bokslutet till revisorerna för revision tillämpas 6 kap. 1 § 3 mom. I fråga om den tid som skall reserveras för revisionen och i fråga om överlämnandet av revisionsberättelsen tillämpas revisionslagen. Enligt förslaget behöver den andelsstämma som beslutar om likvidationen inte välja nya revisorer enbart på grund av likvidationen. Syftet med den föreslagna ändringen är att minska onödiga administrationskostnader. Förslaget motsvarar de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna i ABL 13 kap. 7 a §.

Enligt förslaget skall i revisionsberättelse som ges under likvidationen också innehålla ett uttalande om huruvida likvidationen enligt revisorernas mening har fördröjts onödigt. I den gällande lagen föreskrivs endast om likvidatorernas skyldighet att ge

andelsstämman en redogörelse i det fall att likvidationen har pågått i över två år. Ändringen föreslås i syfte att förenhetliga de för andelslag respektive aktiebolag gällande bestämmelserna om likvidatorernas och revisorernas skyldigheter. I ABL 13 kap. 7 a § finns en bestämmelse som motsvarar förslaget.

15 §. *Konkurs i samband med likvidation.* I denna paragraf föreskrivs om likvidatorernas skyldighet att avträda ett andelslags egendom till konkurs om andelslagets tillgångar inte förslår till betalning av skulderna. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 134 § att den föreslagna bestämmelsen skall tillämpas också på ett andelslag vars stadgar innehåller bestämmelser om tillskottsplikt. Regleringen av konkursförfarandet har ändrats så att det inte längre finns något behov att i lagen om andelslag hålla kvar specialbestämmelsen om andelslag av det sistnämnda slaget.

16 §. *Betalning av skulder och utdelning av egendom till medlemmarna.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om betalning av ett andelslags skulder under likvidationen samt om skiftande av dess egendom mellan medlemmarna. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall likvidatorerna efter tidsfristen för den offentliga stämningen och betalningen av alla kända skulder skifta andelslagets egendom mellan medlemmarna på det sätt som bestäms i denna paragraf eller föreskrivs i stadgarna, eller använda egendomen på något annat i stadgarna angivet sätt. Förslaget skiljer sig på så sätt från gällande 120 § 1 mom. att i den föreslagna paragrafens 1 mom. finns en uttrycklig bestämmelse om förutsättningarna för givande av förskott på skiftesandel. Likvidatorn kan sålunda ge förskott mot betryggande säkerhet. Storleken på den säkerhet som krävs är inte beroende av skuldbeloppet utan av förskottet. Förskott kan också ges före den utsatta dagen. Förskott kommer i fråga framförallt i situationer då andelslaget har endast några få medlemmar. När förskott ges till medlemmarna skall jämlikhetsprincipen iakttas. Syftet med den föreslagna ändringen är att göra det lättare att lösa upp andelslag. Ändringen påverkar inte andelslagets borgenärers ställning. Motsvarande, för

aktiebolag gällande bestämmelser om betalning av skulder och utgivning av skiftesandelar finns i ABL 13 kap. 12 § 1 mom.

I den föreslagna paragrafens 2 och 3 mom. finns bestämmelser om medlemmarnas skiftesandelar. Enligt lagens huvudregel skall den behållning som återstår efter återbetalningen av insatserna delas i överensstämmelse med medlemsantalet, om det inte i stadgarna bestäms om någon annan skiftesgrund eller något annat användningsändamål. Mot förslaget svarande bestämmelser finns i gällande 120 § 1 mom. Till denna del skiljer sig förslaget från den för utdelning av ett upplöst aktiebolags egendom gällande huvudregeln, enligt vilken en aktieägare har rätt att av bolagets nettoförmögenhet erhålla vad som belöper sig på hans aktier (ABL 13 kap. 12 § 2 mom.). Anledningen till den från ABL avvikande presumptionsbestämmelsen är andelslagens speciella karaktär. På utdelning som har skett i strid med denna paragraf skall tillämpas 8 kap. 8 § om olaglig utdelning. Av denna anledning föreslås i paragrafen inga mot gällande 120 § 2 mom. svarande specialbestämmelser om olaglig utdelning.

Om det finns tillägs- eller placeringsandelskapital i andelslaget, skall vid utdelningen iakttas också de bestämmelser om återbetalning av tillägs- och placeringsinsatser som ingår i denna lags 11 kap. 9 § och 12 kap. 1 §, 13 kap. samt i verkställighetslagens 21 §.

Med stöd av undantagsbestämmelsen i den föreslagna paragrafens 4 mom. kan domstolen, i det fall att en skiftesandel är mindre än kostnaderna för skiftet, efter anmälan från likvidatorerna bestämma att andelen skall tillfalla staten. I annat fall skall enligt förslaget tillämpas vad som i 21 § föreskrivs om fortsatt likvidation. I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Förslaget skiljer sig från den på aktiebolag tillämpliga bestämmelsen i ABL 13 kap. 12 § 4 mom., enligt vilken domstolen på anmälan av likvidatorerna kan förordna att skiftesandelen skall tillfalla staten, om skiftesandelen är ringa i förhållande till de skiftade tillgångarna. Till följd av den teknik som tillämpas för att

sköta betalningsrörelsen och föra medlemsförteckningen samt till följd av den utveckling som andelslagspraxis har undergått är redovisningskostnaderna i allmänhet synnerligen små. Av denna anledning är det skäl att tillåta redovisning av skiftesandelen till staten endast i det fall att skifteskostnaderna överskrider skiftesandelens belopp.

17 §. *Slutredovisning.* I denna paragraf föreskrivs om slutredovisningen efter likvidationen och om dess behandling vid andelsstämman. Förslaget skiljer sig från gällande 121 och 122 § på så sätt att likvidatorerna enligt förslaget utan dröjsmål skall sammankalla andelsstämman vid vilken redovisningen behandlas efter revisionen. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga regleringen. Förslaget motsvarar ABL 13 kap. 13 §.

18 §. *Upplösningstidpunkt och anmälan om upplösning.* I denna paragraf föreskrivs om den tidpunkt då ett andelslag som undergår likvidation upplöses samt om anmälan om upplösningen för registrering. Med avvikelse från gällande 122 § räcker det att minst en likvidator undertecknar registeranmälan (16 och 18 § handelsregisterlagen). Förslaget motsvarar ABL 13 kap. 14 § 1 mom. som tillämpas på aktiebolag.

19 §. *Klander av skifte och förlust av skiftesandel.* I denna paragraf föreskrivs om klander av andelsstämmans beslut om skifte samt om förlust av skiftesandel. Mot den föreslagna paragrafens 1 mom. svarande bestämmelser om klander av skifte finns i gällande 123 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. förlorar en medlem sin rätt till skiftesandelen, om medlemmen inte inom fem år från det att slutredovisningen lades fram på andelsstämman har anmält sig för att lyfta sin skiftesandel. I den gällande lagen finns ingen mot förslaget svarande särskild preskriptionsbestämmelse, vilket innebär att på rätten att kräva skiftesandel tillämpas de allmänna bestämmelserna om preskription. Ändringen föreslås i syfte att göra det lättare att lösa upp andelslag. För aktiebolag finns i ABL 13 kap. 12 § 4 mom. en bestämmelse om motsvarande särskild preskriptionstid för skiftesandelen på en aktie. Enligt den

föreslagna verkställighetslagen (23 § 2 mom.) skall den gamla lagen under fem år från den nya lagens ikraftträdelse tillämpas på krav på skiftesandel i andelslag som upplösts medan den gamla lagen var i kraft.

20 §. *Skadeståndstalan för ett upplöst andelslags räkning.* I denna paragraf föreskrivs om skadeståndstalan för ett upplöst andelslags räkning. Förslaget skiljer sig i det avseendet från gällande 126 § att en skadeståndstalan för andelslagets räkning kan väckas inom ett år efter slutredovisningen, då det i den gällande lagen föreskrivs om en sex månaders tidsfrist. Förslaget skiljer sig från den gällande lagen också i det avseendet att enligt förslaget endast andelsstämmans majoritet och en kvalificerad minoritet (1/4 av alla röster) har rätt att kräva ersättning för andelslagets räkning. Enligt förslaget har en enskild medlem fortfarande rätt att kräva ersättning för egen räkning. Syftet med den föreslagna ändringen är att förenhetliga bestämmelserna om andelslag med dem som gäller för aktiebolag. Förslaget skiljer sig på så sätt från ABL 13 kap. 14 § 2 mom. att i förslaget för tydlighetens skull skall uttryckligen också nämnas på majoritetsbeslut baserad talan. Dessutom är det kvalificerade minoritet som förutsätts för väckande av minoritetstalan större än enligt ABL. Den föreslagna bestämmelsen om kvalificerad minoritet motsvarar den på andelslag tillämpliga allmänna förutsättningen för väckande av minoritetstalan, dvs. den förutsättning som avses i gällande 98 § och i förslagets 20 kap. 5 §. I stadgarna kan vid behov föreskrivas om en mindre kvalificerad minoritet.

21 §. *Fortsatt likvidation.* I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om fortsatt likvidation i det fall att det efter upplösningen av andelslaget yppas nya tillgångar eller talan väcks mot andelslaget eller i det fall att det annars behövs likvidationsåtgärder.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan likvidationen dock inte fortgå om andelslagets tillgångar inte förslår till betalning av likvidationskostnaderna och ingen åtar sig ansvaret för kostnaderna. Mot förslaget svarande bestämmelser finns i gällande 124 och 125 §. Mot förslaget

svarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 13 kap. 16 §.

22 §. *Avslutande av likvidation.* I denna paragraf föreskrivs om förutsättningarna för avslutande av likvidation. På beslut om avslutande av likvidation skall tillämpas bestämmelserna i 4 kap., dvs. de som gäller stämmokallelse, samt de särskilda bestämmelserna i denna paragraf. Förslaget skiljer sig i det avseendet från gällande 128 och 129 § att beslut om avslutande av likvidation enligt förslagen 4 kap. 23 § 2 mom. kan fattas vid en enda andelsstämma med 2/3 majoritet av de avgivna rösterna om inte i stadgarna föreskrivs om strängare krav, t.ex. att beslut enligt den gällande lagens huvudregel skall fattas vid två stämmor. Ändringen har samband med övergången till beslutsfattande vid en stämma, dvs. till det förfarande som regleras i 4 kap. 20—23 §.

Med avvikelse från den gällande lagen föreslås att ett beslut om avslutande av likvidation får verkställas först efter att beslutet har registrerats. Syftet med den föreslagna ändringen är att förenhetliga bestämmelserna om andelslag med dem som gäller för aktiebolag. Mot förslaget svarande bestämmelser finns i ABL 13 kap. 17 §.

23 §. *Verksamheten efter upplösningen.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om åtgärder som har vidtagits för ett andelslags räkning efter att det upplösts. Enligt huvudregeln i den föreslagna paragrafens 1 mom. kan ett upplöst andelslag inte förvärva rättigheter eller ingå förbindelser. För åtgärder som har vidtagits för andelslagets räkning efter upplösningen svarar de som har deltagit i åtgärderna eller fattat beslut om dem. Likvidatorerna eller andelslagets övriga företrädare kan dock vidta åtgärder för inledande av likvidationsåtgärder eller ansöka om försättande av andelslaget i konkurs.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan en part i ett avtal som har ingåtts med andelslaget efter dess upplösning frånträda avtalet om han inte visste att andelslaget hade upplösts.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. skall på delgivning till ett upplöst andelslag tillämpas 11 kap. 7 § rättegångsbalken, om andelslaget inte har någon likvidator. I den

gällande lagen om andelslag finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga bestämmelserna och att förenhetliga dem med de bestämmelser som gäller för aktiebolag. Förslaget skiljer sig från ABL 13 kap. 18 § och 18 b § 1 mom. i det avseendet att i ABL finns en mot föreslagna 3 mom. svarande specialbestämmelse enbart för situationer där bolaget har avregistrerats utan likvidationsförfarande.

Avregistrering

24 §. *Tidpunkten för avregistrering.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om den tidpunkt då en avregistrering träder i kraft utan likvidationsåtgärder. Enligt förslaget har ett sådant andelslag avregistrerats då registermyndighetens beslut om avregistreringen har antecknats i registret. I den gällande lagen om andelslag finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Ändringen föreslås för tydlighetens skull. I ABL finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse, men den föreslagna bestämmelsen motsvarar det förslag som är aktuellt i förarbetena till en revidering av ABL (RP 69/2000, s. 16).

25 §. *Företrädare för ett avregistrerat andelslag.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om företrädare för ett andelslag som har avregistrerats utan likvidationsförfarande. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. företräds andelslaget vid behov av en eller flera företrädare som väljs och avskedas av medlemmarna. I fråga om företrädarna gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om likvidatorer. Företrädarnas behörighet att handla för andelslagets räkning föreslås emellertid bli begränsad på det sätt som framgår av 26 §. Företrädarna väljs vid medlemmarnas stämma, på vilken tillämpas vad som i 4 kap. bestäms om andelsstämma.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. finns en specialbestämmelse om delgivning i det fall att andelslaget inte har någon företrädare. I den gällande lagen finns inga motsvarande uttryckliga bestämmelser. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga

bestämmelserna och att förenhetliga dem med bestämmelserna i ABL. Förslaget motsvarar ABL 13 kap. 18 §.

26 §. *Verksamhet för ett avregistrerat andelslags räkning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om åtgärder som vidtas för ett sådant andelslags räkning som har avregistrerats utan likvidationsförfarande. De i den föreslagna paragrafens 1 mom. ingående huvudreglerna om ett avregistrerat andelslags rättskapacitet och rättshandlingsförmåga samt om en företrädares ansvar är desamma som i det fall att andelslaget har upplösts genom likvidation (23 §). I den gällande lagen finns inga motsvarande bestämmelser. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga bestämmelserna och att förenhetliga dem med motsvarande bestämmelser i ABL. Förslaget motsvarar det i som ABL 13 kap. 18 b § 1 mom. föreskrivs om företrädande av ett avregistrerat aktiebolag.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan företrädarna för ett avregistrerat andelslag dessutom utan att bli personligen ansvariga vidta åtgärder som är nödvändiga för betalning av andelslagets skulder eller bevarande av värdet av andelslagets egendom. Vid behov skall åtgärder som vidtagits för andelslagets räkning noteras i andelslagets bokföring. I lagen om företagsinteckning finns bestämmelser om den inverkan som en avregistrering har på en företagsintecknings giltighet. Den gällande lagen innehåller inga motsvarande bestämmelser. Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga bestämmelserna och att förenhetliga dem med motsvarande bestämmelser i ABL. Förslaget motsvarar ABL 13 kap. 18 b § 2 mom.

27 §. *Skifte av ett avregistrerat andelslags tillgångar.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om skifte av tillgångarna i ett andelslag som har avregistrerats utan likvidationsförfarande. Huvudregeln föreslås vara den att ett avregistrerat andelslags tillgångar inte får skiftas utan likvidationsförfarande. Företrädarna för andelslaget kan dock efter fem år från avregistreringen dela ut andelslagets tillgångar till medlemmarna, om andelslagets tillgångar inte överstiger 8 000 euro och

andelslaget inte har kända skulder. Medlemmarna svarar med beloppet av de mottagna tillgångarna för betalningen av andelslagets skulder. I den gällande lagen finns inga uttryckliga bestämmelser om skifte av tillgångarna i ett andelslag som har avregistrerats utan likvidationsförfarande. Ändringen föreslås i syfte att förtydliga bestämmelserna samt för att förenhetliga bestämmelserna med ABL. Förslaget motsvarar ABL 13 kap. 18 b § 3 mom.

28 §. *Skadeståndstalan för ett avregistrerat andelslags räkning.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om väckande av skadeståndstalan för ett sådant andelslags räkning som har avregistrerats utan likvidationsförfarande. Förslaget skiljer sig från bestämmelserna om väckande av talan för ett upplöst andelslags räkning (20 §) på så sätt att på väckande av talan som avses i denna paragraf tillämpas endast de i 20 kap. reglerade allmänna tidsfristerna för skadeståndstalan. Den avvikande regleringen är baserad på den omständigheten att det i samband med avregistreringen inte är nödvändigt att betala andelslagets skulder, dela ut medel eller göra upp slutredovisning. I den gällande lagen och i ABL finns inga mot förslaget svarande uttryckliga bestämmelser i syfte att förtydliga regleringen.

29 §. *Likvidation av ett avregistrerat andelslaget.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om likvidationsåtgärder efter avregistreringen. Dessa bestämmelser motsvarar dem som ovan i 21 § föreslås om fortsatt likvidation. Med få undantag motsvarar förslaget gällande 124 och 125 § om förutsättningarna för likvidationsförfarande i ett andelslag som tidigare har avregistrerats utan slutförd likvidation. Förslaget motsvarar de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna i ABL 13 kap. 16 § 2 och 3 mom.

Företagssanering och konkurs

30 §. *Sanering.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om det organ som på andelslagets vägnar skall fatta beslut om att ansöka om företagssanering. Förslaget skiljer sig från gällande 133 § 4 mom. på så sätt att

det enligt förslaget i allmänhet är andelsstämman som beslutar om en sådan ansökan, medan styrelsen endast i brådskande fall kan fatta ett sådant beslut. Syftet med den föreslagna ändringen är att förenhetliga bestämmelserna med dem som gäller för aktiebolag (ABL 13 kap. 18 a §).

31 §. *Konkurs.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om avträdande av ett andelslags egendom till konkurs samt om andelslagets företrädare under konkursen (1 mom.), om andelslagets upplösning under konkursen (2 mom.) samt om fortsättande av likvidationen och verksamheten efter konkursen (3 och 4 mom.).

Den föreslagna paragrafens 1 mom. skiljer sig i det avseendet från gällande 133 § 1 mom. och från gällande 135 § att enligt förslaget har andelslagets styrelse ingen skyldighet att avträda andelslagets egendom till konkurs enbart på grund av att andelslaget är överskuldssatt. Anledningen till den föreslagna ändringen är att enbart den omständigheten att andelslaget är överskuldssatt inte visar att det är insolvent. T.ex. medlemmarna i ett överskuldssatt andelslag eller andra andelslag som hör till samma grupp kan ombesörja att andelslaget blir solvent eller också kan andelslagets finansieringsvillkor annars vara sådana att andelslaget har betalningsförmåga trots att det är överskuldssatt. Förslaget motsvarar den på aktiebolag tillämpliga bestämmelsen i ABL 13 kap. 19 § 1 mom.

Bestämmelserna i den föreslagna paragrafens 2 och 3 mom. om upplösning av andelslag vid konkurs samt om fortsatt likvidation eller verksamhet efter konkurs motsvarar gällande 136 §. Med smärre undantag motsvarar förslaget de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna i ABL 13 kap. 19 § 2 och 3 mom. Förslaget skiljer sig i det avseendet från ABL att om det efter konkursen återstår tillgångar skall styrelsen enligt förslaget sammankalla andelsstämman utan dröjsmål, medan bolagsstämman enligt ABL skall sammankallas så snart som möjligt. Den från ABL avvikande ordalydelsen föreslås för att förtydliga bestämmelserna om andelslagets styrelse. T.ex. beredning av ett beslutsförslag som skall läggas fram för andelsstämman är i allmänhet en orsak till att styrelsen under en

viss tid kan skjuta upp sammankallandet av stämman.

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs om likvidationsförfarandet i det fall att andelslagets konkurs har upphört och nya tillgångar yppas. I den gällande lagen finns ingen motsvarande uttrycklig bestämmelse. Förslaget motsvarar den på aktiebolag tillämpliga bestämmelsen i ABL 13 kap. 19 § 4 mom.

20 kap. Skadeståndsskyldighet

I detta kapitel föreslås bestämmelser om en till ledningen hörande persons, en likvidators samt andelslagsmedlemmarnas lagstadgade skadeståndsansvar. Enligt föreslagna 4 kap. 32 § skall på en fullmäktigeledamots ersättningsansvar tillämpas de bestämmelser i detta kapitel som gäller andelslagsmedlemmarnas ansvar. Enligt föreslagna 19 kap. 25 § skall på det ersättningsansvar som vilar på företrädarna för ett avregistrerat andelslag tillämpas detta kapitelns bestämmelser om likvidatorernas ersättningsansvar. På revisorernas skadeståndsansvar tillämpas bestämmelserna i detta kapitel och 44 § revisionslagen.

I kapitlet har sammanställts de i den gällande lagens 12 och 17 kap. ingående bestämmelserna om grunderna för ersättningsansvaret, om betydelsen av att ansvarsfrihet beviljas samt om väckande av skadeståndstalan för andelslagets räkning. Med undantag för de nedan nämnda undantagen motsvarar förslaget de på aktiebolag tillämpliga bestämmelserna i ABL, eftersom det inte finns några grunder för att reglera ledningens, revisorernas och ägarnas ansvar på olika sätt i aktiebolag och andelslag.

Förslaget skiljer sig från den gällande lagen om andelslag för det första på så sätt att de som hör till ledningen samt likvidatorerna enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är skyldiga att ersätta endast skada som de har orsakat genom överträdelse av lagen om andelslag eller stadgarna. Med avvikelse från den gällande lagen skall skadeståndsbestämmelserna i lagen om andelslag enligt förslaget inte tillämpas på en firmatecknare som inte är anställd i

andelslaget. Förslaget motsvarar i dessa avseenden vad som i ABL 15 kap. 1 § bestäms om ledningens och likvidatorernas ansvar. Man känner inte till sådana avgörande av de högsta domstolarna från senare tid i vilka någon som hör till et andelslags ledning skulle ha dömts att på basis av lagen om andelslag betala skadestånd till en medlem eller borgenär för sådan skada som har orsakats genom brott ot annan lag. För undvikande av eventuella rättsförluster föreslås dock att på ledningens skadeståndsansvar som grundar sig på en gärning eller underlåtelse under den nuvarande lagens giltighetstid skall tillämpas gällande lag (verkställighetslagen 15 §).

Den föreslagna 2 § skiljer från den gällande lagen om andelslag också i det avseendet att en andelslagsmedlem kan bli ansvarig för skada som har orsakats av en överträdelse av vilken som helst bestämmelse i lagen om andelslag eller i stadgarna. En medlem kan enligt förslaget bli skadeståndsansvarig också då medlemmen bidrar till överträdelsen av lagen eller stadgarna på något annat sätt än genom att delta i beslutsfattandet vid andelsstämman. Till denna del motsvarar förslaget vad som i ABL 15 kap. 3 § bestäms om aktieägarnas ansvar.

Enligt den föreslagna 5 § är en förutsättning för väckande av en s.k. minoritetstalan, liksom enligt gällande 97 och 98 §, att de medlemmar som förordar att talan väcks har minst 1/4 av medlemmarnas sammanlagda röstetal. I stadgarna kan föreskrivas om ett lindrigare minoritetskrav. Det föreslagna minimikravet är högre i ABL, enligt vilken en förutsättning för väckande av minoritetstalan är att beslutet understöds av aktieägare som har minst 1/10 av samtliga aktier eller 1/3 av de vid bolagsstämman företrädade aktierna. Orsaken till bibehållandet av den från ABL avvikande regleringen är att det för andelslagens vidkommande inte har uppkommit något behov att sänka minoritetskravet.

21 kap. Sparkasseverksamhet

I detta kapitel föreslås bestämmelser om sparkasseverksamhet som ett andelslag vars huvudsakliga verksamhetsområde består av

detaljhandel kan bedriva på det sätt som avses i detta kapitel. De föreslagna bestämmelserna motsvarar med smärre undantag gällande 16, 16 a—16 h, 16 j, 17, 17 a, 17 d, 18, 18 a, 201 och 206 §. I föreslagna 1 § om förutsättningarna för bedrivande av sparkasseverksamhet har införandet av euron beaktats på så sätt att en sparkassa får ta emot penningmedel i euro och så att ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet skall ha ett andelskapital på minst 80 000 euro. Kravet på minimikapital är detsamma som det för publika aktiebolag fastställda kapitalkrav som varit förebild för kapitalkravet i gällande 16 § 1 mom. (ABL 1 kap. 1 §). I föreslagna 13 § om delårsrapport och årsrapport har beaktats de ändringar i 2 kap. 5 § värdepappersmarknadslagen som varit förebild för gällande 17 a §.

Med avvikelse från 18 § i den gällande lagen föreslås att granskningen av sparkasseverksamheten utgör en del av revisionen av ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet (16 §). I likhet med gällande 18 § skall ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet enligt förslaget ha minst en av andelsstämman vald, godkänd revisor eller annan revisor. Följden av att sparkasseinspektionen inkluderas i revisionen är att det i lagen om andelslag inte behövs några specialbestämmelser om val och avskedande av sparkasseinspektör, om inspektörens oberoende och närvaro vid andelslagsorganens sammanträden och inte heller om andelslagsledningens skyldighet att biträda vid inspektionen av sparkasseverksamheten. På dessa omständigheter skall tillämpas vad som i denna lag och revisionslagen föreskrivs om revisor.

I bestämmelserna om revisorns informationsplikt (18 §) har beaktats de efter stiftandet av den gällande lagen till lagen om finansinspektionen (503/1993) fogade bestämmelserna om den informationsplikt som gäller för kreditinstituts revisorer. En revisors skadeståndsansvar föreslås i fråga om den skada som orsakas av ett sådant meddelande bli begränsat på motsvarande sätt som i 15 § lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998).

Bestämmelserna om den informationsrätt och tystnadsplikt som ansluter sig till sparkasseverksamheten föreslås bli så ändrade att i 19 § beaktas möjligheten att organisera andelslagsverksamhet i koncernform, så som föreskrivs i 1 kap. 2 §. Dessutom har i förslaget beaktats den omständigheten att en centralandelsaffär, till följd av de i sparkassepraxis förekommande borgenssystemen, måste kunna följa de enskilda andelsaffärernas sparkasseverksamhet i syfte att begränsa de övriga till samma system hörande andelsaffärernas riskexponering.

22 kap. Straffbestämmelser

I kapitlet föreslås särskilda bestämmelser om straff för överträdelse av lagen om andelslag. I fråga om bestämmelserna om andelslagsbrott, som är tillämpliga på samtliga andelslag, skiljer sig förslaget på så sätt från den gällande lagen att brott mot bestämmelserna om sådant utlåtande av andelslagets revisor som krävs i samband med fusion, delning och ombildande till aktiebolag samt olaglig utdelning, finansiering av egna andelar och brott mot de bestämmelser om borgenärsskydd som tillämpas i samband med kapitallån, kan bestraffas som andelslagsbrott (1 §). Orsaken till att denna avvikande reglering föreslås är att de nämnda bestämmelserna i lagen och stadgarna gäller endast relationerna mellan medlemmarna. Ändringarna behövs för förenhetligande av borgenärsskyddet i förhållande till den reglering som gäller aktiebolag. Till denna del motsvarar förslaget bestämmelserna i ABL 16 kap. 8 §. Med avvikelse från ABL föreslås dock inte att i lagen om andelslag skall bestämmas om att överträdande av bestämmelserna om medlemmarnas röstetal eller av stadgebestämmelserna skall bestraffas såsom andelslagsbrott. En reglering som avviker från ABL föreslås för att nämnda bestämmelser och stadgebestämmelser endast gäller relationerna mellan medlemmarna.

I kapitlet föreslås också nya bestämmelser om andelslagsförseelser (2 §). Dessa bestämmelser motsvarar i tillämpliga delar

bestämmelserna om aktiebolagsbrott i ABL 16 kap. 9 §. Förslaget skiljer sig från den gällande lagen på så sätt att brott mot bestämmelserna om utlämnande av vissa uppgifter som närmast gäller andelslagets interna förhållanden och ekonomiska ställning samt uppgifter om den slutredovisning som ges för ett andelslag som upplöses, enligt förslaget skall bestraffas som en andelslagsförseelse. Orsaken till de föreslagna straffbestämmelserna gällande andelslagets interna förhållanden är att en skadeståndspåföljd för brott mot dessa bestämmelser i praktiken ofta kan vara ineffektiv. De föreslagna bestämmelserna förenhetligar medlemsskyddet med det skydd som gäller för aktieägarna i ett aktiebolag. Straffbestämmelserna som gäller givande av felaktiga uppgifter om andelslagets ekonomiska ställning och slutredovisningen innebär att bestämmelserna om andelslagens borgenärsskydd förenhetligas med motsvarande bestämmelser för aktiebolag. De föreslagna straffbestämmelserna om sparkassebrott och -förseelse (3—5 §) skiljer sig från gällande 199 och 200 § så att i förslaget beaktas den reviderade lagstiftning om kreditinstitut och värdepappersmarknaden som varit förebild för de gällande bestämmelserna.

23 kap. Särskilda bestämmelser

I detta kapitel föreslås specialbestämmelser närmast om forum för tvistemål som är baserade på lagen om andelslag, om delgivning till andelslag, om interimistiskt verkställighetsförbud gällande andelsstämmans beslut, om skiljeförfarande enligt stadgarna samt om vite som åläggs på grund av försummelse att registrera bokslut. De föreslagna bestämmelserna motsvarar med små undantag bestämmelserna i den gällande lagen om andelslag. Motsvarande bestämmelser för aktiebolag finns i ABL 16 kap. 1—6 §. Med avvikelse från ABL föreslås i lagen om andelslag ingen specialbestämmelse om identifikationsuppgifter som skall antecknas på andelslags brev och blanketter, eftersom bestämmelser om motsvarande identifikationsuppgifter finns i företags- och

organisationsdatalagen (244/2001).

2. Verkställighetslagen

I den föreslagna verkställighetslagen bestäms om ikraftträdandet av den nya lagen om andelslag och om upphävande av den gamla lagen. Avsikten är att den nya lagen om andelslag skall träda i kraft den 1 januari 2002 så att andelslagen kan tillämpa de nya bestämmelserna redan vid de ordinarie andelsstämmorna våren 2002.

I verkställighetslagen skall bestämmas om övergångsarrangemang i anslutning till ikraftträdandet av den nya lagen vilka skall vidtas i fråga om andelslag som bildats före den nya lagens ikraftträdande. Det föreslås att den nya lagens bestämmelser i huvudsak skall tillämpas genast efter lagens ikraftträdande. Om inte något annat följer av övergångsbestämmelserna, iakttas den nya lagens bestämmelser omedelbart när lagen träder i kraft. I stället för stadgebestämmelser som strider mot den nya lagen skall också i allmänhet iakttas de nya bestämmelserna utan någon övergångsperiod. Likaså skall andelsstämmobeslut och styrelsebeslut efter den nya lagens ikraftträdande i allmänhet fattas i enlighet med de nya bestämmelserna. Övergångsbestämmelser föreslås närmast på grund av den nya lagens snabba ikraftträdande. Syftet med övergångsbestämmelserna är att ikraftträdandet inte orsakar andelslagen och deras intressegrupper onödiga kostnader och andra svårigheter. Med övergångsbestämmelserna strävar man efter att i andelslagen redan fattade beslut inte behöver fattas på nytt och eventuellt inledda verkställighetsåtgärder vidtas på nytt på grund av den nya lagen. Så behöver man t.ex. inte för beräkning av det belopp som skall återbetalas av insatsen upprätta ett i den nya lagen förutsatt koncernbokslut, om den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet har upphört löper ut före den nya lagens ikraftträdande.

I övergångsbestämmelserna föreslås ingå både allmänna bestämmelser (1-4 §) och, i samma ordning som lagens kapitel, specialbestämmelser (5-23 §). Som allmän princip föreslås att ett andelsstämmobeslut

som fattats under den nuvarande lagens giltighetstid kan genomföras och registreras i överensstämmelse med nämnda lags bestämmelser. Så tillämpas t.ex. på bildande och registrering av andelslag den gamla lagen om stiftelsehandlingen har upprättats under den gamla lagens giltighetstid och stiftandet anmäls för registrering inom sex månader från den nya lagens ikraftträdande. På motsvarande sätt tillämpas på verkställigheten av en fusion som pågår när den nya lagen träder i kraft den gamla lagens bestämmelser, om beslut om fusionen har fattats i ett av de andelslag som deltar i fusionen innan de nya bestämmelserna träder i kraft.

Enligt den föreslagna verkställighetslagen skall andelslagen med vissa undantag ändra sina stadgar så att de motsvarar bestämmelserna i den föreslagna lagen om andelslag. Undantagen gäller närmast på basis av den gällande lagen givna andelar, vilkas villkor inte behöver ändras i överensstämmelse med den nya lagen. Undantaget gäller också tilläggsinsatser och placeringsandelar som givits med stöd av den gällande lagen. Avsikten med undantaget är att sådana villkor för andelskapitalsfinansiering som grundar sig på gällande lag och som gäller endast relationerna mellan andelslaget, dess medlemmar och ägarna av placeringsandelar inte ändras enbart på grund av den nya lagens ikraftträdande. I fråga om sådan finansiering skall i andelslaget således separat beslutas om t.ex. tilläggsinsatsens företrädesrätt till återbäring. Denna rätt är huvudregel i den nya lagen. Å andra sidan skall sådana bestämmelser i den nya lagen vilka inverkar även på andelslagets borgenärs ställning i regel tillämpas omedelbart efter den nya lagens ikraftträdande också på utdelningen av medel till den som tidigare antagits om medlem. Sådana är bl.a. de nya bestämmelserna om definitionen på utdelningsbart överskott.

För bestämmelserna i den nya lagen om andelslag föreslås två och fem års övergångsperioder beträffande de fall där de nya bestämmelserna eventuellt avsevärt inverkar på andelslagets eller dess intressegruppers ställning. Så föreslås t.ex. i

fråga om utvidgningen av användningen av ombud en två års övergångsperiod. En övergångsperiod på fem år föreslås i fråga om nya stadgebestämmelser som gäller givande av frivilliga andelar och om ett strängare formellt beslutskrav som gäller ändring av medlemmarnas olika stora röstetal.

Övergångsperioder föreslås också för begränsande av de administrativa kostnader som åsamkas andelslagen av den nya lagens ikraftträdande. En stor del av andelslagen torde ändra sina stadgar under de närmaste åren med anledning av de administrativa lättnader och nya finansieringsmetoder som tillåts i den nya lagen. I detta sammanhang kan också utan väsentliga tilläggskostnader sådana stadgebestämmelser strykas som blir onödiga i och med den nya lagen.

Enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna kan ett andelslag redan under den nuvarande lagens giltighetstid villkorligt besluta om stadgeändringar som i den nya lagen blir tillåtna. Ändringarna kan registreras när den nya lagen träder i kraft (9 §). Denna möjlighet kan vara behövlig i synnerhet när ett andelslag med en vid medlemskrets ändrar insatserna och tilläggsinsatserna till euro så att ändringen träder i kraft den 1 januari 2002 i samband med övergången till euro. Med tanke på medlemmarnas rättsskydd räknas tidsfristerna för klander av ett sådant beslut enligt förslaget från ikraftträdandet av den nya lagen. Liknande övergångsarrangemang har tidigare tillämpats i samband med ändringarna av lagen om aktiebolag (t.ex. L 824/1998).

Motiveringarna för de enskilda övergångsbestämmelserna har givits i detaljmotiveringen till den nya lagen om andelslag, vid de bestämmelser som övergångsbestämmelserna gäller. De enskilda övergångsbestämmelserna grundar sig på samma principer som har tillämpats i de revideringar av aktiebolags- och bokföringslagstiftningen som genomförts under de senaste decennierna.

3. Handelsregisterlagen

Handelsregisterlagen föreslås bli ändrad med

beaktande av den nya lagen om andelslag samt i syfte att förenhetliga bestämmelserna om de uppgifter om andelslag som skall antecknas i handelsregistret samt om registreringsförfarandet, med motsvarande bestämmelser för aktiebolag. Också efter ändringen kommer bestämmelserna om andelslag att avvika från motsvarande bestämmelser om aktiebolag på så sätt att registeranmälan inte behöver göras för andelskapital och tilläggsandelskapital. Både andelslagsmedlemmar och utomstående kan således fortfarande få uppgifter om andelskapital och tilläggsandelskapital ur andelslagets medlemsförteckning och förteckning över tilläggsinsatser samt ur bokslutet.

4. Företags- och organisationsdatalagen

Det föreslås att företags- och organisationsdatalagen skall ändras för att den nya lagen om andelslag skall kunna beaktas och det registreringsförfarande som gäller andelslag skall kunna förenhetligas i förhållande till bestämmelserna om aktiebolag.

5. Fimalagen

Fimalagen föreslås bli ändrad för det första så att andelslagets sammanlutningsform kan anges genom att andelslagets firma ta in förkortningen "anl". Ändringen behandlas i allmänna motiveringen, punkt 3.2.14. Fimalagen föreslås bli ändrad också så att det registreringsbaserade firmaskyddet i samband med fusion och delning av andelslaget samt ändring av sammanslutningsformen börjar då planen för ändring av företagsstrukturen har inkommit till registermyndigheten för registrering. Förslaget motsvarar den gällande fimalagens bestämmelser om aktiebolags fusion och delning.

6. Företagsinteckningslagen

Företagsinteckningslagen föreslås bli så ändrad att i den beaktas de i lagen om andelslag föreslagna bestämmelserna om

fusion och delning av andelslag samt om avregistrering av andelslag utan likvidationsförfarande. Förslaget motsvarar det som i den gällande företagsinteckningslagen föreskrivs om delning av aktiebolag och om avregistrering av aktiebolag utan likvidationsförfarande.

7. Lagen om aktiebolag

I 12 kap. 7 § 2 mom. 2 punkten lagen om aktiebolag föreslås en sådan ändring att med ett aktiebolag som hör till samma koncern som bolaget jämföras ett till koncernen hörande finländskt andelslag och ett jämförbart utländskt företag. Ändringen behandlas i den allmänna motiveringen, punkt 3.2.13. Ett utländskt företag kan jämföras med ett andelslag om bestämmelserna om kapitalets beständighet, utdelning av överskott och annan medelsanvändning motsvarar de krav som tillämpas på finländska andelslag.

8. Bokföringslagen

Det föreslås att bokföringslagen ändras så att små andelslag skall kunna ge de verskamhetsberättelseuppgifter som grundar sig på lagen om andelslag i form av noter på motsvarande sätt som aktiebolagen.

9. Lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon

I lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon föreslås 1 § bli så ändrad att i den beaktas de i 19 § lagen om andelslag föreslagna bestämmelserna om avregistrering av andelslag utan likvidationsförfarande. Förslaget motsvarar de för aktiebolag gällande bestämmelserna.

10. Närmare bestämmelser och föreskrifter

I handelsregisterförordningen föreslås till följd av den nya lagen om andelslag vissa ändringar som gäller registrering av fusionsanmälningar samt registrering av fusion, delning och ändring av sammanslutningsformen.

I samband med att företagsinteckningslagen träder i kraft måste vissa ändringar göras i företagsinteckningsförordningen (778/1985).

11. Ikraftträdande

Avsikten är att de föreslagna lagarna skall träda i kraft 1.1.2002. Avsikten är att

andelslagen i fråga om t.ex. stadgeändringar i anslutning till ibruktagandet av euron skall kunna fatta beslut redan hösten 2001 så att ändringen kan registreras i början av 2002 när övergångsperioden för ibruktagandet av den gemensamma valutan upphör.

Med stöd av det som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om andelslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på alla andelslag, om inte något annat bestäms särskilt.

2 §

Definition av andelslag och syftet med andelslag

Ett andelslag är en sammanslutning vars medlemsantal och andelskapital inte är bestämda på förhand. Ett andelslag bedriver i avsikt att stödja medlemmarnas ekonomi och näringsutövning ekonomisk verksamhet så att medlemmarna begagnar andelslagets tjänster eller tjänster som andelslaget tillhandahåller med hjälp av en dottersammanslutning eller på annat sätt.

I ett andelslags stadgar kan dock bestämmas att andelslagets uppgift i huvudsak är att gemensamt fullfölja ett ideellt syfte. Ett andelslag skall anmälas för registrering så som bestäms i denna lag.

3 §

Medlemmarnas ansvar

Medlemmarna i ett andelslag är inte personligt ansvariga för andelslagets förpliktelser.

Bestämmelser om en medlems skyldighet att delta med en eller flera andelar finns i 9 kap. I stadgarna kan också föreskrivas om extra avgifter och medlemmarnas tillskottsplikt så som bestäms i 14 och 15 kap.

4 §

Koncern och bestämmande inflytande

I denna lag förstås med bestämmande inflytande, moderandelslag, dottersamman-

slutning och koncern det som i 1 kap. 5 och 6 § bokföringslagen (1336/1997) avses med bestämmande inflytande, moderföretag, dotterföretag och koncern.

Om en utländsk sammanslutning som kan jämföras med ett andelslag har bestämmande inflytande i ett finskt andelslag, betraktas den utländska sammanslutningen som moderandelslag och det finska andelslaget som dottersammanslutning när bestämmelserna i 6 kap. 3 och 4 § tillämpas.

2 kap.

Bildande av andelslag samt andelslagets stadgar

Stiftare och stiftelseurkund

1 §

Stiftare

Ett andelslag kan bildas av minst tre fysiska personer eller sammanslutningar, stiftelser eller andra juridiska personer. Stiftarna måste bli medlemmar i andelslaget.

Den som är omyndig eller försatt i konkurs får inte vara stiftare.

2 §

Stiftelseurkundens minimiinhåll

Stiftarna skall upprätta en stiftelseurkund, som skall dateras och undertecknas av dem.

Stiftelseurkunden skall innehålla

1) andelslagets stadgar, om vilka bestäms i 5 och 6 §,

2) uppgift om stiftarnas fullständiga namn och adress, fysiska personers boningsort och finska personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsetid samt i fråga om juridiska personer hemort, registernummer och register i vilket den juridiska personen har antecknats,

3) uppgift om de andelar som stiftarna får,

4) de kostnader för bildande av andelslaget som skall betalas av andelslaget eller kostnadernas beräknade maximibelopp, samt

5) uppgift om namnet på ledamöterna i den första styrelsen eller, om ett förvaltningsråd utser styrelsen, namnet på förvaltningsrådets ledamöter samt namnet på revisorerna.

I stiftelseurkunden skall dessutom ingå en bestämmelse, om

1) andelslaget skall ersätta andra kostnader i anslutning till bildandet av andelslaget än offentliga avgifter och sedvanliga arvoden för upprättande av stiftelseurkunder och för därmed jämförbart arbete, eller om

2) någon i övrigt får en särskild rättighet eller förmån av andelslaget.

Stiftelseurkunden skall innehålla uppgift om omständigheter som kan vara av betydelse vid bedömningen av en bestämmelse som avses i 3 mom. I utredningen skall nämnas personuppgifter och andra i 2 mom. 2 punkten avsedda uppgifter om den som bestämmelsen gäller.

Registrering

3 §

Registeranmälan samt när bildandet av andelslaget förfaller

Ett andelslag skall inom sex månader från det att stiftelseurkunden undertecknades anmälas för registrering så som bestäms särskilt.

Till registeranmälan skall fogas en försäkran av andelslagets styrelseledamöter och verkställande direktör att bestämmelserna i denna lag har iakttagits när andelslaget bildats.

Om andelslaget inte anmälts för registrering inom den i 1 mom. nämnda tiden, har bildandet av andelslaget förfallit. Bildandet förfaller också om registrering av andelslaget vägras på grund av att stadgarna inte har upprättats i enlighet med denna lag eller av annan orsak.

När bildandet förfaller svarar styrelseledamöterna solidariskt för återbetalningen av det belopp som inbetalts av insatser och anslutningsavgifter samt

avkastningen på det, med avdrag för kostnader som redan föranletts av åtgärder som avses i 4 § 1 mom.

4 §

Registreringens rättsverkningar

Förrän ett andelslag har registrerats kan det inte förvärva rättigheter eller ingå förbindelser, inte heller söka, kära eller svara inför domstol eller någon annan myndighet. Styrelsen kan dock föra talan i ärenden som angår andelslagets bildande och annars vidta åtgärder för att i enlighet med andelslagets stadgar få betalning för utgivna andelar.

För en förpliktelse, föranledd av en åtgärd som före andelslagets registrering vidtagits på dess vägnar svarar de som deltagit i åtgärden eller beslutet därom solidariskt. Ansvaret för en förpliktelse som uppkommit efter det stiftelseurkunden undertecknats övergår dock på andelslaget sedan det registrerats.

Har ett avtal slutits på andelslagets vägnar före dess registrering med någon som visste att andelslaget inte var registrerat, kan denne, om annat inte har överenskommit, frånträda avtalet, såvida anmälan för registrering inte har gjorts inom den tid som föreskrivs i 3 § eller registermyndigheten vägrat registrering av andelslaget. En medkontrahent som inte visste att andelslaget var oregistrerat, kan frånträda avtalet ända till dess andelslaget har registrerats.

Den som har blivit medlem i andelslaget kan inte efter registreringen av andelslaget vägra betala en insats på den grund att andelslagets stiftelseurkund är ogiltig såsom stridande mot 1, 3, 5 eller 6 § eller av någon annan orsak.

Andelslagets stadgar

5 §

Stadgarnas minimiinhåll

I ett andelslags stadgar skall anges

- 1) andelslagets firma,
- 2) den kommun i Finland som är andelslagets hemort,

- 3) föremålet för andelslagets verksamhet,
- 4) andelarnas nominella belopp (*insats*) samt tid och sätt för betalningen av dem, samt
- 5) andelslagets räkenskapsperiod.

Om andelslaget ämnar använda firma på två eller flera språk, skall varje lydelse anges i stadgarna.

I ett andelslag tillämpas på ordinarie andelsstämma och kallelse till stämma samt på styrelseledamöternas, suppleanternas och revisorernas antal och mandattid 4 kap. 3, 11 och 13 §, 5 kap. 1 och 2 § och 7 kap. 2 och 4 §, om inte något annat bestäms i stadgarna på det sätt som föreskrivs i nämnda bestämmelser.

6 §

Andra bestämmelser i stadgarna och ändring av stadgarna

I ett andelslags stadgar kan bestämmas

- 1) att andelslaget bildas för en viss tid,
- 2) att andelslagets tjänster erbjuds också andra än medlemmar,
- 3) begränsning av en medlems avgångsrätt så som bestäms i 3 kap. 4 § och 4 kap. 25 §,
- 4) om iakttagande av proportionellt valsätt och om ett fullmäktige som utövar andelslagsmedlemmarnas beslutanderätt så som bestäms i 4 kap.,
- 5) om andelslagets verkställande direktör, firmatecknare och förvaltningsråd så som bestäms i 5 kap.,
- 6) om utdelning och annan användning av överskott och om reservfond, samt om utdelning av tillgångarna i ett andelslag som upplöses, så som bestäms i 8 och 19 kap.,
- 7) om medlemmarnas skyldighet att ta flera andelar så som bestäms i 9 kap. 2 §,
- 8) om frivilliga andelar så som bestäms i 9 kap. 3 §,
- 9) om uttagande av anslutningsavgift så som bestäms i 9 kap. 4 §,
- 10) om betalning av andel genom apport och om andra särskilda villkor så som bestäms i 9 kap. 7 §,
- 11) om begränsning av rätten att minska antalet andelar samt om uppskjutande av återbetalning av insats så som bestäms i 9 kap. 3 § och 10 kap. 3 §,

12) om tilläggsandelar så som bestäms i 11 kap.,

13) om placeringsandelar så som bestäms i 12 kap.,

14) om uttagande av extra avgifter så som bestäms i 14 kap.,

15) om medlemmarnas tillskottsplikt gentemot borgenärerna så som bestäms i 15 kap.

Stadgarna kan innehålla också andra bestämmelser, om inte något annat föreskrivs i lag.

Andelsstämman beslutar om ändring av stadgarna så som bestäms i 4 kap. och annanstans i denna lag.

3 kap.

Medlemmarna och medlemskapets början och upphörande

1 §

Minimiantalet medlemmar

Ett andelslag skall ha minst tre medlemmar. Om medlemsantalet sjunker under tre och det inte stiger till minst tre inom ett år, skall andelsstämman besluta att andelslaget skall träda i likvidation så som bestäms i 19 kap.

2 §

Ansökan om medlemskap och medlemskapets början

Medlemskap i ett andelslag söks skriftligen hos styrelsen. Styrelsen beslutar om godkännande av en ansökan eller om godkännandeförfarandet och villkoren för godkännande. I stadgarna kan bestämmas att besluten om godkännande av ansökningar fattas av andelsstämman eller fullmäktigesammanträdet eller förvaltningsrådet.

I andelslagets stadgar kan bestämmas att var och en som uppfyller villkoren för medlemskap enligt stadgarna skall godkännas som medlem. I stadgarna kan då också bestämmas att medlemskap i

andelslaget kan vägras, om det på grund av arten eller omfattningen av andelslagets verksamhet eller av någon annan orsak finns skäl därtill.

Medlemskapet i ett andelslag börjar när ansökan har godkänts, om inte något annat bestäms i stadgarna.

Bestämmelser om skyldigheten att ta en andel och om den insats som skall betalas till andelslaget för andelen finns i 9 kap.

3 §

Medlemsförteckning

Styrelsen skall se till att det förs en medlemsförteckning över andelslagets medlemmar. I förteckningen antecknas varje medlems namn och adress, antalet andelar som medlemmen har samt den dag medlemskapet börjat.

Förteckning skall föras över andelslagets före detta medlemmar tills andelslaget har återbetalt insatsen så som bestäms i 10 kap. Om det i stadgarna bestäms om tillskottsplikt, får en före detta medlem avföras ur förteckningen när medlemmens tillskottsplikt har upphört. Förteckningen kan ingå i medlemsförteckningen eller föras på något annat tillförlitligt sätt. I förteckningen antecknas utöver de uppgifter som anges i 1 mom. också den dag då medlemskapet har upphört.

Medlemsförteckningen och förteckningen över före detta medlemmar skall vara framlagd för medlemmarna och borgenärerna på andelslagets huvudkontor. En medlem och borgenär har rätt att få en kopia av förteckningen eller en del av den mot ersättning av kostnaderna. Samma rätt har också de som visar att deras fördel kräver det.

4 §

En medlems anmälan om avgång

En medlem har rätt att avgå ur andelslaget genom skriftlig anmälan till andelslaget på det sätt som föreskrivs i 23 kap. 2 § 1 mom. I

stadgarna kan också bestämmas om något annat sätt på vilket andelslaget anses ha tagit emot en anmälan om avgång, och styrelsen kan dessutom utse någon att ta emot anmälningar om avgång.

I stadgarna kan bestämmas att en medlem får avgå först efter en viss tid från medlemskapets början. Denna tid får vara högst tre år.

Bestämmelser om en medlems extra rätt att avgå ur andelslaget finns i 4 kap. 25 §.

5 §

Beslut om uteslutning

En medlem kan uteslutas ur andelslaget, om medlemmen har åsidosatt de skyldigheter som följer av medlemskapet. I stadgarna kan också bestämmas om andra uteslutningsgrunder.

En medlem skall ges ett skriftligt meddelande om uteslutningsgrunden och om det beslutsfattande organet i andelslaget minst en månad innan beslutet om uteslutning fattas. Meddelandet skall tillställas medlemmen under den adress som antecknats i medlemsförteckningen eller som andelslaget annars känner till.

Beslut om uteslutning fattas av styrelsen eller det organ i andelslaget som enligt stadgarna beslutar om antagning av medlemmar. I stadgarna kan bestämmas att beslut om uteslutning av en medlem fattas av ett annat organ i andelslaget än det som beslutar om antagning av medlemmar.

Om en medlem utesluts på annat sätt än genom beslut av andelsstämman, har medlemmen rätt att yrka att ärendet hänskjuts till andelsstämman. Det skriftliga yrkandet på hänskjutande skall delges andelslaget på det sätt som föreskrivs i 23 kap. 2 § 1 mom. inom en månad från det beslutet om uteslutning har meddelats den uteslutna under den adress som antecknats i medlemsförteckningen eller som andelslaget annars känner till. Det organ i andelslaget som fattat beslutet om uteslutning har rätt att också på eget initiativ hänskjuta ärendet till andelsstämman.

Den som uteslutits får klandra

andelsstämmans beslut om uteslutning vid domstol. Klander av ett beslut om uteslutning skall dock föras till skiljemän för avgörande, om i andelslagets stadgar på det sätt som avses i 23 kap. 4 § bestäms om lösande av tvister mellan andelslaget och medlemmarna. På klander tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 26 §.

Om det i ett lagakraftvunnet beslut av en domstol eller ett beslut av en skiljedomstol konstateras att andelsstämmans beslut om uteslutning är ogiltigt, har den som olagligt uteslutits rätt att av andelslaget få ersättning för förlorade medlemsförmåner.

6 §

När medlemskap upphör

En medlem har avgått ur andelslaget när andelslaget har tagit emot avgångsanmälan, om inte avgångsrätten har skjutits upp i stadgarna på det som bestäms i 4 § 2 mom.

En medlem är utesluten ur andelslaget när andelsstämman har beslutat om uteslutning. Om något annat organ i andelslaget har fattat beslutet, och den som uteslutits inte har yrkat att ärendet hänskjuts till andelsstämman, träder uteslutningen i kraft när det förflutit en månad från det beslutet om uteslutning delgavs den uteslutna.

I stadgarna kan det bestämmas att den rätt som medlemskapet ger i andelslaget fortsätter trots att medlemskapet upphört till dess att det belopp som har betalats av andelen har återbetalts till den före detta medlemmen. En sådan rätt kan endast bestå av rätt till andelslagets överskott och andra tillgångar samt rätt att begagna andelslagets tjänster. Bestämmelser om återbetalning och nedsättning av insats samt minskning av antalet andelar finns i 10 kap.

7 §

Förbud mot överlåtelse av medlemskap

Medlemskap kan inte överlätas till någon annan.

En medlem kan dock överföra sin andel på någon annan på det sätt som bestäms i 9 kap.

8 §

En avliden medlems rättsinnehavare

En avliden medlems rättsinnehavare får tillsammans utöva den avlidnes rättigheter i andelslaget i ett års tid från dödsdagen eller tills en rättsinnehavare före det har blivit medlem i andelslaget, om inte något annat bestäms i stadgarna. Rättsinnehavarna skall utöva rättigheterna genom en gemensam representant.

4 kap.

Andelsstämman och fullmäktige*Allmänna bestämmelser*

1 §

Beslutssätt

Medlemmarna utövar sin beslutanderätt i andelslagets ärenden enhälligt så som bestäms i 2 § eller vid andelsstämman så som bestäms i 3—26 §.

I stadgarna kan bestämmas att medlemmarnas beslutanderätt inte skall utövas av andelsstämman utan av ett av medlemmarna valt fullmäktige enligt vad som bestäms i 27—32 §.

2 §

Alla medlemmars enhälliga beslut

Om medlemmarna är enhälliga kan de besluta i ett ärende som ankommer på andelsstämman utan att sammankomma till andelsstämma.

Beslutet skall fattas skriftligen, och det skall dateras och undertecknas av minst två medlemmar. I beslutet skall anges namnen på de medlemmar som deltagit i beslutet.

På skriftliga beslut tillämpas i övrigt det som bestäms om andelsstämornas protokoll. I beslutet behöver dock inte ingå eller till det fogas en röstlängd.

Andelsstämman

3 §

Ordinarie stämma

Ordinarie andelsstämma skall hållas inom sex månader från utgången av räkenskapsperioden, om inte en tidigare tidpunkt anges i stadgarna. Vid stämman skall framläggas bokslutet och revisionsberättelsen samt, om andelslaget har ett förvaltningsråd, dess utlåtande om bokslutet.

Vid stämman skall beslutas

- 1) om fastställande av resultaträkningen och balansräkningen samt i moderandelslag även av koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen,
- 2) om åtgärder som föranleds av vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen eller, i moderandelslag, av koncernbalansräkningen,
- 3) om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna, förvaltningsrådets ledamöter och verkställande direktören för räkenskapsperioden, samt
- 4) om övriga frågor som enligt denna lag eller andelslagets stadgar ankommer på den ordinarie andelsstämman.

Vid stämman skall också styrelseledamöterna och revisorerna väljas, om de enligt stadgarna inte skall väljas vid en annan ordinarie stämma eller tillsättas i annan ordning.

Fattande av beslut i en fråga som avses i 2 mom. 1—3 punkten skall dock uppskjutas till fortsatt stämma som skall hållas en viss dag, minst en månad och högst två månader därefter, om medlemmar som företräder minst en tiondel eller en i stadgarna angiven mindre del av medlemmarnas totala röstetal begär det. Fattande av beslut får inte uppskjutas på nytt.

Ett andelslag kan hålla flera ordinarie stämmor, varvid i stadgarna skall bestämmas vilka frågor som skall behandlas vid respektive stämma. Frågor som avses i 2 mom. 1—3 punkten skall också i detta fall behandlas vid en stämma som hålls inom en månad från räkenskapsperiodens utgång.

4 §

Extra andelsstämma

Extra andelsstämma skall hållas, om styrelsen eller förvaltningsrådet anser att det finns skäl till det.

Extra andelsstämma skall också hållas, om en revisor eller medlemmar som företräder minst en tiondel eller en i stadgarna angiven mindre del av medlemmarnas totala röstetal skriftligen begär det för behandling av uppgivet ärende. Kallelse till stämman skall utfärdas inom fjorton dagar från det begäran framställdes.

5 §

Medlemmarnas deltaganderätt

Varje medlem har rätt att delta i en andelsstämma och där yttra sig, om inte något annat bestäms i denna lag. I stadgarna kan bestämmas att en medlem, för att få delta i stämman, skall anmäla sig hos andelslaget senast en i kallelsen till stämman nämnd dag, som kan vara högst tio dagar före stämman.

En dottersammanslutning som är medlem i andelslaget får inte delta i andelsstämman. En sådan dottersammanslutnings röster beaktas inte, om det för tillkomsten av ett giltigt beslut eller för utövande av en viss befogenhet krävs att samtliga medlemmar eller medlemmar som företräder en viss del av samtliga röster i andelslaget biträder beslutet eller utövandet av befogenheten. Det som föreskrivs i detta moment gäller på motsvarande sätt en stiftelse över vilken andelslaget eller dess dottersammanslutning har bestämmande inflytande på det sätt som avses i 1 kap. 4 §.

6 §

Ombud för medlemmar samt biträden

Varje medlem utövar sin rätt vid andelsstämman personligen.

En medlem kan utöva sin rätt också genom ett ombud, om inte detta begränsas i stadgarna. Ombudet skall visa upp en daterad fullmakt eller på något annat tillförlitligt sätt

visa sin rätt att företräda medlemmen. Bemyndigandet gäller en stämma, om inte något annat framgår av fullmakten. Bemyndigandet gäller dock högst tre år från den tidpunkt då det gavs. Ett ombud kan samtidigt företräda högst tre medlemmar, om inte något annat bestäms i stadgarna. Utan hinder av detta kan ombudet företräda delägarna i en medlems dödsbo och medlemmar som hör till samma i bokföringslagen avsedda koncern.

En medlem och ett ombud får ha ett biträde vid andelsstämman.

7 §

Medlemmarnas röstetal

Vid stämman har varje medlem en röst i de ärenden som behandlas vid andelsstämman.

I stadgarna kan dock bestämmas att medlemmarna har olika röstetal. En medlems röstetal får vara större än tio gånger en annan medlems röstetal endast i sådana andelslag där majoriteten av medlemmarna enligt stadgarna måste vara andelslag eller andra juridiska personer.

8 §

Jäv vid beslutsfattandet

En medlem får inte vid andelsstämman rösta i en fråga som gäller beviljande av ansvarsfrihet för medlemmen, talan mot medlemmen eller befrielse från skadeståndsansvar eller annan förpliktelse gentemot andelslaget eller en fråga som gäller avtal eller förbindelse mellan medlemmen och andelslaget. En medlem får inte heller rösta i en fråga som gäller talan mot någon annan person eller dennes befrielse från en förpliktelse gentemot andelslaget eller avtal mellan denne och andelslaget, om medlemmen i frågan har att vänta väsentlig fördel som kan strida mot andelslagets fördel. Utan hinder av detta moment får ett övertagande andelslag utöva rösträtt när en fusionsplan som avses i 16 kap. 4 § behandlas.

Ledamöterna i förvaltningsrådet och

styrelsen samt verkställande direktören får inte rösta i ett ärende som gäller val av revisor, skiljande av revisor från uppdraget eller revisors arvode.

Andelsstämman kan också besluta att en medlem inte får delta i behandlingen av ett ärende som avses i denna paragraf.

Det som i denna paragraf föreskrivs om medlem gäller även medlemmens ombud, och det som föreskrivs om avtal och förpliktelser gäller även gåvor av andelslaget.

9 §

Mötesort

Andelsstämman skall hållas på andelslagets hemort. I stadgarna kan bestämmas att stämman skall hållas eller kan hållas på någon annan ort i Finland. Av särskilt vägande skäl kan en stämma hållas någon annanstans än på en ovan avsedd ort i Finland.

I stadgarna kan bestämmas eller andelslagets styrelse kan besluta att det är möjligt att delta i andelsstämman även med anlitande av posten eller utnyttjande av datakommunikation eller något annat tekniskt hjälpmedel. En förutsättning för detta är att rätten att delta i stämman och att rösträkningen har skett på behörigt sätt kan klarläggas på ett sätt som kan jämföras med de förfaranden som iakttas vid en vanlig andelsstämma. Denna möjlighet att delta skall nämnas i kallelsen till stämman.

10 §

Samman kallande av stämma

Andelsstämman sammankallas av styrelsen. Om andelslaget har ett förvaltningsråd, kan i stadgarna bestämmas att förvaltningsrådet sammankallar stämman.

Har en andelsstämma som enligt denna lag, stadgarna eller stämmobeslut skall hållas inte sammankallats i föreskriven ordning, skall länsstyrelsen på ansökan av en ledamot i styrelsen eller förvaltningsrådet eller av verkställande direktören, en revisor eller andelslagsmedlem berättiga sökanden att på andelslagets bekostnad sammankalla andelsstämman.

11 §

Tiden för kallelse till stämma

Kallelsen till en andelsstämma skall tillställas medlemmarna tidigast två månader och senast en vecka före stämman eller den i 5 § 1 mom. avsedda sista anmälningdagen. I stadgarna kan den kortare tidsfristen förlängas och den längre förkortas.

Om fattandet av ett beslut i ett ärende som behandlas vid stämman uppskjuts till en fortsatt stämma, skall en separat kallelse utfärdas till denna stämma, om den hålls mer än sex veckor senare. Utan hinder av det som i stadgarna bestäms om kallelsetider, kan en kallelse till fortsatt stämma tillställas medlemmarna senast fyra veckor före stämman.

Om ett ärende enligt stadgarna skall behandlas vid två stämmor, får kallelse till den andra stämman inte ske innan den första stämman har avslutats. I kallelsen skall nämnas det beslut som fattades vid den föregående stämman.

12 §

Särskild tid för kallelse

Kallelse till stämma skall alltid utfärdas tidigast två månader och senast en månad före stämman, om vid stämman behandlas

- 1) väsentlig ändring av andelslagets syfte eller föremålet för verksamheten eller fortsättande av verksamheten utöver den tid som anges i stadgarna,
- 2) ändring av medlemmarnas röstetal,
- 3) ändring av valsättet eller valkretsarna vid val av andelslagets ledning, revisorerna eller fullmäktige eller överföring av medlemmarnas beslutanderätt på fullmäktige,
- 4) begränsning av avgångsrätten för den som redan är medlem,
- 5) begränsning av rätten att minska antalet redan givna andelar eller att överföra redan givna andelar eller uppskjutande av återbetalningen av insatser,
- 6) annan än i 4 eller 5 punkten avsedd begränsning av rätt som gäller överskott, återbetalning av insats eller andelslagets

behållning i fråga om den som redan är medlem eller en redan given andel, eller annan ändring av grunderna för utdelning av överskott eller behållning,

7) höjning av betalningsskyldigheter för den som redan är medlem genom höjning av insatsen mot betalning eller på något annat sätt eller utgivande av nya andelar i form av blandförhöjning,

8) nedsättning av insatsen eller det belopp som betalts av den eller minskning av antalet andelar, eller

9) andelslagets fusion, delning eller ombildning till aktiebolag eller försättande av andelslaget i likvidation, avslutande av likvidation eller avregistrering av andelslaget.

Den i 1 mom. föreskrivna kallelsetiden tillämpas också på andra ärenden som behandlas vid samma stämma utan hinder av det som i stadgarna bestäms om kortare kallelsetid.

13 §

Utfärdande av kallelse till stämma samt kallelsen innehåll

En kallelse till andelsstämma skall sändas till medlemmarna skriftligen under de adresser som antecknats i medlemsförteckningen eller som andelslaget annars känner till. I stadgarna kan bestämmas att kallelsen skall utfärdas på annat sätt.

Om kallelsen enligt stadgarna inte sänds skriftligen till medlemmarna utan utföras på något annat sätt och vid stämman behandlas ett ärende som avses i 12 §, skall utöver den kallelse som utfärdas enligt stadgarna en skriftlig kallelse

1) sändas till varje medlem, vars adress är känd för andelslaget eller

2) delges på något annat sätt genom vilket kallelserna allmänt kommer till medlemmarnas kännedom.

I kallelsen skall nämnas de ärenden som behandlas vid stämman. Om vid stämman behandlas ändring av stadgarna, ett ärende som avses i 12 § eller utgivande av nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar, skall i kallelsen nämnas

beslutsförslagets huvudsakliga innehåll.

14 §

En medlems förslag till ärende som skall behandlas vid stämman

En medlem har rätt att få en fråga behandlad vid andelsstämman, om medlemmen skriftligen yrkar det hos styrelsen i så god tid att frågan kan anges i stämmokallelsen.

15 §

Möteshandlingarna och framläggande av dem

Om bokslutet behandlas vid en andelsstämma, skall bokslutshandlingarna eller kopior av dessa minst en vecka före stämman hållas tillgängliga för medlemmarna på andelslagets huvudkontor och utan dröjsmål sändas till de medlemmar som ber om det. Om vid stämman behandlas andelslagets fusionering med ett annat andelslag, delning eller andelslagets ombildning till aktiebolag, skall handlingarna hållas framlagda minst en månad före stämman.

Om det vid någon annan stämma än en sådan som avses i 1 mom. behandlas ett ärende som avses i 12 §, skall styrelsen utarbeta en redogörelse för de händelser efter bokslutet som väsentligt inverkar på andelslagets ställning. Förvaltningsrådet och revisorerna skall ge sitt utlåtande om redogörelsen. Utlåtanden behöver dock inte ges, om styrelsen i kallelsen till stämman meddelar att den inte har kännedom om några sådan händelser som väsentligt inverkar på andelslagets ställning. De handlingar som gäller det senaste bokslutet, andelsstämmans beslut angående nämnda räkenskapsperiods överskott eller förlust samt styrelsens redogörelse och utlåtandena om den skall hållas framlagda och sändas på det sätt som avses i 1 mom.

Om det fram till den andelsstämma som behandlar andelslagets fusion, delning eller ombildande till aktiebolag har förflutit sex

månader från utgången av den räkenskapsperiod som senast löpt ut, skall till handlingarna dessutom fogas ett mellanbokslut. Mellanbokslutsperioden får upphöra tidigast tre månader före stämman. Mellanbokslutet skall upprättas och granskas med iakttagande i tillämpliga delar av lagstiftningen och andra bestämmelser om bokslut. Till mellanbokslutet skall dessutom fogas förvaltningsrådets utlåtande om det. Mellanbokslutet skall hållas framlagt och sändas på det sätt som bestäms i 1 mom.

Om vid stämman behandlas ett ärende som avses i 12 §, skall också beslutsförslaget hållas framlagt och sändas på det sätt som bestäms i 1 mom.

Om en fråga enligt stadgarna skall avgöras vid två andelsstämmor och den senare stämman hålls inom tre månader från den första, behöver nya handlingar som avses i denna paragraf inte upprättas för den senare stämman.

16 §

Förbigående av formkrav

I ett ärende i vilket inte har iakttagits vad som i denna lag eller i stadgarna bestäms om kallelse till stämma eller framläggande av handlingar får beslut fattas endast med samtycke av de medlemmar som försummelsen gäller.

Om ärendet enligt stadgarna skall behandlas vid den ordinarie andelsstämman, får stämman besluta om det, trots att frågan inte har nämnts i kallelsen till stämman. Stämman kan också alltid besluta om sammankallande av en extra stämma för behandling av ett visst ärende.

17 §

Ordförande, protokolljusterare, röstlängd och protokoll

Ordföranden vid en andelsstämma utses av stämman, om inte något annat bestäms i stadgarna. Dessutom skall stämman välja minst en protokolljusterare, om alla

företrädde medlemmar inte undertecknar protokollet.

Vid stämman skall medlemsförteckningen vara framlagd. I den skall nämnas varje medlems röstetal och hur det bestäms, om medlemmen enligt stadgarna kan ha flera röster. Stämmans ordförande skall se till att över närvarande medlemmar, ombud och biträden uppgörs en förteckning i vilken antecknas det antal andelar som varje medlem har och röstetalet för varje medlem (*röstlängd*).

Ordföranden skall se till att vid stämman förs protokoll. Röstlängden skall tas in i protokollet eller fogas till det. I protokollet skall antecknas de beslut som fattats av stämman samt, då omröstning har förrättats, dess resultat. Protokollet skall undertecknas av ordföranden och den som valts till protokolljusterare. Protokollet skall senast två veckor efter stämman hållas tillgängligt för medlemmarna på andelslagets huvudkontor. Protokollen skall förvaras på betryggande sätt. En medlem har rätt att mot ersättande av andelslagets kostnader få en kopia av protokollet eller en del därav.

18 §

Medlemmarnas rätt att ställa frågor vid andelslagsstämman

Styrelsen och verkställande direktören skall vid stämman på begäran av en medlem och, om styrelsen finner att det kan ske utan väsentligt men för andelslaget, meddela närmare upplysningar om sådana omständigheter, som kan inverka på bedömningen av andelslagets bokslut och ekonomiska ställning eller av något annat vid stämman förekommande ärende. Upplysningsskyldigheten gäller även andelslagets förhållande till en annan sammanslutning som hör till samma koncern, samt i moderandelslag dessutom koncernbokslutet och ovan avsedda upplysningar beträffande dottersammanslutningen.

Om en medlems fråga kan besvaras endast med stöd av uppgifter som inte står till buds vid stämman, skall svaret på frågan ges

skriftligen inom två veckor från stämman. Svaret skall hållas tillgängligt för medlemmarna på andelslagets huvudkontor och sändas till den medlem som ställt frågan. Om styrelsen anser att de upplysningar som begärts inte kan ges till medlemmen utan att därigenom åsamka andelslaget avsevärd olägenhet, skall styrelsen inom två veckor från stämman ge andelslagets revisorer den begärda upplysningen. Revisorerna skall inom en månad från stämman ge styrelsen ett skriftligt utlåtande om upplysningens inverkan på revisionsberättelsen eller på något annat utlåtande som revisorerna gett till stämman. I fråga om framläggande av utlåtandet och utgivande av kopior gäller det som i 17 § 3 mom. bestäms om andelsstämmans protokoll. Utlåtandet skall utan dröjsmål sändas till den medlem som ställt frågan.

19 §

Jämlikhetsprincipen

Andelsstämman får inte fatta ett beslut som är ägnat att bereda en medlem eller någon annan otillbörlig fördel på andelslagets eller någon annan medlem bekostnad.

20 §

Allmänna majoritetsbestämmelser

Som andelsstämmans beslut gäller den mening som omfattas av medlemmar med mer än hälften av de avgivna rösterna. Vid val anses den vald som får de flesta rösterna. Andelsstämman kan dock före valet besluta eller i andelslagets stadgar kan bestämmas att den understödda kandidat blir vald som får mer än hälften av de avgivna rösterna. Detsamma gäller val vid vilka skall väljas flera personer till styrelsen eller förvaltningsrådet eller till revisorer eller annars till likadana uppgifter. Vid lika röstetal avgörs val genom lottnings och i andra ärenden gäller som beslut den mening som ordföranden har biträtt.

I stadgarna kan utan hinder av 2 och 3 mom. bestämmas att val skall förrättas med iakttagande av proportionellt valsätt. I stadgarna skall då bestämmas vid vilka val proportionellt valsätt iakttas samt om bildande av väljargrupper, verkställighets- och granskningsorgan och om andra omständigheter i anslutning till förrättandet av val.

I stadgarna kan bestämmas om andra förutsättningar för ett giltigt beslut. I stadgarna får dock bestämmas om iakttagande av lindrigare majoritetskrav än vad som föreskrivs i denna lag endast i fråga om val och ändring av en medlems röstetal i andelslag i vars stadgar bestäms om medlemmarnas olika stora röstetal. I fråga om ändring av röstetal kan i stadgarna dock inte bestämmas om lindrigare majoritetskrav än vad som bestäms i 21 § 1 mom.

21 §

Majoritetskrav för stadgeändring samt verkställande av ändring

Beslut om ändring av stadgarna fattas av andelsstämman. Beslutet är giltigt, om det har biträtt av medlemmar med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

Beslut om ändring av stadgarna skall utan dröjsmål anmälas för registrering och får inte verkställas förrän registrering skett.

Ett beslut om stadgeändring tillämpas dock på den som antagits som medlem före registreringen av beslutet och på andelar som givits före registreringen, när det har förflutit ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken har registrerats ett beslut om

- 1) uppskjutande av betalningsskyldighet som grundar sig på en andel,
- 2) tidigareläggande av återbetalning av insats på annat sätt än som i 10 kap. 4 § avsedd snabb återbetalning,
- 3) ökad rätt till återbetalning av fondförhöjning, anslutningsavgift eller extra avgift,
- 4) nedsättning av insatsen i annat syfte än att täcka förlust, eller
- 5) begränsning av medlemmarnas tillskottsplikt.

22 §

Majoritetskrav för särskilda stadgeändringar

En förutsättning för ett giltigt beslut om ändring av stadgarna är dock att beslutet biträds av medlemmar med minst nio tiondelar av de vid stämman avgivna rösterna, om beslutet innebär

- 1) begränsning av avgångsrätten för den som redan är medlem, eller
- 2) begränsning av rätten att minska antalet redan utgivna andelar eller överföra redan utgivna andelar, eller
- 3) uppskjutande av återbetalning av insats som gäller en redan utgiven andel.

En förutsättning för ett giltigt beslut om ändring av stadgarna är dock att beslutet biträds av samtliga vid stämman företrädde medlemmar, om beslutet innebär att

- 1) andelslagets huvudsakliga syfte ändras,
- 2) olika stora röstetal införs för medlemmar i ett andelslag vars samtliga medlemmar har en röst,
- 3) ändring av medlemmarnas olika stora röstetal ändras,
- 4) rätten för den som redan är medlem eller en redan given andels rätt till överskott, återbetalning av insats eller andelslagets behållning begränsas på annat än i 1 mom. avsett sätt,
- 5) betalningsskyldigheter för den som redan är medlem ökas genom en bestämmelse som gäller extra avgifter, tillskottsplikt eller sådan anslutningsavgift som inte återbetalas, eller att
- 6) avgångsrätten för den som redan är medlem eller rätten att minska redan givna andelars antal begränsas i ett andelslag i vars stadgar bestäms om extra avgifter eller tillskottsplikt.

23 §

Andra majoritetskrav

På andelsstämmans beslut som gäller minskning av antalet andelar eller nedsättning av det belopp som av insatserna betalats till andelslaget och bemyndigande för styrelsen tillämpas majoritetskravet i 21 § 1 mom. På beslutet och bemyndigandet tillämpas dock majoritetskraven i 22 §, om beslutet eller bemyndigandet innebär en begränsning eller ändring av en medlems rätt på det sätt som avses i paragrafen.

Det överlåtande andelslagets beslut vid andelsstämma om fusion är giltigt, om det understöds av medlemmar med minst två tredjedelar av de givna rösterna. Detsamma gäller andelsstämmans beslut om delning av andelslaget, beslut om ombildning av andelslaget till aktiebolag, beslut att andelslaget skall träda i frivillig likvidation och beslut om avslutande av likvidation, samt beslut som gäller ansökan om försättning i likvidation eller om avregistrering.

24 §

Delgivning av beslut som avviker från stämmokallelsen

En medlem i andelslaget skall underrättas om andelsstämmans beslut när det huvudsakliga innehållet i ett beslut som gäller en fråga som avses i 12 § eller utgivande av nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar avviker från det som nämnts i kallelsen på det sättet att beslutet innebär

- 1) att en medlems rättigheter eller skyldigheter i andelslaget ändras,
- 2) att andelslagets huvudsakliga syfte ändras, eller
- 3) att föremålet för andelslagets verksamhet ändras väsentligt eller att andelslagets verksamhet fortsätter en längre tid.

Meddelandet skall utan dröjsmål tillställas de medlemmar som inte varit företrädde vid stämman. Meddelandet skall tillställas på samma sätt som kallelser till stämma utfärdas.

25 §

Extra avgångsrätt och rätt till återbetalning

Utan hinder av i stadgarna föreskriven

begränsning av avgångsrätten och i stadgarna föreskrivet uppskjutande av återbetalning av insats har en medlem rätt att avgå ur andelslaget och få återbetalning på det sätt som bestäms i denna paragraf, om medlemmen inte har understött ett beslut som avses i 12 § (*extra avgångsrätt och rätt till återbetalning*). Det ovan sagda tillämpas dock inte på ett fusionsbeslut av det övertagande andelslagets stämma eller på beslut som gäller försättande i likvidation eller avregistrering.

Extra avgångsrätt och rätt till återbetalning föreligger, om en medlem avgår ur andelslaget eller medlemskapet upphör på annat sätt inom 30 dagar från andelsstämmans beslut eller medlemskapet har upphört tidigare under den räkenskapsperiod inom vilken beslutet fattas. Om beslutet gäller fusionering av andelslaget med ett annat andelslag, delning eller ändring av sammanslutningsform, har en medlem rätt att av det övertagande andelslaget eller av det aktiebolag som registreras få hela det belopp som för medlemmens del har betalats av insatsen. Rätten till återbetalning uppkommer när andelsstämmans beslut har registrerats. Om beslutet gäller någon annan i 1 mom. avsedd fråga, har medlemmen rätt att av andelslaget få återbetalning av insatsen så som bestäms i 10 kap. 1 och 2 § och, om så bestäms i denna lag, efter att andelslagets beslut har registrerats.

Om stadgeändringen gäller höjning av en medlems betalningsskyldighet, befrias en medlem som avgått samtidigt från den skyldighet som grundar sig på ändringen. I stadgarna kan bestämmas om begränsning och slopande av extra avgångsrätt och rätt till återbetalning.

26 §

Klandrande av beslut

Om ett andelsstämmobeslut inte har tillkommit i behörig ordning eller om det annars strider mot denna lag eller stadgarna, kan en andelslagsmedlem, andelslagets styrelse eller förvaltningsråd, en ledamot i styrelsen eller förvaltningsrådet eller verkställande direktören väcka talan mot

andelslaget om ogiltigförklaring eller ändring av beslutet.

Talan skall väckas inom tre månader från det beslutet fattades. Har en medlem haft godtagbar anledning till dröjsmål och skulle det vara uppenbart oskäligt mot medlemmen att beslutet blir gällande, får talan väckas inom ett år från det beslutet fattades. Om talan inte väcks inom föreskriven tid, anses beslutet giltigt.

Bestämmelserna i 2 mom. tillämpas dock inte, om

- 1) beslutet är sådant, att det enligt lag inte kan fattas ens med samtliga medlemmars samtycke,
- 2) det för beslutet enligt stadgarna krävs samtycke av samtliga eller vissa medlemmar, och samtycke inte har erhållits, eller
- 3) kallelse till stämman inte har utfärdats eller gällande bestämmelser om kallelse eller framläggande av möteshandlingar har överträtts väsentligen.

En domstols avgörande, genom vilket andelsstämmans beslut har förklarats ogiltigt eller ändrats, är gällande även gentemot de medlemmar, som inte har biträtt talan. Domstolen kan ändra andelsstämmans beslut endast om det kan fastställas vilket innehåll beslutet borde ha haft.

Fullmäktige

27 §

Uppgifter

I stadgarna kan föreskrivas att ett av medlemmarna valt fullmäktige i andelsstämmans ställe skall utöva medlemmarnas beslutanderätt i alla eller i vissa angelägenheter.

I stadgarna skall i så fall bestämmas om hur fullmäktige tillsätts, om dess uppgifter, om fullmäktigeledamöternas antal och mandattid samt om komplettering av fullmäktige när en ledamots uppdrag upphör under mandattiden. Mandattiden skall upphöra senast under den sjätte räkenskapsperioden efter valet, antingen när fullmäktigeledamöterna väljs eller räkenskapsperioden löper ut.

I stadgarna kan bestämmas om en andelslagsmedlems rättigheter vid

fullmäktigesammanträdena. I stadgarna kan dock inte bestämmas om andelslagsmedlemmarnas rösträtt vid fullmäktigesammanträdena.

28 §

Val

Fullmäktige skall alltid väljas med iakttagande av proportionellt valsätt.

I stadgarna kan bestämmas att fullmäktigeledamöterna väljs från valkretsar som bestäms enligt olika medlemsgrupper eller olika områden. I stadgarna skall då bestämmas också om de grunder enligt vilka medlemmarna fördelas på olika valkretsar.

I stadgarna kan bestämmas att den proportionella andel som fullmäktigeledamöterna från varje valkrets har av fullmäktige bestäms

- 1) på grundval av antalet medlemmar i andelslaget,
- 2) på grundval av medlemsandelarnas antal eller det belopp som har betalats av dem,
- 3) enligt användning av de tjänster som andelslaget tillhandahåller eller ordnar på annat sätt, eller
- 4) enligt någon annan i stadgarna angiven grund.

Om fullmäktigeledamöterna skall väljas med fördelning på valkretsar, kan det i stadgarna bestämmas att elektorerna förrättar valet av fullmäktigeledamöterna från sin valkrets. Elektorerna utses inom valkretsarna av andelslagets medlemmar genom proportionella val och på det sätt som anges i denna paragraf beträffande val av fullmäktigeledamöter.

Elektorens mandattid, som får vara högst lika lång som tiden för fullmäktiges uppdrag, skall bestämmas i stadgarna.

I stadgarna kan bestämmas att en röstning genom vilken medlemmarna väljer fullmäktige eller elektorerna sker med anlitande av posten eller utnyttjande av datakommunikation eller något annat tekniskt hjälpmedel.

Angående röstningsförfarandet skall härvid i stadgarna tas in bestämmelser som tryggar medlemmarnas rösträtt och rätt att ställa upp kandidater.

29 §

Nytt val under mandattiden

Val av fullmäktigeledamöter skall förrättas medan deras mandattid pågår, om andelslagsmedlemmar som företräder minst hälften eller en i stadgarna angiven mindre del av medlemmarnas sammanräknade röstetal yrkar det skriftligen.

Ledamöterna skall väljas inom fyra månader från det yrkandet framställdes. De nya ledamöternas mandattid börjar dagen efter den då valresultatet konstaterats. I stadgarna kan dock bestämmas att de nya ledamöternas mandattid börjar senast två veckor efter valet.

30 §

Försummelse att förrätta val

Om valet av fullmäktigeledamöter försummas tillämpas det som bestäms i 10 § 2 mom., och en där avsedd ansökan kan utan hinder av 27 § göras också av en medlem i andelslaget.

31 §

Fullmäktigesammanträdet

Angående fullmäktigesammanträdena gäller i tillämpliga delar denna lags bestämmelser om andelsstämma, om inte något annat bestäms i denna paragraf. En fullmäktigeledamot har vid sammanträdet alltid en röst och kan inte utöva sin rätt genom ombud. En fullmäktigeledamot får anlita biträde endast om så bestäms i stadgarna eller fullmäktigesammanträdet så beslutar.

Extra fullmäktigesammanträde skall hållas, om minst en fjärdedel av fullmäktigeledamöterna yrkar det. Extra fullmäktigesammanträde skall också hållas om en i stadgarna bestämd mindre del av fullmäktigeledamöterna yrkar det.

Fullmäktigesammanträdet får inte besluta om en fråga som avses i 12 § förrän det har förflutit en månad från det att

andelslagsmedlemmarna har fått ett meddelande om beslutsförslagets huvudsakliga innehåll och om tidpunkten för fullmäktigesammanträdet på samma sätt som kallelse till en andelsstämma som behandlar en sådan fråga skall utfärdas. Om beslutet i en fråga som avses i 24 § avviker från det som meddelats andelslagets medlemmar och fullmäktigeledamöterna skall de underrättas om avvikelsen på det sätt som anges i nämnda paragraf.

32 §

Klander av beslut och skadeståndsansvar

Ett beslut av fullmäktigesammanträdet kan klandras av en andelslagsmedlem, en fullmäktigeledamot, styrelsen, förvaltningsrådet, en ledamot i styrelsen eller förvaltningsrådet eller av verkställande direktören så som bestäms i 26 §.

På en fullmäktigeledamots skadeståndsansvar tillämpas det som i denna lag bestäms om andelslagsmedlemmarnas skadeståndsansvar.

Utan hinder av bestämmelserna i 27 § har också andelslagsmedlemmarna rätt att yrka sådan särskild granskning som avses i 7 kap. 7 § och rätt att föra i 20 kap. 5 § avsedd talan för andelslagets räkning, om fullmäktigesammanträdet har fattat ett beslut som avses i sistnämnda paragraf. Andelslagsmedlemmar som yrkar granskning eller väcker talan skall ha minst en fjärdedel eller en i stadgarna föreskriven mindre del av andelslagets totala röstetal. För att särskild granskning skall kunna yrkas eller för att talan skall kunna väckas krävs det inte att andelslagets medlemmar eller fullmäktigeledamöterna har motsatt sig fullmäktiges beslut på det sätt som avses i 7 kap. 7 § eller 20 kap. 5 §.

5 kap.

Andelslagets ledning

Styrelsen och verkställande direktören

1 §

Val av styrelseledamöter och suppleanter

Varje andelslag skall ha en styrelse.

Till styrelsen hör minst en och högst sju ledamöter, om inte något annat bestäms i stadgarna. Om styrelsen har färre än tre ledamöter, skall det i styrelsen dessutom finnas en suppleant.

Andelsstämman väljer styrelseledamöterna. I stadgarna kan bestämmas att förvaltningsrådet väljer styrelseledamöterna.

I stadgarna kan också bestämmas att mindre än hälften av styrelseledamöterna tillsätts på något annat sätt. Om tillsättandet av en styrelseledamot inte i ett sådant fall meddelas andelslaget inom en månad, kan andelsstämman eller förvaltningsrådet välja en ställföreträdare för ledamoten så som bestäms i 3 mom., förutsatt att något annat inte bestäms i stadgarna. Tidsfristen räknas från det att den som har rätt att tillsätta en styrelseledamot har skäl att anta att en sådan styrelseledamots uppdrag är ledigt eller att styrelseledamoten har förlorat sin i 5 § avsedda behörighet för uppdraget och någon suppleant inte finns.

Den som väljs till styrelseledamot skall ge sitt daterade och undertecknade samtycke till uppdraget.

Det som i denna lag bestäms om styrelseledamöter gäller också suppleanter.

2 §

Styrelseledamöternas mandattid

Styrelseledamöternas mandattid fortsätter tills vidare, om inte i stadgarna bestäms om en tidsbunden mandattid. Mandattiden upphör när den andelsstämma som beslutat om val av en ny ledamot avslutas, om inte något annat bestäms i stadgarna eller något annat beslutas vid val av ny ledamot.

3 §

En styrelseledamots avgång och avskedande

En styrelseledamot kan avgå innan mandattiden utgår. Anmälan om avgång skall göras till styrelsen och, om den avgående ledamoten inte har valts av andelsstämman,

även till den som har tillsatt ledamoten. Avgångsanmälan skall dateras och undertecknas. En styrelseledamot kan skiljas från sitt uppdrag av den som har valt ledamoten.

Om en styrelseledamots uppdrag upphör under mandattiden eller om en styrelseledamot förlorar sin i 5 § angivna behörighet för uppdraget och det inte finns någon suppleant, skall styrelsens övriga ledamöter se till att en ny ledamot väljs för den återstående mandattiden. Om valet ankommer på andelsstämman och styrelsen är beslutför med sina återstående ledamöter och suppleanter, kan valet uppskjutas till nästa andelsstämma vid vilken styrelseledamöter även annars skall väljas.

Om en styrelseledamot vid sin avgång har skäl att anta att andelslaget inte längre har några andra styrelseledamöter, skall ledamoten sammankalla andelsstämman enligt 4 kap. 10 § 2 mom. för att välja en ny styrelse.

4 §

Val av verkställande direktör och ställföreträdare för verkställande direktören

Andelslaget kan ha en verkställande direktör, om så bestäms i stadgarna eller styrelsen så beslutar.

Verkställande direktören utses av styrelsen eller, om så bestäms i stadgarna, av förvaltningsrådet eller andelsstämman. Verkställande direktören skall ge sitt daterade och undertecknade samtycke till uppdraget.

Det som i denna lag bestäms om verkställande direktör gäller också verkställande direktörens ställföreträdare.

5 §

Behörighetsvillkor för styrelseledamöterna och verkställande direktören

Minst hälften av styrelseledamöterna och verkställande direktören skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte handels- och

industriministeriet beviljar andelslaget undantag.

Den som är omyndig eller försatt i konkurs får inte vara styrelseledamot eller verkställande direktör.

6 §

Styrelsens och verkställande direktörens allmänna uppgifter

Styrelsen och verkställande direktören skall främja andelslagets intressen omsorgsfullt och sköta dess ärenden i enlighet med denna lag och stadgarna.

Styrelsen svarar för andelslagets förvaltning och för att verksamheten ordnas på ändamålsenligt sätt. Om andelslaget har en verkställande direktör, sköter direktören andelslagets dagliga förvaltning i enlighet med styrelsens anvisningar och föreskrifter. Åtgärder som med beaktande av verksamhetens omfattning och art är ovanliga eller vittsyftande får verkställande direktören vidta endast om styrelsen har bemyndigat direktören till detta eller styrelsens beslut inte kan inväntas utan att andelslagets verksamhet åsamkas väsentlig olägenhet. I sistnämnda fall skall styrelsen så snart som möjligt underrättas om åtgärden. Styrelsen skall se till att tillsynen över bokföringen och medelsförvaltningen är ordnad på ändamålsenligt sätt. Verkställande direktören skall se till att andelslagets bokföring är lagenlig och medelsförvaltningen ordnad på betryggande sätt.

7 §

Koncernförhållande

Om ett andelslag har blivit modersammanslutning, skall styrelsen utan dröjsmål underrätta dottersammanslutningens styrelse eller motsvarande organ om detta. Dottersammanslutningens styrelse eller motsvarande organ skall lämna moderandelslagets styrelse de uppgifter som behövs för bedömningen av koncernens ställning och beräkningen av resultatet av

dess verksamhet.

8 §

Styrelsens ordförande och styrelsens sammanträde

I en styrelse som består av flera ledamöter skall en vara ordförande. Ordföranden väljs av styrelsen, om inte något annat bestäms i stadgarna eller har beslutats när styrelsen valdes. Vid lika röstetal inom styrelsen väljs ordföranden genom lottning.

Ordföranden skall se till att styrelsen sammanträder när det behövs. Ordföranden skall sammankalla styrelsen, om en styrelseledamot eller verkställande direktören kräver det. Verkställande direktören har, även om han eller hon inte är styrelseledamot, rätt att närvara och yttra sig vid styrelsens sammanträden, om inte styrelsen för ett visst fall beslutar något annat.

Vid styrelsens sammanträde skall föras protokoll, som undertecknas av sammanträdet ordförande samt, om styrelsen består av flera ledamöter, av minst en av styrelsen därtill utsedd ledamot. En styrelseledamot och verkställande direktören har rätt att få sin avvikande mening antecknad i protokollet. Protokollen skall föras med löpande nummer och förvaras på betryggande sätt.

9 §

Styrelsesammanträdet beslut

Styrelsen är beslutförför när mer än hälften av dess ledamöter är närvarande, om det inte i stadgarna krävs ett större antal. Beslut får dock inte fattas, om inte samtliga styrelseledamöter i mån av möjlighet har beretts tillfälle att delta i ärendets behandling. Om en styrelseledamot har förhinder, skall den suppleant som skall träda i ledamotens ställe beredas tillfälle att delta i behandlingen.

Som styrelsens beslut gäller, om det inte enligt stadgarna fordras kvalificerad

majoritet, den mening som mer än hälften av de närvarande har biträtt eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.

10 §

Jäv vid beslutsfattandet

En styrelseledamot eller verkställande direktören får inte delta i behandlingen av en fråga som gäller avtal mellan honom eller henne samt andelslaget. Ledamoten eller direktören får inte heller delta i behandlingen av en fråga om avtal mellan andelslaget och tredje man, om han eller hon i frågan har att vänta väsentlig fördel som kan strida mot andelslagets fördel. Det som här sägs om avtal tillämpas på motsvarande sätt på rättegång och annan talan samt på en gåva som andelslaget ger.

11 §

Jämlikhetsprincipen och verkställighetsförbud

Styrelsen eller verkställande direktören får inte företa en rättshandling eller vidta någon annan åtgärd som är ägnad att bereda en medlem eller någon annan person otillbörlig fördel på andelslagets eller en annan medlems bekostnad.

En ställföreträdare för andelslaget får inte iakttä ett av andelsstämman eller något annat andelslagsorgan fattat beslut som är ogiltigt på grund av att det strider mot denna lag eller stadgarna.

Förvaltningsrådet och andra organ

12 §

Val av förvaltningsråd

I ett andelslags stadgar kan bestämmas att andelslaget skall ha ett förvaltningsråd.

Förvaltningsrådet skall bestå av minst tre ledamöter. Verkställande direktören och styrelseledamöterna får inte vara ledamöter i förvaltningsrådet. I stadgarna skall nämnas antalet eller minimi- och maximiantalet ledamöter och eventuella suppleanter samt deras mandattid.

Förvaltningsrådet väljs av andelsstämman.

Det som i 1 § 4—6 mom. samt i 2, 3 och 5 § bestäms om styrelsens ledamöter och suppleanter gäller också förvaltningsrådets ledamöter och suppleanter.

13 §

Förvaltningsrådets uppgifter och förvaltningsrådets sammanträde

Förvaltningsrådet skall övervaka styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av andelslaget och till den ordinarie andelsstämman ge ett yttrande med anledning av bokslutet. Styrelsen och verkställande direktören skall ge förvaltningsrådet och dess ledamöter de upplysningar som dessa anser vara nödvändiga för uppdraget. En ledamot av förvaltningsrådet skall begära upplysningarna vid förvaltningsrådets sammanträde. Förvaltningsrådet kan ge styrelsen anvisningar i frågor som är av stor betydelse eller principiellt viktiga.

I stadgarna kan bestämmas att

- 1) förvaltningsrådet väljer styrelsen och bestämmer styrelseledamöternas arvoden,
- 2) förvaltningsrådet väljer verkställande direktören och de övriga i andelslagets högsta ledning samt beslutar om deras löneförmåner,
- 3) förvaltningsrådet beslutar i ärenden som avser betydande inskränkning eller utvidgning av verksamheten eller väsentlig ändring av andelslagets organisation, samt att
- 4) förvaltningsrådet också har andra sådana uppgifter som enligt denna lag ankommer på styrelsen.

På förvaltningsrådet kan dock inte genom en bestämmelse i stadgarna överföras i 6 § avsedda uppgifter som gäller den dagliga förvaltningen, bokföringen eller medelsförvaltningen. I stadgarna kan inte heller begränsas styrelsens, dess ledamöters

eller verkställande direktörens rätt att företräda andelslaget. Styrelsen är inte behörig i ärenden som överförts till förvaltningsrådet, om inte något annat bestäms i stadgarna.

I fråga om förvaltningsrådet och dess ledamöter gäller i tillämpliga delar det som i 8—11 § bestäms om styrelsen och dess ledamöter.

14 §

Andra organ

I stadgarna kan också bestämmas om andra organ i andelslaget. Dessa kan inte ges sådana uppgifter som enligt denna lag ankommer på andelsstämman, fullmäktigesammanträdet, elektorerna, styrelsen, verkställande direktören eller förvaltningsrådet.

Företrädande av andelslaget

15 §

Allmän rätt att företräda andelslaget och särskild firmateckningsrätt

Styrelsen företräder andelslaget och tecknar dess firma.

I stadgarna kan bestämmas att en styrelseledamot eller verkställande direktören har rätt att teckna firman eller att styrelsen eller förvaltningsrådet kan ge en medlem, verkställande direktören eller någon annan person sådan rätt. Det som i 5, 10 och 11 § bestäms om verkställande direktör gäller i fråga om en firmatecknare som inte är styrelseledamot eller verkställande direktör. Rätten att teckna firma kan begränsas så att två eller flera personer endast tillsammans har rätt att teckna firman. Någon annan begränsning får inte antecknas i handelsregistret.

Styrelsen kan när som helst återkalla bemyndigande att teckna firman.

Om prokura bestäms i prokuralagen (130/1979).

16 §

Verkställande direktörens representationsrätt

Verkställande direktören har rätt att företräda andelslaget i ärenden som enligt 6 § ankommer på direktören.

17 §

Överträdande av en företrädares behörighet eller befogenhet

En rättshandling som på andelslagets vägnar har företagits av en sådan företrädare för andelslaget som avses i 15 eller 16 § är inte bindande för andelslaget, om

- 1) företrädaren har handlat i strid med en i denna lag angiven begränsning av sin behörighet,
- 2) företrädaren har handlat i strid med en sådan begränsning som grundar sig på 15 § 3 mom., eller
- 3) företrädaren har överskridit sin befogenhet och motparten insåg eller borde ha insett att befogenheten överskreds.

I sådana fall som avses i 1 mom. 3 punkten kan som tillräckligt bevis för att motparten insåg eller borde ha insett att befogenheten överskreds inte anses enbart det att befogenhetsbegränsningarna har registrerats och kungjorts.

6 kap.

Bokslut och koncernbokslut

1 §

Skyldighet att upprätta bokslut och tillämpning av bokföringslagen

Bokslutet skall upprättas enligt bokföringslagen och bestämmelserna i denna lag.

Bokföringsnämnden kan på det sätt som bestäms i bokföringslagen ge anvisningar och utlåtanden om tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel.

Bokslutet skall tillställas revisorerna senast en månad före den ordinarie andelsstämma vid vilken resultaträkningen och balansräkningen skall läggas fram för fastställelse.

2 §

Indelningen av andelslagets eget kapital

Andelslagets eget kapital indelas i

- 1) andelskapital,
- 2) tilläggsandelskapital,
- 3) placeringsandelskapital,
- 4) överkursfond,
- 5) uppskrivningsfond,
- 6) reservfond,
- 7) överskott eller förlust samt
- 8) kapitallån.

Räkenskapsperiodens överskott uppges särskilt som tillägg till överskott eller avdrag från förlust från tidigare räkenskapsperioder. Räkenskapsperiodens förlust uppges på motsvarande sätt som avdrag från överskott eller som tillägg till förlust från tidigare räkenskapsperioder.

Under eget kapital i andelslagets balansräkning kan sådana anslutningsavgifter och andra poster tas upp i fråga om vilka villkoren för betalning, återbetalning och nedsättning av posterna, betalning av gottgörelse på posterna och ställande av säkerhet för posterna motsvarar denna lags bestämmelser om den post som nämns i 1 mom. 1—4, 6 eller 7 punkten. Bestämmelser om en sådan post skall tas in i stadgarna, om villkoren för posten motsvarar den post som nämns i 1 mom. 1—4 eller 6 punkten. En sådan post skall tas upp i balansräkningen under eget kapital på det sätt som motsvarar dess villkor.

På återbetalning och nedsättning av en post som avses i 3 mom. samt på den gottgörelse som betalas på posten och den säkerhet som ställs för posten tillämpas det som i 8 kap. 8 § bestäms om olaglig utdelning av medel.

3 §

*Lån och säkerheter till den närmaste kretsen
och till andra medlemmar*

I balansräkningen eller i dess bilaga skall särskilt tas upp

1) de sammanlagda beloppen av lån till dem som hör till andelslagets ledning och till andra personer som avses i 4 § 1 mom. 3 punkten samt till fysiska personer, sammanslutningar och stiftelser som står i sådant förhållande till dessa som anges i 4 eller 5 punkten i nämnda moment samt väsentlig information om lånevillkor och återbetalning,

2) de sammanlagda beloppen av lån till dem som står under andelslagets bestämmande inflytande och till andra i 4 § 1 mom. 1 punkten nämnda samt väsentlig information om lånevillkor och återbetalning,

3) det sammanlagda beloppet av penninglån till medlemmar som äger minst en procent av insatserna i andelslaget och till andra i 4 § 1 mom. 2 punkten avsedda samt till fysiska personer, sammanslutningar eller stiftelser som står i sådant förhållande till dessa som avses i 4 och 5 punkten i nämnda moment, om det sammanlagda beloppet är större än 20 000 euro eller fem procent av andelslagets eget kapital enligt balansräkningen eller koncernbalansräkningen,

4) det sammanlagda beloppet av penninglån till andelslagets andra medlemmar, om det är större än 20 000 euro eller fem procent av andelslagets eget kapital enligt balansräkningen eller koncernbalansräkningen,

5) på samma sätt indelade ansvar och ansvarsförbindelser till förmån för den som avses i 1—4 punkten,

6) ansvar och ansvarsförbindelser till förmån för en sammanslutning som hör till samma koncern som andelslaget.

Det som bestäms i 1 mom. 2 och 3 punkten tillämpas inte till den del motsvarande uppgifter ingår i sådana i bokföringsförordningen (1339/1997) avsedda fordringar hos företag och ägarintresseföretag som hör till samma koncern.

4 §

Närmaste krets

Till ett andelslags närmaste krets hör

1) den som har bestämmande inflytande i andelslaget eller som står under bestämmande inflytande av någon med bestämmande inflytande i andelslaget eller som hör till samma koncern som andelslaget,

2) den som på grundval av medlemskap innehar minst en procent av andelarna eller röstetalet i andelslaget eller som på grundval av medlemskap, ägande, optionsrätt eller ett konvertibelt skuldebrev har eller kan ha motsvarande innehav eller rösträtt i en sammanslutning som hör till andelslagets koncern eller i en sammanslutning eller stiftelse som utövar bestämmande inflytande i andelslaget,

3) andelslagets verkställande direktör, styrelseledamöter, förvaltningsrådsledamöter och revisorer samt den som har motsvarande ställning i en sådan sammanslutning eller en sådan stiftelse som avses i 1 punkten,

4) en i 1—3 punkten nämnd persons make, syskon och halvsyskon samt släktingar i rakt upp- eller nedstigande led till en i 1—3 punkten nämnd person eller till dennes make och maken till en här nämnd person, varvid med make jämställs den med vilken personen i fråga lever i ett äktenskapsliknande förhållande,

5) en sammanslutning eller en stiftelse där den som avses i 2—4 punkten ensam eller tillsammans med någon annan har bestämmande inflytande.

Vid beräkning av innehav och rösträtt som avses i 1 mom. 2 punkten tillämpas 1 kap. 5 § 2 och 3 mom. bokföringslagen och hänförs till den andel som en delägare eller medlem i sammanslutningen har också en sådan fysisk persons innehav och rösträtt som står i ett sådant förhållande till delägaren eller medlemmen som avses i 1 mom. 4 punkten samt en sådan sammanslutnings och stiftelses innehav och rösträtt som står i ett sådant förhållande till delägaren eller medlemmen som avses i 5 punkten.

5 §

Specifikation av eget kapital

I balansräkningen eller dess bilaga skall lämnas följande uppgifter:

- 1) andelslagets andelskapital, tilläggsandelskapital, placeringsandelskapital och i 2 § 3 mom. avsett kapital uppdelat i olika slag av andelar,
- 2) i fråga om kapitallån de huvudsakliga lånevillkoren samt den på lånet upplupna icke kostnadsförda räntan eller gottgörelsen av annat slag,
- 3) tidpunkten och villkoren för utgivande av tilläggsandelar och placeringsandelar som baserar sig på optionsrätter och konvertibla skuldebrev som andelslaget emitterat samt, i fråga om tilläggsandelar och placeringsandelar som kan tecknas på grundval av optionsrätter och konvertibla skuldebrev, antalet andelar och det sammanlagda beloppet av insatserna enligt olika slag av andelar,
- 4) i fråga om de skilda slagen av andelar antal, sammanlagt belopp av insatserna och anskaffningsutgift när det gäller andelslagets egna placeringsandelar i dess besittning samt moderandelslagets andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar,
- 5) de belopp av insatserna eller tilläggsinsatserna som på basis av detta eller ett tidigare bokslut skall återbetalas på grund av att medlemskapet upphör, på grund av att insatserna och tilläggsinsatserna nedsätts och på grund av att antalet andelar och tilläggsandelar minskas samt återbetalningstidpunkterna enligt de olika slagen av andelar.

1) i 2 kap. 2 § 2 mom. 2 punkten nämnda uppgifter om den som de särskilda villkoren gäller,

2) utredning om den egendom som tillförs andelslaget,

3) det värde som i balansräkningen upptas för den egendom som tillförs andelslaget,

4) en redogörelse för de värderingsmetoder som har använts vid värderingen av egendomen och för de resultat som dessa metoder ger,

5) en utredning om antalet andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar som ges för egendomen och om annat vederlag.

Om det upprättas ett skriftligt avtal eller ges en skriftlig förbindelse om en omständighet som avses i ett särskilt villkor av det slag som nämns i 1 mom., skall till bokslutet fogas denna handling eller en kopia därav eller hänvisning till den samt uppgift om var avtalet hålls framlagt. Om en rörelse sätts in i andelslaget mot andelar eller annars förvärvas till andelslaget, skall till bokslutet också fogas rörelsens bokslutshandlingar för de två senast avslutade räkenskapsperioderna samt de delårsrapporter som uppgjorts efter det senaste bokslutet. I andelslagets bokslut skall dessutom redogöras för rörelsens resultat och ekonomiska ställning under tiden efter det senaste bokslutet eller den senaste delårsrapporten. Finns inte

bokslutshandlingar, skall i andelslagets bokslut redogöras för rörelsens resultat och ekonomiska ställning under de två senaste räkenskapsperioderna.

6 §

Apport och andra särskilda villkor för insatsen

I balansräkningen eller dess bilaga skall lämnas de uppgifter som är väsentliga med tanke på bedömningen av en betalning genom apport av en till räkenskapsperioden hörande andel, tilläggsandel och placeringsandel och bedömningen av andra i 9 kap. 7 § avsedda särskilda villkor, såsom

7 §

Verksamhetsberättelse

Utöver det som bestäms i bokföringslagen skall verksamhetsberättelsen innehålla

1) ett förslag till åtgärder beträffande överskott eller förlust,

2) en finansieringsanalys, om minst två av de gränser som avses i 3 kap. 9 § 2 mom. bokföringslagen har överskridits under såväl den avslutade räkenskapsperioden som den omedelbart föregående räkenskapsperioden,

3) uppgift om utländska filialer,

- 4) om andelslaget har blivit modersammanslutning, uppgift om detta,
 5) uppgift om det sammanlagda antalet medlemmar och andelar vid ingången och utgången av räkenskapsperioden, om det i stadgarna bestäms om medlemmarnas tillskottsplikt,
 6) en redogörelse, om andelslaget vid fusion har varit övertagande andelslag eller andelslaget har delats.
 I finansieringsanalysen skall redogöras för anskaffningen och användningen av medel under räkenskapsperioden.

8 §

Koncernbokslut

Beträffande upprättande av koncernbokslut skall utöver bokföringslagen i tillämpliga delar iakttas bestämmelserna i 2—7 §.

Ett koncernbokslut skall alltid upprättas, om ett moderandelslag återbetalar insatser, tilläggsinsatser eller placeringsinsatser, annars delar ut medel till medlemmarna eller till andra ägare av en andel, tilläggsandel eller placeringsandel eller i fråga om kapitallån återbetalar kapital eller betalar ränta på det eller annan gottgörelse.

Utöver det som bestäms i bokföringslagen skall i moderandelslagets verksamhetsberättelse följande uppgifter ges:

- 1) i fråga om koncernen en finansieringsanalys som avses i 7 § 1 mom.
- 2) punkten, om moderandelslaget enligt bokföringslagen är skyldigt att upprätta koncernbokslut,
- 2) det belopp av koncernens överskott och av de i 2 § 3 mom. avsedda poster motsvarande överskottet som enligt stadgarna eller bolagsordningen för en sammanslutning som hör till koncernen skall överföras till reservfonden eller till motsvarande eget kapital.

9 §

Registrering av bokslutet

Ett andelslag skall inom två månader efter det att bokslutet fastställts anmäla resultaträkningen och balansräkningen för

registrering. Till anmälan skall fogas en kopia av revisionsberättelsen samt ett skriftligt intyg av en styrelseledamot eller verkställande direktören om datum för fastställande av bokslutet och om andelsstämman beslut. Moderandelslaget skall för registrering anmäla också koncernbokslutet och koncernrevisionsberättelsen.

Försummas en skyldighet som avses i 1 mom. kan registermyndigheten vid vite ålägga verkställande direktören eller en styrelseledamot att inom utsatt tid fullgöra skyldigheten.

I ett beslut med vilket registermyndigheten har förelagt vite får ändring inte sökas genom besvär.

7 kap.

Revision, medlemmarnas granskningsrätt och särskild granskning*Revision och revisorer*

1 §

Tillämpning av revisionslagen

I fråga om revision av ett andelslag iakttas bestämmelserna i detta kapitel och i revisionslagen (936/1994).

I denna lag avses med godkänd revisor en person och en sammanslutning som avses i 2 § 2 punkten revisionslagen.

2 §

Val av revisor och revisorssuppleant

Ett andelslag skall ha en revisor. I stadgarna kan bestämmas om flera revisorer. Andelsstämman väljer revisorerna. Om andelslaget enligt stadgarna har flera revisorer, kan i stadgarna bestämmas att någon eller några av dem, dock inte alla, tillsätts i annan ordning.

Andelsstämman kan dessutom välja en eller flera revisorssuppleanter. Bestämmelser om skyldighet att välja revisorssuppleanter finns i revisionslagen. Det som i denna lag och i revisionslagen bestäms om revisorer gäller

också revisorssuppleanter.

Revisorerna och revisorssuppleanterna skall innan de blir valda ge sitt daterade och undertecknade samtycke till uppdraget.

3 §

Skyldighet att välja godkänd revisor

Bestämmelser om skyldighet att välja en godkänd revisor finns i revisionslagen. Även i andra än i 11 eller 12 § revisionslagen avsedda andelslag skall till revisor väljas en godkänd revisor, om medlemmarna kräver det. De medlemmar som framställer kravet skall företräda minst en fjärdedel eller en i stadgarna föreskriven mindre del av medlemmarnas totala röstetal. Kravet skall framställas vid den stämma vid vilken revisorn skall väljas. Om andelsstämman dock inte väljer en godkänd revisor, skall länsstyrelsen förordna en godkänd revisor i den ordning som anges i 27 § 1 och 3 mom. revisionslagen, om en medlem inom en månad från stämman anhåller om att en revisor skall förordnas.

4 §

Revisorns mandattid

Revisorns mandattid fortsätter tills vidare, om inte i stadgarna bestäms om en tidsbunden mandattid. Mandattiden upphör vid utgången av den andelsstämma som beslutar om val av en ny revisor, om inte något annat bestäms i stadgarna eller annat besluts vid valet av ny revisor.

5 §

Extra revisor

En medlem kan kräva tillsättande av en revisor med uppgift att delta i revisionen med de övriga revisorerna. Förslag om detta skall göras på den andelsstämma där revisorerna skall väljas eller där ärendet enligt kallelsen till stämman skall behandlas. Har förslaget vid stämman biträtts av medlemmar med minst en fjärdedel eller en i stadgarna

föreskriven mindre del av medlemmarnas totala röstetal, kan en medlem inom en månad efter stämman hos länsstyrelsen anhålla om tillsättande av en godkänd revisor. Länsstyrelsen skall efter att ha hört andelslagets styrelse förordna en revisor för tiden till utgången av den ordinarie andelsstämman under följande räkenskapsperiod.

Medlemmarnas granskningsrätt och särskild granskning

6 §

Medlemmarnas granskningsrätt i andelslag med få medlemmar

I ett andelslag med högst tio medlemmar har en medlem rätt att ta del av andelslagets bokföring och andra till andelslagets verksamhet anslutna handlingar i den omfattning som behövs för bedömning av de omständigheter som avses i 4 kap. 18 § 1 mom.

Styrelsen kan förvägra denna rätt till den del den anser att andelslaget åsamkas väsentligt men av att en medlem tar del av handlingarna. På styrelsens skyldighet att ge upplysningar till revisorerna tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 18 § 3 mom. Tiden för lämnande av upplysningen och revisorernas yttrande räknas dock från det att begäran framställdes.

Medlemmarna har rätt att anlita biträde samt att mot ersättande av andelslagets kostnader få kopior av bokföringen och andra handlingar. Styrelsen kan förbjuda anlitan av andra än godkända revisorer som biträde. En medlem eller ett biträde får inte röja eller utnyttja information som erhållits på det sätt som avses i denna paragraf, om andelslaget kan åsamkas väsentlig olägenhet av att informationen utnyttjas eller röjs.

7 §

Särskild granskning

En medlem kan kräva särskild granskning av andelslagets förvaltning och bokföring för en viss förfluten tid eller av vissa åtgärder eller

omständigheter. Förslag om detta skall göras vid den ordinarie andelsstämman eller vid den andelsstämma där ärendet enligt kallelsen till stämman skall behandlas. Om förslaget biträds av medlemmar med minst en fjärdedel eller en i stadgarna föreskriven mindre del av medlemmarnas totala röstetal, kan en medlem inom en månad efter stämman hos länsstyrelsen anhålla om att en granskare skall förordnas.

Länsstyrelsen skall innan en granskare förordnas höra andelslagets styrelse och, om granskningen enligt ansökan gäller en viss persons åtgärder, denna person. Ansökan skall bifallas, om det anses finnas vägande skäl för förrättande av granskning. Länsstyrelsen kan förordna en eller flera granskare.

Det som i 20 kap. 4—6 § och 23 kap. 4 § samt i 10, 15, 21—25 och 44 § revisionslagen bestäms om revisorer, tillämpas på motsvarande sätt på en granskare som avses i denna lag.

Över granskningen skall ett yttrande avges till andelsstämman. Yttrandet skall under minst en vecka före stämman hållas framlagt för medlemmarna på andelslagets huvudkontor och utan dröjsmål sändas till de medlemmar som begär det samt framläggas på stämman. En granskare har rätt att få arvode av andelslaget.

8 kap.

Medelsanvändningen, reservfond, överkursfond och uppskrivningsfond

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillåtna sätt att dela ut medel

Andelslagets medel får delas ut till medlemmarna och deras rättsinnehavare endast enligt vad som i denna lag bestäms om

- 1) utdelning av överskott,
- 2) återbetalning av insatsen när medlemskap upphör och antalet andelar minskas,
- 3) återbetalning av tilläggsinsats och placeringsinsats,

4) utdelning av medel i samband med nedsättning av insatsen och tilläggsinsatsen, reservfonden, överkursfonden och placeringsandelskapitalet,

5) förvärv av och mottagande såsom pant av egna placeringsandelar och placeringsandelar i moderandelslaget,

6) utdelning av medel i samband med att andelslaget upplöses, fusioneras, delas eller ombildas till aktiebolag eller vid avregistrering av andelslaget.

Medel får inte delas ut förrän andelslaget har registrerats.

Överskott och utdelning av det

2 §

Rätt till överskott och grunderna för utdelning av överskottet

Överskott får delas ut till medlemmarna endast om så bestäms i stadgarna. Om utdelningsgrunden inte anges i stadgarna, sker utdelningen i förhållande till den omfattning som medlemmarna har begagnat andelslagets tjänster.

I stadgarna kan bestämmas att överskottet delas ut helt eller delvis

- 1) så att ränta eller annan gottgörelse betalas på det belopp som erlagts av andelarna,
- 2) i förhållande till den omfattning i vilken medlemmarna har begagnat tjänster som andelslaget tillhandahåller eller ordnar på något annat i 1 kap. 2 § 1 mom. avsett sätt, eller
- 3) på annat i stadgarna bestämt sätt.

3 §

Utdelningsbart överskott

Utdelningen av överskott får inte överstiga det sammanlagda beloppet av överskottet enligt fastställd balansräkning för den senaste räkenskapsperioden och av andra i 6 kap. 2 § 3 mom. avsedda mot överskott svarande poster, från vilka dragits av de poster som nämns i 2 mom.

Vid uträkningen av utdelningsbart överskott skall från det sammanlagda belopp som avses i 1 mom. dras av

- 1) i balansräkningen angiven förlust som inte har dragits av från överskottet,
- 2) ett belopp som motsvarar de i balansräkningen aktiverade utgifterna i samband med att andelslaget bildas,
- 3) ett belopp som motsvarar de i balansräkningen aktiverade forskningsutgifterna och andra än de i 5 kap. 8 § bokföringslagen avsedda utvecklingsutgifterna,
- 4) det belopp som enligt stadgarna skall avsättas till reservfonden, användas för andra ändamål eller annars lämnas outdelade.

4 §

Tilläggsbegränsningar för utdelningsbart överskott

När det utdelningsbara överskottet räknas ut skall från överskottet enligt balansräkningen dras av också

- 1) det sammanlagda beloppet av snabb återbetalning av insatser så som bestäms i 10 kap. 4 §,
- 2) det sammanlagda beloppet av räntan på kapitallån eller annan gottgörelse så som bestäms i 13 kap. 1 §.

Av det överskott som tillfaller en medlem innehålls hälften för erläggande av det belopp av medlemmens insats som är obetalt, om inte något annat bestäms i stadgarna.

Bestämmelser om sådant förbud att dela ut överskott som grundar sig på nedsättning av insatsen, tilläggsinsatsen och placeringsinsatsen eller av det belopp som betalats av den och minskning av antalet andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar samt på nedsättning av reservfonden eller överkursfonden finns i 10 och 11 §, 10 kap. 9, 12 och 13 §, 11 kap. 3 § och 12 kap. 1 §.

5 §

Moderandelslagets utdelningsbara överskott

Som ett moderandelslags utdelningsbara överskott anses det mindre av de belopp som räknats ut på basis av balansräkningen och koncernbalansräkningen.

Det utdelningsbara överskottet enligt koncernbalansräkningen uträknas med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 3 och 4 §. Till det utdelningsbara överskottet enligt koncernbalansräkningen hänförs inte

- 1) sådan vinst eller sådant överskott från en dottersammanslutning som omfattas av en sådan begränsning av utdelning av överskott eller vinst som motsvarar den begränsning som anges i 10 kap. 9 § 3 mom., eller
- 2) de belopp som av i bokföringslagen avsedda reserver i boksluten för sammanslutningarna i koncernen samt av skillnaden mellan de registrerade och planenliga avskrivningarna har upptagits som fritt eget kapital i koncernbokslutet.

6 §

Beslut om utdelning av överskott

Beslut om utdelning av överskott fattas av andelsstämman.

Andelsstämman får besluta om utdelning av större belopp än styrelsen föreslagit eller godkänt endast om stämman enligt stadgarna är skyldig att göra det.

Förbud mot att finansiera andelar samt olaglig utdelning av medel

7 §

Förbud mot att finansiera egna andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar

Andelslaget får inte lämna penninglån eller ge ut andra medel i andelslaget i syfte att mottagaren eller någon som hör till dennes närmaste krets enligt 6 kap. 4 §, med medlen betalar det belopp som skall betalas för andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar i andelslaget eller i någon annan sammanslutning inom samma koncern med andelslaget eller teckningspriset för aktier. Detsamma gäller finansiering av betalningen av en andel eller en bolagsandel i en annan sammanslutning i samma koncern. Bestämmelserna i denna paragraf skall inte tillämpas på beviljande av sådant penninglån om vilket bestäms i 23 § personalfondslagen

(814/1989). Sådant penninglån får dock beviljas endast inom ramen för det utdelningsbara överskottet.

8 §

Olaglig utdelning av medel

En medlem skall återbetala medel som i strid med denna lag erhållits ur andelslaget, jämte årlig ränta enligt 3 § 2 mom. räntelagen (633/1982), om medlemmen inte haft grundad anledning att anta att medlen delades ut i enlighet med denna lag.

De som deltagit i fattandet eller verkställandet av utdelningsbeslutet eller i upprättandet eller fastställandet av den felaktiga balansräkning som legat till grund för beslutet är i enlighet med 20 kap. 1—3 § i denna lag samt 44 § revisionslagen solidariskt ansvariga för den brist som föreligger efter återbetalningen av medel.

Reservfond, överkursfond och uppskrivningsfond

9 §

Reservfond och avsättningsskyldighet

Varje andelslag skall ha en reservfond. Till reservfonden skall avsättas fem procent av räkenskapsperiodens överskott enligt balansräkningen, från vilket har dragits av föregående räkenskapsperioders förlust enligt balansräkningen. Avsättningar skall göras tills reservfonden är minst en hundradel av andelslagets balansomslutning. Avsättningar skall dock alltid göras tills fonden uppgår till minst 2 500 euro.

I stadgarna kan bestämmas om en större reservfond och om en större årlig avsättning till fonden än vad som föreskrivs i 1 mom.. Andelsstämman kan också annars besluta att avsättningar till reservfonden görs ur överskottet och uppskrivningsfonden.

10 §

Nedsättning av reservfonden

Reservfonden får nedsättas genom

andelsstämmans beslut endast i det syfte som föreskrivs i 10 kap. 7 § och för ökning av placeringsandelskapitalet genom fondförhöjning enligt vad som bestäms i 12 kap. I fråga om beslutet gäller i tillämpliga delar det som i 4 och 10 kap. bestäms om beslut om nedsättning av insats.

Om reservfonden nedsätts för täckande av förlust, är fonden nedsatt när beslutet har fattats. Härvid får andelslagen inte dela ut överskott innan det har förflutit ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken beslut om nedsättning av reservfonden fattades.

Om reservfonden nedsätts i annat syfte än att täcka förlust, krävs registermyndighetens tillstånd till verkställigheten av beslutet. Tillstånd behövs dock inte om reservfonden, överkursfonden eller placeringsandelskapitalet samtidigt höjs med ett belopp som motsvarar nedsättningsbeloppet. Tillståndet skall sökas inom en månad från det beslutet om nedsättning av reservfonden fattades. I annat fall förfaller tillståndet. Beslutet jämte bilagor skall fogas till ansökan. I övrigt tillämpas på tillståndet bestämmelserna i 16 kap. 13—15 §. Reservfonden är nedsatt när tillståndet har beviljats.

11 §

Överkursfond

Till överkursfonden skall avsättas

1) den del av det till andelslaget betalda beloppet av insatsen, tilläggsinsatsen och placeringsinsatsen som inte återbetalas, används för täckande av fastställd förlust eller avsätts till en fond som används enligt andelsstämmans beslut, samt

2) försäljningsvinst som erhållits genom försäljning av egna placeringsandelar och placeringsandelar i moderandelslaget.

Till överkursfonden kan dessutom avsättas en sådan anslutningsavgift och annan i 6 kap. 2 § 3 mom. avsedd post, vars villkor motsvarar bestämmelserna om överkursfond i denna paragraf.

Om nedsättning av överkursfonden gäller det som i 10 § bestäms om nedsättning av reservfonden.

12 §

Uppskrivningsfond

Uppskrivningsfonden får användas endast för avsättning till reservfonden och till höjning av placeringsandelskapitalet genom fondförhöjning så som bestäms i 12 kap. När uppskrivningar återförs skall det kapital som har avsatts till uppskrivningsfonden i motsvarande mån minskas. Om uppskrivningsfonden har använts och det kapital som har avsatts till fonden inte kan minskas med det belopp som återförs, skall ett motsvarande belopp upptas som en minskning av överskottet.

9 kap.

Andelar, insatser, andelskapital och anslutningsavgifter*Allmänna bestämmelser*

1 §

Andelar

Varje medlem skall ta en andel och till andelslaget betala en i dess stadgar föreskriven insats.

Alla andelar ger lika rättigheter i andelslaget, om inte något annat bestäms i denna lag eller i stadgarna.

Insatserna är lika stora.

2 §

Skyldighet att ta flera andelar

I stadgarna kan bestämmas att en medlem i andelslaget är skyldig att delta med flera andelar i samband med inträdet i andelslaget eller under medlemskapet och att en sådan skyldighet minskar under medlemskapet. I stadgarna skall då bestämmas om grunderna

för ökningen och minskningen av skyldigheten samt tid och sätt för betalning av nya insatser.

Om en medlems skyldighet att delta med flera andelar minskas, omvandlas de andelar som överstiger skyldigheten till sådana frivilliga andelar som avses i 3 §.

Utan hinder av 2 mom. kan i stadgarna bestämmas att en insats som betalats för en andel som blivit frivillig återbetalas på det sätt som bestäms i stadgarna eller att andelen omvandlas till tilläggsandel. En andel omvandlas till tilläggsandel den dag då skyldigheten att ta andelar minskar. En betalning som erlagts för en sådan tilläggsandel kan återbetalas tidigast ett år efter utgången av den räkenskapsperiod under vilken andelen har omvandlats till tilläggsandel.

3 §

Frivilliga andelar

I stadgarna kan bestämmas att andelslaget kan ge sina medlemmar frivilliga andelar utöver vad som bestäms i 1 och 2 §. I stadgarna skall då bestämmas

1) antalet andelar som ges, maximiantal eller beräkningsgrunden, den ordning som skall iakttagas vid utgivandet samt tiden och sättet för betalning av nya insatser, eller

2) att andelsstämman beslutar om utgivande av andelar eller bemyndigar styrelsen att besluta om det.

Ett bemyndigande kan ges för högst fem år, räknat från andelsstämmans beslut.

I det fall som avses i 1 mom. 1 punkten fattas beslutet om utgivande av andelar av det organ i andelslaget som beslutar om antagning av medlemmar, om inte något annat bestäms i stadgarna. I beslutsförslaget och i andelsstämmans beslut som gäller utgivande av andelar eller bemyndigande därtill skall nämnas de ärenden som avses i 1 mom. 1 punkten samt i beslutet om bemyndigande dessutom bemyndigandets giltighetstid. I styrelsens beslut skall nämnas de ärenden som avses i 1 mom. 1 punkten. På utgivande av frivilliga andelar tillämpas i övrigt det som i 3 kap. 2 § bestäms om inträde i andelslag.

I andelslagets stadgar kan också bestämmas att andelslaget skall ge en medlem frivilliga andelar. I stadgarna skall då också bestämmas om de ärenden som avses i 1 mom. 1 punkten.

En medlem har rätt att minska sitt antal frivilliga andelar genom att skriftligen meddela andelslaget detta på det sätt som bestäms i 23 kap. 2 § 1 mom. I stadgarna kan bestämmas också om andra sätt på vilka andelslaget anses ha tagit emot ett meddelande, och styrelsen kan dessutom utse någon att ta emot dessa meddelanden. I stadgarna kan dessutom bestämmas att en medlem inte får minska antalet frivilliga andelar inom en viss tid från utgivandet av andelarna.

4 §

Anslutningsavgift

I stadgarna kan bestämmas att en medlem skall betala anslutningsavgift när medlemskapet börjar eller när det antal andelar som medlemmen har ökes.

Anslutningsavgiften återbetalas inte, om inte något annat bestäms i stadgarna.

På en bestämmelse i stadgarna, på andelsstämmans beslut och på ett bemyndigande för styrelse i fråga om anslutningsavgift tillämpas i övrigt det som i 3 § 1—3 mom. bestäms om frivilliga andelar.

5 §

Andelskapital

Det sammanlagda beloppet av de mot de utgivna andelarna svarande insatserna som har betalats till andelslaget vid varje tidpunkt utgör andelskapitalet.

Betalning och uppbörd av insats

6 §

Betalning

Insatsen skall inom utsatt tid betalas till andelslaget i en eller flera poster på det sätt som bestäms i stadgarna.

Insatsen kan betalas också ur det överskott som tillfaller medlemmen och i form av fondförhöjning enligt vad som bestäms i denna lag.

I stadgarna kan bestämmas att insatsen eller en del av den i första hand betalas ur det överskott som under betalningstiden utdelas till medlemmen. I stadgarna kan också bestämmas att medlemmen till denna del svarar för betalning av insatsen endast, om andelslaget förlorar sitt andelskapital eller försätts i likvidation eller konkurs på det sätt som bestäms i 9 § 2 och 3 mom.

7 §

Apport och andra särskilda villkor för utgivande av andel

I stadgarna kan bestämmas att en andel kan ges förenad med rätt eller skyldighet att i andelslaget mot insats som gäller andelen sätta in annan egendom än pengar (*apportegendom*) eller att andelen annars kan utges med särskilda villkor.

Apportegendom kan vara endast sådan egendom som är av ekonomiskt värde för andelslaget. En förbindelse till arbetsprestation eller utförande av en tjänst kan inte utgöra apportegendom.

8 §

Kvittning och uppbörd

Insatsen får kvittas mot en fordran hos andelslaget, om andelslagets styrelse samtycker till det. Styrelsen får inte ge samtycke, om kvittningen skulle åsamka andelslaget eller dess borgenärer skada.

I stadgarna kan bestämmas om kvittningsrätten. Bestämmelser om kvittningsrätten kan tas in också i andelsstämmans beslut om samt bemyndigande för styrelsen att ge ut

frivilliga andelar.

Under andelslagets likvidation eller konkurs får en insats inte kvittas mot en fordran hos andelslaget.

Andelslaget får inte överlåta eller pantsätta sin fordran som grundar sig på insats. Om andelslaget försätts i konkurs, tillhör en sådan fordran konkursboet.

Styrelsen skall utan dröjsmål driva in ett fördröjt belopp, om insatsen inte betalas i tid. Styrelsen kan konstatera att rätten till frivillig andel är förverkad, om det fördröjda beloppet jämte ränta inte betalas inom en månad från utgången av betalningstiden. Om rätten till en frivillig andel har förverkats, kan styrelsen ge den till någon annan, som utan dröjsmål skall betala den del av insatsen som har förfallit till betalning.

9 §

Insats som är obetald när medlemskapet upphör

En före detta medlem svarar inte för en obetald insats.

En före detta medlem skall dock erlægga det obetalda beloppet, om andelslaget inte enligt 10 kap. 1 eller 2 § har för återbetalning av insatsen disponibla medel enligt bokslutet för den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde. Den före detta medlemmen skall då betala en på andelen kalkylerad del av det belopp med vilket summan av förlusten enligt balansräkningen samt andra i 8 kap. 3 § 2 mom. och 4 § avsedda icke utdelningsbara poster överstiger summan av andelskapitalet, överskottet och andra i 10 kap. 1 § 3 mom. 1 punkten avsedda poster som skall användas till återbetalning av insatser. En före detta medlem skall dock betala högst det belopp av insatsen som är obetalt. Andelslaget skall kräva betalning inom ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde.

Trots att medlemskapet upphört skall hela insatsen betalas, om andelslaget försätts i likvidation eller konkurs inom ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde.

En obetald insats kan tas ut ur en avlidens dödsbo i de fall som avses i 2 och 3 mom.,

trots att dennes rättsinnehavare har inträtt som medlem i andelslaget i enlighet med 10 § 3 mom.

Det som bestäms ovan i denna paragraf tillämpas också på minskning av antalet andelar.

Överföring av andel

10 §

Rätt till överföring och förvärvarens ställning

En medlem kan dock överföra sin andel på någon annan, om inte något annat bestäms i stadgarna. En skriftlig överföringsanmälan till andelslaget har samma verkan som om överlåtaren hade anmält om avgång ur andelslaget eller minskning av antalet andelar.

Om förvärvaren av en andel godkänns som medlem i enlighet med 3 mom., har förvärvaren rätt att som amortering av sin insats räkna det belopp av insatsen som överlåtaren har betalt till andelslaget. Förvärvaren får då också de övriga på denna lag och stadgarna grundade ekonomiska förmåner och skyldigheter som överlåtaren skulle ha haft om medlemskapet hade fortgått.

Förvärvaren skall ansöka om medlemskap i andelslaget inom sex månader från förvärvet eller, om förvärvet grundar sig på arvskifte eller avvittring efter en avliden medlem, inom ett år från dödsdagen. Om förvärvaren inte ansöker om medlemskap inom utsatt tid eller ansökan avslås, har förvärvaren endast samma rätt till återbetalning av insatsen som överlåtaren av andelen skulle ha haft vid sin avgång ur andelslaget.

Denna paragraf tillämpas också på en förvärvare som är medlem i andelslaget.

11 §

Anmälan om förvärv och annan rätt

Ett sådant förvärv av en andel som förvärvaren har anmält till andelslaget och över vilket har lagts fram tillförlitlig utredning samt utredning om att föreskriven överlåtelseskatt har betalats, skall utan dröjsmål antecknas i medlemsförteckningen. Anteckningen skall dateras. Om samtycke av andelslaget krävs för överlåtelse eller förvärv av en andel eller en medlem har inlösningsrätt, får någon anteckning inte göras förrän det har framgått att samtycke har givits eller att inlösningsrätt inte har utövats.

Andelslaget skall på begäran utan dröjsmål i medlemsförteckningen anteckna var och en som med ett dokument visar på en pantsättning, ett uppdrag eller någon annan omständighet grundad rätt till medel som återbetalas eller delas ut ur andelslaget. Anteckningen skall dateras. Den skall strykas när det visas att rätten har upphört.

12 §

Berättigade att utöva andelsrättigheter

I ett andelslag får rättigheter som grundar sig på en andel utövas endast av den som är införd i medlemsförteckningen eller som har meddelat andelslaget sitt förvärv eller i 11 § avsedd rättighet av annat slag och lagt fram utredning om förvärvet eller rättigheten.

Om flera äger en andel kan de utöva sina på andelen grundade rättigheter i andelslaget genom en gemensam representant.

Andelsbrev och interimbevis

13 §

Utfärdande av andelsbrev och andra handlingar

Om stadgarna innehåller bestämmelser om rätt att bli medlem i andelslaget på det sätt som bestäms i 3 kap 2 § 2 mom., kan i stadgarna också bestämmas att ett andelsbrev och interimbevis kan utfärdas över andelen. Andelsbrevet skall då på begäran ges till den ägare av andelen som antecknats i medlemsförteckningen. Andelsbrevet skall ställas till namngiven person och det kan avse flera andelar. Ett andelsbrev får inte ges

förrän de stadgebestämmelser som gäller andelskapitalet har registrerats och full betalning för andelen har erlagts. De stadgebestämmelser som gäller utgivande av andelsbrev kan strykas ur stadgarna när samtliga andelsbrev och interimbevis har ogiltigförklarats eller returnerats till andelslaget.

I andelsbrevet skall nämnas andelslagets firma och registernummer, andelsbrevets ordningsnummer samt antalet andelar som ingår i andelsbrevet och namnet på den som äger andelen eller andelarna. Styrelsen eller en av styrelsen därtill bemyndigad person skall datera och underteckna andelsbrevet. Andelsbrevet får undertecknas genom tryckning eller på motsvarande sätt.

I andelsbrevet skall också nämnas på denna lag eller stadgarna grundad begränsning av överlåtelse eller förvärv av andel samt på stadgarna grundad skyldighet att betala extra avgift, tillskottsplikt och inlösningsvillkor.

Till andelsbrevet kan fogas bevis som berättigar till överskott som utdelas på andel. På bevisen tillämpas det som i 24 och 25 § lagen om skuldebrev (622/1947) bestäms om utdelningskuponger.

Till andelsbrevet kan också fogas bevis som berättigar till nya andelar. På ett sådant bevis tillämpas 13, 14 och 22 § lagen om skuldebrev efter det att beslutet om utgivande av nya andelar har fattats. Om beviset har erhållits tillsammans med andelsbrevet, har dess mottagare inte bättre rätt än till andelsbrevet. Innehavaren av beviset skall iaktta de stadgebestämmelser som gäller bevis. Om beviset har överlåtits separat från andelsbrevet innan beslutet om utgivande av andelar har fattats, tillämpas 14 § lagen om skuldebrev inte.

Innan ett andelsbrev ges ut kan andelslaget utfärda ett på namngiven person ställt interimbevis, som gäller rätt till en eller flera andelar och som innehåller ett villkor om utgivande av andelsbrev endast mot returnering av interimbeviset. På intyget skall på begäran göras en anteckning om de betalningar som erlagts för andelen. På intyget tillämpas i övrigt det som i 2 mom. bestäms om andelsbrev.

14 §

Överlåtelse av handlingar

På överlåtelse och pantsättning av andelsbrev och interimisbevis tillämpas det som i 13, 14 och 22 § lagen om skuldebrev bestäms om löpande skuldebrev. Vid tillämpning av nämnda lagrum skall den som i sin besittning har ett andelsbrev eller interimisbevis och som enligt en av andelslaget gjord anteckning i handlingen har antecknats som ägare i medlemsförteckningen jämföras med den som enligt 13 § 2 mom. lagen om skuldebrev förutsätts ha den rätt som ett skuldebrev utvisar.

Det som bestäms i 12 § gäller inte sådan på andel grundad rätt som utövas genom uppvisande eller överlåtelse av andelsbrev, i 13 § 4 mom. avsett bevis eller någon annan av andelslaget utfärdad särskild handling.

Har den senaste till andelslaget anmälda överlåtelsen av en andel tecknats på andelsbrevet eller ett interimisbevis in blanco, skall dessutom den nya ägarens namn sättas ut i andelsbrevet eller interimisbeviset innan förvärvet antecknas i medlemsförteckningen. Ett andelsbrev eller interimisbevis som visats upp för andelslaget skall förses med ett intyg om anteckning av förvärvet i medlemsförteckningen och datum för anteckningen.

15 §

Anteckningar i andelsbrevet

På begäran av ägaren till en tilläggsandel skall styrelsen mot skälig avgift förrätta delning av ett andelsbrev eller sammanslagning av andelsbrev.

Om andelslaget på grund av nedsättning av insats, minskning av antalet andelar eller upplösning av andelslaget eller när andelslaget fusioneras med ett annat andelslag, delas eller ombildas till aktiebolag erlägger betalning till andelens ägare, skall en anteckning om detta utan dröjsmål göras på andelsbrevet. Anteckning skall likaså göras på andelsbrevet, om andelen har ogiltigförklarats eller insatsen har sänkts utan betalning.

Om ett andelsbrev i samband med dödande har utfärdats i stället för ett annat, skall det

nämnas i andelsbrevet.

Om ett andelsbrev enligt denna lag skall förses med anteckning eller på grund av andelsstämmans beslut om uppdelning av andelar skall bytas ut mot två eller flera andelsbrev, kan andelslaget innehålla på andelen löpande ränta eller annan gottgörelse tills andelsbrevet har visats upp i nämnda syfte. Andelslaget kan innehålla på andelen löpande ränta eller gottgörelse också om andelsbrevet skall bytas för den skull att andelen ombildas till tilläggsandel eller placeringsandel.

16 §

Fondförhöjning

Om ett andelsbrev har utfärdats över en andel och en ny andel som ges på basis av andelen inte krävs inom tio år från beslutet om en fondförhöjning, är den nya andelen förverkad. Det belopp som av den förverkade andelen betraktas som betalt överförs från andelskapitalet till reservfonden.

Delning och sammanslagning av andelar

17 §

Förutsättningarna för delning och sammanslagning

En andel kan delas upp i flera andelar och flera andelar kan sammanslås till en andel så att

- 1) den i stadgarna bestämda insatsen ändras i förhållande till hur andelarna har delats upp eller slagits samman, samt
- 2) insatsernas sammanlagda belopp och beloppet av andelskapitalet förblir oförändrat.

Vid en uppdelning av en andel fördelas det belopp som av insatsen har betalats till andelslaget på insatserna i förhållande till hur andelarna har delats upp, om inte i stadgarna eller andelsstämmans beslut om uppdelning av andelar bestäms något annat.

Höjning av insats och utgivande av nya andelar

18 §

Sätten för höjning av insatsen

Insatsen kan höjas mot betalning (*betald förhöjning*) eller utan betalning (*fondförhöjning*) eller delvis mot betalning (*blandförhöjning*). En fondförhöjning och blandförhöjning kan också genomföras så att andelslaget ger nya andelar, tilläggsandelar eller placeringsandelar.

Beslut om höjning av insatsen fattas av andelsstämman. På beslutet och dess registrering tillämpas det som i 4 kap. bestäms om ändring av stadgarna. Ett beslut får inte fattas förrän andelslaget registreras.

På betalning, uppbörd och kvittning av förhöjning tillämpas bestämmelserna i 6—9 §.

19 §

Betald förhöjning

En betald förhöjning genomförs så att den bestämmelse i stadgarna som gäller insats ändras och medlemmarna förpliktas att till andelslaget betala förhöjningsbeloppet så som bestäms i stadgarna.

Om förhöjningen kan betalas med utnyttjande av kvittningsrätt eller med hjälp av apportegendom eller annars på särskilda villkor, skall en bestämmelse om detta tas in i förhöjningsbeslutet och beslutsförslaget.

20 §

Fondförhöjning

En fondförhöjning genomförs så att den bestämmelse i stadgarna som gäller insatsen ändras och att utdelningsbart överskott överförs till medlemmens insats i samma proportion som överskott kan delas ut till medlemmen enligt denna lag och stadgarna. Rätt till fondförhöjning har den som är medlem i andelslaget när beslut fattas om förhöjningen, om inte något annat bestäms i denna paragraf eller i förhöjningsbeslutet.

I beslutsförslaget och i beslutet om fondförhöjning skall nämnas det belopp som överförs till andelskapitalet.

Andelsstämman får inte besluta om större fondförhöjning än vad styrelsen föreslår eller godkänner.

I stadgarna kan bestämmas att fondförhöjningen inte räknas till det belopp som av insatsen betalts för en medlems del eller för den på vilken medlemmens rätt har övergått, när man räknar ut det belopp som skall återbetalas av insatsen eller det överskott som skall delas ut på det betalda beloppet av insatsen. Beloppet av en sådan fondförhöjning skall antecknas vid insatsen i medlemsförteckningen.

Andelsstämman kan besluta att fondförhöjningen genomförs så att medlemmarna ges nya andelar. Då skall i beslutsförslaget och i beslutet nämnas också antalet andelar som ges ut och tidpunkten för utgivningen. I övrigt gäller i fråga om beslutsförslaget och beslutet i tillämpliga delar bestämmelserna i 1—4 mom. En sådan fondförhöjning träder i kraft när de nya andelarna har getts ut, om förhöjningen genomförs utan stadgeändring.

Bestämmelser om tilläggsandelar och placeringsandelar som ges vid fondförhöjning finns i 11 och 12 kap.

21 §

Blandförhöjning

En blandförhöjning genomförs så att de bestämmelser i stadgarna som gäller insatsen ändras och en del av förhöjningen betalas som fondförhöjning och en del som betald förhöjning.

I det beslutsförslag och beslut som gäller blandförhöjning skall utöver uppgifterna om betald förhöjning dessutom nämnas det belopp som i form av fondförhöjning överförs som betalning för medlemmens insats.

Andelsstämman kan besluta att blandförhöjningen genomförs så att medlemmarna ges nya andelar som delvis betalts i form fondförhöjning. Då skall i beslutsförslaget och i beslutet utöver de uppgifter som avses i 20 § 5 mom. dessutom nämnas det belopp som i form av fondförhöjning överförs som betalning av medlemmens insats.

22 §

Ändring av skyldigheten att ta andelar

En medlems skyldighet att ta andelar kan ändras så att stadgarnas bestämmelser om skyldigheten ändras.

10 kap.

Återbetalning och nedsättning av insats samt minskning av antalet andelar*Återbetalning av insats när medlemskapet upphör*

1 §

Återbetalning av insats

När ett medlemskap i andelslaget har upphört har en före detta medlem rätt att få sina insatser tillbaka så som bestäms i denna paragraf och i 2—6 §. Samma rätt har den till vilken medlemmens rätt har övergått.

Det belopp av insatsen som skall återbetalas består av en på det belopp som betalats av insatsen kalkylerad andel av det egna kapital som kan användas för återbetalningen. Fondförhöjningen hänförs till det betalda beloppet, om inte något annat bestäms i stadgarna. Återbetalningens maximibelopp är det belopp som betalats av insatsen.

Det betalda beloppet återbetalas i sin helhet, om andelslaget enligt balansräkningen har utdelningsbart överskott. Om andelslaget saknar utdelningsbart överskott, uträknas det egna kapital som kan användas för återbetalning så att

1) till andelskapitalet läggs överskottet enligt balansräkningen samt reserverna och avskrivningsdifferensen minskad med skatteskulden, och att

2) från andelskapitalet dras av förlust och andra i 8 kap. 3 § 2 mom. och 4 § avsedda icke utdelningsbara poster.

Det egna kapital som kan användas för återbetalning och det belopp som av insatsen skall återbetalas räknas ut på basis av bokslutet för den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde. Det belopp som skall återbetalas skall erläggas inom ett

år från utgången av räkenskapsperioden. Återbetalningen anses ha blivit erlagd när beloppet kan lyftas hos andelslaget, om inte något annat bestäms i stadgarna eller avtalas. Om medlemskapet upphör på grund av dödsfall, skall återbetalningsbeloppet erläggas inom ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken andelslaget fick kännedom om dödsfallet.

Bestämmelser om hur tilläggsandelskapitalet, placeringsandelskapitalet och kapitallånet skall beaktas när det egna kapital som kan användas till återbetalning av insatsen räknas ut finns i 11 kap. 9 § 3 mom., 12 kap. 1 § och 13 kap. 2 § 3 mom.

2 §

Moderandelslagets återbetalningsbara egna kapital

Beloppet av det egna kapital som i moderandelslaget kan användas till återbetalning av insatser är det mindre av de belopp som balansräkningen och koncernbalansräkningen utvisar.

Det belopp enligt koncernbalansräkningen som kan användas för återbetalning uträknas i tillämpliga delar med iakttagande av 1 §.

3 §

Uppskjuten återbetalning

Utan hinder av 1 § 4 mom. kan i stadgarna bestämmas att insatsen återbetalas senare än ett år från utgången av den räkenskapsperiod som avses i momentet (*uppskjuten återbetalning*). I stadgarna skall härvid bestämmas om tidpunkten för återbetalningen samt om en före detta medlems rättigheter i andelslaget från det medlemskapet upphört till dess insatsen har återbetalats. Trots att medlemskapet upphör tillämpas på en före detta medlem 4 kap. 19 § och 5 kap. 11 § till dess att den uppskjutna återbetalningen har erlagts.

I stadgarna kan utan hinder av 1 § 4 mom. också bestämmas att det belopp som återbetalas skall räknas ut på basis av ett senare bokslut än det som avses i det nämnda momentet.

4 §

Snabb återbetalning

Utan hinder av 1 § 4 mom. kan i stadgarna bestämmas att en medlem kan få tillbaka sin insats inom ramen för det utdelningsbara överskottet omedelbart efter det att medlemskapet upphört eller inom en i stadgarna bestämd tid från det medlemskapet upphörde (*snabb återbetalning*).

I stadgarna skall då dessutom bestämmas om den ordning som skall iakttas vid snabb återbetalning och om maximibeloppet av de insatser som på basis av varje bokslut återbetalas i snabb ordning. Detta belopp kan vara högst tio procent av andelskapitalet enligt bokslutet.

Det belopp som motsvarar snabb återbetalning får utdelas som överskott först när det har förflutit ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde.

5 §

Efterhandsåterbetalning

Utan hinder av bestämmelserna i 1 § kan i stadgarna bestämmas att rätten till återbetalning av insatsen kvarstår, om det belopp som har betalats för den inte kan återbetalas helt och hållet så som bestäms i 1—3 § (efterhandsåterbetalning). I stadgarna skall då bestämmas om vilket eller vilka bokslut som ligger till grund för uträkning av efterhandsåterbetalningen, när återbetalningen erläggs och när rätten till återbetalning upphör. I stadgarna skall då bestämmas också om en före detta medlems rättigheter i andelslaget efter det medlemskapet upphört till dess efterhandsåterbetalningen har erlagts. Trots att medlemskapet har upphört tillämpas på en före detta medlem 4 kap. 19 § och 5 kap. 11 §, till dess att efterhandsåterbetalningen har erlagts.

Beloppet av efterhandsåterbetalning räknas ut så att i en uträkning som avses i 1 § 2 mom. det belopp som av en före detta medlems insats har betalats till andelslaget beaktas till fullt belopp. Från det så erhållna

belopp som skall återbetalas avdras det belopp som tidigare har återbetalats till den före detta medlemmen. En efterhandsåterbetalning räknas alltid ut på basis av det fastställda bokslutet och betalas med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 1—4 och 6 §.

6 §

Återbetalning vid likvidation och konkurs samt vid avregistrering av andelslaget

Om andelslaget har försatts i likvidation eller konkurs eller avregistrerats innan insatsen har återbetalats i enlighet med 1—5 §, tillämpas på återbetalningen det som i 19 kap. bestäms om utdelning av andelslagets tillgångar.

Insats och nedsättning av det belopp som betalats av den

7 §

Sätten för nedsättning av insats

Insatsen kan nedsättas

- 1) för återbetalning av insatsen till medlemmarna,
 - 2) för minskning av medlemmarnas betalningsskyldighet,
 - 3) i syfte att överföra andelskapital till reservfonden eller till en i 6 kap. 2 § 3 mom. avsedd fond som motsvarar överskottet eller reservfonden,
 - 4) i syfte att ur andelskapitalet täcka en sådan förlust enligt fastställd balansräkning till vars täckande i 6 kap. 2 § 7 punkten avsett överskott och mot det svarande, i 3 mom. i samma paragraf avsedda poster inte förslår.
- Insatsen nedsätts så att den bestämmelse i stadgarna som gäller insatsen ändras. Det belopp som betalats av insatsen kan nedsättas också utan stadgeändring för täckande av förlust som avses i 1 mom. 4 punkten.

8 §

Nedsättningsbeslut

Andelsstämman beslutar på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 21—23 § om nedsättning av insatsen och det belopp som betalats av den. Av insatsen återbetalas skillnaden mellan det belopp som av den har betalats till andelslaget och den nedsatta insatsen, om inte något annat bestäms i beslutet om nedsättning. Förlust täcks ur varje insats med samma belopp, om inte något annat bestäms i beslutet. Det som föreskrivs om täckande av förlust gäller även avsättning till fond.

På det egna kapital som används till återbetalning av insatsen tillämpas det som i 1 och 2 § bestäms om eget kapital som kan användas till återbetalning. Det egna kapitalet uträknas på basis av bokslutet för den räkenskapsperiod under vilken beslutet om nedsättning registreras. Detsamma gäller avsättning till en fond som motsvarar överskott.

Beslut om nedsättning kan fattas efter att andelslaget har registrerats. Beslut om återbetalning av insats och avsättning till en fond som motsvarar överskott kan fattas endast med samtycke av styrelsen.

I beslutsförslaget och beslutet skall nämnas sättet för nedsättningen samt nedsättningsbeloppet och, i fråga om återbetalning, tidpunkten.

9 §

Verkställighet av nedsättning och begränsning av utdelningen av överskott

En stadgeändring som gäller nedsättning av insatsen skall anmälas för registrering inom en månad. I annat fall förfaller ändringen.

Bestämmelser om verkställandet av en stadgeändring som gäller nedsättning finns i 4 kap. 21 §. Om det belopp som betalats av insatsen nedsätts i syfte att täcka förlust utan att stadgarna ändras, träder nedsättningen i kraft när beslutet har fattats.

Om insatsen eller det belopp som betalats av den nedsätts i syfte att täcka förlust, får andelslaget inte dela ut överskott förrän det har förflutit ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken den stadgeändring som gäller nedsättning registrerats eller beslut fattats om att det

belopp som betalats av en insats skall nedsättas utan stadgeändring.

Utan hinder av 3 mom. får överskott delas ut, om andelskapitalet, reservfonden, överkursfonden och placeringsandelskapitalet sammanlagt har ökat med minst beloppet av nedsättningen.

Minskning av antalet frivilliga andelar

10 §

Medlemmarnas rättigheter

En medlem har rätt att minska sitt antal frivilliga andelar.

Om en medlem dör eller avgår från andelslaget, återbetalas också insatsen för den frivilliga andelen.

På minskning av antalet frivilliga andelar och återbetalning av insatsen för dem tillämpas det som bestäms i 9 kap. 3 § och i 1—6 § i detta kapitel och i stadgarna. Minskning av antalet andelar skall meddelas andelslaget skriftligen på det sätt som bestäms i 3 kap. 4 och 6 § och 23 kap. 2 § 1 mom.

11 §

Andelslagets rättigheter

Andelsstämman kan besluta om minskning av antalet frivilliga andelar mot återbetalning eller utan återbetalning, på det sätt som avses i 7 § 1 mom., om inte något annat bestäms i stadgarna.

Andelsstämman kan också bemyndiga styrelsen att besluta om minskning av antalet andelar, om det belopp som betalats för insatsen återbetalas i sin helhet inom ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken beslut om minskning fattades. Bemyndigandet kan vara i kraft i högst ett års tid efter andelsstämmans beslut.

En medlems rätt till frivilliga andelar upphör när medlemmen utesluts. Återbetalningen av det betalda beloppet av de insatser som motsvarar andelarna bestäms enligt den tidpunkt då medlemskapet upphörde, om inte något annat bestäms i stadgarna.

12 §

Andelsstämmans beslut och bemyndigande

Andelsstämman beslutar på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 21—23 § om minskning av antalet andelar och om bemyndigandet för styrelsen. Av de insatser som motsvarar de andelar som skall nedsättas återbetalas hela det belopp som har betalats till andelslaget, om inte något annat bestäms i beslutet. För täckande av förlust minskas antalet andelar i förhållande till de insatser som betalats av medlemmarnas andelar, om inte något annat bestäms i beslutet. Det som föreskrivs om täckande av förlust gäller också avsättning till fond.

På det egna kapital som kan användas för återbetalning av insats och avsättning till fond tillämpas det som bestäms i 8 § 2 och 3 mom. Om antalet andelar minskas utan ändring av stadgarna, beräknas det egna kapitalet dock på basis av bokslutet för den räkenskapsperiod under vilken beslut fattas om minskning.

I andelsstämmans beslutsförslag och beslut skall nämnas

- 1) sättet för minskning av antalet andelar,
- 2) vilka andelar minskningen omfattar,
- 3) i vilken ordning antalet andelar minskas,
- 4) tidpunkten för återbetalning av insatser,
- 5) bemyndigandets giltighetstid.

I styrelsens beslut med stöd av bemyndigandet skall nämnas de uppgifter som avses i 3 mom. 1—4 punkten.

På verkställighet av beslut om minskning av antalet andelar och begränsningar av användningen av överskott tillämpas bestämmelserna i 9 §. Om antalet andelar minskas utan ändring av stadgarna, träder minskningen i kraft när beslutet har fattats, och insatsen kan återbetalas när det har förflutit ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken beslutet har fattats. Det sist sagda gäller även avsättning till en fond som motsvarar överskott.

13 §

Andelar med inlösningsvillkor

I stadgarna kan bestämmas om andelslagets rätt att minska antalet frivilliga andelar på det sätt som avses i 7 § 1 mom. (*andelar med*

inlösningsvillkor). I stadgarna skall då tas in bestämmelser om det som avses i 12 § 3 mom. 1—4 punkten.

Andelsstämman beslutar om användning av inlösningsrätt, om inte något annat bestäms i stadgarna. Andelsstämman kan bemyndiga styrelsen att besluta om inlösning på det sätt som bestäms i 11 och 12 §.

På eget kapital som kan användas till återbetalning av insats och avsättning till fond, på återbetalning av insats, på överföring till fond och på begränsning av utdelning av överskott tillämpas 12 § 2 och 5 mom.

11 kap.

Tilläggsandelar

Allmänna bestämmelser

1 §

Tilläggsandelar

I stadgarna kan bestämmas att andelslaget också kan ge ut tilläggsandelar.

I stadgarna kan bestämmas att andelslaget kan ge ut tilläggsandelar också till andra än medlemmarna.

2 §

Stadgarnas minimiinne håll

I stadgarna skall alltid bestämmas om

- 1) tilläggsandelarnas antal och grunden för utgivande av andelarna samt tiden och sättet för betalning av tilläggsinsatser på det sätt som bestäms i 9 kap. 3 § 1 mom.,
- 2) tilläggsandelens nominella belopp (*tilläggsinsats*),
- 3) den ränta eller gottgörelse av annat slag som betalas ur överskottet på tilläggsandelen, samt
- 4) vilka rättigheter en tilläggsandel ger när andelslaget fusioneras med ett annat andelslag, delas, ombildas till aktiebolag,

försätts i likvidation eller när beslut fattas om avregistrering av andelslaget utan likvidation,

Beträffande den rätt en tilläggsandel ger kan i stadgarna bestämmas på ett sätt som avviker från de stadgebestämmelser som tillämpas på andelar.

3 §

Tillämpning av bestämmelserna om andelar

I fråga om tilläggsandelar och dess ägare, tilläggsinsatser och tilläggsandelsförteckningen iakttagas i tillämpliga delar det som i 1 kap. 3 §, 2 kap. 2—4 §, 3 kap. 2—6 §, 4 kap. 19 § och 21 § 2 och 3 mom., 5 kap. 11 § samt 6, 8—10 och 14—23 kap. bestäms om frivilliga andelar, insatser, medlemmar och medlemsförteckningen, om inte något annat bestäms i detta kapitel.

Tilläggsandelar medför inte

- 1) rösträtt vid andelsstämman,
- 2) rätt att begagna andelslagets tjänster,
- 3) rätt till nya andelar,
- 4) vid utdelning av överskott annan rätt än rätt till sådan ränta eller annan gottgörelse som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten,
- 5) rätt till fondförhöjning, nya tilläggsandelar eller placeringsandelar eller rätt till andelslagets behållning vid dess upplösning,
- 6) rätt för andelslaget att besluta om betald förhöjning av tilläggsinsats eller erläggande av extra avgift eller tilläggsavgift på basis av innehavet av tilläggsandelar, eller
- 7) rätt för andelslaget att besluta om minskning av antalet tilläggsandelar eller nedsättning av tilläggsinsatsen eller det belopp som av den betalts till andelslaget.

I stadgarna kan dock bestämmas att till tilläggsandelen hänför sig en rätt som avses i 2 mom. 4 och 5 punkten och att andelsstämman kan fatta ett beslut som avses i 2 mom. 6 och 7 punkten. I stadgarna kan också bestämmas att medlemmarna är skyldiga att ta tilläggsandelar eller att andelslaget skall ge medlemmarna tilläggsandelar.

4 §

Tilläggsandelar av olika slag

Alla tilläggsandelar ger samma rättigheter i andelslaget.

I stadgarna kan dock bestämmas att i andelslaget finns eller kan finnas tilläggsandelar som ger rättigheter eller skyldigheter av olika slag. I stadgarna skall då nämnas skillnaderna mellan tilläggsandelarna.

Om andelslaget har tilläggsandelar av olika slag, skall i tilläggsandelsförteckningen nämnas till vilket slag varje tilläggsandel hör.

Andelslagets beslut angående tilläggsandelar

5 §

Beslut av andelslagets organ

Beslut om intagande av bestämmelser om tilläggsandelar i stadgarna fattar andelsstämman så som bestäms i 4 kap. Detsamma gäller ändring av sådana bestämmelser och strykning av dem ur stadgarna.

Beslut om utgivning av tilläggsandelar fattas av det organ i andelslaget som beslutar om antagning av medlemmar, om inte något annat bestäms i stadgarna.

6 §

Samtycke av ägarna till tilläggsandelar

Om andelsstämmans beslut gäller en redan utgiven tilläggsandel eller dess ägare på det sätt som avses i 4 kap. 22 § eller 23 § 1 mom. krävs för beslutet, utöver det understöd som föreskrivs i de nämnda lagrummen, att det biträds av de ägare av tilläggsandelar vilka har en i de nämnda lagrummen avsedd majoritet av de röster som avgivits av ägarna

av tilläggsandelar. Om andelsstämmans beslut gäller fogande av en i 3 § 3 mom. avsedd bestämmelse till stadgarna och beslutet gäller en redan utgiven andel krävs för beslutet, utöver understid från medlemmarna, att det biträds av de ägare av tilläggsandelar som har minst två tredjedelar av de röster som avgivits av ägarna av tilläggsandelar. Det sistnämnda gäller även ändring av en stadgebestämmelse som avses i detta moment så att andelsstämman får besluta om ökning av betalningskyldigheten för en ägare av tilläggsandel eller minska den rätt som en tilläggsandel medför i andelslaget.

I stadgarna kan bestämmas att det också vid andra beslut av andelsstämman än sådana som avses i 1 mom. krävs att ägarna av tilläggsandelar biträder beslutet.

I en omröstning som avses i 1 och 2 mom. har en ägare av en tilläggsandel en röst, om inte i stadgarna bestäms om olika stora röstetal för ägarna av tilläggsandelar. I ett sådant ärende har en ägare av en tilläggsandel med undantag av medlems rösträtt övriga medlemsrättigheter vid andelsstämman. En ägare av en tilläggsandel har dessutom alltid rätt att väcka i 4 kap. 26 § avsedd talan för upphävande eller ändring av ett sådant andelsstämmobeslut som är ägnat att på ägarens bekostnad ge någon sådan otillbörlig fördel som avses i 4 kap. 19 §.

Om andelsstämman fattar ett sådant beslut som avses i 1 mom. och som kan öka betalningskyldigheten för en ägare av tilläggsandel eller minska den rätt som en tilläggsandel medför i andelslaget, har ägaren av en tilläggsandel rätt att avstå från sin tilläggsandel samt rätt till återbetalning av tilläggsinsatsen på det sätt som bestäms i 4 kap. 25 §.

Betalning av tilläggsinsats och tilläggsandelskapital

7 §

Betalning samt uppkomst av rättigheter och skyldigheter

En tilläggsinsats skall betalas i en post, om inte något annat bestäms i stadgarna.

De rättigheter och skyldigheter som en tilläggsandel ger i andelslaget uppkommer när de stadgebestämmelser som gäller tilläggsandel har registrerats och, om inte något annat bestäms i stadgarna, när tilläggsinsatsen har betalats till andelslaget.

8 §

Tilläggsandelskapital

Tilläggsandelskapitalet består av det belopp som vid varje tidpunkt betalats till andelslaget av det sammanlagda beloppet av de tilläggsinsatser som motsvarar de utgivna tilläggsandelarna.

Återbetalning av tilläggsinsats och överföring av tilläggsandel

9 §

Återbetalning av tilläggsinsats och insats

En tilläggsinsats återbetalas inom sex månader från utgången av den räkenskapsperiod på basis av vars bokslut det belopp som skall återbetalas räknas ut enligt 10 kap. Tilläggsinsatsen återbetalas inte på grund av att medlemskap upphör, om i stadgarna bestäms att tilläggsandelar kan ges också till andra än medlemmar.

Vid uträkandet av det egna kapital som kan användas till återbetalning av insats och tilläggsinsats dras de i 10 kap. 1 § 3 mom. 2 punkten avsedda posterna i första hand av från det egna kapital som kan användas till återbetalning av insats, om inte något annat bestäms i stadgarna.

I samband med upplösning av ett andelslag återbetalas tilläggsinsatserna före insatserna, om inte något annat bestäms i stadgarna.

10 §

Överföring av tilläggsandel

En tilläggsandel kan överlåtas till en medlem eller till någon annan till vilken andelslaget enligt stadgarna kan ge en tilläggsandel. I stadgarna kan också överlåtelse och anskaffning av en tilläggsandel begränsas.

11 §

Tilläggsandelsbrev

I stadgarna kan bestämmas att tilläggsandelsbrev och interimsbevis kan utfärdas över tilläggsandelen. På utfärdande av tilläggsandelsbrev och andra handlingar som sammanhänger med tilläggsandelen tillämpas i övrigt det som i 9 kap. 13—16 § bestäms om andelsbrev och andra handlingar som sammanhänger med andelar.

Om det i andelslaget finns tilläggsandelar av olika slag, skall också tilläggsandelens slag nämnas i tilläggsandelsbrevet.

Optionsrätter och lån mot konvertibla skuldebrev

12 §

Definitioner

Ett andelslag kan ge ut särskilda rättigheter (*optionsrätt*) som berättigar till nya tilläggsandelar. Andelslaget kan också ta upp lån på villkor att långivaren har rätt att helt eller delvis byta skuldebrevet (*lån mot konvertibelt skuldebrev*) mot nya tilläggsandelar.

13 §

Villkor för optionsrätter och lån mot konvertibla skuldebrev

Villkoren för tilläggsandelar som ges ut med stöd av optionsrätt eller konvertibelt skuldebrev skall nämnas i beslutet om utgivande av optionsrätter och upptagande av lån mot konvertibla skuldebrev. Villkoren skall vara sådana att tilläggsandelarna kan ges ut utan att stadgarna ändras.

I beslutet skall också nämnas vilka rättigheter optionsrätten eller ett konvertibelt skuldebrev ger, om innan tilläggsandelen ges ut

- 1) nya tilläggsandelar ges ut,
- 2) sådan optionsrätt ges eller sådant lån mot konvertibelt skuldebrev tas upp som berättigar till nya tilläggsandelar,

3) tilläggsinsatsen höjs eller nedsätts eller tilläggsandelarnas antal minskas, eller

4) andelslaget fusioneras med ett annat andelslag, delas, ombildas till aktiebolag eller försätts i likvidation eller beslut om avregistrering utan likvidation fattas.

För en tilläggsandel som ges ut med stöd av optionsrätt skall i pengar betalas minst ett belopp som motsvarar tilläggsinsatsen. Villkoren för ett lån mot konvertibelt skuldebrev får inte vara sådana att det belopp som skall betalas för skuldebrevet är mindre än de tilläggsinsatsers sammanlagda belopp som skuldebrevet kan utbytas mot, om inte skillnaden betalas i pengar i samband med utgivandet av tilläggsandelen.

14 §

Intyg över optionsrätt och konvertibelt skuldebrev

Den som äger en optionsrätt är berättigad att av andelslaget få ett intyg över rätten att få en tilläggsandel.

I beslutet om utgivande av optionsrätter kan det bestämmas att för ägaren av optionsrätten skall utfärdas ett särskilt bevis, som innehåller villkoren för utgivande av tilläggsandel samt en bestämmelse om att beviset skall överlämnas till andelslaget i samband med utgivandet av tilläggsandelen (*optionsbevis*). I fråga om optionsbeviset gäller i övrigt i tillämpliga delar det som i 9 kap. 13 § och 14 § 1 mom. bestäms om andelsbrev.

Optionsbevis och löpande konvertibla skuldebrev får inte ges ut innan de stadgebestämmelser som gäller i dem avsedda tilläggsandelar har registrerats och andelslaget har fått full betalning för optionsrätten eller det konvertibla skuldebrevet.

12 kap.

Placeringsandelar*Allmänna bestämmelser*

1 §

Placeringsandelskapital och placeringsandelar

I stadgarna kan bestämmas att andelslaget också kan ge ut placeringsandelar.

På placeringsandelskapital och placeringsandelar tillämpas bestämmelserna i 11 kap. om tilläggsandelskapital och tilläggsandelar, om inte något annat bestäms i detta kapitel. Detsamma gäller optionsrätter och konvertibla skuldebrev som ger rätt till placeringsandelar.

2 §

Placeringsinsats och placeringsandelskapital

För en placeringsandel skall till andelslaget betalas en i stadgarna bestämd placeringsinsats.

Det registrerade placeringsandelskapitalet anger beloppet av andelslagets placeringsandelskapital.

Registrering av placeringsandelskapital samt placeringsandelsbrev

3 §

När beslut om utgivande av placeringsandelar förfaller

Beslutet om utgivande av placeringsandelar förfaller, om placeringsandelar inte inom den tid som bestämts i beslutet har tagits motsvarande det lägsta belopp som eventuellt angivits i beslutet. Likaså förfaller ett sådant beslut om ändring av stadgarna som har fattats under förutsättning att placeringsandelar utges. Det belopp som för erhållna placeringsandelar har betalats till andelslaget skall då genast återbetalas.

Styrelsen skall innan placeringsandelarna anmäls för registrering ogiltigförklara de placeringsandelar som inte är helt betalda.

4 §

Registrering av placeringsandelskapital

Som placeringsandelskapital registreras det sammanlagda beloppet av de placeringsinsatser som motsvarar de utgivna placeringsandelarna, med avdrag för det belopp som motsvarar de placeringsandelar som ogiltigförklarats.

En ökning av placeringsandelskapitalet kan anmälas för registrering även om det placeringsandelskapital som baserar sig på ett tidigare beslut ännu inte är registrerat.

Det belopp som betalas för de placeringsandelar som skall registreras som placeringsandelskapital skall vara i andelslagets ägo och besittning innan placeringsandelskapitalposten anmäls för registrering. Betalning i pengar skall ske på andelslagets konto i en depositionsbank i Finland eller i ett sådant utländskt kreditinstituts filialkontor i Finland som har rätt att ta emot depositioner.

Placeringsandelskapitalet eller dess minimibelopp enligt beslutet om utgivande av placeringsandelar skall anmälas för registrering utan dröjsmål så snart villkoren för utgivandet är uppfyllda, dock senast ett år efter det beslutet fattades. Återstoden skall anmälas för registrering i en eller flera poster. Anmälan skall göras utan dröjsmål, med beaktande av placeringsandelsägarnas rättigheter och andelslagets anmälningskostnader, dock senast ett år från registreringen av den placeringsandelskapitalpost som motsvarar minimibeloppet. Om det inom den sistnämnda tiden har anmälts till registermyndigheten att en på utgivandet av en placeringsandel grundad fordran lagligen har krävts in hos den som tagit den, kan ökningsposten anmälas för registrering inom fem år från registreringen av den ökningspost som motsvarar minimibeloppet.

5 §

Registeranmälan

Bestämmelser om registeranmälan som gäller placeringsandelskapital och ökning av det finns i handelsregisterlagen (129/1979). Till registeranmälan skall fogas

1) andelslagets styrelseledamöters och verkställande direktörs försäkran att bestämmelserna i denna lag har iakttagits vid

utgivandet av placeringsandelarna och att andelslaget i sin ägo och besittning har det belopp som betalats av det placeringsandelskapital eller den ökning av det som skall registreras, samt

2) revisorernas intyg om att denna lags bestämmelser om betalning av placeringsandelskapital har iakttagits.

Om en placeringsandel har givits mot apportegendom eller annars på särskilda villkor, skall till anmälan dessutom fogas de uppgifter och handlingar som avses i 6 kap. 6 §.

6 §

Rättsverkningarna av registrering och bristfällig anmälan

Placeringsandelskapitalet är betalt och har ökats när motsvarande placeringsandelskapitalpost har registrerats. Ägaren av en placeringsandel kan inte efter registreringen åberopa att utgivandet av placeringsandelen är ogiltigt såsom stridande mot denna lag.

Om placeringsandelskapitalet inte anmäls för registrering inom den tid som nämns i 4 § 4 mom. eller registreringen vägras iakttas i fråga om placeringsandelarna för varje placeringsandelskapitalposts del i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 § 1 mom.

Placeringsandelarna ger rätt till överskott och annan rätt i andelslaget från registreringen av den placeringsandelskapitalpost som motsvarar dem, om inte i beslutet om utgivning av placeringsandelar bestäms en senare tidpunkt. Dessa rättigheter börjar dock senast ett år efter registreringen.

7 §

Utgivande av placeringsandelsbrev

Ett placeringsandelsbrev får inte ges ut innan den däri avsedda placeringsandelen har betalats i sin helhet och motsvarande placeringsandelskapitalpost har registrerats.

8 §

Fondförhöjning och blandförhöjning

Andelsstämman kan besluta att en i 9 kap. 20 § 5 mom. avsedd fondförhöjning genomförs genom utgivning av nya placeringsandelar till medlemmarna samt till ägarna av sådana tilläggsandelar och placeringsandelar, vilkas andelar ger rätt till fondförhöjning. Vid en sådan fondförhöjning överförs till placeringsandelskapitalet ett mot det sammanlagda nominella beloppet av de placeringsandelar som skall ges ut svarande belopp av överskottet, överkursfonden, reservfonden och en i 6 kap. 2 § 3 mom. avsedd motsvarande post under det egna kapitalet samt av uppskrivningsfonden.

Andelsstämman kan besluta att en i 9 kap. 21 § 3 mom. avsedd blandförhöjning kan genomföras genom utgivande av nya placeringsandelar till medlemmarna. För en fondförhöjning som ingår i en sådan blandförhöjning kan användas andelslagets eget kapital enligt 1 mom.

Optionsrätter och lån mot konvertibla skuldebrev

9 §

Betalning

Styrelsen skall ogiltigförklara sådana optionsrätter och konvertibla skuldebrev, som inte har betalats i sin helhet innan optionsrätterna och bytesrätterna anmäls för registrering.

10 §

Registrering

Ett andelslag skall utan dröjsmål och senast inom två år från beslutet om utgivandet av optionsrätterna eller upptagandet av lån mot konvertibelt skuldebrev, för registrering enligt placeringsandelsslag anmäla det belopp med vilket placeringsandelskapitalet

kan ökas samt den tid inom vilken optionsrätten eller bytesrätten kan användas. I fråga om registreringen gäller i övrigt i tillämpliga delar 4 § 1—3 mom., 5 § 1 mom. och 6 § 1 och 2 mom.

Efter utgången av den tid som bestämts för utnyttjande av optionsrätten eller bytesrätten skall det antal placeringsandelar som tagits med stöd av optionsrätter eller lån mot konvertibla skuldebrev utan dröjsmål anmälas för registrering. En optionsrätt eller ett konvertibelt skuldebrev som inte har registrerats medför inte rätt till placeringsandel vid ökning av placeringsandelskapitalet.

Om tiden för utnyttjande av optionsrätt eller bytesrätt är längre än ett år, skall anmälan dessutom utan dröjsmål göras efter utgången av en sådan räkenskapsperiod under vilken placeringsandelar har givits. I fråga om registreringen gäller i övrigt i tillämpliga delar 4 § 1—3 mom., 5 § 1 mom. samt 6 § 1 och 2 mom.

En placeringsandel medför oberoende av registrering rätt till andel i överskott och övriga tillgångar, senast ett år efter utbytet eller från det placeringsandelen är helt betald.

Nedsättning av placeringsinsats och minskning av antalet placeringsandelar

11 §

Rättigheter för ägare av placeringsandelar

Den som äger en placeringsandel har inte rätt att kräva att placeringsinsatsen skall återbetalas på det sätt som i 11 kap. 3 och 9 § bestäms om rätten för en ägare av tilläggsandel att yrka återbetalning av tilläggsinsats.

I fråga om en placeringsandels ägares rätt till återbetalning av placeringsinsatsen kan i stadgarna bestämmas endast på det sätt som föreskrivs i 13 §.

12 §

Andelslagets beslut om nedsättning eller minskning

Om en placeringsinsats nedsätts eller placeringsandelarnas antal minskas för täckande av förlust, är placeringsandelskapitalet nedsatt när beslutet om nedsättning eller minskning har registrerats. Härvid får andelslaget inte dela ut överskott förrän det har förflutit ett år från utgången av den räkenskapsperiod, under vilken beslutet registrerades. Utan hinder av detta får överskott delas ut och användas på annat sätt, om placeringsandelskapitalet, reservfonden och överkursfonden sammanlagt har ökat med minst nedsättningsbeloppet.

I andra fall än sådana som avses i 1 mom. krävs för verkställigheten av andelsstämmans beslut om nedsättning eller minskning tillstånd av registermyndigheten, om verkställigheten leder till att summan av de i 6 kap. 2 § 1 mom. 1—6 punkten avsedda posterna av eget kapital och de mot dem svarande i samma paragrafs 3 mom. avsedda posterna minskar. Tillstånd behövs dock inte, om reservfonden, överkursfonden eller placeringsandelskapitalet samtidigt höjs med ett belopp som motsvarar nedsättningsbeloppet. Om tillstånd inte behövs, är placeringsandelskapitalet nedsatt när beslutet har fattats och registrerats samt den balansräkning som anger det belopp som återbetalas eller avsätts till en annan fond har fastställts.

Tillstånd för verkställighet av andelslagets beslut skall sökas inom en månad från beslutet om nedsättning eller minskning. Om så inte sker förfaller beslutet. Till ansökan skall fogas beslutet jämte bilagor. I övrigt tillämpas på beslutet bestämmelserna i 16 kap. 12—14 §. Om tillstånd inte söks inom utsatt tid eller tillstånd förvägras, förfaller även ett sådant beslut om ändring av stadgarna som har fattats under förutsättning att placeringsinsatserna nedsätts eller placeringsandelarnas antal minskas. Placeringsandelskapitalet är nedsatt när beslutet om godkännande av ansökan har registrerats och den balansräkning som anger det belopp som återbetalas eller avsätts till en annan fond har fastställts.

13 §

Placeringsandelar med inlösningsvillkor

I stadgarna kan bestämmas att antalet placeringsandelar kan minskas för återbetalning av placeringsinsatser utan stadgeändring (*placeringsandelar med inlösningsvillkor*). Utöver det som nämns i 10 kap. 13 § skall då i stadgarna dessutom bestämmas

1) om andelslaget har rätt eller skyldighet att återbetala placeringsinsatser, samt

2) vilka medel som används till erläggande av återbetalning.

För verkställighet av ett beslut om återbetalning krävs tillstånd av registermyndigheten i de fall som avses i 12 § 2 mom. På ansökan om tillstånd och dess behandling samt på registreringen av minskningen av antalet placeringsandelar tillämpas 12 § 2 och 3 mom.

14 §

Begränsning av förvärv av placeringsandelar

Ett andelslag får mot vederlag förvärva eller som pant ta emot en egen eller moderandelslagets placeringsandel endast när andelslaget vid fusion eller på annat sätt tar emot eller på auktion köper en fullt betald placeringsandel som utmätts för andelslagets fordran. Andelslaget får dessutom återbetala en placeringsinsats när andelslaget fusioneras med ett annat andelslag, delas eller ombildas till aktiebolag.

Andelslaget skall överlåta sina egna och moderandelslagets placeringsandelar inom tre år från förvärvet.

Om placeringsandelarna inte har överlåts inom utsatt tid, skall placeringsandelskapitalet genast genom ogiltigförklaring av placeringsandelar nedsättas med det belopp som av de mot placeringsandelarna svarande placeringsinsatserna har betalats till andelslaget eller andelsstämman besluta att andelslaget skall träda i likvidation.

13 kap.

Kapitallån

1 §

Minimivillkor

Ett andelslag kan ta upp lån (*kapitallån*) beträffande vilket

1) kapital, ränta och annan gottgörelse i samband med att andelslaget upplöses eller försätts i konkurs får betalas endast med sämre förmånsrätt än alla andra skulder,

2) kapitalet annars får återbetalas endast om andelslaget enligt balansräkningen för den senast avslutade räkenskapsperioden har eget kapital som kan användas för återbetalning av kapitallån,

3) ränta och annan gottgörelse får betalas endast om det belopp som betalas kan användas för överskottsutdelning enligt balansräkningen för den senast avslutade räkenskapsperioden, samt beträffande vilket

4) kapitalet tas upp i balansräkningen som en särskild post under det egna kapitalet.

Andelslaget eller en sammanslutning som hör till samma koncern som detta får inte ställa säkerhet för betalning av kapital, ränta eller annan gottgörelse på ett lån.

Den ränta eller gottgörelse av annat slag som betalas på ett kapitallån på basis av balansräkningen för den senast avslutade räkenskapsperioden minskar det belopp som på basis av samma balansräkning kan delas ut eller användas på annat sätt. Ett utdelningsbart överskott minskas av en sådan ränta eller annan gottgörelse som inte har bokförts som kostnad i bokslutet för den senast avslutade eller den föregående räkenskapsperioden.

2 §

Återbetalning av kapital

Det egna kapital som kan användas för återbetalning av kapitallån räknas ut enligt den balansräkning för andelslaget som skall fastställas för den räkenskapsperiod som senast löpt ut så att

1) till summan av kapitallånen läggs överskottet enligt balansräkningen samt reserverna och avskrivningsdifferensen minskad med skatteskulden, och att

2) från summan av kapitallånen dras av den förlust enligt balansräkningen som inte har dragits av från överskottet, samt andra i 8 kap. 3 § 2 mom. och 4 § avsedda icke utdelningsbara poster.

Det belopp av eget kapital som i moderandelslaget kan användas för återbetalning av kapitallån är det mindre av de belopp som balansräkningen och koncernbalansräkningen utvisar. Det belopp enligt koncernbalansräkningen som kan användas för återbetalning uträknas med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 1 mom. I en uträkning som grundar sig på koncernbalansräkning hänförs inte till det egna kapital som kan användas till återbetalning en sådan dottersammanslutnings överskott eller vinst på vilken tillämpas en sådan begränsning av överskotts- eller vinstutdelning som motsvarar den som föreskrivs i 8 kap. 10 § 2 mom.

Kapitallån hänförs inte till det egna kapital som kan användas för återbetalning av insatser, tilläggsinsatser och placeringsinsatser, om inte något annat bestäms i villkoren för kapitallånet.

3 §

Betalning av ränta och annan gottgörelse

Det utdelningsbara överskott som kan användas för betalning av ränta på kapitallån eller annan gottgörelse uträknas på basis av andelslagets balansräkning för den senast avslutade räkenskapsperioden.

I moderandelslaget anses som utdelningsbart överskott det belopp som uträknat enligt balansräkningen och koncernbalansräkningen är mindre.

De i 6 kap. 2 § 3 mom. avsedda poster som motsvarar överskottet läggs till det överskott som kan användas för betalning av gottgörelse.

Räntan på kapitallån betalas innan överskottet delas ut till medlemmarna och till ägarna av tilläggsandelar och placeringsandelar, om inte något annat bestäms i lånevillkoren.

4 §

Kapitallåneavtal och ändring av det

Ett avtal om kapitallån skall ingås skriftligen. Kapitallån har sinsemellan samma rätt till andelslagets tillgångar, om inte något annat har avtalats mellan andelslaget och kapitallånens borgenärer.

En ändring av lånevillkoren är ogiltig, om den strider mot 1 § 1 mom. Också en säkerhet som strider mot 1 § 2 mom. är ogiltig.

5 §

Olaglig återbetalning av kapitallån samt olaglig gottgörelse eller säkerhet

För återbetalning av kapitallån, betalning av ränta och annan gottgörelse samt ställande av säkerhet i strid med 1 § gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 8 kap. 8 §.

6 §

Ändring av en sammanslutnings struktur

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas inte på tillståndsförfarande som gäller verkställighet av beslut om fusionering, delning eller ett beslut om ombildning till aktiebolag. Det belopp av kapitallånet som tillfaller borgenären får dock betalas först när fusionen, delningen eller ändringen av sammanslutningsform har registrerats.

14 kap.

Extra avgift

1 §

Allmänna bestämmelser

I stadgarna kan bestämmas att andelsstämman kan besluta om uppbärande av extra avgifter för ett i stadgarna angivet behov som framträder under den tid

andelslaget är verksamt. I stadgarna skall då också nämnas grunderna för betalningsskyldigheten samt det högsta belopp av extra avgifter som en medlem kan förpliktas att betala under räkenskapsperioden. Extra avgifter återbetalas inte, om inte något annat bestäms i stadgarna.

En extra avgift skall betalas i en eller flera poster inom en skälig tid som bestäms av andelsstämman.

Om andelslaget försätts i likvidation eller konkurs, får likvidatorerna eller konkursboet ta ut extra avgift endast om den borde ha betalats före försättandet i likvidation eller konkurs.

2 §

Ny medlem

En ny medlem är skyldig att betala extra avgift, om inte tiden för betalning av den har upphört när medlemskapet börjar.

Innan en sökande godkänns som ny medlem av andelslaget skall styrelsen se till att sökanden blir informerad om det andelsstämmobeslut som avses i 1 mom.

3 §

Medlemskapets upphörande

Trots att medlemskapet upphör är en tidigare medlem skyldig att betala en sådan extra avgift som när medlemskapet upphör tas ut för den löpande eller en tidigare räkenskapsperiod och om vars uttagande har beslutats innan medlemskapet upphörde.

Om rätten till insatsen har övergått till någon annan, som på sin ansökan inom den tid som anges i 9 kap. 10 § har godkänts som medlem och som är skyldig att betala extra avgift enligt 2 § i detta kapitel, skall den tidigare medlemmen eller dödsboet efter medlemmen samt den nya medlemmen solidariskt svara för betalningen av en sådan extra avgift.

15 kap.

Tillskottsplikt

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillskottsplikt

I stadgarna kan bestämmas att medlemmarna svarar för andelslagets skulder i det fall att de egna tillgångar som ett andelslag som är försatt i konkurs eller likvidation har inte förslår till betalning av skulderna (*tillskottsplikt*).

I stadgarna skall då ingå bestämmelser om grunden för tillskottsplikten samt om plikten är obegränsad eller begränsad och beloppet av begränsad plikt.

Tillskottsplikten skall i stadgarna bestämmas på lika grunder för alla medlemmar och till samma storlek för alla medlemmar eller, om tillskottsplikten bestäms enligt antalet andelar eller någon annan beräkningsgrund, till samma storlek per grundenhet.

2 §

Ny medlem

En ny medlem är tillskottspliktig också för skulder som andelslaget har när medlemmen ansluter sig till andelslaget.

Innan en sökande godkänns som ny medlem av andelslaget skall styrelsen se till att sökanden blir informerad om den tillskottsplikt som föreskrivs i stadgarna.

3 §

Medlemskapets upphörande

Trots att medlemskapet upphör är en tidigare medlem skyldig att betala tillskott, om andelslaget försätts i likvidation eller konkurs inom ett år från utgången av den räkenskapsperiod under vilken medlemskapet upphörde.

Tillskottsplikten gäller inte en skuld vars grund har uppkommit efter det att medlemskapet upphört. Om en avliden medlems rättsinnehavare har utövat den avlidnes rätt i andelslaget på det sätt som

avses i 3 kap. 8 §, gäller tillskottsplikten även en skuld vars grund har uppkommit under den tid nämnda rätt utövas. Rättsinnehavarna svarar för dessa skulder endast med dödsboets tillgångar.

På en tillskottspliktig tidigare medlem och dennes rättsinnehavare tillämpas det som i denna lag bestäms om tillskottspliktig medlem.

4 §

Kvittning

En betalning som erläggs på basis av tillskottsplikt får inte kvittas mot en fordran som medlemmen har på andelslaget.

5 §

Förvaring av medlemsansökningar

Om medlemmarna är tillskottspliktiga, skall andelslagets styrelse förvara de godkända medlemsansökningarna tills medlemskapet har upphört. Styrelsen skall förvara avgångsanmälningarna i tre års tid.

6 §

Tillskottspliktiga medlemmars avgångsanmälan

Om en medlem är tillskottspliktig skall avgångsanmälan göras i två exemplar, av vilka det ena skall lämnas tillbaka till medlemmen. På detta exemplar skall antecknas när anmälan inkommit till styrelsen eller till den som styrelsen utsett att ta emot sådana anmälningar.

7 §

Ändring av tillskottsplikten

Om stadgarna ändras i syfte att minska eller avlyfta tillskottsplikt, kan det samtidigt bestämmas att tillskottsplikten fortfarande gäller skulder vars grund uppkommer innan ändringen träder i kraft.

8 §

Beslut om indrivning av tillskott vid likvidation

Om medlemmarna är tillskottspliktiga och det under ett andelslags likvidation framkommer att andelslagets skulder överstiger tillgångarna och att skulderna kan betalas genom tillskott, skall likvidatorerna genast sammankalla en andelsstämma för att besluta om att tillskott skall tas ut.

Likvidatorerna skall vid stämman lägga fram en skriftlig redogörelse för andelslagets ekonomiska ställning, en förteckning över tillgångarna och skulderna samt en på värdet enligt förteckningen grundad fördelningsplan angående de tillskott som skall tas ut. Tillgångarna skall antecknas i förteckningen också till sitt sannolika överlåtelsepris, från vilket dras av de särskilda kostnaderna för överlåtelsen.

Om inte andelsstämman i ett andelslag som är i likvidation beslutar ta ut tillskott, skall likvidatorerna genast överlåta andelslagets egendom i konkurs. Andelslagets egendom skall också överlåtas i konkurs, om hela det bristande beloppet inte har betalats till andelslaget inom 60 dagar från den stämma som fattade beslut om uttagande av tillskott. Om andelslaget försätts i konkurs efter det att vid stämman har beslutats om uttagande av tillskott, får verkställigheten av beslutet inte fortsättas.

9 §

Beslut om uttagande av tillskott vid konkurs

Om tillgångarna i ett sådant andelslag som är i konkurs och vars medlemmar är tillskottspliktiga inte förslår till betalning av skulderna efter det att säkra fordringar drivits in och andra ostridiga tillgångar omvandlats i pengar, skall konkursförvaltningen upprätta en fördelningsplan över de tillskott som tas ut för täckande av bristen.

En fördelningsplan som uppgjorts vid konkurs skall presenteras vid ett borgenärssammanträde som kungjorts i en tillräcklig omfattning. Medlemmarna i andelslaget skall kallas till borgenärssammanträdet på samma sätt som kallelse till andelsstämma utfärdas.

10 §

Olika slags tillskottsplikt

Om tillskottsplikten är olika för olika förbindelser och förslår inte det erlagda beloppet till fullgörande av dem alla, skall de betalningar som inlöst fördelas på de olika grupperna av förbindelser enligt de grunder som enligt stadgarna skall iakttas vid uppbörd av tillskott.

11 §

Obegränsad tillskottsplikt

Om tillskottsplikten är obegränsad, skall en medlem vid fördelning enligt bestämmelserna i detta kapitel påföras det belopp som faller på medlemmen, räknat enligt antalet sådana medlemmar mellan vilka fördelningen sker. I stadgarna kan bestämmas om en annan fördelningsgrund.

12 §

Komplettering av tillskottsplikten

Vid den fördelning av tillskott som avses i 8 och 9 §, kan inom ramen för tillskottsplikten, utöver det behövliga beloppet dessutom samtidigt fördelas för betalning högst 25 procent av bristen.

13 §

Klander av fördelningsplan

En medlem kan klandra andelsstämmans beslut om en fördelningsplan som avses i 8 § genom att väcka talan mot andelslaget. Talan skall väckas inom 30 dagar från det planen lades fram vid andelsstämma.

En medlem eller en borgenär kan klandra den fördelningsplan som avses i 9 § genom att väcka talan mot konkursförvaltningen. Talan skall väckas inom 30 dagar från det borgenärssammanträde vid vilket planen lades fram.

Verkställighet av tillskottsplikt

14 §

Indrivning av tillskott

Så snart fördelningsplanen har presenterats i enlighet med 8 eller 9 § skall likvidatorerna eller konkursförvaltningen kräva att medlemmarna betalar det belopp som påförts dem inom 30 dagar från det kravet har tillställts dem på samma sätt som kallelse till andelsstämma. På begäran av likvidatorerna eller konkursförvaltningen driver utmätningssmannen in obetalda belopp på basis av fördelningsplanen enligt vad som bestäms om verkställighet av en lagakraftvunnen dom. Sådan indrivning kan verkställas trots att fördelningen har klandrats, men en indriven betalning får då lyftas endast mot pant eller borgen.

15 §

Tillskottspliktigas solidariska ansvar

Om hos en medlem enligt utmätningssmannens intyg inte genast kan drivas in det belopp som påförts medlemmen vid fördelningen, skall likvidatorerna eller konkursförvaltningen fördela det bristande beloppet mellan de övriga medlemmarna inom ramen för tillskottsplikten och driva in det hos dem så som i 14 § anges.

16 §

Medlemmarnas rätt till återbetalning

Om andelsstämman har beslutat om att tillskott skall tas ut på det sätt som avses i 8 § och en medlem till andelslaget har betalt tillskott till större belopp än vad fördelningsplanen anger, skall andelslaget återbetala det överstora belopp som medlemmen erlagt, ur de tillgångar som enligt fördelningsplanen kan tas ut hos de övriga medlemmarna. Om andelslaget har försatts i konkurs innan det överstora belopp som medlemmen erlagt har återbetalats, skall beloppet beaktas i den fördelningsplan som upprättas i konkursen, och återbetalas av de medel som tagits ut enligt planen. Detta förutsätter dock att det överstora belopp som

medlemmen erlagt kan återbetalas utan att borgenärernas rättigheter kränks.

16 kap.

Fusion

Definition på och förutsättningar för fusion

1 §

Fusionssätt

Ett andelslag (*överlåtande andelslag*) kan fusioneras med ett annat andelslag (*övertagande andelslag*) så att det överlåtande andelslagets tillgångar och skulder utan likvidationsförfarande övergår till det övertagande andelslaget, det överlåtande andelslagets medlemmar blir medlemmar i det övertagande andelslaget och de som vederlag får andelar i det övertagande andelslaget. Vederlaget får också vara pengar, annan egendom och förbindelser. Om en medlem som vederlag erbjuds annat än andelar i det övertagande andelslaget, har medlemmen rätt att i stället för sådant vederlag få ersättning i pengar, om något annat inte bestäms i stadgarna.

Fusion av andelslag kan ske så att

- 1) det övertagande andelslaget och ett eller flera överlåtande andelslag fusioneras (*absorptionsfusion*), eller så att
- 2) minst två överlåtande andelslag tillsammans bildar ett övertagande andelslag (*kombinationsfusion*).

2 §

Dottersammanslutningsfusion

Om ett andelslag äger samtliga aktier i ett aktiebolag, kan styrelserna avtala om att aktiebolaget fusioneras med andelslaget. Detsamma gäller ett dotterandelslags fusionering med moderandelslaget, om det inte finns andra medlemmar i dotterandelslaget.

I fråga om dottersammanslutningsfusion gäller i tillämpliga delar det som i 14 kap.

lagen om aktiebolag (734/1978) bestäms om dotterbolagsfusion. På fusionen tillämpas dock inte 8—11 § i nämnda kapitel, det som i kapitlets 12 § bestäms om inlösen av aktierna i ett överlåtande bolag, andra meningen i kapitlets 14 § 1 mom. och inte heller 18 §.

3 §

Ett överlåtande andelslags likvidation

En fusion kan genomföras trots att det överlåtande andelslaget har trätt i likvidation, om inte skifte av andelslagets egendom mellan medlemmarna har påbörjats.

Fusionsplanen

4 §

Fusionsplan

Styrelserna för de andelslag som deltar i fusionen skall uppgöra en skriftlig fusionsplan som skall dateras och undertecknas.

Fusionsplanen skall uppta

- 1) firmor, registernummer, adresser och hemorter för de andelslag som deltar i fusionen,
- 2) vid absorptionsfusion, förslag till ändring av det övertagande andelslagets stadgar samt, vid kombinationsfusion, förslag till stadgar för det andelslag som skall bildas samt till förfarande vid val av dess styrelse- och förvaltningsrådsledamöter och revisorer,
- 3) förslag till vederlag till det överlåtande andelslagets medlemmar,
- 4) utredning om sådana kapitallån i fråga om vilka borgenärer kan motsätta sig beviljande av ett tillstånd som avses i 13 §,
- 5) i fråga om de andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar som det överlåtande andelslaget och dess dottersamfund äger i det övertagande andelslaget, för varje slag av andelar andelarnas antal och sammanlagda andel av andelskapitalet och den i balansräkningen upptagna anskaffningsutgiften,

6) vid absorptionsfusion, förslag till sådant utgivande av andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar som behövs för betalning av vederlaget,

7) förslag till tidpunkt och andra villkor för skifte av vederlaget,

8) utredning om de särskilda förmåner och rättigheter som tillkommer ett i fusionen deltagande andelslags styrelse- och förvaltningsrådsledamöter, verkställande direktör, revisor och godkänd revisor såsom oberoende sakkunnig,

9) utredning om orsaken till fusionen samt grunderna för bestämmande av vederlaget, såsom utredning om den egendom som tillfaller det övertagande andelslaget och egendomens värde i balansräkningen, värderingsmetoder som används vid värdering av egendomen och de resultat som fås med hjälp av dem,

10) förslag till den planerade registreringstidpunkten för verkställande av fusionen.

Fusionsplanen behöver inte åtföljas av en sådan utredning som avses i 2 mom. 9 punkten, om samtliga medlemmar i de andelslag som deltar i fusionen samtycker till att en utredning inte utarbetas.

5 §

Revisorernas utlåtanden

Revisorerna i ett andelslag som deltar i fusionen skall ge utlåtande om fusionsplanen till andelslaget. I utlåtandet skall bedömas om fusionsplanen ger riktiga och tillräckliga uppgifter om omständigheter som är ägnade att inverka väsentligt på bedömningen av fusionsorsaken, av värdet på den egendom som övergår till det övertagande andelslaget samt av vederlagets värde och dess skifte. I utlåtandet till det övertagande andelslaget skall särskilt nämnas om fusionen är ägnad att äventyra betalningen av andelslagets skulder.

Om de i fusionen deltagande andelslagens samtliga medlemmar samtycker därtill, räcker det att utlåtandet tar ställning till frågan om fusionen är ägnad att äventyra

betalningen av det övertagande andelslagets skulder.

Utlåtandet skall dateras och undertecknas. Utlåtandet skall ges omedelbart före den andelsstämma som beslutar om fusionen.

6 §

Fusionsplanens bilagor

Till fusionsplanen skall i fråga om varje andelslag som deltar i fusionen fogas

1) kopior av bokslutshandlingarna för de tre senaste räkenskapsperioderna och av andelsstämmans beslut angående vinst eller förlust för den senaste räkenskapsperioden,

2) styrelsens redogörelse som avses i 4 kap. 15 §, mellanbokslutet samt förvaltningsrådets och revisorernas utlåtande om dessa,

3) de utlåtanden om fusionsplanen som avses i 5 §.

Godkännande av fusionsplanen

7 §

Organ i andelslaget som beslutar om fusion

I det överlåtande andelslaget beslutar andelsstämman om fusionen så som bestäms i 4 kap. Vid en dottersammanslutningsfusion kan dock fusionsbeslutet fattas av det överlåtande andelslagets styrelse.

I det övertagande andelslaget skall fusionsbeslutet fattas av styrelsen. Om annan fusion än dottersammanslutningsfusion beslutar dock andelsstämman så som bestäms i 4 kap., om medlemmar med minst fem procent eller en i stadgarna föreskriven mindre del av alla medlemmars sammanlagda röstetal begär det.

8 §

Kallelse till stämma och meddelande till medlemmarna

Det övertagande andelslaget skall sammankalla andelsstämman eller underrätta medlemmarna om planen på samma sätt som kallelse till andelsstämma skall ske. En medlem kan inom en månad efter meddelandet skriftligen yrka att beslut om

fusionen skall fattas vid andelsstämman. På innehållet i andelslagets meddelande och de handlingar som skall hållas framlagda för medlemmarna tillämpas det som i 4 kap. bestäms om stämmokallelse som gäller fusioneringsbeslut och om framläggande av handlingar. I det övertagande andelslaget skall på den tid som gäller för kallelse till stämma tillämpas 4 kap. 11 §, om fusionsbeslutet fattas vid andelsstämman på yrkande av en medlem och om tiden från andelslagets meddelande till andelsstämman är minst en månad.

9 §

Andelsstämmans beslut

Om fusionsplanen inte godkänns utan ändringar i alla andelslag som deltar i fusionen, förfaller denna. Det överlåtande andelslagets andelsstämma kan dock ändra fusionsplanens bestämmelse om skifte av vederlaget mellan andelslagets medlemmar samt ägarna av tilläggsinsats och placeringsandel. Styrelserna i de övriga andelslagen som deltar i fusionen samt andelslagets medlemmar skall utan dröjsmål underrättas om ändringen på samma sätt som kallelse till andelsstämma utfärdas.

10 §

Fusioneringsbeslut vid kombinationsfusion

Vid kombinationsfusion ersätter fusionsplanen stiftelseurkunden för det andelslag som bildas.

Den andelsstämma som beslutar om fusionen skall välja styrelse- och förvaltningsrådsledamöterna samt revisorerna för det övertagande andelslaget, om inte något annat bestäms i fusionsplanen.

11 §

Upphörande av medlemskap för den som motsätter sig fusion

En medlem i det överlåtande andelslaget som inte har understött fusionsbeslutet har rätt att avgå från andelslaget och har rätt till

återbetalning av insatsen på det sätt som bestäms i 4 kap. 25 §.

Om medlemskapet upphör senare än 30 dagar efter fusionsbeslutet, tillämpas på återbetalning av ett belopp som erlagts av andelen de bestämmelser i 10 kap. 1—6 § och de stadgebestämmelser som gäller det övertagande andelslaget. Detsamma gäller återbetalning när en medlem har understött fusionsbeslutet.

Tillstånd att verkställa fusion

12 §

Verkställighetstillstånd

För verkställande av fusionen behövs registermyndighetens tillstånd. Andelslagen skall ansöka om tillstånd inom fyra månader från det fusionsplanen godkändes. Vid dottersammanslutningsfusion skall moderandelslaget ansöka om tillståndet. Om ansökan inte görs inom föreskriven tid eller om tillstånd inte beviljas, förfaller fusionen.

Till ansökan om tillstånd skall fogas

1) den godkända fusionsplanen samt bilagor,
2) fusionsbesluten,
3) uppgift om de sammanräknade maximibeloppen av ett överlåtande andelslags insatser som återbetalas med stöd av 11 § 1 mom., samt

4) uppgift om det sammanräknade maximibeloppet av återbetalningarna på de insatser i det överlåtande andelslaget vilka på grundval av 10 kap. 1—5 § skall återbetalas innan fusionen registreras.

Registermyndigheten skall bevilja tillstånd för fusionen om andelslagets borgenärer inte motsätter sig ansökan så som anges i 13 § eller, ifall de motsatt sig, om de inte längre motsätter sig eller om de enligt en domstols lagakraftvunna dom har fått betalning eller betryggande säkerhet för sin fordran.

13 §

Kungörelse på borgenärerna

Registermyndigheten skall utfärda kungörelse på det överlåtande andelslagets borgenärer. Kungörelse skall utfärdas också

på det övertagande andelslagets borgenärer, om fusionen enligt det utlåtande som avses i 5 § är ägnat att äventyra betalningen av andelslagets skulder. I kungörelsen skall nämnas att en borgenär har rätt att motsätta sig ansökningen genom att skriftligen anmäla detta till registermyndigheten före den i kallelsen utsatta dagen.

Registermyndigheten skall tidigast fyra och senast en månad före den utsatta dagen registrera kungörelsen, underrätta andelslaget om den och publicera den i den officiella tidningen.

Andelslaget skall senast tre veckor före den utsatta dagen sända ett skriftligt meddelande om kungörelsen till sina kända borgenärer. Ett av en styrelseledamot i andelslaget eller av andelslagets verkställande direktör utfärdat intyg om att meddelandena sänts ut skall tillställas registermyndigheten senast på den utsatta dagen.

Om en borgenär motsätter sig ansökan, skall registermyndigheten omedelbart efter den utsatta dagen underrätta andelslaget om detta. Registermyndigheten skall behandla ansökan utan dröjsmål efter fyra veckor från den utsatta dagen.

14 §

Borgenärens invändning samt behandlingen av ansökan

Registermyndigheten skall skjuta upp behandlingen av en ansökan, om en borgenär och andelslaget tillsammans ber om det senast på den utsatta dagen eller om andelslaget senast på nämnda dag visar att det har anhängiggjort en talan för att få fastställt att borgenären har fått betalning eller betryggande säkerhet för sin fordran.

Domstolen skall utan dröjsmål behandla sådana ärenden som avses i 1 mom.

15 §

Kungörelse och saneringsförfarande

Det saneringsförfarande som avses i lagen om företagssanering (47/1993) ersätter sådan kungörelse som avses i 13 §, och borgenären har inte rätt att motsätta sig fusion med stöd

av denna lag, om alla andelslag som deltar i fusionen tillhör samma koncern och ett saneringsprogram för dem fastställs samtidigt.

Fusionsplanen och de övriga handlingar som avses i 12 § 2 mom. skall bifogas förslaget till saneringsprogram.

Verkställande av fusion och rättsverkningar

16 §

Registrering av fusion

Andelslagen skall till registermyndigheten göra anmälan om verkställande av fusionen inom fyra månader från det fusionstillståndet beviljades. I annat fall förfaller fusionen.

Anmälan om verkställande av fusion ersätter vid kombinationsfusion den registeranmälan som avses i 2 kap. I övrigt skall i fråga om registrering av övertagande andelslag 2 kap iakttas.

Har i flera än ett av de i fusionen deltagande andelslagens egendom fastställts företagsinteckning enligt företagsinteckningslagen (634/1984), får fusionen inte registreras om inte andelslagens och inteckningshavarnas avtal om reglering av inteckningarnas företrädesrätt samtidigt registreras på ansökan.

Vid registreringen skall beaktas den planerade registreringstidpunkten för verkställande av fusionen, om det inte föreligger något hinder för detta och tidpunkten inte infaller senare än fyra månader från anmälan.

17 §

Registreringens rättsverkningar

Det överlåtande andelslagets tillgångar och skulder, med undantag för ett yrkande som grundar sig på 20 kap. 1 eller 2 § i denna lag eller 44 § revisionslagen, övergår utan likvidationsförfarande till det övertagande andelslaget, när verkställandet av fusionen har registrerats. Samtidigt upplöses det överlåtande andelslaget.

När det överlåtande andelslaget upplöses får dess medlemmar rätt till vederlag, och de blir

i enlighet med fusionsplanen medlemmar i det övertagande andelslaget. De andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar som det övertagande eller överlåtande andelslaget äger i det överlåtande andelslaget medför dock inte rätt till vederlag.

Det överlåtande andelslagets styrelse och verkställande direktör skall vid den stämma som hålls av det överlåtande andelslagets medlemmar avge slutredovisning. Redovisningen skall innehålla bokslut och koncernbokslut för den tid för vilken bokslut ännu inte har lagts fram på andelsstämman samt utredning om hur vederlaget skiftats. I fråga om granskningen av slutredovisningen tillämpas det som bestäms om revision. I fråga om medlemmarnas stämma tillämpas bestämmelserna om andelsstämma. På klander av vederlagsskiftet och slutredovisningen, på lyftande av skiftesandel och på fortsatt likvidation efter att det överlåtande andelslaget upplösts tillämpas 19 kap. 19 och 21 § och, i fall det är fråga om talan som avses i 20 kap. 5 §, bestämmelserna i 19 kap. 20 §. Slutredovisningen skall anmälas för registrering så som bestäms i 6 kap. 9 §.

18 §

Klander av fusionsbeslut

Med avvikelse från 4 kap. 26 § 2 och 3 mom. skall talan om fusionsplan anhängiggöras inom sex månader från andelsstämmans beslut. Domstolen skall utan dröjsmål underrätta registermyndigheten om att talan har anhängiggjorts och om den lagakraftvunna domen.

Även om fusionen har registrerats, förfaller den, om fusionsbeslutet enligt domstolens lagakraftvunna dom är ogiltigt. Det överlåtande andelslaget och det övertagande andelslaget är solidariskt ansvariga för en sådan förpliktelse för det övertagande andelslaget som har uppkommit efter registreringen av fusionen men innan registermyndigheten har kungjort domstolens lagakraftvunna dom.

17 kap.

Delning

1 §

Delningssätt och det ursprungliga andelslagets likvidation

Ett andelslag (*ursprungligt andelslag*) kan delas så att dess tillgångar och skulder helt eller delvis, utan likvidationsförfarande överförs till ett eller flera andelslag som därvid bildas (*övertagande andelslag*), medlemmarna i det ursprungliga andelslaget blir medlemmar i varje övertagande andelslag och medlemmarna i det ursprungliga andelslaget får andelar i varje övertagande andelslag. Vederlaget får också bestå av pengar, annan egendom och förbindelser. Om en medlem såsom vederlag erbjuds annat än andelar i det övertagande andelslaget, har medlemmen rätt att i stället för sådant vederlag få penning-ersättning, om inte något annat bestäms i stadgarna.

Delningen kan ske så att

- 1) alla tillgångar och skulder i det ursprungliga andelslaget övergår till två eller flera övertagande andelslag, varvid det ursprungliga andelslaget upplöses, eller
- 2) en del av det ursprungliga andelslagets tillgångar och skulder övergår till ett eller flera övertagande andelslag.

En delning kan genomföras trots att det ursprungliga andelslaget har trätt i likvidation, om inte skifte av andelslagets egendom mellan medlemmarna har påbörjats.

2 §

Delningsplan, dess registrering och bilagor

Det ursprungliga andelslagets styrelse skall göra upp en delningsplan, för vilken i tillämpliga delar gäller det som i 16 kap. 4—6 § bestäms om kombinationsfusion. Delningsplanen skall dessutom innehålla

- 1) förslag till hur det ursprungliga andelslagets tillgångar och skulder skall fördelas mellan de andelslag som deltar i delningen,
- 2) utredning om omständigheter som kan vara av betydelse vid värderingen av den egendom som tillfaller ett övertagande andelslag och den som kvarstår i det ursprungliga andelslaget,
- 3) förslag till hur överföringen av tillgångarna till det övertagande andelslagets eget kapital påverkar det ursprungliga andelslagets eget kapital.

3 §

Andelsstämmans beslut

Beslut om delning skall fattas av det ursprungliga andelslagets andelsstämma så som bestäms i 4 kap.

I övrigt gäller i fråga om beslut om delning i tillämpliga delar 16 kap. 8—10 och 18 §. I fråga om upphörande av medlemskapet för en medlem i det ursprungliga andelslaget och återbetalning av insatsen iakttas 16 kap. 11 §.

4 §

Tillstånd till verkställande av delning samt verkställandet

Det ursprungliga andelslaget skall för verkställande av delningen ansöka om registermyndighetens tillstånd, på vilket tillämpas 16 kap. 12—14 §. Det ursprungliga andelslaget skall göra anmälan om verkställandet av delningen till registermyndigheten. Angående meddelandet gäller det som i 16 kap. 16 § 1 och 2 mom. bestäms om kombinationsfusion.

Har i det ursprungliga andelslagets egendom fastställts företagsinteckning enligt företagsinteckningslagen, får delningen inte registreras utan samtidig registrering av andelslagets och inteckningshavarnas avtal om delning av inteckningarna mellan det ursprungliga och de övertagande andelslagen och om reglering av företrädesrätten mellan inteckningarna.

5 §

Rättsverkningarna av delning

Det ursprungliga andelslagets tillgångar och skulder övergår så som anges i delningsplanen till det övertagande andelslaget när verkställandet av delningen har registrerats. Samtidigt upplöses det ursprungliga andelslaget vid sådan delning som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten.

Det ursprungliga andelslagets aktieägare får genom att delningen registreras rätt till vederlag och blir delägare i det övertagande andelslaget. Egna placeringsandelar som tillhör det ursprungliga andelslaget berättigar dock inte till vederlag.

Om det ursprungliga andelslaget upplöses, skall dess styrelse och verkställande direktör lämna slutredovisning, på vilken tillämpas 16 kap. 17 § 3 mom.

6 §

Tillgångar och skulder utanför delningsplanen

Uppdagas vid sådan delning som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten tillgångar som inte är skiftade enligt delningsplanen, tillhör dessa medlemmarna i det ursprungliga andelslaget och de övertagande andelslagen i samma förhållande som det ursprungliga andelslagets nettoegendom skall skiftas enligt delningsplanen.

Det ursprungliga andelslaget och de övertagande andelslagen är solidariskt ansvariga för det ursprungliga andelslagets skulder som har uppkommit innan verkställandet av delningen har registrerats.

I fråga om sådana av det ursprungliga andelslagets skulder för vilka ett annat andelslag svarar enligt delningsplanen uppgår andelslagets sammanlagda ansvar dock till högst värdet av den nettoegendom som återstår för det eller övergår till det. En borgenär kan på grundval av det solidariska ansvaret kräva betalning för skuld som upptas i delningsplanen först när det har konstaterats att borgenären inte får betalning av gäldenären eller ur en säkerhet.

18 kap.

Ombildning av ett andelslag till aktiebolag**1 §***Ombildning av sammanslutningsform och andelslags likvidation*

Ett andelslag kan ombildas till aktiebolag utan likvidation så att andelslagets medlemmar som vederlag får samtliga aktier i aktiebolaget.

Om en medlem som vederlag för andelarna erbjuder annan egendom än aktier i aktiebolaget, har medlemmen rätt att i stället för ett sådant vederlag få en penningersättning, om inte något annat bestäms i stadgarna.

Sammanslutningsformen kan ändras även om andelslaget har försatts i likvidation, om inte dess tillgångar har börjat delas ut till medlemmarna.

2 §*Plan för ändring av sammanslutningsform*

Andelslagets styrelse skall göra upp en plan för ändring av sammanslutningsform, beträffande vilken i tillämpliga delar gäller det som i 16 kap. 4—6 § bestäms om kombinationsfusion. I planen skall dessutom ingå ett förslag beträffande aktiebolagets aktiekapital och eget kapital av annat slag. På aktiebolagets aktiekapital samt på redogörelsen för och utlåtandet om aktiekapitalet i planen och dess bilaga tillämpas dessutom det som bestäms i 2 kap. 4 och 4 a §.

Om andelslaget ombildas till publikt aktiebolag, tillämpas dessutom bestämmelserna i 17 kap. 1 § 2 mom. aktiebolagslagen.

3 §*Andelsstämmans beslut*

Andelsstämman beslutar om ändring av sammanslutningsform så som bestäms i 4 kap.

I övrigt gäller i fråga om ett beslut om ändring av företagsform i tillämpliga delar

det som bestäms i 16 kap. 9, 10 och 18 §.

4 §*Medlemskaps upphörande*

Den som är medlem i ett andelslag som ombildas till aktiebolag och som inte har biträtt ombildningsbeslutet har rätt att avgå ur andelslaget så som bestäms i 4 kap. 25 §.

Om medlemskapet upphör senare än 30 dagar efter andelsstämmans beslut om ändring av sammanslutningsform, har en tidigare medlem rätt till vederlag enligt godkänd ombildningsplan.

5 §*Verkställighetstillstånd och registrering av ombildning*

För verkställighet av ett beslut om ändring av sammanslutningsform krävs tillstånd av registermyndigheten, om

1) det sammanlagda beloppet av det bundna egna kapitalet i det aktiebolag som skall registreras är mindre än det sammanlagda belopp av andelslagets eget kapital, från vilket har dragits av överskott och motsvarande poster,

2) andelslaget med stöd av 4 § återbetalar insatser till högre belopp eller tidigare än vad som bestäms om återbetalning i 10 kap. 1—6 §, eller

3) i andelslagets stadgar bestäms om medlemmarnas tillskottsplikt.

På sökande av tillstånd, behandlingen av ansökningar och beviljande av tillstånd tillämpas bestämmelserna i 16 kap. 12—14 §.

Den styrelse som valts för aktiebolaget skall till registermyndigheten göra en anmälan om verkställigheten av ombildning till aktiebolag inom fyra månader från andelsstämmans beslut eller beviljandet av det tillstånd som avses i 1 mom. Ett beslut om ombildning förfaller, om anmälan inte görs inom utsatt tid eller registrering förvägras. I fråga om anmälan gäller i tillämpliga delar det som bestäms om den anmälan om bildande av aktiebolag som skall göras till

handelsregistret.

2 §

Andelsstämmans beslut

6 §

Rättsverkningarna av registrering

Ett andelslag ombildas till aktiebolag när ändringen av sammanslutningsform antecknas i handelsregistret. Samtidigt upphör den i stadgarna föreskrivna tillskottsplikten för medlemmarna. Andelslagets rätt till skade-stånd som avses i 20 kap. 1 eller 2 § i denna lag eller i 44 § revisionslagen övergår inte på aktiebolaget.

Genom registreringen av ändringen av sammanslutningsform uppkommer för medlemmarna i andelslaget rätt till vederlag, och de blir aktieägare i aktiebolaget i enlighet med utbildningsplanen. Samtidigt uppkommer rätt till i 4 § avsedd återbetalning av det belopp som betalats för andelen samt till vederlag.

Andelslagets styrelse och verkställande direktör skall vid det möte som hålls av andelslagets medlemmar lämna redovisning, på vilken tillämpas 16 kap. 17 § 3 mom.

19 kap.

Likvidation, upplösning, avregistrering, sanering och konkurs

Beslut om likvidation och avregistrering

1 §

Andelsstämmans och registermyndighetens behörighet

Andelsstämman beslutar om att ett andelslag skall träda i likvidation samt om att ansökan om likvidation eller om avregistrering skall göras.

Registermyndigheten skall förordna att andelslaget skall träda i likvidation eller avregistreras om någon av de förut sättningar som anges i 3 § föreligger.

Andelsstämman skall besluta att andelslaget skall träda i likvidation, om andelslaget enligt stadgarna skall upphöra med sin verksamhet eller om medlemsantalet har minskat på det sätt som avses i 3 kap. 1 § (*tvångslikvidation*). Om den skyldighet för andelslaget att låta andelslaget träda i likvidation som sammanhänger med ogiltigförklaring av egna andelar bestäms i 12 kap. 14 §. Andelsstämman kan besluta om likvidation också av andra orsaker (*frivillig likvidation*).

I stället för att besluta om en frivillig likvidation kan andelsstämman besluta att ansökan om likvidation eller om avregistrering skall göras hos registermyndigheten.

På andelsstämmans beslut tillämpas bestämmelserna i 4 kap.

3 §

Registermyndighetens beslut

Registermyndigheten skall förordna att ett andelslag skall träda i likvidation eller avregistreras, om

- 1) andelslaget saknar i registret införd behörig styrelse,
- 2) andelslaget saknar i registret införd, i stadgarna förutsatt verkställande direktör,
- 3) andelslaget saknar i registret införd företrädare som avses i 6 § lagen angående rätt att idka näring (122/1919),
- 4) andelslaget trots registermyndighetens uppmaning inte har anmält sina bokslutshandlingar för registrering enligt 6 kap. 9 § inom ett år från utgången av räkenskapsperioden,
- 5) andelslaget på basis av stadgarna eller minskning av medlemsantalet skall träda i likvidation eller andelsstämman besluta om ogiltigförklaring av egna placeringsandelar eller om likvidation, men andelsstämman inte har fattat ett sådant beslut,
- 6) andelslaget har försatts i konkurs som har förfallit på grund av brist på medel, eller om

7) andelslaget har ansökt om försättande i likvidation eller om avregistrering.

Initiativet till likvidation eller avregistrering kan, om inte något annat bestäms om saken på annat ställe i detta kapitel, tas av styrelsen, en styrelseledamot, verkställande direktören, en revisor, andelslagsmedlem, borgenär eller någon annan vars rätt kan vara beroende av behörig registrering eller av förordnande om likvidation. Registermyndigheten kan uppta ett i 1 mom. 1—6 punkten avsett ärende till behandling också på eget initiativ.

Registermyndigheten skall förordna att andelslaget skall träda i likvidation eller avregistreras, om det inte innan ärendet avgörs visas att det inte längre finns skäl till det.

4 §

Uppmaning till rättelse och anmärkning

I sådana fall som avses i 3 § 1 mom. 1—5 punkten skall registermyndigheten på lämpligt sätt uppmana andelslaget att avhjälpa brister i de uppgifter som antecknats i registret.

Om de brister som avses i 1 mom. inte avhjälpas, skall uppmaningen sändas till andelslaget skriftligen, och av uppmaningen skall framgå att andelslaget kan förordnas att träda i likvidation eller avregistreras, om bristerna inte avhjälpas inom utsatt tid. Denna uppmaningen skall på tjänstens vägnar antecknas i registret och publiceras i den officiella tidningen tidigast fyra och senast en månad före den utsatta dagen. Samtidigt skall de medlemmar och borgenärer som vill framföra anmärkningar angående likvidationen eller avregistreringen uppmanas att göra det skriftligen före utsatt dag. Ärendet kan avgöras, trots att det inte kan visas att andelslaget skulle ha tagit emot uppmaningen.

Om andelslaget ansöker om försättande i likvidation eller om avregistrering skall registermyndigheten uppmana andelslagsmedlemmarna och andelslagets borgenärer att framföra sina anmärkningar så som bestäms i 2 mom.

5 §

Förutsättningarna för avregistrering

Om andelslagets tillgångar inte förslår till betalning av likvidationskostnaderna, eller om uppgift inte kan fås om tillgångarnas storlek, och en medlem, borgenär eller någon annan inte åtar sig att ansvara för likvidationskostnaderna, skall registermyndigheten i stället för att förordna om likvidation avregistrera andelslaget.

6 §

Val av likvidatorer

Om andelsstämman eller registermyndigheten fattar beslut om likvidation, skall samtidigt en eller flera likvidatorer utses i stället för styrelsen, verkställande direktören och ett eventuellt förvaltningsråd.

Saknar ett bolag som trätt i likvidation i registret införda behöriga likvidatorer, skall registermyndigheten förordna likvidatorer. Förordnande av likvidatorer kan sökas av den vars rätt kan vara beroende av att andelslaget har en företrädare. Om andelslagets tillgångar inte förslår till betalning av likvidationskostnaderna, eller om uppgift inte kan fås om tillgångarnas storlek, och en medlem, borgenär eller någon annan inte åtar sig att svara för likvidationskostnaderna, skall registermyndigheten i stället för att förordna en likvidator avregistrera andelslaget.

Likvidationsförfarande

7 §

När likvidation börjar

Likvidationen börjar när beslutet om den har fattats. Andelsstämman kan dock besluta att frivillig likvidation börjar en senare dag än dagen för beslutet.

8 §

Registrering av andelsstämmans beslut

Om andelsstämman har beslutat att

andelslaget skall träda i likvidation skall likvidatorerna utan dröjsmål anmäla beslutet om likvidation och valet av likvidatorer för registrering.

9 §

Bokslut för tiden före likvidationen

Om andelslaget har trätt i likvidation skall styrelsen och verkställande direktören utan dröjsmål upprätta bokslut och koncernbokslut för den tid före likvidationens inträdande för vilken bokslut ännu inte har lagts fram på andelsstämman. Detta bokslut skall så snart som möjligt läggas fram på andelsstämman. I fråga om bokslutet gäller i tillämpliga delar det som i denna lag bestäms om bokslut och revision. Omfattar den tid som avses i 1 mom. även den föregående räkenskapsperioden, skall för denna upprättas ett särskilt bokslut och ett koncernbokslut.

Om andelsstämman beslutar att andelslaget skall träda i frivillig likvidation, kan den besluta att ett bokslut som avses i 1 mom. inte upprättas. Beslutet kan fattas även efter beslutet om likvidation.

Likvidatorerna kan utan hinder av andelsstämmans beslut förplikta styrelsen och verkställande direktören att upprätta ett bokslut.

10 §

Offentlig stämning på borgenärerna

Likvidatorerna skall söka offentlig stämning på andelslagets borgenärer. I fråga om offentlig stämning gäller bestämmelserna i förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer (32/1868), om inte något annat följer av 2 mom.

Offentlig stämning söks hos registermyndigheten. I stämningen skall borgenärerna uppmanas att anmäla sin fordringar skriftligen till registermyndigheten senast på utsatt dag. Det som i annan lag bestäms om inställelsedag gäller nämnda dag. Stämningen skall publiceras i den officiella tidningen senast en månad före den

utsatta dagen. Likvidatorerna skall senast tre veckor före den utsatta dagen sända ett skriftligt meddelande om kungörelsen till andelslagets kända borgenärer. Registermyndigheten skall efter den utsatta dagen utan dröjsmål underrätta likvidatorerna om de fordringar som anmälts till myndigheten. Registermyndigheten antecknar på tjänstens vägnar i registret att stämning har utfärdats.

11 §

Andelsstämman och fullmäktige under likvidationen

På de andelsstämmor som ett andelslag i likvidation ordnar tillämpas denna lags bestämmelser om andelsstämman, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel. Om det behövs för avslutande av likvidationen och fortsättande av verksamheten, kan andelsstämman besluta också om ändring av stadgarna och anskaffning av finansiering i form av eget kapital.

Mandattiden för fullmäktigeledamöterna i ett andelslag i likvidation fortsätter till dess att likvidationen upphört. Fullmäktigesammanträdet kan dock besluta att stadgeenliga fullmäktigeval ordnas också under likvidationen.

12 §

Likvidatorernas uppgifter

Det som i denna lag bestäms om styrelsen och dess ledamöter gäller också likvidatorerna, om inte något annat följer av detta kapitel.

Likvidatorerna sköter andelslagets angelägenheter under likvidationen. De skall så snart som möjligt omvandla så mycket av andelslagets egendom i pengar som behövs för likvidationen samt betala andelslagets skulder. Andelslagets affärsverksamhet får fortsättas i den utsträckning som en ändamålsenlig likvidation kräver.

13 §

Bokslut under likvidation

Likvidatorerna skall för varje räkenskapsperiod upprätta ett bokslut och koncernbokslut, som skall föreläggas den ordinarie andelsstämman för godkännande. Det som i denna lag bestäms om styrelsens förslag till åtgärder som gäller överskott eller förlust tillämpas inte på dessa bokslut.

Det egna kapitalet kan antecknas i balansräkningen som en post, och andels-, tilläggsandels- och placeringsandelskapitalet anges utom kolumn fördelat enligt olika slag enligt stadgarna.

En tillgång får inte upptas i balansräkningen till högre värde än det sannolika överlåtelsepriset med avdrag för de särskilda kostnader som överlåtelsen medför. Om en tillgång beräknas inbringa väsentligt mera än vad som upptagits i balansräkningen eller om för betalning av skulder och likvidationskostnader beräknas åtgå ett belopp som väsentligt avviker från skulden enligt balansräkningen, skall de sålunda beräknade beloppen anges utom kolumn vid motsvarande tillgångs- och skuldposter.

15 §

Revision medan likvidation pågår

Revisorernas uppdrag upphör inte när andelslaget träder i likvidation. Bestämmelserna i 7 kap. iakttas i tillämpliga delar under likvidationen. Revisionsberättelsen skall dessutom innehålla ett uttalande om huruvida likvidationen enligt revisorernas mening har fördröjts onödigt.

15 §

Konkurs i samband med likvidation

Om ett andelslags tillgångar inte förslår till betalning av skulderna, skall likvidatorerna avträda andelslagets egendom till konkurs.

16 §

Betalning av skulder och utdelning av egendom till medlemmarna

Efter tidsfristen för den offentliga stämningen och betalningen av alla kända skulder skall likvidatorerna skifta andelslagets egendom mellan medlemmarna. Om en skuld är tvistig eller inte har förfallit till betalning eller den av andra orsaker inte kan betalas, skall behövliga medel avsättas och återstoden skiftas. En medlem kan mot betryggande säkerhet ges förskott på sin skiftesandel.

En medlems skiftesandel är

1) en mot andelen svarande del av den egendom som skiftas, dock högst det belopp som av insatsen betalats till andelslaget, samt

2) en med medlemsantalet överensstämmande del av den behållning som återstår efter återbetalningen av de belopp som betalats av andelarna.

Utan hinder av 2 mom. kan i stadgarna bestämmas att behållningen skall

1) skiftas mellan medlemmarna på andra grunder,

2) skiftas mellan dem som äger tilläggsandelar och placeringsandelar, samt

3) användas för ett i stadgarna bestämt eller av andelsstämman beslutat ändamål.

Om skiftesandelen är mindre än kostnaderna för skiftet, kan domstolen på ansökan av likvidatorerna bestämma att andelen skall tillfalla staten. I annat fall iakttas 21 §.

17 §

Slutredovisning

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skall de så snart som möjligt avge slutredovisning för sin förvaltning genom att uppgöra en berättelse över likvidationen i dess helhet. Berättelsen skall även innehålla en redogörelse för skiftet av andelslagets tillgångar. Till berättelsen skall fogas bokslutshandlingarna för hela likvidationstiden. Berättelsen jämte bilagor skall lämnas till revisorerna, som inom en månad från det att de erhållit berättelsen skall avge revisionsberättelse över slutredovisningen och förvaltningen under likvidationen. Sedan likvidatorerna erhållit revisionsberättelsen, skall de utan dröjsmål kalla medlemmarna till andelsstämma för granskning av slutredovisningen.

18 §

Upplösningstidpunkt och anmälan om upplösning

Andelslaget anses upplöst när likvidatorerna framlagt slutredovisning vid andelsstämman. Likvidatorerna skall utan dröjsmål göra anmälan om upplösning av andelslaget för registrering.

19 §

Klander av skifte och förlust av skiftesandel

Om en delägare vill klandra skiftet, skall talan mot andelslaget väckas inom tre månader från det att slutredovisningen lades fram på andelsstämman.

Om en medlem inte inom fem år från det att slutredovisningen lades fram på andelsstämman har anmält sig för att lyfta sin skiftesandel, har medlemmen förlorat sin rätt till den.

20 §

Skadeståndstalan för ett upplöst andelslags räkning

Medlemmar i det upplösta andelslaget som företräder minst en fjärdedel eller en i stadgarna föreskriven mindre del av andelslagets totala röstetal kan skriftligen yrka att likvidatorerna sammankallar andelsstämman för att behandla väckande av sådan talan som avses i 20 kap. Härvid iakttas bestämmelserna i 4 kap. 10 § 2 mom. samt 20 kap. 4 och 5 §. Talan skall dock väckas inom ett år från det att slutredovisningen lagts fram.

21 §

Fortsatt likvidation

Om nya tillgångar yppas efter andelslagets upplösning eller talan väcks mot andelslaget eller behövs likvidationsåtgärder annars, skall likvidationen fortsättas. Likvidatorerna skall utan dröjsmål göra anmälan om detta

för registrering.

Likvidationen kan dock inte fortgå i det fall som avses i 1 mom., om andelslagets tillgångar inte förslår till betalning av likvidationskostnaderna eller uppgift om tillgångarnas storlek saknas och en medlem, borgenär eller någon annan inte åtar sig att ansvara för likvidationskostnaderna.

22 §

Avslutande av likvidation

Om andelsstämman har fattat beslut om frivillig likvidation eller registermyndigheten har förordnat att andelslaget skall träda i likvidation på grund av att medlemsantalet har minskat, kan andelsstämman besluta att likvidationen avslutas och att andelslagets verksamhet fortsätts. Beslut får dock inte fattas, om det för likvidation finns en sådan grund som avses i denna lag eller i stadgarna eller om andelslagets egendom har skiftats eller tillskott tagits ut hos medlemmarna. Innan beslutet fattas skall revisorernas utlåtande om saken inhämtas. På beslutet tillämpas i övrigt bestämmelserna i 4 kap.

Sedan det beslut som avses i 1 mom. har fattats skall för andelslaget väljas en ledning i enlighet med stadgarna.

Sedan styrelsen har valts, skall likvidatorerna utan dröjsmål för registrering göra anmälan angående beslutet om avslutande av likvidationen och valet av styrelse. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett. Offentlig stämning på andelslagets borgenärer är utan verkan när likvidationen har avslutats i enlighet med denna paragraf.

23 §

Verksamheten efter upplösningen

Ett upplöst andelslag kan inte förvärva rättigheter eller ingå förbindelser. För åtgärder som vidtagits för andelslagets räkning efter upplösningen svarar de som deltagit i åtgärderna eller fattat beslut om dem. Likvidatorerna kan dock vidta åtgärder för fortsättande av likvidationsåtgärder eller ansöka om försättande av andelslaget i konkurs.

Om en avtalspart i ett avtal som ingåtts med andelslaget efter dess upplösning inte visste att andelslaget hade upplösts, kan parten frånträda avtalet.

Om ett upplöst andelslag inte har någon likvidator, tillämpas på stämning och annan delgivning bestämmelserna i 11 kap. 7 § rättegångsbalken.

Avregistrering

24 §

Tidpunkten för avregistrering

Ett andelslag är avregistrerat när registermyndighetens beslut om avregistrering har antecknats i registret.

25 §

Företrädare för ett avregistrerat andelslag

Ett avregistrerat andelslag företräds vid behov av en eller flera företrädare. Om företrädarnas behörighet att handla för andelslagets räkning bestäms i 26 §. I fråga om företrädarna gäller i övrigt bestämmelserna om likvidatorer. Företrädarna väljs och avskedas vid medlemmarnas stämma, på vilken tillämpas bestämmelserna om andelsstämma.

Om ett avregistrerat andelslag inte har någon företrädare, tillämpas på stämning och annan delgivning bestämmelserna i 11 kap. 7 § rättegångsbalken.

26 §

Verksamhet för ett avregistrerat andelslags räkning

Ett avregistrerat eller upplöst andelslag kan inte efter avregistreringen eller upplösningen förvärva rättigheter eller ingå förbindelser. För åtgärder som efter avregistreringen vidtagits för andelslagets räkning svarar de som deltagit i åtgärden eller beslutat om den. Andelslagets företrädare kan dock vidta åtgärder för inledande av likvidationsåtgärder eller ansöka om försättande av andelslaget i konkurs. Om en avtalspart i ett avtal som

ingåtts med andelslaget efter det att det avregistrerats inte visste att andelslaget avregistrerats, kan parten frånträda avtalet.

Företrädarna för ett andelslag som avregistrerats kan utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. vidta åtgärder som är nödvändiga för betalning av andelslagets skulder eller bevarande av värdet av andelslagets egendom. I andelslagets bokföring skall vid behov göras anteckning om åtgärder som vidtagits för andelslagets räkning. Om de verkningar som avregistrering har för företagsintecknings giltighet bestäms i företagsinteckningslagen.

27 §

Skifte av ett avregistrerat andelslags tillgångar

Ett avregistrerat andelslags tillgångar kan skiftas mellan andelslagets medlemmar endast om andelslaget genomgår likvidation på det sätt som föreskrivs i detta kapitel. Företrädarna för andelslaget kan dock skifta andelslagets tillgångar mellan medlemmarna utan likvidation, om det har förflutit fem år från avregistreringen, andelslagets tillgångar är högst 8 000 euro och andelslaget inte har kända skulder. Medlemmarna svarar med beloppet av de mottagna tillgångarna för betalningen av andelslagets skulder.

28 §

Skadeståndstalan för ett avregistrerat andelslags räkning

Medlemmar i det avregistrerade andelslaget som företräder minst en fjärdedel eller en i stadgarna föreskriven mindre del av medlemmarnas totala röstetal kan skriftligen yrka att andelslagets företrädare sammankallar andelsstämman för att behandla väckande av sådan talan som avses i 20 kap. Härvid iakttas bestämmelserna i 4 kap. 10 § 2 mom. samt 20 kap. 4 och 5 §.

29 §

Likvidation av ett avregistrerat andelslaget

Om det efter avregistreringen behövs likvidationsåtgärder, skall registermyndigheten på ansökan av den vars rätt saken gäller förordna att andelslaget skall träda i likvidation. Andelslaget förordnas dock inte att träda i likvidation, om andelslagets tillgångar inte förslår till betalning av likvidationskostnaderna eller uppgift inte kan fås om tillgångarnas storlek och en medlem, borgenär eller någon annan inte åtar sig att ansvara för likvidationskostnaderna.

Företagssanering och konkurs

30 §

Sanering

Ansökan om inledande av förfarande enligt lagen om företagssanering kan i fråga om andelslaget göras genom beslut av andelsstämman. Även styrelsen kan göra ansökan, om den anser att det är nödvändigt på grund av att ärendet brådskar. Styrelsen skall då utan dröjsmål sammankalla andelsstämman för att behandla frågan om fortsättande av ansökan.

31 §

Konkurs

Ett andelslags egendom kan avträdas till konkurs endast genom beslut av styrelsen eller, om andelslaget är i likvidation, av likvidatorerna. Under konkurs företräds andelslaget såsom konkursgäldenär av styrelsen och verkställande direktören eller av de likvidatorer som utsetts innan konkursen började. Under konkurs kan dock nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer väljas.

Om tillgångar inte finns när konkursen avslutas, skall andelslaget anses upplöst så snart konkursförvaltningen avgett slutredovisning. Konkursförvaltningen skall utan dröjsmål göra anmälan om upplösningen för registrering.

Om tillgångar återstår när konkursen avslutas och andelslaget inte var i likvidation då dess egendom avträdades till konkurs, skall

styrelsen så snart som möjligt sammankalla andelsstämman för att besluta om huruvida andelslaget skall fortsätta sin verksamhet eller träda i likvidation. Beslutar andelsstämman att andelslagets verksamhet skall fortsättas, skall styrelsen utan dröjsmål göra anmälan om detta för registrering. Om andelslaget är i likvidation när det försätts i konkurs, iakttas bestämmelserna i 20 §.

Om andelslagets konkurs har avslutats och nya tillgångar yppas för andelslaget, skall härvid förfaras så som bestäms i 3 mom.

20 kap.

Skadeståndsskyldighet

1 §

Ledningens ansvar

Styrelseledamöterna, förvaltningsrådets ledamöter, verkställande direktören och likvidatorerna är skyldiga att ersätta skada som de vid fullgörande av sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakat bolaget. Detsamma gäller skada som de orsakat en medlem eller någon annan genom överträdelse av denna lag eller stadgarna.

2 §

Medlemmarnas ansvar

En medlem är skyldig att ersätta skada som medlemmen genom att medverka till överträdelse av denna lag eller stadgarna uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har orsakat andelslaget, en medlem eller någon annan.

3 §

Jämkning och fördelning av ansvar

Angående jämkning av skadestånd samt fördelning av skadeståndsansvaret mellan flera skadeståndsskyldiga gäller bestämmelserna i 2 och 6 kap. skadeståndslagen (412/1974).

4 §

Beslut om väckande av talan

Beslut om väckande av skadeståndstalan för andelslagets räkning med stöd av 1 eller 2 § i denna lag eller 44 § revisionslagen fattas av andelsstämman. Styrelsen har dock rätt att besluta om väckande av skadeståndstalan som grundar sig på straffbar gärning.

Ett andelsstämmobeslut om beviljande av ansvarsfrihet eller om att avstå från att väcka talan utgör inte hinder för andelslaget att väcka talan, om andelsstämman i bokslutet eller i revisionsberättelsen eller annars inte har lämnats i väsentliga hänseenden riktiga och fullständiga uppgifter angående det beslut eller den åtgärd på vilken talan grundas.

Om andelslaget försätts i konkurs på ansökan som gjorts inom två år från det vid andelsstämman fattats beslut om att bevilja ansvarsfrihet eller att avstå från att väcka talan, får konkursboet föra talan utan hinder av detta beslut. Detsamma gäller en likvidator, om ett i lagen om företagssanering avsett förfarande som gäller andelslaget har inletts inom ovan nämnda tid.

5 §

Minoritetens rätt att väcka talan

På yrkande av medlemmarna kan talan föras för andelslagets räkning utan hinder av 4 § 1 och 2 mom., om

1) andelsstämman har beviljat ansvarsfrihet eller annars beslutat att inte väcka skadeståndstalan, men medlemmarna med minst en fjärdedel eller en i stadgarna angiven mindre del av andelslagets totala röstetal har röstat mot beslutet,

2) beslut i ett ärende som gäller beviljande av ansvarsfrihet inte har fattats inom åtta månader från räkenskapsperiodens utgång, eller

3) beslut i ett ärende som gäller väckande av skadeståndstalan annars inte har fattats inom

två månader efter det att ärendet borde ha behandlats på andelsstämman.

Talan kan väckas av medlemmar med minst en fjärdedel eller en i stadgarna angiven mindre del av andelslagets totala röstetal. Om en medlem avstår från talan sedan den väckts, kan dock de övriga som väckt talan fullfölja den.

Talan skall väckas inom tre månader räknat från det andelsstämmobeslut som avses i 1 mom. eller från utgången av den tid som avses i 1 mom. eller, om i 7 kap. 7 § avsedd granskning yrkats, från det yttrande över granskningen framlagts på andelsstämman eller ansökan om förordnande av granskare avslagits.

De medlemmar som väckt talan svarar för rättegångskostnaderna. De har dock rätt att av andelslaget få ersättning för kostnaderna i den mån de kan täckas av de medel som andelslaget vunnit genom rättegången. Domstolen kan förordna att till de medlemmar som väckt talan skall betalas den del som faller på deras andelar av de medel som vunnits till andelslaget.

6 §

Tidsfrister för väckande av talan

Talan för andelslagets räkning med stöd av 1 eller 2 § i denna lag eller 44 § revisionslagen kan inte, om inte talan grundas på straffbar gärning, väckas mot

1) styrelseledamöterna, förvaltningsrådets ledamöter eller verkställande direktören sedan tre år förflutit från utgången av den räkenskapsperiod under vilken det beslut fattades eller den åtgärd vidtogs varpå talan grundas,

2) revisorerna sedan tre år förflutit från det revisionsberättelsen, yttrandet eller intyget varpå talan grundas avgavs, eller mot

3) medlemmarna sedan två år förflutit från det beslut eller den åtgärd varpå talan grundas.

Har tiden för väckande av talan för andelslagets räkning utgått, kan talan som avses i 4 § 3 mom. inte väckas sedan en månad förflutit från det att bevakning ägt rum i konkursen.

21 kap.

Sparkasseverksamhet*Andelslag som bedriver sparkasseverksamhet
samt regler för verksamheten*

1 §

Förutsättningarna för verksamheten

Ett andelslag vars huvudsakliga verksamhetsområde består av detaljhandel får för finansiering av sin verksamhet bedriva sparkasseverksamhet genom att av sina medlemmar på konton som uppfyller villkoren i 7 § ta emot sådana penningmedel i euro som skall återbetalas (*medlemsplacering*), om andelslaget har minst 500 medlemmar och det i pengar betalda andelskapitalet uppgår till minst 80 000 euro.

Ett andelslag som är moder- eller dotterandelslag i en koncern får ta emot medlemsplaceringar endast om koncernens huvudsakliga verksamhetsområde består av detaljhandel.

2 §

Verksamhetsförutsättningarnas upphörande

Om medlemsantalet eller andelskapitalet i ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet sjunker under det som bestäms i 1 § 1 mom., skall andelslaget avbryta mottagandet av medlemsplaceringar. Om medlemsantalet eller andelskapitalet inte inom sex månader återgår till det som bestäms i 1 § 1 mom., skall andelslaget upphöra med sparkasseverksamhet. Andelslaget skall då säga upp medlemsplaceringsmedlen och därefter avsluta medlemskontona enligt kontovillkoren.

Har andelslaget enligt 1 mom. upphört med sparkasseverksamheten, får andelslaget inte på nytt påbörja sparkasseverksamhet förrän dess medlemsantal och andelskapital i minst ett år utan avbrott har motsvarat det som bestäms i 1 § 1 mom.

Om det huvudsakliga verksamhetsområdet för ett andelslag som bedriver

sparkasseverksamhet eller för en koncern, när ett andelslag enligt bokföringslagen är moder- eller dotterbolag i koncernen, inte längre är detaljhandel, skall andelslaget upphöra med sparkasseverksamheten samt säga upp medlemsplaceringsmedlen och därefter avsluta medlemskontona enligt kontovillkoren.

Har andelslaget enligt 3 mom. upphört med sparkasseverksamheten, får andelslaget inte på nytt påbörja sparkasseverksamhet förrän dess eller koncernens huvudsakliga verksamhetsområde under minst en hel räkenskapsperiod har varit detaljhandel.

En medlem som har gjort en medlemsplacering har rätt att säga upp en tidsbunden medlemsplacering att förfalla omedelbart, om andelslaget har upphört med sparkasseverksamheten enligt 1 eller 3 mom.

3 §

Stadgar för sparkasseverksamheten

Ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet skall som en del av sina stadgar ta in stadgar för sparkasseverksamheten. Andelslaget skall för fastställande tillställa finansministeriet stadgarna om sparkasseverksamheten och ändringar i dem. Andelslaget får inte inleda sparkasseverksamhet förrän ministeriet har fastställt stadgarna om sparkasseverksamheten. Stadgarna om sparkasseverksamheten får inte innehålla villkor som är oskäligen med hänsyn till andelslagets medlemmar.

I stadgarna om sparkasseverksamheten skall åtminstone nämnas

- 1) av vem medlemsplaceringar får tas emot,
- 2) var medlemsplaceringar kan tas emot,
- 3) hur granskningen av sparkasseverksamheten skall ordnas, särskilt rättigheterna och skyldigheterna för de revisorer som utför sparkasseinspektion och innehållet i inspektionen
- 4) hur uppföljning, rapportering och övervakning av kassareserven enligt 10 § ordnas,
- 5) hur gränserna för medlemsplaceringarna fastställs,

6) hur meddelanden om medlemsplaceringar skall tillställas de medlemmar som gjort en medlemsplacering,

7) när och var delårsrapporten enligt 13 § samt bokslutet och bokslutskommunikén enligt 14 § hålls tillgängliga för de medlemmar som gjort en medlemsplacering.

I stadgarna om sparkasseverksamheten skall dessutom ingå de andra föreskrifter som finansministeriet anser nödvändiga.

I stadgarna om sparkasseverksamheten kan inte bestämmas att andelslaget skall ha särskilda sparkassekontor vid vilka inte bedrivs någon annan verksamhet.

Sparkassans verksamhet

4 §

Kontoinnehavare

Ett andelslag får ta emot medlemsplaceringar endast av sina medlemmar och av medlemmarnas minderåriga barn (*medlemsplacerare*) på de konton som dessa innehar.

Upphör en medlemsplacerares medlemskap i andelslaget eller övergår en fordran som grundar sig på en medlemsplacering till en sådan fysisk eller juridisk person som inte är medlem i andelslaget, skall andelslaget säga upp medlemsplaceringsmedlen inom ett år från det andelslaget fick kännedom om det skedda och därefter avsluta medlemsplaceringskontot enligt kontovillkoren. Så skall förfaras också när en minderårig medlemsplacerare blir myndig. En tidsbunden placering är dock i kraft till förfallodagen.

5 §

Sparkassans verksamhetsställen

Ett andelslag kan ta emot medlemsplaceringar vid andelslagets, dess dotterföretags och andelslagets centralaffärs verksamhetsställen samt vid sådana verksamhetsställen i Finland för andelslagets intresseföretag i vilket det andelslag som bedriver sparkasseverksamhet har

majoriteten av röstetalet och av aktiekapitalet där detta är tillåtet enligt stadgarna om sparkasseverksamheten.

6 §

Marknadsföring av sparkasseverksamhet

Andelslaget får inte i marknadsföringen av sparkasseverksamheten lämna osanna eller vilseledande upplysningar eller annars använda något förfarande som är otillbörligt från medlemsplacerarens synpunkt eller som strider mot god sed.

Marknadsdomstolen kan förbjuda ett andelslag att fortsätta marknadsföring som strider mot 1 mom. eller att upprepa sådan eller därmed jämförbar marknadsföring. Marknadsdomstolen kan också meddela förbudet interimistiskt, varvid förbudet gäller tills saken har avgjorts slutligt. Iakttagande av förbudet kan förenas med vite.

7 §

Villkoren för medlemskonton

De allmänna villkoren för de medlemsplaceringskonton som används för mottagande av medlemsplaceringar skall godkännas av finansministeriet. Kontovillkoren får inte innehålla för medlemsplacerarna oskäliga bestämmelser eller bestämmelser som snedvrider konkurrensen.

Såsom gottgörelse för en medlemsplacering får andelslaget betala ränta endast enligt kontovillkoren. Beviljande av någon annan förmån som grundar sig på en medlemsplacering är förbjudet.

8 §

Medlemsplaceringsbevis

Om ett särskilt bevis utfärdas över medlemsplaceringen, skall det ställas på en namngiven person. I beviset och i kontoregistret antecknas medlemsplacerarens eller, om medlemsplaceraren är minderårig, förälderns medlemsnummer i andelslaget.

Medlemsplaceringen kan överföras endast på en namngiven person, och detta skall nämnas i beviset. Till användningen av medlemsplaceringskontot kan fogas ett villkor enligt vilket kontot kan användas också av någon annan än medlemsplaceraren. Förkommer ett bevis som ett andelslag vilket bedriver sparkasseverksamhet har utfärdat över en medlemsplacering och som innehåller ett uttryckligt villkor om att medel inte får lyftas utan att beviset återlämnas eller en anteckning om utbetalningen görs i det, skall handlingens ägare meddela andelslaget detta och samtidigt uppge när och hur handlingen har förkommit. Andelslaget skall tillkännage att beviset har förkommit genom en kungörelse, som på bekostnad av handlingens ägare skall publiceras en gång i den officiella tidningen. Om handlingen inte har kommit till rätta inom sex månader från det kungörelsen publicerades, har bevisets ägare rätt att lyfta sitt tillgodohavande enligt kontovillkoren och det tidigare beviset medför inte längre rätt att föra talan mot andelslaget efter det att medlemsplaceringsmedlen har utbetalts.

9 §

Kvittning

Ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet får inte med sin motfordran kvitta sådana medel som finns på en privatpersons medlemsplaceringskonto eller som har anvisats bli betalda till personen och som enligt lag inte får utmätas. Före kvittningen skall andelslaget reda ut om medlen kan utmätas. Medlemsplaceraren skall underrättas om ett kvittningsyrkande. En kvittning i strid med detta moment är ogiltig.

Är det inte möjligt att utan oskäligt besvär reda ut om medlen kan utmätas, får andelslaget dock kräva kvittning, om det i samband med kvittningsyrkandet skriftligen lämnar medlemsplaceraren meddelande om begränsningen av kvittningsrätten enligt 1 mom. och om en återgång av kvittningen enligt detta moment. Kvittningen återgår, om medlemsplaceraren inom 14 dagar från delfåendet av kvittningsyrkandet lägger fram

en utredning om att medlen inte får utmätas. Om inte någon annan utredning kan läggas fram om tidpunkten för delfåendet av kvittningsyrkandet, skall medlemsplaceraren anses ha fått del av yrkandet den sjunde dagen efter att meddelandet om yrkandet avsändes. Om medlemsplaceraren inte ges den information som anges i detta moment, är kvittningen ogiltig.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller inte när medlemsplaceringskontot debiteras med stöd av medlemsplacerarens uttryckliga fullmakt. Medlemsplaceraren kan återkalla fullmakten när som helst. Andra avtal som minskar medlemsplacerarens rättigheter enligt denna paragraf är ogiltiga.

10 §

Kassareserv

Ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet skall ha en med beaktande av medlemsplaceringarnas art och belopp tillräcklig kassareserv, som skall uppgå till minst 25 procent av beloppet av de medlemsplaceringar som skall utbetalas på anfordran och till minst 10 procent av beloppet av de övriga medlemsplaceringarna i andelslaget.

Till kassareserven i ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet räknas

- 1) andelslagets kassa,
- 2) fordringar som förfaller inom en månad och fordringar med en månads uppsägningstid hos inhemska och med dem jämförbara utländska kreditinstitut samt centralaffärer för andelslag som bedriver sparkasseverksamhet,
- 3) fordringsbevis som är lätta att marknadsföra.

11 §

Säkerheter för medlemsplaceringar

Ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet kan ordna borgen eller annan säkerhet för tryggnad av en

medlemsplacerares fordran. En redogörelse för säkerhetsarrangemanget och dess omfattning skall ingå i delårsrapporten och bokslutskommunikén. Om andelslaget inte har ordnat borgen eller annan säkerhet, skall också detta nämnas i delårsrapporten och bokslutskommunikén. Andelslaget skall dessutom i enlighet med 15 § offentliggöra sådana väsentliga ändringar som sker i säkerhetsarrangemangen och i säkerhetens värde.

Andelslagets upplysningsplikt

12 §

Upplysningsplikten

Ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet är skyldigt att på alla de verksamhetsställen där medlemsplaceringar får tas emot enligt andelslagets stadgar om sparkasseverksamheten tillhandahålla medlemsplacerarna tillräcklig information om de omständigheter som väsentligt påverkar medlemsplaceringens värde.

13 §

Delårsrapport och årsrapport

Ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet skall för varje räkenskapsperiod som är över sex månader lång upprätta en delårsrapport för de sex första månaderna av räkenskapsperioden.

Om andelslagets räkenskapsperiod har förlängts utöver det som tidigare bestämts i stadgarna, skall andelslaget dessutom upprätta en årsrapport för de 12 första månaderna av räkenskapsperioden. Bestämmelserna om delårsrapporten gäller också årsrapporten.

Delårsrapporten skall ges av andelslagets styrelse. Om andelslagets revisor har granskat rapporten, skall revisorns eventuella påminnelser och anmärkningar fogas till rapporten.

Delårsrapporten skall upprättas enligt god

bokföringssed och den skall ge riktiga och tillräckliga uppgifter för att medlemsplacerarna skall kunna bilda sig en välgrundad uppfattning om andelslagets verksamhet och resultat samt om deras utveckling.

I delårsrapporten skall redogöras för andelslagets verksamhet, resultatutveckling och investeringar samt för ändringar i finansieringsläget och verksamhetsmiljön för tiden efter den föregående räkenskapsperioden. Redogörelse skall ges för exceptionella omständigheter som har inverkat på verksamheten och resultatet under rapportperioden. Uppgifterna i delårsrapporten skall vara jämförbara med uppgifterna för motsvarande period under den föregående räkenskapsperioden. I delårsrapporten skall också redogöras för sådana efter rapportperioden inträffade händelser som är väsentliga för andelslagets verksamhet och resultat samt för andelslagets sannolika utveckling under den löpande räkenskapsperioden, i den mån detta är möjligt. Närmare föreskrifter om delårsrapportens innehåll och informationsförfarandet utfärdas genom förordning av finansministeriet.

Delårsrapporten skall hållas tillgänglig för medlemsplacerarna utan obefogat dröjsmål, dock senast tre månader efter utgången av rapportperioden.

Delårsrapporten skall finnas tillgänglig för medlemsplacerarna på alla de verksamhetsställen där medlemsplaceringar får tas emot enligt andelslagets stadgar om sparkasseverksamheten. Delårsrapporten skall dessutom på begäran tillställas medlemsplacerarna avgiftsfritt.

Ett andelslag kan på ansökan beviljas undantag från innehållet i och uppgörandet av delårsrapporten, om medlemsplacerarnas ställning inte äventyras av att undantag beviljas. Om grunderna för beviljande av undantag föreskrivs närmare genom förordning av finansministeriet.

Undantag i fråga om innehållet i delårsrapporten beviljas av bokföringsnämnden och undantag i fråga om uppgörandet av rapporten av finansministeriet. I rapporten skall anges att undantag har beviljats. Bokföringsnämnden

och finansministeriet skall ofördröjligen underrätta varandra om att en ansökan om undantag har kommit in och avgjorts.

14 §

Bokslut och bokslutsuppgifter

Ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet skall i sitt bokslut lämna riktiga och tillräckliga uppgifter om sådana omständigheter som har en väsentlig inverkan på medlemsplaceringens värde. Närmare bestämmelser om bokslutets innehåll och om informationsförfarandet ges genom förordning av finansministeriet.

Bokslutet skall senast en vecka före ordinarie andelsstämma hållas tillgängligt för medlemsplaceringarna på alla de verksamhetsställen där medlemsplaceringar får tas emot enligt andelslagets stadgar om sparkasseverksamheten. Utöver bokslutet skall också revisionsberättelsen hållas tillgänglig för medlemsplaceringarna. Andelslaget skall dock hålla revisionsberättelsen tillgänglig för medlemsplaceringarna omedelbart, om revisorerna

- 1) har framställt en anmärkning med anledning av revisionen,
- 2) inte förordar att balansräkningen och resultaträkningen fastställs eller att de redovisningsskyldiga beviljas ansvarsfrihet,
- 3) inte har omfattat styrelsens förslag om användning av överskott, förutsatt att ett sådant beslut kan komma i fråga enligt 8 kap. 2—5 §, eller om åtgärder som gäller förlust, eller

- 4) anser att de delårsrapporter som hållits tillgängliga för medlemsplaceringarna under räkenskapsperioden inte har upprättats enligt gällande bestämmelser.

Ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet skall omedelbart efter det att bokslutet blivit klart upprätta en kommuniké som innehåller huvudpunkterna i bokslutet (*bokslutskommuniké*). Om andelslaget skall upprätta koncernbokslut, skall bokslutskommunikén ges såsom

koncernens information. Närmare bestämmelser om innehållet i bokslutskommunikén och om sättet för presenterande av uppgifterna ges genom förordning av finansministeriet.

Bokslutskommunikén skall hållas tillgänglig för medlemsplaceringarna på alla de verksamhetsställen där medlemsplaceringar får tas emot enligt andelslagets stadgar om sparkasseverksamheten.

Bokslutet och bokslutskommunikén skall på begäran tillställas medlemsplaceringarna avgiftsfritt.

Ett andelslag kan på ansökan beviljas undantag från innehållet i bokslutet samt innehållet i och uppgörandet av bokslutskommunikén,

om medlemsplaceringarnas ställning inte äventyras av att undantag beviljas. Om grunderna för beviljande av undantag föreskrivs närmare genom förordning av finansministeriet. Undantag i fråga om innehållet i bokslutet och bokslutskommunikén beviljas av bokföringsnämnden och undantag i fråga om uppgörandet av bokslutskommunikén av finansministeriet. I bokslutet och bokslutskommunikén skall anges att undantag har beviljats. Bokföringsnämnden och finansministeriet skall utan dröjsmål underrätta varandra om att en ansökan om undantag har kommit in och avgjorts.

15 §

Fortlöpande informationsplikt

Ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet skall utan obefogat dröjsmål offentliggöra alla sådana beslut samt alla sådana omständigheter angående andelslaget och dess verksamhet som är ägnade att väsentligt påverka medlemsplaceringens värde.

Finansministeriet kan på ansökan bevilja ett sådant undantag från informationsskyldigheten enligt 1 mom. om medlemsplaceringarnas ställning inte äventyras av detta. En förutsättning är dessutom att offentliggörandet av uppgifter skulle strida

mot allmän fördel eller vålla andelslaget väsentligt men. Undantag skall ansökas omedelbart efter att skyldigheten har uppkommit.

*Inspektion, rätt att få upplysningar samt
tystnadsplikt*

16 §

Inspektion av sparkasseverksamheten

Andelslagets revisorer granskar också sparkasseverksamheten.

Andelsstämman i ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet skall välja minst en revisor som är en av Centralhandelskammaren eller en handelskammare godkänd revisor eller revisionssammanslutning. Om andelslaget har en centralaffär skall till en revisor väljas en godkänd revisor eller revisionssammanslutning som centralaffären har utsett.

Revisorernas rättigheter och skyldigheter samt innehållet i revisionen bestäms i andelslagets stadgar om sparkasseverksamheten.

17 §

Ministeriets rätt att få upplysningar

Finansministeriet har rätt att av ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet och av dess revisor få de upplysningar som behövs för utförandet av ministeriets uppgifter som avses i denna lag samt att få kopior av de handlingar och andra upptagningar som ministeriet anser nödvändiga med tanke på ministeriets uppgifter enligt denna lag.

18 §

Revisorernas informationsplikt

Revisorn skall utan dröjsmål till andelslagets styrelse och finansministeriet anmäla sådana omständigheter och beslut som gäller andelslaget och som revisorn i sitt uppdrag fått kännedom om och som kan anses

1) väsentligt bryta mot bestämmelser eller administrativa föreskrifter eller kontovillkor som gäller sparkasseverksamhet,

2) leda till en anmärkning i revisionsberättelsen eller ett nekande utlåtande angående fastställande av bokslutet, eller

3) äventyra försäkringsbolagets fortsatta verksamhet.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller även en sådan omständighet eller ett sådant beslut som revisorn har fått kännedom om vid utförande av sin uppgift i en sammanslutning eller stiftelse som hör till samma koncern som andelslaget.

Andelslagets styrelse skall offentliggöra en i 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedd revisorsanmälan på det sätt som avses i 12 och 15 §.

En revisor är skyldig att ersätta ekonomisk skada som andelslaget har förorsakats när en affärstransaktion har utretts, anmälan har gjorts om en tvivelaktig affärstransaktion, en affärstransaktion har avbrutits eller någon har vägrat utföra transaktionen, endast om revisorn inte har iakttagit sådan varsamhet som skäligen kan krävas med beaktande av förhållandena. I fråga om revisorns ersättningsskyldighet gäller i övrigt bestämmelserna i skadeståndslagen.

19 §

Tystnadsplikt

Den som i egenskap av ledamot eller suppleant i ett organ i andelslaget eller i en sammanslutning eller stiftelse eller andelslagets centralaffär som hör till samma koncern som andelslaget eller som anställd hos dessa eller vid utförande av någon uppgift på uppdrag av dem har fått kännedom om den ekonomiska situationen hos någon medlemsplacerare eller hos någon annan person eller om någons personliga förhållanden eller om en affärs- eller yrkeshemlighet är skyldig att hemlighålla saken, om inte den i vars intresse tystnadsplikten har bestämts ger sitt samtycke till att saken röjs. Uppgifter som skall hållas hemliga får inte heller lämnas till

andelsstämman, fullmäktige eller en medlem som deltar i stämman.

Andelslaget och en sammanslutning eller stiftelse som hör till samma koncern som andelslaget är skyldiga att lämna i 1 mom. avsedda upplysningar till åklagar- och förundersökningsmyndigheterna för utredande av brott samt till andra myndigheter som enligt lag har rätt att få sådana upplysningar.

Andelslaget och en sammanslutning eller stiftelse som hör till samma koncern som andelslaget har rätt att till en sammanslutning eller stiftelse eller andelslagets centralaffär som hör till samma koncern som andelslaget lämna i 1 mom. avsedda upplysningar, om den tystnadsplikt som bestäms i 1 mom. eller en motsvarande tystnadsplikt gäller för medlemmarna i dess förvaltningsorgan och för dess personal.

Särskilda bestämmelser

20 §

Undantag från bestämmelserna om sparkasseverksamhet

Om en ledamot eller suppleant i förvaltningsrådet eller styrelsen för ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet, den som är anställd hos ett sådant andelslag eller en revisor i sin verksamhet inte har följt bestämmelserna i detta kapitel eller bestämmelserna i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998), bestämmelserna i andelslagets stadgar eller stadgarna om sparkasseverksamheten eller i myndighetsföreskrifter, kan länsstyrelsen på framställning av en revisor eller en medlem av andelslaget vid vite ålägga den som brutit mot bestämmelser eller föreskrifter att fullgöra sin skyldighet.

Om ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet i sin verksamhet i väsentlig mån har avvikit från lag eller förordning, myndigheternas med stöd av lag eller förordning meddelade föreskrifter eller andelslagets stadgar om sparkasseverksamheten eller om andelslaget

inte längre uppfyller de krav som har föreskrivits för sparkasseverksamheten, kan länsstyrelsen på ansökan av revisoren, en medlem i andelslaget eller en sådan registrerad förening som bevakar medlemsplacerarnas intressen och av vars medlemmar minst hälften är medlemsplacerare bestämma att sparkasseverksamheten skall avslutas.

Om det i enlighet med 2 mom. har bestämts att sparkasseverksamheten avslutas, får andelslaget inte på nytt påbörja sparkasseverksamhet förrän finansministeriet för andelslaget har fastställt nya stadgar om sparkasseverksamheten.

21 §

Ett annat andelslags rätt att ta emot medel som skall återbetalas

Utöver de andelslag som avses i 1 § har dessutom andelslag som bedriver sin verksamhet endast bland egna medlemmar och i vilka endast den som hör till personalen vid en viss sammanslutning kan vara medlem rätt att av sina medlemmar ta emot andra än i 1 kap. 2 § värdepappersmarknadslagen (495/1989) avsedda medel som skall återbetalas.

I fråga om dödande av ett bevis som ett andelslag som avses i 1 mom. har utfärdat över medel som det har mottagit tillämpas bestämmelserna i 8 § 2 mom. Övriga bestämmelser i detta kapitel tillämpas inte på andelslag som avses i 1 mom.

22 kap.

Straffbestämmelser

1 §

Andelslagsbrott

Den som uppsåtligen

1) bryter mot det som i 16 kap. 5 §, 17 kap. 2 § eller 18 kap. 2 § bestäms om revisors utlåtande,

- 2) bryter mot bestämmelserna om återbetalning av kapitalet på kapitallån, betalning av ränta eller annan gottgörelse eller ställande av säkerhet,
 - 3) delar ut andelslagets medel i strid med denna lag eller
 - 4) beviljar penninglån eller ställer säkerhet eller annars ger ut medel i strid med 8 kap. 7 §,
- skall, om inte gärningen är ringa eller strängare straff för den inte föreskrivs på något annat ställe i lag, för *andelslagsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

2 §

Andelslagsförseelse

Den som uppsåtligen

- 1) ger ut andels-, tilläggsandels- eller placeringsandelsbrev i strid med 9 kap. 13 §, 11 kap. 11 § eller 12 kap. 8 § eller vid utgivande av interimsbevis, optionsbevis eller löpande konvertibla skuldebrev förfar i strid med bestämmelserna i denna lag,
 - 2) bryter mot bestämmelserna om att hålla andelsstämmoprotokoll och medlemmarnas enhälliga beslut tillgängliga,
 - 3) underlåter att föra medlems-, tilläggsandels- eller placeringsandelsförteckning eller att hålla dem tillgängliga eller
 - 4) bryter mot bestämmelserna i 6 kap. om upprättande av bokslut eller koncernbokslut eller denna lags bestämmelser om avgivande av slutredovisning vid andelslags fusion, delning, ändring av sammanslutningsform eller likvidation,
- skall, om inte gärningen är ringa eller strängare straff för den inte föreskrivs på något annat ställe i lag, för *andelslagsförseelse* dömas till böter.
- För andelslagsförseelse döms också den som av grov oaktsamhet förfar på det sätt som avses i 1 mom. 4 punkten.

3 §

Sparkassebrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

- 1) bedriver sparkasseverksamhet utan i 21 kap. 3 § avsedda fastställda stadgar eller förfar på det sätt som avses i 20 § i det nämnda kapitlet,
 - 2) tar emot medlemsplaceringar i strid med de villkor för medlemskonton som avses i 21 kap. 7 § eller
 - 3) i strid med denna lag i sin firma eller annars för att ange sin verksamhet använder benämningen "sparkassa",
- skall för *sparkassebrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, om inte gärningen är ringa eller för den inte på något annat ställe i lag föreskrivs strängare straff.

4 §

Sparkasseförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) bryter mot det som i 21 kap. 6, 13 eller 14 § bestäms om marknadsföring av sparkasseverksamhet, delårsrapport, årsrapport, bokslut och bokslutskommuniké,
 - 2) åsidosätter skyldighet att lämna uppgifter enligt 21 kap. 12 eller 15 § eller
 - 3) på annat än i 3 § avsett sätt bryter mot andelslagets stadgar om sparkasseverksamhet,
- skall, om inte gärningen är ringa eller strängare straff för den inte föreskrivs på något annat ställe i lag, för *sparkasseförseelse* dömas till böter.
- För sparkasseförseelse döms också den som bryter mot bestämmelserna i 21 kap. 21 §.

5 §

Brott mot tystnadsplikt i sparkasseverksamhet

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 21 kap. 19 § döms enligt 38 kap. 1 och 2 § strafflagen (39/1889), om inte strängare straff för gärningen föreskrivs på något annat ställe i lag.

Särskilda bestämmelser

1 §

Forum

Utan hinder av vad som bestäms om laga domstol i tvistemål får skadeståndstalan som avses i 20 kap. 4 och 5 § föras vid domstolen på andelslagets hemort. Denna domstol kan även handlägga ett skadeståndsyrkande som grundar sig på brott samt i 12 kap. 13 §, 16 kap. 15 § 1 mom., 17 kap. 4 § och 18 kap. 5 § avsedd talan om huruvida borgenären har fått betalning eller betryggande säkerhet för sin fordran.

2 §

Delgivning med andelslaget

Stämning och annan delgivning anses ha kommit till andelslagets kännedom då den har delgivits en styrelseledamot, verkställande direktören eller någon annan som är berättigad att ensam eller tillsammans med någon annan teckna firman. Om andelslaget inte har en i handelsregistret antecknad styrelseledamot, verkställande direktör eller annan person med rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna andelslagets firma, skall vid delgivning med andelslaget i tillämpliga delar iakttas 11 kap. 7 § rättegångsbalken.

Om styrelsen vill väcka talan mot andelslaget, skall styrelsen sammankalla andelsstämman för val av ombud att företräda andelslaget. Stämning anses härvid ha kommit till andelslagets kännedom, då den framlagts på stämman.

Vill styrelsen klandra andelsstämmans beslut, är rätten till talan inte förlorad enligt 4 kap. 26 § 2 mom., om kallelse till den andelsstämma där ett ombud skall tillsättas utfärdas inom tre månader från den andelsstämma, vars beslut talan avser.

3 §

Verkställighetsförbud

När talan om klander av andelsstämmans beslut har väckts, kan domstolen på kärandens yrkande innan målet avgörs förordna att beslutet inte får verkställas. Domstolen kan utfärda ett sådant förordnande också interimistiskt, till dess ärendet upptas till behandling i domstolen. Domstolen kan, om skäl därtill föreligger, återkalla sitt förordnande.

Över ett avgörande som avses i 1 mom. får besvär inte anföras särskilt. Registermyndigheten skall på tjänstens vägnar utan dröjsmål underrättas om avgörandet, ifall andelsstämmans beslut är sådant att beslutet enligt lag skall anmälas för registrering.

4 §

Skiljeförfarande

Skall enligt stadgarna en tvist mellan å ena sidan andelslaget och å andra sidan styrelsen, förvaltningsrådet eller en ledamot i dem, verkställande direktören, en revisor eller medlem avgöras av skiljemän, har en bestämmelse därom samma verkan som ett skiljeavtal.

Om en tvist mellan bolaget och styrelsen hänskjuts till avgörande av skiljemän, skall det som i 2 § 2 och 3 mom. bestäms om tillsättande av ombud och beräkning av tidsfrister iakttas.

5 §

Registermyndighet och anmälningar till den

I denna lag avsedd registermyndighet är patent- och registerstyrelsen.

I fråga om anmälningar och meddelanden till registermyndigheten angående andelslag gäller, förutom det som bestäms i denna lag, vad därom bestäms någon annanstans.

24 kap.

Ikraftträdande

1 §

Ikraftträdande

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms
separat genom lag.

2.

Lag**om verkställighet av lagen om andelslaget**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Allmänna bestämmelser

3 §

1 §

*Bildande av andelslag**Ikraftträdande*

Lagen om andelslag(/), nedan *den nya lagen*, träder i kraft den 1 januari 2002. Genom den nya lagen upphävs lagen den 28 maj 1954 om andelslag (247/1954) jämte ändringar, nedan *den gamla lagen*.

Den nya lagen tillämpas också på andelslag som före den nya lagens ikraftträdande anmälts för införande i handelsregistret, om inte något annat följer av denna lag.

På en andelsbank som avses i andelsbankslagen (1271/1990) och på andra i kreditinstitutslagen (1607/1993) avsedda kreditinstitut i andelslagsform tillämpas dock den gamla lagen tills av statsrådet ges bestämmelser genom förordning om tillämpningen av den nya lagen på dem.

2 §

Koncernförhållande

I fråga om en dottersammanslutning som avses i 1 kap. 4 § i den nya lagen gäller i tillämpliga delar det som någon annanstans bestäms om ett andelslags dottersammanslutning.

På bildande och registrering av andelslag tillämpas den gamla lagen, om stiftelseurkunden har undertecknats senast den 31 december 2001 och bildandet av andelslaget anmäls för registrering senast den 30 juni 2002 och annat inte följer av denna lag.

4 §

Stadgebestämmelser som strider mot den nya lagen

I stället för en stadgebestämmelse som strider mot den nya lagen iakttas bestämmelserna i den nya lagen, om inte något annat bestäms i denna lag.

En ändring av stadgar som strider mot den nya lagen så att de överensstämmer med den nya lagen skall anmälas för registrering samtidigt som någon annan ändring av stadgarna anmäls för registrering. Anmälan skall dock lämnas senast den 31 december 2006. I en anmälan som gäller sådan ändring av stadgarna som avses nedan i 10 § behöver dock inte anmälas att en stadgebestämmelse som strider mot den nya lagen ändras så att den överensstämmer med den nya lagen.

Registermyndigheten kan förelägga andelslaget vite till förstärkande av en i denna moment avsedd förpliktelse.

Stadgar som strider mot den nya lagen kan inte registreras på basis av en anmälan som gjorts efter den 31 december 2001, om inte något annat följer av denna lag.

Medlemskap, andelsstämma och fullmäktige

5 §

Medlemskap och medlemsförteckning

Om styrelsen eller något annat organ i andelslaget har beslutat om uteslutning av en medlem före den 1 januari 2002, tillämpas den gamla lagen på uteslutningen.

En medlems adress behöver inte antecknas i medlemsförteckningen, om beslutet om antagning av medlemmen fattas före den 1 januari 2002.

Om en i 19 § 2 mom. i den gamla lagen och i 3 kap. 2 § 2 mom. i den nya lagen avsedd stadgebestämmelse som gäller antagning av medlem har anmälts för registrering före den 31 januari 2002, tillämpas på en sådan bestämmelse 19 § 2 mom. och 25 § 2 mom. i den gamla lagen till den 31 december 2003.

6 §

Andelsstämma

Om inte något annat följer av denna lag, skall på ett andelsstämmobeslut som fattats, protokoll som upprättats, beslut som registrerats och på ett sådant beslut om en medlems extra avgångsrätt och rätt till återbetalning som fattats före 1 januari 2002 och som grundar sig på ett andelsstämmobeslut den gamla lagen tillämpas.

7 §

Kallelse till stämma

På kallelse till stämma som utfärdas före den 1 januari 2002 tillämpas den gamla lagen, om inte något annat följer av denna lag. Detsamma gäller handlingar som skall hållas

framlagda för medlemmarna innan den nya lagen träder i kraft.

8 §

Medlemmars ombud och en dottersammanslutnings rösträtt

Den bestämmelse om en medlems rätt att anlita ombud som ingår i 4 kap. 6 § 2 mom. första meningen i den nya lagen tillämpas från den 1 januari 2004 på ett andelslag vars stiftelseurkund har upprättats före den 1 januari 2002.

Den i 4 kap. 5 § 2 mom. i den nya lagen ingående begränsningen av deltagandet i andelsstämman tillämpas från och med den 1 januari 2004 på dottersammanslutningar och stiftelser som antagits som medlem före den 1 januari 2002.

9 §

Ändring av stadgarna

Om andelsstämman efter det att regeringens proposition om den nya lagen har avlåtits fattar ett sådant beslut i enlighet med den nya lagen som stämman inte kan fatta enligt den gamla lagen, är beslutet giltigt, om det fattas i överensstämmelse med den nya lagen. I en stämmokallelse som gäller fattande av ett sådant beslut skall dessutom nämnas det framläggande av handlingar som grundar sig på den nya lagen. En talan om ogiltigförklaring av beslutet eller ändring av det skall väckas inom den i 4 kap. 26 § i den nya lagen föreskrivna tiden från den nya lagens ikraftträdande.

Om en i den gamla lagens 53 § avsedd stadgebestämmelse om medlemmarnas olika stora röstetal har anmälts för registrering före 1 januari 2002, är ett beslut om ändring av bestämmelsen giltigt, om det vid andelsstämman biträds av medlemmar som företräder minst två tredjedelar av de givna rösterna och i stadgarna inte bestäms om strängare beslutskrav. Beslutet skall anmälas för registrering senast den 31 december 2006 för att det inte skall förfalla. Detsamma gäller ändring av ett sådant andelslags stadgar så att medlemmarnas olika stora röstetal kan

ändras med ett majoritetsbeslut som avses i 4 kap. 20 § 5 mom. i den nya lagen.

Ett beslut om att de bestämmelser i stadgarna som gäller ändring av stadgarna skall ändras så att ur stadgarna stryks kravet på att sådana beslut som gäller i 63 § 2 eller 3 mom. eller 103, 152 eller 158 a § i den gamla lagen avsedda ärenden eller höjning av insats skall fattas vid två stämmor är giltigt, om beslutet vid en enda andelsstämma biträds av medlemmar som företräder minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Beslut om ändring av stadgarna kan fattas på detta sätt, om den nya lagens bestämmelser tillämpas på kallelse till stämma och på handlingar som hålls framlagda för medlemmarna och kallelsen utfärdas senast en månad före stämman. Beslutet skall anmälas för registrering senast den 31 december 2003 för att inte förfalla.

Ett beslut enligt den nya lagen kan anmälas för registrering innan den nya lagen träder i kraft och registreras så att stadgeändringen träder i kraft samma dag som den nya lagen.

10 §

Ibruktagande av euron

Insatsen i andelslaget, reservfonden och andra stadgebestämmelser kan avse finska mark, om andelslagets stiftelseurkund har undertecknats före den 1 januari 2002. Reservfondens minimibelopp och det belopp som i den nya lagen uppgetts i euro omvandlas till finska mark enligt den slutliga växelkurs som Europeiska unionens råd givit med stöd av artikel 123.4 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Ett beslut av andelsstämman om ändring av de belopp i mark som nämns i stadgebestämmelserna om insats till belopp i euro är giltigt, om beslutet vid en enda andelsstämma biträds av medlemmar som företräder över hälften av de avgivna rösterna, eller om rösterna faller lika, beslutet understöds av ordföranden. Beslutet skall anmälas för registrering senast den 31 december 2006 för att inte förfalla.

Ett beslut om ändring av stadgarna så, att insatsen höjs eller sänks till närmaste högre eller lägre jämna tal eller en euros tiondel

eller fjärdedel eller jämna cent som ligger mellan förstnämnda tal är giltigt, om det fattas och anmäls för registrering på det sätt som föreskrivs i 2 mom. Ett sådant beslut kan fattas i samband med att insatsen omvandlas till euro eller därefter. Beslut om nedsättning av insatsen kan fattas på detta sätt endast om skillnaden mellan det belopp som betalats av insatsen och den nedsatta insatsen kan återbetalas till medlemmen i dess helhet. Beslutet skall anmälas för registrering senast den 31 december 2006 för att inte förfalla.

Om en stadgebestämmelse som gäller tilläggsinsatser har anmälts för registrering före den 1 januari 2002, kan andelsstämman besluta om nedsättning av tilläggsinsatsen så som bestäms i 2 mom. En förutsättning för ett giltigt beslut är dessutom att beslutet biträds också av de ägare av tilläggsandelar som representerar en i nämnda moment föreskriven majoritet av de röster som ägarna av tilläggsandelar avgett vid stämman. Detsamma gäller nedättning av en sådan placeringsandels nominella belopp beträffande vilken beslut om motsvarande placeringsandelskapitalpost har fattats före den 1 januari 2002.

11 §

Fullmäktige

Om det före den 1 januari 2002 för registrering har anmälts en stadgebestämmelse om en mandattid om mer än sex år för fullmäktige, skall beslutet om ändring av stadgarna så att de överensstämmer med den nya lagen och om val av ett nytt fullmäktige anmälas för registrering senast den 29 februari 2008.

Ledning, bokslut och revisorer

12 §

Val av styrelse

Om det före den 1 januari 2002 för registrering har anmälts en stadgebestämmelse om tillsättande av styrelseledamöter i den ordning som anges i

68 § 2 mom. i den gamla lagen och sådana medlemmar inte har tillsatts på det sätt som bestäms i stadgarna, räknas den tidsfrist som föreskrivs i 5 kap. 1 § 4 mom. i den nya lagen från den 1 januari 2002.

13 §

Handhavande av förvaltningen

De i den gamla lagens 80 § avsedda stadgebestämmelserna om styrelseledamot som handhar förvaltning tillämpas till dess stadgarna första gången ändras. Bestämmelserna tillämpas dock högst till den 31 december 2006.

14 §

Beslut och protokoll

På beslut som före den 1 januari 2002 har fattats vid styrelsens eller förvaltningsrådets sammanträde och på sammanträdesprotokollen tillämpas den gamla lagen.

15 §

Ledningens ersättningsansvar

På sådant skadeståndsansvar för den som hör till andelslagets ledning som grundar sig på ett handlande eller en underlåtelse före den 1 januari 2002 tillämpas den gamla lagen.

16 §

Bokslut och koncernbokslut

Den nya lagens bestämmelser om bokslut tillämpas på boksluten senast i fråga om den räkenskapsperiod som börjar närmast efter den 31 december 2001. På det bokslut som upprättas före övergången till tillämpning av den nya lagen tillämpas bestämmelserna i den gamla lagen.

Om ett moderandelslag delar ut tillgångar till medlemmarna eller ägare av tilläggsandelar och placeringsandelar eller återbetalar kapitalet på ett kapitallån eller betalar ränta på det eller annan gottgörelse, börjar

moderandelslagets skyldighet att upprätta koncernbokslut dock den 1 januari 2002.

Om den sista dagen av den räkenskapsperiod vars bokslut ligger till grund för återbetalning av insatsen infaller före den 1 januari 2002, behöver andelslaget dock inte upprätta koncernbokslut för återbetalning av en sådan insats.

Om andelslaget har försummat en före den 1 januari 2002 uppkommen skyldighet att ge in sitt bokslut till registermyndigheten, tillämpas på försummelsen 106 § i den gamla lagen till den 31 december 2002.

17 §

Revisorer

Mandattiden för en revisor som valts före den 1 januari 2002 upphör i enlighet med den gamla lagen.

Användningen av medel, reservfond, andelar, tilläggsandelar och placeringsandelar

18 §

Användning av medel samt reservfond

Den gamla lagen tillämpas på nedsättning av reservfonden och överkursfonden till den 28 februari 2002.

Om reservfonden har nedsatts för täckande av förlust före den 1 januari 2002, tillämpas bestämmelsen om begränsning av utdelning av överskott 37 § 3 mom. i den gamla lagen till den 31 december 2002.

På lån som givits, tillgångar som delats ut och säkerheter som ställts före den 1 januari 2002 tillämpas inte 8 kap. 7 § i den nya lagen, om villkoren i anslutning till dem inte ändras efter den 31 december 2001.

19 §

Andelar och anslutningsavgifter

På utgivande av frivilliga andelar i andelslag vars stiftelsesekunder har undertecknats

före den 1 januari 2002 tillämpas den gamla lagens 25 § till den 31 december 2006.

En stadgebestämmelse som gäller skyldighet att ge ut frivilliga andelar behöver inte ändras så att den överensstämmer med 9 kap. 3 § 4 mom. i den nya lagen, om bestämmelsen har anmälts för registrering före den 1 januari 2002.

Om insatsen har nedsatts för täckande av förlust före den 1 januari 2002, tillämpas bestämmelsen om begränsning av utdelning av överskott i den gamla lagens 37 § 2 mom. till den 31 december 2002.

På en stadgebestämmelse som gäller i 7 § 1 mom. 2 punkten i den gamla lagen avsedd inträdesavgift tillämpas den nya lagens bestämmelser om anslutningsavgift, om bestämmelsen har anmälts för registrering före den 1 januari 2002. En stadgebestämmelse om inträdesavgift eller annan anslutningsavgift som anmälts för registrering före den 1 januari 2002 behöver inte ändras så att den överensstämmer med den nya lagen.

På överlåtelse och pantsättning av andelslagets fordran av sådant slag som grundar sig på en andel som utgetts före den 1 januari 2002 tillämpas den gamla lagen.

20 §

Återbetalning av insats

Om den sista dagen av den räkenskapsperiod vars bokslut ligger till grund för återbetalning av insatsen infaller före den 1 januari 2002, tillämpas den gamla lagen på uträkningen av det belopp som skall återbetalas.

21 §

Tilläggsinsats och placeringsandelar

Om en stadgebestämmelse som gäller tilläggsinsatser har anmälts för registrering före den 1 januari 2002, kan andelslaget på basis av bestämmelsen ge ut nya tilläggsandelar till den 31 december 2006.

Bestämmelsen behöver inte ändras så att den överensstämmer med den nya lagen.

Om beslut om placeringsandelskapitalet eller ökning av det har fattats före den 1 januari 2002, tillämpas på registreringen av placeringsandelskapitalet och dess höjning bestämmelserna i den gamla lagen.

Andelslagets fullt betalda placeringsandelskapital skall dock anmälas för registrering senast den 31 december 2002. På villkoren för en placeringsandel som givits på basis av den gamla lagen tillämpas den gamla lagen, om inte något annat bestäms i denna lag eller i stadgarna. Om beslut om tecknande av sådant optionslån eller lån mot konvertibelt skuldebrev som berättigar till placeringsandel har fattats före den 1 januari 2002, tillämpas den gamla lagen på registreringen av lånet. Ett beslut om tecknande av ett sådant lån skall dock anmälas för registrering senast den 31 december 2003, om inte lånet före det har anmälts för registrering. Har beslutet om tecknande av lån fattats före den 1 januari 2002, men lånets teckningstid börjar nämnda dag, tillämpas på lånet den nya lagens bestämmelser om registrering, dock så att den i 12 kap. 10 § 1 mom. i den nya lagen avsedda tidsfristen räknas från den 1 januari 2002. En stadgebestämmelse om placeringsandel, optionslån eller konvertibelt skuldebrev behöver inte ändras så att den överensstämmer med den nya lagen.

Ett belopp som har betalats till andelslaget av tilläggsandelar och placeringsandelar som har getts ut på basis av den gamla lagen skall vid uträkning av det belopp som skall återbetalas av insatsen beaktas på det sätt som bestäms i den gamla lagen och i andelslagets stadgar. På verkställigheten av ett andelsstämmobeslut som gäller nedsättning av placeringsandelskapitalet tillämpas den gamla lagen till den 28 februari 2002. Om tilläggsandelskapitalet eller placeringsandelskapitalet har nedsatts för täckande av förlust före den 1 januari 2002, tillämpas de begränsningar av utdelning av överskott som ingår i 163 c § och 188 § 3 mom. i den gamla lagen till den 31 december 2002.

Andelsstämman kan besluta att sådana stadgebestämmelser som gäller

tilläggsinsatser och placeringsandelskapital och som grundar sig på den gamla lagen skall strykas ur stadgarna så som bestäms i den gamla lagen, om beslutet anmäls för registrering senast den 31 december 2003.

Ändring av företagsform och sparkasseverksamhet

22 §

Fusion och ändring av sammanslutningsform

På fusion tillämpas den gamla lagen, om fusionsbeslutet före den 1 januari 2002 har godkänts i något andelslag som deltar i fusionen.

På omvandling av ett andelslag till aktiebolag tillämpas den gamla lagen, om andelsstämman har beslutat om ändringen av sammanslutningsform före den 1 januari 2002.

På verkställigheten av ett andelsstämmobeslut som gäller fusion eller ändring av samfundsform tillämpas den gamla lagen till den 28 februari 2002. Tillstånd till verkställighet av ett andelsstämmobeslut som gäller delning kan sökas hos registermyndigheten från den 1 mars 2002.

23 §

Likvidation och avregistrering

Om den i 102 § i den gamla lagen nämnda tid som reserverats för ökning av andelslagets medlemstal har löpt ut före den 1 januari 2002 och medlemstalet fortfarande är mindre än tre, tillämpas på beslutet om likvidation och försummelse av beslut 102 och 108 § i den gamla lagen.

Om likvidatorerna lämnar i 19 kap. 17 § avsedd slutredovisning till andelsstämman före den 1 januari 2002, tillämpas den gamla lagen på lyftande av skiftesandel till den 31 december 2006.

Ett i handelsregistret före den 1 januari 2002 antecknats andelslag vars konkurs har förfallit i brist på medel kan avregistreras på begäran av andelslaget. En förutsättning för avregistrering är att andelslaget inte idkar rörelse och att andelslagets tillgångar inte förslår till betalning av likvidationskostnaderna eller uppgift om tillgångarnas storlek inte fås samt att en medlem, borgenär eller någon annan inte åtar sig att ansvara för likvidationskostnaderna. Om andelslaget har avregistrerats före den 1 januari 2002 får andelslagets tillgångar inte delas ut på det sätt som avses i 19 kap. 27 § i den nya lagen före den 1 januari 2007.

På ansökan om likvidation eller avregistrering, offentlig stämning och myndighetsbeslut i saken tillämpas den gamla lagen till den 28 februari 2002.

24 §

Sparkasseverksamhet

Den nya lagens bestämmelser om delårsrapport tillämpas på delårsrapporterna senast i fråga om den räkenskapsperiod eller del av den som närmast börjar efter den 31 december 2001.

Den nya lagens bestämmelser om inspektion av sparkasseverksamhet tillämpas på inspektionen senast från ingången av den räkenskapsperiod som närmast börjar efter den 31 december 2001.

På det skadeståndsansvar som en sparkasseinspektör har till följd av sitt handlande eller sin underlåtelse före den 1 januari 2002.

25 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 10 och 18 a § handelsregisterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i handelsregisterlagen av den 2 februari 1979 (129/1979) 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 373/1981, 1242/1989, 1122/1993, 578/1996 och 147/1997, samt fogas till 18 a §, sådan den lyder i nämnda lag 147/1997, ett nytt 2 mom. som följer:

10 §

I ett andelslags grundanmälan skall nämnas

- 1) andelslagets firma,
- 2) den dag då stiftelseurkunden undertecknats,
- 3) andelslagets verksamhetsområde,
- 4) andelslagets hemort,
- 5) andelslagets adress,
- 6) insatsens belopp,
- 7) styrelsens ordförandes samt alla ledamöters och suppleanternas personuppgifter,
- 8) revisorns, den huvudansvariga revisorns och revisorssuppleanternas personuppgifter,
- 9) andelslagets räkenskapsperiod
- 10) om andelslaget har en verkställande direktör eller en ställföreträdare för verkställande direktören, bådas personuppgifter,
- 11) om andelslaget har ett förvaltningsråd, dess ordförandes samt alla ledamöters och suppleanternas personuppgifter,
- 12) bestämmelsen i andelslagets stadgar om tecknande av andelslagets firma, om en sådan bestämmelse finns samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, hans eller hennes personuppgifter.
- 13) för det fall att i stadgarna bestäms om tilläggsandelar, enligt tilläggsandelsslag tilläggsinsatsens belopp och tilläggsandelarnas antal eller maximiantal,
- 14) för det fall att i stadgarna bestäms om placeringsandelar, enligt placeringsandelsslag placeringsinsatsens belopp, placeringsandelarnas antal eller

maximiantal och det belopp som har betalats för placeringsandelskapitalet,

15) för det fall att i stadgarna bestäms om medlemmarnas skyldighet att betala extra avgifter, de uppgifter som avses i 14 kap. 1 § 1 mom. lagen om andelslag (/), samt

16) för det fall att i stadgarna bestäms om medlemmarnas tillskottsplikt, de uppgifter som avses i 15 kap. 1 § 2 mom. lagen om andelslag.

I en andelsbanks grundanmälan skall förutom de uppgifter som avses i 1 mom. nämnas den dag då bankens stadgar fastställts. Dessutom skall uppges om andelsbanken som medlem anslutit sig till det centralinstitut inom sammanslutningen av andelsbanker som avses i 7 a § andelsbankslagen (1271/1990) eller att banken utträtt ur detta.

18 a §

Registermyndigheten handlägger ärenden som gäller ett andelslags reservfond, överkursfond och placeringsandelskapital, andelslags fusion, delning av andelslag och ändring av sammanslutningsform samt andelslags likvidation på det sätt som bestäms i lagen om andelslag.

Denna lag träder i kraft den 200 .
Om andelslaget har gett ut placeringsandelarna före denna lags ikraftträdande, skall i andelslagets grund- eller ändringsanmälan nämnas också det

belopp som betalats av
placeringsandelskapitalet.

Andelslagets räkenskapsperiod och revisorer
skall anmälas till handelsregistret senast när
för andelslaget efter lagens ikraftträdande har
uppkommit anmälningsskyldighet som gäller
annat än att en person som hör till
andelslagets ledning avgår eller personens
uppdrag upphör. Om andelslaget åsidosätter

anmälningsskyldigheten, kan
registermyndigheten sätta ut en tidsfrist inom
vilken andelslaget skall fullgöra sin
anmälningsskyldighet. Om andelslaget inte
fullgör sin skyldighet inom utsatt tid,
förfaller den anmälan i samband med vilken
räkenskapsperioden och revisorerna borde ha
anmälts.

4.

Lag**Om ändring av 14 § företags- och organisationsdatalagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs
ändras i företags- och organisationsdatalagen av den 16 mars 2001 (244/2001) 14 § 2 mom.
 som följer:

14 §

Ansvaret för att anmälningarna görs

 I aktiebolag, andelslag, sparbanker, försäkringsföreningar och statens affärsverk är också verkställande direktören ansvarig för att ändringsanmälan görs samt i bolag på vilka lagen om bostadsaktiebolag (809/1991) tillämpas och i bostadsrättsföreningar dessutom disponenten. Om en enskild

näringsidkare eller en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag avlider, är också en delägare i hans eller hennes dödsbo, dock inte en sådan delägare som avses i 21 kap. 18 § ärvdabalken (40/1965), ansvarig för att anmälan görs.

 Denna lag trädar i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 7 och 12 § firmalagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i firmalagen av den 2 februari 1979 (128/1979) 7 § 1 mom. 5 punkten och 2 mom.
samt 12 § 2 mom., av dessa 7 § 2 mom. och 12 § 2 mom. sådana de lyder i lag 148/1997, som
följer:

7 §

Utöver vad annorstädes är stadgat i lag gäller
angående utformningen av firma:

5) ett andelslags firma skall innehålla ordet
"andelslag" eller sammansättningsleden
"andels" eller förkortningen "anl", och i en
sådan firma får inte finnas namn på personer
eller omnämnande av medlemmarnas
tillskottsplikt;

Ett privat aktiebolags bifirma får inte
innehålla ordet "aktiebolag" eller
motsvarande förkortning "ab" eller ett publikt
aktiebolags bifirma orden "publikt
aktiebolag" eller motsvarande förkortning
"abp", inte heller ett andelslags bifirma ordet
"andelslag", sammansättningsleden "andels"
eller förkortningen "anl".

12 §

Med avvikelse från 1 mom. gäller i samband
med fusion eller delning enligt lagen om
aktiebolag (734/1978) eller lagen om
andelslag (/) ensamrätt till firma på
grundval av registrering likväl från den dag
då fusions- eller delningsplanen kom till
registermyndigheten för registrering.
Detsamma gäller ensamrätt till firma på
grundval av registrering i samband med en
sådan ändring av sammanslutningsform som
avses i lagen om andelslag.

Denna lag träder i kraft den 200 .

6.

Lag**om ändring av företagsinteckningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i företagsinteckningslagen av den 24 augusti 1984 (634/1984) 11 § 2 mom., 21 a §, 27 § 2 mom. och 34 §, av dessa 11 § 2 mom., 21 a och 34 § sådana de lyder i lag 149/1997 samt 27 § 2 mom. sådan den lyder i lag 1096/2000, som följer:

11 §

Förändringar som gäller näringsidkare

I samband med fusion av ett samfund eller delning av ett aktiebolag eller andelslag gäller beträffande företagsinteckningens bestånd och den förmånsrätt som inteckningen medför det som bestäms i lagen om samfundet i fråga.

21 a §

Delning av inteckning

Företagsinteckningar, som omfattar ett i lagen om aktiebolag (734/1978) avsett ursprungligt aktiebolags hela lösa egendom som hör till näringsverksamhet eller som fastställts i en bestämd del av bolaget eller i lös egendom som hör till näringsverksamhet som bedrivs inom ett bestämt område, kan på ansökan av det ursprungliga bolaget helt eller delvis delas mellan de övertagande bolagen enligt avtal mellan bolaget och inteckningshavarna. Detsamma gäller delning av företagsinteckning som fastställts i ett i lagen om andelslag (/) avsett ursprungligt andelslags egendom. En inteckning får inte delas så att den till säkerhet för samma förbindelse blir fastställd i två eller flera bolags eller andelslags egendom.

27 §

Avförande av företagsinteckning ur registret

Registermyndigheten kan avföra företagsinteckning ur registret, såvida anteckningarna om den näringsidkare i vars egendom företagsinteckningen har fastställts, avförs ur handelsregistret på det sätt som avses i 24 § handelsregisterlagen (129/1979). En företagsinteckning som har fastställts i ett aktiebolags eller andelslags egendom kan avföras sedan tio år förflutit från det bolaget eller andelslaget har avregistrerats enligt 13 kap. 5 b § lagen om aktiebolag eller 19 kap. 5 § lagen om andelslag (/). Innan inteckningen av den orsak som avses i detta moment avförs ur registret skall registermyndigheten bereda kända inteckningshavare tillfälle att bli hörda.

34 §

Tryggande av inteckningshavarens rätt

En näringsidkare i vars egendom företagsinteckning har fastställts är skyldig att utan dröjsmål underrätta inteckningshavaren om att företaget eller en intecknad del av det upphör, att företaget eller en del av det överläts eller om egendomsöverlåtelse enligt 9 § 3 mom., fusion av företag eller delning av ett

aktiebolag eller andelslag, i 11 § nämnda förändringar som gäller näringsidkaren, en i 15 § 1 mom. 2 punkten nämnd händelse som drabbar intecknad egendom samt om andra händelser i bolaget som väsentligt inverkar på inteckningshavares rätt. Näringsidkaren skall på begäran av inteckningshavaren ge

denne även andra upplysningar som gäller den intecknade egendomen och som behövs för att säkerhetens värde skall kunna konstateras.

_____ Denna lag träder i kraft den 200 .

7.

Lag

om ändring av 12 kap. 7 § lagen om aktiebolag

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen den 29 september 1978 om aktiebolag (734/1978) 12 kap. 7 § 2 mom.
 2 punkten, sådan den lyder i lag 145/1997, som följer:

12 kap.	2) gäldenären är ett aktiebolag eller andelslag som hör till samma koncern som bolaget, eller ett utländskt bolag som kan jämföras med det, eller
Vinstutdelning och annan användning av bolagets tillgångar	-----

7 §

 Penninglån får dock utan hinder av 1 mom.
 beviljas någon som hör till bolagets närmaste
 krets om

 Denna lag träder i kraft den 200 .

8.

Lag**om ändring av 3 kap. 1 § och 8 kap. 5 § bokföringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i bokföringslagen av den 30 december 1997 (1336/1997) 3 kap. 1 § 4 och 5 mom och 8 kap. 5 § sådana de lyder i lag 629/2001 som följer:

3 kap.

8 kap.

Bokslut**Särskilda bestämmelser**

1 §

5 §

*Bokslutets innehåll**Bestämmelser om bokföring i andra lagar*

Utan hinder av 1 mom. 4 punkten får den bokföringsskyldige låta bli att avfatta en verksamhetsberättelse, om högst en av de i 9 § 2 mom. bestämda gränserna har överskridits både under den räkenskapsperiod som har gått ut och under den omedelbart föregående räkenskapsperioden. Ett aktiebolag eller andelslag skall dock alltid i en not ange de uppgifter som förutsätts av verksamhetsberättelsen och som skall ges enligt lagen om aktiebolag (734/1978) eller lagen om andelslag (/).

Det som föreskrivs i 4 mom. tillämpas inte på publika aktiebolag eller på sådana aktiebolag eller andelslag i fråga om vilka innehållet i verksamhetsberättelsen bestäms annanstans än i bokföringslagen, lagen om aktiebolag eller lagen om andelslag.

Utan hinder av denna lag gäller i fråga om bokföringsskyldighet och bokföring samt om offentliggörande av bokslut vad som särskilt bestäms om detta i någon annan lag eller vad den behöriga myndigheten har föreskrivit med stöd av annan lag. På sättet att lägga fram uppgifterna i ett aktiebolags eller i ett andelslags verksamhetsberättelse tillämpas dock vad som föreskrivs i 3 kap. 1 § 4 och 5 mom.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2001.

Lagen tillämpas första gången på bokföringen för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2002 eller därefter. En bokföringsskyldige får tillämpa denna lag på bokföringen för den räkenskapsperiod som pågår när lagen träder i kraft.

9.

Lag**om ändring av 1 § lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen den 31 januari 1995 om övervakning av förvaltningen av konkursbon
 (109/1995) 1 § 4 mom., sådant det lyder i lag 1095/2000, som följer:

1 §	konkursombudsmannen närmare föreskriver
— — — — —	skall göra en sådan utredning om bolagets
Konkursombudsmannen kan av särskilda	eller andelslagets verksamhet som motsvarar
skäl besluta att staten åtar sig att ansvara för	utredningen enligt 50 b § 1 mom.
ett aktiebolags och ett andelslags	konkursstadgan (31/1868).
likvidationskostnader.	
Konkursombudsmannen kan då bestämma att	Denna lag träder i kraft den 20 .
likvidatorn på det sätt som	

Helsingfors den 17 oktober 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

*Bilaga
Parallelltexter*

3.

Lag

om ändring av 10 och 18 a § handelsregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i handelsregisterlagen av den 2 februari 1979 (129/1979) 10 § sådan den lyder delvis
ändrad i lag 373/1981, 1242/1989, 1122/1993, 578/1996 och 147/1997, samt
fogas till 18 a §, sådan den lyder i nämnda lag 147/1997, ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

I andelslags grundanmälan skall nämnas:

1) andelslagets firma;

2) den dag då stiftelseurkunden
undertecknats;

2) den dag då stiftelseurkunden
undertecknats,

3) andelslagets verksamhetsområde;

4) andelslagets hemort;

5) andelslagets postadress;

6) insatsens storlek och storleken av
eventuell tilläggsinsats;

6 a) eventuellt placeringsandelskapital,
placeringsandelarnas antal och nominella
värde samt minimikapitalet och
maximikapitalet, om bestämmelser därom
ingår i stadgarna, liksom även den del av
placeringsandelskapitalet som har betalats;

7) huruvida medlemmarna har tillskottsplikt
och, om sådan plikt föreligger, de i 7 § 1
mom. 3 punkten lagen om andelslag
(247/54) avsedda uppgifterna därom;
punkt 7 a har upphävts genom L

8) styrelsens ordförandes samt alla
medlemmars och suppleanterns
personuppgifter;

5) andelslagets adress,

6) insatsens belopp,

7) styrelsens ordförandes samt alla
ledamöters och suppleanterns
personuppgifter,

8) revisorns, den huvudansvariga revisorns
och revisorssuppleanternas

Gällande lydelse

9) om andelslaget har ett förvaltningsråd, dess ordförandes samt alla medlemmars och suppleanternas personuppgifter; samt
 10) bestämmelsen i andelslagets stadgar om tecknande av andelslagets firma samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, hans personuppgifter.

I en andelsbanks grundanmälan skall dessutom nämnas den dag då bankens stadgar fastställts och i stället för 1 mom. 10 punkten den bestämmelse i stadgarna som gäller tecknande av andelsbankens firma samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, hans personuppgifter. Dessutom skall uppges att andelsbanken som medlem anslutit sig till det centralinstitut inom sammanslutningen av andelsbanker som avses i 7 a § andelsbankslagen eller att banken utträtt ur detta.

Andelslag kan till handelsregistret anmäla i stadgarna ingående bestämmelse om att envar som uppfyller villkoren för att

Föreslagen lydelse

personuppgifter,

9) andelslagets räkenskapsperiod

10) om andelslaget har en verkställande direktör eller en ställföreträdare för verkställande direktören, bådas personuppgifter,

11) om andelslaget har ett förvaltningsråd, dess ordförandes samt alla ledamöters och suppleanternas personuppgifter,

12) bestämmelsen i andelslagets stadgar om tecknande av andelslagets firma, om en sådan bestämmelse finns samt, om någon givits rätt att teckna firman ensam eller tillsammans med någon annan, hans eller hennes personuppgifter.

13) för det fall att i stadgarna bestäms om tilläggsandelar, enligt tilläggsandelsslag tilläggsinsatsens belopp och tilläggsandelarnas antal eller maximiantal,

14) för det fall att i stadgarna bestäms om placeringsandelar, enligt placeringsandelsslag placeringsinsatsens belopp, placeringsandelarnas antal eller maximiantal och det belopp som har betalats för placeringsandelskapitalet,

15) för det fall att i stadgarna bestäms om medlemmarnas skyldighet att betala extra avgifter, de uppgifter som avses i 14 kap. 1 § 1 mom. lagen om andelslag (/), samt

16) för det fall att i stadgarna bestäms om medlemmarnas tillskottsplikt, de uppgifter som avses i 15 kap. 1 § 2 mom. lagen om andelslag.

I en andelsbanks grundanmälan skall förutom de uppgifter som avses 1 mom. nämnas den dag då bankens stadgar fastställts. Dessutom skall uppges om andelsbanken som medlem anslutit sig till det centralinstitut inom sammanslutningen av andelsbanker som avses i 7 a § andelsbankslagen (1271/1990) eller att banken utträtt ur detta.

antagas som medlem skall godkännas såsom medlem i andelslaget.

18 a §

Registermyndigheten handlägger ärenden som gäller ett andelslags reservfond, överkursfond och placeringsandelskapital, andelslags fusion, delning av andelslag och ändring av sammanslutningsform samt andelslags likvidation på det sätt som bestäms i lagen om andelslag.

Denna lag träder i kraft den 200 .
Om andelslaget har gett ut placeringsandelar före denna lags ikraftträdande, skall i andelslagets grund- eller ändringsanmälan nämnas också det belopp som betalats av placeringsandelskapitalet.
Andelslagets räkenskapsperiod och revisorer skall anmälas till handelsregistret senast när för andelslaget efter lagens ikraftträdande har uppkommit anmälningsskyldighet som gäller annat än att en person som hör till andelslagets ledning avgår eller personens uppdrag upphör. Om andelslaget åsidosätter anmälningsskyldigheten, kan registermyndigheten sätta ut en tidsfrist inom vilken andelslaget skall fullgöra sin anmälningsskyldighet. Om andelslaget inte fullgör sin skyldighet inom utsatt tid, förfaller den anmälan i samband med vilken räkenskapsperioden och revisorerna borde ha anmälts.

4.

Lag**Om ändring av 14 § företags- och organisationsdatalagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs
ändras i företags- och organisationsdatalagen av den 16 mars 2001 (244/2001) 14 § 2 mom.
som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Ansvar för att anmälningarna görs

I aktiebolag, sparbanker, försäkringsföreningar och statens affärsverk är också verkställande direktören ansvarig för att ändringsanmälan görs, i ett andelslag den handhavare av förvaltningen som avses i 80 § lagen om andelslag (247/1954) samt i bolag på vilka lagen om bostadsaktiebolag (809/1991) tillämpas och i bostadsrättsföreningar dessutom disponenten. Om en enskild näringsidkare eller en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag avlider, är också en delägare i hans eller hennes dödsbo, dock inte en sådan delägare som avses i 21 kap. 18 § ärvdabalken (40/1965), ansvarig för att anmälan görs.

I aktiebolag, *andelslag*, sparbanker, försäkringsföreningar och statens affärsverk är också verkställande direktören ansvarig för att ändringsanmälan görs samt i bolag på vilka lagen om bostadsaktiebolag (809/1991) tillämpas och i bostadsrättsföreningar dessutom disponenten. Om en enskild näringsidkare eller en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag avlider, är också en delägare i hans eller hennes dödsbo, dock inte en sådan delägare som avses i 21 kap. 18 § ärvdabalken (40/1965), ansvarig för att anmälan görs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 7 och 12 § firmalagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i firmalagen av den 2 februari 1979 (128/1979) 7 § 1 mom. 5 punkten och 2 mom.
samt 12 § 2 mom., av dessa 7 § 2 mom. och 12 § 2 mom. sådana de lyder i lag 148/1997, som
följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §

Utöver vad annorstädes är stadgat i lag gäller angående utformningen
av firma:

5) andelslags firma skall innehålla ordet
"andelslag" eller i sammansättning ordet
"andels-", och i sådan firma får ej
förekomma namn på person eller
omnämmande av medlemmarnas
tillskottsplikt;

5) ett andelslags firma skall innehålla ordet
"andelslag" eller *sammansättningsleden*
"andels" *eller förkortningen "anl"*, och i *en*
sådan firma får *inte finnas* namn på personer
eller omnämmande av medlemmarnas
tillskottsplikt;

Ett privat aktiebolags bifirma får inte
innehålla ordet "aktiebolag" eller
motsvarande förkortning "ab" eller ett
publikt aktiebolags bifirma orden "publikt
aktiebolag" eller motsvarande förkortning
"abp", inte heller ett andelslags bifirma
ordet "andelslag" eller i sammansättning
ordet "andels-".

Ett privat aktiebolags bifirma får inte
innehålla ordet "aktiebolag" eller
motsvarande förkortning "ab" eller ett
publikt aktiebolags bifirma orden "publikt
aktiebolag" eller motsvarande förkortning
"abp", inte heller ett andelslags bifirma
ordet "andelslag", *sammansättningsleden*
"andels" *eller förkortningen "anl"*.

12 §

Med avvikelse från 1 mom. gäller i samband
med fusion enligt 14 kap. eller delning
enligt 14 a kap. lagen om aktiebolag
(734/78) ensamrätt till firma på grundval av
registrering likväl från den dag då fusions-
eller delningsplanen kom till
registermyndigheten för registrering.

12 §

Med avvikelse från 1 mom. gäller i samband
med fusion *eller delning enligt lagen om*
aktiebolag (734/1978) eller lagen om
andelslag (/) ensamrätt till firma på
grundval av registrering likväl från den dag
då fusions- eller delningsplanen kom till
registermyndigheten för registrering.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Detsamma gäller ensamrätt till firma på grundval av registrering i samband med en sådan ändring av sammanslutningsform som avses i lagen om andelslag.

Denna lag träder i kraft den *200 .*

6.

Lag**om ändring av företagsinteckningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i företagsinteckningslagen av den 24 augusti 1984 (634/1984) 11 § 2 mom., 21 a §, 27 § 2 mom. och 34 §, av dessa 11 § 2 mom., 21 a och 34 § sådana de lyder i lag 149/1997 samt 27 § 2 mom. sådan den lyder i lag 1096/2000, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Förändringar som gäller näringsidkare

I samband med fusion av ett samfund eller delning av ett aktiebolag gäller beträffande företagsinteckningens bestånd och den förmånsrätt som inteckningen medför vad som i lag stadgas angående samfund i fråga.

I samband med fusion av ett samfund eller delning av ett aktiebolag *eller andelslag* gäller beträffande företagsinteckningens bestånd och den förmånsrätt som inteckningen medför *det som bestäms i lagen om samfundet* i fråga.

21 a §

21 a §

*Delning av inteckning**Delning av inteckning*

Företagsinteckningar, som omfattar ett i 14 a kap. 1 § lagen om aktiebolag (734/78) avsett ursprungligt aktiebolags hela lösa egendom som hör till näringsverksamhet eller som fastställts i en bestämd del av bolaget eller i lös egendom som hör till näringsverksamhet som bedrivs inom ett bestämt område, kan på ansökan av det ursprungliga bolaget helt eller delvis delas mellan de övertagande bolagen enligt avtal mellan bolaget och inteckningshavarna.

En inteckning får inte delas så att den till säkerhet för samma förbindelse blir fastställd i två eller flera bolags egendom.

Företagsinteckningar, som omfattar ett i lagen om aktiebolag (734/1978) avsett ursprungligt aktiebolags hela lösa egendom som hör till näringsverksamhet eller som fastställts i en bestämd del av bolaget eller i lös egendom som hör till näringsverksamhet som bedrivs inom ett bestämt område, kan på ansökan av det ursprungliga bolaget helt eller delvis delas mellan de övertagande bolagen enligt avtal mellan bolaget och inteckningshavarna. *Detsamma gäller delning av företagsinteckning som fastställts i ett i lagen om andelslag (/) avsett ursprungligt andelslags egendom.*

En inteckning får inte delas så att den till säkerhet för samma förbindelse blir fastställd i två eller flera bolags *eller andelslags* egendom.

27 §

Avförande av företagsinteckning ur registret

Registermyndigheten kan avföra företagsinteckning ur registret, såvida anteckningarna om den näringsidkare, i vars egendom företagsinteckningen har fastställts, avförs ur handelsregistret på det sätt som avses i 24 § handelsregisterlagen (129/1979). En företagsinteckning som har fastställts i ett aktiebolags egendom kan avföras sedan tio år förflutit från det bolaget har avregistrerats enligt 13 kap. 5 b § lagen om aktiebolag. Innan inteckningen av nämnd orsak avförs ur registret skall registermyndigheten bereda kända inteckningshavare tillfälle att bli hörda.

Registermyndigheten kan avföra företagsinteckning ur registret, såvida anteckningarna om den näringsidkare i vars egendom företagsinteckningen har fastställts, avförs ur handelsregistret på det sätt som avses i 24 § handelsregisterlagen (129/1979). En företagsinteckning som har fastställts i ett aktiebolags *eller andelslags* egendom kan avföras sedan tio år förflutit från det bolaget *eller andelslaget* har avregistrerats enligt 13 kap. 5 b § lagen om aktiebolag *eller 19 kap. 5 § lagen om andelslag* (/). Innan inteckningen av den orsak som avses i detta moment avförs ur registret skall registermyndigheten bereda kända inteckningshavare tillfälle att bli hörda.

34 §

Tryggande av inteckningshavarens rätt

En näringsidkare i vars egendom företagsinteckning har fastställts är skyldig att utan dröjsmål underrätta inteckningshavaren om att företaget eller en intecknad del av det upphör, att företaget eller en del av det överläts eller om egendomsöverlåtelse enligt 9 § 3 mom., fusion av företag eller delning av ett aktiebolag, i 11 § nämnda förändringar som gäller näringsidkaren, en i 15 § 1 mom. 2 punkten nämnd händelse som drabbar egendomen samt om andra händelser i bolaget som väsentligt inverkar på inteckningshavares rätt. Han skall på begäran av inteckningshavaren ge denne även andra upplysningar som gäller den intecknade egendomen och som behövs för att säkerhetens värde skall kunna konstateras.

34 §

Tryggande av inteckningshavarens rätt

En näringsidkare i vars egendom företagsinteckning har fastställts är skyldig att utan dröjsmål underrätta inteckningshavaren om att företaget eller en intecknad del av det upphör, att företaget eller en del av det överläts eller om egendomsöverlåtelse enligt 9 § 3 mom., fusion av företag eller delning av ett aktiebolag *eller andelslag*, i 11 § nämnda förändringar som gäller näringsidkaren, en i 15 § 1 mom. 2 punkten nämnd händelse som drabbar *intecknad* egendom samt om andra händelser i bolaget som väsentligt inverkar på inteckningshavares rätt. Näringsidkaren skall på begäran av inteckningshavaren ge denne även andra upplysningar som gäller den intecknade egendomen och som behövs för att säkerhetens värde skall kunna konstateras.

Denna lag träder i kraft den 200 .

7.

Lag

om ändring av 12 kap. 7 § lagen om aktiebolag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 september 1978 om aktiebolag (734/1978) 12 kap. 7 § 2 mom.
2 punkten, sådan den lyder i lag 145/1997, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

Vinstutdelning och annan användning av bolagets tillgångar

7 §

Penninglån får dock utan hinder av 1 mom. beviljas någon som hör
till bolagets närmaste krets om

2) gäldenären är ett aktiebolag som hör till
samma koncern som bolaget, eller ett
utländskt bolag som kan jämföras med det,
eller

2) gäldenären är ett aktiebolag *eller*
andelslag som hör till samma koncern som
bolaget, eller ett utländskt bolag som kan
jämföras med det, eller

Denna lag träder i kraft den 200 .

8.

Lag**om ändring av 3 kap. 1 § och 8 kap. 5 § bokföringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i bokföringslagen av den 30 december 1997 (1336/1997) 3 kap. 1 § 4 och 5 mom och 8 kap. 5 § sådana de lyder i lag 629/2001 som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Bokslut

1 §

Bokslutets innehåll

Utan hinder av 1 mom. 4 punkten får den bokföringsskyldige låta bli att avfatta en verksamhetsberättelse, om högst en av de i 9 § 2 mom. bestämda gränserna har överskridits både under den räkenskapsperiod som har gått ut och under den omedelbart föregående räkenskapsperioden. Ett aktiebolag skall dock alltid i en not ange de uppgifter som förutsatts av verksamhetsberättelsen och som skall ges enligt lagen om aktiebolag (734/1978).

Det som föreskrivs i 4 mom. tillämpas inte på publika aktiebolag eller på sådana aktiebolag i fråga om vilka innehållet i verksamhetsberättelsen bestäms annanstans än i bokföringslagen eller lagen om aktiebolag.

Utan hinder av 1 mom. 4 punkten får den bokföringsskyldige låta bli att avfatta en verksamhetsberättelse, om högst en av de i 9 § 2 mom. bestämda gränserna har överskridits både under den räkenskapsperiod som har gått ut och under den omedelbart föregående räkenskapsperioden. Ett aktiebolag *eller andelslag* skall dock alltid i en not ange de uppgifter som förutsatts av verksamhetsberättelsen och som skall ges enligt lagen om aktiebolag (734/1978) *eller lagen om andelslag (/)*.

Det som föreskrivs i 4 mom. tillämpas inte på publika aktiebolag eller på sådana aktiebolag *eller andelslag* i fråga om vilka innehållet i verksamhetsberättelsen bestäms annanstans än i bokföringslagen, lagen om aktiebolag *eller lagen om andelslag*.

8 kap.

Särskilda bestämmelser

5 §

Bestämmelser om bokföring i andra lagar

Utan hinder av denna lag gäller i fråga om bokföringsskyldighet och bokföring samt om offentliggörande av bokslut vad som särskilt bestäms om detta i någon annan lag eller vad den behöriga myndigheten har föreskrivit med stöd av annan lag. På sättet att lägga fram uppgifterna i ett aktiebolags verksamhetsberättelse tillämpas dock vad som föreskrivs i 3 kap. 1 § 4 och 5 mom.

Utan hinder av denna lag gäller i fråga om bokföringsskyldighet och bokföring samt om offentliggörande av bokslut vad som särskilt bestäms om detta i någon annan lag eller vad den behöriga myndigheten har föreskrivit med stöd av annan lag. På sättet att lägga fram uppgifterna i ett aktiebolags *eller i ett andelslags* verksamhetsberättelse tillämpas dock vad som föreskrivs i 3 kap. 1 § 4 och 5 mom.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2001.

Lagen tillämpas första gången på bokföringen för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2002 eller därefter. En bokföringsskyldige får tillämpa denna lag på bokföringen för den räkenskapsperiod som pågår när lagen träder i kraft.

9.

Lag

om ändring av 1 § lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 31 januari 1995 om övervakning av förvaltningen av konkursbon
(109/1995) 1 § 4 mom., sådant det lyder i lag 1095/2000, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Konkursombudsmannen kan av särskilda
skäl besluta att staten påtar sig ansvaret för
ett aktiebolags likvidationskostnader.
Konkursombudsmannen kan härvid
bestämma att likvidatorn på det sätt som
konkursombudsmannen närmare föreskriver
skall göra en sådan utredning om bolagets
verksamhet som motsvarar utredningen
enligt 50 b § 1 mom. konkursstadgan
(31/1868).

Konkursombudsmannen kan av särskilda
skäl besluta att staten åtar sig att ansvara för
ett aktiebolags *och ett andelslags*
likvidationskostnader.
Konkursombudsmannen kan då bestämma
att likvidatorn på det sätt som
konkursombudsmannen närmare föreskriver
skall göra en sådan utredning om bolagets
eller andelslagets verksamhet som
motsvarar utredningen enligt 50 b § 1 mom.
konkursstadgan (31/1868).

Denna lag träder i kraft den 20 .